

OMGEVINGSANALYSE STAD TIENEN

2020-2025

Samen werken aan het fiere Tienen van morgen

Update externe analyse november 2020
Eindredactie Karel Bloos – Ellen Beens – Yves Vandijck
Lokaal bestuur Tienen

I. INHOUD

I.	Inhoud	2
II.	Inleiding	10
1.	De omgevingsanalyse als eerste stap in de beheers- en beleidscyclus	10
2.	Welke bronnen hebben we gebruikt?	10
3.	Met wie vergelijken we tieners?	11
4.	Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen	11
III.	Demografie	12
1.	Stand van de bevolking	12
1.1.	Evolutie bevolkingsaantallen stad Tienen	12
1.2.	Bevolkingsstructuur stad Tienen per leeftijdsgroep	13
1.2.1.	Inwoners naar leeftijd	13
1.2.2.	Leeftijdsgroep 0- tot 17-jarigen	14
1.2.3.	Leeftijdsgroep 18- tot 64-jarigen	14
1.2.4.	Leeftijdsgroep 65-jarigen en ouder	15
1.3.	Demografische coëfficiënten Tienen	15
1.3.1.	Grijze druk	15
1.3.2.	Groene druk	16
1.3.3.	Verouderingscoëfficiënt	17
1.3.4.	Familiale zorgindex	18
1.3.5.	Verzilvering of interne vergrijzing	19
2.	Bevolkingsprognoses	21
3.	Loop van de bevolking	23
3.1.	Natuurlijke groei (of access) van de bevolking	23
3.2.	Migratiesaldo	24
3.2.1.	Interne migraties	24
3.2.2.	Internationale migraties	24
4.	Diversiteit	25
4.1.	Huidige nationaliteit, geboortenationaliteit en herkomst in Tienen	25
5.	Stand van de huishoudens	27
	Evolutie aantal huishoudens	27
	Samenstelling aantal huishoudens	28
5.3.	Huishoudens samengevat	31
6.	Algemeen besluit demografie tieners	31
IV.	Typologie op basis van de uitrustingsgraad	32
1.	Gemeentelijke kernindicatoren	32
V.	Externe analyse	35

1.	Ruimte en infrastructuur	35
1.1.	Grondgebied	35
1.1.1.	Oppervlakte van het grondgebied	35
1.1.2.	Bevolkingsdichtheid	35
1.1.3.	Bebouwde oppervlakte	36
1.2.	Planning ruimtelijke visie	38
1.2.1.	Ruimtelijk structuurplan	38
1.2.2.	Ruimtelijke beleidsplannen	39
1.2.3.	Structuurplan Tienen	39
1.2.4.	Ruimtelijke uitvoeringsplannen	39
1.2.5.	Bijzonder plan van aanleg	40
1.2.6.	Masterplannen/ Visies	40
1.2.7.	Verordeningen	41
1.2.8.	Uitdagingen inzake planning ruimtelijke visie voor de volgende 6 jaren	42
1.3.	Vergunningen	45
1.3.1.	Evolutie van het aantal vergunningen	45
1.3.2.	Procedure omgevingsvergunning	46
1.3.3.	Beoordelingscriteria	47
1.3.4.	Uitdagingen voor de volgende 6 jaren voor vergunningen	47
1.4.	Handhaving	48
1.4.1.	Handhavingsprogramma	48
1.4.2.	Uitdagingen voor de volgende 6 jaren voor handhaving	48
1.5.	Bindend sociaal objectief (BSO)	48
1.5.1.	Decreet grond- en pandenbeleid	48
1.5.2.	Evolutie Bindend Sociaal Objectief Tienen	49
1.5.3.	Uitdagingen: opstellen van een gemeentelijke woonbeleidsvisie rond sociaal wonen	49
1.6.	RO digitaal	51
1.6.1.	Omgevingsvergunningen	51
1.6.2.	Archivering dossiers	51
1.6.3.	Uitdagingen voor de volgende 6 jaren voor RO digitaal	51
1.7.	Juridisch aanpassen van plannen en reglementen aan de realiteit en noden van deze tijd	51
1.7.1.	Rooilijnplannen	51
1.7.2.	Atlas van de Buurt- en voetwegen	52
1.7.3.	Uitdagingen voor de volgende 6 jaren juridisch aanpassen van plannen en reglementen	52
1.8.	GIS	52
1.8.1.	Huidige situatie	52
1.8.2.	Vooruitblik	54
1.8.3.	Verplichtingen	54
1.8.4.	Knelpunten	54

2.	Wonen en duurzame leefomgeving	55
2.1.	Inleiding “Wonen in de stad”	55
2.2.	Patrimonium	55
2.2.1.	Algemeen	55
2.2.2.	Ouderdom patrimonium	58
2.2.3.	Prijzen woningen en bouwgrond	60
2.2.4.	Eigendomsprofiel	61
2.2.5.	Samenvatting patrimonium	63
2.3.	Woonkwaliteit	63
2.3.1.	Leegstand en verwaarlozing	63
2.3.2.	Ongeschikt- en onbewoonbaarheid en conformiteitsattest	64
2.3.3.	Samenvatting woonkwaliteit	64
2.4.	Betaalbaarheid wonen	65
2.4.1.	Gemiddeld inkomen en bestaansonzekerheid	65
2.4.2.	Sociale woningbestand	71
2.4.3.	Ondersteuning op vlak van wonen	72
2.4.4.	Woonquote	73
2.4.5.	Samenvatting betaalbaarheid wonen	75
2.5.	Tevredenheid over het wonen in Tienen	75
2.5.1.	Tevredenheidsmeting op het vlak van wonen	75
2.5.2.	Samenvatting tevredenheid	77
2.6.	Algemeen besluit wonen in Tienen	77
3.	Mobiliteit	78
3.1.	Mobiliteitsplan	78
3.2.	Mobiliteit in cijfers	80
3.2.1.	Vervoersmiddelenbezit	80
3.2.2.	Verplaatsingen	80
3.2.3.	Personenwagenpark	81
3.2.4.	Pendelintensiteit	83
3.2.5.	Laadpalen voor elektrische voertuigen	84
3.2.6.	Laadpalen voor fietsen	85
3.3.	Verkeersveiligheid	85
3.3.1.	Verkeersongevallen	85
3.3.2.	Tevredenheid inwoners inzake fietsinfrastructuur	88
3.3.3.	Aanpak verkeersveiligheid	90
4.	Lokaal beleid openbare werken	94
4.1.	Lengte van het wegennet	94
4.2.	Werkzaamheden	94
4.3.	Tevredenheid over de infrastructuur	95
5.	Natuur, milieu en energie	97

5.1.	Milieu- en natuurbeheer	97
5.1.1.	Groenpatrimonium	97
5.1.2.	Groenbeleving.....	99
5.2.	Waterlopen	100
5.3.	Bodemverontreiniging.....	101
5.4.	Vergunningenverlening	101
5.5.	Handhaving.....	102
5.5.1.	Proactieve handhaving.....	102
5.5.2.	Complexiteit van handhaving.....	103
5.5.3.	Handhaving dierenwelzijn	103
5.5.4.	Uitdagingen voor de toekomst.....	103
5.6.	Klimaat en energie	104
5.6.1.	Klimaatactieplan stad Tienen.....	104
5.7.	Energie	116
5.7.1.	Energieverbruik stad Tienen	117
5.7.2.	Energieverbruik gemeentelijke gebouwen.....	118
5.8.	Hernieuwbare energie.....	119
5.8.1.	Zonne-energie	119
5.8.2.	Windenergie	119
5.8.3.	Potentieel hernieuwbare energie	119
5.9.	Luchtkwaliteit	121
5.10.	Andere uitdagingen	123
5.11.	Vragen met betrekking tot toekomstige ontwikkelingen	123
6.	Afvalbeleid en circulaire economie	125
6.1.	Van een afvalbeleid naar een materialenbeleid	125
6.2.	Gescheiden ophaling van huishoudelijke afvalstoffen	126
6.2.1.	Algemeen	126
6.2.2.	Gescheiden huis-aan-huisinzameling van huishoudelijke afvalstoffen stad Tienen.....	127
6.2.3.	Huis-aan-huisophalingen in cijfers	127
6.2.4.	Invoering selectieve inzameling harde en zachte plastics.....	128
6.2.5.	Inzameling van huishoudelijke afvalstoffen en vergelijkbare bedrijfsafvalstoffen via brengmethode.....	129
6.3.	Tevredenheid dienstverlening huisvuilvoorzieningen stad Tienen.....	131
6.4.	Openbare netheid	131
6.4.1.	Zwerfvuil.....	131
6.4.2.	Lenteschoonmaak.....	132
6.4.3.	Camerabewaking aan de glasbollen	133
6.4.4.	Coachingstraject Mooimakers	134
6.5.	Nieuwe uitdagingen	134
7.	Vrije tijd.....	136

7.1.	Inleiding	136
7.2.	Cultuurcentrum De Kruisboog / Dienst cultuur.....	138
7.2.1.	Ondersteuning	138
7.2.2.	Cultuuraanbod	141
7.2.3.	Aandacht voor bijzondere doelgroepen.....	143
7.2.4.	Informatie en communicatie.....	144
7.2.5.	Inspraak en participatie	145
7.3.	Bibliotheek.....	145
7.3.1.	Algemene inleiding	145
7.3.2.	Aanbod	146
7.3.3.	Aandacht voor bijzondere doelgroepen.....	153
7.3.4.	Informatie en communicatie.....	153
7.3.5.	Vorming en educatie	154
7.3.6.	Inspraak en participatie	154
7.3.7.	Algemeen besluit bibliotheek.....	155
7.4.	Sport.....	157
7.4.1.	Ondersteuning	157
7.4.2.	Sportaanbod	161
7.4.3.	Aandacht voor.....	164
7.4.4.	Informatie en communicatie.....	165
7.4.5.	Vorming en educatie (initiatie en stages).....	165
7.4.6.	Inspraak en participatie	165
7.5.	Jeugd.....	166
7.5.1.	Lokale situatieschets jeugdwerk	166
7.5.2.	Ondersteuning	167
7.5.3.	Infrastructuur.....	168
7.5.4.	Aanbod voor kinderen	169
7.5.5.	Aanbod voor jongeren	170
7.5.6.	Ruimte voor de jeugd	172
7.5.7.	Aandacht voor bijzondere doelgroepen.....	173
7.5.8.	Inspraak en participatie	174
7.5.9.	Participatie in het jeugdbeleid	177
7.5.10.	Jeugdinst en Huis van het Kind.....	178
7.6.	Erfgoed.....	179
7.6.1.	Ondersteuning	179
7.6.2.	Aandacht voor bijzondere doelgroepen.....	182
7.6.3.	Visietraject erfgoed.....	183
7.7.	Evenementen	183
7.7.1.	Ondersteuning	183
7.7.2.	Evenementenaanbod	184

7.7.3.	Bijwonen van evenementen.....	185
7.7.4.	Aandacht voor bijzondere doelgroepen.....	186
7.7.5.	Informatie en communicatie.....	186
7.7.6.	Inspraak en participatie	187
7.8.	Toerisme	188
7.8.1.	Ondersteuning	188
7.8.2.	Infrastructuur.....	192
7.8.3.	Toeristisch aanbod	192
7.8.4.	Aandacht voor bijzondere doelgroepen.....	196
7.8.5.	Informatie en communicatie.....	196
7.8.6.	Inspraak en participatie	197
7.9.	Academie Regio Tienen	197
7.9.1.	Ondersteuning	197
7.9.2.	De ART in cijfers.....	199
7.9.3.	Aanbod	200
7.9.4.	Infrastructuur.....	201
7.9.5.	Aandacht voor bijzondere doelgroepen.....	202
7.9.6.	Inspraak en participatie	202
8.	Samenleven.....	204
8.1.	Veiligheid	204
8.1.1.	Veiligheidscontext.....	204
8.1.2.	Veiligheidsactoren	210
8.1.3.	Instrumenten veiligheidsbeleid	215
8.1.4.	Toekomstige uitdagingen inzake veiligheid	217
8.2.	Tevredenheid over het samenleven in Tienen.....	218
8.3.	Integratiebeleid	219
8.3.1.	Inleiding.....	219
8.3.2.	Korte historiek	220
8.3.3.	Ontwikkeling van een lokaal integratiebeleid	220
8.3.4.	Uitdagingen in functie van het nieuwe meerjarenplan 2020-2025.....	223
9.	Onderwijs en vorming	226
9.1.	Onderwijsvormen en leerlingenaantallen van kinderen ingeschreven in Tienen.....	226
9.1.1.	Risicokenmerken voor kansarmoede van de Tiense schoolgaande jeugd	229
9.1.2.	Schoolse vertraging en zitten blijven van de Tiense schoolgaande jeugd	231
9.1.3.	Vroegtijdig schoolverlaten van de Tiense schoolgaande jeugd	232
9.1.4.	Schoolpendel van de Tiense schoolgaande jeugd	233
9.2.	Leerlingenaantallen van kinderen in Tiense scholen (ongeacht hun woonplaats)	235
9.2.1.	Leerlingenaantallen van het Tiense basisonderwijs	235
9.2.2.	Schoolpendel, aantrekkingskracht van de basisscholen in Tienen	236
9.2.3.	Leerlingenaantallen van het Tiense Secundair Onderwijs.....	237

9.2.4.	Schoolpendel, aantrekkingskracht van de secundaire scholen in Tienen.....	238
9.3.	Capaciteitsproblematiek schoolinfrastructuur in het secundair onderwijs	238
9.4.	Tevredenheid over onderwijsvoorzieningen	239
10.	Ondernemen en arbeidsmarkt.....	240
10.1.	Ondernemingen.....	240
10.1.1.	Bedrijvenzones	240
10.1.2.	Ruimte voor ondernemen	241
10.1.3.	Evolutie van het aantal ondernemingen	242
10.1.4.	Oprichtingsratio	242
10.1.5.	Uittredingsratio.....	243
10.1.6.	Ondernemingsgraad	243
10.2.	Land- en tuinbouwbedrijven	244
10.2.1.	Evolutie aantal land- en tuinbouwbedrijven	244
10.2.2.	Oppervlakte gebruikt door landbouw.....	244
10.2.3.	Bedrijven met landbouwproductie	245
10.3.	Detailhandel	245
10.4.	Winkelgebieden.....	249
10.5.	Arbeidsmarkt	250
10.5.1.	Arbeidsmarktpositie van de bevolking op arbeidsleeftijd.....	250
10.5.2.	Jobratio	251
10.5.3.	Werkzaamheidsgraad	251
10.5.4.	Werkloosheidsgraad	252
10.5.5.	Niet-werkende werkzoekenden	253
11.	Armoede, zorg en gezondheid	255
11.1.	Sociaal Huis	255
11.2.	Sociaal beleid	256
11.2.1.	Sociale bijstand	257
11.2.2.	Lokaal Opvanginitiatief	261
11.2.3.	Transitwoningen	263
11.2.4.	Activering en tewerkstelling.....	266
11.2.5.	Schuldbemiddeling	267
11.2.6.	Kinderarmoede	271
11.2.7.	Andere sociale bijdragen	272
11.2.8.	Huurwaarborg.....	273
11.2.9.	Verwarmingstoelagen	274
11.2.10.	Lokale Adviescommissie (LAC) water, gas of elektriciteit.....	274
11.2.11.	Tussenkost in aankoop winterkleding voor kinderen	275
11.2.12.	Tussenkost schoolkosten	276
11.3.	Woon- en Zorgbeleid	276
11.3.1.	Woonzorgcentrum Keienhof.....	276

11.3.2.	Serviceflats Seniorie Houtemhof.....	277
11.3.3.	Assistentiewoningen Groenhof.....	277
11.3.4.	Thuisbezorgde maaltijden	278
11.3.5.	Klussendienst.....	279
11.3.6.	Overige verrichtingen betreffende ouderen.....	280
11.4.	Kinderopvang	285
11.4.1.	Gemeentelijke kenmerken en bijhorende ontwikkelingen	285
11.4.2.	Economische ontwikkelingen	286
11.4.3.	Sociaal-maatschappelijke ontwikkelingen.....	287
11.4.4.	Werkveldspecifieke ontwikkelingen	289

II. INLEIDING

Om het meerjarenplan 2020-2025 op te maken, werd in februari 2019 een omgevingsanalyse opgemaakt, waarin we allerlei gegevens bundelen over onze stad die we verkregen uit verschillende rapporten, onderzoeken en participatietrajecten.

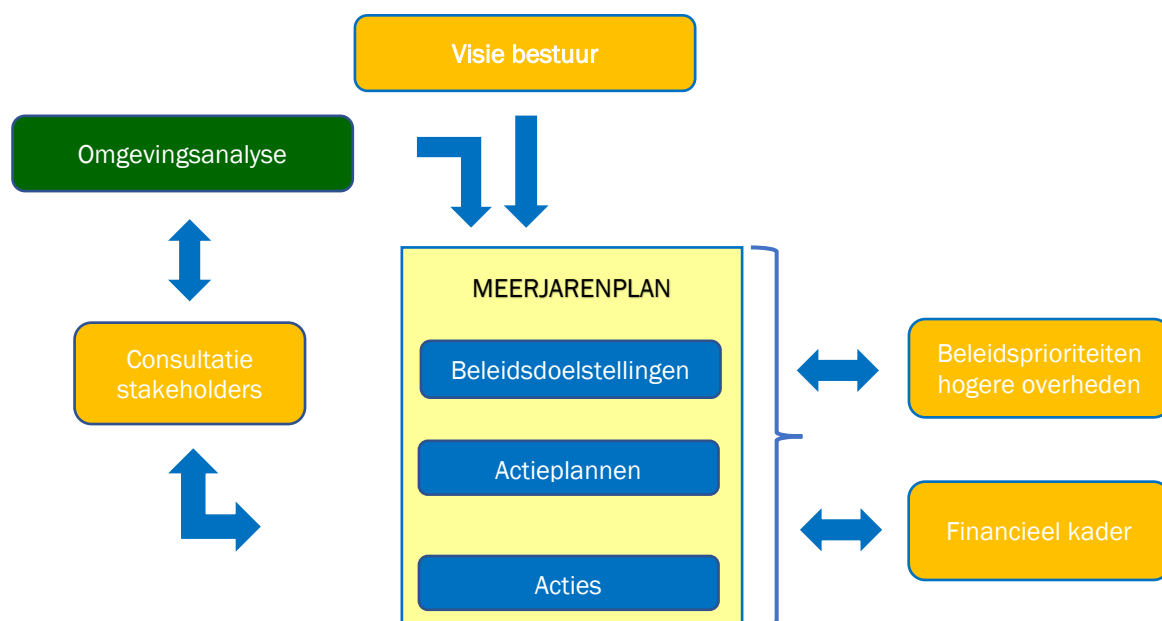
De omgevingsanalyse van toen werd geactualiseerd op basis van bekomen input van verschillende medewerkers van diverse diensten en sectoren uit onze organisatie. Dank aan alle medewerkers die hun steentje bijdroegen aan het cijfermateriaal en de analyse.

1. DE OMGEVINGSANALYSE ALS EERSTE STAP IN DE BEHEERS- EN BELEIDSCYCLUS

De omgevingsanalyse brengt de omgeving in kaart zodat het lokaal bestuur op basis hiervan de nodige beleidskeuzes kan maken voor de inwoners, verenigingen, ondernemingen ...

Het is een dynamisch instrument dat we jaarlijks actualiseren. Daardoor kan het bestuur snel inspelen op de behoeften en gewijzigde omstandigheden en het meerjarenplan daaraan aanpassen. Zo maakt een omgevingsanalyse deel uit van het cyclische planningsproces dat de basis vormt van de beleids- en beheerscyclus.

De plaats van de omgevingsanalyse in het meerjarenplan:

Bij het meerjarenplan hoort ook een toelichting, die alle begeleidende en aanvullende informatie bevat die niet in het meerjarenplan zelf is opgenomen, maar die wel relevant is om de beslissing erover te onderbouwen. De omgevingsanalyse is een van de elementen van de toelichting.

2. WELKE BRONNEN HEBBEN WE GEBRUIKT?

De belangrijkste bronnen die we hebben gebruikt voor de omgevingsanalyse zijn de gemeentemonitor 2018 en de databank provincies in cijfers. Daarnaast hebben de diensten zelf cijfers aangeleverd en hebben we de resultaten van enkele studies en participatietrajecten opgenomen.

De gemeentemonitor is een initiatief van Agentschap Binnenlands Bestuur en brengt de brede omgeving van elke Vlaamse gemeente en centrumstad in beeld. De monitor bevat meer dan 200 indicatoren, waaronder

meer dan 80 survey-indicatoren, die afkomstig zijn uit een grootschalige bevraging in 2017 bij een representatief staal van de inwoners in elke Vlaamse gemeente of stad. In Tienen werden meer dan 400 inwoners bevestigd. In de loop van 2021 zullen de cijfers bekend worden van de nieuwe gemeentemonitor 2020.

3. MET WIE VERGELIJKEN WE TIENEN?

Om de doelstellingen en focus van het beleid te bepalen, is het zinvol om te vergelijken met de situatie van vergelijkbare steden en gemeenten.

In deze omgevingsanalyse toetsen we Tienen meestal af aan het Arrondissement Leuven omdat hierover de meeste cijfergegevens bestaan. Wanneer deze gegevens niet beschikbaar waren, toetsen we Tienen af aan de provincie en/of het Vlaams Gewest.

Soms doen we ook een beroep op de methodologie die Belfius heeft ontwikkeld om gemeenten en steden in te delen in een aantal clusters met als doel zo homogeen mogelijke groepen te ontwikkelen. Zo ontstaat er een referentiekader om de toestand van vergelijkbare steden en gemeenten te kunnen vergelijken. Tienen wordt in de nieuwe indeling van Belfius in cluster V12 ondergebracht. Dat zijn de gemeenten en kleine steden met centrumfunctie en economische activiteit. We toetsen Tienen regelmatig af aan deze Belfius-cluster.

4. DUURZAME ONTWIKKELINGSDOELSTELLINGEN

Nieuw in de omgevingsanalyse is het gebruik van de [duurzame ontwikkelingsdoelstellingen](#) van de Verenigde Naties (Sustainable Development Goals, SDG's) als invalshoek bij de voorbereiding van het gemeentelijk beleid. Met de SDG's vormen de Verenigde Naties een nieuwe mondiale duurzame ontwikkelingsagenda voor 2030.

Alle 17 doelstellingen raken aan lokale bevoegdheden en kunnen niet gerealiseerd worden zonder de inzet van de steden en gemeenten. Ook op lokaal niveau liggen kansen en mogelijkheden omdat de gemeente het bestuursniveau is dat het dichtst bij de bevolking staat, het beste weet wat haar bezighoudt en wat ze nodig heeft.

In deze omgevingsanalyse komen gegevens aan bod over thema's die raken aan de SDG's, zoals kwaliteitsvolle dienstverlening, participatie, wonen, mobiliteit ... Bij elk thema in de omgevingsanalyse maken we duidelijk hoe het een bijdrage kan leveren aan de 17 SDG-doelstellingen. Dit vormt een belangrijke stap om in een latere fase van het beleidsplanningsproces duurzame doelstellingen en acties te bepalen.

We hopen dat deze omgevingsanalyse een 360° beeld kan geven over de huidige situatie van Tienen en haar inwoners. Zo kan het een rijke bron vormen om gedragen beleidskeuzes te maken en prioriteiten te bepalen. Samen werken we aan een mooie toekomst voor onze stad.

Samen op weg naar het fiere Tienen van morgen!

III. DEMOGRAFIE

1. STAND VAN DE BEVOLKING

De stad Tienen heeft een rijke historie. Dit verleden gaat al terug tot de vroege ontsluiting in de Romeinse periode, getuige de Drie Tumuli te Grimde. De ontwikkelingen in de middeleeuwen, het rijke handelsverleden, de opkomst van het industriële luik met de suikerindustrie, maakte Tienen tot economische draaischijf en grootste stad van het landelijke Hageland. Deze ontwikkeling en rijkdom is nog steeds te zien in het patrimonium en in de plattegrond van de stad. Tienen is van oudsher altijd een woon- en werkstad geweest. Anno 2020 is dit steeds nog zo. De omgevingsanalyse zal dit ook aantonen.

1.1. EVOLUTIE BEVOLKINGSAANTALLEN STAD TIENEN

Tabel 1: Aantal inwoners stad Tienen (per 1/1/2020)

Aantal inwoners stad Tienen	
2010	32.552
2011	32.703
2012	32.987
2013	33.233
2014	33.511
2015	33.950
2016	34.185
2017	34.365
2018	34.675
2019	35.004
2020	35.293

Bron: Statbel

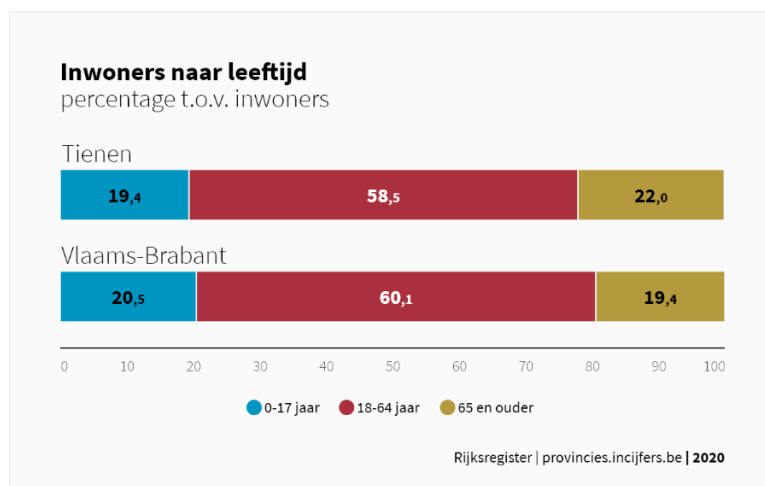
Het aantal inwoners van Tienen is in stijgende lijn. Het aandeel vrouwen (V=51,62%) heeft een licht overwicht op dat van de mannelijke bevolking (M=48,38%) wat niet ongebruikelijk is. Sinds 2010 kende Tienen een bevolkingsaan groei van 2.741 inwoners (=een stijging van 8,42 %). Door deze aangroei heeft Tienen op 1 januari 2020 volgens de officiële statistieken **35.293** inwoners. Deze officiële statistieken zijn gebaseerd op een verwerking van het Rijksregister (dat de gemeentelijke bevolkingsregisters bundelt) door het Belgische statistiekbureau Statbel. Als we ook de **wachtregisters** meenemen, waarin personen zijn opgenomen die hier nog niet officieel verblijven (met name asielzoekers en EU-burgers in afwachting van woonstcontrole) dan wonen er **35.327** inwoners in Tienen.

De groei van de bevolking is in Tienen gemiddeld lichtjes hoger in vergelijking met de provincie Vlaams-Brabant (7,33%). Ten opzichte van het Vlaams Gewest (4,20%) is de groei echter merkbaar hoger. De bevolkingsaan groei in Tienen is vooral het gevolg van interne migraties en personen die vanuit het buitenland naar onze stad verhuizen (zie 3.2. migratiesaldo).

1.2. BEVOLKINGSSTRUCTUUR STAD TIENEN PER LEEFTIJDGROEP

1.2.1. INWONERS NAAR LEEFTIJD

Grafiek 1: Aantal inwoners in Tienen naar leeftijd (1/1/2020)

1.2.2. LEEFTIJDGROEP 0- TOT 17-JARIGEN

Tabel 2: Aantallen en evolutie per leeftijdsgroep 0- tot 17-jarigen (1/1/2020)

0-2 jarigen	1.085 inwoners
3-5-jarigen	1.119 inwoners
6-11-jarigen	2.336 inwoners
12-17-jarigen	2.328 inwoners
Totaal 0-17 jarigen	6.868 inwoners (19,4 % van de totale bevolking)
Evolutie 0-17 jarigen Tienen	122,3 (index 2011=100)
Evolutie 0-17 jarigen Vlaams-Brabant	116,6 (index 2011=100)

In absolute aantallen wonen er in Tienen 6.868 0-17 jarigen of 19,4 % van de totale bevolking. In Vlaams-Brabant is het gemiddelde voor de 0-17-jarigen 20,5 % van de totale bevolking. Tienen zit dus lichtjes onder dit gemiddelde maar opmerkelijk is dat de aangroei van deze leeftijdsgroep de laatste jaren in Tienen fors aan het toenemen is.

Dit blijkt uit de evolutie 0-17 jarigen voor Tienen: 122,3 t.o.v. 100 voor het referentiejaar 2011. In Vlaams-Brabant is dit 116,6 t.o.v. 100 voor het referentiejaar 2011. De aangroei van de leeftijdsgroep 0-17 jarigen in Tienen is de laatste 10 jaar dus merkkelijk hoger in Tienen vergeleken met de groei van deze leeftijdsgroep in Vlaams-Brabant. Tienen is vooral aan een inhaalbeweging bezig.

1.2.3. LEEFTIJDGROEP 18- TOT 64-JARIGEN

Tabel 3: Aantallen en evolutie per leeftijdsgroep 18 tot 64-jarigen (1/1/2020)

18-24 jarigen	2.444 inwoners
25-49 jarigen	10.995 inwoners
50-64 jarigen	7.244 inwoners
Totaal 18-64 jarigen	20.683 inwoners (58,5 % van de totale bevolking)
Evolutie 18-64 jarigen Tienen	100,7 (index 2011=100)
Evolutie 18-64 jarigen Vlaams-Brabant	111,8 (index 2011=100)

In absolute aantallen wonen er in Tienen 20.683 18-64 jarigen of 58,5 % van de totale bevolking. In Vlaams-Brabant is het gemiddelde voor de 18-64-jarigen 60,1 % van de totale bevolking. Tienen zit dus onder het gemiddelde van Vlaams-Brabant hetgeen geen goede zaak is want het betreft de actieve bevolking. Er zijn momenteel ook geen indicaties dat het aandeel van deze leeftijdsgroep in Tienen de volgende jaren gaat toenemen.

Dit blijkt uit de evolutie 18-64 jarigen voor Tienen: 100,7 t.o.v. 100 voor het referentiejaar 2011. In Vlaams-Brabant is dit 111,8 t.o.v. 100 voor het referentiejaar 2011. Het aantal personen in de leeftijdsgroep 18-64 jarigen in Tienen is de laatste 10 jaar dus amper toegenomen en dit ondanks de bevolkingstoename van Tienen in het algemeen tijdens deze periode. Het aandeel van de actieve bevolking in de bevolkingsspiramide van Tienen is en blijft laag.

1.2.4. LEEFTIJDGROEP 65-JARIGEN EN OUDER

Tabel 4: Aantallen en evolutie voor de leeftijdsgroep van de 65-jarigen en ouder (1/1/2020)

65-79 jarigen	5.412 inwoners
80 plussers	2.364 inwoners
Totaal +65-jarigen	7.776 inwoners (22,0 % van de totale bevolking)
Evolutie +65-jarigen Tienen	169,4 (index 2011=100)
Evolutie +65-jarigen Vlaams-Brabant	190,7 (index 2011=100)

In absolute aantallen wonen er in Tienen 7.776 65-plussers of 22,0 % van de totale bevolking. In Vlaams-Brabant is het gemiddelde voor de 65-plussers 19,4 % van de totale bevolking. Tienen zit dus boven het gemiddelde van de provincie waaruit je kan concluderen dat de vergrijzing in Tienen hoger ligt dan in de rest van de provincie.

Uit de evolutie van de 65-plussers voor Tienen blijkt dat de vergrijzing zich verder doorzet. Het referentiecijfer bedraagt 169,4 t.o.v. 100 voor het referentiejaar 2011. Dit getal is merkkelijk hoger dan voor de andere leeftijdsgroepen. Opvallend is wel dat de evolutie van 65-plussers in Tienen minder snel toeneemt dan in de provincie Vlaams-Brabant waar het referentiecijfer maar liefst 190,7 t.o.v. 100 voor het referentiejaar 2011 bedraagt. De vergrijzing zet zich dus ook in Tienen door, maar iets minder uitgesproken dan het gemiddelde in de provincie Vlaams-Brabant. We mogen daarbij echter niet uit het oog verliezen dat het aandeel 65-plussers in de bevolkingspiramide in Tienen momenteel hoger is dan in de provincie, waardoor we in dit geval kunnen concluderen dat de provincie hier aan een inhaalbeweging bezig is. Het aantal senioren in Tienen is en blijft hoog.

1.3. DEMOGRAFISCHE COËFFICIENTEN TIENEN

“Demografische coëfficiënten” vormt een verzameling van een aantal abstracte concepten die de bedoeling hebben om verhoudingen tussen verschillende bevolkingscategorieën weer te geven. Deze begrippen zijn de grijze druk, de groene druk, de verouderingscoëfficiënt en de familiale zorgindex.

Veel van deze begrippen worden verkeerd geïnterpreteerd. In volgende alinea's zullen de begrippen verduidelijkt worden en zal nagegaan worden op welke manier ze voor de stad Tienen begrepen kunnen worden.

1.3.1. GRIJZE DRUK

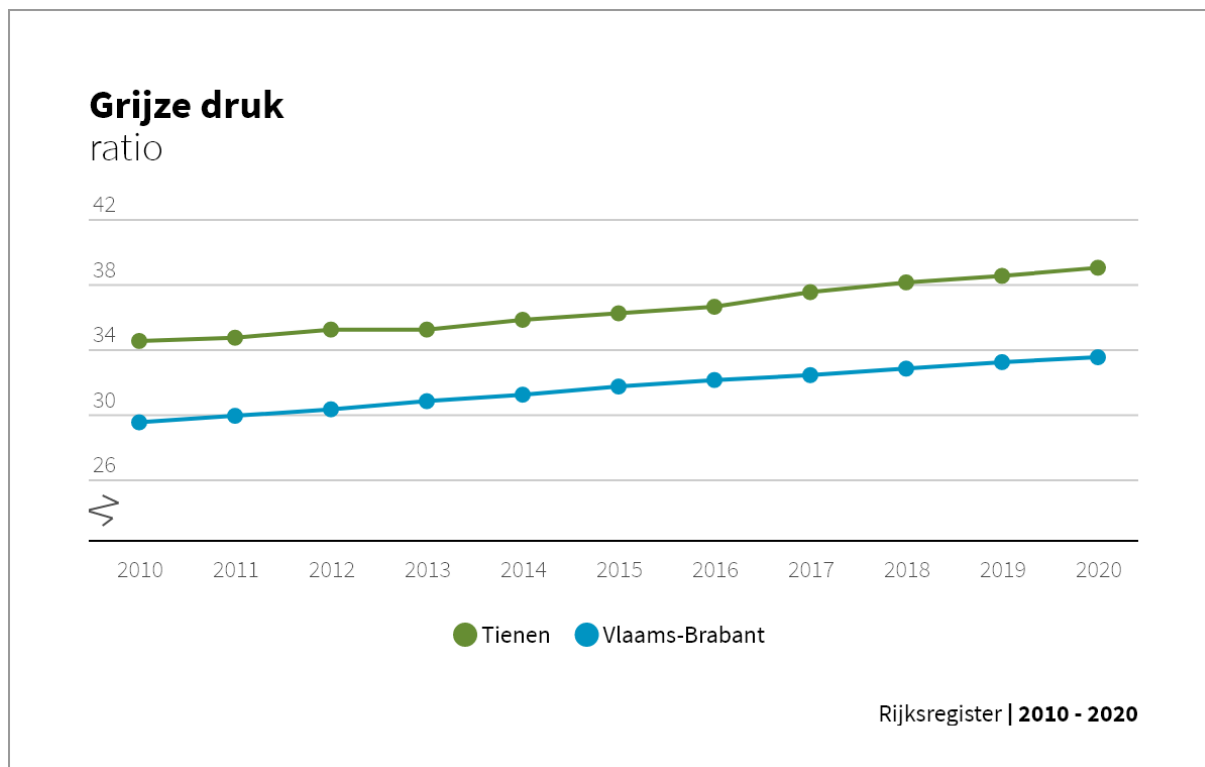
Grijze druk geeft de verhouding weer tussen de leeftijdsgroep van ouderen (vergrijsde bevolking) en de bevolking op beroepsactieve leeftijd. Dit wordt berekend aan de hand van volgende formule: bevolking 65 jaar en ouder/bevolking tussen 20 en 64 jaar oud.

Hét heet hangijzer voor zowel de lokale-, Vlaamse-, federale- als internationale politiek is de toenemende vergrijzing van de bevolking. Deze vergrijzing zorgt voor een toenemende druk op de financiën van voormelde overheden.

Aangezien het pensioenstelsel binnen België gefinancierd wordt door middel van een repartitiestelsel (in tegenstelling tot een kapitalisatiestelsel van omringende landen zoals Nederland), dreigt een afname van de actieve bevolking in combinatie met de toename van de inactieve bevolking boven 65 jaar te leiden tot enerzijds minder bijdragen en anderzijds hogere uitgaven. De pensioenen van vandaag worden immers gefinancierd door de sociale zekerheidsbijdragen van vandaag.

Er is sprake van grijze druk wanneer de verhouding van de ouderen (vanaf 65 jaar) ten opzichte van de bevolking op actieve leeftijd (20-64 jaar) doorslaat in het voordeel van de eerste leeftijdscategorie. Dit wijst op de mate waarin de niet-meer-actieve bevolking weegt op de bevolking op actieve leeftijd.

Grafiek 2: Evolutie ratio grijze druk Tienen in vergelijking met Vlaams-Brabant

Voor het jaar 2020 bedraagt de indicator van grijze druk in Tienen 39,0 ten opzichte van 33,5 voor Vlaams-Brabant. Deze indicator geeft aan dat de grijze druk in Tienen bijgevolg merkkelijk hoger is dan de gemiddelde grijze druk in de provincie Vlaams-Brabant.

1.3.2. GROENE DRUK

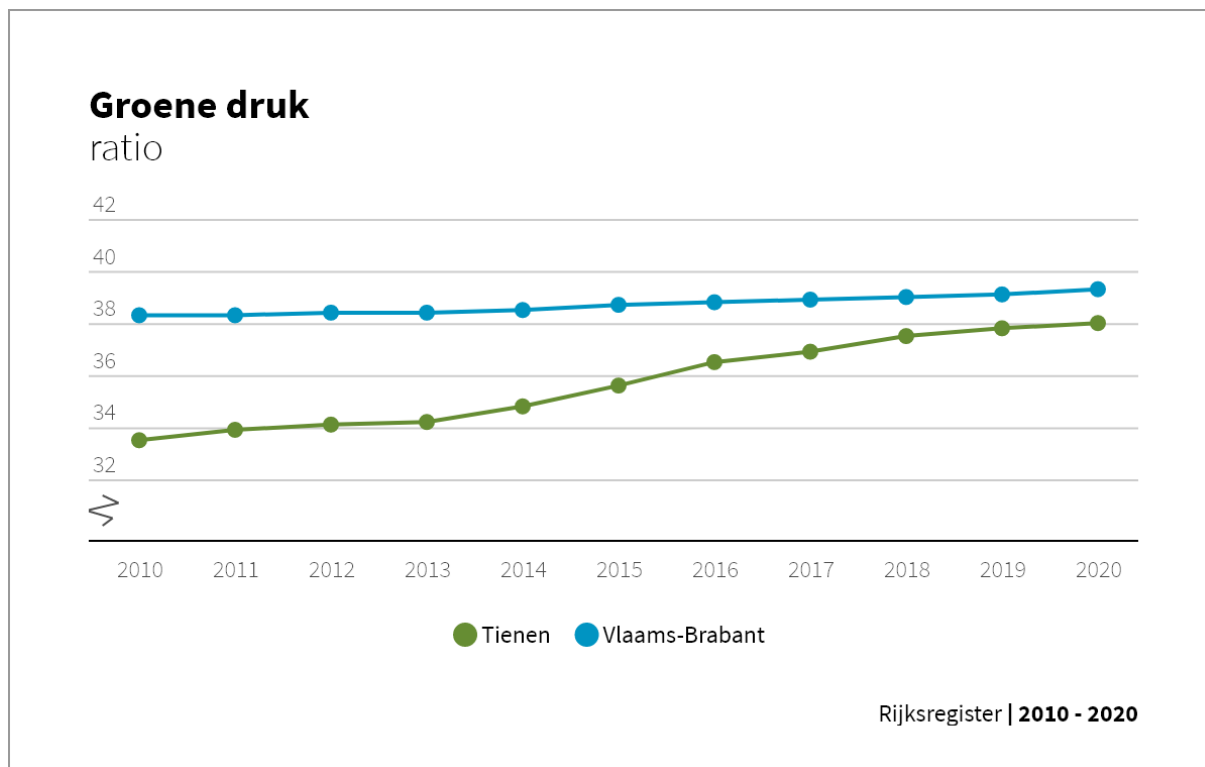
Groene druk geeft de verhouding weer tussen de jeugdige bevolking en de bevolking op beroepsactieve leeftijd. Dit wordt berekend aan de hand van volgende formule : bevolking 0-19 jaar / bevolking 20-64 jaar].

'Druk' is een woord met een pejoratieve bijklank, maar hoeft in dit geval niet enkel negatief opgevat te worden. De groene druk is immers de verhouding van de jongeren (0-19 jaar) ten opzichte van de bevolking op actieve leeftijd (20-64 jaar). Het betreft de mate waarin de nog-niet actieve bevolking weegt op de bevolking op actieve leeftijd.

Anderzijds heeft een grote groene druk ook positieve gevolgen, in die zin dat de jongeren van nu, de arbeidskrachten van morgen zijn. De groene druk houdt de bevolking binnen de gemeente jong en kan dan ook op termijn de grijze druk verzachten.

Grafiek 3: Evolutie ratio groene druk Tienen in vergelijking met Vlaams-Brabant

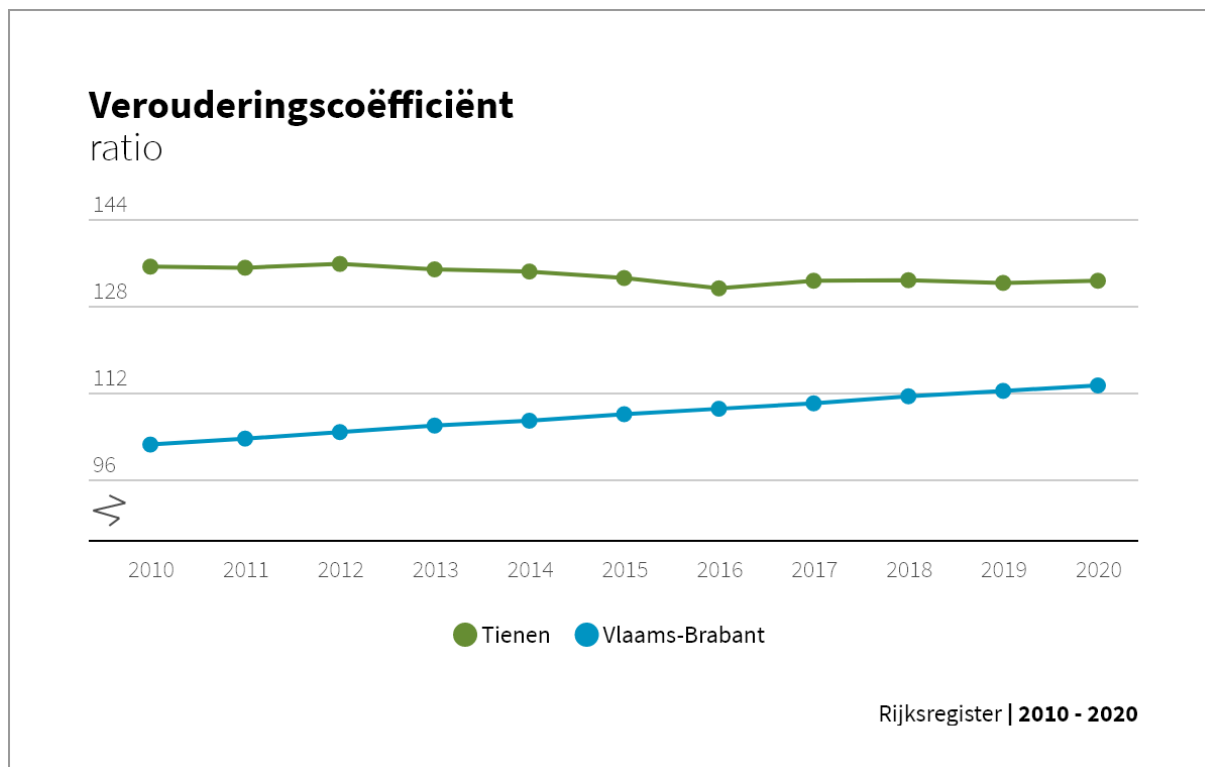
In Tienen (indicator 38,0) ligt de indicator van de groene druk voor het jaar 2020 net onder het gemiddelde van de provincie Vlaams-Brabant (indicator 39,3).

Gezien zowel de groene maar vooral de grijze druk in Tienen hoog liggen, is de conclusie dat vooral de groep van de actieve bevolking veel te laag is en dat beleidsmaatregelen genomen moeten worden om deze trend te keren en jonge gezinnen naar de stad aan te trekken.

1.3.3. VEROUDERINGSCOËFFICIËNT

De verouderingscoëfficiënt geeft de verhouding weer tussen het aantal ouderen en het aantal jongeren (tussen 0 en 19 jaar).

Grafiek 4: Evolutie ratio verouderingscoëfficiënt Tienen in vergelijking met Vlaams-Brabant

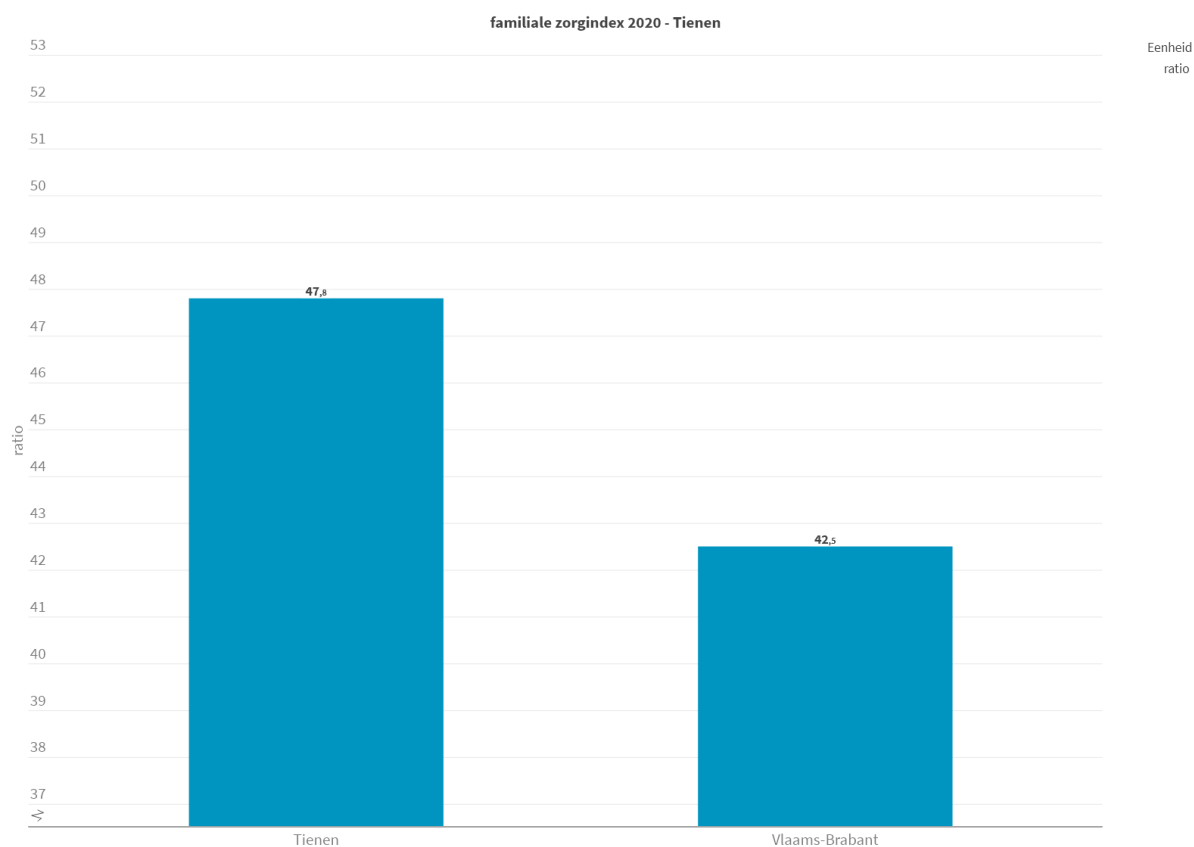
Voor Tienen bekomen we een indicator van **132,6** d.w.z. dat er **beduidend meer ouderen vanaf 60 jaar zijn ten opzichte van het aantal 0-19-jarigen**. We kunnen concluderen dat Tienen op dit onderdeel veel hoger scoort dan het gemiddelde van de gemeenten in de provincie Vlaams-Brabant (indicator **113,3**). Dit duidt nogmaals op het feit dat de leeftijd van de bevolking van Tienen ouder is dan van de andere gemeenten in onze provincie.

Natuurlijk zal deze verouderingscoëfficiënt geen rechtstreekse invloed hebben op de respectievelijke gemeenten en steden zelf. Deze verouderingsindex heeft vooral gevolgen op nationaal vlak en dient ook zo benaderd te worden. Waarom is dit zo? De sociale zekerheid is tot op heden nog steeds federale materie, hetgeen als gevolg heeft dat een veroudering van de bevolking vooral nationaal (negatieve) budgettaire gevolgen heeft. Dit neemt niet weg dat een lokale overheid beleidsmaatregelen kan nemen om de (sociale) gevolgen van deze veroudering te lenigen (zie infra: familiale zorgindex).

1.3.4. FAMILIALE ZORGINDEX

Dit is een eerder sociaal begrip en duidt op de mate waarin de oudste actieven (50-59 jaar oud) kunnen instaan voor de zorg voor hun hoogbejaarde ouders (vanaf 80 jaar). De indicator slaat dan ook op de verhouding van het aantal hoogbejaarden in vergelijking met het aantal 50-59-jarigen. In Tienen (indicator 47,8) is ook deze indicator voor het jaar 2020 negatief, want hoger dan de omliggende steden en gemeenten van de provincie Vlaams-Brabant (indicator 42,5).

Grafiek 5: Familiale zorgindex Tienen in vergelijking met Vlaams-Brabant

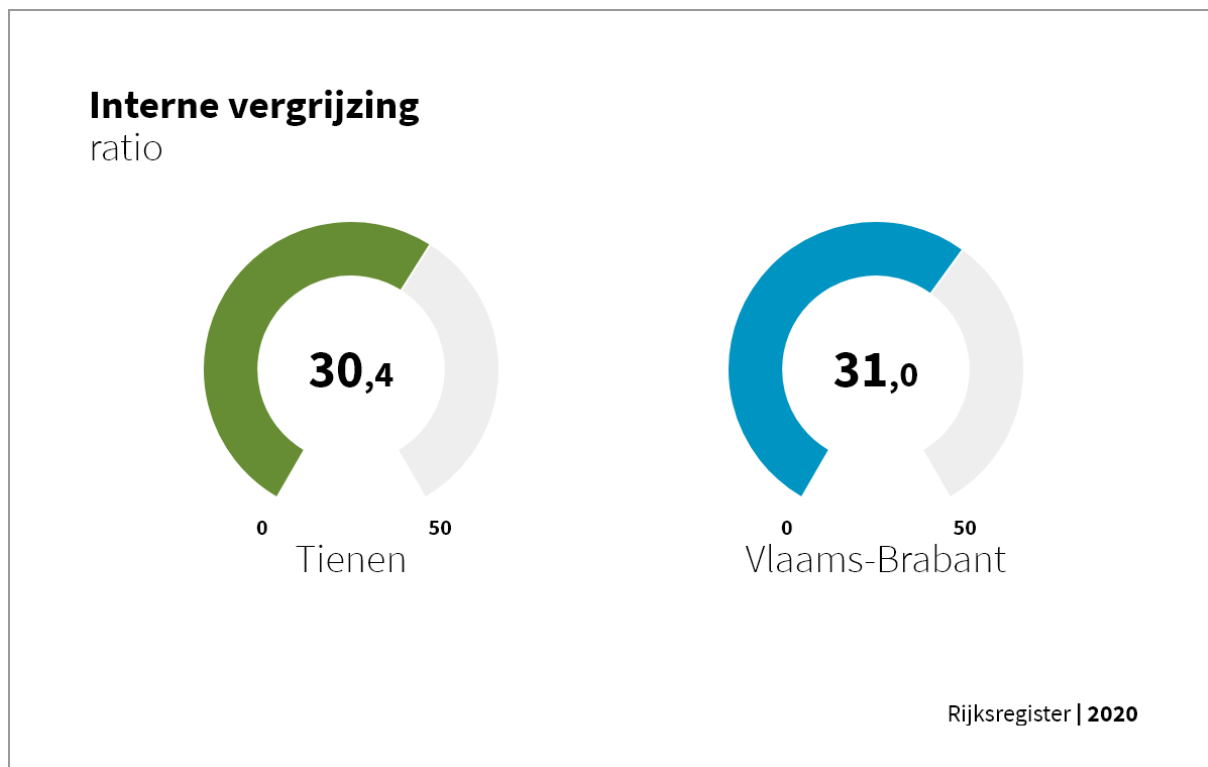
Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

Het resultaat wil zeggen dat voor om en bij de 48 hoogbejaarden er honderd 50-59-jarigen klaarstaan om eventueel voor hun zorg in te staan. Hierbij dient nog opgemerkt te worden dat Tienen vrij veel rustoorden op zijn grondgebied heeft wat een impact heeft op deze negatieve balans.

1.3.5. VERZILVERING OF INTERNE VERGRIJZING

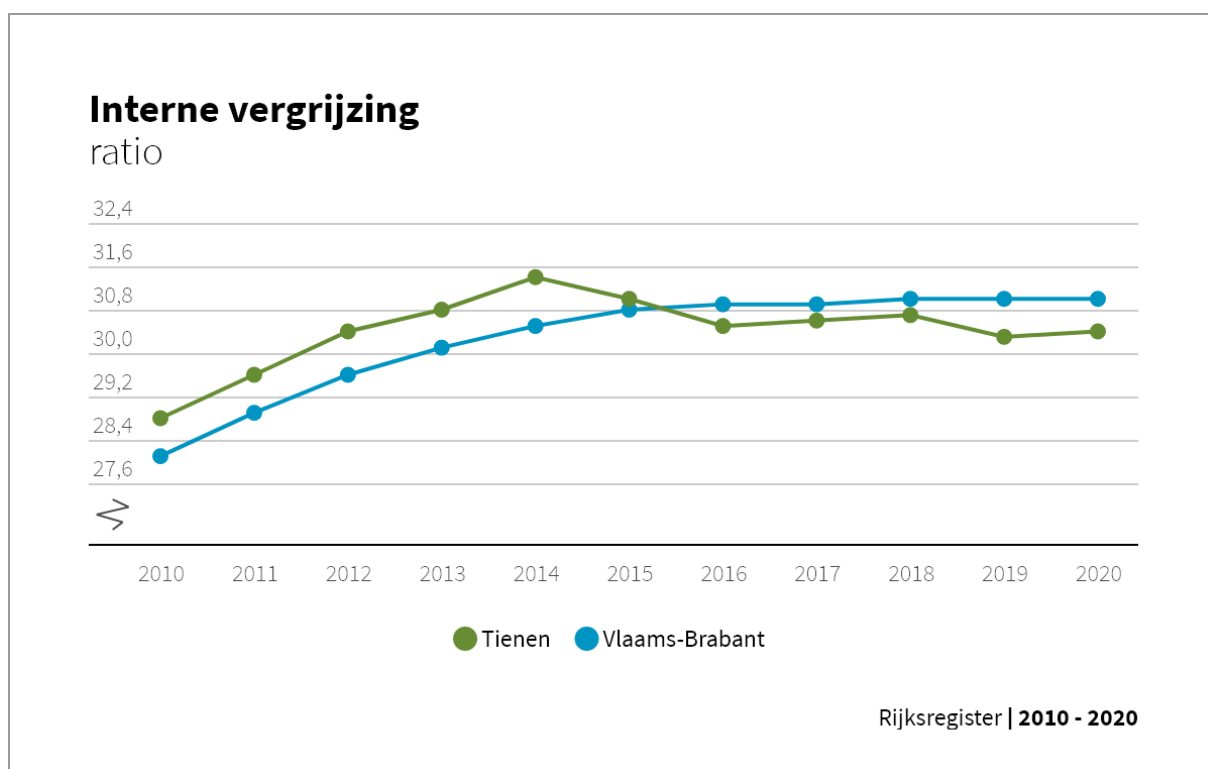
De interne vergrijzing geeft het aantal 80-jarigen en ouder ten opzichte van het aantal 65-jarigen aan. M.a.w dit geeft weer hoeveel hoogbejaarden er in de groep van de senioren zijn.

Grafiek 6: Interne vergrijzing Tienen in vergelijking met Vlaams-Brabant

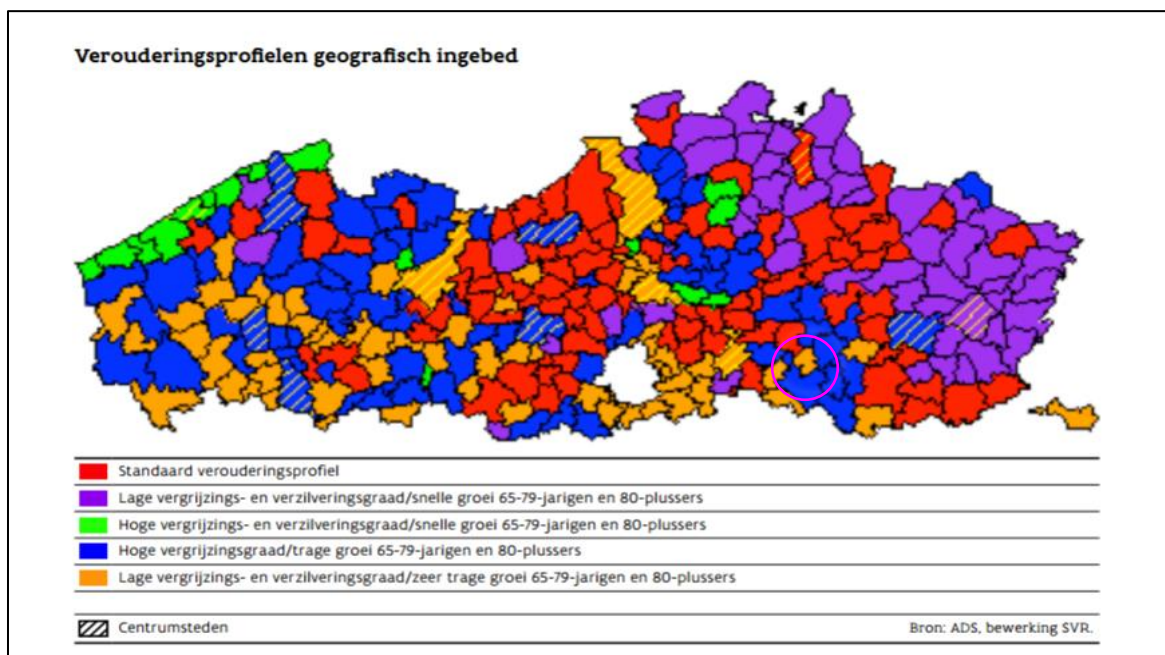
De interne vergrijzing ligt bijna op het gemiddelde van de provincie Vlaams-Brabant. De grafiek hieronder geeft de evolutie van de laatste jaren weer van de interne vergrijzing in Tienen vergeleken met deze in de provincie.

Grafiek 7: Evolutie ratio interne vergrijzing Tienen in vergelijking met Vlaams-Brabant

De vergrijzing is een tendens die in heel Vlaanderen waarneembaar is. Onderstaande kaart maakt deze Vlaamse tendens nogmaals duidelijk:

Kaart 1: Verouderingsprofiel in Vlaanderen

Bron: SVR-st@ts 2016/5: *Vergrijzing en verzilvering in de Vlaamse steden en gemeenten.*

Dit betekent ook dat de voorspelde vergrijzing binnen de vergrijzing zich sterk doorzet, wat meteen één van de uitdagingen voor het toekomstig beleid zal zijn. Het stijgende aantal ouderen en de vergrijzingsprognoses worden ook door de provincie als één van de in te vullen toekomstige vraagstukken naar voren geschoven.

2. BEVOLKINGSPROGNOSES

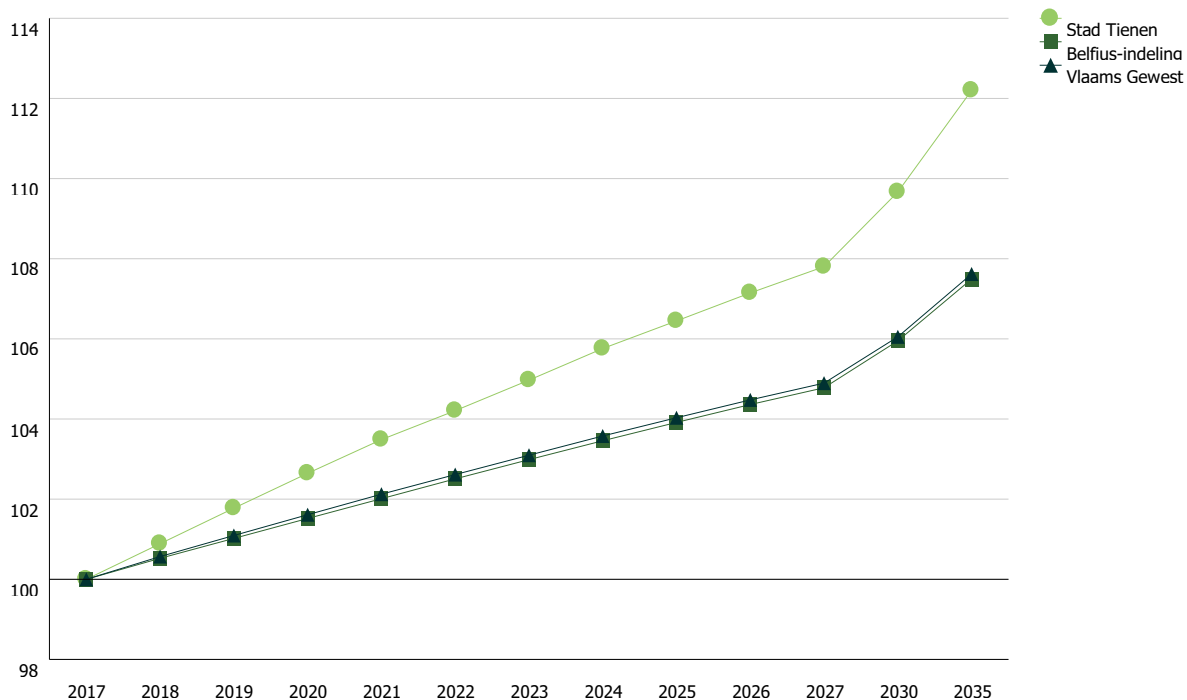
De verwachte bevolkingsaangroei is voor Tienen beduidend hoger dan de verwachte aangroei voor de Belfius-cluster en het Vlaams Gewest. Dit is een gegeven waarmee we op diverse vlakken rekening zullen moeten houden bij de verdere uitbouw van de stad.

Tabel 5: Vooruitberekening van de bevolking - Geobserveerd (2017) en geprojecteerd aantal inwoners (2019-2035)

	Tienen		Belfius-Cluster	Vlaams Gewest
	Totale bevolking	Groei Tienen	Groei Belfius	Groei Vlaams Gewest
2017	34.365	100	100	100
2018	34.675	100,9	100,5	100,6
2019	35.004	101,9	101	101,1
2020	35.274	102,6	101,5	101,6
2021	35.563	103,5	102	102,1
2022	35.811	104,2	102,5	102,6
2023	36.073	105	103	103,1
2024	36.344	105,8	103,5	103,6
2025	36.581	106,4	103,9	104
2026	36.821	107,1	104,4	104,5
2027	37.046	107,8	104,8	104,9
2030	37.687	109,7	106	106,1
2035	38.558	112,2	107,5	107,6

Bron: Statistiek Vlaanderen, Vlaamse gemeentelijke demografische vooruitzichten 2018-2035

Grafiek 8: Bevolking – Groei (2017 = 100)

3. LOOP VAN DE BEVOLKING

3.1. NATUURLIJKE GROEI (OF ACCRESS) VAN DE BEVOLKING

De natuurlijke groei (of access) van de bevolking wordt bepaald door het geboortecijfer te verminderen met het sterftecijfer. Veranderingen als gevolg van migratie worden bij deze berekening niet meegenomen.

Tabel 6: Aantal geboorten – aantal overlijdens per 1000 inwoners – Tienen

	Geboorten per 1.000 inwoners	Overlijdens per 1.000 inwoners	Natuurlijke groei per 1.000 inwoners
2011	10,1	11,4	-1,3
2012	10,7	13,7	-3
2013	11,6	10,8	0,8
2014	11,3	11,5	-0,1
2015	9,8	13,3	-3,5
2016	9,5	10,9	-1,4
2017	11,1	10,9	0,2
2018	10,5	12,2	-1,7
2019	9,3	11,3	-2,0

Bron: Provincies in cijfers

Tabel 7: Aantal geboorten – aantal overlijdens per 1000 inwoners – Vl. Brabant

	Geboorten per 1.000 inwoners	Overlijdens per 1.000 inwoners	Natuurlijke groei per 1.000 inwoners
2011	10,5	8,8	1,7
2012	10,4	9,1	1,5
2013	10,6	9,2	1,4
2014	10,4	8,8	1,6
2015	10,0	9,2	0,8
2016	10,1	9,0	1,1
2017	9,9	9,0	0,9
2018	9,6	9,2	0,4
2019	9,7	8,9	0,8

Bron: Provincies in cijfers

Zoals hierboven werd aangehaald, is de bevolking van Tienen sterk toegenomen. Uiteraard kan dit diverse redenen hebben. Enerzijds kan een bevolking op natuurlijke wijze (geboortes/overlijdens) toe- of afnemen. Anderzijds kunnen er ook kunstmatige bewegingen zijn, namelijk immigratie of emigratie.

Bij een natuurlijke bevolkingstoename is het natuurlijk access positief. Indien we dit specifiek voor Tienen bekijken, blijkt het natuurlijk access van 2011 tot en met 2019 echter meestal negatief te zijn geweest.

Wanneer we dit vergelijken met de cijfergegevens van de provincie Vlaams-Brabant is daar een duidelijke tendens van een lichte toename van de bevolking op natuurlijke wijze merkbaar. De stad Tienen wijkt daar

dus substantieel van af met een lichte afname van de bevolking op natuurlijke wijze (bv. -2,0 in 2019). Gezien de bevolking in Tienen jaar na jaar stijgt, is de bevolkingstoename derhalve te wijten aan andere factoren.

3.2. MIGRATIESALDO

3.2.1. INTERNE MIGRATIES

Interne migraties zijn verhuisbewegingen binnen een land. Het gaat om inwoners die in de stad/gemeente komen wonen of de stad/gemeente verlaten.

Tabel 8: Verhuisbewegingen binnen België (interne migraties), in de loop van het jaar

	Interne inwijking	Interne uitwijking	Saldo
2011	1.663	1.406	+257
2012	1.689	1.368	+321
2013	1.579	1.434	+145
2014	1.672	1.391	+281
2015	1.546	1.309	+237
2016	1.555	1.470	+85
2017	1.612	1.461	+151
2018	1.796	1.529	+267
2019	1.833	1.569	+264

Bron: Provincies in cijfers

Het saldo van de interne migraties (verhuisbewegingen binnen België) in Tienen is steeds positief. **De interne migraties dragen onweerlegbaar bij tot de jaarlijkse bevolkingstoename.** Sinds het jaar 2011 heeft Tienen steeds een positief intern migratiesaldo gekend. Tienen is een centraal gelegen stad met betaalbare huisvesting die werk maakt van zorg, onderwijs, tewerkstelling, vrijetijdsaanbod.... Dit gecombineerd met de mogelijkheid om zich enerzijds in het stadscentrum vlakbij verschillende voorzieningen te vestigen of zich anderzijds in het groen te vestigen in één van onze rustieke deeldorpen, maakt van Tienen een aantrekkelijke stad om te komen wonen. Dit is een mogelijke verklaring voor het positieve interne migratiesaldo van Tienen.

3.2.2. INTERNATIONALE MIGRATIES

Internationale migraties zijn verhuisbewegingen van en naar het buitenland.

In Tienen vestigen zich jaarlijks meer inwoners vanuit het buitenland in onze stad dan dat inwoners uit onze stad uitwijken naar het buitenland. Het saldo van de internationale migraties is aldus steeds positief. **Deze factor draagt**, net als de interne migraties (de binnenlandse verhuisbewegingen), **bij aan de groei van de Tiense bevolking.** In de tabel hieronder kan je de jaarlijkse cijfergegevens gedetailleerd terugvinden sinds 2011 tot en met 2019.

Tabel 9: Verhuisbewegingen met het buitenland (internationale migraties), in de loop van het jaar

	Inwijking vanuit het buitenland	Emigratie naar het buitenland	Saldo
2011	285	153	+135
2012	266	273	-7
2013	304	234	+70
2014	325	196	+129
2015	324	181	+143
2016	276	148	+128
2017	342	199	+143
2018	314	225	+89
2019	368	253	+115

Bron: Provincies in cijfers

Zoals eerder aangegeven is het totale migratiesaldo positief waaruit geconcludeerd kan worden dat migratie een belangrijke factor is in de bevolkingstoename van Tienen. Het zijn vooral de verhuisbewegingen binnen België die daarvoor zorgen en de laatste jaren zelfs steeds meer uitgesproken.

Tabel 10: Saldo van alle verhuisbewegingen, in de loop van het jaar (totale saldo van interne migraties + internationale migraties)

	Interne migratie	Internationale migratie	Totale migratiesaldo
2011	257	135	+392
2012	321	-7	+314
2013	145	70	+215
2014	281	129	+410
2015	237	143	+380
2016	85	128	+213
2017	151	143	+294
2018	267	89	+356
2019	264	115	+379

4. DIVERSITEIT

4.1. HUIDIGE NATIONALITEIT, GEBOORTENATIONALITEIT EN HERKOMST IN TIENEN

Om de diversiteit binnen een gemeente te bekijken, zijn er 3 belangrijke parameters: huidige nationaliteit, geboortenationaliteit en herkomst.

Bij nationaliteit wordt enkel naar de **huidige nationaliteit** gekeken. Bij **geboortenationaliteit** kijkt men naar de nationaliteit bij geboorte: personen die bijvoorbeeld Belg zijn geworden maar bij hun geboorte een andere nationaliteit hadden, krijgen die nationaliteit als geboortenationaliteit. **Herkomst** kijkt nog verder en houdt ook rekening met de nationaliteit bij geboorte van de ouders. Als voor een bepaalde persoon minstens één van de ouders bij hun geboorte een andere nationaliteit had, krijgt hij of zij die herkomst. Indien zowel vader als moeder een niet-Belgische geboortenationaliteit hebben (die bovendien van elkaar verschilt), dan wordt de herkomst van de moeder overgenomen.

De volgende 3 tabellen geven de evolutie weer van het aantal inwoners naar huidige nationaliteit, naar geboortenationaliteit en naar herkomst voor het meest recente jaar beschikbaar.

Tabel 11: Evolutie aantal inwoners in Tienen met Belgische en niet-Belgische huidige nationaliteit

	Belgische huidige nationaliteit	niet-Belgische huidige nationaliteit
2011	31.363	1.411
2012	31.440	1.692
2013	31.586	1.764
2014	31.675	1.919
2015	31.850	2.147
2016	31.930	2.328
2017	31.940	2.484
2018	31.998	2.725
2019	32.198	2.810

Bron: Provincies in cijfers

In Tienen ging het aantal inwoners met een niet-Belgische huidige nationaliteit van **1411 personen** in 2011 naar **2.810 personen** in 2019 (een verdubbeling van het aantal).

Tabel 12: Evolutie aantal inwoners in Tienen volgens Belgische en niet-Belgische geboortenationaliteit

	Belgische geboortenationaliteit	niet-Belgische geboortenationaliteit
2011	30.039	2.735
2012	30.017	3.115
2013	30.041	3.309
2014	30.015	3.579
2015	30.068	3.929
2016	30.034	4.224
2017	29.894	4.530
2018	29.766	4.957
2019	29.724	5.284

Bron: Provincies in cijfers

In Tienen ging het aantal inwoners met een niet-Belgische geboortenationaliteit van **2.735 personen** in 2011 naar **5.284 personen** in 2019 (net geen verdubbeling).

Tabel 13: Evolutie aantal inwoners in Tienen volgens Belgische en niet-Belgische herkomst

	Belgische herkomst	niet-Belgische herkomst
2011	29.048	3.726
2012	28.944	4.188
2013	28.849	4.501
2014	28.720	4.874
2015	28.623	5.374
2016	28.484	5.774
2017	28.235	6.189
2018	28.016	6.707
2019	27.847	7.161

Bron: Provincies in cijfers

In Tienen ging het aantal inwoners met een niet-Belgische herkomst van **3.726 personen** in 2011 naar **7.161 personen** in 2019 (net geen verdubbeling).

Omdat veel niet-Belgen in de loop van hun leven de Belgische nationaliteit aannemen of verkrijgen, ligt het voor de hand dat het aandeel van de inwoners met een niet-Belgische geboortenationaliteit groter is. Dat geldt nog meer voor een niet-Belgische herkomst. Door te kijken naar de herkomst van de inwoners kan je dus veel meer informatie hebben dan door enkel te kijken naar de huidige nationaliteit.

Uitgedrukt in percentages stijgt het aandeel inwoners in Tienen met:

een niet-Belgische huidige nationaliteit	+8,4%
een niet-Belgische geboortenationaliteit	+16,0%
een niet-Belgische herkomst	+21,7%.

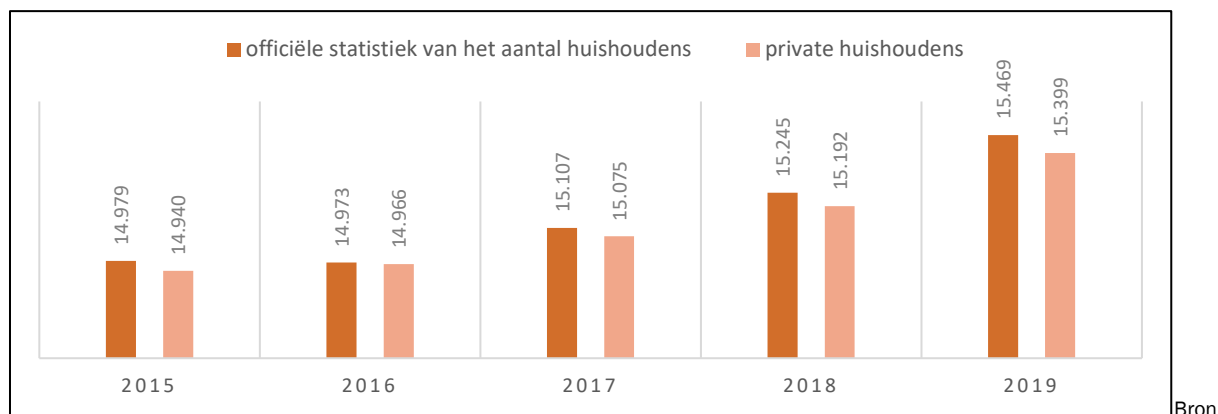
Deze cijfers zijn de laatste jaren in stijgende lijn.

5. STAND VAN DE HUISHOUDENS

EVOLUTIE AANTAL HUISHOUDENS

Onder huishouden verstaat men alle personen die in eenzelfde woning wonen en er samen leven. Ook de éénpersoonshuishoudens horen hierbij.

Grafiek 9: Evolutie aantal huishoudens Tienen (2015-2019)

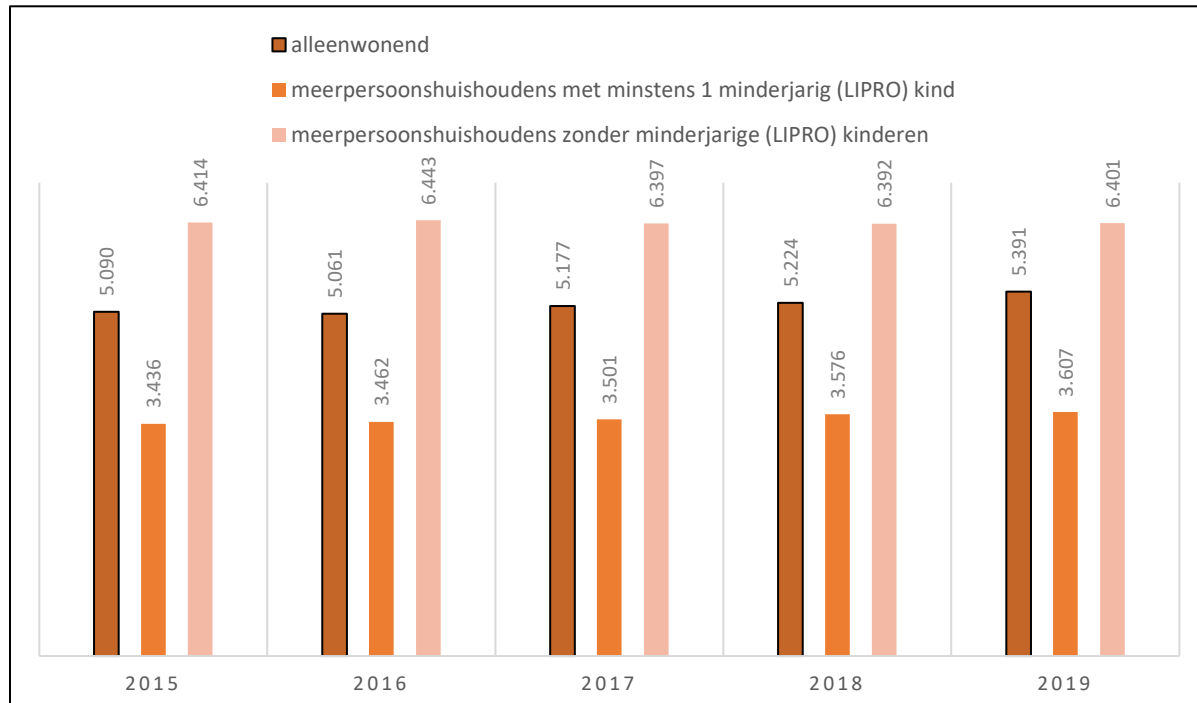
Provincies in cijfers

- Evolutie officiële statistiek van het aantal huishoudens (2015-2019):	+490
- Evolutie private huishoudens (2015-2019):	+459

Gelijklopend met de bevolkingstoename stijgt het aantal huishoudens in Tienen en vooral de laatste jaren in toenemende mate.

SAMENSTELLING AANTAL HUISHOUDENS

De gemiddelde gezinsgrootte in Vlaanderen bedraagt 2,32. In Tienen zitten we daar in 2019 met 2,24 licht onder. De tendens van de gemiddelde gezinsgrootte is zowel in Tienen als in Vlaanderen in dalende lijn. De meest opvallende statistiek voor Tienen betreft het hoge percentage van het aantal alleenstaanden.

Grafiek 10: Evolutie samenstelling huishoudens Tienen (2015-2019)

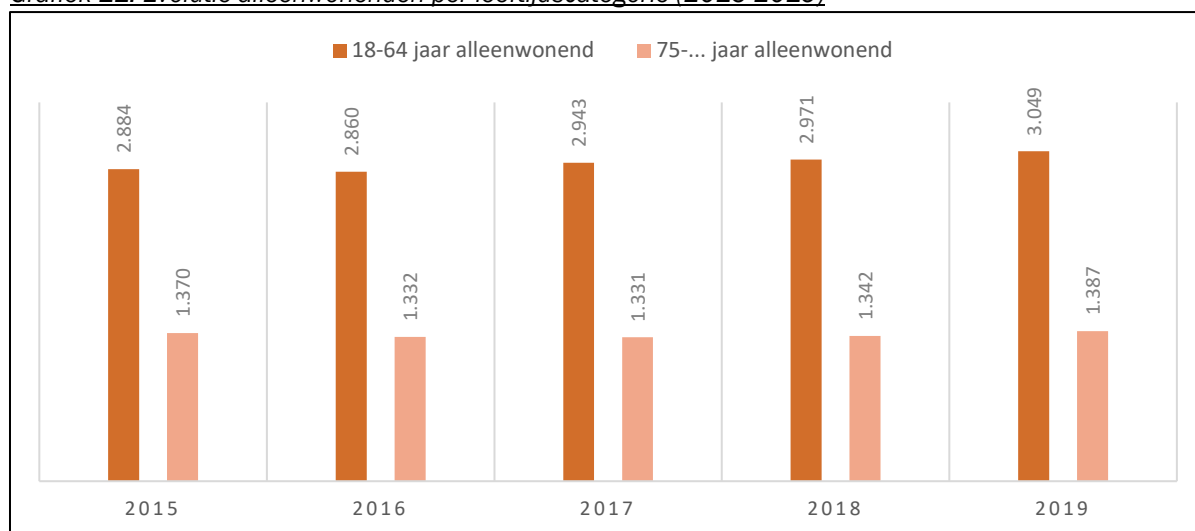
Bron Provincies in cijfers

De groep alleenstaanden of alleenwonenden in Tienen is zeer hoog (34,3%). Globaal genomen doet zich in Tienen een opmerkelijke stijging van het aantal kleinere huishoudens voor. Deze tendens doet zich in het algemeen in de maatschappij voor, maar in Tienen toch nog veel meer uitgesproken dan elders.

Naast vergrijzing zal ook gezinsverdunding een bepalende factor zijn in de groei van de éénpersoonshuishoudens: gezinnen worden opgedeeld door veranderingen binnen de gezinsvormen, het (meer of sneller) vertrekken van jongeren die alleen gaan wonen of door (meer) scheidingen. De evolutie van het aantal alleenstaanden kan een uiting zijn van deze gezinsverdunding. Ongetwijfeld spelen hierin ook andere factoren een rol.

Ook het aantal huishoudens zonder kinderen zijn in Tienen aan een gestage opmars bezig. Deze trend is ook uit volgende grafiek af te leiden. De min 64-groep alleenstaanden of de niet-senioren is bijna 2 maal zo groot als de seniengroep.

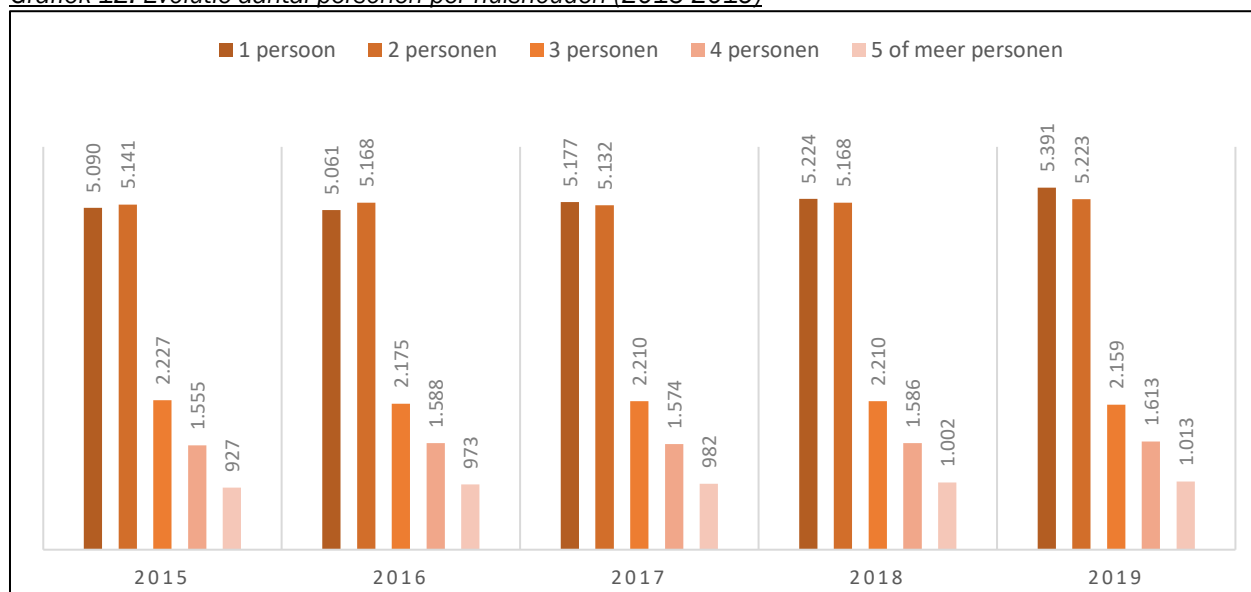
Grafiek 11: Evolutie alleenwonenden per leeftijdscategorie (2015-2019)

Bron Provincies in cijfers

- Evolutie 18-64 jaar alleenwonend (2015-2019): +165
- Evolutie 75-... jaar alleenwonend (2015-2019): +17

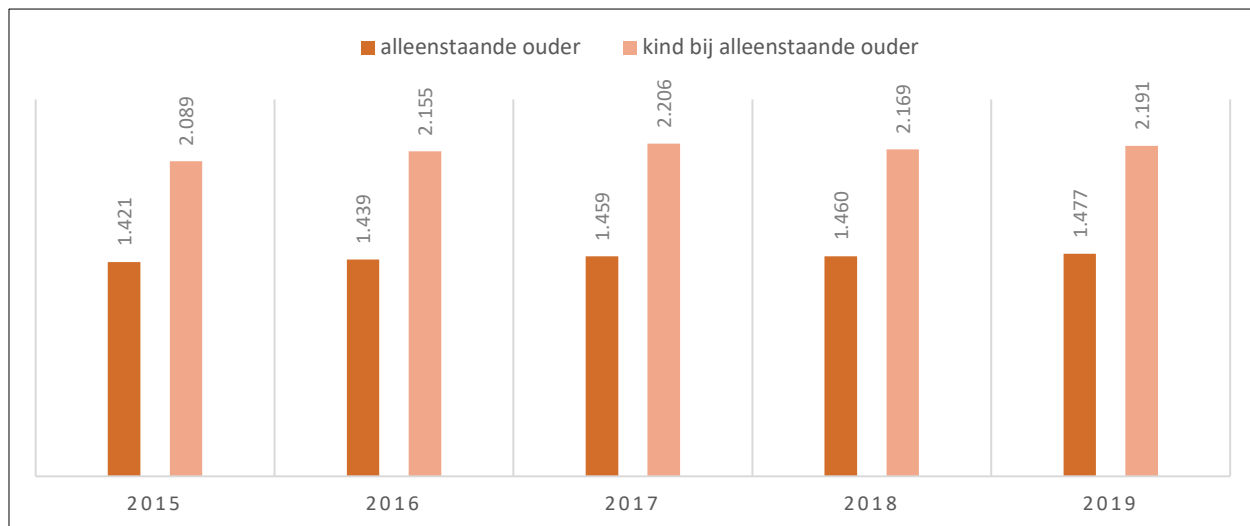
Grafiek 12: Evolutie aantal personen per huishouden (2015-2019)

Bron Provincies in cijfers

De gestage groei in het aantal éénpersoon-huishouden in Tienen t.o.v. de gezinnen is ook in bovenstaande grafiek weer scherp te zien. De éénouderhuishoudens zijn allang aan een stijgende lijn bezig. Niet verbazingwekkend als één op twee huwelijken eindigt in een echtscheiding. Wat minder duidelijk is uit de cijfers op te maken is, zijn de nieuw samengestelde gezinnen. De alleenstaande ouder kan wel getrieerd worden en ook in deze grafieken zien we een langzaam stijgende trend. Dit impliceert natuurlijk ook de toename naar woningen die geschikt zijn voor alleenstaanden en één-oudergezinnen.

Grafiek 13: Evolutie alleenstaande ouders (2015-2019)

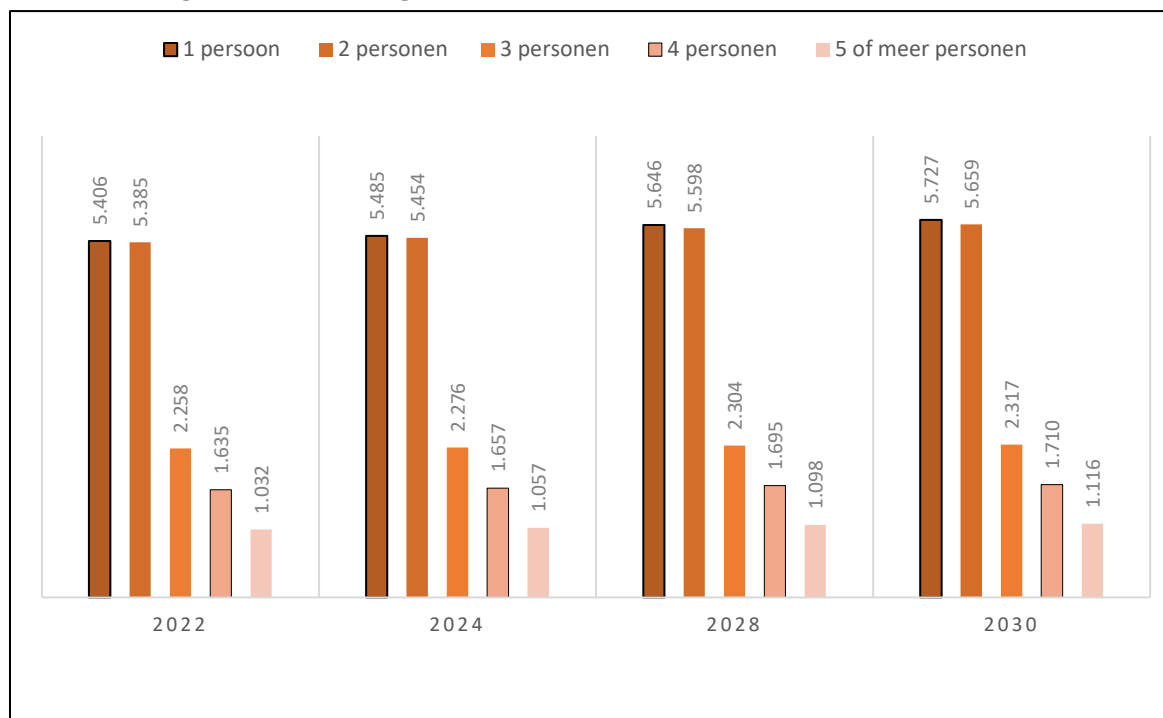

Bron Provincies in cijfers

- Evolutie alleenstaande ouder (2015-2019): +56
- Evolutie kind bij alleenstaande ouder (2015-2019): +102
- Gemiddeld 1,48 kind per ouder (2019)

De veranderende tendensen in de samenleving vinden we ook terug in de prognoses van gezinssamenstellingen van de stad Tienen

Grafiek 14: Prognose samenstelling huishoudens (2022-2030)

Bron: Provincies in cijfers

5.3. HUISHOUDENS SAMENGEVAT

De huishoudens van Tienen groeien. Deze groei is niet alleen te danken aan de bevolkingstoename. De groei van de huishoudens is het gevolg van de wijziging van de samenstelling:

- Huishoudens worden kleiner
- Het aandeel van de éénoudergezinnen neemt toe.
- De groep alleenstaanden – vooral alleenstaande ouderen zal in de nabije toekomst nog groeien.

De gezinsverdunding zal volgens prognoses nog sterk stijgen.

6. ALGEMEEN BESLUIT DEMOGRAFIE TIENEN

De algemene aangroei van de bevolking in Tienen, maar ook in heel Vlaanderen, is een trend die in diverse bevolkingsprojecties duidelijk wordt. De verwachtingen in de komende decennia zijn dat deze aangroei behoorlijk blijft stijgen. De aangroei van de bevolking in Tienen is voornamelijk te verklaren door migratiebewegingen uit zowel binnen- als buitenland.

Uit alle statistieken blijkt verder dat de groep ouderen in Tienen een sterk stijgende groep is. Ook binnen de groep senioren is de aangroei van de groep 80 plussers gestaag maar zeker. Wat een groei van de vergrijzing binnen de vergrijzing inhoud.

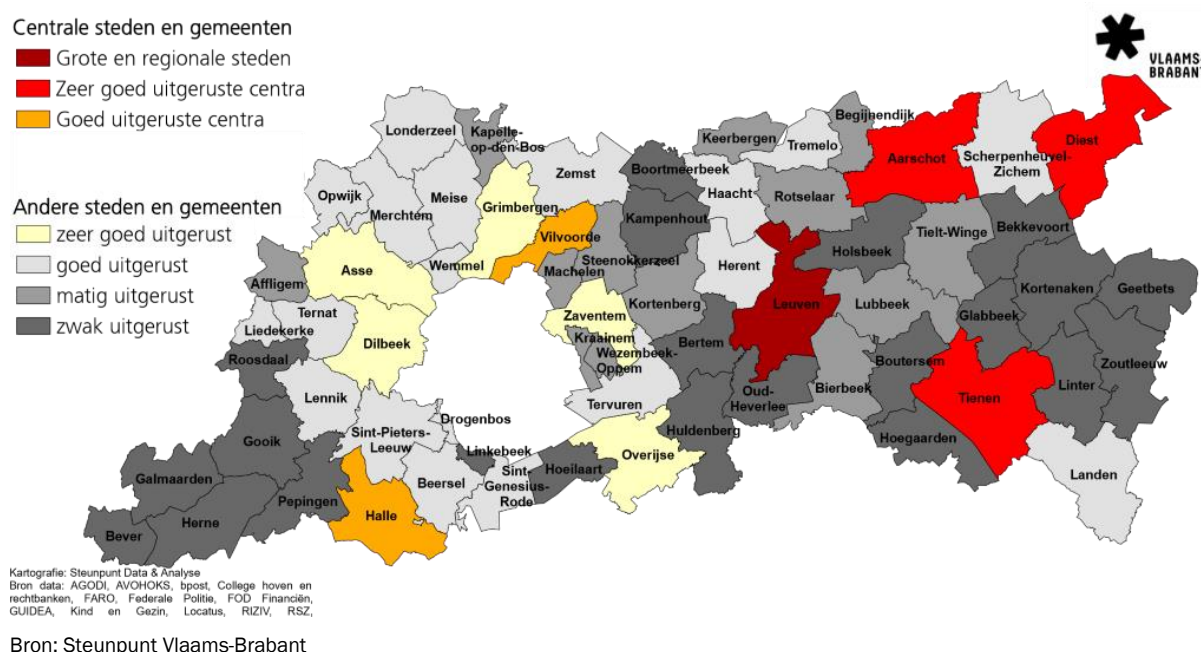
Opvallend is ook dat het aandeel volwassenen op potentieel-actieve leeftijd (20-64 jaar) in Tienen in verhouding lager is dan het gemiddelde in het Vlaams Gewest. De grootste uitdaging voor Tienen is om de jongeren, die nu in onze stad opgroeien, toekomstperspectieven te bieden in eigen streek zodat zij minder gaan uitwijken en het aandeel van potentieel-actieve volwassenen op termijn in Tienen kan stijgen. Tienen dient daarnaast blijvend in te zetten op het aantrekken van meer beroepsactieve personen want daar ligt een heus pijnpunt in onze bevolkingspiramide.

IV. TYPOLOGIE OP BASIS VAN DE UITRUSTINGSGRAAD

In een studie over de uitrustingsgraad van alle Vlaamse gemeenten en meer specifiek die van Vlaams-Brabant worden heel wat gemeenten uit onze regio ingedeeld bij de zwakst uitgeruste gemeenten. Deze studie meet de uitrusting van de Vlaamse gemeenten op acht gebieden: onderwijs, zorg, publieke en zakelijke dienstverlening, persoonlijke dienstverlening, horeca, detailhandel, cultuur en recreatie en sport.

Op basis daarvan werd een typologie opgesteld die de gemeenten onderverdeelt in categorieën. In Vlaams-Brabant vinden we een regionale stad (Leuven) en drie zeer goed uitgeruste centra: Tienen, Aarschot en Diest. In het Hageland zijn verder opvallend veel zwak uitgeruste gemeenten. De inwoners van deze gemeenten maken vaak gebruik van de uitrusting in steden als Tienen, Aarschot en Diest.

Hieronder de grafiek met het overzicht van de typologie van de Vlaams-Brabantse gemeenten op basis van uitrusting:

1. GEMEENTELIJKE KERNINDICATOREN

De volgende kernindicatoren werden opgenomen in onderstaande tabel:

De eerste drie kolommen tonen de variabelen die werden gebruikt om de typologie op te stellen:

- tu: de totale uitrusting van de gemeente, zonder de maximale functie. Het totaal voor het Vlaams Gewest is 1.000.
- upi: de uitrusting per inwoner, zonder de maximale functie. De waarde voor het Vlaams Gewest is 1,00.
- afb: het aantal functies bovengemiddeld, dat wil zeggen hoger dan het Vlaams gemiddelde van 1,00

De volgende acht kolommen (in het grijs) geven aan welke functies bovengemiddeld zijn (aangeduid met een X):

De bekeken functies betreffen: onderwijs, zorg, publieke en zakelijke dienstverlening, persoonlijke dienstverlening, horeca, detailhandel, cultuur & recreatie en sport.

In de volgende kolom is de maximale functie aangegeven: de functie met de hoogste waarde in de gemeente (de zgn. max. functie)

De laatste drie kolommen geven de uitrusting met de maximale functie:

- uitrusting: de totale uitrusting van de gemeente, met de maximale functie. Het totaal voor het Vlaams Gewest is 1.000.
- bevolking: de totale bevolking in de gemeente
- uitrusting (%0): de uitrusting per 10.000 inwoners, met de maximale functie. De waarde voor het Vlaams Gewest is 1,53.

De score op de totale uitrusting voor Tienen bedraagt 5,88. Deze score is hoger dan Aarschot (5,61) en Diest (5,41). De kernindicator waar Tienen het best scoort is “zorg”. Voor 5 van de 8 functies scoort Tienen bovengemiddeld. Enkel voor de functies “onderwijs, publieke dienstverlening en horeca” scoort Tienen niet bovengemiddeld.

	tu	upi	afb	onderwijs	zorg	publ. dienst.	pers. dienst.	horeca	detailhandel	cult. & recr.	sport	max. functie	uitrusting	bevolking	uitrusting (% _{max})	
Grote en regionale steden																
Antwerpen	92,41	1,16	7	x	x	x	x	x	x	x	x		onderwijs	92,51	520.504	1,78
Gent	56,12	1,41	7	x	x	x	x	x	x	x	x		onderwijs	63,01	259.083	2,43
Brugge	32,58	1,80	7	x	x	x	x	x	x	x	x		horeca	29,82	118.187	2,52
Leuven	25,65	1,67	8	x	x	x	x	x	x	x	x	x	onderwijs	31,54	100.291	3,15
Hasselt	22,75	1,92	7	x	x	x	x	x	x	x	x		publieke en zakelijke dienstverlening	21,29	77.124	2,76
Kortrijk	20,54	1,77	8	x	x	x	x	x	x	x	x	x	onderwijs	20,66	75.736	2,73
Oostende	18,03	1,65	7		x	x	x	x	x	x	x	x	horeca	16,82	70.994	2,37
Mechelen	17,68	1,35	7	x	x	x	x			x	x	x	cultuur en recreatie	16,29	85.665	1,90
Aalst	15,57	1,20	6	x	x	x	x			x	x		zorg	16,19	84.859	1,91
Sint-Niklaas	15,17	1,30	7	x	x	x	x			x	x	x	zorg	15,28	76.028	2,01
Roeselare	14,19	1,50	6	x	x	x	x			x	x		zorg	14,52	61.657	2,36
Genk	13,57	1,34	7	x	x		x	x	x	x	x	x	cultuur en recreatie	12,70	65.986	1,93
Turnhout	11,90	1,78	6	x	x	x	x			x	x		cultuur en recreatie	11,02	43.467	2,54
Zeer goed uitgeruste centra																
Knokke-Heist	11,03	2,17	7		x	x	x	x	x	x	x	x	horeca	10,37	33.197	3,12
Sint-Truiden	8,37	1,36	8	x	x	x	x	x	x	x	x	x	zorg	8,48	40.169	2,11
Waregem	8,27	1,42	7	x	x	x	x			x	x	x	cultuur en recreatie	7,80	37.871	2,06
Ieper	8,25	1,54	7	x	x	x	x	x	x	x	x		zorg	8,51	35.014	2,43
Lier	8,10	1,50	8	x	x	x	x	x	x	x	x	x	cultuur en recreatie	7,44	35.244	2,11
Geel	7,88	1,30	6	x	x	x				x	x	x	onderwijs	8,37	39.560	2,12
Dendermonde	7,85	1,12	5		x	x	x			x	x		zorg	8,02	45.583	1,76
Tongeren	7,29	1,54	7	x	x	x	x	x	x	x	x		persoonlijke dienstverlening	6,36	30.865	2,06
Mol	6,89	1,24	5	x	x				x	x		x	sport	6,36	36.151	1,76
Oudenaarde	6,86	1,44	6	x	x	x	x	x	x				publieke en zakelijke dienstverlening	6,30	30.972	2,03
Herentals	6,19	1,45	7	x	x	x	x			x	x	x	sport	5,78	27.800	2,08
Tienen	5,88	1,12	5		x		x			x	x	x	zorg	6,14	34.365	1,79
Aarschot	5,61	1,23	5	x			x	x	x	x			cultuur en recreatie	5,44	29.654	1,83
Diest	5,41	1,49	8	x	x	x	x	x	x	x	x	x	zorg	5,45	23.612	2,31

V. EXTERNE ANALYSE

1. RUIMTE EN INFRASTRUCTUUR

1.1. GRONDGEBIED

1.1.1. OPPERVLAKTE VAN HET GRONDGEBIED

De totale oppervlakte van de stad Tienen is 7.177 ha of 71,77 km².

1.1.2. BEVOLKINGSDICHTHEID

Tabel 1: Bevolkingsdichtheid

	Tienen			Gemeenten (30.000 tot 50.000 inw.)	Vlaams Gewest
	Totale bevolking	Totale oppervlakte in ha	Bevolkingsdichtheid	Bevolkingsdichtheid	Bevolkingsdichtheid
2010	32.552	7.177	454	512	462
2011	32.703	7.177	456	516	466
2012	32.987	7.177	460	520	470
2013	33.233	7.177	463	523	472
2014	33.511	7.177	467	525	474
2015	33.950	7.177	473	528	477
2016	34.185	7.177	476	532	479
2017	34.365	7.177	479	535	482
2018	34.675	7.177	484	538	485
2019	35.004	7.177	488	541	488
2020	35.293	7.177	492	546	492

Bron: Kadaster en ADS, verwerking Statistiek Vlaanderen

Opmerkelijk is dat de bevolkingsdichtheid in Tienen vergelijkbaar is met het gemiddelde van het Vlaams Gewest. Ten opzichte van de cluster van gemeenten en steden tussen 30.000 en 50.000 inwoners is de bevolkingsdichtheid lager. Waarschijnlijk valt dit te verklaren doordat Tienen een groot grondgebied heeft. Binnen de Vesten is de bevolkingsdensiteit in Tienen zeer hoog, maar buiten de stadskern is de bevolkingsdensiteit in de fusiegemeenten veel lager wat het gemiddelde van de bevolkingsdichtheid naar beneden haalt.

1.1.3. BEBOUWDE OPPERVLAKTE

Tabel 2: Evolutie bebouwde oppervlakte in ha en bebouwingsgraad in %

	Tienen		Belfius-cluster	Vlaams Gewest
	Totaal bebouwde oppervlakte	Bebouwingsgraad (%)	Bebouwingsgraad (%)	Bebouwingsgraad (%)
2014	1.351	4,4%	5,0	4,8
2015	1.348	4,6%	5,3	4,9
2016	1.350	4,6%	5,4	5,0
2017	1.360	4,6%	5,4	5,1
2018	1.361	4,6%	5,5	5,1
2019	1.363	4,7%	5,6	5,2

Bron: Provincies in cijfers

De totale bebouwde oppervlakte in Tienen bedraagt 1.363 ha. De bebouwingsgraad (=de bebouwde oppervlakte gedeeld door de totale oppervlakte) is in Tienen iets lager dan de bebouwingsgraad in het Vlaams Gewest en de Belfius-cluster.

Tabel 3: Aandeel bebouwde oppervlakte naar woonfunctie in % (behuizing, appartementen, ...)

Tienen										
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Totale opp. woonfunctie (in ha)	815	920	923	930	927	934	941	939	943	951
Totaal bebouwde opp. (in ha)	1.211	1.327	1.333	1.343	1.347	1.356	1.351	1.348	1.350	1.360
Aandeel (in %)	67,3	69,3	69,2	69,2	68,9	68,8	69,6	69,7	69,9	70,0

BELFIUS-cluster										
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Totale opp. woonfunctie (in ha)	24.633	25.042	25.321	25.612	25.906	26.178	26.428	26.648	26.880	27.170
Totaal bebouwde opp. (in ha)	35.809	36.304	36.734	37.033	37.379	37.727	38.083	38.333	38.691	38.990
Aandeel (in %)	68,8	69,0	68,9	69,2	69,3	69,4	69,4	69,5	69,5	69,7

Vlaams Gewest										
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Totale opp. woonfunctie (in ha)	178.648	180.863	182.812	184.734	186.698	188.531	190.303	191.828	193.395	195.306
Totaal bebouwde opp. (in ha)	241.214	243.767	246.207	248.228	250.393	252.594	254.604	256.232	258.220	260.248
Aandeel	74,1	74,2	74,3	74,4	74,6	74,6	74,7	74,9	74,9	75,0

(in %)										
--------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Bron: Kadaster, Statbel, verwerking Statistiek Vlaanderen

70% van de bebouwde oppervlakte in Tienen heeft betrekking op wonen. Dit aandeel is lager dan het gemiddelde in Vlaanderen, maar zit op hetzelfde niveau als de vergelijkbare steden en gemeenten van de Belfius-cluster.

Tabel 4: Aandeel bebouwde oppervlakte naar economische functie in % (ambachts- en industriegebouwen, opslagruimten, kantoorgebouwen, gebouwen met handelsbestemming)

Tienen										
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Totale opp. Economische functie (in ha)	215	221	222	226	228	230	230	230	229	229
Totaal bebouwde opp. (in ha)	1.211	1.327	1.333	1.343	1.347	1.356	1.351	1.348	1.350	1.360
Aandeel (in %)	17,8	16,6	16,6	16,8	16,9	17,0	17,0	17,1	17,0	16,9

BELFIUS-cluster										
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Totale opp. Economische functie (in ha)	7.639	7.745	7.845	7.909	7.929	7.982	8.075	8.104	8.177	8.216
Totaal bebouwde opp. (in ha)	35.809	36.304	36.734	37.033	37.379	37.727	38.083	38.333	38.691	38.990
Aandeel (in %)	21,3	21,3	21,4	21,4	21,2	21,2	21,2	21,1	21,1	21,1

Vlaams Gewest										
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Totale opp. Economische functie (in ha)	39.316	39.618	39.976	40.096	40.283	40.538	40.654	40.703	41.112	41.266
Totaal bebouwde opp. (in ha)	241.214	243.767	246.207	248.228	250.393	252.594	254.604	256.232	258.220	260.248
Aandeel (in %)	16,3	16,3	16,2	16,2	16,1	16,0	16,0	15,9	15,9	15,9

Bron: Kadaster, Statbel, verwerking Statistiek Vlaanderen

Uit deze statistiek valt vooral op dat in Tienen, t.o.v. de vergelijkbare steden in de Belfius-cluster, een kleiner aandeel van de bebouwde oppervlakte wordt gebruikt voor economische doeleinden. T.o.v. het Vlaams Gewest zit Tienen wel op hetzelfde niveau.

Tabel 5: Aandeel bebouwde oppervlakte naar welzijns- en recreatiefunctie in % (gebouwen voor sociale zorg en ziekenzorg, gebouwen voor onderwijs, onderzoek en cultuur, gebouwen voor eredienst, gebouwen voor recreatie en sport)

Tienen											
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	
Totale opp. welzijns- en recreatiefunctie (in ha)	84	89	89	88	88	89	81	79	78	80	
Totale bebouwde opp. (in ha)	1.211	1.327	1.333	1.343	1.347	1.356	1.351	1.348	1.350	1.360	
Aandeel (in %)	6,9	6,7	6,7	6,6	6,6	6,5	6,0	5,9	5,8	5,9	

Belfius-cluster										
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Totale opp. welzijns- en recreatiefunctie (in ha)	2.474	2.488	2.491	2.501	2.504	2.515	2.534	2.546	2.558	2.562
Totale bebouwde opp. (in ha)	35.809	36.304	36.734	37.033	37.379	37.727	38.083	38.333	38.691	38.990
Aandeel (in %)	6,9	6,9	6,8	6,8	6,7	6,7	6,7	6,6	6,6	6,6

Vlaams Gewest										
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Opp. welzijns- en recreatiefunctie (in ha)	16.555	16.656	16.693	16.732	16.743	16.831	16.898	16.976	17.007	16.983
Totale bebouwde opp. (in ha)	241.214	243.767	246.207	248.228	250.393	252.594	254.604	256.232	258.220	260.248
Aandeel (in %)	6,9	6,8	6,8	6,7	6,7	6,7	6,6	6,6	6,6	6,5

Bron: Kadaster, Statbel, verwerking Statistiek Vlaanderen

Ook dit aandeel ligt in Tienen iets lager dan gemiddeld in Vlaanderen en in de Belfius-cluster.

1.2. PLANNING RUIMTELIJKE VISIE

1.2.1. RUIMTELIJK STRUCTUURPLAN

Voor ruimtelijke ordening is een beleid op lange termijn van groot belang. Eigenlijk is het geen plan maar een visie. Een visie die aangeeft hoe we in best met onze ruimte omgaan.

Ruimtelijke structuurplannen werden op de volgende niveaus opgemaakt:

- Het ruimtelijk structuurplan Vlaanderen (1997)
- Het ruimtelijk structuurplan Vlaams-Brabant (2004)
- Het gemeentelijke ruimtelijk structuurplan Tienen (2006)

De Vlaamse Regering keurde op 30 maart 2018 het besluit goed met de uitvoeringsregels van ruimtelijke beleidsplannen. Hiermee kwam er een einde aan de opmaak en wijzigen van de structuurplannen. Hiervoor

in plaats komen de ruimtelijke beleidsplannen. De bestaande ruimtelijke structuurplannen blijven van kracht zolang ze niet vervangen worden door een ruimtelijk beleidsplan.

1.2.2. RUIMTELIJKE BELEIDSPANNEN

Een ruimtelijk beleidsplan bestaat uit een strategische visie en één of meer beleidskaders die samen het kader aangeven voor de gewenste ruimtelijke ontwikkeling. Het ruimtelijk beleidsplan is erop gericht samenhang te brengen in de voorbereiding, de vaststelling en de uitvoering van beslissingen in de ruimtelijke ordening en is realisatiegericht.

- De strategische visie omvat een langetermijnvisie voor de ruimtelijke ontwikkeling.
- Een beleidskader bevat operationele beleidskeuzes voor de middellange termijn en actieprogramma's voor een thema of voor een gebiedsdeel. Beleidskaders beschrijven onder meer hoe en met wie de gewenste ruimtelijke ontwikkeling wordt gerealiseerd.

In elk ruimtelijk beleidsplan wordt aangegeven hoe het zich verhoudt tot de ruimtelijke beleidsplannen van de andere niveaus.

Ruimtelijke beleidsplannen zullen op de volgende niveaus opgemaakt worden:

- Het ruimtelijke beleidsplan Vlaanderen
- De Vlaamse regering keurde op 20/7/2018 de strategische visie van het beleidsplan ruimte Vlaanderen goed. Tevens werden hiermee volgende voorontwerpen goedgekeurd:
  - o Het voorontwerp van het instrumentendecreet Omgevingsbeleid
  - o Het voorontwerp wijzigingsdecreet dat de ontwikkelingsmogelijkheden voor woonreservegebieden bepaalt
  - o Principiële wijziging van het Bosdecreet ifv bescherming van de meest kwetsbare waardevolle bossen
  - o Het voorontwerp van decreet over de bestemmingsneutraliteit voor de winning van hernieuwbare energie
  - o Principiële wijziging van het besluit over de intergemeentelijke GECORO's
- Het provinciaal beleidsplan ruimte
- Het gemeentelijk beleidsplan ruimte

Er werden nog geen beleidskaders goedgekeurd.

1.2.3. STRUCTUURPLAN TIENEN

Het structuurplan van Tienen is momenteel nog voldoende recent om te behouden. De visie komt grotendeels overeen met de huidige visie op de ruimtelijke ordening in Tienen. Het is raadzaam om in de toekomst mee te springen op de trein van beleidsplannen en ook voor Tienen een beleidsplan op te maken. In de periode 2019-2025 kan eventueel gestart worden met voorbereidend studiewerk voor de opmaak van het beleidsplan.

Er zijn reeds andere studies (o.a. Masterplan) in uitvoering die eveneens als basis kunnen dienen voor het nieuwe beleidsplan.

1.2.4. RUIMTELIJKE UITVOERINGSPLANNEN

Een ruimtelijk uitvoeringsplan geeft uitvoering aan een ruimtelijk structuurplan. Het heeft een verordenende waarde voor alle overheidsbeslissingen en legt voor de in het plan opgenomen percelen onder meer vast:

- welke activiteiten er mogen plaatsvinden,
- waar al dan niet mag worden gebouwd en aan welke stedenbouwkundige voorschriften huizen en constructies in een bepaalde zone moet voldoen:
- hoe een bepaald gebied ingericht en beheerd moet worden.

Anders dan een beleidsplan of structuurplan gaat het niet om een brede visie maar een concrete invulling van de ruimte met een wettelijk kader die de spelregels bepaalt.

Er worden uitvoeringsplannen opgemaakt op 3 niveaus:

- gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen (GRUP)
- provinciale ruimtelijke uitvoeringsplannen (PRUP)
- gemeentelijke uitvoeringsplannen (gemRUP)

Voor het grondgebied van Tienen zijn volgende ruimtelijke uitvoeringsplannen van toepassing:

- *Gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen*
  - o GRUP Oppervlakedelfstoffenzone “Vlaamse Leemstreek”: besluit VR 30-10-2015
  - o GRUP Leidingsstraat VTN (Voeren – Opwijk) : besluit VR 30-04-2009
- *Provinciale ruimtelijke uitvoeringsplannen*
  - o PRUP “afbakening kleinstedelijk gebied Tienen”: MB 5-11-2012
  - o PRUP “Stationsomgeving Tienen – deel stad”: MB 9-02-2016
- *Gemeentelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen*
  - o gemRUP “Woonproject Anemonenlaan”: goedgekeurd door deputatie dd. 21-08-2008
  - o gemRUP “Keienhof”: goedgekeurd door deputatie dd. 24-11-2011
  - o gemRUP “Huis in de stad”: goedgekeurd door deputatie dd. 24-11-2011
  - o gemRUP “Bosschelstraat”: goedgekeurd door deputatie dd. 1-12-2011
  - o gemRUP “Sint-Jorisplein – Herziening: definitieve vaststelling GR 25-02-2015
  - o gem RUP “Doolhof”: definitieve vaststelling GR dd. 28-09-2017
  - o gemRUP “De Drie Tommen” – herziening: definitieve vaststelling GR dd. 25-10-2018

1.2.5. BIJZONDER PLAN VAN AANLEG

Voor het bestaan van ruimtelijke uitvoeringsplannen, werkte men met bijzondere plannen van aanleg. Deze geven eveneens een juridisch kader met spelregels voor de concrete invulling van de ruimte in een bepaald gebied. In Tienen zijn nog meerdere BPA's van kracht.

De BPA's zijn oudere plannen met in sommige gevallen een oude visie. De huidige wetgeving laat toe af te wijken op BPA's die ouder dan 15 jaar zijn, zonder dat hiervoor een nieuw ruimtelijke uitvoeringsplan voor noodzakelijk is.

Voor het grondgebied van Tienen zijn volgende bijzonder plannen van aanleg van toepassing:

- BPA 'nr. 9 Houtenveld' dd. 13/06/1978
- BPA 'nr. 3 Kumtich' dd. 03/06/1988
- BPA 'nr. 1 Kumtich wijziging' dd. 03/06/1988
- BPA 'nr. 2 Kumtich wijziging' dd. 06/08/1988
- BPA 'nr. 5 Windmolenveld' dd. 11/01/1990
- BPA 'Slachthuisstraat' dd. 27/02/1991
- BPA 'nr. 2 Kumtich wijziging' dd. 16/11/1992
- BPA 'Viander' dd. 11/10/1996
- BPA 'Molinet' dd. 02/10/2001
- 'sectoraal BPA zonevreemde bedrijven' dd. 21/01/2004
- BPA 'RWZI Vissenaken dd 28/11/2006
- BPA 'RWZI Oplinter' dd. 02/07/2007
- BPA 'nr. 4 wijk Groeneshof' dd. 30/11/2007

1.2.6. MASTERPLANNEN/ VISIES

Een masterplan is een globale visie op een groot gebied of wijk in de stad. Het plan geeft een beeld van het gebied zich in de toekomst kan ontwikkelen. Een masterplan is geen kant-en-klaar plan dat tot in de puntjes vastlegt hoe een gebied of wijk in de stad eruit zal zien. Het brengt wel troeven en noden in kaart, maakt keuzes en geeft mogelijkheden aan. Het is een soort ruwe schets die de grote lijnen voor verdere ontwikkeling

vastlegt, en aangeeft hoe die grote lijnen achteraf uitgewerkt kunnen worden. Een masterplan vormt de basis voor concrete projecten. Een masterplan heeft geen juridische kader.

Voor de periode 2008-2020 werden volgende masterplannen/visies opgemaakt:

- iov Provincie ism stad Tienen
  - o 2008: afbakening kleinstedelijk gebied Tienen, hoeksteen voor het gewenste stedelijkgebiedbeleid
  - o 2010: Beeldkwaliteitsplan vesten Tienen – Horizontaal (opgemaakt door SumResearch)
  - o 2011: Stationspark Tienen, strategisch masterplan voor de stationsomgeving van Tienen
  - o 2015 Beeldkwaliteitsplan architectuur vesten Tienen - Vertikaal (opgemaakt door SumResearch)
  - o 2018: Ontwerpend onderzoek locatie ziekenhuis Tienen (opgemaakt door BUUR)
- lov Stad Tienen
  - o 2011: Masterplan Herwaardering site Lyceum, Kerkfabriek en H.Hartziekenhuis Tienen
  - o 2013: studie militair domein Goetsenhoven:
    - bouwfysisch onderzoek van de bestaande infrastructuur
    - ruimtelijke economisch financieel economisch onderzoek
  - o 2014: woonstudie Tienen (opgemaakt door Blauwdruk stedenbouw ism Palmbout Urban Landscapes)
  - o 2016: Stadskernversterking Tienen (opgemaakt door BUUR)
  - o 2016: Opmaak stedenbouwkundige richtlijnen Donysite (opgemaakt door Urban Platform / Karad)
  - o 2019: Masterplan Vissenaken: Sint-Maarten (opgemaakt door BUUR)
- Andere:
  - o 2012: Masterplan scholencampus Waaiberg
  - o 2015: Hertogensite Fase I
  - o 2018: Hertogensite Fase II
  - o 2018: Empsensite (Kliniekstraat) – lopende
  - o 2018: Broekstraat - lopende
  - o 2018: herbestemming site ziekenhuis - lopende
  - o 2018: Inbreidingsproject woonblok Hennemarkt – Kleine Kattenstraat – Croonestraat – lopende
  - o 2019: Masterplan Via Waaiberg (opgemaakt door ARAF)

1.2.7. VERORDENINGEN

Stedenbouwkundige verordeningen zijn voorschriften die gelden op het hele grondgebied van de overheid die de verordening afvaardigt. Dit kan het gewest zijn, een provincie of een gemeente. Het zijn juridische kaders die een directe impact hebben op het vergunningenbeleid.

Naast de verordening opgesteld door de Vlaamse Regering en de Provincie Vlaams-Brabant werden door de stad Tienen volgende verordeningen opgemaakt.

- 2006: gemeentelijke stedenbouwkundige verordening met betrekking tot vergunningsplichtige bestemmingen en bestemmingswijzigingen
- 2014: herziening stedenbouwkundige verordening op het aanleggen van parkeerplaatsen en fietsenstallingen buiten de openbare weg
- 2020: stedenbouwkundige verordening ter verbetering van de woonkwaliteit (in opmaak) Huidige timing voorziet de publicatie van deze verordening in het Staatsblad in december 2020. Daarna zal deze verordening van toepassing zijn

---

1.2.8. UITDAGINGEN INZAKE PLANNING RUIMTELIJKE VISIE VOOR DE VOLGENDE 6 JAREN

Juridisch kader

Waar vroeger de wetgeving op ruimtelijke ordening eerder statisch was, is deze de laatste jaren meer en meer en sneller en sneller aan het wijzigen. Dit laat toe in te spelen op de steeds sneller veranderende maatschappij, maar brengt voor de werking van de diensten wel de nodige uitdagingen met zich mee. De veranderingen volgen elkaar zo snel op, dat het up to date blijven niet meer vanzelfsprekend is. Om vragen te beantwoorden is daardoor steeds meer onderzoekswerk noodzakelijk zodat men de juiste informatie kan geven.

Niet alle wetswijzigingen hebben een impact op de werking in de stad Tienen maar kunnen gaan over niet relevante zaken, bijvoorbeeld wetgeving over havengebieden. Het is belangrijk de informatie goed te filteren om onnodig werk te voorkomen. Dit is niet langer iets dat elke dossierbehandelaar voor zich kan doen, maar vraagt een meer gestructureerde aanpak op het niveau van de dienst.

De wetgeving wijzigt maar wordt ook steeds ingewikkelder. Ontwikkelaars komen hierdoor soms met advocaten naar een projectvoorstelling. Ook voor de diensten is een goede juridische ondersteuning hierdoor noodzakelijk. Een goed beargumenteerde en juridisch sluitende beslissing van het schepencollege voorkomt dat men in beroep anders zal beslissen. De stad Tienen werkt momenteel samen met een advocatenbureau voor deze juridische ondersteuning. Ook in de toekomst zal meer en meer beroep moeten gedaan worden op advocaten.

Multidisciplinair

Men spreekt niet langer van een stedenbouwkundige vergunning, een milieuvergunning, een kleinhandelsvergunningen of een 'natuurvergunning', maar van een omgevingsvergunning. Al deze aspecten worden geïntegreerd behandeld in één dossier. Daarnaast dient men ook rekening te houden met: kwaliteit, historisch patrimonium, duurzaamheid, economische activiteiten, verdichting, nood aan verschillende typologieën van wooneenheden, mobiliteit, vervoersknooppunten, sociale mix, open ruimte, landbouw, overstromingsgevoelige gebieden waterbuffering,...

In het verleden waren hiervoor verscheidene adviesinstanties actief op het niveau van de Vlaamse administratie. Steeds meer en meer beperken zij zich toch specifieke gevallen en dienen steden en gemeenten een eigen visie te ontwikkelen en op zichzelf te beslissen.

Een voorbeeld hiervan is onroerend erfgoed, vroeger gaven zij bij elk dossier een advies, sinds 2017 geven zij enkel nog een advies wanneer het gaat om monumenten. Zelfs voor de sloop van een pand dat op de inventaris van het bouwkundig erfgoed staat, geven zij geen advies meer. De stad doet bij deze dossier beroep op Portiva. Zij ondersteunen de stadsdiensten bij het behandelen van vergunningsdossier maar staan eveneens in voor de opmaak van een nieuw kader rond de belangrijke historische gebouwen in het stadscentrum.

Een ander voorbeeld is de werking van de riolering. Voor het stadscentrum werd een hydronautstudie uitgevoerd die de aandachtspunten en moeilijkheden aangeeft en een visie op de toekomst. Ook bij verdere verdichting en het ontwikkelen van nieuwe woon(uitbreidings)gebieden, is het belangrijk om hier de nodige aandacht aan te schenken. Regenbuien worden steeds meer intensiever en de rioleringen zijn beperkt in wat zij aankunnen. Lokale infiltratie, de aanleg van grachten, wadi's, enzovoort moeten al vanaf de start van een project bekeken worden. Als hier nog geen algemene visie over bestaat, dient steeds ad hoc gewerkt te worden bij elk nieuw project. Een duidelijke visie op voorhand kan problemen achteraf voorkomen. Dit kan uitgewerkt worden in een hemelwaterstudie.

Om de kwaliteit van de strategische projecten te garanderen werkt de stad Tienen met een raamcontract met het studie bureau Buur. Een verderzetting van deze vorm van samenwerking zal ook naar de toekomst de kwaliteit van de projecten kunnen garanderen.

Mobiliteit: Regionet

Ruimtelijke ordening is eveneens gekoppeld aan mobiliteit. De Vlaamse overheid wenst in te zetten op verdichting op de plaatsen waar geen bijkomende mobiliteitsproblemen gecreëerd worden. Men spreekt van de Mobib-punten. Dit zijn locaties waar een aanbod is van o.a. openbaar vervoer, fietspaden en -snelwegen, enz... .

De provincie Vlaams-Brabant startte het onderzoek 'Regionet'. De stad Tienen werd hier niet in opgenomen. De stad Tienen zal bijgevolg zelf moeten instaan voor de opmaak van een duurzame mobiliteitsvisie op zijn volledig grondgebied. Op welke locatie is verdichting mogelijk? Waar kan het aanbod aan openbaar vervoer versterkt worden? Welke trage wegen en fietspaden worden aangelegd, verbeterd, enz.?

Mobiliteit: Noordelijke ring

Bij de studies aangaande de ontwikkeling van een nieuw industrieterrein en de kleinhandelszone aan de Leuvenselaan (RUP provincie), werd steeds duidelijk dat mobiliteit een belangrijk knelpunt is. Het aantal vervoersbewegingen zal ten gevolge van deze ontwikkeling in dergelijke maten toenemen dat men aan de noordelijke vesten voor lange tijd in de file zal staan.

Een mogelijke oplossing is de aanleg van de noordelijke ring waarbij de ring rond Tienen volledig wordt gesloten. Dit zou volgende de huidige studies een vlottere doorstroming mogelijk maken en de vesten ontlasten wat nieuwe ontwikkelingen mogelijk maakt.

Groei

Het aantal inwoners in Tienen is in een stijgende lijn, voor al deze inwoners dient de nodige kwalitatieve huisvesting te worden voorzien. De stad Tienen is een afgebakend kleinstedelijk gebied, binnen dit kleinstedelijk gebied dienen wij een oplossing te zoeken voor het stijgende aantal inwoners.

In de eerste plaats wordt ingezet op een verdere verdichting van het stadscentrum. Bestaande gebieden worden herontwikkeld en kwalitatief verdicht. In een volgende fase kunnen de woonuitbreidingsgebieden ten noordwesten van Tienen ontwikkeld worden. Hierbij dient rekening gehouden te worden met de bestaande ruimtelijke structuur, het openbaar vervoer, de riolering, natuurwaarde, enz.

Belangrijke kanttekening zijn de plannen van de Vlaamse overheid. Steeds meer en meer wenst men te stoppen met het aansnijden van de open ruimte, de zogenaamde betonstop. Momenteel zijn de woonuitbreidingsgebieden nog onontwikkeld terrein waar we voornamelijk landbouw terugvinden. De Vlaamse overheid startte in de periode 2017-2018 met een eerste onderzoek naar het bestaande aanbod aan woonuitbreidingsgebieden. Hierbij werd aan de steden en de gemeenten eveneens gevraagd of men bepaalde gebieden niet langer wenst te ontwikkelen. Bij het stellen van de vraag was de tijd om te antwoorden zéér beperkt. Om in de toekomst hierop in te spelen, is de ontwikkeling van een duidelijke visie noodzakelijk. In de studie van Blauwdruk (2014) werd reeds een eerste aanzet hiertoe gegeven.

De woonuitbreidingsgebieden van Tienen zijn ideaal gelegen nabij de stadskern. Zij bieden een uitstekende opportuniteit om verder te ontwikkelen op voorwaarde dat alle aspecten in zijn totaliteit worden bekeken.

Groei: Lopende projecten

Lopende projecten die reeds inzetten op de kernversterking zijn:

- **Kazerne+**

De volgende stap in het project, is de ontwikkeling van blok C. Recent werd dit perceel verkocht en dit zal in de nabije toekomst ontwikkeld worden. De volgende stap in het project is de verkoop van blok D en de aanleg van het plein tussen de verscheidene blokken.

- **Hertogensite 2**

Dit project is gelegen tussen de Alexianenweg en de Ooievaarstraat en is een vervolg op de Hertogensite die nu in de afwerkingsfase zit. Dit project voorziet een school, appartementen en een ondergrondse parking. Een deel van het project is gelegen op gronden van de stad.

- **Oude Vestenstraat**

Tussen de historische gevels langs de Oude Vestenstraat, het Groot en Klein Atheneum, de achtertuinen van de Leuvensestraat en het park van het Regionaal ziekenhuis, komt een nieuw residentieel project met een mix aan verschillende woonvormen en een gemeenschapsfunctie in een groene omgeving. Het project zal in verschillende fasen worden ontwikkeld.

- **Herbestemming huidige ziekenhuissite**

Naast belangrijke woonprojecten is momenteel een project lopende rond de herlokalisatie van het ziekenhuis. Er zijn reeds vier mogelijke locaties aangeduid waarvan momenteel één voorkeurslocatie verder wordt uitgewerkt ter hoogte van de Hamelendreef. Als deze locatie niet haalbaar lijkt, zal uit de andere mogelijke locaties een nieuwe voorkeurslocatie worden naar voren geschoven.

Wanneer de locatie is vastgelegd, zal een ruimtelijk uitvoeringsplan noodzakelijk zijn om de ontwikkeling mogelijk te maken. Het is nog niet duidelijk of dit op provinciaal of op gemeentelijk niveau zal worden opgemaakt.

- **Donysite**

Het bouwproject is gelegen tussen de Donystraat, Kapelstraat en O.L.V. Broedersstraat. Het omvat de reconversie van een voormalige scholensite naar een duurzaam en toekomstgericht woonproject.

- **Strategisch project postsite**

In het kader van het masterplan van de ruimere stationsomgeving wil men het voormalige postgebouw en de naburige omgeving te herontwikkelen en hiermee een hefboom te genereren voor de opwaardering van de gehele stationsomgeving. Dit omvat de renovatie van het Postgebouw, een nieuwbouw, het realiseren van een fietsenstalling en een pleinaanleg.

Eigendommen

De laatste jaren worden steeds meer en meer overgegaan tot het verkoop van de gronden in eigendom van de stad. Zo kunnen deze aangewend worden voor nieuwe ontwikkelingen die de stad alleen maar ten goede kunnen komen. Wanneer de stad eigenaar is van een grond, heeft zij extra troeven in de hand om de ontwikkeling ervan te sturen. Een uitdaging voor de toekomst is, zoals hierboven vermeld, het verder inzetten op de kwalitatieve verdichting van het stadscentrum. Wanneer meerdere gronden samen bekeken worden, is meer mogelijk dan bij een aanpak per perceel.

Om grotere ontwikkelingen mogelijk te maken, kan de stad inzetten op een actief aankoopbeleid op strategisch belangrijke locaties. Zo kan na verloop van tijd een aanéngesloten gebied worden gecreëerd waar één grotere ontwikkeling mogelijk is.

Vanaf 1 januari 2019 zullen de stad en het OCMW één entiteit vormen. Ook het OCMW is eigenaar van verscheidene gronden. Het is belangrijk ook deze gronden niet te vergeten bij de opmaak van een visie rond eigendommen en het aan- en verkoopbeleid.

Verordeningen

Door middel van verordeningen kunnen uitdagingen op vlak van ruimtelijke ordening worden aangepakt. Verordeningen zijn een juridisch kader waarbij het nodige denk- en studiewerk vooraf noodzakelijk is. Hierbij zullen studie bureaus en advocaten dienen te worden aangesteld en de nodige budgetten voorzien. Daarnaast is de wetgeving rond verordeningen aangepast en is ook bij een verordening een openbaar onderzoek en inspraak van de bevolking noodzakelijk. Ook voor de opvolging hiervan dient de nodige tijd en middelen te worden voorzien. Volgende onderwerpen zouden in de toekomst onderdeel kunnen uitmaken van een verordening:

- Aanpassen verordening op ontbrekende parkeerplaatsen
- Opmaak verordening rond afbakening kernwinkelgebied
- Opmaak verordening rond het erfgoed van de binnenstad
- Opmaak verordening rond woontypologie
- Opmaak verordening rond ondergrondse afvalcontainers

Verordening: ontbrekende parkeerplaatsen

De verordening op ontbrekende parkeerplaatsen werd in 2014 herzien. Sindsdien is duidelijk dat een aantal praktische zaken beter kunnen worden aangepakt. Bijvoorbeeld:

- Er zijn geen afwijkingsmogelijkheden voor het voorzien van een fietsenstalling, ook niet bij bijvoorbeeld beschermde monumenten of wanneer dit technisch niet mogelijk is.
- Het initiatief ligt bij de ontwikkelaar, hij kan kiezen om minder parkeerplaatsen te voorzien en te betalen of niet. De afwijking kan ook via een collegebeslissing verlopen waarbij rekening kan gehouden worden met de visie in bepaalde zones
- De afmetingen van parkeerplaatsen dienen verder verfijnd
- De afstand tussen de rijen aan parkeerplaatsen bedraagt 7m, dit is breed en kan, met optimale invulling van de ruimte in het achterhoofd, minder.
- Het mogelijks verplichten van ondergrondse parkeerplaatsen
- ...

Verordening afbakening kleinwinkelgebied

In 2018 werd de studie rond de afbakening van het kleinwinkelgebied opgestart, de afbakening van dit gebied werd goedgekeurd. Om de visie rond het kernwinkelgebied juridisch te verankeren kan geopteerd worden voor de opmaak van een verordening.

Verordening erfgoed binnenstad

Portiva stelde een lijst op met belangrijke gebouwen die, vanuit een erfgoedstandpunt, de moeite waard zijn om te behouden. Deze lijst is nog niet gefinaliseerd of goedgekeurd. Indien de stad wenst deze gebouwen beter te beschermen, is de opmaak van een verordening mogelijk.

Verordening woontypologie

De toenemende druk op de bevolking heeft als neveneffect dat ééngezinswoningen in het centrum worden opgedeeld in appartementen. Belangrijk is dat hierbij de minimale woonkwaliteit wordt gegarandeerd en voorkomen dat het centrum enkel uit kleine appartementen bestaat. In 2020 werd gewerkt aan een nieuwe verordening inzake woonkwaliteit. Huidige timing voorziet de publicatie van deze verordening in het Staatsblad in december 2020. Daarna zal deze verordening van toepassing zijn.

Verordening ondergrondse afvalcontainers/sorteerstraten

Een sorteerstraat bestaat uit ondergrondse afvalcontainers waarin het afval bij grotere projecten op één centrale plek wordt verzameld. Zo wint men ruimte en hebben de bewoners het gemak dat men ten allen tijde hun afval kwijt kan. Op die manier moet men in een appartement geen bijkomende ruimte verliezen voor het stockeren van afval.

Er kan gedacht worden aan het verplichten van dergelijke ondergrondse afvalcontainers bij grotere projecten. Indien gewenst is de medewerking van de afvalverwerker noodzakelijk.

1.3. VERGUNNINGEN

1.3.1. EVOLUTIE VAN HET AANTAL VERGUNNINGEN

Het is moeilijk om een inschatting te maken van de evolutie het aantal vergunningen voor de periode 2008-2020. In deze periode werden de meldingsplichtige werken ingevoerd, de lijst van de vrijstellingen is uitgebreid,....

Vergunningen 2008-2020 van inbreidingsprojecten in centrum van Tienen:

Zorgwijk passionisten

- Vergund dd. 27-01/2014 (B 14179) wegenis- en rioleringswerken in Park Passionisten
- Vergund dd. 07/04/2014 (B 14266) : het bouwen van 22 woningen en 91 appartementen en 82 ondergrondse parkings in Park Passionisten

Voormalige Lyceumsite (tss. Kliniekstraat en Albertvest) (in uitvoering)

- Vergund dd. 24/11/2015 (V 1344) verkaveling met wegenisaanleg
- Vergund dd. 19/04/2016 (B 14872) het bouwen van een binnenstedelijk project met 25 woningen, 87 appartementen, ruimte voor commerciële activiteiten, een ondergrondse parkeergarage voor 162 wagens en het aanleggen van een publieke binnenstraat en park

Kazerne

- Blok G: vergund dd. 29/12/2008 (B 12436) bouwen van 31 appartementen (in uitvoering)
- Blok C: vergund dd. 30/01/2018 (B 15527) de realisatie van 24 appartementen met ondergrondse parkeerkelder

School Via Waalberg: uitgevoerd

- Vergund dd. 10/09/2014 (B 14429) nieuwbouw van een scholencomplex met sporthal voor het Via, na afbraak deel school

School Alexianenweg: (uitgevoerd)

- Vergund 27-06-2014 (B 14376) het bouwen van een nieuwe lagere school voor buitengewoon onderwijs PSBO "De sterretjes"

Hertogensite fase I: ~~(in uitvoering)~~ uitgevoerd)

- Vergund dd. 15/11/2016 (V 1371) verkavelen van een voormalige schoolsite
- Vergund periode 2017-2018: sloop, functiewijziging, verbouwingen, nieuwbouw: vergunningen afgeleverd

Stationsgebouw:

- Vergund dd. 18-07-2017 (B 15258) renovatie van bestaande stationsgebouw, bouw van nieuwe luifels en de afwerking van de perrons, trappen, liften en onderdoorgang. Een nieuwe omgevingsaanvraag zal worden ingediend.
-
- Hertogensite fase II – deel I (in uitvoering)
- Vergund dd. 25-06-2019 (OMV_2018104099) bouwen van een basisschool, 30 woningen en een ondergrondse parking
- Oude Vestenstraat fase I
- Vergund dd. 19-05-2020 (OMV 2020009688) bouwen van 45 appartementen, een gemeenschapcentrum, renovatie van het gebouw genaamd de Brug

---

1.3.2. PROCEDURE OMGEVINGSVERGUNNING

Inzake vergunningen zijn er veel wijzigingen geweest en komen er nog wetswijzigingen. Sinds 1 januari 2018 is de omgevingsvergunning in voege getreden voor de stad Tienen.

De omgevingsvergunning omvat:

- de oude stedenbouwkundige vergunningen;
- verkavelingsvergunningen (en wijzigingen)
- milieuvergunningen
- kleinhandelsvergunning (sinds aug. 2018)
- natuurvergunning (sinds aug. 2018)

De wetgeving rond procedure is sterk gewijzigd. Een belangrijke aanpassing is het inzetten op digitaal werken. Dossiers dienen in principe verplicht digitaal te worden ingediend. Enkel voor beperkte dossiers, ingediend door particulieren, is analoog indienen nog mogelijk. De gemeente staat dan in voor de digitalisatie van de dossiers.

De volledige afhandeling van de dossiers verloopt eveneens digitaal. Plannen worden niet langer afgedrukt maar op scherm bekeken. Hiervoor werden de nodige bijkomende schermen voorzien op de betrokken diensten. Ook openbare onderzoeken verlopen digitaal via twee grote schermen op de dienst ruimtelijke ordening.

Na de beslissing dienen de dossiers digitaal te worden ondertekend door de alg. directeur en de bevoegde schepen. Dit kende enkele kinderziektes maar loopt momenteel redelijk vlot. Al blijven er problemen opduiken met de performantie van het systeem. Nog niet alle computers van de dienst zijn afgestemd op deze nieuwe digitale uitdagingen, verdere opvolging en up to date houden blijft noodzakelijk.

Het digitaal werken brengt bijkomende uitdagingen met zich mee. Intuïtief zou men verwachten dat alles sneller kan verlopen maar in realiteit werkt dit eerder vertragend. Daar bovenop zijn bij de nieuwe wetgeving de procedures ingekort waardoor de behandelingstermijnen moeilijk haalbaar zijn. Bij bijvb. een dossier dat behandeld wordt door de deputatie, krijgt de gemeente 50 dagen de tijd om een openbaar onderzoek te organiseren, de bezwaren te behandelen en een advies te formuleren. Het openbaar onderzoek op zich neemt reeds 30 dagen in beslag, door vertragingen bij de post kunnen nog tot enkele dagen daarna bezwaren binnenkomen.

Dat laat slechts enkele dagen ruimte om een dossier te agenderen op het schepencollege, het advies te laten ondertekenen en daarna deze op te sturen. Tijdens de zomerperiode vallen regelmatig collegezittingen weg en kunnen bijgevolg de termijnen niet gehaald worden. Bijkomstig is de wetgeving voor meldingen van ingedeelde inrichtingen of exploitaties gewijzigd waardoor de behandelingstermijn slechts 20 dagen betreft. De behandelingstermijnen voor meldingen van stedenbouwkundige handeling is beperkt tot 30 dagen. Dit is inclusief het opsturen van de beslissing.

Ook bij de dossiers waar de gemeente zelf de bevoegde overheid is, zijn de termijnen kort en is er weinig ruimte om problemen op te vangen, zoals bijvoorbeeld ziekte, verlof, enzovoort. Ondanks deze uitdagingen worden over het algemeen de termijnen wel gerespecteerd.

De Vlaamse overheid is bevoegd voor het omgevingsloket, via dit loket worden de dossiers ingediend.

Daarna worden deze dossiers door software van de stad ingeladen in onze eigen systemen. Regelmatig voert de Vlaamse overheid aanpassingen door aan hun systeem, wat op zijn beurt aanpassingen vereist in de systemen van de stad.

In 2021 voorziet de softwareleverancier de overschakeling naar een nieuw programma om de dossiers te behandelen. De personeelsleden zullen hierbij de nodige opleiding krijgen.

1.3.3. BEOORDELINGSCRITERIA

Bij de beoordeling van een vergunningsaanvraag dienen verscheidene criteria te worden beoordeeld, binnen de problematiek van de stad Tienen is bijkomende aandacht nodig voor de woonkwaliteit en de kwaliteit van projecten in het algemeen, woontypologie en het historisch patrimonium van de stad.

1.3.4. UITDAGINGEN VOOR DE VOLGENDE 6 JAREN VOOR VERGUNNINGEN

- het afleveren van de beslissingen en adviezen binnen de vooropgestelde termijnen
- nieuwe regelgeving en de impact op de beoordeling van vergunningen
- budget voor kwalitatieve ondersteuning via een raamcontract
- verdere samenwerking met PORTIVA
- juridische ondersteuning
- flexibel CBS tijdens maanden juli en augustus (indien de noodzaak zich voordoet)
- voldoende administratieve ondersteuning
- nieuw softwareprogramma voor behandeling

1.4. HANDHAVING

Het decreet van 25 april 2015 betreffende de handhaving van de omgevingsvergunning is in werking getreden op 1 maart 2018.

1.4.1. HANDHAVINGSPROGRAMMA

Het handhavingsprogramma RO bouwt verder op het Handhavingsplan 2010, maar wordt aangepast met het oog op de omgevingshandhaving en het bijkomende bestuurlijke instrumentarium. Het programma is bindend voor de gewestelijke handhavers. Het geldt als aanbeveling voor de andere beleidsniveaus en is dus t.o.v. hen niet bindend. Het programma heeft ook tot doel de invoering van de handhaving van de omgevingsvergunning en de samenwerking met de milieu- en andere handhavingspartners te faciliteren. Het programma wordt vastgesteld voor een tijdsperiode van 5 jaar en is tussentijds aanpasbaar indien vereist.

Het handhavingsprogramma voorziet het jaarlijks opstellen van gewestelijke en gezamenlijke prioriteiten:

Overzicht bevoegdheden verbalisanten RO in de VCRO (Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening)

- raadgeving en aanmaning geven
- opsporen en vaststellen misdrijven
- vaststellen inbreuken
- stakingsbevelen opleggen indien de werken nog niet voltooid zijn
- in functie van stakingsbevelen het nemen van alle maatregelen, met inbegrip van verzegeling, inbeslagname van materiaal en materieel

Voor bouwovertradingen, welke regulariseerbaar zijn, wordt vaak een regularisatievergunning ingediend. Hierbij wordt in overleg met de overtreder een oplossing gevonden. Wanneer dergelijk overleg geen resultaat oplevert, zijn verdere juridische stappen noodzakelijk. Aangezien het om zeer specifieke wetgeving gaat en procedures die via de rechtbank verlopen, is juridische ondersteuning van de diensten noodzakelijk.

Bij het juridisch afhandelen van bouwovertradingen, houdt het parket rekening met de prioriteiten die de stad opstelt in een handhavingsplan. Aan bouwovertradingen waarbij de werken zijn beëindigd en die niet voorkomen op de prioriteitenlijst, wordt door het parket geen verder vervolg geven.

1.4.2. UITDAGINGEN VOOR DE VOLGENDE 6 JAREN VOOR HANDHAVING

Momenteel is er binnen de stadsdiensten te weinig ruimte om proactief op te treden en zelf actief te controleren na het verlenen van vergunningen. Ook voor het verder opvolgen van dossiers waarbij geen regularisatie volgt door de overtreder zelf is bijkomende ondersteuning gewenst.

1.5. BINDEND SOCIAAL OBJECTIEF (BSO)

1.5.1. DECREET GROND- EN PANDENBELEID

Het Vlaamse woonbeleid wil het sociaal woonaanbod versneld uitbreiden en geografisch spreiden. Elke gemeente kreeg daarom een bindend sociaal objectief (BSO) opgelegd. Binnen een vooropgestelde termijn (periode 2009-2025) moet de gemeente op haar grondgebied een aantal bijkomende sociale huurwoningen realiseren. Als vertrekpunt wordt de nulmeting op datum van 31-12-2007 genomen. Het is aan de gemeente om vanuit haar regisseursrol op het vlak van lokaal woonbeleid concrete initiatieven te nemen om dit BSO tijdig te behalen.

1.5.2. EVOLUTIE BINDEND SOCIAAL OBJECTIEF TIENEN

Het BSO voor Tienen bedraagt **257 bijkomende sociale huurwoningen tegen 2025**. De evolutie van aantal sociale huurwoningen wordt twee keer per jaar besproken op het lokaal woonoverleg, waarop alle relevante huisvestingsactoren, waaronder ook de sociale verhuurders, aanwezig zijn.

Op het moment van de nulmeting (31/12/2007) bedroeg het aantal sociale huurwoningen **485**:

- 439 verhuurd door Huisvesting Tienen cvba
- 46 door SVK WoonregT vzw.

Op 01-11-2019 zijn er in totaal **727** sociale huurwoningen gerealiseerd:

- 604 verhuurd door Cnuz cvba,
- 1 door Sociaal Wonen arro Leuven - SWaL
- 122 door SVK WoonregT vzw.

T.o.v. de nulmeting op 31-12-2007 is er een toename van 242 woningen.

Om het BSO te behalen moeten er tegen 2025 nog 15 sociale huurwoningen gerealiseerd worden. Cnuz cvba plande een project in Goetsenhoven – Kappendaal, waar de maatschappij 26 bestaande woningen overneemt en van plan is bij te bouwen. Op het lokaal woonoverleg van 26-10-2020 liet Cnuz cvba weten dat dit project niet meer zal doorgaan. SVK WoonregT vzw heeft inmiddels wel al 10 woningen meer ingehuurd in Tienen (stand: 132 woningen) en heeft bovendien nog 10 woningen in de pijplijn zitten, wat de cijfers weer in evenwicht zou kunnen brengen. Bovendien start de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen een nieuwe procedure voor private ontwikkelaars onder de naam ‘SVK Pro’. Hiermee wil de Vlaamse regering private partijen stimuleren om woningen te bouwen die ze voor een lange periode (18 jaar) verhuren aan een sociaal verhuurkantoor. De woningen uit een SVK Pro-procedure tellen mee voor het BSO. Het college heeft op 27-10-2020 beslist om principieel akkoord te gaan met deelname van SVK WoonregT vzw aan de SVK Pro-procedure, op voorwaarde dat de woontiteiten tot stand komen via vernieuwbouw na sloop van kwalitatief ondermaatse panden en op voorwaarde dat de nieuwe woningen voldoen aan de voorschriften van de stedenbouwkundige verordening versterken woonkwaliteit.

Rekening houdend met de gewijzigde situatie, moet herbekeken worden of **het opgelegde BSO voor sociale huurwoningen zal behaald worden binnen de opgelegde termijn, zonder bijkomende initiatieven**.

Conclusie: wat de gevolgen zijn van het wegvallen van het geplande sociale woonproject in Goetsenhoven voor het bereiken van het opgelegde BSO huur binnen de opgelegde termijn dient verder bekeken te worden en uitgediept te worden in de visie sociaal wonen. Dit wordt opgenomen op het volgende lokaal woonoverleg.

Wonen Vlaanderen voert een jaarlijkse meting uit en een tweejaarlijkse voortgangstoets, die nagaat hoe ver elke gemeente staat met de realisatie van het BSO. Bij de voortgangstoets 2018 is de conclusie dat Tienen in categorie 1 zit d.w.z. op schema om het BSO te bereiken binnen de vooropgestelde termijn (2025).

1.5.3. UITDAGINGEN: OPSTELLEN VAN EEN GEMEENTELIJKE WOONBELEIDSVISIE ROND SOCIAAL WONEN

Eens het BSO bereikt is, geeft Vlaanderen geen subsidies meer voor de realisatie van sociale huurwoningen. Indien de stad met Vlaanderen een convenant afsluit voor bijkomende woningen, kunnen de sociale huisvestingsmaatschappijen genieten van subsidiëring. De Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen deed in december 2019 een bevraging naar de behoeften op het vlak van bijkomende sociale huurwoningen voor de komende gemeentelijke legislatuur. Het college besliste op 14-01-2020 dat het niet wenselijk is op dit moment een sociaal woonbeleidsconvenant voor bijkomende sociale huurwoningen af te sluiten. Ook werd de principiële keuze gemaakt om binnen de lopende legislatuur geen bijkomende sociale huurwoningen bovenop het BSO te realiseren.

Wonen Vlaanderen raadt aan een gemeentelijke beleidsvisie rond sociaal wonen op te stellen. Deze beleidsvisie vormt een kader voor toetsing aan het gemeentelijk beleid: welke typologie (huur/koop), op welke locatie, wat als het BSO bereikt wordt? Een lokale beleidsvisie schept duidelijkheid voor de sociale huisvestingsmaatschappijen en elk project hoeft niet meer via het college te passeren, omdat de bevoegdheid voor de uitvoering van de lokale woontoets kan gedelegeerd worden. Tienen zet momenteel sterk in op stadskernversterking, waardoor de ontwikkeling van de woonuitbreidingsgebieden is afgeremd. De sociale huisvestingsmaatschappijen beschikken echter over gronden in een aantal van deze woonuitbreidingsgebieden (Lunévillelaan, Breisemveld). Hiermee moet rekening worden gehouden bij het opstellen van een beleidsvisie rond sociaal wonen. Het eerste ontwerp van de visie sociaal wonen voor Tienen werd besproken op het lokaal woonoverleg d.d. 26-10-2020. De definitieve versie zou tegen einde 2021 afgerond moeten zijn.

OVERZICHT ZAKELIJKE RECHTEN ONROERENDE GOEDEREN (VERKOPEN, ERFPACHT,...) STAD + AGB TIENEN

BENAMING GOED	PLANNING
Serre stadspark	ONDERTEKENING AKTE 2019
Donsite	TOEWIJZING - ONDERTEKENING AKTE 2019
Kazerne+ Bouwblok D + L (blok D (AGB en stad) - blok L (stad))	VERKOOP OPSTARTEN
Percelen industriegrond Wulmersumsesteenweg	VERKOOP OPSTARTEN NA AANPASSING RUP 2019
Woningen Werkmanssteeg 29, 31, 41, 43, 47, 63, 65, 67	ALTERNATIEF ZOEKEN VOOR VERKOOP AAN CNUZ
3 appartementen Potstraat 12 te Bost	ALTERNATIEF ZOEKEN VOOR VERKOOP AAN CNUZ
4 appartementen Sint-Laurentiusstraat 17 en 21 te Goetsenhoven	ALTERNATIEF ZOEKEN VOOR VERKOOP AAN CNUZ
Speelterrein Kuntich	NOG NIET INGEPLAND
Terrein Echostraat	NOG NIET INGEPLAND
Veemarkt 19	ON HOLD GEZET
Kazerne+ Bouwblok A (100% AGB)	ON HOLD GEZET
Kazerne+ Bouwblok E (100% AGB)	ON HOLD GEZET
Pand Aarschotsesteenweg 33 (oude conciërgewoning)	ON HOLD GEZET
Sint-Truidensesteenweg 26 en 28 (Oude jongensschool Grimde en conciërgewoning)	ON HOLD GEZET
Ontwikkelingssite Berberendaal	ON HOLD GEZET
Project TC Royal Racing	ON HOLD GEZET
Kapucijnenstraat 11 (poortgebouw)	ON HOLD GEZET

1.6. RO DIGITAAL

1.6.1. OMGEVINGSVERGUNNINGEN

De omgevingsvergunningen verlopen digitaal, hierdoor is het belangrijker en belangrijker dat alle informatie ook digitaal beschikbaar is. Zo kunnen bepaalde zaken geautomatiseerd worden. We denken hierbij bijvoorbeeld aan een deel van het werk bij stedenbouwkundige inlichtingen of het onderzoekswerk bij het behandelen van vergunningsaanvragen.

Om dit mogelijk te maken werkt de stad Tienen sinds 2017 samen met Interleuven en wordt er beroep gedaan op een intergemeentelijke-GIS-coördinator gedurende twee dagen per week. Hierdoor werden volgende zaken reeds uitgevoerd:

- alle plannen (eenvoudige) ingeladen in het DSI. Op basis van deze gegevens kan er een goedkeuring van het plannenregister verkregen worden
- de eigendommen van de stad Tienen, AGB, OCM en andere Vlaamse besturen werden weergegeven op kaart
- een aantal bijkomende kaartlagen werden aangemaakt,...
- digitalisering van de verkavelingsvergunningen en koppeling van de documenten aan ORBIT (ons gis-programma) is gestart (hiermee konden wij pas starten na het uitbreiden van het geheugen van de server)

1.6.2. ARCHIVERING DOSSIERS

Oude dossiers waren analoog en worden in een strikte mappenstructuur opgeslagen zodat deze makkelijk terug te vinden zijn. Ook bij het archiveren van digitale dossiers is het belangrijk dat deze steeds raadpleegbaar zijn en makkelijk terug te vinden. Momenteel bestaat er nog onduidelijkheid over het wie, wat, waar en hoe van het digitaal archiveren. De dossiers zitten allemaal in een softwareprogramma dat door derden wordt beheerd. De vraag stelt zich wat er gebeurt indien er problemen zijn bij deze leverancier of indien deze stopt. Of hoe lang zij deze gegevens zullen bewaren.

1.6.3. UITDAGINGEN VOOR DE VOLGENDE 6 JAREN VOOR RO DIGITAAL

- voortzetting en eventueel uitbreiden van de ondersteuning van een GIS-coördinator (of in eigen beheer)
- tot op heden is er nog geen digitaal archief. Gezien alle omgevingsaanvragen digitaal worden vergund is er nood aan een digitaal archief.
- gaan naar een stabiele software voor de vergunningen (nieuwe interfase in 2021).
- de samenvoeging van de 3 opvolgsystemen voor vergunningen in 1 systeem (gepland in 2021)
- verdere voorbereiding voor de (semi) automatische notarisbrief
- verder digitaliseren: verkavelingsvergunningen, rooilijnplannen, ...
- verder inzetten op nodige hardware, software

1.7. JURIDISCH AANPASSEN VAN PLANNEN EN REGLEMENTEN AAN DE REALITEIT EN NODEN VAN DEZE TIJD

1.7.1. ROOILIJNPLANNEN

De stad heeft ongeveer 28 gemeentelijke rooilijnplannen, welke de oudste dateren van 1846. Deze plannen hebben een juridische basis en een impact op het vergunningenbeleid. De noodzaak dringt zich op om deze plannen één voor één te bekijken en na te gaan of deze reeds uitgevoerd zijn of niet en of deze dienen behouden te blijven of afgeschaft te worden.

1.7.2. ATLAS VAN DE BUURT- EN VOETWEGEN

De atlas van de Buurt en voetwegen dateert van rond 1840. In principe zijn deze buurt- en voetwegen nog steeds rechtsgeldig en dienen deze toegankelijk te zijn zoals getekend op deze plannen. Het valt te begrijpen dat de realiteit niet langer in overeenstemming is met deze plannen. Sommige wegen werden reeds overbouwd of zijn verdwenen, andere zijn verlegd.

Meer en meer steden en gemeenten zien momenteel het belang in van deze buurt- en voetwegen als verbindingswegen voor trage weggebruikers. Zij kunnen ook nu nog een belangrijke meerwaarde bieden in de beleving van de open ruimte en als oplossing voor mobiliteitsproblemen.

Ook bij grote projecten stuit men regelmatig op oude buurt- en voetwegen die een dossier juridisch vast kan zetten (bijvb. het nieuwe voetbalstadium dan men wenst in te plannen op de grens van Brussel en Grimbergen).

Ook in de kern van de stad lopen nog verscheidene buurt- en voetwegen waar in het verleden geen rekening mee werd gehouden. Op sommige wegen bevinden zich hele bouwblokken.

Binnen de beleidsdoelstellingen en de actieplannen werd een actie voorzien om een beleidsvisie op te maken voor de trage wegen op het grondgebied van Tienen.

1.7.3. UITDAGINGEN VOOR DE VOLGENDE 6 JAREN JURIDISCH AANPASSEN VAN PLANNEN EN REGLEMENTEN

- Er dient een onderzoek ingesteld te worden welke rooilijnplannen verouderd zijn en niet meer worden toegepast. Deze dienen volgens de correcte procedure opgeheven te worden.
- Er wordt een onderzoek ingesteld te worden naar buurt- en voetwegen waar geen procedure werd gevolgd tot afschaffing of verplaatsing. Tevens wordt hierbij een visie ontwikkelt rond de cruciaal gelegen buurt- en voetwegen die zeker behouden dienen te blijven. Deze dienen volgens de correcte procedure afgeschaft of verplaats te worden

---

1.8. GIS

1.8.1. HUIDIGE SITUATIE

Reeds sinds 2013 werd een exclusiviteitsovereenkomst afgesloten tussen de Stad Tienen en Interleuven voor GIS begeleiding en ondersteuning en het inventariseren en actualiseren van gegevens. Deze exclusiviteit loopt tot en met 31/12/2025. Sinds oktober 2017 doet de stad Tienen beroep op Interleuven i.v.m. het aanleveren van een intergemeentelijke GIS-coördinator 2 dagen per week.

Reeds gerealiseerde projecten

Sinds de opstart van de GIS-coördinatie werden reeds vele projecten gerealiseerd. Als eerste werden alle verordenende ruimtelijke plannen gedigitaliseerd en opgeladen in het DSI-platform. Het DSI-platform is een Vlaams loket waar alle ruimtelijke plannen (uitgezonderd verkavelingen) van alle bestuursniveaus opgeladen en gebundeld worden, inclusief de voorschriften. Vanaf de zomer 2018 is het voor gemeenten een wettelijke verplichting om hun ruimtelijke plannen DSI-conform te maken (e.g. op te stellen in een specifiek GIS-formaat) en op te laden in het DSI-loket.

Vervolgens werd alle data aanwezig op de server en ingeladen in Orbit (gissoftware) geactualiseerd. Dit werd uitgevoerd aan de hand van de GEO-USB die jaarlijks door de provincie Vlaams-Brabant wordt opgemaakt en verdeeld onder de gemeenten, politiezones, OCMW 's en brandweerkorpsen. Deze stick bevat opgemaakte en opgeknipte data die kan gebruikt worden in de eigen gissoftware. Er is nog steeds veel data aanwezig op

de server die moet geëvalueerd worden en al dan niet verwijderd. Parallel werd een metadata-lijst opgemaakt van de gebruikte data.

Naar aanleiding van de inwerkingtreding van de GDPR (privacywetgeving) werden alle login-gegevens van de Orbit-gebruikers opgelijst en aangegeven wie toegang heeft tot welke data met persoonsgegevens. Te veel medewerkers maakten gebruik van dezelfde login waardoor er data beschikbaar was die niet voor iedereen raadpleegbaar mag zijn. Er werden nieuwe logins aangemaakt die toegang geven tot een geoloket op maat gemaakt voor elke dienst.

In april 2018 werd een tussentijdsoverzicht van de realisaties en komende projecten van de GIS-coördinatie voorgesteld op het MAT. Gebaseerd op de reacties en respons van de aanwezigen was dit een goede eerste kennismaking met de GIS-werking. Naar de toekomst toe, wanneer er meer kennis en vertrouwen rond GIS is opgebouwd, kunnen dergelijke tussentijdse presentaties een grotere meerwaarde vormen voor de GIS-coördinator door eerder een evaluerend en bijsturend karakter te vertonen.

Lopende projecten

Een van de taken van de GIS-coördinator bestaat erin ad hoc vragen i.v.m. het gebruik van GIS en gerelateerde IT-onderwerpen te beantwoorden en problemen op te lossen. Deze taak maakt momenteel een groot deel uit van het takenpakket en laat ook blijken dat de geleverde ondersteuning zeker nodig is. Het opvolgen van de GIS-ontwikkelingen, bijwonen van GIS-archipels en infosessies, lezen van AIV-nieuwsbrieven, zetelen in de VVSG-GIS-werkgroep e.d. behoren standaard tot het takenpakket.

Het Generiek Informatieplatform Inname Openbaardomein (GIPOD) is een Vlaamse toepassing waarin alle informatie rond manifestaties en werken op het openbaar domein wordt verzameld. Het doel van dit platform is het afstemmen van nuts-en wegenwerken om de hinder zoveel mogelijk te beperken. Vanuit de GIS-coördinatie werd hiervoor reeds een GIPOD-overleg opgestart om alle betrokken diensten attent te maken op de mogelijkheden en verplichtingen die komende zijn en reeds gelden. De politie van Tienen verkreeg reeds een opleiding om het platform aan te vullen. Ook de dienst toerisme heeft reeds een offerte opgevraagd om hun evenementenloket te kunnen linken met GIPOD zodat de informatie rond innames bij evenementen rechtstreeks worden doorgestuurd. Walter Vanden Berghe maakte een bestek op voor de aankoop van software die de software van alle betrokken diensten kan linken met dit platform. Dit initiatief werd opgenomen in een grotere samenwerking tussen al de gemeenten van de politiezone. Momenteel is het bestek voor overkoepelde software in opmaak. Hopelijk zal er in 2021 een uitrol komen.

De milieuv vergunningen van Tienen worden gedigitaliseerd aan de hand van het inscannen van de vergunningen, plannen en bijhorende interessante documenten. Dit scanproces vindt plaats op de kantoren van Interleuven (aanwezigheid van een plotter) waardoor een selectie van dossierstukken wekelijks heen en weer worden gevoerd. Vervolgens worden deze scans op de server van de stad Tienen geplaatst. Elk dossier zal in de betreffende software (decreetsuite) worden ingegeven en gekoppeld aan het juiste perceel in Orbit. Hierdoor kunnen de medewerkers van de dienst Leefmilieu met 1 klik de gekoppelde scans oproepen vanuit de GIS-software. De papieren dossierstukken moeten hierdoor niet meer worden opgevraagd. Ook de verkavelingsvergunningen worden op dezelfde manier gekoppeld door een medewerker van de dienst RO.

Voor de technische dienst werden reeds enkele inventarissen op kaart ingetekend. Deze data is voor alle gebruikers van Orbit beschikbaar. Er zijn nog vele 'lijstjes' die verder kunnen worden gedigitaliseerd.

Het automatiseren van de notarisbrieven is een project dat zeer veel werklast kan opvangen. Er kan momenteel automatisch een uittreksel uit het plannen- en vergunningen register worden getrokken aan de hand van de GIS-software. Ook kunnen de extra nodige gegevens automatisch per perceel worden geraadpleegd en geëxporteerd. Alle data die in een notarisbrief aanbod komt, is geactualiseerd in Orbit zoals bijvoorbeeld de rooilijnplannen. Momenteel moeten de eigen data die van belang is voor de notarisbrief (leegstand, conformiteitsattesten, ...) nog ingelezen worden en de bijhouding moet verzekerd worden.

Voor het meerjarenplan werd een nieuwe manier van werken geïmplementeerd in heel het bestuur. De opmaak van de hiervoor nodige documenten, budgetten en e.d. vragen momenteel een groot deel van de tijdsbesteding.

1.8.2. VOORUITBLIK

Komende projecten

Om de deadline van het DSI te halen werd bij de BPA's gekozen om de bestemmingen van deze plannen nog niet in te tekenen. Deze zullen later nog worden ingetekend. Wanneer het uniek percelenplan inwerking zal treden (uiterlijk 2021), moeten alle ingetekende plannen overgezet worden naar deze nieuwe contouren.

Er werden reeds opleidingen gegeven i.v.m. het gebruik van de Mobile Mapping beelden en Google My Maps. Naar de toekomst toe is er zeker nog nood aan een opleidingsmoment i.v.m. het raadplegen en editeren in Orbit en het gebruik van Geopunt. Het raadplegen en editeren van data in Orbit is zeer dienst-afhankelijk. Hierdoor zullen deze opleidingen op maat van elke dienst en eventueel medewerkers moeten worden opgemaakt. De opleiding Google My Maps en Geopunt zijn interessant voor alle medewerkers van het stadhuis die locatie gebonden vragen willen beantwoorden.

De begraafplaatsen van Tienen werden allemaal ingetekend in Orbit en gelinkt met de ondersteunende software van Schaubroeck. De huidige software zal niet langer worden ondersteund door het softwarebedrijf waardoor er een aanbesteding zal moeten worden uitgeschreven.

Er zijn steeds nieuwe opportuniteiten om data op kaart weer te geven: eigendommen Stad Tienen, kerstmarkt, markten en kermissen, stadsmeubilair, OCMW-patrimonium, wandel- en fietsroutes, parkeerplaatsen, etc.

1.8.3. VERPLICHTINGEN

Voorlopig is het enkel verplicht om innames openbaardomein groter dan 50m² in te geven in het GIPOD-platform. Vanaf juni 2021 zal het verplicht zijn om werken tussen 3 en 50m² met ernstige hinder en zelfs werken kleiner dan 3m² met een omleiding drie weken op voorhand registreren in het GIPOD. Hierdoor is het belangrijk dat het GIPOD-overleg terug wordt opgenomen en dat de betrokken diensten de nodige opleiding krijgen.

Het in kaart brengen van de huurmarkt is verplicht in het kader van de subsidiëring van intergemeentelijke projecten ter ondersteuning van het lokaal woonbeleid. Deze actie is nodig om aan de doelstelling 'ondersteunen van de lokale private huurmarkt' te realiseren. Momenteel wordt aan deze kaart gewerkt en kan er een momentopname van de huurmarkt worden weergegeven. Een actuele kaart, die steeds wordt bijgewerkt, opmaken is momenteel nog niet haalbaar en vraagt zowel nog extra input van softwarehuizen als ondersteuning van Wonen Vlaanderen.

1.8.4. KNELPUNTEN

Momenteel heeft nog niet elke stadsdienst toegang tot Orbit. De oorzaak hiervan is dat niet alle (buiten)diensten toegang hebben tot het softwareprogramma. Zo kan de technische dienst de ingetekende inventarissen niet raadplegen in GIS. Voor een geïntegreerd gebruik van GIS, zal dit noodzakelijk zijn.

De verkeersbordendatabank moet dringend worden geactualiseerd en bijgehouden. Momenteel gebeurt dit niet en is er ook onduidelijkheid over wie deze bevoegdheid op zich neemt (politie of gemeente). Vlaanderen heeft als doel om een unieke en authentieke databron van verkeersborden te bekomen.. De gegevens die worden opgeladen, dragen bij aan de snelheidskaart die AIV opmaakt.

2. WONEN EN DUURZAME LEEFOMGEVING

2.1. INLEIDING “WONEN IN DE STAD”

Het woonbeleid maakt integraal deel uit van de beleidsvisie die de stad Tienen vooropstaat. Een gezond stedelijk woonbeleid vraagt een onderbouwde visie en een domeinoverstijgende aanpak. Wonen heeft raakvlakken met diverse andere beleidsdomeinen. Er is een grote verwevenheid met het domein Ruimtelijke Ordening/Omgeving. Ook het sociale beleid, de lokale economie en handel, het duurzaamheidsbeleid, de buurtwerking en het cultuurbeleid hebben allemaal invloed op het wonen in de stad. De stad zelf is, als stedelijk centrum in een rurale omgeving, evengoed verbonden en beïnvloed door de landelijke accenten die vanuit de randstedelijke kern en de deelgemeenten naar voren komen. Een aantal van deze facetten zullen uitgebreid aan bod komen, een groter deel echter niet. Dit zou ons te ver van ons doel brengen: het aangenaam wonen in Tienen bevorderen.

De stad Tienen is geen eiland, ze maakt ook deel uit van het arrondissement Leuven, de Provincie-Vlaams Brabant en Vlaanderen. Vergelijking met deze leefgebieden zullen vooral op het arrondissementeel niveau liggen, aangezien daar de meeste aansluitpunten te vinden zijn.

Vanuit het IGS ‘Best wonen tussen zoet en zout’ zijn er drie deelnemende gemeenten: Stad Tienen, Stad Zoutleeuw en de gemeente Geetbets. Vanuit het IGS werd er beslist voor alle drie de deelnemende gemeenten van het IGS een analyse op te maken, met specifieke aandacht voor de meer stedelijke context van Tienen die een verschil in patrimonium, kwaliteitsvraagstukken, aanpak en ontwikkeling vraagt. De analyse diende ook ter ondersteuning van de gesprekken met de partners in het werkveld die bevestigd werden over hun visie op de noden van de lokale Woonmarkt (de sociale huisvestingsmaatschappij CNUZ en het SVK WoonregT, de diensten Ruimtelijke Ordening, het OCMW en de schepenen van Wonen & Ruimtelijke Ordening).

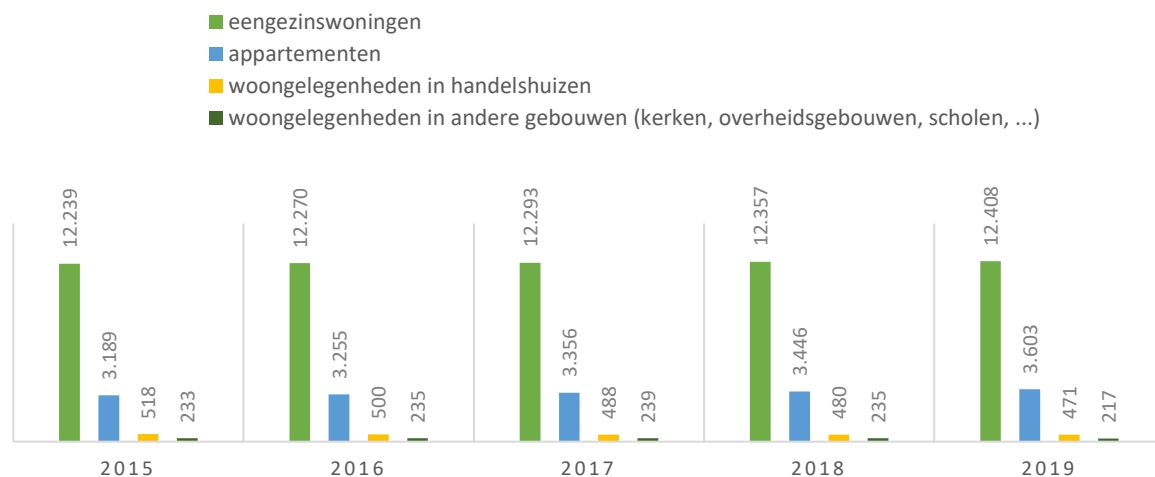
De stedelijke omgeving is een levend geheel waarbij wonen bij uitstek een domein is dat constant verandert. Op vlak van wonen zijn er verschillende knelpunten te detecteren die een oplossing en een langetermijnvisie vragen. Een visie die verweven moet zijn met verwante beleidsdomeinen. Om dergelijke visies te ontwikkelen dienen de feiten eerst op een rijtje gezet. Voor het beleidsdomein wonen is de volgende analyse een aanzet en een eerste poging tot ontwikkeling van nieuwe woonacties.

2.2. PATRIMONIUM

2.2.1. ALGEMEEN

Tienen telde in 2019 **16.699 woongelegenheden**, waarvan het merendeel ééngezinswoningen. De appartementen zijn de grootste stijgers, maar de meerderheid zijn ééngezinswoningen. Typisch voor de stadomgeving is het overwicht van gesloten bebouwing.

Grafiek 1: Overzicht aantal woongelegenheden in Tienen naar typologie (2015-2019)

Bron: <https://provincies.incijfers.be/> 21/11/2018

De gebouwen zijn met een oppervlakte van minder dan 104m² gemiddeld genomen kleiner dan deze in het arrondissement, wat mogelijk te verklaren is door het sterk aandeel van kleinere en verouderde fabriekswoningen in de stad, gecombineerd met een flink aandeel van oudere woningen die in vroegere perioden opgedeeld werden in verschillende woonentiteiten of de zogenaamde busnummers.

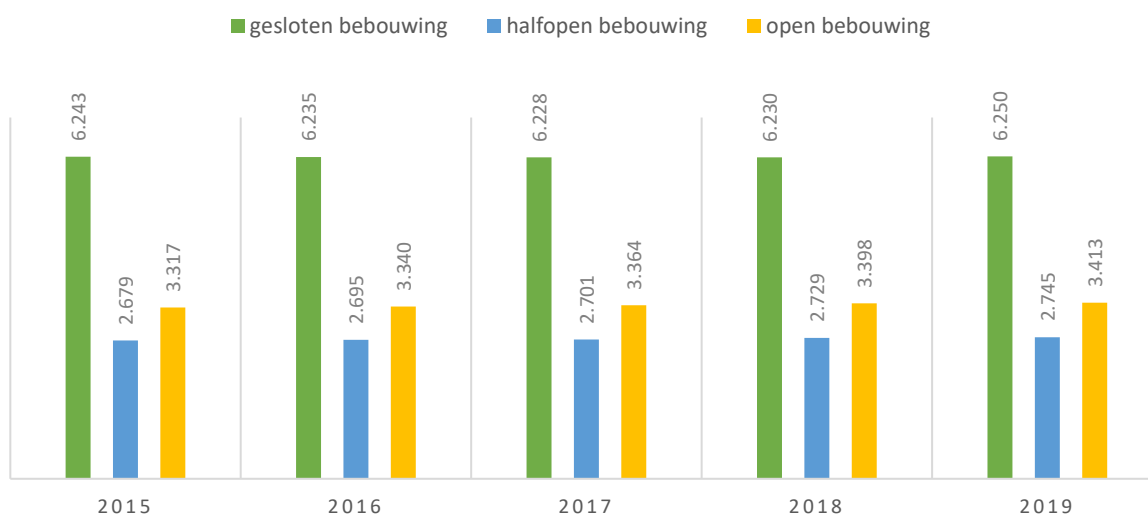
Tabel 1: Gebouwen naar oppervlakte, Tienen 2017 en 2019

	Gebouwen naar oppervlakte 2017			
	Stad Tienen		Arrondissement Leuven	
	2017	2019	2017	2019
Tot 104m² (t.o.v. eengezinswoningen)	48,8	48,4	30,5	30,5
Groter dan 104m² (t.o.v. eengezinswoningen)	51,2	51,6	69,5	69,5

Legenda	
< 38,0	
38,0 < 47,5	
47,5 < 57,0	
57,0 < 66,5	
>= 66,5	

Bron: <https://provincies.incijfers.be/> 2019

Grafiek 2: Eengezinswoningen naar bouwtypologie, 2015-2019

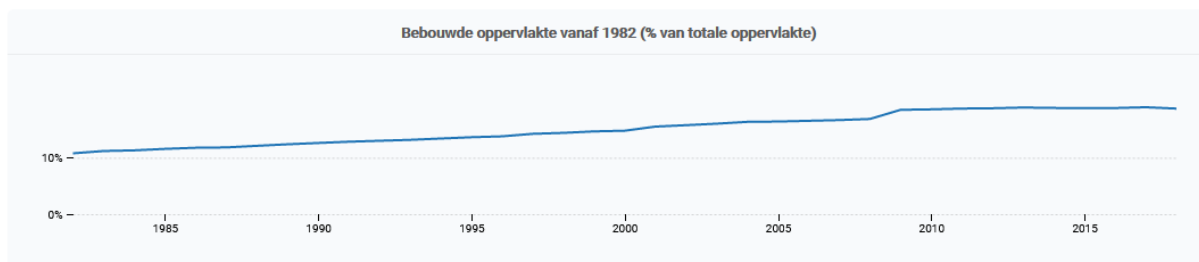

Bron: <https://provincies.incijfers.be/> 21/11/2018

Dit wil uiteraard niet zeggen dat er niet gebouwd wordt in Tienen. De aangroei van de bebouwde oppervlakte verloopt in Tienen gestaag maar zeker.

Grafiek 3: Groei bebouwde oppervlakte

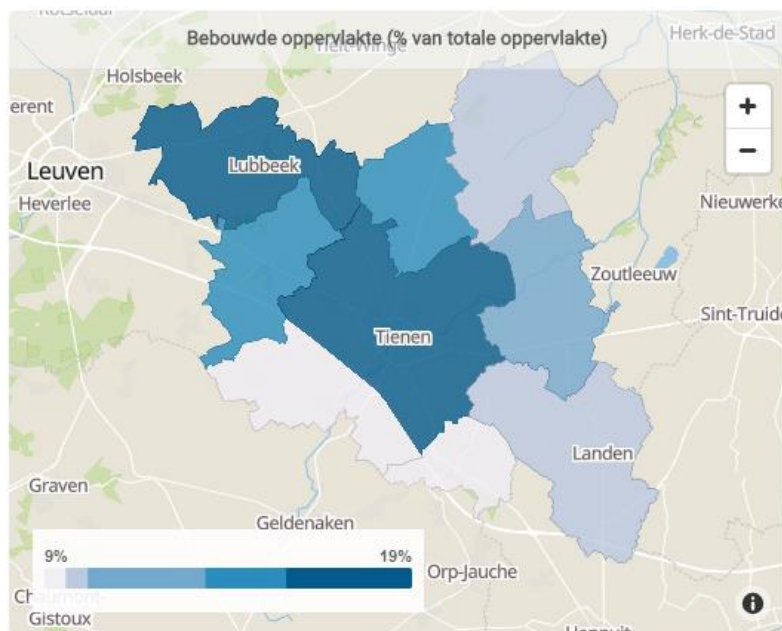
Bron: <https://statbel.fgov.be/nl/gemeente/tienen#dashboard9> 2019

Deze groei loopt parallel met de rest van Vlaanderen (met uitzondering van het jaar 2009)

Het uitzonderlijke jaar 2009 is te verklaren door een aantal factoren: de strengere EPB-regelgeving vanaf 2010, de grotere verkavelingen Medekersveld (54 loten) en Interleuven (39 loten) in 2009 en het RUP Anemoonveld dat op 21/08/2008 goedgekeurd werd. Daardoor kende de stad een plotse toename van het bouwpotentieel en werden er ook voor het einde van 2009 meer dan normaal bouwvergunningen aangevraagd.

In verhouding tot de omliggende gemeenten, met uitzondering van Lubbeek dat een grote invloed kent van de druk van de periferie rond Leuven, is het aandeel van de bebouwde oppervlakte behoorlijk hoog. Voor de landelijkere gemeenten schommelt dit rond de 12%, bijna de helft van de 19% van Tienen.

Kaart 1: Bebouwde oppervlakte – Tienen 19%

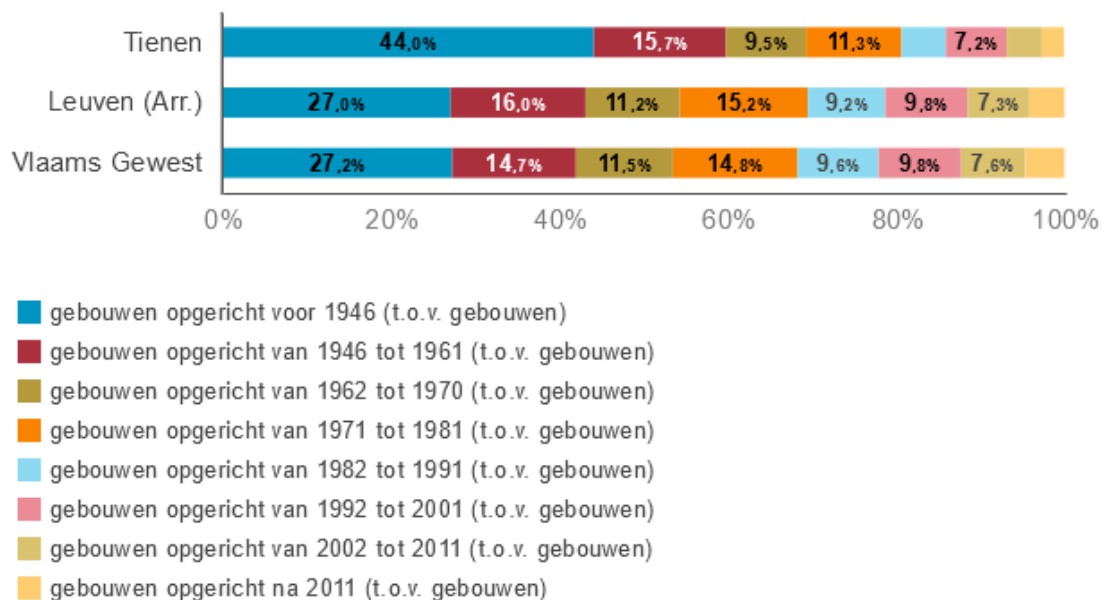

Bron: <https://statbel.fgov.be/nl/gemeente/tienen#dashboard9> 2019

2.2.2. OUDERDOM PATRIMONIUM

Meer nog dan in de rest van het arrondissement Leuven, heeft Tienen globaal genomen een verouderd patrimonium.

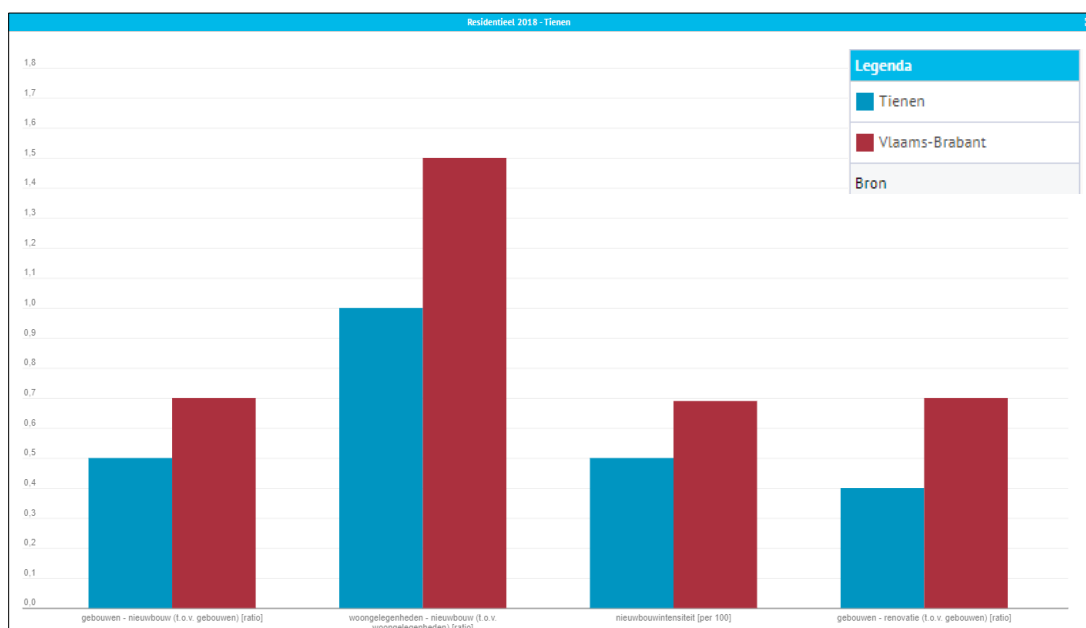
Grafiek 4: Overzicht van de ouderdom patrimonium Tienen- arrondissement Leuven en Vlaams Gewest

Bron: <https://provincies.incijfers.be/>, 2019

Deze oudere woningen hoeven niet noodzakelijk te betekenen dat de woningen in slechte staat zijn. Maar het is wel waarschijnlijk dat een groot deel ervan niet meer aan de huidige energienormen en woningvereisten voldoet.

Het aandeel van vergunningen voor nieuwbouw en renovatie ligt in Tienen lager dan in de Provincie Vlaams-Brabant.

Dit neemt niet weg dat er ook in de stad Tienen jaarlijks nieuwe woonentiteiten gecreëerd worden. Voor 2018 waren dit in totaal 168 woonegelegenheden die gecreëerd werden.

	Tienen	Vlaams-Brabant
woonegelegenheden - nieuwbouw (t.o.v. woonegelegenheden) [ratio]	1,0	1,5
nieuwbouwintensiteit [per 100]	0,50	0,69
gebouwen - renovatie (residentieel) [aantal]	60	3.081
gebouwen - totaal - nieuwbouw (residentieel) [aantal]	76	3.243
gebouwen - nieuwbouw (t.o.v. gebouwen) [ratio]	0,5	0,7
woonegelegenheden - totaal - nieuwbouw (residentieel) [aantal]	168	7.455

Senioren & Wonen: Het zorgaanbod i.v.m. wonen en senioren is in Tienen behoorlijk tot groter dan gemiddeld in Vlaanderen. Zowel de mantelzorg als de residentiële zorg is goed voorzien.

Het onderstaande tabel uit het rapport ouderzorg van de provincie in cijfers geven enkele kerncijfers weer die een beeld schetsen van het actuele ouderenzorgaanbod in Tienen. Ter vergelijking zijn dezelfde kerncijfers opgenomen voor Vlaams-Brabant en het Vlaams Gewest. Het gaat om cijfers gezinszorg (GZ), dienstencheques (DC), lokale dienstencentra (LDC), dagverzorgingscentra (DVC), centra voor kortverblijf (CVK), serviceflats of groepen assistentiewoningen (GAW) en woonzorgcentra (rusthuizen, WZC).

Tabel 2: Overzicht professionele zorgaanbod

	Tienen	Vlaams-Brabant	Vlaams Gewest
gepresteerde uren GZ [2018]	114.123	2.345.806	16.046.011
uren gezinszorg bij 65-... jaar [2018]	80.722	1.829.247	12.529.792
gepresteerde uren GZ per inwoner 65-... jaar [2018]	10,7	8,4	9,6
gepresteerde uren dienstencheques bij 65-... jaar [2019]	129.481	4.494.076	24.583.681
gepresteerde uren dienstencheques per 65-... jarige [2019]	17,0	20,4	18,4
erkende lokale dienstencentra [2019]	3	32	241
voorafgaand vergunde lokale dienstencentra [2019]	0	3	52
aanbodratio LDC (t.o.v. 65-plussers) [2019]	3,9	1,4	1,8
huidige capaciteit DVC [2020]	2	49	310
voorafgaand vergunde DVC [2020]	0	7	44
aanbodratio DVC (t.o.v. 65-plussers) [2019]	2,6	2,3	2,3
huidige capaciteit CVK [2020]	16	376	2.464
voorafgaande vergunningen CVK [2020]	0	51	504
aanbodratio CVK (t.o.v. 65-plussers) [2019]	2,1	1,7	1,8
huidige capaciteit AW [2017]	146	3.452	22.206
aanbodratio AW (t.o.v. 65-plussers) [2017]	2,0	1,6	1,7
huidige capaciteit WZC [2020]	561	13.693	81.459
voorafgaande vergunningen WZC [2020]	0	964	7.646
aanbodratio WZC (t.o.v. 65-plussers) [2019]	7,3	6,3	6,1

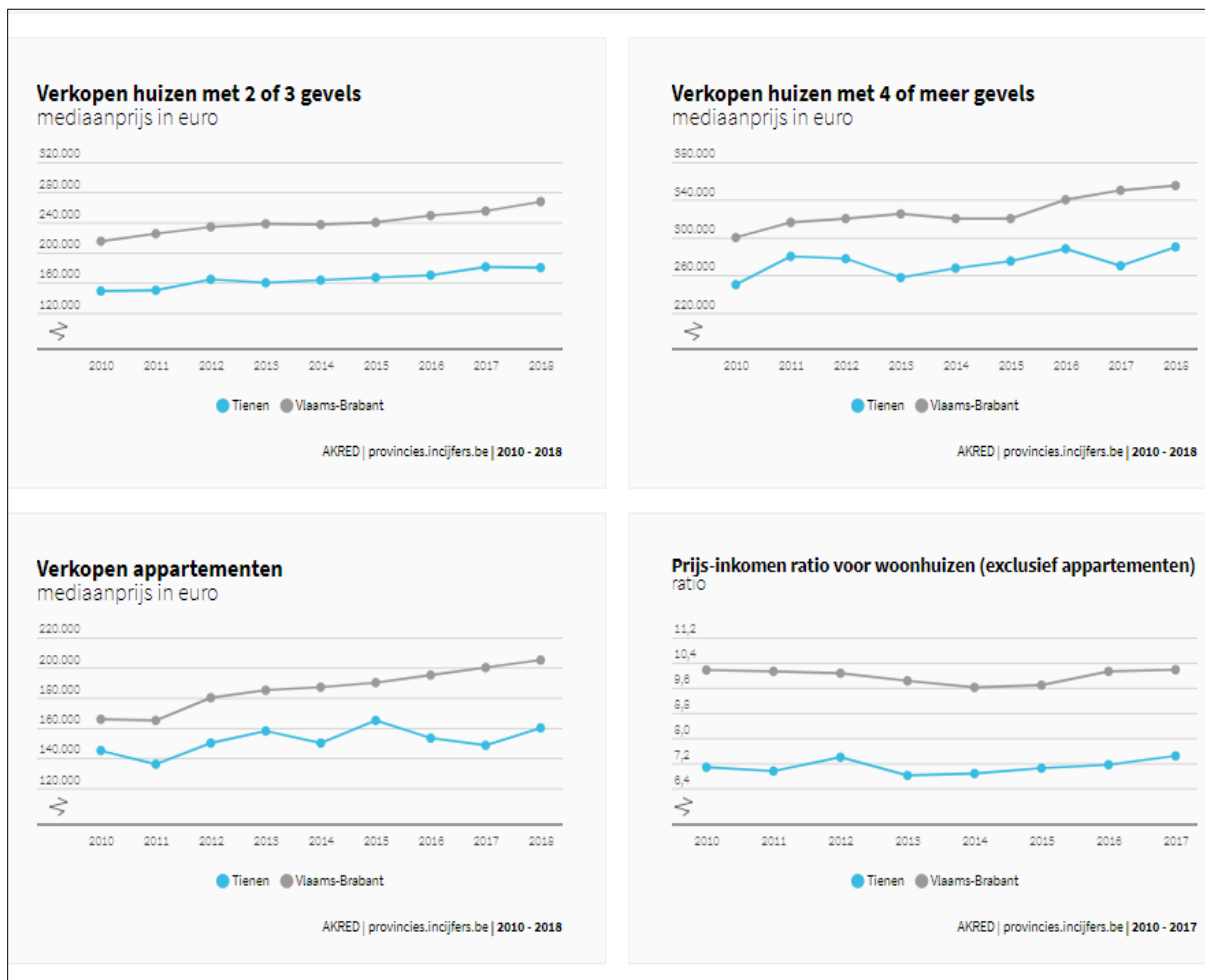
Bron: Agentschap Zorg en Gezondheid - Vesta systeem van elektronische gegevensuitwisseling
Sodexo via Departement WSE | provincies.incijfers.be
Agentschap Zorg en Gezondheid | provincies.incijfers.be

Het aanbod assistentie woningen – nu serviceflats – is sinds 2017 zeker toegenomen. Alleen al de groep assistentiewoningen van het Park Passionisten verhoogde de telling met 49 assistentiewoningen.

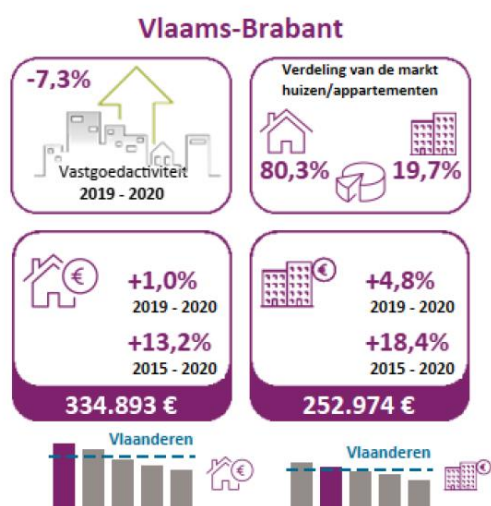
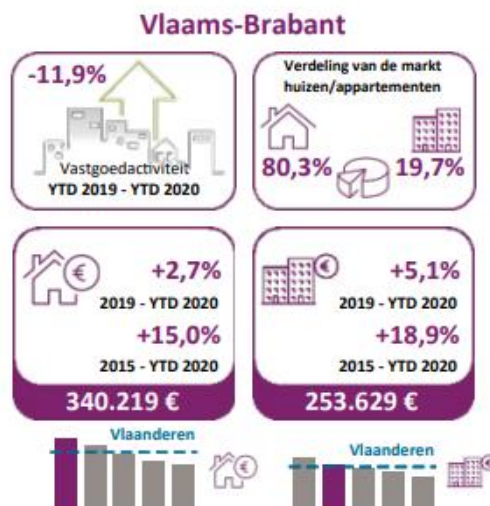
2.2.3. PRIJZEN WONINGEN EN BOUWGROND

Hoewel de woningprijzen in Tienen volgens Vlaamse normen aan de lagere kant zijn, volgen de woningprijzen de lijn van prijsstijgingen in Vlaanderen. Ook in Tienen, in alle woonvormen, zijn de verkoopprijzen aan een gestage opvang bezig.

Tabel 3: Verkoopprijzen immobiliën Tienen/provincie Vlaams-Brabant

De provincie Vlaams-Brabant volgt deze tendens van prijsstijgingen, hoewel er in het begin van 2020 wel enkele fluctuaties merkbaar waren. De cijfers van de notarisbarometer, 1ste en 2de trimester 2020, geven voor Vlaams Brabant volgend overzicht:

Trimester 1:¹Trimester 2:²

De daling van de vastgoedtransacties de eerste maanden van 2020 zijn vooral te wijten aan de impact van corona, deels ook door de sterke stijging voor het einde van 2019 als gevolg van het stopzetten van de woonbonus. De vastgoedprijzen kennen in Tienen wel, zoals overal in Vlaanderen, een stijgende lijn. Bij de prijzen van de grotere villa's en de appartementen zien we echter in 2017 een lichte daling. De verwachte druk vanuit Leuven die voorzien was op de Tiense woningmarkt is tot dusver niet ingezet. De impact van corona is voor de stad nog niet gekend, daarvan hebben we enkel bovenstaande provinciale overzichten.

2.2.4. EIGENDOMSPROFIEL

Deze huurmarkt hangt samen met de demografische druk en de bevolkingssamenstelling en de vraagzijde van de markt. De verhouding eigenaar-huurder op de woonmarkt van Tienen is 70,3% -29,7%, een gemiddelde dat gelijkend is op dat van het arrondissement Leuven. De meerderheid van het huurpatrimonium in en rond de kern van de stad ligt.

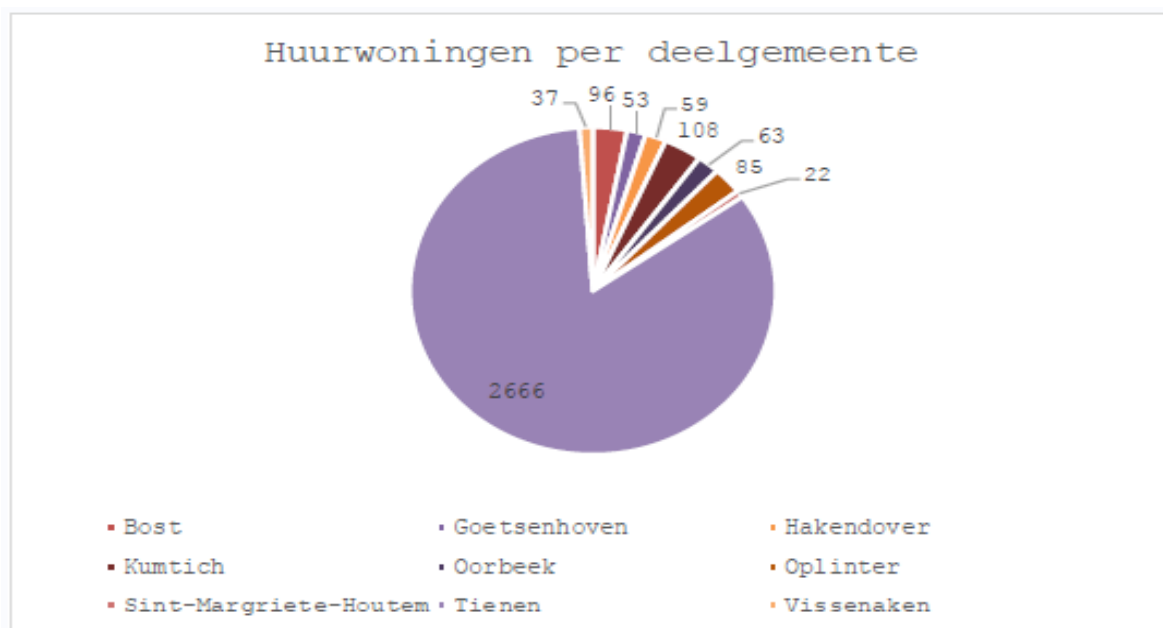
Tabel 4: Huurders en eigenaars-verhouding

	Tienen	Vlaams-Brabant	Leuven (Arr.)
huurders [aantal]	4.533	135.879	63.980
eigenaars [aantal]	10.734	355.588	154.031
huurders (t.o.v. huishoudens met gekende eigendomstitel) [%]	29,7	28,8	29,3
eigenaars (t.o.v. huishoudens met gekende eigendomstitel) [%]	70,3	71,2	70,7

¹ Notarisbarometer, deel 44, vastgoed T1 2020

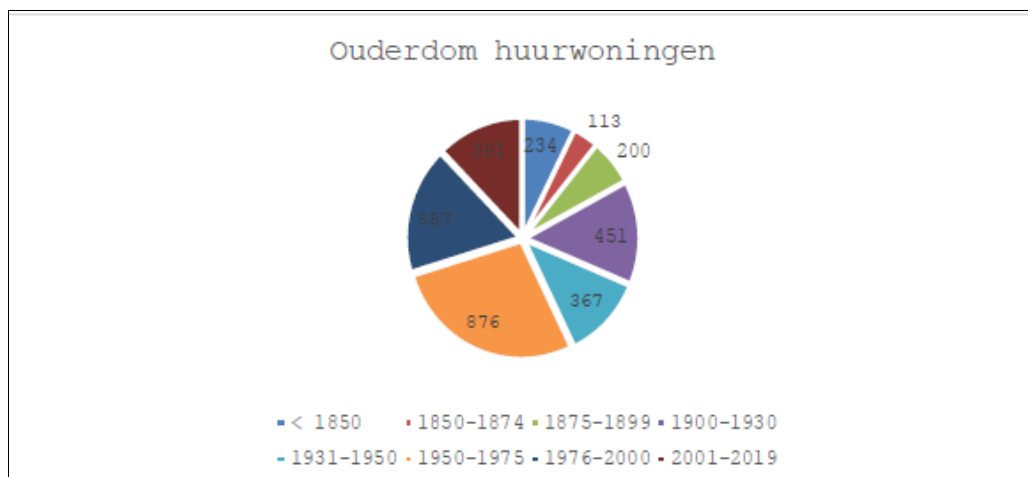
² Notarisbarometer, deel 45, vastgoed T2 2020

Grafiek 5: Huurwoningen per deelgemeente, totaal Tienen: 3189 woningen (2019)

Het overgrote deel van dit huurpatrimonium toch wel van oudere datum is. Slechts 12,26% (cijfers 2019) is na 2000 gebouwd (donkerrood).

Grafiek 6: Huurwoningen volgens bouwjaar

De omgeving van het station en de uitvalswegen naar de randgemeenten vervat het grootste deel van het meest verouderde patrimonium. Deze delen komen echter pas in 2025 bij de laatste fase van verplichting conformiteitsattest onder de aandacht. Mogelijk is hier een herziening van deze verordening met een versnelde invoering van de verplichting voor de kleinstedelijke rand hier een oplossing.

Er wordt momenteel geen onderzoek gevoerd naar het verband tussen woonkwaliteit en het huurpatrimonium. Dit zou een mogelijk interessante piste kunnen zijn voor de ontwikkeling van toekomstige woonacties.

2.2.5. SAMENVATTING PATRIMONIUM

- Er zijn in het Tiense woongebied verhoudingsgewijze te veel grote eengezinswoningen en te weinig appartementen
- De evolutie van de bebouwde percelen volgt de Vlaamse trend niet. De percelen zijn in vergelijking met Vlaanderen ook groot.
- Het patrimonium van de stad Tienen is rijk maar verouderd.
- Het merendeel van de woonentiteiten zijn niet aangepast aan de huidige energievereisten
- De aankoopprijs van woningen en bouwgronden ligt beduidend lager dan deze van het Gewest
- De regio van Tienen heeft verhoudingsgewijze dan ook lagere huurprijzen dan gemiddeld.
- Het merendeel van de bewoners zijn eigenaar van hun woning
- Bewoners geven aan dat hun woning minder energiezuinige ingrepen kennen dan gemiddeld in het Vlaams Gewest.
- Sinds 2015 zijn er 520 woongelegenheden bijgekomen in Tienen.
- Verhoudingsgewijs zijn er veel (grote) eengezinswoningen en te weinig appartementen of andere woongelegenheden in de stad.
- Het patrimonium is sterk verouderd: een groot deel van de woningen is gebouwd voor 1946.
- Het merendeel van de woongelegenheden voldoet niet aan de huidige energienormen.
- De woningen zijn verhoudingsgewijs goedkoper dan de in rest van Vlaanderen
- 71% van de huishoudens zijn eigenaar van de woning die ze bewonen, wat impliceert dat 29% huurder is van een woning.
- Ook het patrimonium van de huurmarkt is grotendeels verouderd. Een onderzoek naar het verband tussen de ouderdom en de woonkwaliteitsgegevens zou zinvol zijn.

2.3. WOONKWALITEIT

2.3.1. LEEGSTAND EN VERWAARLOZING

Sinds 2010 zijn gemeenten verplicht een register op te maken en bij te houden van leegstaande gebouwen en woningen. Het decreet betreffende het grond- en pandenbeleid bevat de regelgeving met betrekking tot het leegstandsregister, de definitie van een leegstaand gebouw en een leegstaande woning en de procedures tot opname in en schrapping uit het register.

Vanaf 2017 werd het register leegstand en verwaarlozing overgedragen naar de gemeenten. Op 31 augustus 2018 waren er in Tienen 217 panden opgenomen in het leegstandsregister. In 2020 waren dat er 242.

Tabel 5: Overzicht leegstand in Tienen d.d. 31/08/2018 en 24/06/2020

	2018	2020
aantal opgenomen	217	242
met vrijstelling enige eigendom	3	
met vrijstelling monument	11	
met vrijstelling nieuwe eigenaar	49	
met vrijstelling verblijf ouderenvoorziening	1	
met vrijstelling stedenbouwkundige vergunning	31	

Bron: eigen registratiedata

2.3.2. ONGESCHIKT- EN ONBEWOONBAARHEID EN CONFORMITEITSATTEST

In een stad als Tienen met een verouderd patrimonium, een grote aanwezigheid van de doelgroep en een verouderd aanbod op de huurmarkt, is de bewaking van de woonkwaliteit van belang, dit wordt volledig door het IGS wonen opgenomen.

Dit betekent dat er jaarlijks een vernieuwing van de leegstand en de verwaarlozing doorgevoerd wordt. Alle panden zonder domicilie worden ter plaatse gecontroleerd. Dit gebeurt gefaseerd, waarbij de kern altijd als eerste doorgenomen wordt. Hetzelfde systeem wordt toegepast op de controles van de verwaarloosde panden in de stad.. De vragen voor een controle i.f.v. een Conformiteitsattest (CA) komen natuurlijk quasi altijd van de verhuurder. In Tienen is het conformiteitsattest bij een nieuwe inhuring verplicht. Dit werd gefaseerd ingevoerd en vanaf 2020 is men als eigenaar bij verhuring binnen de stadsring verplicht het CA te hebben. (Vanaf 2025 zal dit voor heel het grondgebied gelden.) Dit heeft de aanvragen voor een Ca en de woningcontroles in functie van woonkwaliteit een stevige boost gegeven. Alhoewel ook hier moet bemerkt dat de impact van corona gewogen heeft op de uitvoering van deze wooncontroles. Waren er voordien slechts sporadisch vragen, dan komen er nu wekelijks aanvragen binnen. Dit heeft in de piek van corona wel een breuk gekend. Tussen 11 maart en 11 mei werden er geen wooncontroles uitgevoerd t.w.v. het besmettingsrisico. Desondanks staat de teller van uitgereikte CA's op 24/06/2020 op 82. Deze aanpak levert dus een goed resultaat op.

	08/10/2018	24/06/2020
1. Ongeschikt/onbewoonbaarheid		
Totaal besluiten adm. procedure		11
Totaal VIVOO	54	57
Totaal aantal onderzoeken	103 (tot 5/12/2018)	149
2. Conformiteitsattest		
Totaal aantal uitgereikte CA's Tienen		70
3. Verwaarlozing		
Totaal aantal aktes verwaarlozing		82

Er zijn in verhouding veel meer onderzoeken naar woonkwaliteit dan effectieve besluiten en dossiers in de Vlaamse inventaris Ongeschikt- en Onbewoonbaarheid. Dit is echter de regel in Vlaanderen, Tienen is geen uitzondering hierop. Kijken we naar het laatste jaarrapport van Wonen Vlaanderen, dan zien we dat in vergelijking met de cijfers van heel Vlaanderen, deze cijfers normale waarden zijn:

Jaarverslag 2017 Woonkwaliteit Wonen Vlaanderen :³

Jaar	besluiten totaal	NGW	art 15 totaal	art 15 OO totaal	ongeschikt	onbewoonbaar	O+O	niet OO
2010	3 909	143	3 766	2 805	1 403	42	1 360	961
2011	4 329	166	4 163	3 036	1 858	42	1 136	1 127
2012	4 308	165	4 143	2 776	1 798	35	943	1 367
2013	5 368	214	5 154	3 608	2 495	22	1 091	1 546
2014	5 160	179	4 981	3 340	1 898	21	1 421	1 641
2015	4 460	179	4 281	2 753	1 831	11	911	1 528
2016	4 450	224	4 226	2 484	1 558	11	915	1 742
2017	4 095	206	3 889	2 359	1 416	13	930	1 530

2.3.3. SAMENVATTING WOONKWALITEIT

³ https://www.wonenvlaanderen.be/sites/wvl/files/wysiwyg/jaarrapport_2017_woningkwaliteit_0.pdf

- De kwaliteit van de woningen is nog niet voor het volledige grondgebied in kaart gebracht.
- De ouderdom van het patrimonium speelt een rol in de woonkwaliteit
- De verschillen en tegenstellingen in de regelgeving tussen codex RO en Wooncode moeten in kaart gebracht. Woonkwaliteit zou gekoppeld moeten worden aan een lokaal geregisseerde aanpak.
- De vernieuwing van de Vlaamse registratie Woonkwaliteit (VLOK) zal op termijn nieuwe inzichten geven in de aanpak van woonkwaliteit
- De kwaliteit van de huurwoningen wordt steeds beter opgevolgd sinds de invoering van het verplicht CA.
- Door het BSO is er eveneens een toename (sinds 2007) van 242 sociale huurwoningen. Het aandeel is gegroeid van 3.8% naar 4.6%
- De ontwikkeling van de stadskern is volop bezig. In de ruimtelijke ontwikkelingen van de stad staan aangenaam en kwaliteitsvol wonen & de woonomgeving hoog aangespit.
- De ontwikkeling en verdichting van de woonkernen staat centraal in de ruimtelijke studies.
- In deze ontwikkelingen is de regionale inbedding van belang.

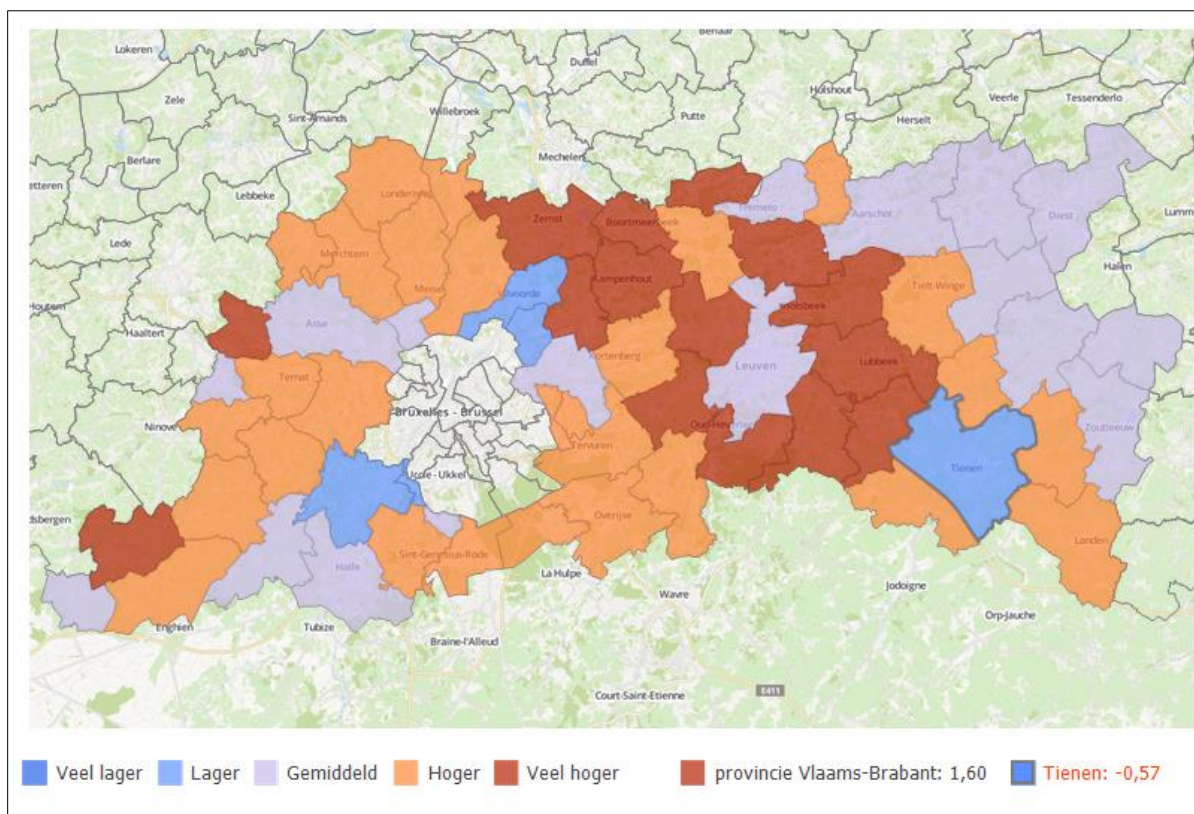
2.4. BETAALBAARHEID WONEN

2.4.1. GEMIDDELD INKOMEN EN BESTAANSONZEKERHEID

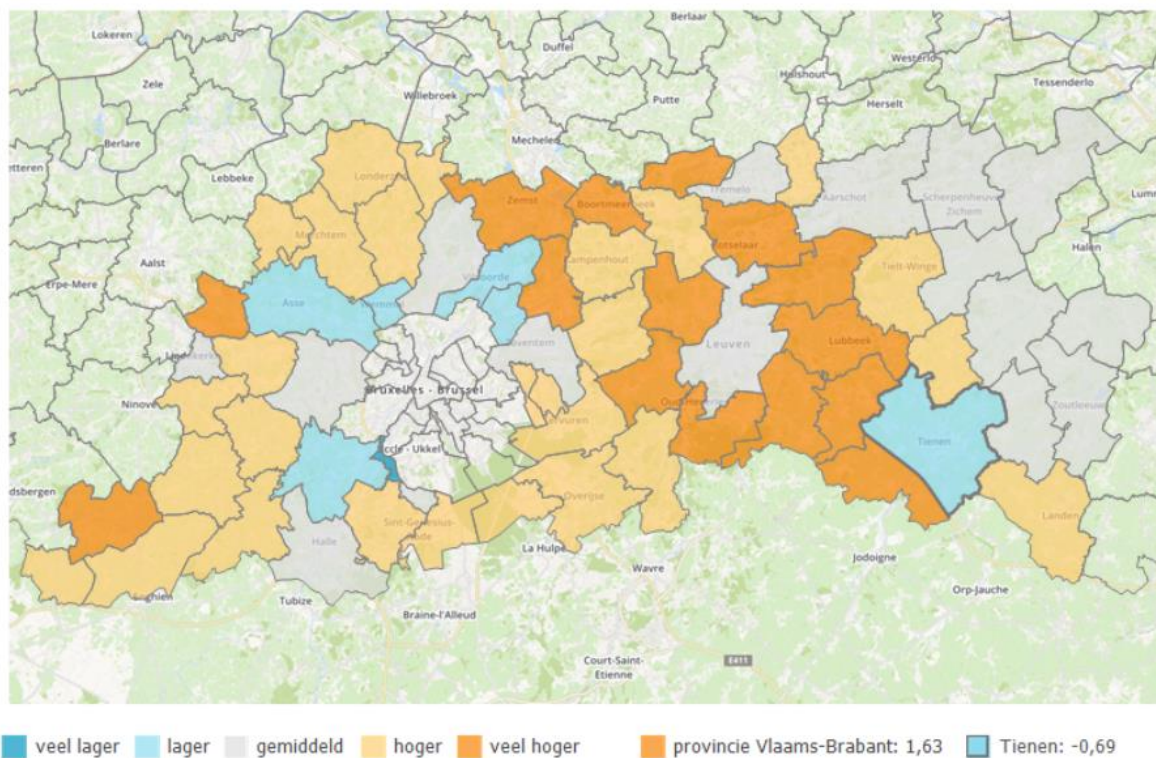
Het gemiddelde inkomen ligt in Tienen iets lager dan het gemiddelde in Vlaanderen, maar het is vooral duidelijk wel veel lager dan het provinciale en arrondissementele gemiddelde. Vermoedelijk is dit te verklaren door de hogere inkomens in de regio Leuven en de duurdere Brusselse rand.

Kaart 2: Mediaan inkomen (2015)

Bron: <https://provincies.incijfers.be/databank>: Rapport Armoede, 06/12/2018

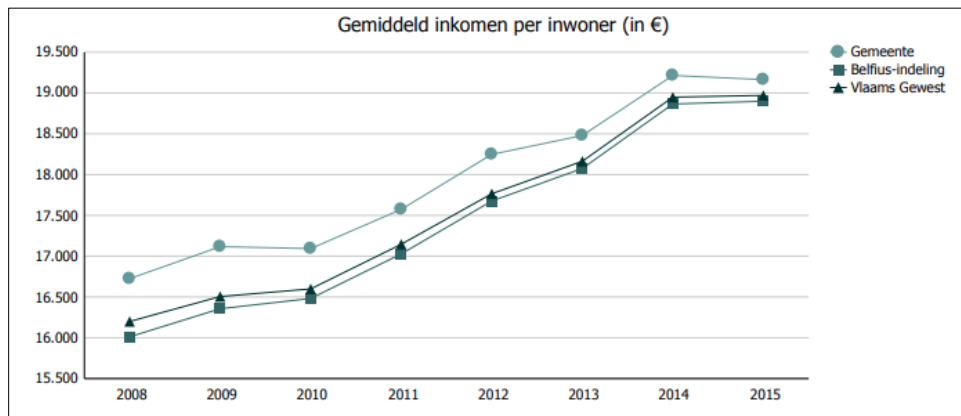
Kaart 3: Mediaan inkomen (2018)

De stad Tienen volgt wel de stijgende groei van het inkomen op de lijn van de Vlaamse gemiddelden, zoals volgende grafiek ook aantoont. In het overzicht van de groei van het inkomen is zelfs duidelijk dat de

gemiddelde groei in Tienen hoger ligt dan algemeen in Vlaanderen. Sinds 2015 is er echter wel een lichte daling in deze inkomens waar te nemen en lijken de gemiddelden naar elkaar te groeien.

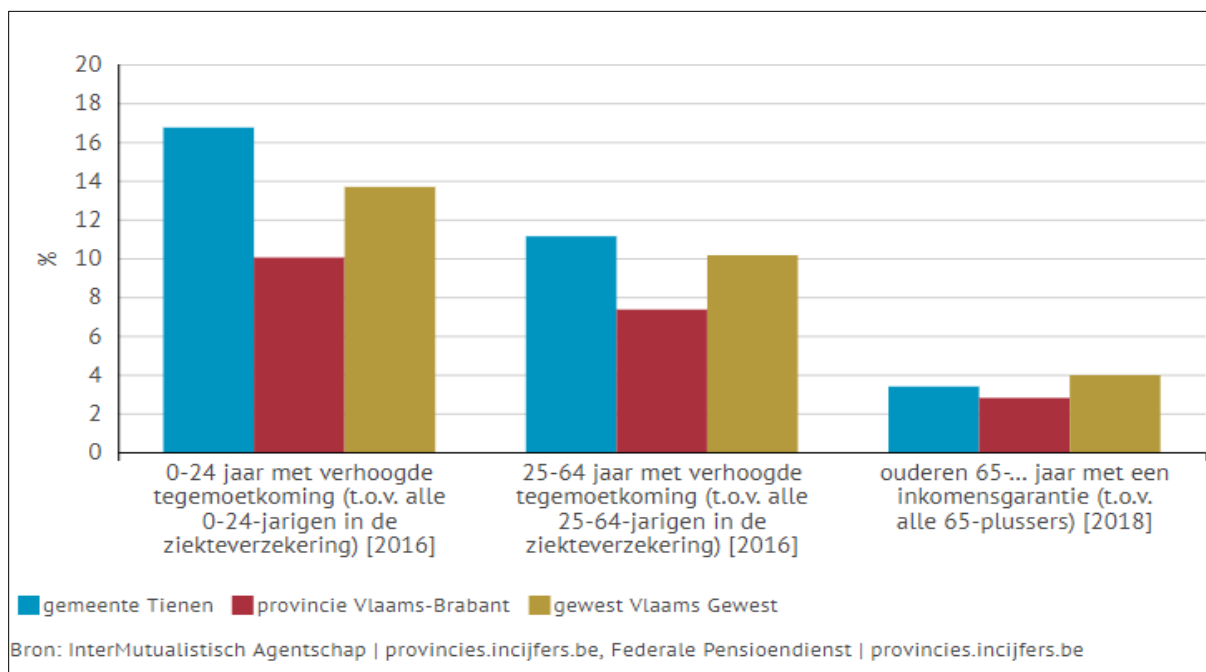
Grafiek 7: Gemiddelde inkomen in Tienen, Vlaams Gewest en Belfius-indeling

Bron: Gemeente in cijfers, editie 2018, Tienen.

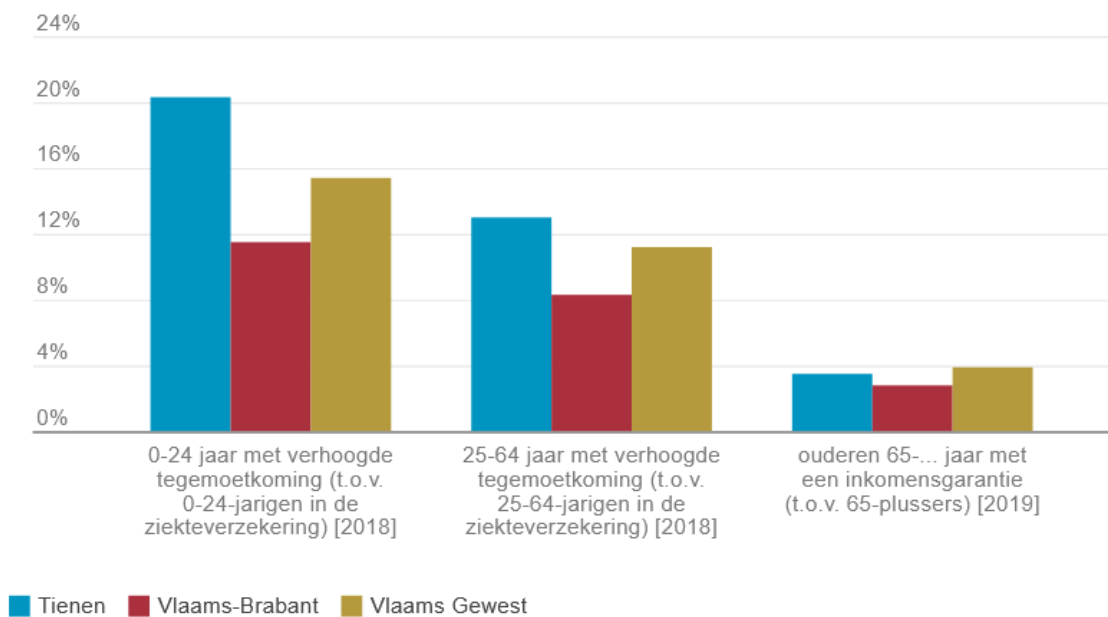
Ondanks dit hogere gemiddelde wat betreft de inkomens kent Tienen een groter aantal mensen die in een bestaansonzekere situatie verkeren. Dit is onder meer af te leiden uit het aandeel van personen met een verhoogde tegemoetkoming en het aandeel ouderen met een inkomensgarantie ten opzichte van dit aandeel in de provincie Vlaams-Brabant en het Vlaamse gewest. Tussen 2016 en 2019 steeg dit aandeel, voor de 0-24 en 25-64-jarigen, in Tienen zelfs meer in vergelijking met de provincie en Vlaanderen.

Grafiek 8: Procentueel aandeel personen verhoogde tegemoetkoming Tienen 2016-2018

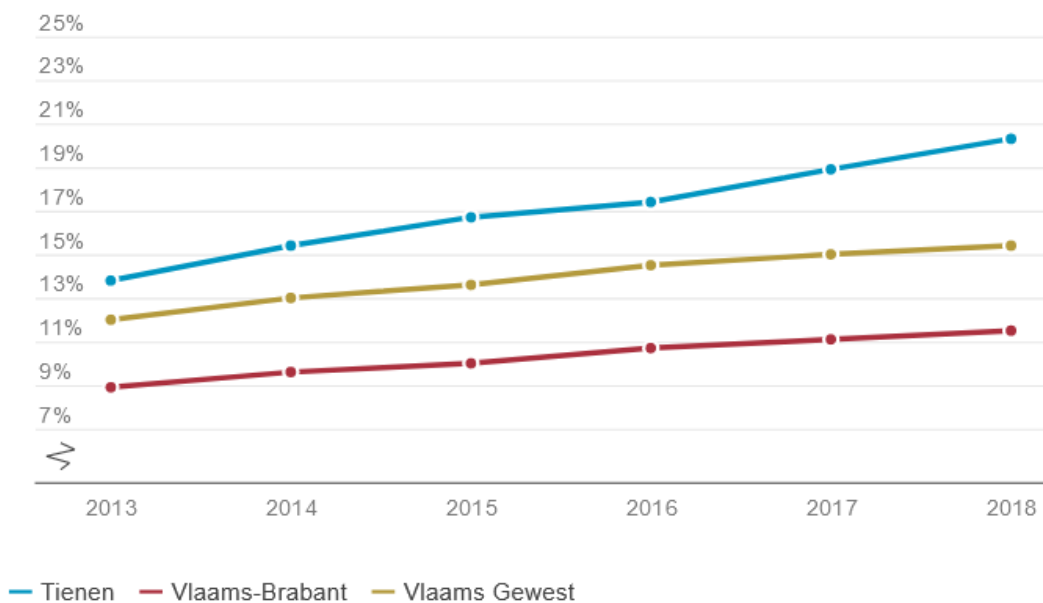
Bron: <https://provincies.incijfers.be/> 06/12/2018

Grafiek 9: Procentueel aandeel personen verhoogde tegemoetkoming Tienen 2018-2019

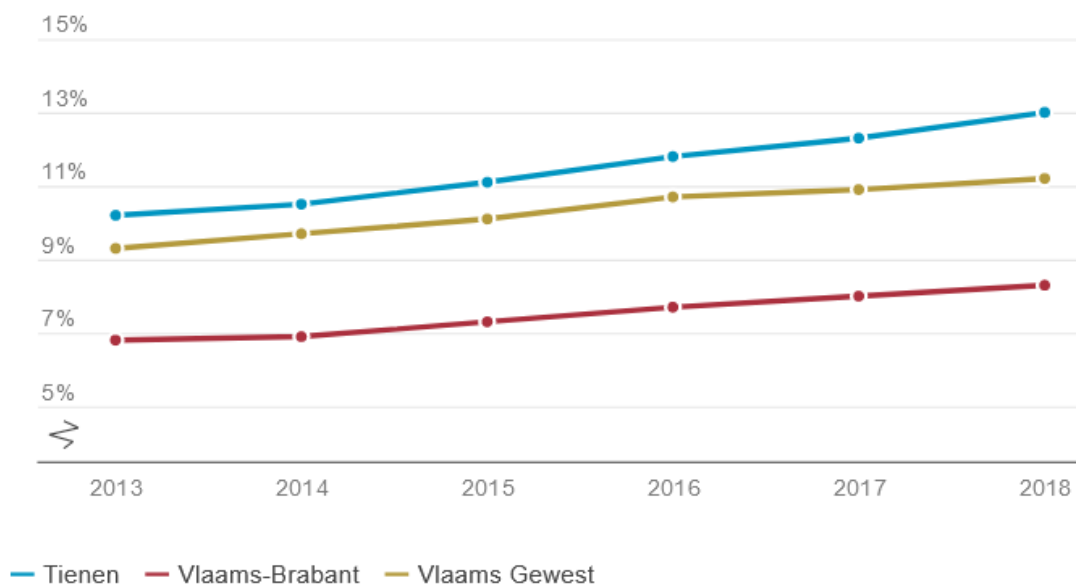
Bron: InterMutualistisch Agentschap | provincies.incijfers.be, Federale Pensioendienst | provincies.incijfers.be

Grafiek 10: Evolutie van het aandeel 0-24 jarigen met een verhoogde tegemoetkoming (2013-2018)

Bron: InterMutualistisch Agentschap | provincies.incijfers.be

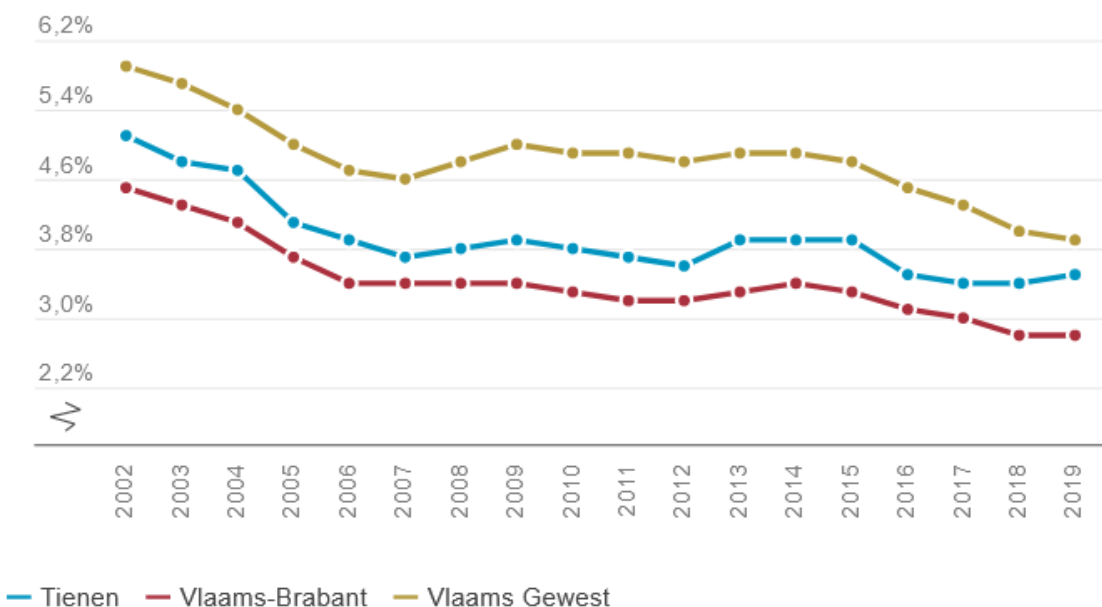
Grafiek 11: Evolutie van het aandeel 25-64 jarigen met een verhoogde tegemoetkoming (2013-2018)

Bron: InterMutualistisch Agentschap | provincies.incijfers.be

De laatste jaren was er algemeen een sterke daling van het aandeel lage pensioenen (o.a. door de verhoging van de minimumpensioenen en de toenemende participatie van vrouwen aan de arbeidsmarkt). Het aandeel ouderen met een IGO is daardoor de laatste jaren gedaald in de meeste gemeenten, behalve in Tienen.

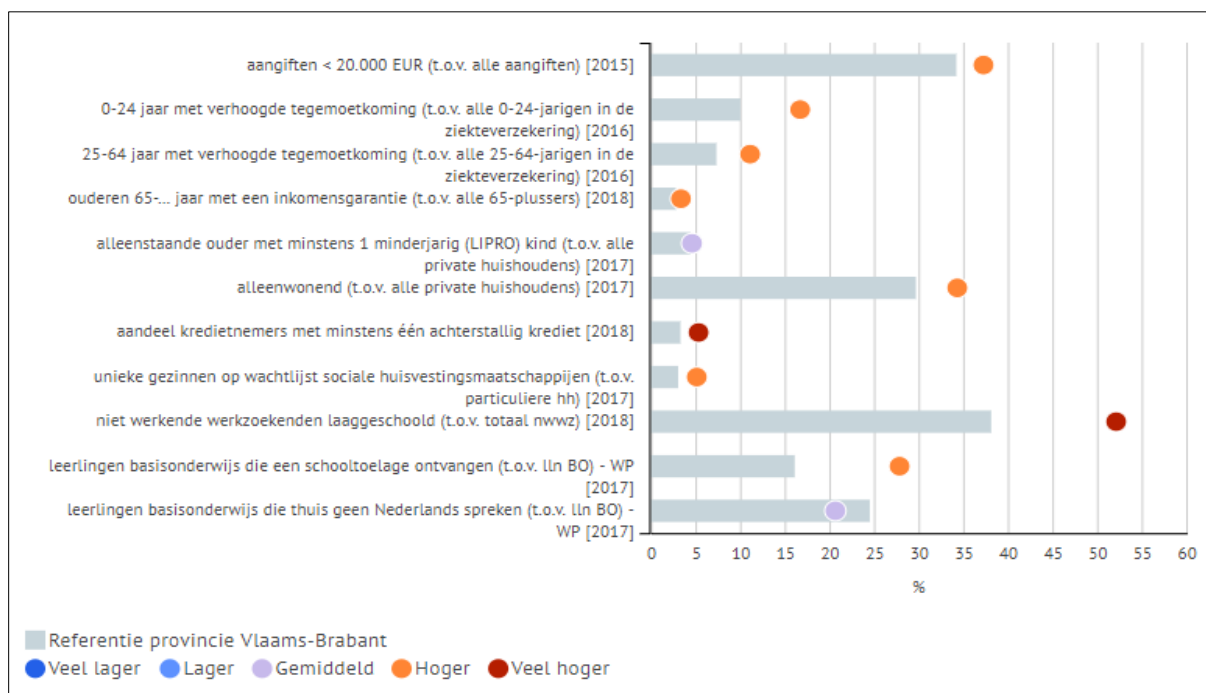
Grafiek 12: Evolutie van het aandeel ouderen met een inkomensgarantie (2002-2019)

Bron: Federale Pensioendienst | provincies.incijfers.be

Het totaaloverzicht voor risico-indicatoren, zoals onder andere het aandeel leefloontrekkenden, alleenstaande ouderen wijzen ook op een verhoogde samenstelling van risicogroepen in Tienen.

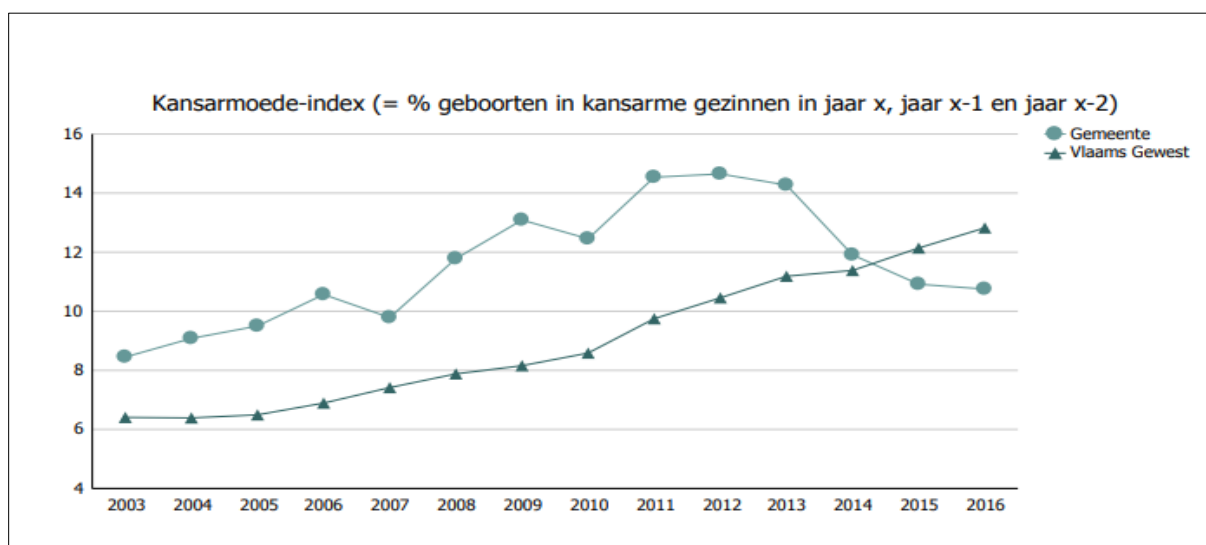
Grafiek 13: Overzicht risico indicatoren voor armoede, vergelijking Tienen – provincie

Bron: <https://provincies.incijfers.be/databank>: Rapport Armoede, 06/12/2018

Ondanks voorgaande gegevens kent de kansarmoede-index in Tienen al enkele jaren een dalende lijn. Dit wijst er op dat de stad blijkbaar bezig is aan een inhaalbeweging wat betreft het verkleinen van de armoede voor de inwoners, wat een bemoedigend teken is.

Grafiek 14: Kansarmoede-index Tienen-Belfius-Vlaams-Gewest

Bron: Gemeente in cijfers, editie 2018, Tienen

Desalniettemin mogen we toch vaststellen dat voor een deel van de inwoners betaalbaar wonen een probleem zou kunnen zijn.

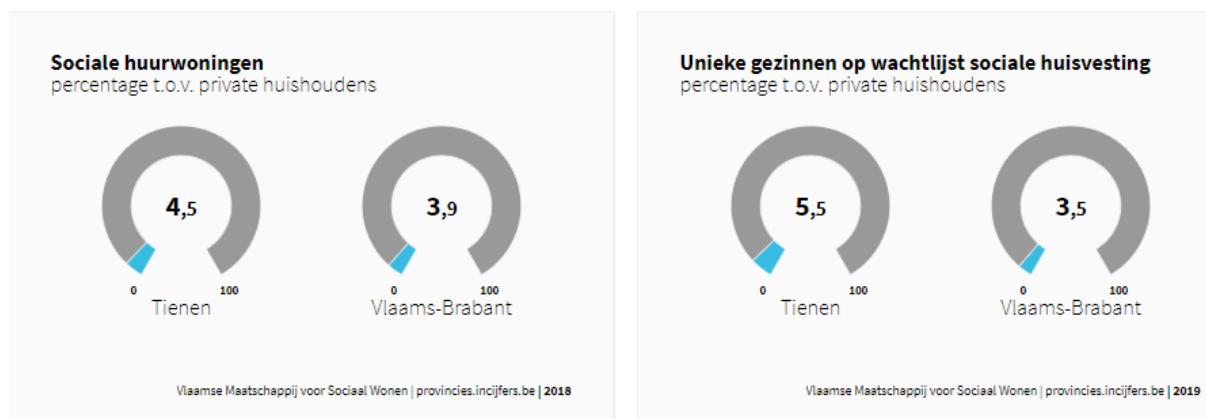
2.4.2. SOCIALE WONINGBESTAND

Op 1 januari 2016 waren er in onze provincie in totaal 16.398 sociale woningen. Dit geeft een gemiddeld aanbod van 3,6 sociale woningen per 100 gezinnen. In Vlaanderen is er met 5,5 sociale huurwoningen per 100 inwoners een hoger aanbod. Hiermee is Vlaams-Brabant de provincie met het laagste aantal sociale huurwoningen⁴. De voorzieningen voor sociale doelgroepen zijn in Tienen door de band genomen niet minder dan in de rest van de regio. Tienen telde in 2018 in totaal 677 sociale woningen.

In 2020 zijn er 717 sociale woningen (versus 18.688 in de provincie Vlaams Brabant).

Het BSO bedraagt momenteel 4.6% van het woningbestand. Inwoners die tot de kansengroepen behoren vertegenwoordigen 15% van die bevolking. Deze matching klopt dus niet. Er zijn te weinig sociale woningen in verhouding tot het aandeel sociale groepen in Tienen. Er zijn meer dan gemiddeld unieke gezinnen op de wachtlijsten voor een sociale woning. Dit is een fenomeen dat overal in Vlaanderen opduikt. Iedere stad of gemeente heeft immers veel mensen op de wachtlijsten van de lokale sociale huisvestingsmaatschappijen staan.

Ook leeft de vraag of de huidige sociale woningbouw voldoende afgestemd is op demografische verschuivingen. De toename van eenpersoonshuishoudens en éénoudergezinnen, de gezinsverduunning en vergrijzing, dit weerspiegelt zich niet in deze woningbouw.

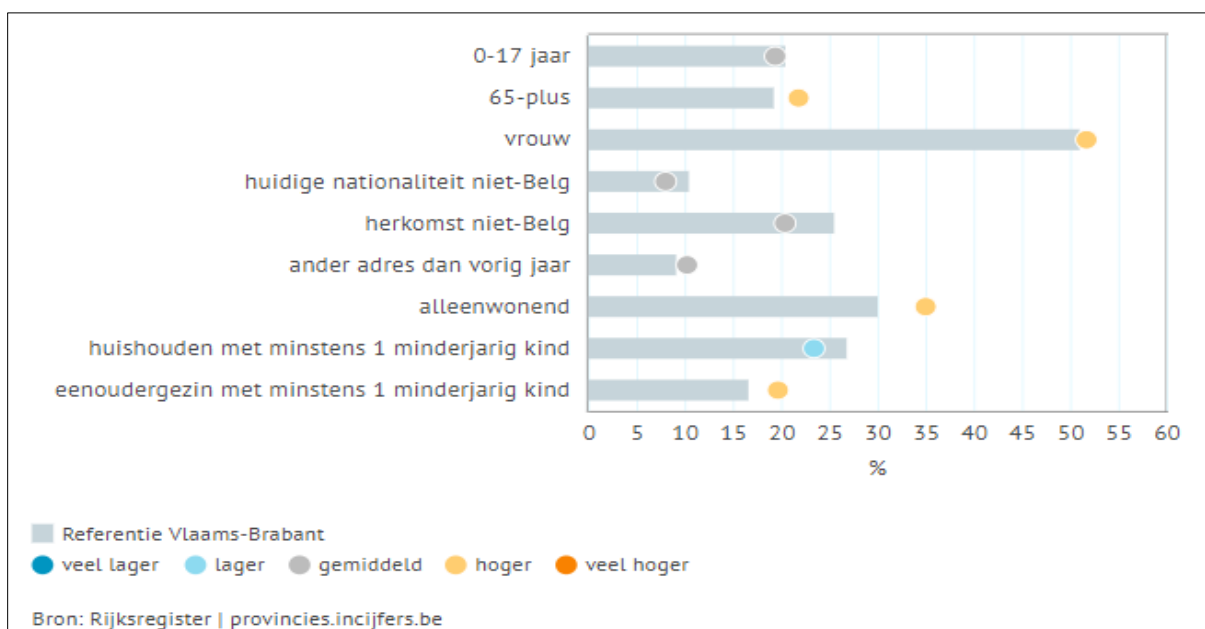

Samenvattende grafiek Tienen (2019)

- De Tiense **bevolking groeit**. Voornamelijk intergemeentelijke en internationale migraties liggen aan de basis van de groei. Er is een aangroei van 8.9% en de lijn stijgt.
- **De aangroei van bevolking matcht niet met de stijging van het aantal wooneenheden**. Deze vergelijking is echter moeilijk te trekken aangezien er geen overzicht is tussen gezinssamenstelling en bewoning nieuwe woningen.
- Binnen deze groei tekent zich een lijn van gezinsverduunning af.
- Het **merendeel** van de bevolking is **tussen 26 en 64 jaar oud** (51,8%), gevolgd door de groep 65+ (21,8%).
- Verwacht wordt dat groep **65-plussers sterk stijgt** en in 2035 **25,5%** van de bevolking zal uitmaken in Tienen. De vergrijzing binnen de vergrijzing neemt toe.

⁴ Bron: <https://www.vmsw.be/Home/Footer/Over-sociale-huisvesting/Statistieken/Woningen-en-gronden> ; Op.cit.: Wonen in Vlaams-Brabant, p. 25

- Het aanbod voor senioren is op dit ogenblik nog voldoende, zelf groter dan het provinciaal gemiddelde.
- Het aantal huishoudens in Tienen is gestegen. Sinds 2015 telt de stad 490 huishoudens meer.
- De groep alleenwonenden neemt sterk toe, wat zich dan uiteraard ook vertaalt naar de stijging in het aantal huishoudens van 1 persoon.
- Huishoudens worden dus kleiner. De groep eenoudergezinnen wordt groter (met gemiddeld 1,48 kind per eenoudergezin).
- Aangezien verwacht wordt dat de groep 65+ zal stijgen, zal ook de gezinsverdunning zich doorzetten,
- Het BSO zal einde 2025 bereikt worden. Maar de kwetsbare huurder op de privémarkt is niet in kaart gebracht.

2.4.3. ONDERSTEUNING OP VLAK VAN WONEN

Ook voor de inwoners van Tienen zijn er diverse ondersteuningsmogelijkheden. Zo kunnen de inwoners die een woning bezitten premies genieten van Vlaanderen voor de renovatie of de aanpassing van die woning. Ook de netbeheerder Fluvius en de provincie Vlaams-Brabant geven financiële ondersteuning voor doelgroepen – zo werd in 2017-2018 de actie subsidieretentie Benedenstad opgestart in Tienen. Een piloot project dat de doelgroepen noodkopers en 65-plussers met een bescheiden inkomen ondersteunt in de energetische renovatie van hun woning. Daarnaast is er voor de kansengroepen extra woonondersteuning in de vorm van de huurpremie en de huursubsidie.

Onderstaand het overzicht van de financiële tegemoetkomingen van Vlaanderen voor de periode 2015-2017.

Tabel 6: Overzicht Vlaamse Premies: 2015-2017 - Tienen

Tienen						
2017	Som	Aanvragen	Goedkeuringen	Weigeringen	Gem premie huursubsidie	
Huurpremie	€ 133 655,7	37	30	0		
Huursubsidie	€ 172 306,7	66	25	48	153	
RENO	€ 785 170,0	163	207	49		
VAP	€ 53 910,0	46	42	17		
Eindtotaal	€ 1 145 042,4	312	304	114	153	
2016	Som	Aanvragen	Goedkeuringen	Weigeringen	Gem premie huursubsidie	
Huurpremie	€ 84 404,6	41	32	0		
Huursubsidie	€ 182 951,0	55	26	24	152	
RENO	€ 289 480,0	266	136	40		
VAP	€ 56 530,0	57	39	14		
Eindtotaal	€ 613 365,6	419	233	78	152	
2015	Som	Aanvragen	Goedkeuringen	Weigeringen	Gem premie huursubsidie	
Huurpremie	€ 46 151,9	30	29	0		
Huursubsidie	€ 205 672,1	44	27	21	150	
RENO	€ 554 180,0	60	90	12		
VAP	€ 62 490,0	76	60	28		
Eindtotaal	€ 868 494,0	210	206	61	150	

Bron: Jaarverslag 2017 Wonen Vlaanderen.

Lijst Huurpremie							
Jaar	# aanvragen	# goedkeuringen	# weigeringen	# nieuwe rechthebbenden	# rechthebbenden (mndlks)	# rechthebbenden (dec)	bedrag
2015	30	29	35	25	42	38	€ 50.710,93
2016	41	32	19	32	66	60	€ 90.329,20
2017	37	30	40	32	93	67	€ 138.782,84
2018	48	37	36	33	101	58	€ 125.911,30
2019	53	25	87	30	85	61	€ 129.680,65

Verder verwijzen we voor een beeld van de ruimtelijke woonontwikkelingen in de stad Tienen door naar het gedeelte van de afdeling omgeving van de stad.

2.4.4. WOONQUOTE

De woonquote is het aandeel (%) van het gezinsinkomen dat aan woonlasten mag besteed worden. De totale uitgaven van het gezin aan woonlasten mogen niet meer dan 30% van het gezinsinkomen bedragen. Kijken we naar de woonquote in het algemeen dan blijkt uit de gegevens van 2017 dat in Tienen 82% aangeeft minder dan (of gelijk aan) 1/3de van het gezinsinkomen te besteden aan wonen. Dit percentage ligt gelijk met het Vlaamse gemiddelde.

Tabel 7: Woonquote algemeen inwoners Tienen⁵

2017	Minder dan of gelijk aan 30%	Meer dan 30%
Tienen	82%	18%
Vlaams Gewest	82%	18%

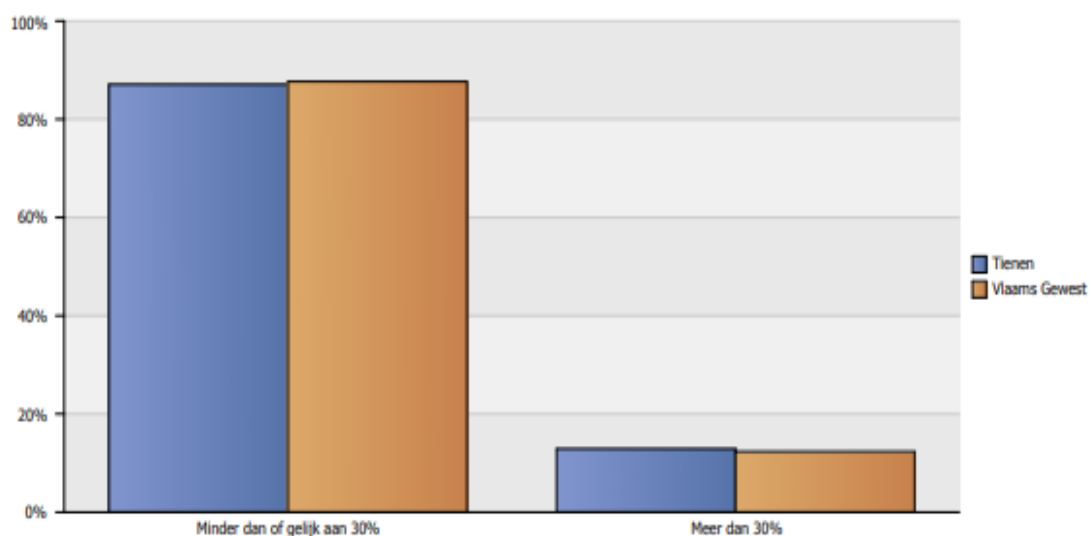
Bron: Gemeente in cijfers, editie 2018, Tienen

Kijken we echter naar het verschil in de woonquote tussen bewoners-eigenaar of bewoners-huurders dan zien we toch wel een verschuiving in de besteding van deze middelen.

Tabel 8: Woonquote eigenaars Tienen

2017	Minder dan of gelijk aan 30%	Meer dan 30%
Tienen	87%	13%
Vlaams Gewest	88%	12%

Bron: Gemeente in cijfers, editie 2018, Tienen

Grafiek 15: Woonquote eigenaars Tienen

Bron: Gemeente in cijfers, editie 2018, Tienen

Vergelijken we deze grafiek met de volgende, de woonquote van de huurder-bewoner, dan zien we toch wel een wezenlijk verschil.

Hier geeft 52% aan dat ze meer dan 1/3de van het gezinsinkomen besteden aan wonen. Dit is een verschil van 39%. Toch wel een enorm grote verschuiving.

Tabel 9: Woonquote huurders Tienen

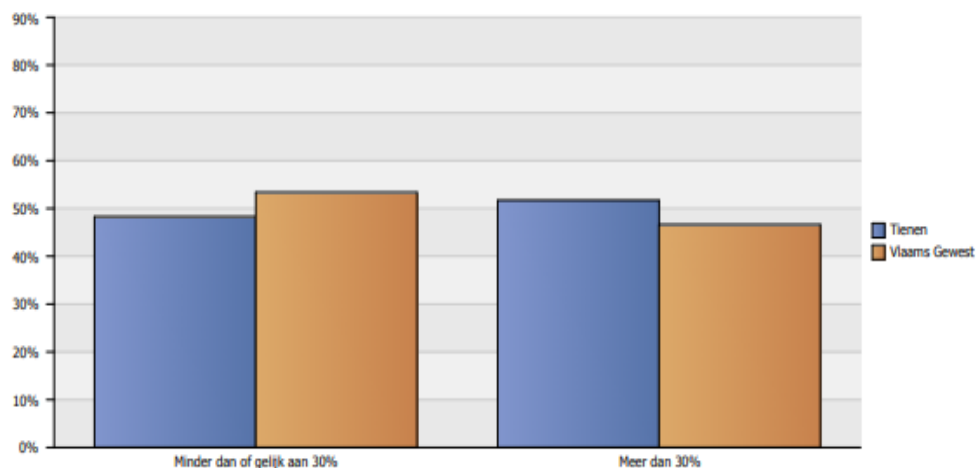
2017	Minder dan of gelijk aan 30%	Meer dan 30%
Tienen	48%	52%
Vlaams Gewest	53%	47%

Bron: Gemeente in cijfers, editie 2018, Tienen

⁵ Bron: Gemeente in cijfers, editie 2018, Tienen

Hieruit concluderen dat huurders armer zijn dan eigenaars is wellicht te kort door de bocht, maar het is toch een significant verschil dat er op duidt dat huurders het moeilijker hebben dan eigenaars om te voorzien in de basis woonbehoeften.

Grafiek 16: Woonquote huurders Tienen

Bron: Gemeente in cijfers, editie 2018, Tienen

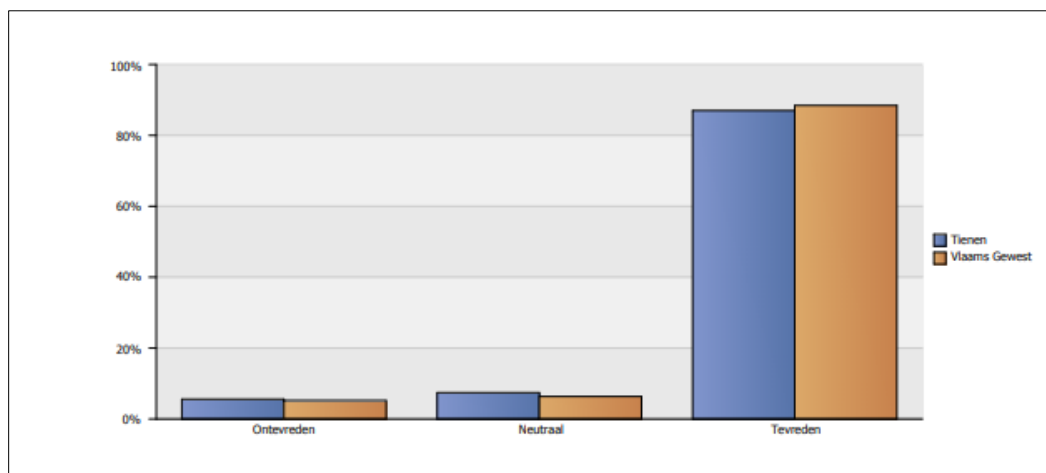
2.4.5. SAMENVATTING BETAALBAARHEID WONEN

- In verhouding tot het inkomensgemiddelde zijn er veel inwoners die in de armoede-index opgenomen zijn
- De besteding van het gezinsbudget aan wonen ligt voor huurders beduidend hoger dan voor eigenaars.
- Het inkomen van de Tienenaar ligt iets hoger dan het Vlaamse gemiddelde
- Het sociale woningbestand ligt onder het Vlaamse gemiddelde, maar niet onder het provinciale gemiddelde
- Er is een significant verschil in woonquote tussen eigenaars en huurders

2.5. TEVREDENHEID OVER HET WONEN IN TIENEN

2.5.1. TEVREDENHEIDSMETING OP HET VLAK VAN WONEN

De gemeentemonitor van 2018 bevatte voor de eerste keer ook een overzicht van de tevredenheidsmeting bij de bevolking. Deze meting gaf ook een inzicht op de tevredenheid van de inwoners van Tienen op het vlak van wonen. Een nieuwe update wordt pas begin 2021 verwacht.

Grafiek 17: Tevredenheid inwoners Tienen over de woning

Bron: Gemeente in cijfers, editie 2018, Tienen

Algemeen zijn de inwoners tevreden over hun woning. Het gemiddelde is iets lager dan het Vlaamse, maar de cijfers geven aan dat slechts 6% van de inwoners werkelijk ontevreden is over de woning.

Tabel 9: Procentuele verdeling tevredenheid inwoners Tienen over de woning

2017	Ontevreden	Neutraal	Tevreden
Tienen	6%	7%	87%
Vlaams Gewest	5%	6%	88%

Bron: Gemeente in cijfers, editie 2018, Tienen

Anders is het gesteld met de tevredenheid over de buurt waarin gewoond wordt. De Tienenaars zijn minder tevreden hierover dan de gemiddelde Vlaming. In Tienen is 13 % hierover niet tevreden en 14 % heeft hierover geen mening.

Tabel 10: Procentuele verdeling tevredenheid inwoners Tienen over de buurt

2017	Ontevreden	Neutraal	Tevreden
Tienen	13%	14%	73%
Vlaams Gewest	10%	11%	79%

Bron: Gemeente in cijfers, editie 2018, Tienen

Kijken we daarentegen naar het procent van de inwoners die graag in Tienen wonen, dan loopt dit op tot 79 % bewoners die graag in Tienen wonen. Dit aantal ligt evenwel lager dan het gemiddelde in Vlaanderen dat 89% bedraagt.

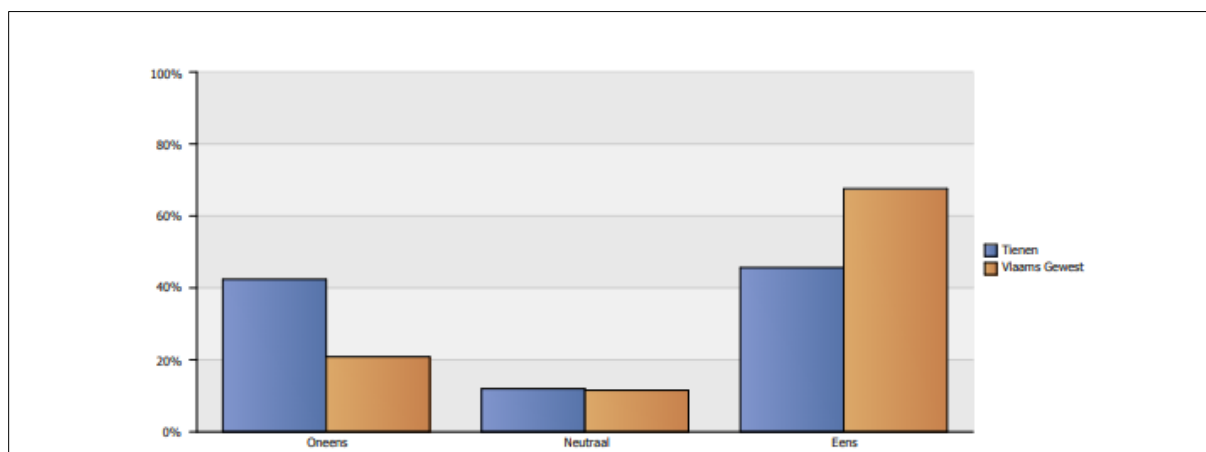
Tabel 11: procentuele verdeling inwoners die graag wonen in Tienen

2017	Oneens	Neutraal	Eens
Tienen	8%	13%	79%
Vlaams Gewest	4%	7%	89%

Bron: Gemeente in cijfers, editie 2018, Tienen

Deze gegevens vinden ook hun weerspiegeling in de cijfers van de tevredenheid van de netheid van de straten en de voetpaden., 42% vind dat ze niet netjes genoeg zijn en 46% is tevreden, 12% heeft geen mening.. In verhouding tot het Vlaamse gemiddelde is dit een verdubbeling.

Grafiek 18: Aandeel in procenten van inwoners die tevreden de netheid van de straten en voetpaden in Tienen

Bron: Gemeente in cijfers, editie 2018, Tienen

Ondanks een mindere tevredenheid geeft de meerderheid van de inwoners toch aan niet te willen verhuizen. Van degenen die willen verhuizen, geeft 10% aan dat zij in Tienen willen blijven wonen.

Tabel 12: Aandeel in procenten van inwoners die bereid zijn te verhuizen

2017	Ja, binnen dezelfde gemeente/stad	Ja, naar een andere gemeente/stad	Neen, geen verhuisplannen
Tienen	10%	16%	75%
Vlaams Gewest	12%	10%	79%

Bron: Gemeente in cijfers, editie 2018, Tienen

2.5.2. SAMENVATTING TEVDRENHEID

- De inwoner van Tienen is algemeen tevreden over de woning.
- De inwoner van Tienen is niet zo tevreden over de omgeving van de woning.
- De meerderheid van de inwoners wil in Tienen blijven wonen

2.6. ALGEMEEN BESLUIT WONEN IN TIENEN

Uit de analyse en gesprekken met betrokkenen blijkt dat de vraag en aanbod op de Tiense woningmarkt onvoldoende op mekaar afgestemd zijn.

Het patrimonium is verouderd, renovaties van dit patrimonium zijn niet in kaart gebracht. ook de huurmarkt bestaat eveneens grotendeels uit verouderde woningen. De aangroei van nieuwere woningen volstaat niet om aan de vraag te voldoen Dit impliceert ook dat er veel woningen zijn die niet voldoen aan de huidige energienormen. De woonkwaliteit van het verouderde patrimonium is onvoldoende gekend.

Ondanks het feit dat de huurprijzen op de Tiense woningmarkt gemiddeld zijn, lijkt het aanbod niet te volstaan. Het aanbod groeit niet mee met de bevolkingsprognoses van gezinsverdunding en vergijzing. Er is veel vraag naar kwaliteitsvolle, maar betaalbare woningen. Het aandeel van alleenstaanden groeit maar Het aanbod van woningen voor alleenstaanden is te klein om deze vraag op te vangen. De woningen die er zijn lijken niet aan de huidige energie- en kwaliteitseisen te beantwoorden, maar dit is onvoldoende in kaart gebracht.

Veel inwoners uit kansengroepen, en intermediairen die werken met de kwetsbare inwoners, geven aan dat de huisvesting op de privémarkt onvoldoende gekend is.

3. MOBILITEIT

3.1. MOBILITEITSPLAN

De gemeenteraad keurde op 25 februari 2010 een aangepaste versie van mobiliteitsplan van de stad Tienen goed. Het doel was tweeledig: door middel van een duurzaam mobiliteitsbeleid wenste men enerzijds de verkeers- en vervoersproblematiek te beheersen en anderzijds ook een koppeling te maken met de principes van duurzame ruimtelijke ontwikkeling⁶.

In 2014 werd besloten het mobiliteitsplan aan een evaluatie te onderwerpen. Door middel van een sneltoets werd ervoor geopteerd het bestaande mobiliteitsplan te verbreden en/of te verdiepen met als doel er meer inhoud en diepgang aan te geven zonder evenwel het volledige proces van een nieuw mobiliteitsplan te moeten doorlopen.

Het hele proces verloopt in drie fasen:

- Verkenningsfase
- Uitwerkingsfase
- Opstellen beleidsplan

De verkenningsfase werd afgerond op 14 juni 2016. In de uitwerkingsfase werden de thema's van de verkenningsfase onderzocht en kwam men tot volgende globale analyse en specifieke doelstellingen.

In functie van het verbreden en verdiepen van het mobiliteitsplan werden verschillende onderzoeken uitgevoerd om de problematiek in het centrumgebied in kaart te kunnen brengen. Uit deze onderzoeken komt telkens eenzelfde probleem naar voor, namelijk een hoge verkeers- en parkeerdruk in combinatie met onvoldoende veilige voet- en fietsverbindingen.

De hoge verkeersdruk in het centrum wordt veroorzaakt door:

- doorgaand verkeer doorheen het centrum;
- attractiepolen zoals het station, handel en scholen in het centrum;
- zoekverkeer naar een gratis parkeerplaats.

De hoge parkeerdruk in het centrum wordt veroorzaakt door:

- ruim parkeeraanbod;
- hoog aantal bewonerskaarten;
- de attractiviteit van het station;
- mix van diverse parkeerregimes;
- onvoldoende attractieve alternatieven.

De knelpunten omtrent de hoge verkeersintensiteiten en het hoge auto-aandeel van het bestemmingsverkeer leiden tot een vicieuze cirkel.

- Doordat alternatieven voor de wagen onvoldoende attractief zijn wordt voor de wagen gekozen.
- Het gebruik van de wagen leidt vervolgens tot hoge verkeersintensiteiten in het centrum.
- De attractiviteit van de alternatieven voor de wagen daalt daarom verder aanzien:
  - o fietsen hierdoor onveilig/onaangenaam wordt;

¹ Mobiliteitsplan stad Tienen te raadplegen via <https://www.tienen.be/mobiliteitsplan-3>

- o het openbaar vervoer doorstromingsproblemen ondervindt en hierdoor is het geen concurrentie voor de wagen.

1° MET BETREKKING TOT DE PARKEERSITUATIE IN DE STATIONSOMGEVING VAN TIENEN

De stationsomgeving moet voldoende vlot bereikbaar zijn met alle vervoersmodi (te voet, fiets, bus, trein, auto, moto, scooter). In de stationsomgeving moet er een voldoende en efficiënt gebruikt parkeeraanbod zijn voor bewoners, werknemers en bezoekers; en dit voor zowel auto's als fietsen, moto's en scooters. Hierbij wordt gestreefd naar een gedifferentieerd aanbod (de juiste parkeerplaats voor de juiste gebruiker) en wordt zoekverkeer en parkeerdruk uit de omliggende verblijfsgebieden geweerd. Op die manier moet ook de verkeersveiligheid voor fietsers en voetgangers verbeteren.

De parkeerreglementering en looproutes moeten correct gebruik van de parkeervoorzieningen ondersteunen. De visuele en fysieke hinder van de geparkeerde auto's moet zo beperkt mogelijk blijven.

De herinrichting van de stationsomgeving moet duurzamere verplaatsingen niet alleen faciliteren, maar moet ze ook actief aansporen.

2° PARKEERSITUATIE CENTRUMGEBIED VAN TIENEN

De stad Tienen wil een duurzaam parkeerbeleid uitbouwen met aandacht voor leefbaarheid, bereikbaarheid en verkeersveiligheid.

Leefbaarheid: de openbare ruimte in het centrum moet aantrekkelijk zijn voor bewoners en bezoekers. Het ruimtebeslag en de visuele en fysieke hinder van geparkeerde auto's moet daarom zo beperkt mogelijk blijven. De terugdringing van zoekverkeer moet daarnaast ook een verbetering in luchtkwaliteit teweegbrengen.

Bereikbaarheid: in het centrum moet er een voldoende, gedifferentieerd en efficiënt gebruikt parkeeraanbod zijn voor bewoners, bezoekers en werknemers. Nieuwe ontwikkelingen moeten hun parkeerbehoefte op eigen terrein invullen. Straatparkeren wordt afgebouwd ten voordele van buurtparkeren. Parkings worden ontsloten naar het hogere wegennet via de meest aangewezen route, terwijl kwalitatieve aanlooproutes de verbinding met het commerciële centrum verzorgen.

Verkeersveiligheid: door het afbouwen van straatparkeren ontstaat meer ruimte voor fietsers en voetgangers en vermijdt men parkeerzoekverkeer.

3° IMPACT VAN DE NOORDELIJKE RONDWEG OP DE VERKEERSCIRCULATIE IN TIENEN

Op beleidsniveau zijn de belangrijkste doelstellingen van het project om een vlotte doorstroming te realiseren op de Noordelijke Rondweg en de Vesten maximaal te ontlasten. Daarbij moeten sluiproutes worden ontmoedigd en moet het verkeer uit het centrum van de stad worden geweerd. Een andere doelstelling is het formuleren van ondersteunende maatregelen om het effect van de rondweg te optimaliseren. Daarnaast moeten suggesties worden gedaan voor de ontsluiting van de industriezone Soldatenplein.

4° OPMAAK VAN EEN FIETSBELEIDSPLAN MET ONDER MEER AANDACHT VOOR LOKALE FIETSRoutes EN FIETSPARKEREN

Het fietsgebruik in Tienen ligt relatief laag. Een gebrekkige fietsinfrastructuur in combinatie met druk autoverkeer moedigt het fietsgebruik niet bepaald aan.

Verder uitbouwen van een degelijke en veilige fietsinfrastructuur is dan ook een absolute voorwaarde voor het promoten van de fiets.

5° LADEN EN LOSSEN DOOR VRACHTVERKEER IN HET CENTRUMGEBIED VAN TIENEN

Dit thema moet resulteren in een globale visie op vrachttransport en -parkeren, waarbij wenselijke maatregelen met hun effecten duidelijk zijn voorgesteld. Het doel van deze maatregelen moet zijn:

- een vlotte organisatie van leveringen in het centrum;
- stilstaand verkeer voorkomen en de vlotte verkeersstroom bevorderen (met lagere emissies in de binnenstad tot gevolg);
- bereikbaarheid van het commercieel centrum verbeteren;
- gevaarlijke inhaalmanoeuvres vermijden; •contact tussen vrachtwagens en zachte weggebruikers weren.

Het nieuw, geactualiseerd mobiliteitsplan Tienen werd op 29 oktober '20 door de gemeenteraad goedgekeurd. Het gewenste mobiliteitsbeleid wordt uitgewerkt in 3 werkdomeinen en een actieplan om het uit te voeren (op korte termijn 0-3jaar), middellange termijn (3-6 jaar) en lange termijn (meer dan 6 jaar).

De 3 werkdomeinen zijn:

- Ruimtelijke ontwikkelingen en hun mobiliteitseffecten
- Verkeersnetwerken
- Ondersteunende maatregelen

3.2. MOBILITEIT IN CIJFERS

3.2.1. VERVOERSMIDDELENBEZIT

De statistiek van het vervoersmiddelenbezit geeft interessante informatie met betrekking tot de aard en de hoeveelheid vervoersmiddelen die een Tiens gezin ter beschikking heeft. In onderstaande tabel wordt telkens het aandeel (%) van de inwoners weergegeven dat in het gezin beschikt over minstens één wagen, motor/bromfiets en/of (elektrische) fiets.

Tabel 1: Vervoermiddelenbezit 2017

	Auto	Motor/Bromfiets	Fiets	Elektrische fiets
Tienen	92%	12%	79%	16%
Vlaams-Gewest	92%	12%	87%	18%

Bron: Gemeentemonitor 2018

De nationale tendens van Koning Auto is ook duidelijk zichtbaar in Tienen: het merendeel van de gezinnen is de trotse eigenaar van een wagen. Opvallend is dat 'slechts' 79% van de Tienenaren nog een gewone fiets bezit terwijl dit op gewestelijk niveau toch nog 87% bedraagt.

3.2.2. VERPLAATSINGEN

Niet alleen het bezit van vervoersmiddelen is van belang, ook de inzet ervan is de moeite waard om even van naderbij bestudeerd te worden. Zo blijkt uit de cijfers van de gemeentemonitor dat de Tienenaar zich voornamelijk met de auto (61%) naar het werk of de school verplaatst. 22% van de inwoners maakt gebruik van het openbaar vervoer en slechts 6% verplaatst zich met de fiets. Markant is dat 10% van de bevolking aangeeft zich te voet naar het werk te begeven waar dit op Vlaams niveau slechts 4% bedraagt.

Tabel 2: Verplaatsingen 2017

	Tienen	Vlaams Gewest
Te voet	10%	4%
Met de fiets	6%	16%
Openbaar vervoer	22%	16%
Met de auto	61%	59%
Ander	2%	4%

Bron: Gemeentemonitor 2018

Korte verplaatsingen gebeuren gemakkelijk te voet: 83 procent van de respondenten geeft aan zich minstens maandelijks te voet te verplaatsen. De fiets wordt daarentegen minder snel ingezet bij korte verplaatsingen. 57% van de Tienenaren heeft in 2017 nooit of slechts uitzonderlijk de fiets genomen om een korte afstand te overbruggen.

Tabel 3: Korte verplaatsingen 2017

	Nooit of uitzonderlijk	Minstens maandelijks	Minstens wekelijks
Tienen			
<i>Fiets</i>	56%	23%	21%
<i>Te voet</i>	17%	25%	57%

Vlaams Gewest			
<i>Fiets</i>	39%	22%	38%
<i>Te voet</i>	23%	26%	52%

Bron: Gemeentemonitor 2018

3.2.3. PERSONENWAGENPARK

Rekening houdend met de dominantie van de wagen staan we ook even stil bij meer gedetailleerde cijfers met betrekking tot het personenwagenpark.

In 2019 werden in het totaal 16.252 personenwagens ingeschreven waarvan de overgrote meerderheid rijdt op fossiele brandstoffen (benzine, diesel of gas). We zien wel een sterk stijgende trend in de hybride wagens

Tabel 4: Overzicht brandstof personenwagens Tienen

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Benzine	6.577	6.309	6.119	6.021	5.954	
Diesel	7.673	8.022	8.358	8.641	9.001	
Gas (lpg)	175	168	154	153	135	
Elektrisch	0	0	0	0	0	
Hybride	0	0	0	0	0	
Andere	37	37	37	39	47	
Totaal	14.462	14.536	14.668	14.854	15.137	15.255

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Benzine	6.073	6.144	6.296	6.634	7.079	7.552	
Diesel	9.267	9.301	9.346	9.073	8.747	8.248	
Gas (lpg)	106	98	90	72	67	64	
Elektrisch	2	3	7	6	10	14	
Hybride	33	47	62	89	157	214	
Andere	37	37	39	44	46	60	
Totaal	15.518	15.630	15.840	15.918	16.106	16.152	16.252

Bron: Statistieken Vlaanderen – Aangevuld met data Provincies in cijfers (2012 + 2019)

Kijkend naar deze cijfers kunnen we volgende vaststellingen doen:

- Het globaal aantal personenwagens blijft toenemen. Ten opzichte van 2007 noteren we een toename met 11,1%.
- Het aantal dieselwagens kent een dalende evolutie sinds 2016
- Het aandeel LPG-wagens neemt geleidelijk af.
- Vanaf 2013 verschijnen er ook elektrische en hybride wagens maar hun aandeel blijft verwaarloosbaar.

Als we de stad vergelijken met het Vlaams Gewest stellen we vast dat het totaal aantal personenwagens in het Vlaams Gewest iets sneller toeneemt (14,9%) Concluderend kunnen we stellen dat met betrekking tot het wagengebruik Tienen de nationale tendensen lijkt te bevestigen.

Tabel 5: Overzicht brandstof personenwagens Vlaams Gewest

	Benzine	Diesel	Gas (lpg)	Elektrisch	Hybride	Andere	Totaal
2007	1.308.350	1.654.546	31.618	3	0	6.352	3.000.869
2008	1.264.683	1.749.711	29.022	5	0	6.368	3.049.789
2009	1.230.415	1.823.260	26.531	4	0	6.421	3.086.631
2010	1.203.644	1.890.843	23.573	20	0	7.970	3.126.050
2011	1.191.013	2.000.835	21.308	77	0	10.457	3.223.690
2013	1.190.273	2.057.847	16.173	501	10.769	6.682	3.282.245
2014	1.213.185	2.070.067	14.116	1.081	14.670	7.290	3.320.409
2015	1.249.535	2.072.854	12.191	1.881	20.557	7.845	3.364.863
2016	1.321.136	2.073.725	11.165	3.080	29.372	9.469	3.447.947
2017	1.413.695	2.011.106	10.363	4.719	43.318	11.628	3.494.829
2018	1.530.082	1.919.485	10.258	6.719	59.545	15.452	3.541.546
2019	1.652.566	1.801.720	9.991	11.140	76.062	17.723	3.569.202

Bron: Statistieken Vlaanderen

In de stad Tienen is momenteel nog geen centraal autodeelsysteem actief. De stad heeft wel plannen om op korte termijn een dergelijk initiatief op te starten. Dit wil uiteraard niet zeggen dat individuele inwoners op dit ogenblik nog niet aan autodelen doen.

3.2.4. PENDELINTENSITEIT

De aanwezigheid van het treinstation en de nabijheid van de autosnelweg (E40) zorgen ervoor dat Tienen zeer goed ontsloten wordt en dit zowel over de weg als via het spoor. Dit maakt Tienen op twee vlakken aantrekkelijk: enerzijds als tewerkstellingsplaats, anderzijds als doorgangsgemeente.

Het is bijgevolg interessant om de inkomende en uitgaande pendelintensiteit te onderzoeken en na te gaan of de inwoners vooral actief zijn in de eigen woonplaats of tewerkgesteld zijn in een andere gemeente.

Tabel 6: Pendelintensiteit Tienen

Jaar	Ingaande pendelintensiteit ⁷	Uitgaande pendelintensiteit ⁸	Inkomende pendel ⁹	Uitgaande pendel ¹⁰	Geen pendel ¹¹
2016	67,80%	67,60%	8.614	8.543	4.100
2017	67,70%	68,40%	8.432	8.685	4.015

Bron: Provincies in Cijfers

Uit bovenstaande cijfers blijkt dat ongeveer een derde van de beroepsactieve bevolking tewerkgesteld is in Tienen (= geen pendel). In 2016 komen er iets meer mensen werken in Tienen die er niet wonen dan dat er mensen uit Tienen elders gaan werken. In 2017 is die verhouding omgekeerd. Dit is een factor waarmee best rekening gehouden wordt.

⁷ Ingaande pendelintensiteit = aantal loontrekkenden dat vanuit een andere gemeente komt werken in de stad Tienen in verhouding tot het totale aantal loontrekkenden dat in de stad Tienen werkt.

⁸ Uitgaande pendelintensiteit = aantal loontrekkenden dat vanuit de stad Tienen gaat werken in een andere gemeente in verhouding tot het totale aantal loontrekkenden dat in de stad Tienen woont.

⁹ Inkomende pendel = loontrekkenden die wonen in een andere gemeente maar werken in Tienen.

¹⁰ Uitgaande pendel = loontrekkenden die wonen in Tienen maar werken in een andere gemeente.

¹¹ Geen pendel = loontrekkenden die wonen en werken in Tienen.

Doorheen de tijd vertonen deze cijfers slechts beperkte schommelingen.

Er is geen duidelijk zicht op de manier waarop inwoners van Tienen die elders werken zich naar hun tewerkstellingsplaats begeven. We beschikken enkel over cijfers van de NMBS met betrekking tot het aantal pendelaars dat dagelijks in het station van Tienen op de trein stapt. Dit kan echter zowel gaan om inwoners van de stad Tienen als inwoners van naburige gemeenten.

Volgens reizigerstellingen uitgevoerd in oktober 2014 stappen er op een weekdag 4.033 personen op. Meer dan de helft van de respondenten verplaatst zich met de auto naar het station, terwijl ongeveer 33% te voet of met de fiets komt. Slechts een beperkt aantal reizigers (14%) maakt gebruik van de bus, wordt gebracht of carpoolt.

Het treinstation van Tienen fungeert als interregionaal knooppunt en biedt de pendelaars IC-connecties naar Leuven en Brussel in westelijke richting en Landen/Hasselt-Luik in oostelijke richting. Ook op het vlak van het busvervoer heeft Tienen vlotte verbindingen met de omliggende steden en gemeenten. Dit basisaanbod wordt uitgebreid met snel-, school-, nacht- en markt- en belbussen. De Waalse vervoermaatschappij TEC zorgt dan weer voor de verbinding met het Franstalig landsgedeelte (Hannuit).

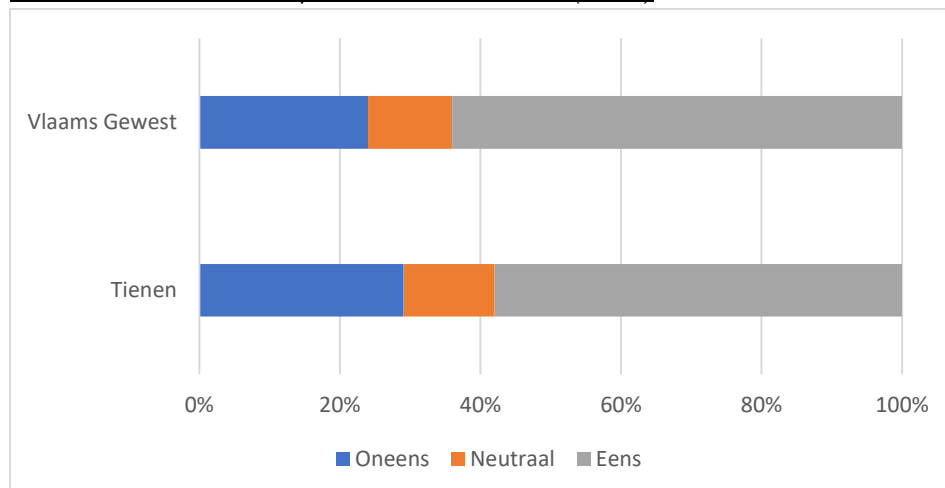
In het kader van de survey van de gemeente- en stadsmonitor werd aan een representatief aantal inwoners gevraagd of zij vonden dat er voldoende openbaar vervoer was in de buurt hetgeen voor een meerderheid van 58% van de ondervraagden het geval bleek te zijn.

Tabel 7: Tevredenheid openbaar vervoer Tienen (2017)

	Oneens	Neutraal	Eens
Tienen	29%	14%	58%
Vlaams Gewest	24%	12%	64%

Bron: Gemeentemonitor 2018

Grafiek 1: Tevredenheid openbaar vervoer Tienen (2017)

Bron: Gemeentemonitor 2018

3.2.5. LAADPALEN VOOR ELEKTRISCHE VOERTUIGEN

Op Vlaams niveau werd in 2015 het actieplan 'Clean Power for Transport' goedgekeurd waarin het engagement werd aangegaan om tegen 2020 7.400 oplaadpunten of 3.700 laadpalen voor auto's te voorzien met als doel de doorbraak van elektrische voertuigen een duwtje in de rug te geven. In uitvoering van dit actieplan werd voor het Tiens grondgebied afgesproken dat tegen de voorziene streefdatum 22 publieke laadpalen geplaatst zouden worden. Begin 2019 waren er laadpalen op 10 locaties.

In de loop van 2019 en 2020 zijn er op nog respectievelijk 4 en 8 bijkomende locaties laadpalen geïnstalleerd.

Via de link <https://www.plugsurfing.com/nl/personal/map.html> kunnen de locaties van de laadpalen worden opgezocht en kan ook de beschikbaarheid van de laadpalen worden nagegaan.

3.2.6. LAADPALEN VOOR FIETSEN

Samen met de uitgevoerde werken aan de Vesten, de uitgevoerde verbeteringswerken in het Vianderdomein en het project 'Drie Tumuli' werd aandacht besteed aan de plaatsing van oplaadpunten voor fietsen.

Zo werden er op de Albertvest ter hoogte van café 't Hoekske 4 laadpalen (= 8 oplaadpunten) voorzien, in het Vianderdomein naast de brasserie 4 oplaadpunten en binnen het project 'Drie Tumuli' kant St.-Truidensesteenweg 1 oplaadpaal (= 2 oplaadpunten).

3.3. VERKEERSVEILIGHEID

3.3.1. VERKEERSONGEVALLEN

Een belangrijke indicator van de verkeersveiligheid is het aantal verkeersongevallen.

Tabel 8: Overzicht aantal verkeersongevallen

	Tienen		Vlaams Gewest	
	#	t.o.v. inwoners (per 1.000)	#	t.o.v. inwoners (per 1.000)
2009	133	4,09	30.024	4,82
2010	129	3,95	28.987	4,62
2011	132	4,03	30.468	4,82
2012	126	3,80	28.076	4,41
2013	91	2,73	26.178	4,09
2014	98	2,92	26.046	4,05
2015	88	2,59	25.076	3,88
2016	85	2,48	24.994	3,85
2017	85	2,5	23.239	3,6
2018	78	2,2	23.711	3,6
2019	82	2,3	23.068	3,5

Bron: Provincies in Cijfers

Sinds 2009 stellen we een belangrijke afname van het aantal verkeersongevallen (met letsel) vast: op 7 jaar tijd verminderde het aantal ongevallen met letsel met 36 percent. Niettegenstaande deze positieve evolutie is het werk evenwel nog lang niet klaar.

Bij het bestuderen van de verkeersongevallen zijn twee parameters van belang: de verwondingen die worden veroorzaakt en het type voertuig dat bij het ongeval betrokken is.

VERKEERSONGEVALLEN NAAR TYPE VERWONDING

Enkel de verkeersongevallen met letsel worden geregistreerd. Belangrijk daarbij is niet alleen het aantal ongevallen met letsel maar ook het aantal slachtoffers per ongeval. Dit geeft immers ook een impliciete indicatie van de ernst van de ongevallen.

Tabel 9: Overzicht verkeersongevallen naar type verwonding

	Dodens ¹²		Zwaargewonden		Lichtgewonden	
	# ongevallen	# slachtoffers	# ongevallen	# slachtoffers	# ongevallen	# slachtoffers
2009	1	1	15	16	117	158
2010	4	4	15	17	110	149
2011	0	0	18	20	114	168
2012	2	2	8	8	116	161
2013	1	1	8	9	82	111
2014	3	3	11	12	84	116
2015	1	1	11	11	76	105
2016	2	2	8	8	75	108
2017	1	1	4	5	80	90
2018	0	-	4	5	74	100
2019	0	-	10	10	72	96

Bron: Provincies in Cijfers

Niettegenstaande het aantal ongevallen met zwaar- en lichtgewonden in vergelijking met 2009 gedaald is, vond er jaarlijks minstens één dodelijk ongeluk plaats. Sinds 2018 zijn er geen dodelijke ongevallen meer geweest. Als we bovendien het aantal ongevallen al naargelang het letsel afzetten tegen het totaal aantal ongevallen met letsel stellen we vast dat er voor de ongevallen met doden of zwaargewonden eerder sprake is van een status quo terwijl het aantal ongevallen met lichtgewonden toeneemt. Deze tendens manifesteert zich ook op arrondissements- en gewestniveau.

VERKEERSONGEVALLEN NAAR TYPE VOERTUIG

Bij het gros van de verkeersongevallen zijn auto's betrokken. Hun aandeel neemt echter geleidelijk aan af. Niettegenstaande de inspanningen die geleverd worden om de fietsinfrastructuur te verbeteren, moeten we vaststellen dat het aantal ongevallen waar fietsers bij betrokken zijn niet afneemt, integendeel zelfs toeneemt.

Tabel 10: Overzicht verkeersongeval naar type voertuig Tienen

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Auto-ongevallen	109	115	106	107	78	82	78	77	71	65	64
Fietsongevallen	18	18	20	22	16	17	23	25	23	23	29
Busongevallen	5	2	3	1	3	2	2	1	2	0	1

Bron: Provincies in Cijfers

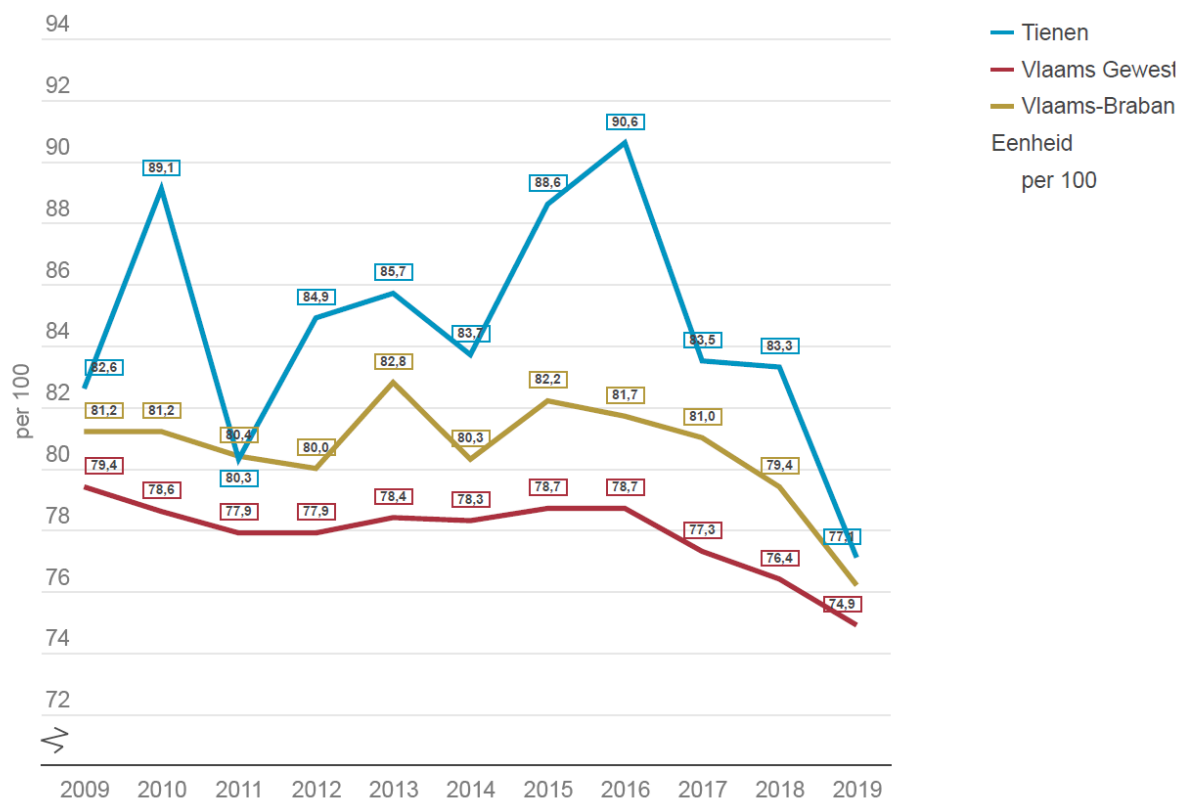
¹² Na 30 dagen

Als we de cijfers van Tienen afzetten tegen de waarden in het bestuurlijk arrondissement Leuven en het Vlaamse Gewest, komen we tot volgende conclusies:

- In Tienen ligt het aantal auto-ongevallen hoger dan in de provincie en het Vlaams Gewest;
- In Tienen lag het aantal fietsongevallen beduidend lager maar de laatste jaren hoger dan in Vlaams-Brabant

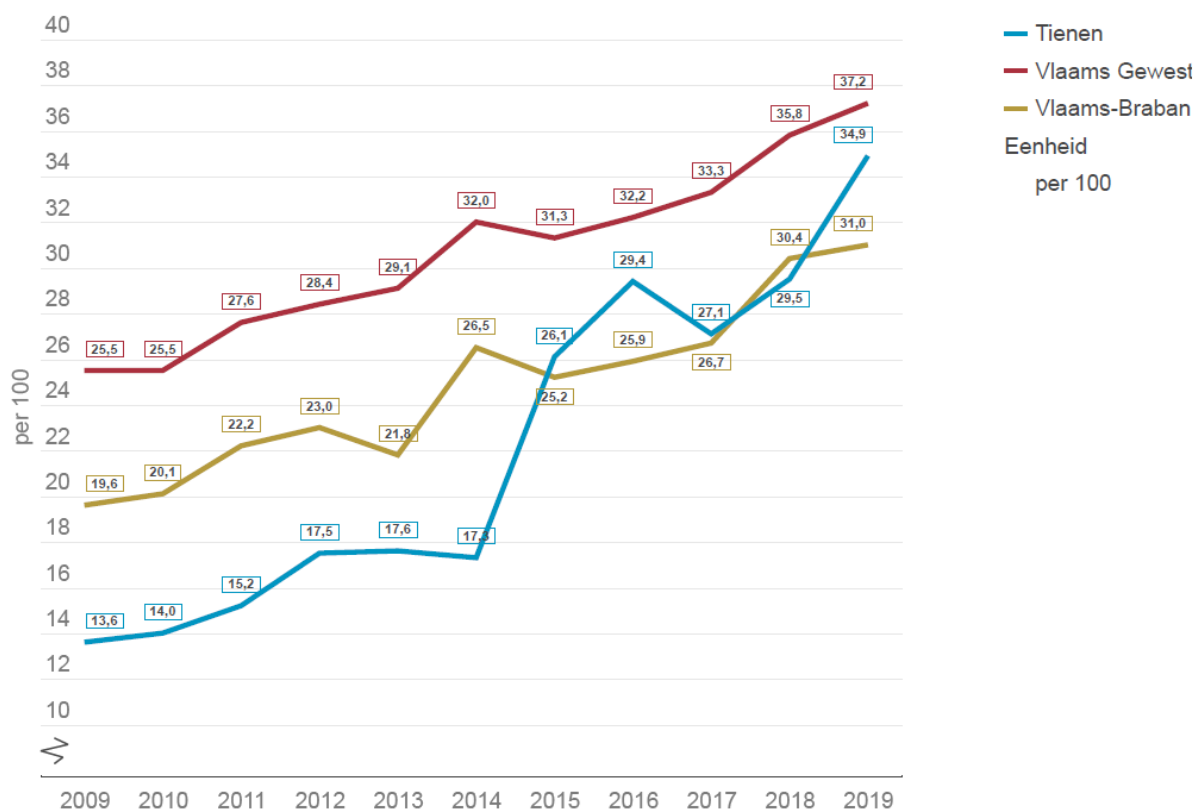
Voor de busongevallen is een soortgelijke vergelijking weinig betekenisvol omwille van de kleine aantallen.

Grafiek 2: Auto-ongevallen t.o.v. aantal verkeersongevallen

Bron: Provincies in Cijfers

Grafiek 3: Fietsongevallen t.o.v. aantal verkeersongevallen

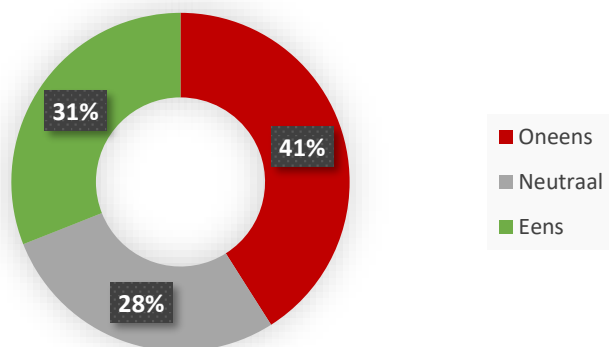
Bron: Provincies in Cijfers

3.3.2. TEVREDENHEID INWONERS INZAKE FIETSINFRASTRUCTUUR

Met betrekking tot verkeersveiligheid speelt ook de perceptie van de inwoners een belangrijke rol. Tienenaren zijn over het algemeen eerder ontevreden over de veiligheid van de fietsinfrastructuur van de stad zoals blijkt uit onderstaande diagrammen:

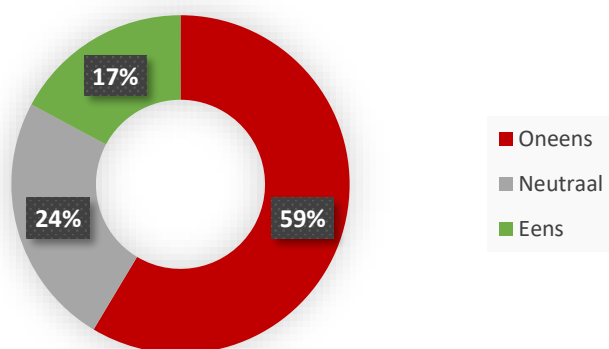

Grafiek 4: Aandeel van de inwoners dat het veilig vindt om te fietsen in Tienen

Bron: Gemeentemonitor – Jow gemeente in cijfers – 2018

Grafiek 5: Aandeel van de inwoners dat het veilig vindt om te fietsen in Tienen

Bron: Gemeentemonitor – Jow gemeente in cijfers – 2018

Bij verkeersongevallen zijn er steeds verschillende partijen betrokken. Spijtig genoeg plegen sommige overtreeders vluchtmisdrijf na het veroorzaken van een verkeersongeval. In 2017 betrof het in totaal 78 ongevallen waarbij in 8 gevallen er bij het ongeluk gekwetsten vielen. Bij de 70 overige accidenten was er enkel sprake van stoffelijke schade.

3.3.3. AANPAK VERKEERSVEILIGHEID

Eind 2017 beslisten de politieraden van beide zones (PZ Tienen-Hoegaarden en PZ LAN) om over te gaan tot een vrijwillige fusie. De installatievergadering van de nieuwe Politiezone Getevallei heeft plaatsgehad op 19 september 2018 om formeel van start te gaan vanaf 1 januari 2019. Voor het bepalen van de strategische prioriteiten werden de verschillende factoren uit de omgevingsanalyse alsook de verwachtingen van de partners meegenomen.

Voor de PZ Getevallei werden volgende strategische prioriteiten weerhouden: Woninginbraken – Verkeersveiligheid – Drugs – Intrafamiliaal geweld – Overlast (sluikstorten-bestuurlijke handhaving).

Deze werden vastgesteld in het goedgekeurde Zonaal Veiligheidsplan 2020-2025.

Met het oog op het verbeteren van de verkeersveiligheid combineert de politiezone een preventieve met een repressieve aanpak. Met betrekking tot de verkeersveiligheid vertaalt de repressieve aanpak zich in volgende politieactiviteiten:

- het uitvoeren van flitscontroles met bemande camera's;
- het uitvoeren van flitscontroles met onbemande camera's;
- het uitvoeren van controles inzake gordeldracht, gsm'en achter het stuur;
- het uitvoeren van controles met betrekking tot fout parkeren;
- het uitvoeren van alcoholcontroles.

FLITSCONTROLES MET BEMANDE EN ONBEMANDE CAMERA'S

De Politiezone controleert de snelheid van bestuurders op het grondgebied van de stad Tienen met zowel bemande als onbemande controles:

Tabel 11: Politieactiviteiten snelheid bemande controles

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Aantal gecontroleerde voertuigen	112.211	132.098	126.425	130.984	110.722	145.469	105.085	142.229
Aantal overtredingen	5.367	5.452	5.663	8.038	8.465	9.242	7.398	11.064
Aantal ingetrokken rijbewijzen	107	91	102	95	78	54	51	34
Verhouding snelheids-overtredingen vs. controles	4,78%	4,13%	4,48%	6,14%	7,65%	6,35%	7,04%	7,77%

Bron: Eigen informatie PZ Tienen-Hoegaarden en PZ Getevallei

Tabel 12: Politieactiviteiten snelheid onbemande controles

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Aantal gecontroleerde voertuigen	7.200.933	8.527.920	8.867.765	7.712.006	5.419.331	5.341.658	5.333.864	2.859.563
Aantal overtredingen	5.887	4.961	5.284	6.815	3.840	3.372	5.896	3.865
Aantal roodlichtnegatie	410	464	299	124	113	291	306	120
Verhouding snelheids-overtredingen vs controles	0,08%	0,06%	0,06%	0,09%	0,07%	0,06%	0,11%	0,13%

Bron: Eigen informatie PZ Tienen-Hoegaarden en PZ Getevallei

Bovenstaande cijfers tonen aan dat bemande controles belangrijk blijven om snelheidsovertreders te kunnen vatten. Opvallend is wel dat:

- Het aantal overtreders dat jaarlijks gevat wordt bij bemande controles blijft toenemen niettegenstaande de vele preventiecampagnes die gevoerd worden;
- Het aantal rijbewijzen dat ingehouden moet worden naar aanleiding van een snelheidsovertreding wel gedaald is sinds 2012;
- Het aantal overtredingen bij bemande camera's doorheen de jaren sterk verhoogd is.
- Het aantal bestuurders dat een rood verkeerslicht negeert na een lichte daling, sedert 2017 opnieuw een toename wordt vastgesteld.

Sinds 2019 maakt de politiezone gebruik van digitale snelheidscamera's voor het uitvoeren van de bemande snelheidscontroles. Deze digitale camera kan meer verdoken worden opgesteld en flitst bovendien in beide richtingen. Vandaar dat in 2019 het aantal gecontroleerde voertuigen en het aantal overtredingen beduidend hoger liggen.

ALCOHOLCONTROLES

Naast overdreven snelheid is ook alcoholgebruik achter het stuur een belangrijke oorzaak van verkeersongevallen en gevaarlijke verkeerssituaties. Daarom worden al sinds jaar en dag BOB-campagnes gevoerd om bestuurders attent te maken op het gevaar dat hier achter schuilgaat. Onze politiezone neemt actief deel aan deze campagnes.

Tabel 13: Overzicht resultaten uitgevoerde alcoholcontroles

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Aantal uitgevoerde pretesten	336	2.845	2.973	3.080	2.958	3.875	2949	4559
Aantal uitgevoerde ademtesten	3.501	3.156	3.693	3.259	3.791	3.398	2131	1853
Aantal negatieve ademtesten	3.267	2.857	3.364	3.005	3.505	3.108	1919	1631
Aantal alerte ademtesten	62	70	161	77	88	88	50	66
Aantal positieve ademtesten	172	229	168	177	198	202	162	156
Aantal wegeringen alcohol	5	3	2	2	1	2	0	0
Aantal bloedafnames	23	22	13	10	13	9	39	16
Aantal intrekkingen rijbewijs	111	127	94	93	78	88	96	147
Evolutie positieve ademtesten	7%	10%	9%	8%	8%	9%	13%	12%

Bron: Eigen informatie PZ Tienen-Hoegaarden en PZ Getevallei

Op basis van bovenstaande resultaten moeten we besluiten dat de bewustmakingscampagnes hun vruchten hebben afgeworpen m.b.t. het alcoholmisbruik achter het stuur. We stellen wel vast dat er in vergelijking met 2012 er in eerste instantie minder rijbewijzen in beslag worden genomen hetgeen er op zou kunnen wijzen dat men nog steeds met een pintje te veel op achter het stuur kruipt maar dat de mate van intoxicatie wel is afgenomen. Sedert 2019 voert men steeds eerst een pretest (sampling) uit alvorens over te gaan tot het afnemen van een alcoholtest. Daardoor zijn de ademtesten meer gericht dan voorheen en ligt het aantal positieve ademtesten hoger.

Er worden uiteraard niet alleen alcoholtesten afgenomen bij gerichte politieacties, ook naar aanleiding van een verkeersongeval worden alcoholtesten uitgevoerd. Dit leverde volgende resultaten op:

Tabel 14: Overzicht resultaten alcoholtesten bij verkeersongevallen (2017)

	Ongevallen met lichamelijk letsel			Ongevallen met stoffelijke schade		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Aantal uitgevoerde ademtesten	106	108	121	516	504	439
Aantal negatieve ademtesten	96	99	110	475	473	409
Aantal alerte ademtesten	0	0	2	5	1	4
Aantal positieve ademtesten	10	9	9	36	30	26
Aantal weigeringen alcohol	0	0	0	0	0	0
Aantal bloedafnames	0	0	0	4	4	3
Aantal intrekkingen rijbewijs	9	6	9	28	25	29

Bron: Eigen informatie Politiezone Tienen-Hoegaarden

Uit bovenstaande cijfers kunnen we afleiden dat bij de meerderheid van de verkeersongevallen er geen alcohol in het spel is. Als er echter wel een positieve ademtest wordt afgenomen blijkt dat dit met ongevallen met lichamelijk letsel meestal te wijten is aan overmatig alcoholgebruik met inbeslagname van het rijbewijs als gevolg.

CONTROLES INZAKE GORDELDRACHT EN GSM'EN ACHTER HET STUUR

Twee andere belangrijke risicofactoren in het verkeer zijn het niet (correct) dragen van de autogordel en het gebruiken van de gsm/smartphone achter het stuur. Op nationaal en Vlaams niveau werden in het verleden al verschillende preventiecampagnes in het leven geroepen om bestuurders attent te maken op juist rijgedrag maar controles blijven noodzakelijk om hardleerse weggebruikers tot de orde te roepen. Dit blijkt ook uit de cijfers die door de politiezone Tienen-Hoegaarden ter beschikking worden gesteld:

Tabel 15: Resultaten controles op gordeldracht en gsm'en achter het stuur (2017)

Proces-verbaal	2017	2018	2019
M.b.t. gordeldracht	127	105	273
M.b.t. bellen achter het stuur	174	151	177

Bron: Eigen informatie Politiezone Tienen-Hoegaarden

Sedert de fusie van de politiezone in 2019 wordt er meer aandacht besteed aan deze verkeersinbreuken. Ook tijdens de reguliere werking is er oog voor het vaststellen van deze inbreuken met een stijging van het aantal onmiddellijke inningen tot gevolg in het jaar 2019.

4. LOKAAL BELEID OPENBARE WERKEN

In het kader van de omgevingsanalyse wordt er gefocust op de wegeninfrastructuur en worden andere elementen die ook onder de noemer openbare werken vallen, niet nader bestudeerd.

In de eerste plaats wordt er stilgestaan bij de omvang en de samenstelling van de gemeentelijke wegeninfrastructuur om vervolgens dieper in te gaan op de staat ervan en de geplande verbeteringswerken.

4.1. LENGTE VAN HET WEGENNET

De laatste officiële opmeting dateert van 2005 en leverde volgende gegevens op:

Tabel 1: Overzicht lengte van het verharde wegennet

Lengte van het verharde wegennet, waarvan:	366,87 km
- Autosnelweg	9,21 km
- Gewestweg	38,20 km
- Gemeenteweg	319,46 km

Enkel de gemeentewegen vallen onder het beheer van de stad Tienen. Vaak zal er echter overleg gepleegd worden met andere instanties (Infrac, Aquafin,...) opdat werken zo optimaal mogelijk gebundeld worden.

4.2. WERKZAAMHEDEN

Volgende werkzaamheden werden in de loop van de vorige legislatuur uitgevoerd:

Project	Periode
Afkoppelen Viander (wegen- en rioleringswerken Industriepark (deel Slachthuisstraat - Bosch), Hamelendreef (Anemonenlaan - Slachthuisstraat), aansluiting Slachthuisstraat en Ambachtenlaan (deel Industriepark - Grote Gete))	2011-2014
Buitengewone onderhoudswerken aan verschillende straten	2013-2014 2014-2015
Plaatselijke herstelling kasseiverharding centrale parking Grote Markt	2016
Heraanleg voetpaden Vianderdomein fase 1 (tussen Hamelendreef en cafetaria)	2017
schoolomgeving Oplinter (St-Genovevplein, Herestraat thv schoolpoort, plaatsen rijbaankussens Utsenakenweg, uitbouw bushalte Kloosterstraat)	2017-2018
Nieuwe aanleg Vierde Lansierslaan	2017-2018
Heraanleg Hoveniersstraat	2018-2019

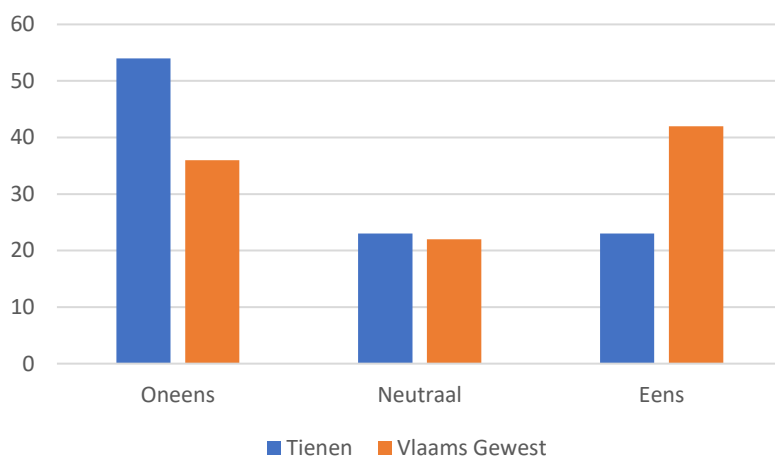
Volgende wegenwerken zijn momenteel in uitvoering:

Project	Periode
Ruilverkaveling Willebringen (Molenbergweg (uitgevoerd), Klein Grippen, Vondelstraat (deel Klein Grippen - Kuntich-centrum), Medekersveld, Geeststraat, Geestpad, Tassinstraat (Lindeveldstraat - brug E40), Hoxemsesteenweg (Lindeveldstraat - brug E40), Maalderijweg (deel Klein Grippen - Spoorwegstraat), fietsverbinding rotonde R27/Grippenlaan - Kasteelveld)	2004-heden
Onderhouds- en herstellingswerken aan wegen en aanhorigheden in diverse straten	2020-heden
Herinrichting Grote Markt	2005-heden
Heraanleg Noordelijke Vesten	2013-heden
Heraanleg Hoveniersstraat	2018-heden
Voetpaden Vianderdomein fase 2	2019-heden

4.3. TEVREDENHEID OVER DE INFRASTRUCTUUR

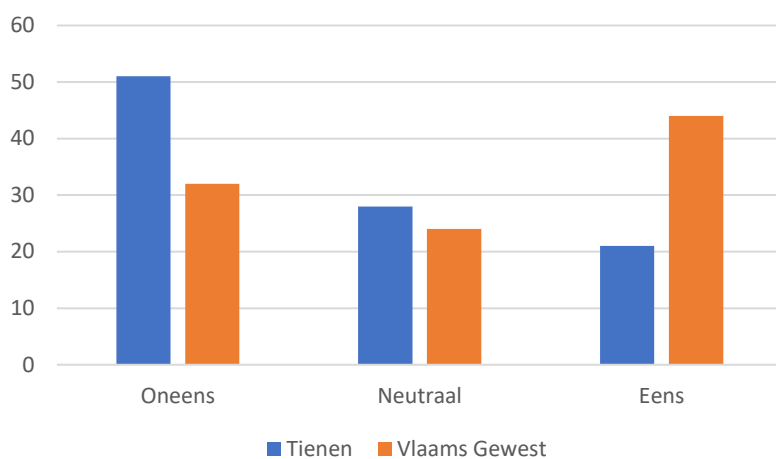
Belangrijk met betrekking tot de wegeninfrastructuur is uiteraard de mening van de burger. Deze blijkt minder tevreden over de staat van de stad.

Grafiek 1: Aandeel van de bevolking dat vindt dat er voldoende fietspaden zijn in de stad

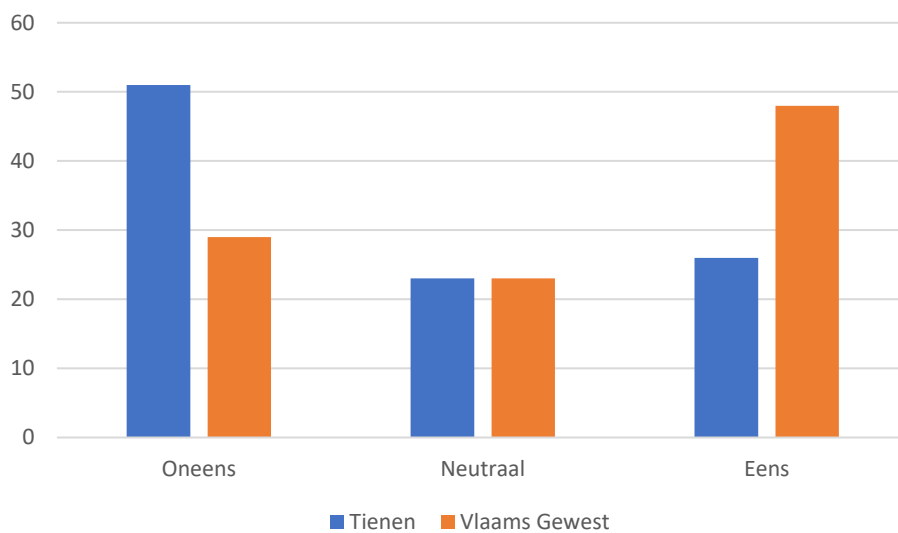
Bron: Gemeentemonitor 2018

Grafiek 2: Aandeel van de bevolking dat vindt dat de fietspaden in goede staat zijn in de stad

Bron: Gemeentemonitor 2018

Grafiek 3: Aandeel van de bevolking dat vindt dat de voetpaden in goede staat zijn in de stad

Bron: Gemeentemonitor 2018

5. NATUUR, MILIEU EN ENERGIE

5.1. MILIEU- EN NATUURBEHEER

5.1.1. GROENPATRIMONIUM

Er wordt een onderscheid gemaakt tussen grote groenelementen nabij het stadscentrum en de overige groengebieden.

GROTE GROENELEMENTEN NABIJ HET STADSCENTRUM

Tienen is gekenmerkt door landelijke woonkernen en de stadskern. De landelijke woonkernen liggen in een voornamelijk landbouwlandschap met verspreide groenelementen bestaande uit bosjes, natuureservaten, holle wegen, kleine landschapselementen, enz... . Nabij en in de stadskern bevinden zich eveneens enkele belangrijke groenelementen zoals het stadspark, het stadsrandbos, het Vianderdomein, het Martelarenplein/steentjesplein en de 3 Tumuli.

– Stadspark

Het stadspark kent een belangrijke erfgoedwaarde maar kent reeds enkele jaren een verval. Door het verkopen van de serre en de nieuwe ontwikkelingen nabij het stadspark waait er een nieuwe wind met weer aandacht voor het stadspark. Een belangrijke uitdaging is het continue onderhoud en de opvolging van dat onderhoud. Daarnaast is het belangrijk om het stadspark op een duurzame manier te beheren opdat ook de toekomstige generaties kunnen genieten van het stadspark. De opmaak van een doordacht beheersplan met aandacht voor de verscheidene functies van het stadspark zou kunnen helpen om deze doelstellingen waar te maken.

– Stadsrandbos

Het stadsrandbos bevindt zich langsheen de Getestraat en de Invalsweg op gronden van het OCMW. Samen met verscheidene partners wordt in deze zone een belangrijke groene long gecreëerd waar de Tienenaar zich kan ontspannen. Samen met de VMM staat de aanleg van een nieuwe meander in de startblokken. Zo wordt aandacht geschonken aan de Gete als belangrijke blauwe ader nabij en in de stad en een plaats waar men het water kan beleven. In deze zone is eveneens ruimte voor allerlei vormen van beleving zoals de hondenloopweide, wandelpaden, enz... .

– Het Martelarenplein of Steentjesplein

Het Martelarenplein of Steentjesplein is sinds 2018 omgedoopt tot Heldenland. Naast een belangrijke speel functie is op dit plein ruimte voor groen. Deze zone heeft een belangrijke potentie om via doordachte aanplantingen het speel terrein af te schermen van de omwonenden en om meer groen te brengen nabij het stadscentrum.

– Domein 3 Tumuli

Het domein 3 Tumuli is gekenmerkt door zijn drie grafheuvels die een belangrijke historische waarde hebben en een actieve herinnering aan de beschavingen die voor ons kwamen. In 2018 werd het domein heropend nadat belangrijke inrichtingswerken werden uitgevoerd met aandacht voor de groene omkadering.

– Het Vianderdomein

Het Vianderdomein is een wandelpark met visvijvers en mogelijkheden om te spelen. Delen van het Vianderdomein worden reeds aangepakt om de belevingswaarde te verbeteren. De uitdaging in de toekomst is het voorzien van een aangepast beheer dat overzichtelijk en haalbaar is met de nodige aandacht voor de recreatieve, educatieve en ecologische functies van het domein.

Ook op de Feed Food Healthcampus, een nieuw ontwikkelend gebied, werd de nodige aandacht gespendeerd aan de groene inplanting. Al deze kleine en grotere groenelementen dragen bij tot een betere weerbaarheid in het kader van klimaatadaptatie en een gezondere buitenlucht.

OVERIGE GROENGEBIEDEN

De stad Tienen maakt deel uit van het Regionaal Landschap Zuid-Hageland, samen met de gemeenten: Boutersem, Geetbets, Glabbeek, Hoegaarden, Kortenaken, Landen Linter en Zoutleeuw. De doelstellingen van het Regionaal landschap zijn de bevordering en promotie van het streekeigen karakter, de natuurrecreatie en -educatie, het natuurbehoud en het beheer, het herstel, de aanleg en de ontwikkeling van kleine landschapselementen.

In samenwerking met het Regionaal landschap werd op de gronden van het OCMW het stadsrandbos ingericht. Het regionaal landschap werkt verder aan de ontwikkeling van het wandelnetwerk, een visie op het natuurbehoud langsheen de Ijzerenweg, de aanplant van hoogstamboomgaarden, enzovoort.

Binnen de gemeentegrenzen heeft Tienen verscheidene natuureservaten: het Aardgat, het Tiens Broek, de Rozendaalbeek, de Zijp, het Terrassenlandschap Kumtich, het Hooibos en bosjes in Goetsenhoven, een deel van de Paddenpoel en een stuk spoorwegzate te Rommersom. Deze worden beheerd door Natuurpunt vzw. Deze zijn grotendeels toegankelijk voor het publiek en spelen eveneens een belangrijke rol in de groenbeleving in Tienen.

– Bermen

De bermen in Tienen worden reeds lang gemaaid conform het bermenbesluit wat geleid heeft tot enkele waardevolle bermen in Tienen. Voortschrijdend inzicht voorziet hier nog groeipotenties door aangepast beheer in het kader van vlinders, bijen, exotenbestrijding (o.a. Japanse duizendknoop), enzovoort. Een verfijnd bermbeheersplan kan hierbij een nuttig instrument zijn.

– Biodiversiteit en soortenbeleid

De stad Tienen ondertekende op 2 juli 2008 het charter van de biodiversiteit in Oost-Brabant. Tienen heeft 7 koestersoorten waarvoor acties op het terrein wordt ondernomen. Zo werden in 2018 bijkomstige nestkasten gehangen voor de huiswaluw aan de ingang van het stadhuis.

Daarnaast wordt door verscheidene externe partners actie ondernomen op het terrein waarbij de stad Tienen een (ondersteunende) rol speelt. Zo werden bijvoorbeeld de bruggen over de Gete voorzien van nestkasten voor de Grote Gele Kwikstraat door de vogelwerkgroep en werden samen met de provincie klimplanten voorzien aan het Sint-Jorisplein.

Door telkens in te springen op kleinere acties en waar mogelijk ondersteunend te werken, kan in het grote geheel vooruitgang geboekt worden bij de verbetering en het behoud van de biodiversiteit in de binnenstad. De stad is hier veelal afhankelijk van andere actoren die elk in hun vakgebied ideeën aanbrengen en ontwikkelen.

– Straatgeveltuintjes

De stad Tienen heeft een eigen reglement inzake straatgeveltuintjes. In 2018 kwamen twee aanvragen/informatievragen binnen voor straatgeveltuintjes waarvan één werd vergund. De website werd geüpdatet met duidelijkere informatie over het aanleggen en aanvragen van een straatgeveltuintje.

Belangrijke randvoorwaarde is de veiligheid van de voetgangers en andere gebruikers van het voetpad (jonge fietsers, enz.). Doordat er voldoende ruimte voor deze gebruikers dient vrij te blijven, komen slechts weinig plaatsen in de dorps- en stadscentrum in aanmerking. Dit verklaart het beperkt aantal aanvragen gedeeltelijk.

Ondertussen werd het reglement rond straatgeveltuintjes aangepast en vereenvoudigd. Daarnaast is de mogelijkheid geboden dat de technische dienst van de stad de plantvakken komt aanleggen. Het gevolg hiervan is dat het aantal aanvragen en vergunningen is gestegen in 2020.

– Bomencharter

In 2020 ondertekende het stadsbestuur van Tienen het Bomencharter. Daarmee gaat zij het engagement aan om jaarlijks gemiddeld 750 bomen aan te planten op eigen grondgebied. Het kan hierbij gaan om nieuwe bomen maar ook vervanging van zieke exemplaren, om individuele bomen maar ook om bossen.

– Milieuadviesraad

De milieuadviesraad van de stad Tienen geeft advies bij vergunningen en bij het beheer van het groen op het grondgebied van de stad. Verscheidene actoren binnen het milieubeleid worden hierbij betrokken wat tot interessante kruisbestuivingen kan leiden.

– Impact van het vergunningenbeleid

Het vergunningenbeleid speelt een belangrijke rol in het behoud van het groen op het grondgebied Tienen. Ook op privé-eigendommen wordt zo een duurzame visie nagestreefd. De stedenbouwkundige verordening van Tienen maakt van het kappen van bomen vanaf een bepaalde dikte een vergunningsplichtige activiteit. Door het opleggen van een heraanplant van liefst streekeigen soorten en het verbod van kapwerken tijdens de broedperiode, wordt het standstilprincipe gehanteerd.

In 2018 werd gestart met het digitaliseren van de oude ARAB en milieuvergunningen. Een huzarenstuk die het afleveren van stedenbouwkundige inlichtingen, het opvolgen van bestaande ingedeelde inrichtingen en het opmaken van nieuwe vergunningen zal vergemakkelijken. Het digitaliseren van de oude gegevens vraagt een investering maar zal uiteindelijk leiden tot een betere en snellere dienstverlening.

5.1.2. GROENBELEVING

71% van de inwoners van Tienen vinden dat er voldoende groen aanwezig is in zijn buurt, het gemiddelde voor het Vlaamse Gewest ligt op 80%. Daarnaast vindt slechts 53% dat er voldoende groen aanwezig is in de gemeente, dit tegenover een Vlaams gemiddelde van 81%. Van het aanwezige groen is 44% van de Tienenaren tevreden, tegenover een Vlaams gemiddelde van 75%. Waarschijnlijk zijn deze lage tevredenheidsscores te verklaren doordat Tienen een stadscentrum kent. Eigen aan een stadscentrum, vergeleken met de omliggende dorpskernen, is dat deze dichter bebouwd zijn en minder groen bevatten. Toch zijn er in nabij het stadscentrum enkele grote groenelementen aanwezig (zie hierboven). Een mogelijke reden is dat men in Tienen niet bekend is met al het aanwezige groen. Zo is het stadsrandbos een recent project en zijn de werken aan het domein 3 Tumuli nog maar net afgerond. De ontevredenheid over de kwaliteit van de groenzones is naar alle waarschijnlijkheid gerelateerd aan het onderhoud van dit groen. Hier zijn grote potenties voor verbetering aanwezig door bijvoorbeeld de opmaak van beheersplannen voor de groenzone en optimalisatie van de onderhoudswerken.

Tabel 1: Aandeel (%) van de inwoners dat vindt dat er voldoende aanbod aan groen is in de buurt

	Oneens	Neutraal	Eens
Tienen	17%	12%	71%
Vlaams Gewest	11%	9%	80%

Bron: Survey Gemeentemonitor/Stadsmonitor, Statistiek Vlaanderen/ABB

Tabel 2: Aandeel (%) van de inwoners dat vindt dat er voldoende aanbod aan groen is in de gemeente

	Oneens	Neutraal	Eens
Tienen	23%	23%	53%
Vlaams Gewest	9%	10%	81%

Bron: Survey Gemeentemonitor/Stadsmonitor, Statistiek Vlaanderen/ABB

Tabel 3: Aandeel (%) van de inwoners dat tevreden is over de natuur- en groenvoorzieningen in de stad

	Ontevreden	Neutraal	Tevreden
Tienen	26%	30%	44%
Vlaams Gewest	10%	15%	75%

Bron: Survey Gemeentemonitor/Stadsmonitor, Statistiek Vlaanderen/ABB

Tabel 4: Aandeel (%) van de bewoners dat het afgelopen jaar een bos, park of groenzone bezocht in de eigen stad

	Nooit	Tot 12 keer	Meer dan 12 keer	Niet aanwezig in eigen gemeente
Tienen	17%	46%	34%	3%
Vlaams Gewest	12%	39%	46%	3%

Bron: Survey Gemeentemonitor/Stadsmonitor, Statistiek Vlaanderen/AB

Tabel 5: Aandeel (%) van de bewoners dat het afgelopen jaar een bos, park of groenzone bezocht in een andere gemeente

	Nooit	Tot 12 keer	Meer dan 12 keer
Tienen	24%	50%	26%
Vlaams Gewest	22%	48%	30%

Bron: Survey Gemeentemonitor/Stadsmonitor, Statistiek Vlaanderen/AB

Bij de grafiek met het aandeel bewoners dat een bos, park of groenzone bezocht in de eigen gemeente zijn de gegevens van het Vlaamse Gewest exclusief de centrumsteden. Dit geeft een vertekend beeld. Tienen is geen centrumstad maar ook niet te vergelijken met meer landelijke gemeenten.

5.2. WATERLOPEN

Het grondgebied van Tienen ligt voor een deel in het bekkengebied van de Velpe en voor het grootste deel in het bekkengebied van de Grote Gete. In het kader van de stroomgebiedbeheersplannen en de Europese doelstelling om de waterkwaliteit te verbeteren tegen 2027, werden aandachtsgebieden en speerpuntgebieden aangeduid.

Oppervlaktewaterlichamen worden in de ontwerpplannen als speerpuntgebied geselecteerd als een goede toestand haalbaar lijkt tegen 2021, mits daarvoor de nodige inspanningen gedaan worden.

Aandachtsgebieden zijn waterlichamen waar de goede toestand haalbaar geacht wordt tegen 2027 of waar een sterke lokale dynamiek aanwezig is om acties uit te voeren die in aanzienlijke mate bijdragen aan een verbetering van de toestand. In Vlaanderen werden 21 speerpuntgebieden en 46 aandachtsgebieden voorgesteld.

BEKKENGEBIED DE VELPE

De Velpe werd aangeduid als aandachtsgebied. Hierdoor krijgt de vallei van de Velpe extra aandacht en middelen om de waterkwaliteit te verbeteren. Hierbij worden de verschillende gemeenten en actoren die actief zijn op het terrein betrokken.

BEKKENGEBIED VAN DE GROTE EN DE KLEINE GETE

De Grote en Kleine Gete werden niet geselecteerd als aandachtsgebied of speerpuntgebied. Men gaat er op Vlaams niveau van uit dat de waterkwaliteit niet voldoende kan verbeterd worden tegen 2021 of 2027. Doch is dit geen reden om de waterkwaliteit in de Getevallei zomaar op te geven.

Onder impuls van de provincie Vlaams-Brabant en het Regionaal Landschap Zuid-Hageland, werd het strategisch project Getevallei opgericht dat zich focust op een intergemeentelijke aanpak in samenspraak met de overige actoren (landbouw, natuur, etc.). Hierbij wordt vertrokken vanuit vier deelprocessen:

- open ruimte
- leefbare dorpen
- recreatie en toerisme
- historisch erfgoed

Het strategisch project Getevallei diende een project in en werd geselecteerd door Water+Land+Schap. Hiertegenover staat een budget waarmee concrete acties op het terrein kunnen gerealiseerd worden. De acties zullen kaderen in een verbetering van de waterkwaliteit, van het landschap, van de landbouwtechnieken en met aandacht voor erosiebestrijding.

5.3. BODEMVERONTREINIGING

OVAM, de openbare afvalstoffenmaatschappij voor het Vlaamse gewest, bracht samen met de gemeenten de risicogronden in Vlaanderen in kaart in de Gemeentelijke Inventaris van risicogronden. Deze informatie is een belangrijke basis voor de doelstelling om tegen 2036 voor al deze risicogronden het saneringsdossier op te starten. In het totaal zijn er in Vlaanderen ca. 85 000 risicogronden. Het opvolgen van de bodemsaneringsdossiers valt onder de bevoegdheid van OVAM. De stad verleend een ondersteunende rol in het aanleveren van informatie over de vergunningen en eventueel opzoekingswerk in het archief.

Ook de steden en gemeenten en bij uitbreiding de OCMW's hebben vaak risicogronden in bezit. De doelstelling van OVAM is de opstart van de sanering van alle historische verontreinigingen tegen 2036. Om dit te realiseren moeten tegen 2028 alle nodige bodemoriënterende onderzoeken afgerond zijn.

Omdat een oriënterend bodemonderzoek tot 8 jaar kan duren, is het verplicht uiterlijk tegen 2021, 2023 of 2027 (afhankelijk van de grond) te starten met de opmaak van een OBO. OVAM bezorgde in de loop van 2018-2019 de steden en gemeenten een lijst met de eigendommen die opgenomen zijn in de inventaris als risicogrond en met de einddatum tegen wanneer de OBO's dienen gestart te zijn. De grote uitdaging zal zijn al deze saneringsprojecten op te volgen. Er wordt hierbij gekeken om gebruik te maken van de overheidsopdracht van OVAM voor het opmaken van OBO's.

5.4. VERGUNNINGENVERLENING

Sinds 1 januari 2018 is de omgevingsvergunning ook op het niveau van de gemeenten ingevoerd. Sindsdien spreekt men niet langer van een stedenbouwkundige of een milieuvergunning maar van een omgevingsvergunning. Sinds 1 augustus 2018 werden ook de oude natuurvergunning en de socio-economische vergunning geïntegreerd in de omgevingsvergunning.

Dit alles ging gepaard met het inzetten op het digitaliseren van vergunningen en het digitaal afhandelen van deze vergunningen, wat gepaard ging met de nodige kinderziektes en problemen. De stad is hierin afhankelijk van enerzijds de Vlaamse regering, die via het omgevingsloket het indienen van de dossier beheert en van de softwareontwikkelaars die de software voor het behandelen van de dossiers ontwikkeld.

In 2021 wordt een nieuw softwareprogramma ingevoerd om de dossiers te behandelen. De nodige opleidingen zullen hierbij worden voorzien.

Cijfergegevens ingedeelde inrichtingen of activiteiten

Tienen kent in het totaal ca. 590 vergunde ingedeelde inrichtingen of activiteiten. Deze kunnen verder opgesplitst worden in klasse 1, 2 en 3 activiteiten waarbij het in principe de klasse 1 inrichtingen potentieel het meeste en klasse 3 inrichtingen potentieel het minste milieuhinder veroorzaken. Er zijn in Tienen een 60-tal klasse 1 bedrijven, een 200-tal klasse 2 bedrijven en een 330-tal klasse 3 bedrijven. Het aantal niet-vergunde activiteiten is niet gekend.

Het type inrichting of activiteit kent een grote variatie in Tienen. Op het Tiense grondgebied treft men bedrijventerrein aan met grotere inrichtingen, het stadscentrum met horeca en winkelactiviteiten, kleinere particuliere inrichtingen en grote landelijke gebieden met landbouwactiviteiten. De materie is hierdoor zeer divers.

Digitalisering archief milieu

Voor het verlenen en opvolgen van vergunningen is het belangrijk een zicht te hebben op de bestaande en vergunde toestand. Om deze informatie sneller te kunnen raadplegen werd in 2018 gestart met het digitaliseren van het vergunningenarchief met de oude ARAB en milieuvergunningen. Na deze digitalisatie kunnen de vergunningen via het GIS-systeem gekoppeld worden aan de percelen wat het opzoeken van de gegevens beduidend zal vergemakkelijken.

Dit is eveneens belangrijk in het kader van het efficiënt afleveren van stedenbouwkundige inlichtingen en het opvolgen van de gemeentelijke inventaris met de risicogronden.

5.5. HANDHAVING

5.5.1. PROACTIEVE HANDHAVING

Niet enkel vergunning verlenen maar achteraf ook de opvolging van de verleende vergunningen en het naleven van de voorwaarden is een belangrijk aspect binnen het vergunningenbeleid. Momenteel zijn er geen capaciteiten aanwezig binnen de stadsdiensten om hierin een proactieve rol te spelen. De stad beschikt niet over een eigen milieutoezichthouder. Bij klachten wordt wel bemiddelend opgetreden door de betrokken dienst en indien nodig ter plaatse gegaan. Voor het naleven van de milieuvoorwaarden en bij problemen inzake milieuoverlast wordt beroep gedaan op de politie.

Om verder in te zetten op proactieve handhaving, is het belangrijk is dat hiertegenover de nodige middelen (financieel en personeel) worden voorzien. Voor de lokale handhaving bestaan er eveneens mogelijkheden om intergemeentelijk samen te werken, bijvoorbeeld op niveau van de politiezone of om beroep te doen op externe partners zoals Interleuven. Bij het behandelen van een omgevingsvergunning voor een ingedeelde inrichting of activiteit wordt, afhankelijk van de situatie, tijdens de procedure ter plaats gegaan.

Handhaving vraagt tevens een andere soort kennis dan vergunningverlening. Daar waar vergunningverlening bepaalt wat mogelijk is of niet, bestaan handhaving voornamelijk uit het juridische proces om dat wat niet mogelijk is of niet vergund is te corrigeren.

De dienst preventie startte de groep rond bestuurlijke handhaving op. Vaak zijn probleemsituaties gekend bij meerdere diensten. Via de groep bestuurlijke handhaving wordt naar een geïntegreerde oplossing gezocht. Hierbij is er niet enkel samenwerking binnen de stadsdiensten maar ook met verscheidene andere actoren.

ANDERE ACTOREN/HANDHAVERS IN HET MILIEU-LUIK

Handhaving is een zaak waarbij meerdere diensten betrokken zijn (preventie, leefmilieu, ruimtelijke ordening, technische dienst). Buiten de stadsdiensten zijn er nog meerdere actoren op het terrein waaronder delen van de bevoegdheid vallen.

MILIEU-INSPECTIE

Tienen kent meerdere klasse 1 inrichtingen, deze worden vergund door de deputatie van de provincie Vlaams-Brabant en staan onder het toezicht van milieu-inspectie. In het totaal gaat het om een 60-tal

inrichtingen. Klachten die handelen rond hinder afkomstig van deze bedrijven worden steeds doorgestuurd naar milieu-inspectie. De dienst leefmilieu houdt contact met milieu-inspectie om deze klachten mee op te volgen.

NATUURINSPECTIE

Inbreuken op wetgeving rond bos, groen, wildbeheer, openbare visserij of natuur vallen onder de bevoegdheid van natuurinspectie. Overtredingen zoals bijvoorbeeld het verwijderen van kleine landschapselementen worden doorgegeven aan deze instantie.

OVAM

De handhaving met betrekking tot afvalstoffen en bodem worden behandeld door de toezichthouders van OVAM.

VMM

Incidenten met betrekking tot waterlopen dienen te worden gemeld aan de stad of wanneer ze veroorzaakt door een klasse 1 bedrijf aan milieu-inspectie. De klacht/melding kan daarna doorgegeven worden aan de VMM. Hun afdeling rapportering water kan ter plaatse verifiëren en ingrijpen waar nodig.

5.5.2. COMPLEXITEIT VAN HANDHAVING

Handhaving is een complex gegeven waarbij vaak meerdere wetgevingen in acht dienen genomen te worden. Het uitgangspunt van de burger is vaak dat de stadsdiensten of de politie hen verder kan helpen. Echter zijn de bevoegdheden verspreid wat het afhandelen of het te antwoord staan van de burgers soms bemoeilijkt.

Het uitwerken van een duidelijk te volgen procedure waarin de bevoegdheden per dienst (intern en extern) wordt bepaald maar met aandacht voor een geïntegreerde aanpak kan hier hulp bieden. Tevens is het belangrijk de burger te informeren wanneer geen verder hulp kan geboden worden maar deze zelf actie dient te ondernemen via bijvoorbeeld het vredegerecht.

Wanneer een proces-verbaal wordt opgemaakt, wordt deze doorgestuurd naar de bevoegde juridische entiteit. Vele kleinere problemen, die op het terrein tot grote ergernissen kunnen leiden, worden vaak geseponneerd. Hiervoor kunnen een verscheidenheid aan redenen zijn. Om kleine inbreuken af te handelen werd een GAS-reglement ingevoerd. Beëdigde ambtenaren kunnen zo sneller vaststellingen doen en sancties opleggen. Hierbij wordt door de verschillende diensten van de stad samengewerkt.

5.5.3. HANDHAVING DIERENWELZIJN

Dierenwelzijn krijgt meer en meer aandacht in onze maatschappij. Dieren verdienen een leefbare omgeving waarin zij op zijn minst worden voorzien in hun basisbehoeften. Verwaarlozing van dieren bij particulieren, maar ook dierenwelzijn bij landbouwbedrijven worden belangrijke aandachtspunten.

De stad Tienen ondertekende de beginselverklaring van 'Diervriendelijke Gemeente' en ontving hiervan het label. De stad streeft naar een nauwe samenwerking tussen de stad en de politiezone om het Dierenwelzijn te behartigen.

5.5.4. UITDAGINGEN VOOR DE TOEKOMST

- Opstart van de sanering van alle historische verontreinigingen tegen 2036
- Vlaanderen asbestveilig tegen 2040
- Europese 2020-doelstellingen inzake hernieuwbare energie
- Sustainable Development Goals tegen 2030
- Aandachtsgebied De Velpe, behalen van een goede toestand tegen 2027

- 2020 en 2030 doelstellingen uit het burgemeestersconvenant
- Kwalitatief groen: onderhoud en visie op het stadspark, Vianderdomein, stadsrandbos, ...
- Nastreven van de 10 punten als Diervriendelijke gemeente

5.6. KLIMAAT EN ENERGIE

5.6.1. KLIMAATACTIEPLAN STAD TIENEN

Ons klimaat verandert. Extremen van temperatuur, neerslag en wind manifesteren zich over de gehele wereld. De stad Tienen levert inspanningen om energieverbruik en broeikasgassen terug te dringen maar hoe hard we ook ons best doen om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen, een zekere mate van klimaatverandering is nu al onvermijdelijk en daar moeten we ons op voorbereiden. Langs de andere kant geldt ook dat hoe meer de uitstoot van broeikasgassen wordt verminderd, hoe gemakkelijker het wordt om ons op de daaruit volgende klimaatverandering voor te bereiden.

Zonder mitigatie (=het tegengaan of beperken van klimaatverandering) zal een toereikend adaptatiebeleid (=de aanpassing van natuurlijke en menselijke systemen aan de huidige en de te verwachten gevolgen van klimaatverandering) ook niet mogelijk zijn. De veranderingen zouden immers te extreem zijn. De stad Tienen had vooral aandacht voor het terugdringen van de emissies en formuleerde hiervoor tal van maatregelen in het klimaatactieplan terwijl op beide uitdagingen dient te worden ingezet. Het klimaatactieplan zal dus nog dienen te worden uitgebreid met een deelplan klimaatadaptatie.

Mitigatie en adaptatie zijn keerzijden van dezelfde medaille. En hoewel mitigatie en adaptatie niet los van elkaar te zien zijn, zijn er toch ook een aantal duidelijke verschillen zijnde:

- De tijdshorizon is verschillend. De mitigatiemaatregelen in het klimaatactieplan stad Tienen spitsen zich in eerste instantie toe op 2020 met een doorkijk naar 2030. De uitstoot van broeikasgassen moet immers op 'korte' termijn gereduceerd worden als we de klimaatverandering binnen de perken willen houden. Bij adaptatie kan meer stapsgewijs naar een toekomstbeeld toegewerkt worden. Hiervoor wordt het jaar 2100 gebruikt.
- Hoewel bij beide een groot aantal beleidsvelden betrokken zijn, worden er verschillende sectoren beoogd. Voor mitigatie moet er onder andere gekeken worden naar de uitstoot van het vervoer en de energie-efficiëntie in gebouwen. Voor adaptatie wordt er gekeken naar aspecten zoals overstromingen, droogte (en het effect daarvan op bijvoorbeeld landbouw of natuur) en hitte in de stedelijke omgeving.
- Verschillende sectoren vragen ook om een verschillende aanpak. Investerings in beide aspecten van het klimaatbeleid kunnen op (korte) termijn kostenbesparend werken, hoewel velen tegen de initiële kost of het ongemak van de werken opzien. Maar, waar bij adaptatie het resultaat van de investering voor de betrokkene direct een eigen voordeel oplevert, is bij mitigatie de link tussen de individuele acties en de daling van de (wereldwijde) broeikasgasuitstoot soms minder evident.

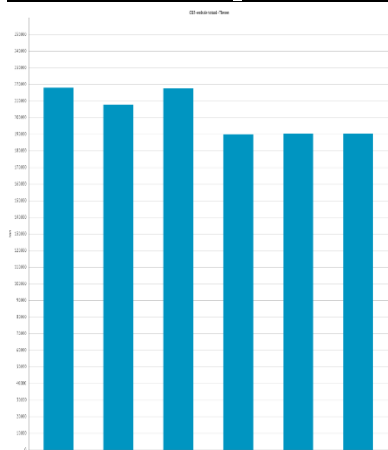

CO₂-EMISSIE STAD TIENEN

De reden waarom we bij klimaat enkel grafieken en cijfergegevens vermelden van de CO₂-emissies en niet van alle broeikasgassen is omdat CO₂ het belangrijkste broeikasgas is en omdat de andere broeikasgassen aan bod komen onder luchtkwaliteit.

Grafiek 1: Totale CO₂-emissie 2011-2016

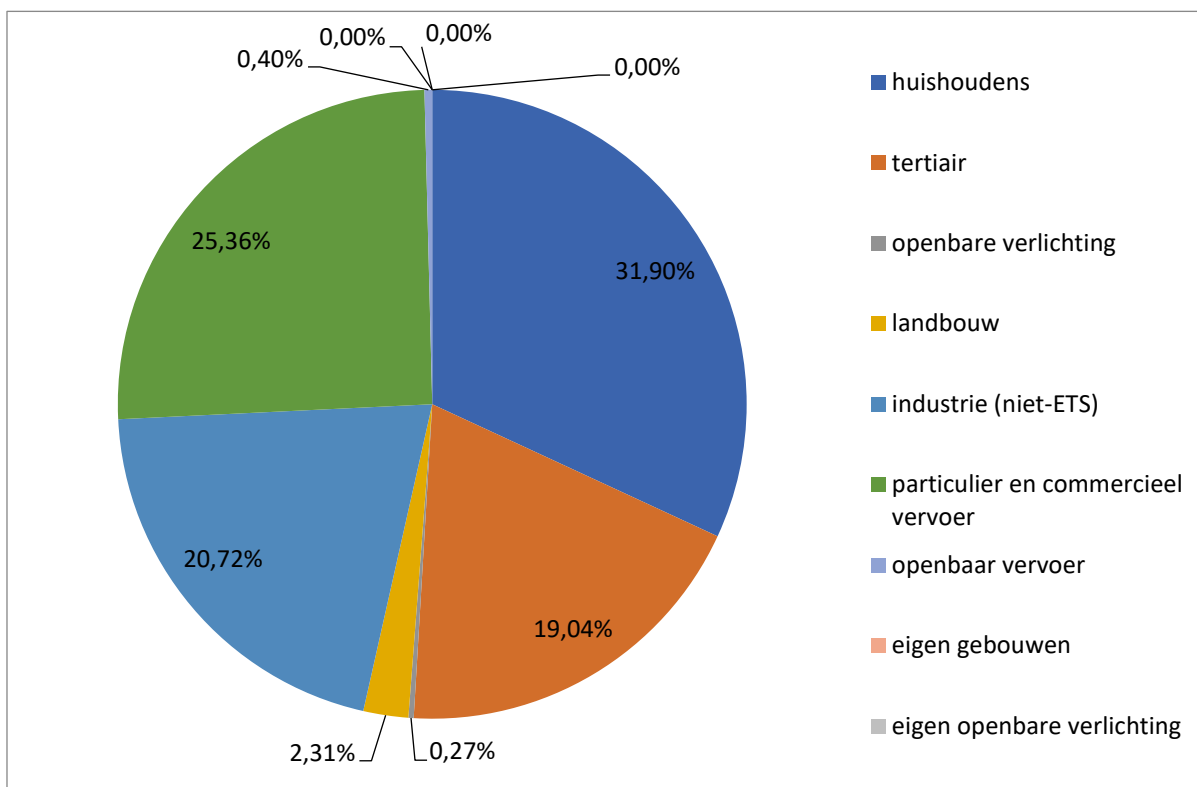

	CO ₂ -emissie totaal
2011	217931
2012	207765
2013	217483
2014	189941
2015	190225
2016	190488

Bron: Departement Leefmilieu, Natuur en Energie – Provincies in Cijfers

Uit de grafieken kan men afleiden dat er in totaal 217.931 ton aan CO₂ werd uitgestoten in het basisjaar 2011. In 2016 bedroeg dit 190.488 ton.

Grafiek 2: Procentuele verdeling CO₂-uitstoot 2016 per sector

Bron: Departement Leefmilieu, Natuur en Energie – Provincies in Cijfers

In de verdeling van de uitstoot uitgedrukt in ton CO₂ voor het jaar 2016 neemt de sector **huishoudens** door gebouwverwarming, sanitair warm water en elektriciteitsverbruik het grootste aandeel in CO₂-uitstoot voor zijn rekening (**31,90 %**).

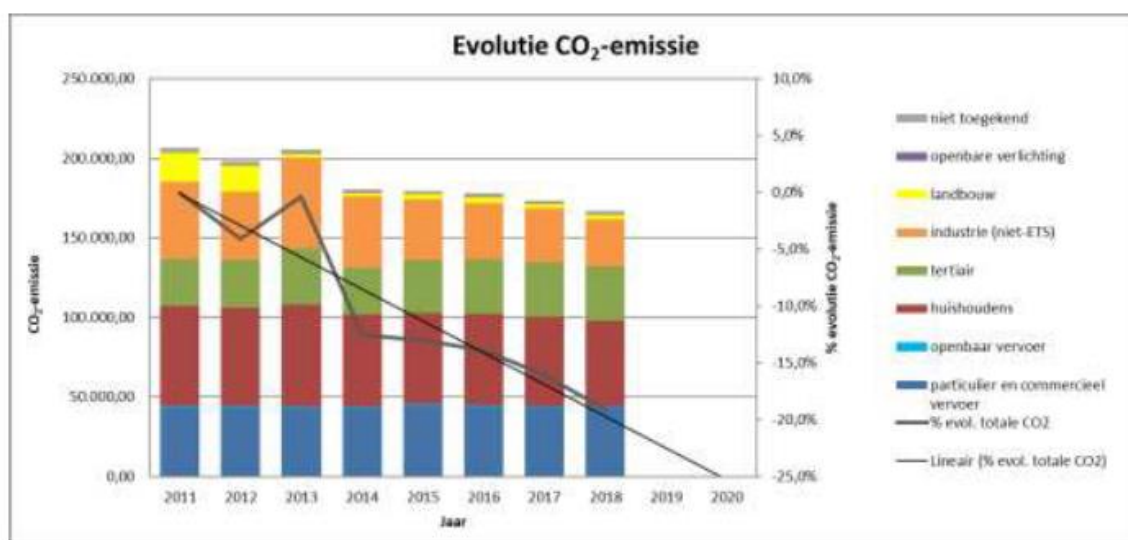
Vervolgens neemt de sector **particulier en commercieel vervoer** met **25,36 %** de tweede plaats in. De sector **industrie** neemt het derde grootste aandeel voor zijn rekening met **20,72 %**, gevolgd door de **tertiaire sector** met een aandeel van **19,04 %**. Landbouw (2,31 %), openbare verlichting (0,27 %) en openbaar vervoer (0,40 %) nemen een verwaarloosbaar aandeel in ten opzichte van de totale CO₂ - uitstoot op het grondgebied van Tienen.

Tabel 6: Uitstoot per sector

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Totaal	217.931	207.765	217.483	189.941	190.225	190.488
Tertiair	29.321	29.917	35.511	29.666	33.413	34.370
Particulier & commercieel vervoer	54.769	54.598	54.339	54.582	56.310	56.080
Openbare verlichting	534	554	523	505	496	503
Openbaar vervoer	1.004	952	927	903	915	883
Landbouw	22.673	18.017	4.330	3.343	4.212	4.899
Industrie	48.757	42.754	56.756	45.017	38.166	35.285
Huishoudens	60.873	60.973	65.097	55.924	56.714	58.468

We vergeleken ook de cijfers van Tienen met een vergelijkbare stad als Aarschot en daaruit blijkt dat er op dit vlak niet echt grote verschillen waar te nemen zijn.

Als we kijken naar de evolutie zien we dat Tienen de doelstelling van het burgemeestersconvenant om de CO₂ uitstoot t.o.v. 2011 met 20 % te doen verminderen niet gehaald heeft. Maar we behaalden wel een mooi resultaat met een vermindering van 19,1 %.

Procentuele evolutie broeikasgasemissie								
TIENEN	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Snelwegen								
Genummerde wegen	0,0%	1,0%	-0,5%	-0,7%	2,9%	1,8%	1,5%	1,6%
Niet-genummerde wegen	0,0%	-0,3%	-1,4%	-1,8%	1,0%	0,3%	-0,6%	-1,3%
particulier en commercieel vervoer	0,0%	0,6%	-0,7%	-1,0%	2,4%	1,4%	0,9%	0,7%
huishoudens	0,0%	-1,7%	2,0%	-7,9%	-8,3%	-8,7%	-11,6%	-14,5%
tertiair	0,0%	2,0%	21,1%	1,2%	14,0%	17,2%	17,8%	16,8%
openbaar vervoer	0,0%	-5,7%	-8,3%	-11,0%	-10,2%	-13,0%	-13,9%	-16,3%
openbare verlichting	0,0%	3,7%	-2,1%	-5,4%	-7,2%	-5,9%	-7,6%	-8,4%
landbouw	0,0%	-10,4%	-86,0%	-89,1%	-84,2%	-80,1%	-84,0%	-85,0%
industrie (niet-ETS)	0,0%	-12,3%	16,4%	-7,7%	-21,7%	-27,6%	-31,2%	-39,7%
niet toegekend	0,0%	-9,6%	6,2%	-17,7%	-20,5%	-19,5%	-21,0%	-11,6%
Algemeen totaal	0,0%	-4,1%	-0,4%	-12,5%	-13,0%	-13,9%	-16,0%	-19,1%

KLIMAATVERANDERING

Klimaatverandering is de verandering van de gemiddelde weersomstandigheden op aarde, een rechtstreeks gevolg van de stijgende concentraties aan broeikasgassen in onze atmosfeer. Klimaatopwarming is een van de grootste mondiale risico's voor mens en maatschappij. Ze zal in Vlaanderen eenvoudig uitgedrukt zorgen voor 'meer hittegolven, drogere zomers, nattere winters en een stijgend zeeniveau'.

Uit het recente IPCC-rapport 'Global Warming of 1,5 °C, oktober 2018) kan men het volgende afleiden:

- ⇒ 1,5 °C opwarming zal heel waarschijnlijk al bereikt worden tussen 2030 en 2052
- ⇒ 0,5 graad opwarming maakt een groot verschil omdat de effecten 2 tot 10 keer groter kunnen zijn
- ⇒ Dringende en vergaande actie is nodig !!

Uit onderstaande grafieken valt af te leiden dat Tienen zal af te rekenen krijgen met hogere temperaturen, meer droogte, extremere regenval en een toenemend aantal hittegolfdagen.

Hoe kan de stad Tienen zich aan die veranderende omstandigheden aanpassen ?

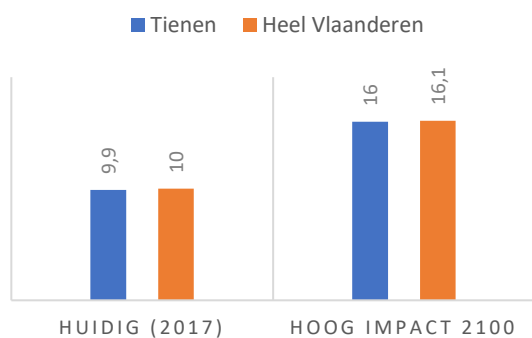
Het beperken van de klimaatverandering (mitigatie) blijft de basis van het Tiense klimaatbeleid en waarvoor de stad Tienen ook al heel wat stappen heeft gezet. Als lokale overheid dienen we alles in het werk stellen om de CO₂-uitstoot zoveel mogelijk te verminderen. Een deel van de klimaatverandering is vandaag al voelbaar, en zal de komende jaren nog verder toenemen. Daarom is het belangrijk dat wij als stad ook inzetten op klimaatadaptatie om de stad Tienen weerbaar te maken tegen de klimaatverandering.

Kaart 1: Wat betekent klimaatverandering voor Vlaanderen

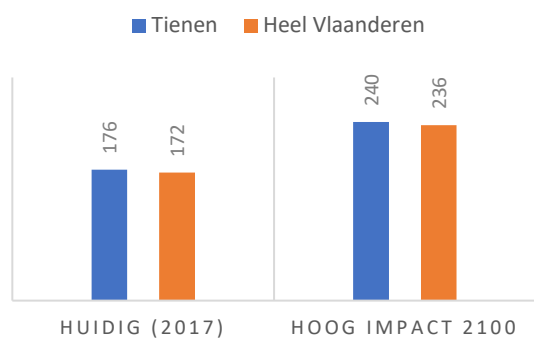
WAT BETEKENT KLIMAATVERANDERING VOOR VLAANDEREN?

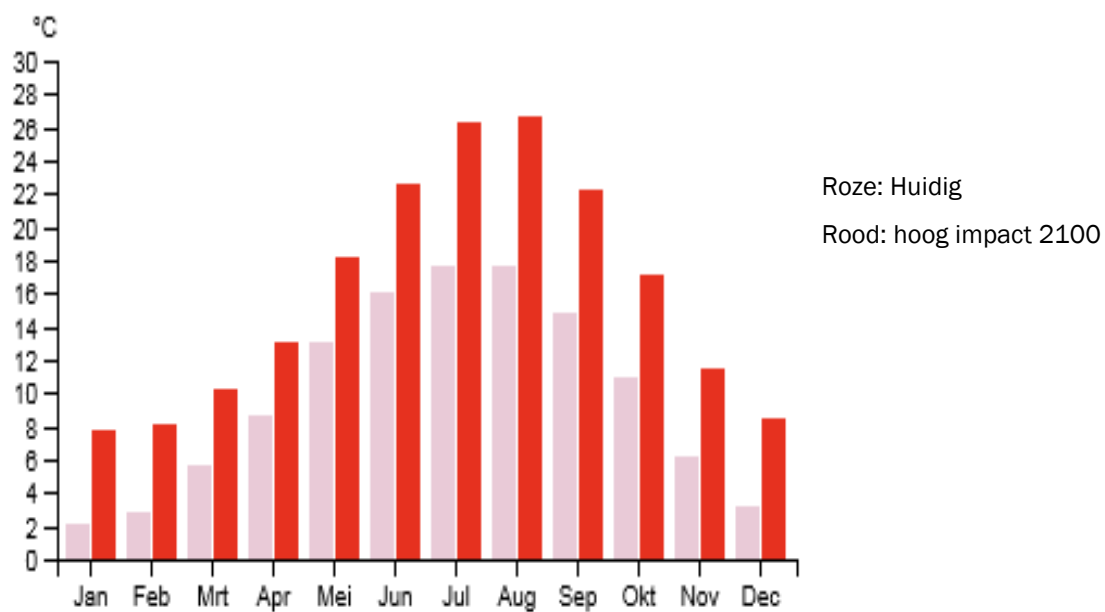
Grafiek 3: Gemiddelde temperatuur per jaar (°C)

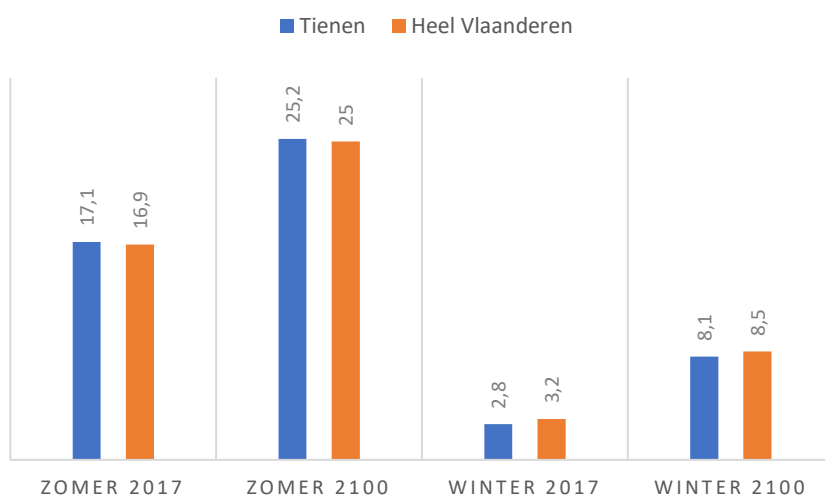
Grafiek 4: Aantal droge dagen per jaar

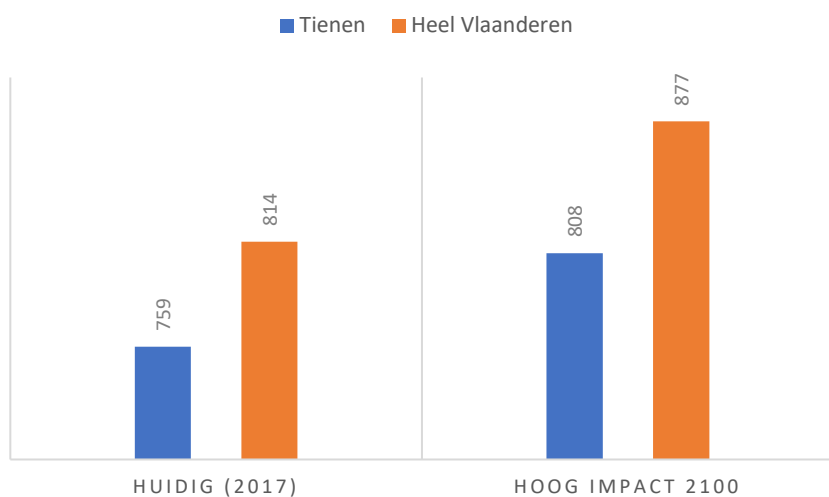
Grafiek 5: Gemiddelde maandtemperatuur Tienen

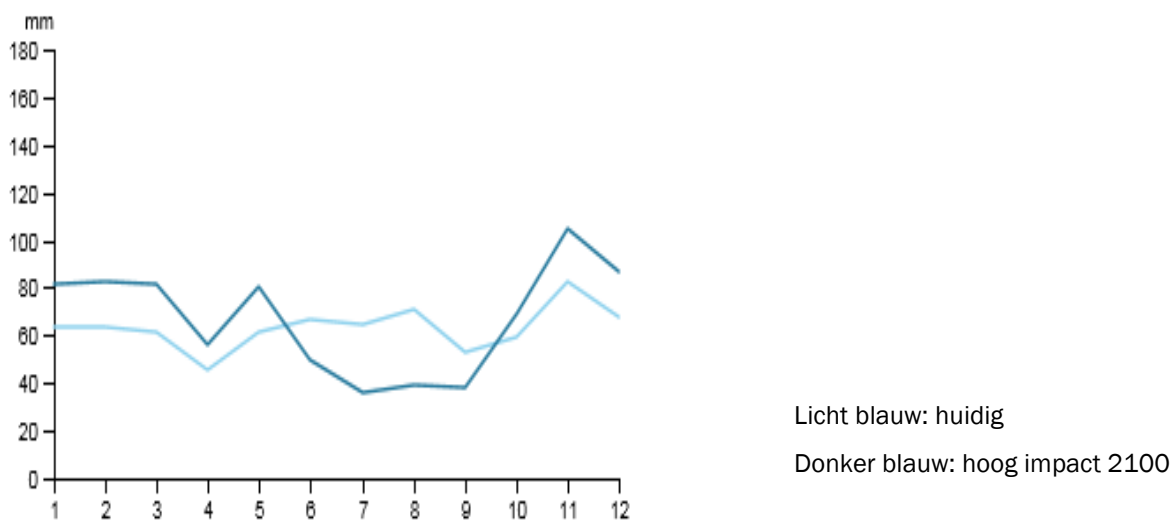
Grafiek 6: Gemiddelde temperatuur (°C) per seizoen

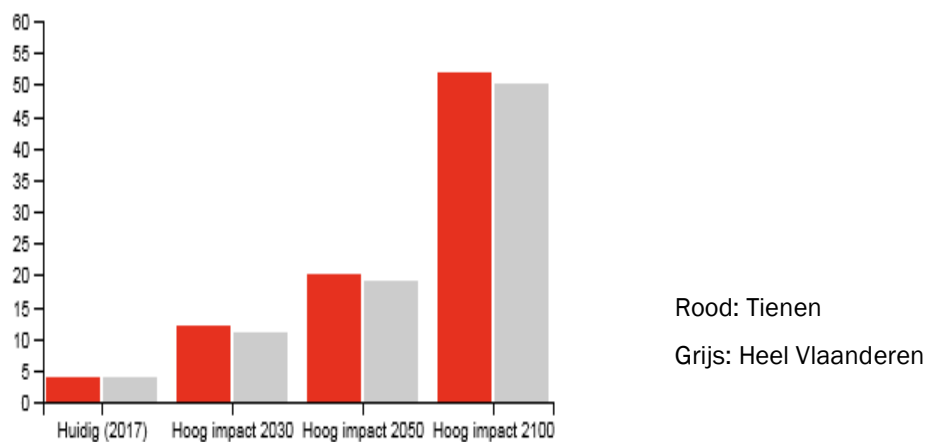
Grafiek 7: Neerslagtotaal per jaar

Grafiek 8: Neerslagtotaal per maand Tienen

Grafiek 9: Aantal hittegolfdagen per jaar Tienen

BURGEMEESTERSCONVENANT (KLIMAATMITIGATIEMAATREGELEN)

De stad Tienen ondertekende op 25 juni 2014 het burgemeestersconvenant samen met 60 andere Vlaams-Brabantse gemeenten. Met de ondertekening van het burgemeestersconvenant engageerde de stad Tienen zich om concrete maatregelen te nemen om de CO₂-uitstoot tegen 2020 met minstens 20 % terug te dringen. In navolging hiervan werd een klimaatactieplan opgemaakt dat werd goedgekeurd in zitting van 30 juni 2016.

De stad Tienen dient om te twee jaar te rapporteren over de stand van zaken van de uitgevoerde acties van het klimaatactieplan bij de Europese Commissie en om de vier jaar worden de cijfers ook bekeken.

Omdat op het moment van opmaak van het klimaatactieplan klimaatadaptatie nog niet helemaal aan de orde was werden er in het huidige klimaatactieplan geen klimaatadaptatiemaatregelen opgenomen waardoor een actualisatie van het klimaatactieplan en uitbreiding zich opdringt.

STAND VAN ZAKEN UITVOERING KLIMAATACTIEPLAN:

---

1) Voor de sector huishoudens werden volgende acties opgenomen:

a. Samenaankopen voor isolatiematerialen organiseren/ondersteunen/promoten en inzetten op ontzorging en begeleiding:

De stad Tienen ondersteunde in 2017 en 2018 in samenwerking met IGS de samenaankopen voor dakisolatie, vloerisolatie en gevelisolatie georganiseerd door Kringwinkel Hageland die deel uitmaakt van het Klimaatnetwerk Vlaams-Brabant. Op de klimaatkaart van de provincie Vlaams-Brabant lezen we af dat er vanuit Tienen geen enkele inwoner aan de groepsaankoop van dakisolatie/zoldervloerisolatie/gevelisolatie heeft deelgenomen.

b. Samenaankopen voor alternatieve energie organiseren/ondersteunen/promoten en inzetten op ontzorging en begeleiding

In 2017 en 2018 nam de stad Tienen deel aan de groepsaankoop voor pv-installaties. Er namen 9 inwoners deel aan de groepsaankoop pv-installatie en in totaal werd 7.088 ton CO₂ gereduceerd.

c. Stimuleren van woonrenovaties door o.a. energiescans bij huishoudens, organiseren van informatiemomenten

d. Thermografische luchtfoto:

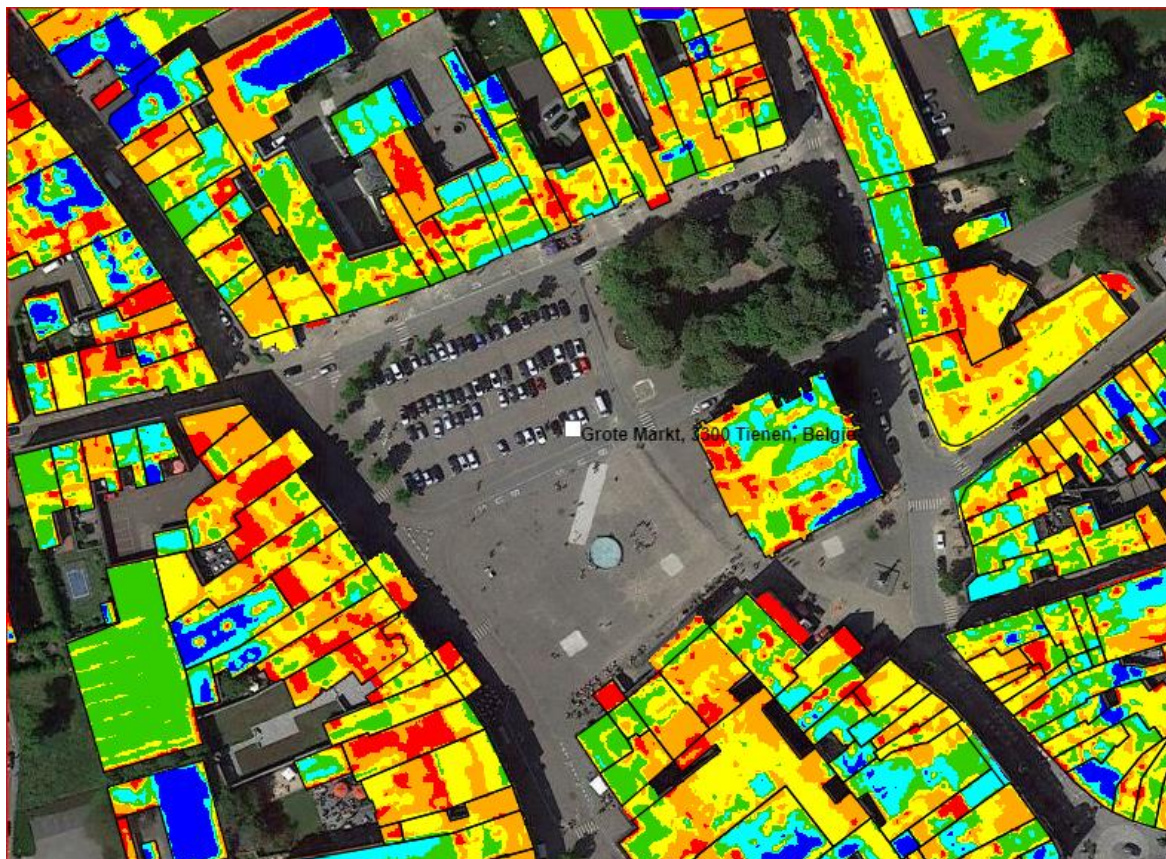
De stad Tienen liet een thermografische luchtfoto maken door de firma Action Air. Op 7, 8 en 12 februari 2018 vloog een tweepropeller vliegtuigje boven het grondgebied van Tienen om een thermografische luchtfoto te maken.

Op deze warmtefoto van de stad kan je zien hoeveel warmte via de daken van de huizen verloren gaat. Dit vormt een indicatie voor de mate waarin daken zijn geïsoleerd.

Een dak isoleren verhoogt het comfort van een woning en kan voor een flinke besparing op de energiefactuur zorgen. Bovendien betekent dit een vermindering van de CO₂-uitstoot.

Inwoners kunnen via de website van de stad Tienen de thermografische luchtfoto raadplegen en zien of hun dak al of niet geïsoleerd is. Om meer informatie te verkrijgen kunnen inwoners terecht bij het Wooninfopunt die naast advies ook info verstrekken over premies voor energiebesparende maatregelen enz.

Kaart 2: Thermografische luchtfoto Grote Markt van Tienen

In 2018 werd ook de klimaatmobiel ingezet in elke deelgemeente van Tienen zodat de inwoners van de deelgemeenten zich niet naar het stadhuis dienden te begeven om de resultaten van de thermografische luchtfoto te consulteren en advies op maat te krijgen.

e. Bouwblokrenovatie:

In 2017 werd besloten om deel te nemen aan het proefproject 'Bouwblokrenovatie'. De stad Tienen keurde hiervoor een intentieverklaring van de provincie Vlaams-Brabant goed. Het verbeteren van de woningkwaliteit en de energieprestatie van woningen vormen de centrale doelstelling. Vooral in woningen van ouderen, bij lage inkomensgroepen en op het onderste segment van de private huurmarkt is extra inspanning nodig. Recent Vlaams onderzoek toont aan dat daar ondanks de vele beleidsinspanningen van de laatste 10 jaar de situatie niet verbetert. Nochtans is hier de grootste winst aan energiebesparing te halen wil men de klimaatdoelstellingen bereiken. Het ontbreekt de mensen aan de nodige financiële middelen om de noodzakelijke investeringen te pre-financieren. Hierdoor gaan de vele tegemoetkomingen aan hen voorbij. Veelal zijn ook administratieve kennis en technisch inzicht afwezig.

Tienen is door de provincie gekozen als één van de proefprojecten. Binnen de Stad Tienen heeft het IGS-project Lokaal Woonbeleid (Wonen tussen Zoet & Zout) een inventaris gemaakt op wijkniveau (leegstand/ CA/verwaarlozing/ OO/ verloedering en verwaarloosde handelspanden). Die geeft een beeld van de toestand per individueel pand. Een gefaseerde aanpak wordt aanbevolen, gebaseerd op recente studies van Blauwdruk, Buur en AST 77. Hierin wordt de benedenstad als prioritair deelgebied naar voren geschoven. Na evaluatie van het project kan eenzelfde benadering in andere wijken opgezet worden in een latere fase (bv. stationsomgeving, Grimde, ...).

2) Voor de sector industrie werden volgende acties ondernomen:

Belangrijk om te weten is dat er in Tienen 2 ETS bedrijven gevestigd zijn (Tiense suikerfabriek en Citrique Belge). Deze bedrijven krijgen via een Europees emissiehandelssysteem emissierechten toegewezen waardoor zij buiten de scope van het klimaatactieplan vallen en hun CO₂-uitstoot niet werd mee geteld.

a. Stimuleren van energiebesparende maatregelen/gebruik van hernieuwbare energie bij bedrijven

Uitwisselen van ideeën/maatregelen inzake duurzaam ondernemen:

In samenwerking met VOKA werd in 2017 een inspiratielunch georganiseerd voor de Tiense bedrijven waar Kim's Chocolate een presentatie heeft gegeven over hoe zij duurzaam ondernemen (zij bewerkstelligen door het nemen van energiebesparende maatregelen een reductie van 363 ton CO₂ per jaar!).

Akkoord stad Tienen om actief mee te werken in het Zero Emissie voor collectief Busvervoer (ZEB) project Vlaanderen:

Inzet van 2 eerste elektrische bussen zal zorgen voor een besparing van 120 ton CO₂ per jaar. Multiobus mikt op een besparing van 1000 ton CO₂ per jaar tegen 2025.

3) Voor de sector mobiliteit werden volgende acties ondernomen:

a. Stimuleren van alternatieve vervoersmiddelen

Met de Green Deal Gedeelde Mobiliteit werd een engagementsverklaring afgesloten tussen de stad en de Vlaamse overheid. In ruil voor acties die de stad onderneemt geeft de Vlaamse overheid zichtbaarheid en ondersteuning en bekijkt de Vlaamse overheid waar knelpunten binnen de regelgeving kunnen worden weggewerkt.

In het kader van de **Green Deal Gedeelde Mobiliteit** worden volgende 4 acties uitgevoerd vóór 31 december 2020:

- Actie 1: stad Tienen sensibiliseert duurzaam verplaatsingsgedrag bij het stadspersoneel;
- Actie 2: stad Tienen zet verder in op fietsdelen en onderzoekt of andere toepassingen van deelfietsen mogelijk zijn;
- Actie 3: stad Tienen zal samen met Fietsersbond Tienen haar parkeerbeleid aanpassen t.v.v. gedeelde mobiliteit, zoals het parkeerplaatsen voorbehouden voor deelauto's en het opdrijven van fietsstallingen voor (deel)fietsen;
- Actie 4: stad Tienen implementeert autodelen door 2 deelauto's ter beschikking te stellen en promoot ook andere autodeelsystemen.

De stad Tienen ondernam reeds volgende acties in het kader van de Green Deal Gedeelde Mobiliteit:

○ Implementatie Autodelen

Het dossier 'Autodelen' is in voorbereiding. Voorkeur gaat uit naar de stationsomgeving om daar 2 deelauto's ter beschikking te stellen. Deze locatie zou dan ook op termijn zich kunnen ontwikkelen als een MobiPunt. Het CBS ging reeds principiële akkoord om deel te nemen aan het klimaatproject "Maak een Mobipunt" van de provincie Vlaams-Brabant en Interleuven.

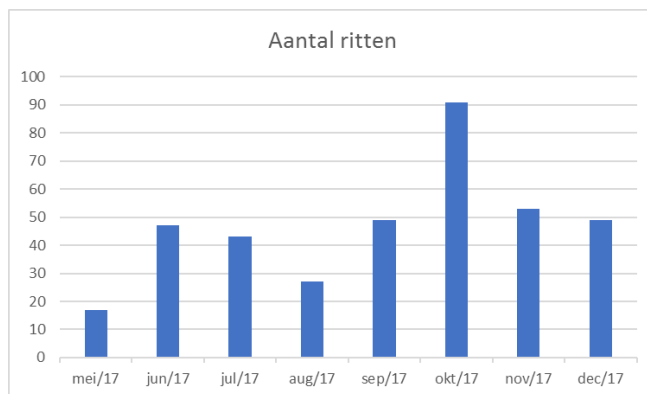
Een mobipunt is een fysieke plaats waar verschillende mobiliteitsfuncties elkaar ontmoeten: auto- en fietsdelen, halte openbaar vervoer, taxidiensten, fietsparkeren, ...

Voor de stad Tienen is de stationsomgeving een potentiële locatie gelet op de aanwezigheid van openbaar vervoer, fietsparkeren, fietsdelen, taxidiensten en mogelijk in de zeer nabije toekomst ook autodelen.

○ Uitrol deelfietsensysteem

In mei 2017 werd het deelfietsensysteem gelanceerd. De stad Tienen ondertekende hiervoor een overeenkomst met Blue-Bike die 8 deelfietsen ter beschikking stelt aan het station van Tienen. Sinds mei 2017 hebben 79 Tienenaars een abonnement bij Blue-Bike.

Grafiek 10: Overzicht van het aantal ritten per maand voor het dienstjaar 2017

4) Voor de tertiaire sector werden volgende acties ondernomen:

In het klimaatactieplan staan volgende maatregelen opgenomen:

a. Stimuleren van energiebesparende maatregelen bij horeca en handelaars

In 2017 nam de stad Tienen deel aan de campagne “Zo Dichtblij”. De campagne “Zo Dichtblij” is een campagne dat uitgaat van de Bond Beter Leefmilieu in samenwerking met UNIZO en de Gezinsbond en die erop gericht is om Vlaamse steden en gemeenten om duurzamer en klimaatbewuster te worden. Er namen 15 handelaars mee.

b. Stimuleren van energiebesparende maatregelen bij scholen

Aangezien de provincie Vlaams-Brabant scholen ondersteunt op vlak van klimaat en energie neemt de stad Tienen eerder de rol van informant en communicator op zich.

Er is wel een project in voorbereiding in het kader van LICHT (Lokaal initiatief voor een Coöperatief Hernieuwbare Energietransitie) van het Klimaatnetwerk Vlaams-Brabant waarbij scholen zullen worden betrokken om hun daken ter beschikking te stellen voor de plaatsing van pv-panelen en waarbij burgers hieraan rechtstreeks kunnen participeren. Een eerste contact werd hiervoor reeds gelegd met scholencampus VIA gevestigd op de Waaiberg.

5) Stand van zaken uitvoering maatregelen landbouw, natuur en biodiversiteit en duurzame consumptie:

– **Versterken en beschermen van robuuste natuur – en boskernen en fijnere groen-blauwe structurelementen**

Het stadsrandbos bevindt zich langsheen de Getestraat en de Invalsweg op gronden van het OCMW. Samen met verscheidene partners wordt in deze zone een belangrijke groene long gecreëerd waar de Tienenaar zich kan ontspannen. Samen met de VMM staat de aanleg van een nieuwe meander in de startblokken.

– **Strategisch project Getestreek:** Intergemeentelijke samenwerking met als doelstelling de kwaliteit van het valleilandschap te verbeteren.

– **Vergroening in de stad**

De meest ingrijpende ruimtelijke verandering bij de heraanleg van de Grote Markt zal de introductie van de kerktuin zijn. Deze omrande tuin, biedt een aantal ruimtelijke kwaliteiten en een sterke visuele impact als grens van de lege ruimte van de Grote markt. Doorheen de tuin worden een aantal doorsteken voorzien van het plein naar de oostelijke rand, een veilige en groene verbinding voor wandelaars en fietsers.

Tegelijk vormt de tuin op grotere schaal een link in de stedelijke biodiversiteit van Tienen. Door te werken met beplanting in meerdere lagen en een mix van soorten, ontstaat een kwalitatieve unieke plek, zowel naar stadsecologie als beleving en ontspanning. De kerktuin wordt tevens ontwikkeld als een beeldentuin. Dit betekent dat de scenografie van het groen zal worden ingezet om de verschillende

beelden en het onroerend erfgoed van de Heldensquare op te waarderen en weer in de spotlight te brengen.

– **Uitvoeren van onkruidbestrijdingsplan en aandacht voor pesticiden – en herbicidenvrije ontwerpen**

Zie deel omgevingsanalyse publiek domein.

– **Creëren van een platform en logistieke ondersteuning voor duurzame en lokale landbouw**

In 2017 ging de **Stadsakker** van start op de terreinen achter de ziekenhuis-campus St.Jan aan de Houtemstraat waar verse groenten kunnen worden geoogst. Maar de Stadsakker wil veel meer zijn. Een ontmoetingsplek bijvoorbeeld waar je ideeën kan uitwisselen over lokale voedselproductie, gezonde voeding en de omslag naar een duurzame samenleving. De StadsAkker combineert de energie van de stad met de rust van een groene zone. Het brengt stad en platteland samen. De site wil een positieve verandering teweegbrengen. Niet zozeer met een grote visie, wel met een stevige ‘doe’mentaliteit. Het biedt een positief antwoord op de vraag naar een groene en gezonde leefomgeving, het zorgt voor de inclusie van kwetsbare groepen en het stimuleert het contact en de dialoog tussen inwoners.

– **Creëren van een platform en logistieke ondersteuning voor het tegengaan van voedseloverschotten/-verspilling**

In Tienen is Het Soepcafé actief hetgeen een initiatief is van Opgewekt Tienen. Het Soepcafé bundelt de krachten om voedseloverschotten van lokale winkels te verwerken tot heerlijke soep. De soep wordt gratis uitgedeeld tijdens plaatselijk activiteiten. Op deze manier verbindt het Soepcafé duurzaamheid met een sociaal engagement om de Tienenaars met een kleine portie warmte dichterbij elkaar te brengen.

– **Informereren en sensibiliseren van diverse doelgroepen rond landbouw, natuur, biodiversiteit en duurzame consumptie**

De stad Tienen nam deel aan de provinciale campagne. ‘Leve de tuin’. Verder verschijnen er regelmatig artikels over natuur en biodiversiteit op de website en het stadsmagazine.

Elk jaar gaat in Tienen het evenement Tienen Proeft door op de Grote Markt waar de inwoners de gelegenheid krijgen om te proeven van streekbieren en andere streekspecialiteiten.

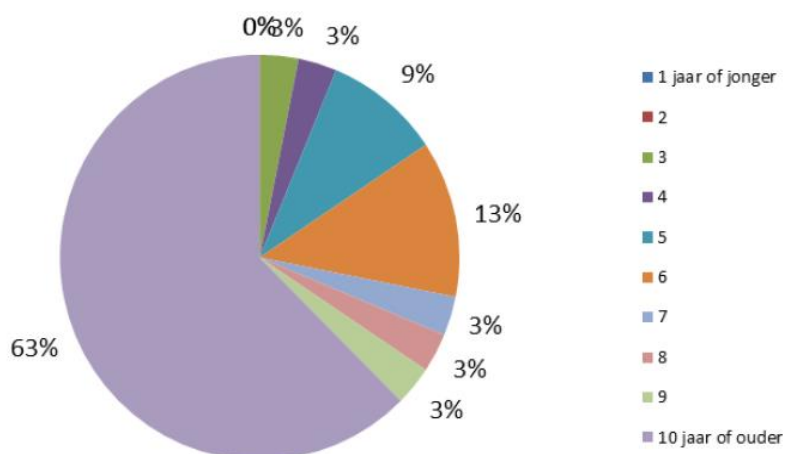
6) Stand van zaken uitvoering maatregelen stedelijke organisatie

– Het uitvoeren van een duurzaam gebouwenbeheer

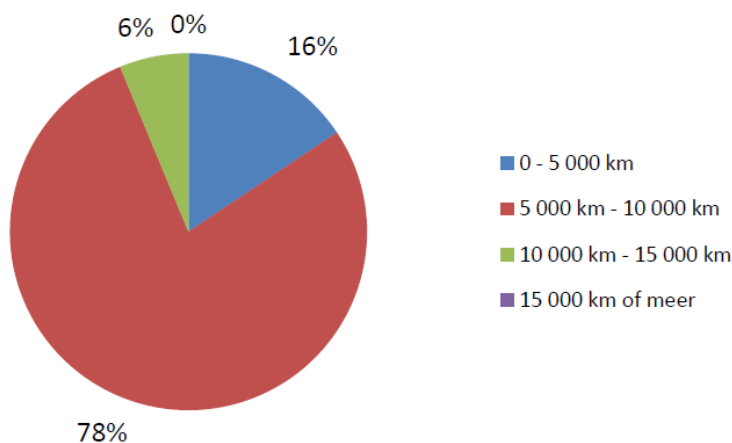
– Duurzaam voertuigenpark:

- Leeftijd van de 48 voertuigen van de stad Tienen:
- 63 % van de voertuigen is ouder dan 10 jaar. De gemiddelde leeftijd is 12 jaar.
- Brandstoftype : 75 % van de voertuigen rijdt op diesel en 25% op benzine.
- 94 % van de voertuigen rijdt gemiddeld minder dan 10.000 km/jaar. De gemiddeld gereden afstand/jaar/voertuig bedraagt 6.792 km.
- De gemiddelde Ecoscore van de gehele doorgelichte vloot bedraagt 49. De ecoscore van een milieuvriendelijk voertuig bedraagt 75 of hoger.
- In 2018 werden er twee elektrische personenvoertuigen aangekocht.
- In de pipeline zit de aankoop van een terreinwagen 4 x 4 op CNG en een lichte vrachtwagen met achterwaartse kipper op CNG.

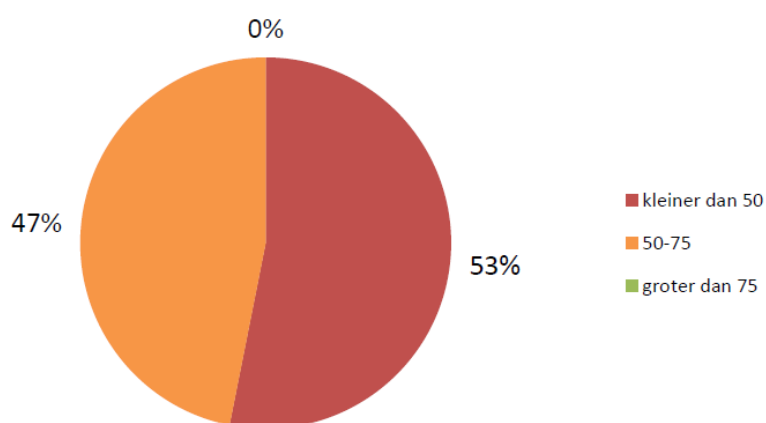
Grafiek 11: Leeftijd wagen voertuigenpark

Grafiek 12: Gemiddeld aantal kilometer per jaar van de voertuigen

Grafiek 13: Ecoscore

– Uitvoering masterplan Openbare Verlichting

Eind 2014 was aan Eandis opgedragen om de openbare verlichting te dimmen in de deelgemeenten Oplinter en Kumtich. De verlichting brandt dan op een lager vermogen tussen 22 uur en 6 uur. Zo kan energie worden bespaard zonder in te boeten aan comfort of veiligheid. Het verlichtingspark in zowel Kumtich als Oplinter werd aangepast om dimming technisch mogelijk te maken.

In de dorpskern van Oplinter en langs bepaalde invalswegen werd de verlichting vernieuwd en werden meer dan 100 dimbare lampen geïnstalleerd. Ter hoogte van de school werd niet-dimbare accentverlichting aan de twee zebrapaden aangebracht. Voor de aanstraling van de kerk werden 22 grondspots geïnstalleerd. Daarbij werd het vermogen van de aanstralers gehalveerd en werd de mogelijkheid gecreëerd om te doven tussen 24.00 en 06.00 uur.

In Kuntich werden bestaande palen en armaturen in de 'Bloemenwijk' vervangen. Er werden een 30 -tal armaturen met lampen geplaatst die kunnen worden gedimd tussen 22.00 en 06.00 uur.

KLIMAATADAPTATIEMAATREGELEN

De Vlaamse overheid stelde het Vlaams Adaptatieplan op dat tot doel heeft een beeld te krijgen van hoe kwetsbaar Vlaanderen is voor klimaatverandering, de weerbaarheid van Vlaanderen tegen de gevolgen van klimaatverandering te verhogen en ons zo goed mogelijk aan te passen aan de te verwachten effecten.

Reageren op de klimaatverandering om zo de negatieve effecten te verminderen en de positieve effecten te benutten, wordt adaptatie genoemd.

In de Visienota Ruimte van de provincie Vlaams-Brabant staat beschreven dat de adaptatie-uitdaging er in bestaat om onze ruimte zo te organiseren dat de provincie en haar inwoners maximaal worden beschermd tegen bovengenoemde risico's.

De stad Tienen stelde een klimaatactieplan op in navolging van de ondertekening van het burgemeestersconvenant maar klimaatadaptatie staat hierin nog niet opgenomen.

De uitdaging voor de stad Tienen zal er uit bestaan om te werken naar een klimaatrobuuste stad en het klimaatactieplan uit te breiden met een luik klimaatadaptatie waarin klimaatadaptatiemaatregelen worden opgenomen.

Klimaatbestendig inrichten van de publieke ruimte wordt heel erg belangrijk naar de toekomst waarbij ontharden, bebossen, ventileren, warmteopname beheersen, ruimte voor water en tenslotte afschermen zes mogelijke ruimtelijke strategieën zijn.

Het klimaatrobuust maken van de stad moet gezien worden als een belangrijk onderdeel van planning voor de toekomst. De stad Tienen kan zich aanpassen door in te zetten op groen en water in de stad, door verharding weg te werken, water vast te houden en te laten infiltreren.

5.7. ENERGIE

Ons energiesysteem staat voor grote uitdagingen. Om de opwarming van de aarde tegen te gaan, moeten we de broeikasgasuitstoot drastisch terugdringen. Dit betekent dat het totale energieverbruik de komende jaren sterk moet dalen en de resterende energieconsumptie maximaal moet worden ingevuld door hernieuwbare energiebronnen. Tegelijkertijd moet de energievoorziening op alle ogenblikken gegarandeerd blijven en moet de totale kost voor de gezinnen en de bedrijven zo beperkt mogelijk worden gehouden.

In het Belgisch Federaal Energiepact lezen we dat de overgang naar een koolstofarme samenleving een volledige, langdurige transformatie van de economie en in het bijzonder van ons energiesysteem vereist.

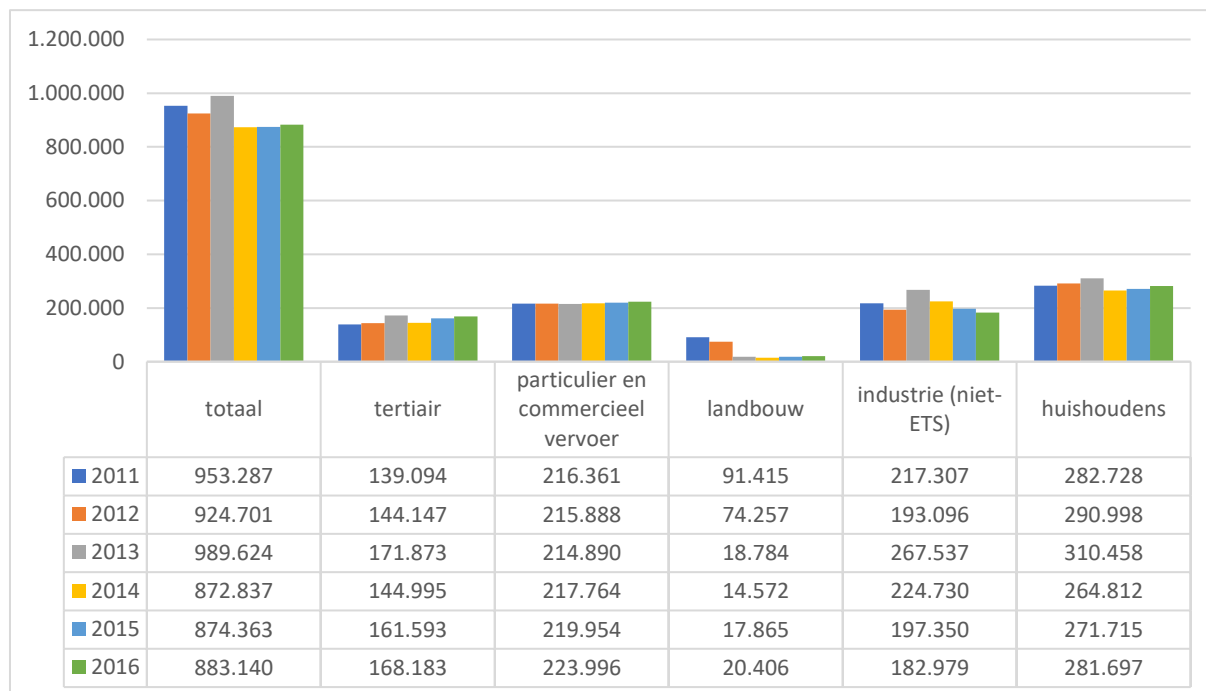
De energietransitie zal kosten met zich meebrengen, maar niets doen zou nog duurder zijn en ons grote economische kansen ontnemen. De transformatie van het Belgische energiesysteem moet gepaard gaan met beheersing van de kosten ten laste van de eindgebruiker. Huishoudens – en in het bijzonder kwetsbare huishoudens – moeten tegen betaalbare prijzen toegang tot energie hebben.

Energiearmoede is geen op zich staand feit. Het is een onderdeel van armoede. De aanpak van energiearmoede moet gebeuren aan de bron. Instrumenten ontwikkelen om woningen energie-efficiënt te maken, zorgt voor verlichting van de druk op de energiefactuur. Binnen elke entiteit van de Federale overheid zal een energie-armoedeplan opgesteld worden. Dit plan zal maatregelen voorstellen die gericht zijn op het verminderen van het verbruik. Hoe minder verbruik, hoe lager de factuur. Het terugdringen van het verbruik en het inzetten op energie-efficiëntie moeten binnen dit energie-armoedeplan als topprioriteit gelden.

5.7.1. ENERGIEVERBRUIK STAD TIENEN

Hieronder een grafiek die de evolutie van het energieverbruik weergeeft per sector en dit over een periode van 2011 tot 2016.

Tabel 3: Overzicht energieverbruik per sector

Bron: Provincies in Cijfers

Openbare verlichting en openbaar vervoer werden niet in bovenstaande tabel opgenomen aangezien in verhouding het verbruik beperkt is.

Tabel 4: Overzicht energieverbruik openbare verlichting en openbaar vervoer

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
openbare verlichting	2.460	2.592	2.458	2.392	2.351	2.385
openbaar vervoer	3.922	3.722	3.625	3.573	3.534	3.495

Bron: Provincies in Cijfers

De huishoudens verbruiken het meeste energie. Ten opzichte van 2011 valt er een heel lichte daling op te tekenen in 2016.

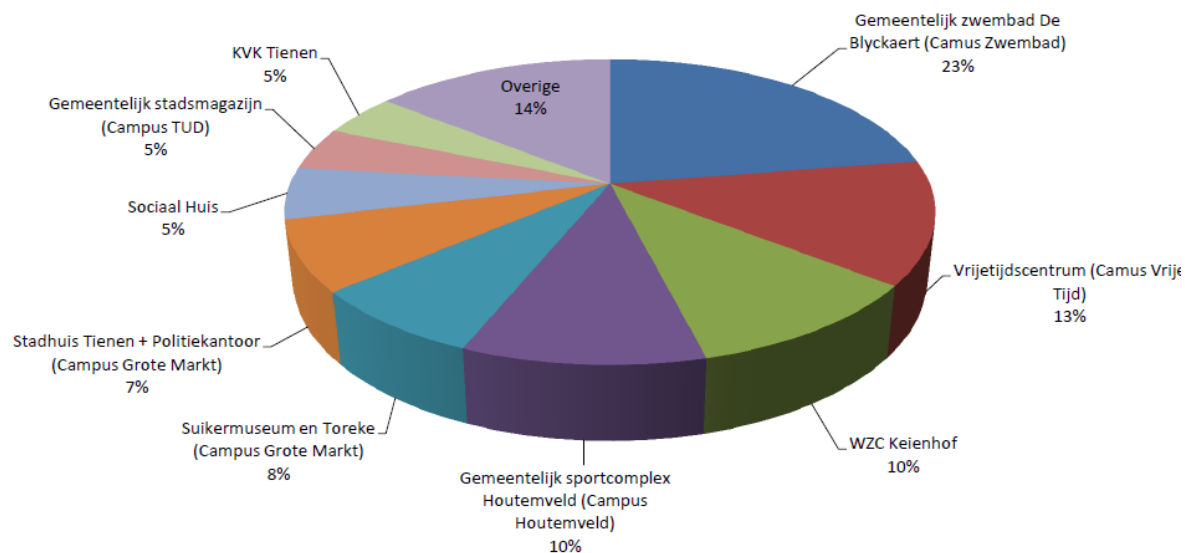
De tweede grootste groep van energieverbruikers op grondgebied Tienen is het particulier en commercieel vervoer.

5.7.2. ENERGIEVERBRUIK GEMEENTELIJKE GEBOUWEN

In 2016 stelde Eandis voor de stad Tienen een energiezorgplan op.

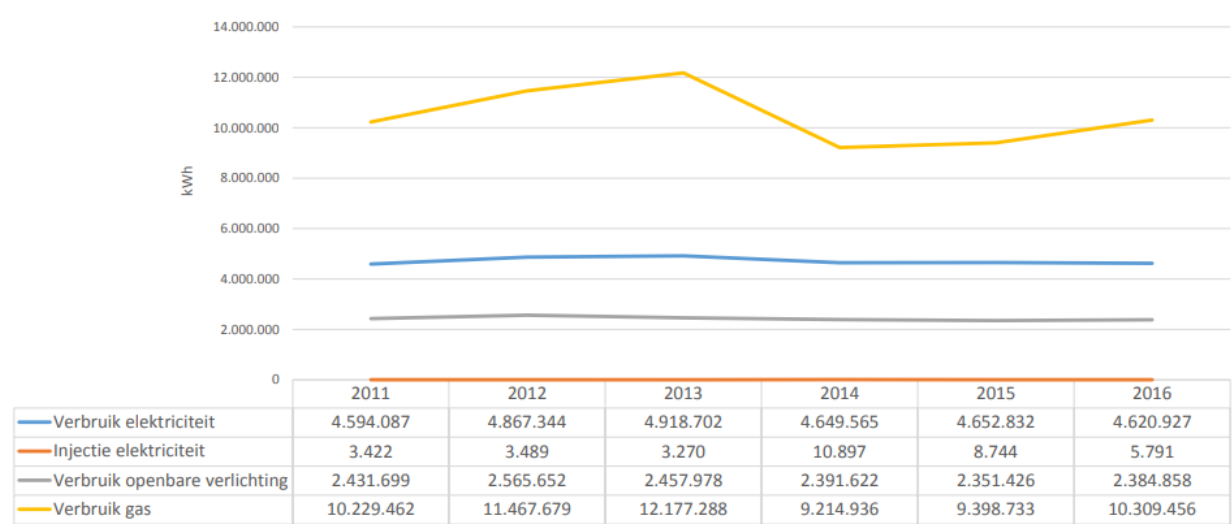
Volgende grafiek geeft een CO₂-balans weer. Hier worden de gebouwen met de hoogste CO₂-uitstoot weergegeven in taartvorm.

Grafiek 14: CO₂-balans

Bron: Energiezorgplan gebouwen Tienen opgemaakt door Eandis op 23.11.2016

Grafiek 15: Energieverbruik in patrimonium lokaal bestuur

Vlaamse gemiddelden (kWh)	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Grafisch
Verbruik elektriciteit	2.989.721	3.061.049	3.114.252	3.053.234	3.008.676	3.036.372	
Injectie elektriciteit	93.871	103.559	111.220	105.071	158.909	148.034	
Verbruik openbare verlichting	1.393.463	1.392.168	1.389.467	1.365.448	1.342.247	1.326.489	
Verbruik gas	7.694.369	8.333.330	8.888.185	7.246.825	7.474.816	7.839.107	

5.8. HERNIEUWBARE ENERGIE

5.8.1. ZONNE-ENERGIE

In januari 2016 liet de provincie Vlaams-Brabant een studie uitvoeren om de energiekansen op vlak van hernieuwbare energieproductie voor het grondgebied van de provincie Vlaams-Brabant na te gaan. De volgende technologieën werden hierbij onderzocht: PV-panelen, grootschalige en kleinschalige windturbines, waterkrachtcentrales, biomassaverwerkingsinstallaties, grond gekoppelde warmtepompen, restwarmte en riothermie.

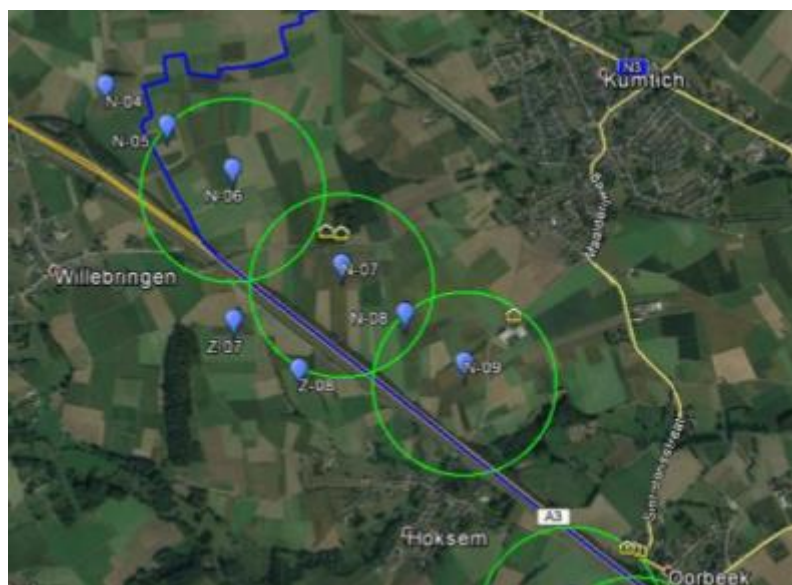
Tabel 5: Evolutie van aantal zonnepanelen van 2007 tot 2016:

	< 10 kW [aantal]	< 10 kW - geïnstalleerd vermogen [kW]	> 10 kW [aantal]	> 10 kW - geïnstalleerd vermogen [kW]
2007	0	0	0	0
2008	5	13	0	0
2009	33	114	0	0
2010	255	1085	7	1418
2011	367	1624	13	2515
2012	707	3327	19	4103
2013	910	4362	25	4847
2014	934	4504	28	5372
2015	960	4623	30	5454
2016	985	4753	30	5454

5.8.2. WINDENERGIE

Op het grondgebied van Tienen zijn er geen windturbines ingepland. Een projectontwikkelaar heeft wel plannen om langs de E40 windturbines in te planten. In totaal zouden er vijf windturbines op het grondgebied van Tienen worden ingepland.

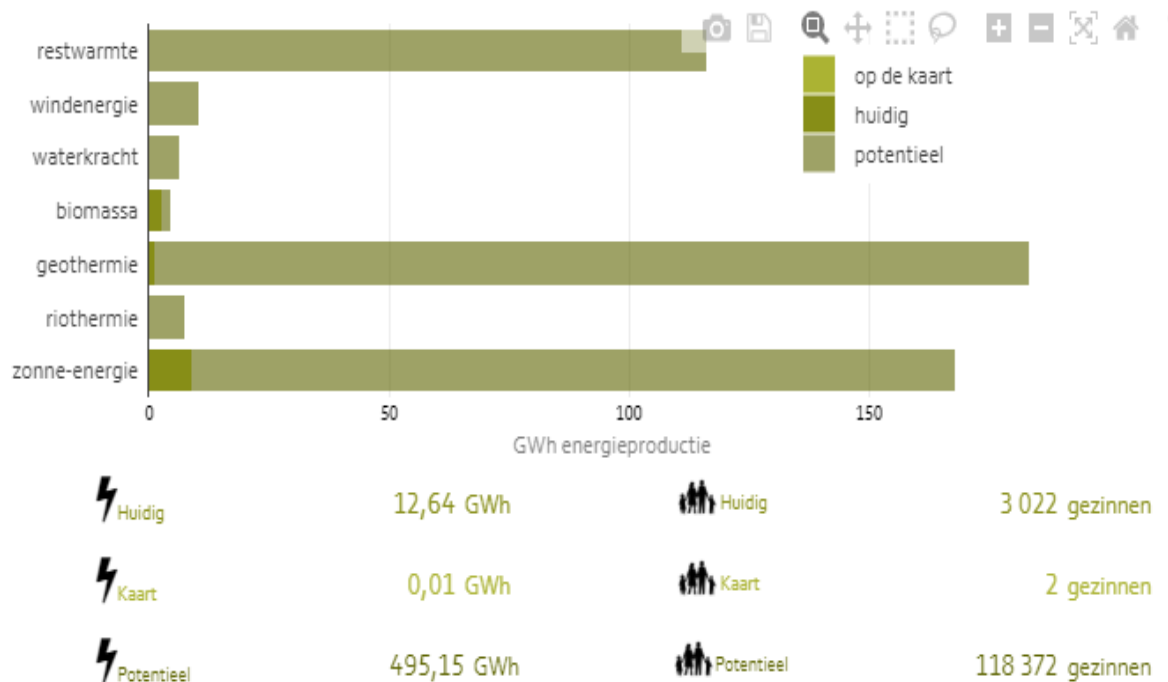
Kaart 3: Mogelijke inplantingsplaatsen windturbines op grondgebied Tienen

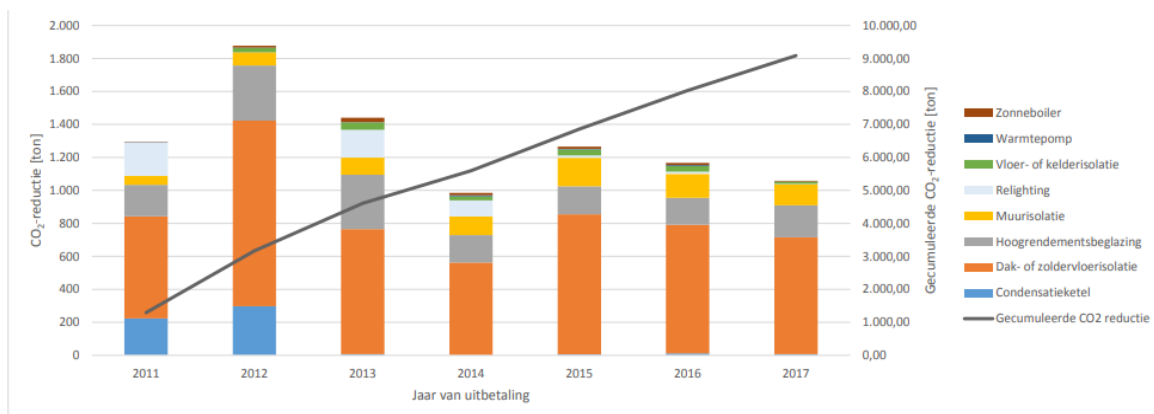
5.8.3. POTENTIEEL HERNIEUWBARE ENERGIE

Hieronder vindt u de resultaten terug voor het grondgebied Tienen waaruit het potentieel voor hernieuwbare technologieën kan worden afgeleid.

Grafiek 16: Hernieuwbare energieproductie per type

Bron: Klimaatkaart Vlaams-Brabant

Grafiek 17: CO₂-reductie in het kader van premie uitbetalingen in Tienen

Vergelijk...	Totale CO ₂ -reductie (ton)	Ton CO ₂ -reductie per 1000 inwoners	Ton CO ₂ -reductie per km ²
Tienen	9.085,38	264,38	126,60
Gemiddelde Eandis-gemeenten	6.413,09	290,10	156,03
Gemiddelde VRIND-klasse*	10.491,99	311,23	163,69

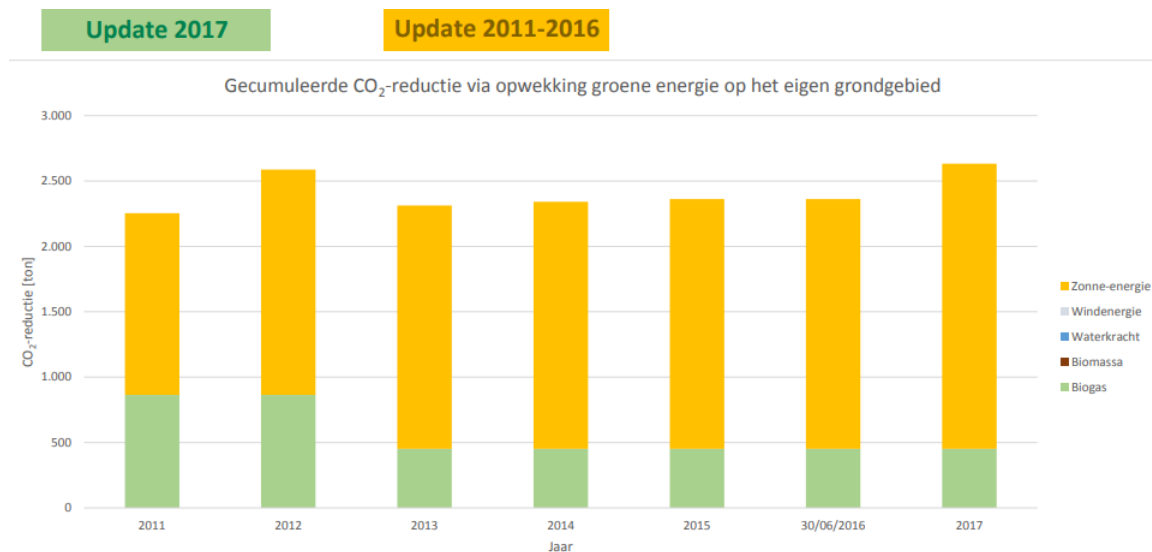
In Tienen werd sinds 2011 in totaal een reductie van 9085 ton CO₂ bereikt, ondersteund door premies van Eandis.

Dit is het equivalent van 3303776 bomen, of 1652 hectare bos gedurende 1 jaar en komt overeen met het gemiddeld jaarlijks elektriciteits- en gasverbruik van 1674 gezinnen

Bron: Energiejaarrapport 2011-2017 Tienen opgemaakt door Eandis

Grafiek 18: CO₂-reductie via hernieuwbare energie in Tienen

Voor Tienen is er een heel groot potentieel voor het inzetten van geothermie, zonne-energie en restwarmte als hernieuwbare energietechnologieën.

Volgens de klimaatkaart van de provincie Vlaams-Brabant kunnen maximaal 118.372 gezinnen voorzien worden met hernieuwbare elektriciteit geproduceerd binnen het grondgebied van Tienen.

De stad Tienen werd geselecteerd voor het project “Warmtewende, aan de slag met groene warmte” nadat het college van burgemeester en schepenen in zitting van 28 augustus 2018 akkoord ging om zich hiervoor kandidaat te stellen. Het project “Warmtewende, aan de slag met groene warmte” is een project van een projectgroep bestaande uit de provincie Vlaams-Brabant, VVSG, Bond Beter Leefmilieu en ODE (Organisatie Duurzame energie).

Het project houdt in dat de stad Tienen intensief gaat worden begeleid voor het opstellen van een warmtebeleidsplan. Er zal worden gestart met het aanmaken van een warmtezoneringsplan dat de huidige en toekomstige warmtevrage en warmteproducenten in kaart brengt. Doel is om te komen tot optimale keuzes van duurzame warmtetechnieken per onderscheiden zone.

5.9. LUCHTKWALITEIT

De afgelopen decennia slaagden zowel Vlaanderen als Europa erin de uitstoot van vervuilende stoffen naar de lucht sterk te verminderen en zo de kwaliteit van onze lucht te verbeteren. Toch heeft luchtverontreiniging nog steeds een belangrijke schadelijke impact op onze gezondheid en op het leefmilieu. Luchtverontreiniging is de belangrijkste milieugerelateerde oorzaak van vroegtijdige sterfte in de Europese Unie en in het Vlaamse gewest.

Het klimaatbeleid en het luchtkwaliteitsbeleid beogen allebei een vermindering van de emissies van een aantal stoffen in de lucht, respectievelijk broeikasgassen en luchtverontreinigende emissies.

In mei 2018 werd de luchtkwaliteit gemeten waar 20.000 Vlamingen hebben aan geparticipeerd. Onder leiding van professionele wetenschappers verzamelden burgers data over de luchtkwaliteit. Het onderzoek beter bekend als CurieuzeNeuzen Vlaanderen had tot doel om de luchtkwaliteit over heel Vlaanderen gedetailleerd in kaart te brengen, zowel in de stad als op het platteland.

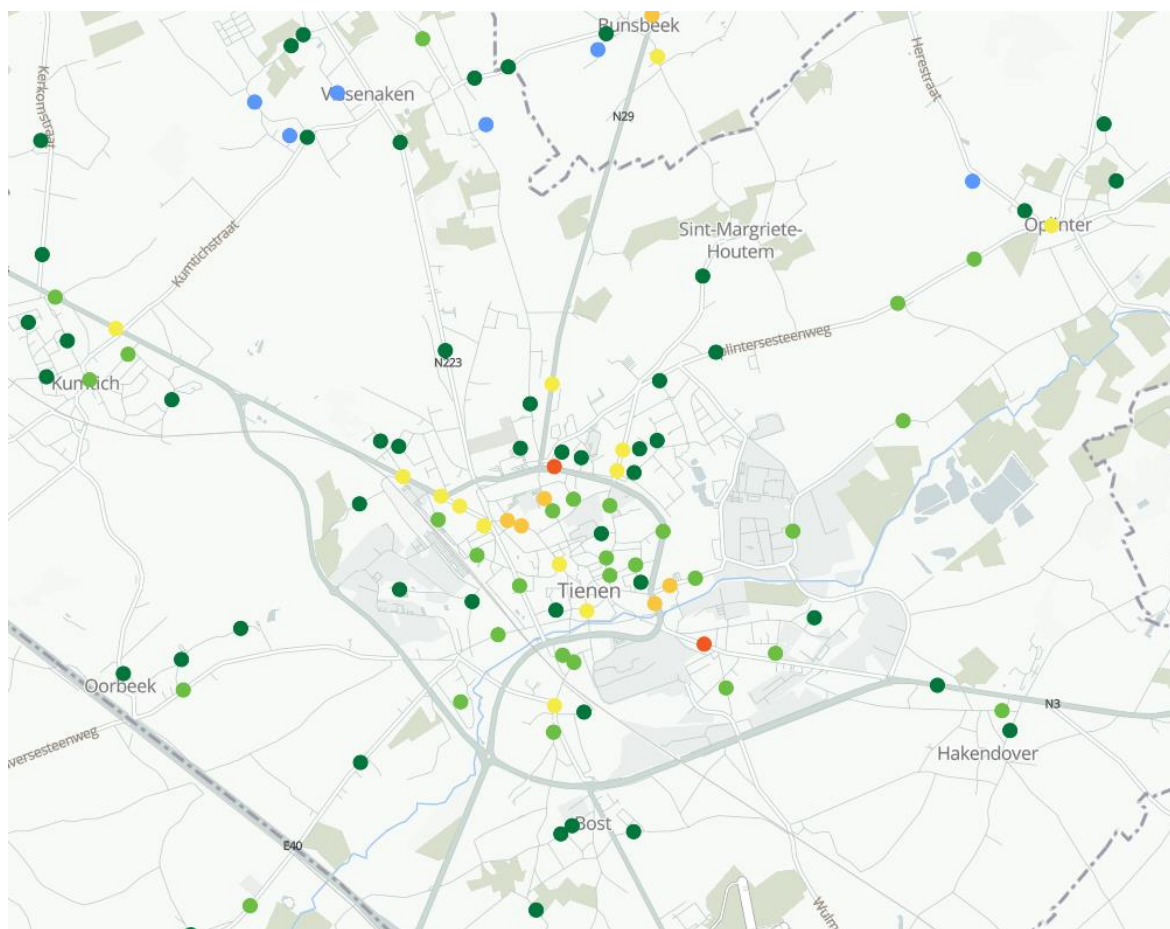
Omdat NO₂ een goede indicator is voor luchtverontreiniging door het verkeer werd enkel de concentraties van NO₂ in de buitenlucht gemeten. De stippenkaart van CurieuzeNeuzen Vlaanderen toont de gemeten NO₂-concentratie (microgram/m³) via een kleurencode.

Recente resultaten van de Vlaamse Milieumaatschappij tonen aan dat luchtkwaliteit niet enkel een probleem is in de grote steden. Ook in kleine gemeenten wordt de Europese norm voor stikstofdioxide (NO₂) overschreden.

Deze moleculen ontstaan bij verbranding op hoge temperatuur, zoals in de motor van een auto. Omdat NO₂ een belangrijke indicator is voor luchtverontreiniging door het verkeer, is het relevant om de stof te meten. Het verkeer is verantwoordelijk voor meer dan de helft van de NO₂-uitstoot in Vlaanderen. Dieselwagens produceren daarbij meer NO₂ dan benzine-wagens.

Hoge NO₂-concentraties hebben belangrijke effecten op de gezondheid zoals irritatie van de luchtwegen, verergering van astma of chronische bronchitis. Recent onderzoek toont aan dat hogere NO₂-concentraties ook de kans op een hartaanval vergroten. Stikstofdioxide heeft daarnaast ook een invloed op het milieu door de vorming van smog, en draagt bij aan de verzuring van de oceanen.

Kaart 4: Resultaten onderzoek CuriezeNeuzen Tienen

Overwegend kan besloten worden dat de luchtkwaliteit relatief goed is op een aantal punten na. De slechtste score in Tienen bedraagt 37,5 microgram per kubieke meter. De Europese norm bedraagt 40 microgram per kubieke meter, maar dat is wel een toegelaten maximum. Het gemiddelde in Tienen bedraagt 20,4 microgram per kubieke meter.

5.10. ANDERE UITDAGINGEN

- **In het Belgisch Interfederaal Energiepact staan volgende doelstellingen:**
  - a. In 2050 verwarmen we onze gebouwen niet meer met behulp van fossiele brandstoffen maar gebruiken we hernieuwbare technologieën zoals warmtepomp, warmtenet, geothermie, zonneboiler, biomassa, biogas, ...;
  - b. Vanaf 2035 worden geen nieuwe mazoutketels meer verkocht (industrie en residentieel);
  - c. De openbare gebouwen zijn energieneutraal tegen 2040
- **Nederland stopt gaslevering tegen 2030**
 Hierdoor dient Tienen over te schakelen van arm gas naar rijk gas. In Tienen is deze gasconversie gepland in 2026. Ook voor de stadsgebouwen zal dienen nagegaan te worden of de technische installaties hier al of niet nog aan dienen te worden aangepast.
- **Ontwerp Vlaamse Klimaat- en Energieplan 2021-2030, waarin volgende maatregelen zijn opgenomen:**
  - een actieplan 'Bijna-energie neutrale gebouwen';
  - een sterke verlaging van het EPC-kengetal voor residentiële gebouwen via het Renovatiepact;
  - sensibilisering en informering via de Woningpas en het EPC+;
  - aanmoediging van diepgaande renovaties via financiële stimuli;
  - verstrenging van de energieprestatieregelgeving;
  - ontwikkeling van een actieplan voor niet-woongebouwen (tertiaire sector);
  - beter onderhoud van verwarmingsinstallatie en buitengebruikstelling van energie-inefficiënte toestellen;
  - ontwikkeling van een strategie voor de uitfasering van fossiele brandstoffen (warmtepomp, zonneboiler, warmtenetten, geothermie, biomassa, ...).
  - geen stookolieketels meer in nieuwe woningen en ingrijpende renovaties vanaf 2021
  - Het plaatsen van stookolieketels in nieuwe woningen en bij ingrijpende renovaties wordt vanaf 2021 verboden. Ingrijpende renovaties zijn renovaties waarbij minstens 75 % van de bestaande woning geïsoleerd wordt en waarvoor het verwarmingssysteem vervangen wordt.
  - geen aardgasaansluitingen meer in verkavelingen vanaf 2021
  - Deze nieuwe woningen zullen dan de keuze hebben tussen een warmtepomp of een aansluiting op een warmtenet. In praktijk zal het hier vooral gaan over projecten gerealiseerd door bouwpromotoren.

5.11. VRAGEN MET BETREKKING TOT TOEKOMSTIGE ONTWIKKELINGEN

- Is het wenselijk dat de stad Tienen op lange termijn een lage-emissiezone invoert ?
- Hoe bereiden we ons voor op de komst van de zelfrijdende auto ? Hoe gaan we daar als stad mee omgaan ?
- Hoe kunnen we als stad slim inspelen op de klimaatverandering die zich aan het voltrekken is ?
- Hoe kunnen we als stad ons voorbereiden op het loskoppelen van fossiele brandstoffen ?
- De stad Tienen ging de ambitie aan om tegen 2020 de CO₂-uitstoot op haar grondgebied met 20 % te reduceren ? Gaat de stad Tienen de ambitie aan om net zoals de provincie Vlaams-Brabant, de stad Leuven, stad Mechelen, enz tegen 2030 klimaatneutraal te zijn ? Hoe ver gaan we ? Achterblijven is geen optie. Waarom dit niet de motor laten zijn van stadsontwikkeling en hierdoor als stad het verschil te maken en zo aanzuigefect creëren voor jonge gezinnen, bedrijven enz. ?
- Waarom niet als stad Tienen de regisseur rol op te nemen in de energietransitie en hierdoor een gunstig ondernemersklimaat en woonklimaat creëren zodat energiebevoorrading verzekerd kan blijven aan betaalbare prijzen?

- Het burgemeestersconvenant loopt tot 2020 – een nieuw burgemeestersconvenant 2030 waarin zowel mitigatie als adaptatie staan opgenomen zal ter goedkeuring komen voor te liggen – ondertekent de stad Tienen opnieuw het burgemeestersconvenant 2030 met blik op 2050 ?
- De uitdaging zal er in bestaan om structurele beleidsmaatregelen in te brengen in klimaatplannen en bij de uitvoering en dit te integreren in de Beleids- en Beheercyclus.
- Hoe gaan we als stad omgaan met personeelsleden die met elektrische voertuigen naar het werk komen ? Welke policy gaan we hiervoor hanteren ? Welke voorzieningen gaan we hiervoor treffen ?
- Welke nieuwe instrumenten kunnen we inzetten om inwoners te stimuleren om energetisch te renoveren ?
- Hoe gaan we als stad Tienen omgaan met energie-opslag (accusystemen, ...) ? Spelen we hier al of niet op in ?
- Waar zetten we als stad in op collectieve verwarmingssystemen en waar op individuele?
- Hoe stimuleren we nieuwe woonvormen zoals cohousing, woningdelen enz.

6. AFVALBELEID EN CIRCULAIRE ECONOMIE

6.1. VAN EEN AFVALBELEID NAAR EEN MATERIALENBELEID

Het afvalbeleid beoogt een optimale service naar de bevolking, een correcte afvoer van de afvalstromen en het beheersen van de afvalhoeveelheden met aandacht voor een duurzame en nette leefomgeving. De gescheiden ophaling van huishoudelijke afvalstoffen en de werking van het recyclagepark is hierbij essentieel.

Met het in voege treden van het Materialendecreet en het Vlaams Reglement betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen kwam er een verruiming van het afvalbeleid en gaat het niet enkel en alleen meer om het voorkomen en selectief inzamelen van afval. Het materialendecreet richt zich op het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen. Zo is er een definitie voor 'materiaal'. Alle afvalstoffen zijn materialen, maar niet alle materialen zijn afvalstoffen.

Een van de basisprincipes in het Materialendecreet is een duidelijke prioriteitsvolgorde voor de omgang met materialen, en niet alleen afvalstoffen. De prioriteiten komen overeen met de Europese kaderrichtlijn, maar gaan ook verder.

- In de eerste plaats moet de preventie van afvalstoffen worden bevorderd en moeten we werk maken van duurzame productie- en consumptiepatronen.
- De tweede trede stimuleert voorbereiding voor hergebruik. Denk aan kleine reparaties aan of het schoonmaken van herbruikbare goederen.
- Ten derde recycleren we zoveel mogelijk afvalstoffen en sluiten we materiaalkringlopen.
- In de vierde plaats worden andere vormen van nuttige toepassing van afvalstoffen aangemoedigd, zoals energierecuperatie en de inzet van materialen als energiebron.
- Op de vijfde plaats komt de verwijdering van afvalstoffen, met storten als laatste optie.

Het duurzaam materialenbeleid gaat ervan uit dat zoveel mogelijk materialen op een veilige manier voor mens en milieu, (her) ingezet worden in een kringloop. Zowel op korte als op lange termijn kan het materialenbeleid een belangrijke bijdrage leveren aan het klimaatbeleid door een vermindering van de broeikasgassen (bijvb. inzet van gerecycleerd materiaal leidt tot minder ontginning van primaire grondstoffen waardoor de daarmee verbonden broeikasgassenuitstoot wordt vermeden).

Wil de stad Tienen de ambitieuze klimaatdoelstellingen kunnen halen voor 2020, 2030 en 2050 zullen de agenda's van het materialenbeleid en het klimaatbeleid meer moeten samen sporen.

Lokale materiaalkringlopen moeten bijdragen tot een betere leefkwaliteit en een sterker economisch en sociaal weefsel. Aspecten zoals minder materialen verbruiken, materialen efficiënter verplaatsen en verplaatsing van materialen overbodig maken, maken onderdeel uit van een lokaal materialenbeleid.

Lokaal de stap zetten van een afvalbeleid naar een materialenbeleid kan op verschillende manieren, bijvoorbeeld:

- Door logistieke systemen efficiënter te organiseren. Daarbij worden de aanvoer en distributie van grondstoffen en producten en de afvoer van afvalstoffen op elkaar afgestemd, bijvoorbeeld met stadsdistributiesystemen en kleinere distributiecentra die zeer gericht werken;
- Door gebouwen en openbare ruimte efficiënter te gebruiken. Dat kan door ze meer functies te laten vervullen en door al in de ontwerpfase van gebouwen, wijken, ... rekening te houden met aanpasbaarheid (veranderingsgericht bouwen) zodat er minder bouwmaterialen nodig zijn en gebouwen vlotter kunnen inspelen op nieuwe behoeften;
- Door de materiaalketen te verkorten. Bijvoorbeeld door stadslandbouw te bevorderen, zodat voedingsproducten een kleinere afstand afleggen en minder verpakking nodig hebben voor ze worden geconsumeerd of door bepaalde bedrijven in de stad te houden, zodat de producten lokaal gebruikt kunnen worden;
- Door symbiose op lokaal niveau te bevorderen, zodat reststromen of restwarmte lokaal gebruikt worden, of primaire grondstoffen vervangen worden door wat lokaal beschikbaar is;

- Door het bevorderen van een decentrale productie op maat, lokaal hergebruik en van lokale herstellen en deelinitiatieven als bron van nieuwe bedrijvigheid

---

6.2. GESCHEIDEN OPHALING VAN HUISHOUDELIJKE AFVALSTOFFEN

6.2.1. ALGEMEEN

De stad is verantwoordelijk voor de organisatie van de inzameling en verwerking van het huishoudelijk afval. De stad besloot om vanaf 1 januari 2015 beheersoverdracht te doen aan Ecowerf tot 31 december 2020 voor:

- Afvalpreventie
- Inzameling huis-aan-huis van huisvuil, grof vuil, papier en karton, PMD, snoeihout en GFT;
- Inzameling glas via glasbakken;
- Inzameling brengmethode: exploitatie recyclagepark, containerwissels en lediging AEEA (Afgedankte Elektrische en Elektronische Apparaten) container;
- Verwerking huisvuil, grof vuil, papier en karton, PMD, glas, KGA, oud ijzer, snoeihout afkomstig van recyclagepark, snoeihout, gras en blad, boomstronken, vlak glas, EPS, folies, recycleerbaar en niet-recycleerbaar bouwafval, sloophout, AEEA en droge batterijen.

De wettelijke voorwaarden zijn terug te vinden in het Besluit van de Vlaamse Regering betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen. Hieronder volgt een opsomming:

- Ten minste de volgende huishoudelijke afvalstoffen moeten gescheiden worden aangeboden en verder afzonderlijk worden gehouden bij de ophaling of inzameling:
    - Klein gevaarlijk afval van huishoudelijke oorsprong
    - Glazen flessen en bokalen
    - Papier – en kartonafval
    - Grofvuil
    - Groenafval
    - Textielafval
    - Afgedankte elektrische en elektronische apparatuur
    - Afvalbanden
    - Puin
    - Asbestcementhoudende afvalstoffen
    - Pmd-afval
    - Recycleerbare harde kunststoffen
    - Gebruikte dierlijke en plantaardige vetten en oliën
  - Ten minste de volgende huishoudelijke afvalstoffen moeten gescheiden worden aangeboden en verder afzonderlijk worden gehouden bij de ophaling of inzameling, of, indien aantoonbaar niet mogelijk, naderhand uitgesorteerd worden:
    - Houtafval
    - Metaalafval
  - De gemeente past het principe “de vervuiler betaalt” toe bij de berekening van de bijdrage in de kosten door de burger van het beheer van huishoudelijk afval dat via de gemeentelijke kanalen wordt ingezameld.
- De lokale besturen hanteren drie vormen van tarieven:
- de variabele invulling (onder meer retributies);
  - de forfaitaire afvalbelasting;
  - de algemene middelen van de lokale besturen.

De hieronder gehanteerde vork van minima- en maximabedragen betreft de variabele invulling van de tarifiering van onderstaande fracties. De volgende minima- en maximabedragen zijn van toepassing:

Fractie brengmethode:	Minimum variabel	Maximum variabel
zuiver steenpuin zonder milieurisico	0 euro/kg	0,03 euro/kg
huisvuil	0,1 euro/kg	0,3 euro/kg
grofvuil	0,02 euro/kg	0,3 euro/kg
Fractie haalmethode:		
huisvuil	0,1 euro/kg	0,3 euro/kg
grofvuil	0,05 euro/kg	0,6 euro/kg

6.2.2. GESCHIEDEN HUIS-AAN-HUISINZAMELING VAN HUISHOUDELIJKE AFVALSTOFFEN STAD TIENEN

De stad Tienen voldoet aan de wettelijke randvoorwaarden: er is een wekelijkse huis-aan-huisinzameling van restafval, een tweewekelijkse ophaling van GFT, een driewekelijkse ophaling van PMD, een vierwekelijkse ophaling van papier en karton en sinds 1 januari 2018 is er ook een zeswekelijkse ophaling van zachte plastics. Grof vuil en snoeihout worden op afroep huis – aan - huis opgehaald (1 maal per maand).

Voor wat de huis-aan-huisophaling betreft werd er begin 2017 een wijziging doorgevoerd. Het grondgebied van Tienen werd opgedeeld in 2 sectoren. Sector 1 behelst de binnenstad en sector 2 is het gebied buiten de vesten.

De stad Tienen sloot ook een overeenkomst met een erkend kringloopcentrum zijnde, Kringwinkel Hageland voor de inzameling van herbruikbare goederen. In 2017 opende in Tienen een bijkomend inleverpunt om het inleverpunt in het centrum wat te ontlasten.

De stad Tienen past ook het principe “de vervuiler betaalt” toe en hanteert volgende tarieven overeenkomstig het contantbelastingreglement voor de inzameling en verwerking van het huishoudelijk afval dat goedgekeurd werd op 01.01.2018 en eindigt op 31.12.2020:

Voor de huis-aan-huisinzameling:

- *Huisvuil*: 2,20 euro/zak groot formaat en 1,40 euro/zak klein formaat
- *GFT-afval*: 0,75 euro/40 liter en 2 euro/120 liter
- *PMD-afval (60 liter zak)*: 0,15 euro/zak
- *Zachte plastic (60 l/zak)*: 0,25 euro/zak
- *Grofvuil*: per begonnen 1 m³: 15 euro
- *Snoeihout*: tarief per busse: 5 euro/per begonnen 2 m³

De stad Tienen heft ook een jaarlijkse belasting op het ophalen van huisvuil dat inging vanaf 2015 en eindigt op 2020. Het jaarlijks belastingsbedrag bedraagt:

- 20 euro voor een alleenstaande
- 40 euro per vereniging van 2 of meer personen.

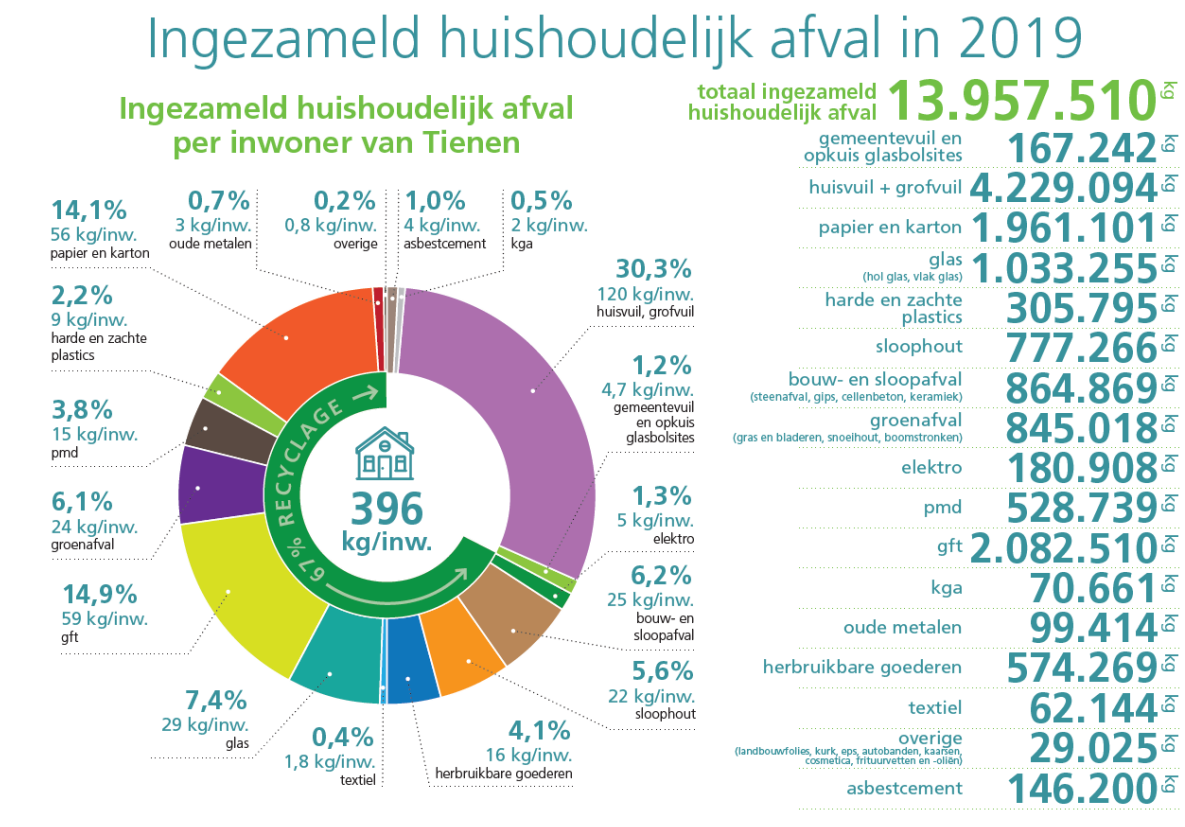
Voor inwoners die gebruik maken van sorteerstraten (ondergrondse afvalcontainers) wordt naast het jaarlijks belastingsbedrag ook maandelijks een vaste beheerskost aangerekend van 3,53 euro voor particulieren en 7,06 euro voor een KMO. Een sorteerstraat is operationeel op de site van Park Passionisten.

6.2.3. HUIS-AAN-HUISOPHALINGEN IN CIJFERS

De hoeveelheid restafval (huisvuil + grofvuil + gemeentevuil + bedrijfsrestafval + bedrijfsgrofvuil + opkuis glas) per inwoner bedroeg volgens Ecoverf in

- 2016: 134,0kg per inwoner;
- 2017: 126,6 kg per inwoner;
- 2018: 126,2 kg per inwoner;
- 2019: 128,5 kg per inwoner.

Grafiek 1: Gegevens van het totaal ingezameld huishoudelijk afval per inwoner van Tienen in 2019

Volgens het uitvoeringsplan 'Milieuverantwoord beheer van huishoudelijk afval 2008-2015' mocht een gemeente maximaal 180 kg restafval per inwoner produceren vanaf 2010. Die doelstelling gold voor alle gemeenten, hoewel gemeenten onderling sterk verschillen.

Met het in voege treden van het Uitvoeringsplan huishoudelijk afval en gelijkaardig bedrijfsafval werd een wijziging doorgevoerd en neemt men de Belfius-categorie als basis voor een nieuwe doelstelling. Tienen behoort volgens de Belfius-cluster tot cluster V5 – middelgrote steden wat betekent dat de **doelstelling tegen 2022 voor restafval werd vastgelegd op 139 kg/inwoner.**

Voor Tienen werd de doelstelling voor restafval in 2022 vastgelegd op 134 kg/inwoner. Dit komt omdat in Tienen in 2016 de hoeveelheid restafval 134 kg/inwoner bedroeg en in het Uitvoeringsplan staat vermeld dat gemeenten die bij het begin of tijdens de planperiode de doelstelling voor hun cluster bereikt hebben, deze behouden of hun resultaat verbeteren tijdens de planperiode.

Op 2 januari 2019 kwam een mail binnen van OVAM waarin zij de stad informeren dat er een wijziging van het Uitvoeringsplan huishoudelijk afval en gelijkaardig bedrijfsafval werd doorgevoerd ten gevolge van de publicatie van Belfius-bank op 14 maart 2018 inzake de nieuwe indeling van gemeenten in clusters. Tienen behoort voortaan tot de cluster V12 – gemeenten en kleine steden met centrumfunctie en economische activiteit. De OVAM evalueerde het gebruik van clusters en rekende ook het effect van de nieuwe clustering door op de te behalen restafvaldoelstellingen. De nieuwe clustering kan een wijziging van de restafvaldoelstelling betekenen. **Voor de stad Tienen blijft de restafvaldoelstelling ongewijzigd en blijft deze vastgelegd op 134 kg/inwoner. Met 128,5 kg restafval per inwoner voldoet Tienen aan deze doelstelling.**

6.2.4. INVOERING SELECTIEVE INZAMELING HARDE EN ZACHTE PLASTICS

Een andere nieuwigheid was de invoering van de selectieve inzameling van harde en zachte plastics op het recyclagepark vanaf juli 2016. Vanaf januari 2018 werd de selectieve inzameling van harde en zachte

plastics uitgebreid met een zeswekelijkse huis-aan-huisophaling in roze zakken om zo nog meer mensen te motiveren om plastic apart in te zamelen.

Sinds 1 januari 2018 worden er ook zachte plastics om de zes weken opgehaald. Met deze maatregel wil de stad Tienen nog meer mensen motiveren om plastic apart in te zamelen.

6.2.5. INZAMELING VAN HUISHOUDELIJKE AFVALSTOFFEN EN VERGELIJKBARE BEDRIJFSAFVALSTOFFEN VIA BRENGMETHODE

INZAMELING GLAS VIA GLASCONTAINERS

Verspreid over het grondgebied van Tienen staan in het totaal 55 duoglasbollen opgesteld.

Volgens het uitvoeringsplan is het verplicht dat er minstens één duobol of 2 monobollen bovengronds of ondergronds per 1000 inwoners staan opgesteld op korte afstand hieraan voldoet de stad Tienen ruimschoots.

Nieuw is dat er aan de Leopoldvest residentie Beatrijs ondergrondse glascontainers werden aangelegd en in 2017 in gebruik werden genomen.

In zitting van 6 juni 2017 ging het college van burgemeester en schepenen akkoord om te onderzoeken of er voor volgende locaties ondergrondse glascontainers kunnen worden geplaatst:

- Huidvettersstraat (in eerste instantie)
- Vissenakenstraat (in tweede instantie)

Omdat er herinrichtingsplannen in de maak zijn voor de Huidvetterstraat besloot het college om voorkeurlocatie te wijzigen en de site aan kerk Grimde naar voren te schuiven.

INZAMELING TEXTIEL VIA TEXTIELCONTAINERS

Op het grondgebied van Tienen staan in totaal **59 textielcontainers** opgesteld.

In 2017 werd een overheidsopdracht 'Leveren, plaatsen, beheren en ledigen van textielcontainers' uitgeschreven en deze opdracht werd gegund aan Vlaams Inzamelcentrum Textiel. Deze opdracht loopt tot 31 december 2021 maar kan in die tussentijd wel jaarlijks worden opgezegd.

Volgens het uitvoeringsplan huishoudelijke afval – en gelijkaardig bedrijfsafval goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 16 september 2016 moet er minstens 1 container per 1000 inwoners geplaatst worden, wat in Tienen een totaal aantal containers van minstens 34 containers betekent.

De stad Tienen ontvangt sinds 1 januari 2018 0,14 euro per kg textielafval terwijl dit voorheen 0,10 euro per kg was. In 2017 werd er in totaal 295692 kg textiel opgehaald.

INZAMELING AFVALSTOFFEN VIA HET RECYCLAGEPARK

De stad Tienen droeg het beheer voor de uitbating van het recyclagepark over aan Ecowerf sinds 28 november 2013.

Vanaf 26 november 2014 besloot het stadsbestuur over te gaan tot de invoering van het geautomatiseerde DifTar-systeem op basis van gewicht op haar grondgebied voor de inzameling op het gemeentelijke recyclagepark van de gesorteerde fracties van het huishoudelijke afval (en daarmee vergelijkbaar bedrijfsafval) voor een termijn van minimaal 8 jaar.

Vanaf de opening van het DifTar-containerpark en voor een termijn eindigend op 31.12.2020, wordt er een contantbelasting gevestigd voor het ter inzameling en verwerking aanbieden van afvalstoffen die zijn toegelaten op het recyclagepark.

In 2016 keurde de Raad van Bestuur van Ecowerf de visienota containerparken goed.

Vernieuwend is dat iedere inwoner niet naar één maar naar meerdere, zelfs naar alle containerparken zal kunnen gaan, in de praktijk naar het park dat hem/haar het beste uitkomt, het dichtst bij de woning of op weg naar het werk. De gemeentegrens is niet langer een grens.

Als inwoner van Tienen kan men ook terecht op het recyclagepark van Glabbeek, Haacht, Herent, Keerbergen, Kortenberg, Landen, Lubbeek, Rotselaar, Tremelo en Scherpenheuvel-Zichem.

Foto 1: Containerpark Tienen

INZAMELING HUISHOUDELIJKE AFVALSTOFFEN VIA SORTEEERSTRATEN

Voor nieuwe woonprojecten en bouw van appartementen is het aangewezen om in de beginfase bij opmaak van de plannen de aanleg van een sorteerstraat mee te laten opnemen.

Voor het project Park Passionisten werd een sorteerstraat aangelegd en kunnen de bewoners volgende fracties naar de sorteerstraat brengen:

Gratis fractie: Papier en karton/PMD

Betalende fracties: Restafval en GFT- afval

Naar de toekomst is het wenselijk dat er een visie uitgeschreven wordt onder welke voorwaarden en waar het aangewezen is om ondergrondse afvalcontainers te plaatsen.

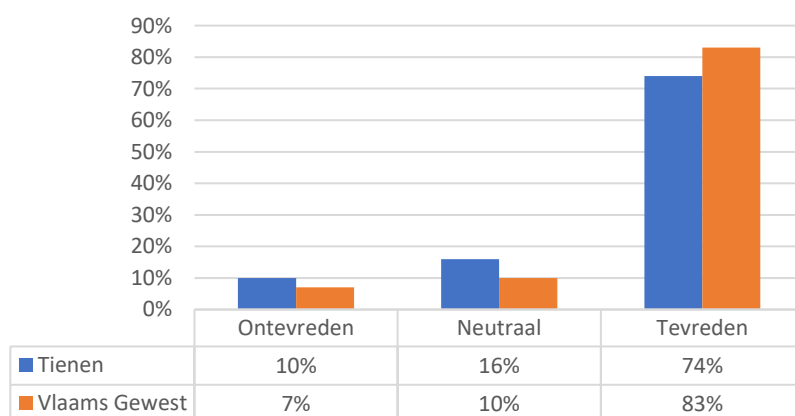
Het ondergronds brengen van afvalcontainers heeft het voordeel dat deze 7 op 7 dagen en 24 op 24 uur toegankelijk zijn voor de inwoners wat kadert in een kwaliteitsvolle dienstverlening en dat er ook minder dient gereden te worden door Ecowerf wat dan weer bijdraagt aan de klimaat – en mobiliteitsdoelstellingen.

Foto 2: Sorteerstraat

6.3. TEVREDENHEID DIENSTVERLENING HUISVUILVOORZIENINGEN STAD TIENEN

De Tienenaren zijn tevreden over de huisvuilvoorzieningen in hun stad. Opvallend is dat Tienen op dit vlak minder goed scoort dan het Vlaams Gewest waar 83% van de inwoners tevreden blijken.

Tabel 1: Aandeel van de inwoners dat tevreden is over de huisvuilvoorzieningen in de stad (2017)

Bron: Gemeentemonitor 2018

6.4. OPENBARE NETHEID

6.4.1. ZWERFVUIL

Onderzoek toont aan dat 3 op 4 Vlamingen zich ergert aan zwerfvuil. Niemand wil in een vuile straat wonen of wandelen in een park vol afval. Toch blijft zwerfvuil en sluikstort een hardnekkig probleem ondanks de vele inspanningen die de stad en vrijwilligers leveren.

Van de miljoenen flesjes en blikjes die jaarlijks over de toonbank gaan, belandt nog altijd een aanzienlijk deel naast de vuilbak. Plastic flesjes en blikjes zijn op dit moment verantwoordelijk voor zo'n 40 procent van het volume van het zwerfafval.

Veel zwerfafval dat niet wordt opgeruimd, belandt via wind en water in de zee waar het onderdeel wordt van de plastic soep, de drijvende vuilnisbelten in de oceanen. Daar brengt het op grote schaal schade toe aan vissen, vogels en andere zeedieren, die het in hun maag krijgen, erin verstrikt raken of er in stikken.

In navolging hiervan besloot het college van burgemeester en schepenen in zitting van 30 januari 2018 om zich aan te sluiten bij de Statiegeldalliantie en vroeg aan de regering om structurele en eerlijke oplossingen door te voeren in de vorm van statiegeld op alle PET-flessen en blikjes.

Het college van burgemeester en schepenen nam ook het standpunt in om achter het invoeren van statiegeld op plastic flessen en blikjes te staan op voorwaarde dat dit gepaard blijft gaan met de selectieve inzameling van de blauwe zak en roze zak en later met de uitgebreide blauwe zak.

Tienen investeert heel wat middelen in een propere stad. Dagelijks is het team van de openbare reiniging met acht mensen op pad om vuilbakjes te ledigen, zwerfafval op te kuisen en meldingen van sluikestort op te volgen. Op dinsdag en donderdag worden zij in het stadscentrum bijgestaan door drie medewerkers van de vzw Blankedale. In 2017 alleen al haalde het team zo maar eventjes **92.500 kilogram afval** op en werden er meer dan 1.000 meldingen van zwerfafval afgevinkt.

Op het grondgebied van Tienen staan in totaal 268 vuilnisbakken.

Het ledigen van de vuilnisbakken gebeurt door drie organisaties zijnde:

- **Ecowerf:** maandag alle vuilnisbakken op grondgebied Tienen + donderdag vuilnisbakken in het centrum;
- **Blankedale:** ledigt vuilnisbakken en maakt straten proper op parcours markt dinsdag, zaterdag en zondag;
- **De Technisch Uitvoerende Dienst (TUD)** vrijdag vuilnisbakken centrum + langs Albertvest aan de Carrefour + opruimen sluikestorten aan glasbollen centrum.

In 2018 werd ook geëxperimenteerd met slimme vuilnisbakken. Ter gelegenheid van Heldenland werden er op het Martelarenplein 8 slimme vuilnisbakken geplaatst. Een slimme vuilnisbak is uitgerust met een pers op zonne-energie die is ingesteld om om het uur te persen zodat het afval samengedrukt wordt en het dus langer duurt vooraleer de vuilnisbak vol is. Een slimme vuilnisbak is ook nog eens uitgerust met een sensor die de vullingsgraad registreert. Hij wordt ingezet om piekmomenten tijdens evenementen af te vlakken, ophalingen te reduceren en tenslotte om te voorkomen dat vuilbakken uitpuilen en het afval ernaast op de grond terecht komt. Verder hebben slimme vuilnisbakken ook het voordeel dat er efficiënter kan geledigd worden.

In 2019 werden ook slimme vuilnisbakken ingezet op het Vianderdomein.

6.4.2. LENTESCHOONMAAK

De stad neemt ook ieder jaar deel aan de Lenteschoonmaak waar telkens meer dan 100 vrijwilligers de handen uit de mouwen steken om zwerfafval op te ruimen. In 2017 werd 1.500 kg zwerfvuil ingezameld en in 2018 1.780 kg.

Tabel 2: Afvoer slib

Jaar	2013	2014	2015	2016	2017
Ton	592,39T	293,47T	721,27T	282,29T	606,45T
Bedrag €	€ 22 510,87	€ 11 152,07	€ 27 408,13	€ 10 727,23	€ 23 045,00

BELASTING OP HET WEGHALEN EN VERWIJDEREN VAN GOEDEREN EN AFVALSTOFFEN

Sluikafval kost de stad jaarlijks handenvol geld en wordt dan ook streng aangepakt door middel van een belasting op het weghalen en verwijderen van goederen en afvalstoffen, gestort of achtergelaten op daartoe

niet voorziene plaatsen of tijdstippen, op niet-reglementaire wijze of in niet-reglementaire recipiënten (of kortweg: belasting op sluikestorten). Naast de leden van de lokale politie kunnen ook beëdigde ambtenaren van de stad vaststellingen doen in het kader van dit belastingreglement. Let wel, het betreft hier geen boete! De vermelde belasting beoogt enkel de opruimingskosten te verhalen op de vervuiler.

Tabel 3: Overzicht aantal vaststellingen in kader van belastingreglement

2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
102	57	90	85	62	60	185	190	89	41	62

	# verslagbladen	Aanplakkingen	Sluikstort	Hondenpoep	Flyers	Wegdek	Bedrag belasting	Bezwaar
2004	25 (?)	4	21	0	nvt			6
2005	43 (0)	38	5	0	nvt			4
2006	63 (0)	54	8	1	nvt			6
2007	93 (0)	31	61	0	nvt			7
2008	102 (3)	41	46	1	14			11
2009	57 (1)	25	15	0	17			3
2010	90 (0)	31	48	0	11			7
2011	85 (3)	40	30	0	15	0	€6.220	12
2012	62 (3)	26	30	1	5	0	€4.915	3
2013	60	15	34	0	11	0	€6.595	0
2014	185 (13)	6	168	0	11	0	€18.395	30
2015	190 (9)	9	169	0	10	2	€13.765	18
2016	89 (5)	2	81	0	4	2	€9.030	8
2017	41 (6)	1	38	0	1	1	€7.655	9

(x) = vaststellingen politie

Op basis van deze cijfers kunnen we volgende vaststellingen doen:

- Stijging vaststellingen 2014: veel parkeerretributies + andere documenten die op straat worden gevonden (uittreksels, brieven...)
- Daling vaststellingen 2016: wijziging reglement n.a.v. uitspraak rechter (brieven/uittreksels die op straat worden gevonden niet meer geldig als bewijs)
- Daling vaststellingen 2017: pensionering medewerker
- 2018: 17 vaststellingen wildplassen Suikerrock

6.4.3. CAMERABEWAKING AAN DE GLASBOLLEN

De stad neemt deel aan het project 'Camerabewaking aan de glasbollen' van Ecowerf. Tijdens de periode december – januari 2019 werden camera's geplaatst bij een aantal glasbollen.

6.4.4. COACHINGSTRAJECT MOOIMAKERS

Tenslotte werd de stad Tienen geselecteerd voor het coachingstraject Mooimakers van OVAM een initiatief tegen zwerfvuil en sluikestort. Mooimakers voert onderzoek, stimuleert kennisuitwisseling en ondersteunt lokale besturen die zich engageren in de strijd tegen zwerfvuil en zet zelf acties op.

Door deel te nemen aan het coachingstraject worden we door OVAM ondersteunt om het zwerfvuil aan te pakken, sluikestorten te reduceren en meer algemeen om de openbare netheid te vrijwaren.

Het coachingstraject is een traject dat 3 jaar duurt en enkele maatregelen rond zwerfvuil en sluikestorten introduceert in een lokaal bestuur zoals bv. een vuilnisbakkenplan. Daarnaast is er ook ruimte om te werken rond een aantal vrij te kiezen thema's rond zwerfvuil en sluikestorten die de stad naar voren schuift. In navolging hiervan werd het **actieplan 2019-2012 'Proper Tienen'** goedgekeurd.

De vijf pijlers voor een integrale aanpak voor minder zwerfvuil en sluikestort zijn:

- Infrastructuur
- Omgeving
- Communicatie
- Participatie
- Handhaving

6.5. NIEUWE UITDAGINGEN

- Verlenging overeenkomst met Ecowerf

In 2021 nemen de 27 gemeenten van EcoWerf de belangrijke beslissing om het contract met EcoWerf al dan niet te verlengen. EcoWerf stelde een memorandum op en formuleerde reeds de krijtlijnen voor haar ondernemingsplan 2019-2024.

De krijtlijnen die werden uitgezet zijn de volgende:

Van fysieke afvalinzamelaar naar materiaalbeheerder met intelligentere materiaalinfrastructuur;

Van databezitter naar kenniscreator en kennismakelaar;

Van traditionele naar een duurzamere energie – en waterverbruiker en energieproducent;

Van een bedrijf met veel klanten naar een klantgericht bedrijf;

Van een sociaal betrokken werkgever naar een aantrekkelijke en sociaal verantwoorde werkgever;

Van toeschouwer naar maatschappelijk betrokken partner;

Van intergemeentelijk milieubedrijf naar afvalbeheerder voor en met gemeenten.

- Uitdagingen Vlaams afvalbeleid

Grondstoffen worden almaar schaarser en duurder. Daarom zal moeten ingezet worden op het maken van een omslag naar een duurzaam materialenbeheer en een circulaire economie. De circulaire economie is een economisch systeem dat bedoeld is om herbruikbaarheid van producten en grondstoffen te maximaliseren en waardevernietiging te minimaliseren. Circulaire economie gaat verder dan recycling.

- Uitbreiding sorteerstraten en ondergrondse glascontainers en hiervoor een visie uitschrijven

Naar de toekomst toe zal het belang van **sorteerstraten** bij nieuwe woonprojecten alleen maar toenemen. Als stad is het aangewezen om hierover een visie uit te werken en stil te staan onder welke voorwaarden, wanneer, waar, al of niet mee laten opnemen in stedenbouwkundige verordening enz.

De gemeenteraad keurde op 1 maart 2018 het gemeentelijk reglement goed voor het verlenen van een subsidie voor de aanleg van een sorteerstraat bij bestaande woonprojecten.

De eerste **ondergrondse glascontainer** werd geplaatst aan de Leopoldsvest. Nu reeds stelt men vast dat het sluikestorten aldaar is afgenomen. In de pipeline zitten site kerk Grimde en Vissenakenstraat.

Ook hier in het aangewezen om een visie uit te werken en een stappenplan.

– **Asbestveilig 2040**

Met de goedkeuring van het Actieplan Asbestafbouw is een verhoogde toestroom van asbestcementafval op recyclageparken te verwachten. De ondersteuning voor de stad Tienen bedraagt 39.485 euro.

Deze eenmalige ondersteuning kan worden aangevraagd via een 'toetredingscontract'. Met het 'toetredingscontract' sluit het gemeentebestuur een 'asbestovereenkomst' af met de Vlaamse Regering. Het college van burgemeester en schepenen keurde in zitting van 25 september 2018 het toetredingscontract goed en engageerde zich om in haar meerjarenplanning doelstellingen op te nemen voor de lokale realisatie van een versneld asbestafbouwbeleid. De formulering van deze doelstellingen is mogelijk in de ruime zin (bijvoorbeeld algemene sensibilisering inzake asbest) tot de doorvertaling in concrete acties.

De nieuwe bestuursploeg, die na de gemeenteraadsverkiezingen aan zet is, dient aan OVAM te rapporteren hoe de concrete doorvertaling uiteindelijk gerealiseerd werd. De bestedingsperiode van de in 2018 verkregen enveloppe loopt tot einde 2021. De rapportage gebeurt uiterlijk één jaar na de budgetbesteding met als uiterlijke rapportagedatum 1 juni 2022.

7. VRIJE TIJD

7.1. INLEIDING

In de omgevingsanalyse van de sector vrije tijd wordt een overzicht gegeven van de huidige werking van de vrijetijdsdiensten van de stad Tienen, elk met hun eigen specialisatie. Hierdoor leest de omgevingsanalyse niet als één verhaal maar als een dichtbundel met verschillende auteurs.

In juli 2019 werd binnen de sector Ontmoeten en Beleven een traject onder begeleiding van Möbius opgezet om de krachten te bundelen en in te zetten op volgende dienstoverschrijdende uitdagingen:

- het ontwikkelen van een **gemeenschappelijke kalender** en **aanbod** (met bijzondere aandacht voor kinderen en jongeren en kwetsbare doelgroepen);
- het delen van **infrastructuur**;
- het opstarten van een **vrijetijdsloket** met afgestemde openingsuren en software;
- het inzetten op gemeenschappelijke **communicatie** van het aanbod (al dan niet via een UiTPAS);
- het op een andere wijze organiseren van de **ondersteuning** van verenigingen en hun **participatie**;
- het centraliseren van administratieve **backofficetaken**.

Vanuit dit traject werd in cocreatie eind 2020 een eindnota opgesteld met:

- een voorstel van nieuwe organisatiestructuur, vrijetijdsbalie en uitleendienst met digitaal systeem;
- verbetervoorstellen voor infrastructuur met het oog op een vrijetijdsbalie met gecentraliseerde backoffice;
- aandachtspunten voor overleg en communicatie;
- andere verbetervoorstellen.

MISSIE VRIJE TIJD

Door actief samen te werken met onze inwoners bouwen we aan een warme, uitnodigende en leefbare stad op mensenmaat waarop de burgers fier kunnen zijn. **Door de duurzame uitbouw van een breed vrijetijdsaanbod voelt elke Tienenaar zich thuis en betrokken.**

We ondersteunen de creativiteit en het ondernemend karakter van onze burgers en verenigingen. We engageren ons als een aanspreekbare organisatie met een kwaliteitsvolle en klantgerichte dienstverlening waarbij transparantie en een optimale inzet van mensen en middelen centraal staat.

VISIE VRIJE TIJD

Tienen is een centrumstad op vlak van onderwijs, zorg én vrije tijd.

Op vlak van onderwijs en zorg is onze rol eerder ondersteunend en rekenen we vooral op lokaal sterk aanwezige spelers. Verbindingen tussen vrije tijd en onderwijs enerzijds en verbindingen tussen vrije tijd en zorg anderzijds dienen dan ook bestendig te worden om zo alle mogelijke doelgroepen optimaal te kunnen bereiken. Inwoners en bezoekers moeten van jongs af vele kansen krijgen om een breed palet aan vrijetijdsuitingen te leren kennen en eraan deel te nemen.

Op vlak van vrijetijdsbeleid zullen we in de eerste plaats **particuliere initiatieven** ondersteunen en complementair, aanvullend een eigen aanbod ontwikkelen voor de eigen bevolking én een ruimere regio.

“Vrijtijdsbeleving is een **recht is voor iedereen**”: dit moet het uitgangspunt zijn in een lokaal vrijetijdsbeleid.

Thuis in Tienen

Vrijtijdsbeleving is een recht (geen luxe!) dat ertoe bijdraagt dat burgers zich thuis voelen in hun stad en zich kunnen vereenzelvigen met Tienen. Vrijtijdsbeleid is niet gratis maar moet verankerd worden in alle deelgebieden van het stedelijk beleid. Een goed vrijetijdsbeleid is de waardemeter voor de levenskwaliteit in de stad.

Vrijtijdsbeleid vertaalt zich in Tienen in een ruim aanbod waarin alle inwoners zich kunnen terugvinden.

Tienen kent een bijzonder rijk en divers verenigingsleven. Het aantal verenigingen blijft stabiel en er komen er regelmatig nieuwe bij. Ondersteuning voor deze verenigingen is een van de speerpunten in het vrijetijdsbeleid van onze stad.

Het rijke verenigingsleven en het diverse aanbod van de vrijetijdsdiensten zorgen er samen voor dat het vrijetijdsaanbod in Tienen zodanig ruim is dat alle inwoners zich erin kunnen terugvinden én dat onze stad op het gebied van vrije tijd een regionale uitstraling heeft.

Dit vrijetijdsbeleid staat niet op zich, maar heeft ook een rol in het samenleven, relaties, sociale cohesie, opvoeding, permanente vorming, ontspanning, ...

De bibliotheek is in deze visie geen stoffige boekentempel voor hooggeschoolde literatuurlijfhebbers, maar een eigentijdse en aantrekkelijke informatie- en cultuurvoorziening voor iedereen, die alle aspecten van het leven ondersteunt en meewerkt aan het dichten van de digitale kloof.

Waarom móét de stad Tienen een vrijetijdsbeleid voeren?

- Omdat een gevarieerd aanbod bijdraagt tot het welzijn van onze inwoners.
- Omdat een gevarieerd aanbod bijdraagt tot de fierheid op Tienen en een tegengif is voor negativisme.
- Omdat een gevarieerd aanbod jonge mensen aan Tienen bindt.
- Omdat dit leven brengt in de stad.
- Omdat een goed vrijetijdsbeleid garant staat voor een kwalitatieve samenleving.
- **Vrije tijd is het cement van de samenleving.**

De omgevingsanalyse is opgebouwd in een structuur bestaande uit weerkerende onderdelen. We behandelen deze (weeckerende) thema's per dienst.

- 1) **Ondersteuning**: in dit onderdeel maakt elke dienst een analyse van wat er in Tienen op particulier vlak in de vrije tijd aanwezig is en hoe elke vrijetijdsdienst deze verenigingen, personen, organisaties ondersteunt. We onderscheiden vier onderdelen: financieel, logistiek, inhoudelijk, infrastructuur. Dit onderdeel komt niet toevallig als eerste aan bod. We willen immers het particulier aanbod dat van onderuit groeit in de eerste plaats zich laten ontplooiën en ondersteunen.
- 2) **Vrijtijdsaanbod**: hieronder omschrijft elke dienst het eigen vrijetijdsaanbod. Hierbij houden we rekening met het particuliere aanbod en zoeken afstemming en samenwerkingen waar mogelijk.
- 3) Aandacht voor **bijzondere doelgroepen**: het wegnemen van participatiedrempels is een rode draad doorheen de hele werking van de vrijetijdsdiensten.
- 4) **Informatie en communicatie**: dit onderdeel gaat over welke informatie we ter beschikking stellen van de bevolking en hoe we communiceren.
- 5) **Vorming** en educatie: vorming is uiteraard een vorm van aanbod maar als apart onderdeel relevant.
- 6) **Kunst**beoefening: hieronder willen we het luik van het deeltijds kunstonderwijs toevoegen.
- 7) **Inspraak** en **participatie**: verschillende vrijetijdsdiensten beschikken over een inspraakorgaan (tijdelijk of permanent), organiseren regulier formele of informele participatieacties.

7.2. CULTUURCENTRUM DE KRUISBOOG / DIENST CULTUUR

In tegenstelling tot de meeste andere gemeenten werden de **cultuurdienst** en **het cultuurcentrum De Kruisboog** van bij de start als één dienst georganiseerd. Deze combidienst voert dan ook de typische taken uit van een cultuurdienst (bv. subsidies aan verenigingen, culturele projecten, ondersteuning cultuurraad, ondersteuning buurten en ontwikkeling van een netwerk van ontmoetingscentra...) als de kerntaken van een cultuurcentrum (bvb. Infrastructuur ter beschikking stellen van verenigingen en ontwikkelen van een eigen cultureel aanbod).

Het beheer van het cultuurcentrum berust bij het Autonoom Gemeentebedrijf. De cultuurdienst is een reguliere dienst binnen de Tiense administratie.

7.2.1. ONDERSTEUNING

Tiense culturele verenigingen kunnen rekenen op volgende soorten ondersteuning:

- Financiële ondersteuning
- Logistieke ondersteuning
- Inhoudelijke ondersteuning
- Infrastructuur

FINANCIËLE ONDERSTEUNING

Er wordt een onderscheid gemaakt tussen de werkingssubsidie voor culturele organisaties, een financiële incentive voor buurtinitiatieven en ontmoetingscentra, resultaatsverbintenissen met een aantal specifieke verenigingen en organisaties en de tussenkost inzake de billijke vergoeding.

WERKINGSSUBSIDIE

De stad voorziet jaarlijks kredieten om via een "puntenreglement" de socioculturele verenigingen financieel te ondersteunen. Voor 2020 bedroeg dit budget 70.000 euro.

De werkingssubsidie bestaat uit twee delen:

- 1) De basistoelage: toegekend op basis van activiteiten, die het actief bestaan van de vereniging aantonen;
- 2) De werkingstoelage (puntensysteem): toegekend op grond van de ontwikkelde en bewezen activiteiten van de vereniging.

Momenteel zijn er 107 culturele verenigingen erkend.

Tabel 1: Overzicht culturele verenigingen

Culturele verenigingen	
Kunstenorganisaties, waarvan:	25
- 5 beeldend	5
- 14 muziek	14
- 6 woord	6
Socioculturele organisaties	44
Vrijtijdsbewegingen	33
Erfgoedverenigingen	5

Voor concrete up-to-date info: <https://www.tienen.be/culturele-verenigingen>

REGLEMENT BUURTINITIATIEVEN EN ONTMOETINGSCENTRA

Door de ondersteuning van buurtgerichte initiatieven wil de stad de burger maatschappelijk actiever maken door de betrokkenheid en medeverantwoordelijkheid om hun eigen woon- en leefomgeving te vergroten. Hiervoor zet de stad in op het actief stimuleren en ondersteunen van buurtgerichte acties en buurtinitiatieven die het samenleven in buurten aangener maken en die de bewoners dichterbij elkaar brengen.

Het reglement voorziet kredieten ter ondersteuning van de verschillende initiatieven. Voor 2020 bedroeg dit budget 83.000 euro.

In 2020 werden er veel minder subsidies aangevraagd omwille van corona. De 6 erkende ontmoetingscentra ontvingen een werkingstoelage van 2.000 euro.

OVEREENKOMSTEN OP NAAM

Deze overeenkomsten voorzien in de subsidiëring van een aantal organisaties en verenigingen met een zeer specifieke werking die moeilijk te vatten is in een gewoon subsidiereglement. Er wordt een resultaatverbintenis afgesloten tussen de stad en de vereniging/organisatie.

Momenteel beheert de Dienst Cultuur 5 overeenkomsten:

- 1) Ridders van Brunengeruz vzw
- 2) Processiecomité Hakendover vzw
- 3) Netwerk cultuur Tienen
- 4) Circus Atelier Salto vzw
- 5) Julia Tulkenswedstrijd (2-jaarlijks)

BILLIJKE VERGOEDING

Het cultuurcentrum De Kruisboog betaalt - op basis van een jaarcontract - de billijke vergoeding voor activiteiten die in de infrastructuur van het cultuurcentrum plaatsvinden.

BESLUIT FINANCIËLE ONDERSTEUNING

Positief is dat het werkingsreglement voor de culturele verenigingen een budget heeft dat voldoende groot is (70.000 euro). Minder goed aan dit reglement is dat dit vrij arbeidsintensief is voor de cultuurdienst én voor de verenigingen.

Positief is tevens dat de wijzigingen aan het puntenreglement een eerlijkere verdeling van de subsidies mogelijk heeft gemaakt. Jammer genoeg focust het reglement te veel op het kwantitatieve i.p.v. kwalitatieve aspect van activiteiten.

De ondersteuning die gegeven wordt aan buurtwerking en ontmoetingscentra wordt als zeer positief ervaren.

LOGISTIEKE ONDERSTEUNING

Logistieke ondersteuning kan diverse vormen aannemen:

- De dienst **Cultuur** stelt, net als de jeugddienst, technisch materiaal (micro, spots, klank- en lichtbediening,...) ter beschikking van verenigingen en organisaties;
- CC De Kruisboog voorziet in **ondersteuning** door **technici** voor en tijdens de opvoeringen;
- CC De Kruisboog kan de **ticketverkoop** voor gebruikers van de theaterzaal, de polyvalente theaterzaal en zaal Manege voor haar rekening nemen. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt tussen genummerde en ongenummerde ticketverkoop;
- Verenigingen kunnen hun activiteiten bekend maken via één of meer infoportieken gelegen op centrale plaatsen in het centrum van de stad en de deelgemeenten;
- In de brochures van **CC De Kruisboog** (januari en juni) wordt een lijst met gastvoorstellingen die doorgaan in het cultuurcentrum opgenomen;

- In de gebouwen van het cultuurcentrum kunnen er op prominente plaatsen **flyers** gelegd worden en **affiches** opgehangen van activiteiten georganiseerd door verenigingen;
- Verenigingen kunnen hun activiteiten ingeven in de **UIT-databank** (publicatie op UIT-in-Vlaanderen. De website van de stad Tienen (www.tienen.be) selecteert alle activiteiten in Tienen voor publicatie in de eigen Evenementenkalender.

Hoewel de logistieke ondersteuning zeer gewaardeerd wordt door de verschillende verenigingen en organisaties dienen er toch een paar kanttekeningen geplaatst te worden:

- **De infoportieken** zijn populair maar geven vaak praktische problemen (bijv. leegstaande plaatsen, verwijdering naar aanleiding van werken,...).
- Naast de uitleendienst Jeugd en Cultuur bestaat er ook een uitleendienst van het stadsmagazijn (voor tafels, stoelen, praktikabels, ...) die beide veel gebruikt worden door verenigingen maar zich niet op dezelfde locatie bevinden hetgeen als storend wordt ervaren. Ook de afhaaluren zijn niet goed afgestemd op de activiteiten.

Deze aandachtspunten dienen onderzocht en verbeterd te worden om de logistieke ondersteuning naar het culturele verenigingsleven te optimaliseren.

INHOUDELIJK

Alle informatie met betrekking tot de dienst cultuur en het cultuurcentrum wordt gebundeld aangeboden via de website van de stad Tienen.

Indien de situatie het vraagt, organiseert de dienst cultuur vormingsmomenten voor verenigingen, bijvoorbeeld vorming rond bv. Billijke Vergoeding of een infosessie 'De nieuwe geluidsnormen'.

NFRASTRUCTUUR

OMSCHRIJVING INFRASTRUCTUUR

In Tienen kunnen inwoners en bezoekers op diverse locaties genieten van het culturele aanbod van de stad:

- Infrastructuur **CC De Kruisboog** (Sint-Jorisplein te Tienen)
Het cultuurcentrum beschikt over volgende zalen:
  - Theaterzaal
  - Polyvalente theaterzaal
  - Foyer
  - Crealokaal
  - Vergaderlokalen (4)
  - Zaal Manège
  - Tentoonstellingsruimte
- Infrastructuur ontmoetingscentra
De stad Tienen telt zes erkende ontmoetingscentra¹³ die gelegen zijn in de deelgemeenten. De ontmoetingscentra zijn uitgerust met vergader- en/of repetitielokalen:
  - OC Houtem - Sint-Margriete-Houtem
  - OC De Kronkel – Vissenaken
  - OC Oorbeek 14
  - OC Centrum Kuntich
  - OC De Koepel – Goetsenhoven
  - OC De Buksboom – Bost

¹³ Een ontmoetingscentrum is een culturele infrastructuur, waarvan het beheer (via een vzw) in handen is van (min. 4) vertegenwoordigers van lokale verenigingen, waarvan min. 2 socio-culturele, die open staat voor alle ideologische en filosofische strekkingen en waarvan de hoofddoelstelling "het ter beschikking stellen van lokalen aan verenigingen" is.

¹⁴ Infrastructuur eigendom van de kerkfabriek

- OC Hakendover¹⁵
- Pand 10

Pand 10 is een **open huis voor burger- en buurtinitiatieven**. Het vormt tot (eind) 2022 een tijdelijke invulling voor het vroegere stationsbuffet van Tienen en wordt gerund door vrijwilligers. **Verschillende lokale burgerinitiatieven huizen er in samen**: van opgewekTienen, Tienen Helpt, Repaircafé Tienen, TienenTroef, de Klimaatalliantie, de Fietzersbond, Buurtcomité De Mulk, Buurtcomité De Veldmuis tot het wereldfeest Tirlémonde. Samen zetten zij initiatieven op die de samenhang versterken, burgerschap en duurzaamheid promoten en de stationsomgeving doen herleven. (www.pand10.be)

BESLUIT INFRASTRUCTUUR

De receptieve functie (verhuringen aan derden) is veel groter dan in andere vergelijkbare cultuurcentra.

De infrastructuur van CC De Kruisboog werd waar nodig vernieuwd, met energiebesparende maatregelen o.a. met een nieuwe dakvloerisolatie, een nieuwe zuinige condensatieketel en een nieuwe luchtgroep voor de theaterzaal.

De vraag om in de theaterzaal naar een duurzamere LED verlichting over te schakelen moet meegenomen worden.

De cultuurdienst is ook nauw betrokken bij de bouw van OC Hakendover. Tot nu toe volgde de hoofdtechniker van het cultuurcentrum ook de gebouwen van de OC's mee op. Door een gebrek aan tijd is dit niet meer haalbaar.

7.2.2. CULTUURANBOD

PROGRAMMATIE

De budgetten van CC De Kruisboog zijn de laatste jaren ongewijzigd gebleven. Binnen dit financieel kader slaagt het cultuurcentrum er in een gevarieerde, culturele programmatie aan te bieden. Omwille van corona was het seizoen 2019- 2020 en nu ook 2020-2021 niet vergelijkbaar met een normale werking. De juiste impact moet nog onderzocht worden.

Onze visie op lange termijn blijft dezelfde:

CC De Kruisboog streeft naar een kwalitatief breed aanbod waarin ook minder toegankelijke of bekende genres aan bod komen. Zo wordt er een forum geboden aan (nog steeds) minder traditionele disciplines zoals dans, folk, jazz, figurentheater en dergelijke meer. Ook nieuw talent krijgt een plaats in de programmatie en/of krijgen repetitiekansen. Ook binnen de genres zelf wordt getracht populaire en minder toegankelijke stukken te combineren. De theaterprogrammatie bevat bijvoorbeeld een mix van volktheater met moeilijkere theaterstukken.

De filmprogrammatie geniet meer bekendheid bij onze klanten. Het Frame-kortfilmfestival, Afrika-filmfestival en Holebifilmfestival maken deel uit van onze programmatie. Er is ook een namiddagaanbod voor senioren uitgewerkt in samenspraak met enkele seniorenorganisaties (de PLUSfilms).

CC De Kruisboog zet daarnaast in op samenwerkingen met andere actoren in het cultureel landschap. Zo wordt er enerzijds deelgenomen aan een aantal lokale initiatieven die speelkansen creëren voor specifieke disciplines (bijv. Eigen Kweek, Boze Wolf,...). Anderzijds worden ook partnerships aangegaan met lokale actoren om binnen en/of buiten de muren van CC De Kruisboog een cultuuraanbod te ontwikkelen (bijv. Theateracademie, Pasvorm, coderdojo, Frame, ArtX,...).

CC De Kruisboog bouwt ook een educatief/informatief luik uit met een aanbod aan gevarieerde sprekers rond een specifiek thema. De komst van heel wat bijkomende organisatoren/verenigingen die vorming aanbieden, maakte een eigen aanbod van het cultuurcentrum minder noodzakelijk waardoor het aantal lezingen gereduceerd werd tot een vijftal per seizoen. Deze aanpak kent succes bij het publiek. Daarnaast

---

¹⁵ In beheer van CC De Kruisboog

organiseert het cultuurcentrum tevens een aantal Achterklap-momenten na bepaalde minder toegankelijke voorstellingen in ons aanbod. Tickethouders kunnen zo een aantal vragen ter verduidelijking stellen aan acteurs/regisseur van de voorstelling.

In dit verband kan ook verwezen worden naar het gevarieerd en uitgebreid cultuuraanbod voor scholen. Per graad worden minstens drie schoolvoorstellingen per graad (kleuter-, basis- en secundair onderwijs) aangeboden. Dezelfde doelgroepen krijgen ook de gelegenheid rondleidingen achter de schermen bij te wonen. Het kwalitatieve aanbod tegen betaalbare inkomtprijzen zorgt er echter voor dat niet langer voldaan kan worden aan de vraag van de scholen. Een verdere uitbreiding van de schoolprogrammatie is echter geen optie aangezien dit te zeer zou doorwegen op de draagkracht van de werking en de budgetten van het cultuurcentrum.

CC De Kruisboog zet ook actief in op familievoorstellingen met ook voorstellingen in het weekend en specifieke aandacht voor de doelgroep 12 tot 15-jarigen. De laatste jaren blijkt de ticketverkoop van de familievoorstellingen echter terug te lopen. Het CC zoekt naar een strategie om dit proces om te keren.

Tot slot biedt CC De Kruisboog ook een forum voor amateurgezelschappen. Lokaal talent krijgt speelmogelijkheden en ondersteuning. De tentoonstellingsruimte is bijna het ganse jaar (uitzondering zomermaanden) in gebruik voor tentoonstellingen van hoofdzakelijk lokale/ regionale kunstenaars. Toch is de tentoonstellingsruimte zelf nog onvoldoende bekend bij het publiek. De tentoonstellingsruimte zal in 2021 plaats maken voor het huis van het kind. Momenteel zijn we op zoek naar een alternatieve locatie.

BEZOEKERSAANTALLEN

De laatste jaren heeft CC De Kruisboog haar rol als regionale actor opgenomen door jaarlijks een aantal grotere producties in haar aanbod op te nemen (Jef Neve, Herman Van Veen, Alex Agnew, Natalia, Stan Van Samang,...). Corona strooide roet in het eten van het mooi voorziene programma. Na de crisis zullen de impact op de werking grondig kunnen meten.

HET GEBRUIKERSONDERZOEK

CC De Kruisboog nam deel aan het grote gebruikersonderzoek cultuur- en gemeenschapscentra van Universiteit Antwerpen, VVC en Lokaal Marktonderzoek Vlaanderen¹⁶.

Het onderzoek is gebaseerd op 315 volledig ingevulde bevestigingen voor Tienen. De resultaten van Tienen worden vergeleken met de resultaten van andere B-centra en met de totaliteit van alle bevestigingen (19.174). De vragenlijst maakt gebruik van dynamische vertakkingen waarbij tijdens het invullen van de vragenlijst een profiel werd opgemaakt van de respondent. Afhankelijk van dit profiel werden bijkomende toepasselijke vragen gesteld.

Op basis van het uitgevoerde onderzoek werden volgende opvallende besluiten geformuleerd:

- Uit de antwoorden van de respondenten blijkt dat CC De Kruisboog over een **tevreden, trouw** (zie pag. 23) publiek beschikt. Opmerkelijk is dat Tienen vooral een **theaterpubliek** heeft (pag. 28: 70 % van de respondenten komt naar theater – voor de B-centra en Vlaanderen algemeen is dit 51 %)
- De tevredenheid betreffende het aanbod blijkt uit de resultaten
- Ons publiek bestaat hoofdzakelijk uit **autochtonen** (pag. 15) met een **goed opleidingsniveau** (pag. 12) – een weerspiegeling van het theaterpubliek in Vlaanderen. Opmerkelijk: 34% van de respondenten woont op **wandelafstand** van het CC = Tienen stad. Voor de andere CC's is dit 20 à 22% (pag. 52) De **goede bereikbaarheid met de wagen** en de **beschikbare parking** blijkt een pluspunt.
- **Ticketaankoop** gebeurt **grotendeels online** (85 % - pag. 55), net zoals in de meeste centra 68 % van de Tiense respondenten vindt dat de tickets voor de populaire voorstellingen **te snel uitverkocht** zijn, wat toch een groot verschil is met de rest van Vlaanderen (42% - zowel voor de Cluster B als voor Vlaanderen in totaal)

---

¹⁶ Het volledige rapport van het gebruikersonderzoek als bijlage.

- 72 % van de Tiense respondenten is **tevreden met de ticketprijzen** (pag. 58)
- 60 % van de Tiense respondenten bezit **een abonnement** – voor de rest van Vlaanderen is dat 46,5 %
- 86 % van de Tiense respondenten informeert zich op de eerste plaats over het aanbod via de brochure (rest van Vlaanderen 80 % - pag. 63). **De brochure** wordt door 97 % van de respondenten gelezen. 48 % van de respondenten geeft uitdrukkelijk aan dat ze deze brochure op papier wensen te blijven ontvangen en dat een digitale versie geen evenwaardig alternatief is (pag. 65)
- 68% raadpleegt tevens onze **website**
- 60 % (iets minder dan het Vlaamse gemiddelde) gaat ook naar andere Cc's. Vooral **CC Leuven** en **Scherpenheuvel**. Hoofdreden: er is een 'ander' aanbod (pag. 74)
- 93 % van de respondenten zegt in de toekomst terug te komen naar CC De Kruisboog (3% hoger dan bij de andere Cc's pag. 78)
- Het grote pijnpunt binnen onze werking is het **Theatercafé**: De infrastructuur krijgt ene goede beoordeling (pag. 42) maar de uitbating wordt slecht geëvalueerd: slechte, trage, onvriendelijke bediening, ondermaatse uitbating (pag. 102 e.v. maar ook pag. 113 e.v.)
- Daarnaast is ook de **verwarming in de theaterzaal** en balkon een **pijnpunt** (pag. 114)

BESLUIT CULTUURANBOD

CC De Kruisboog heeft de voorbije jaren haar rol als lokale en regionale aanbieder van een breed cultuuraanbod vervuld. Op sommige vlakken betalen we een tol voor het succes (o.a. schoolprogrammatie).

Door de crisis dienen enerzijds de ticketprijskortingen verminderd te worden, anderzijds dringt een verhoging van de ticketprijzen zich op. Het autonoom gemeentebedrijf, het beheersorgaan van het CC, vraagt om zoveel mogelijk een break-even tussen productiekost (uitkoopsom, Sabam, cateringkosten, inhuur van extra materiaal,...) en inkomsten (ticketverkoop, eventueel inkomsten van drankverkoop bij programmatie in de Manege,..) na te streven. Dit heeft een invloed op de programmatie: mogelijk verlieslatende producties worden minder snel geboekt en moeten gecompenseerd worden door middel van extra inkomsten door het boeken van populaire producties. Toch moeten we erover waken dat de doelstelling om een 'breed' cultureel aanbod te ontwikkelen, hieronder niet te zeer lijdt. De financiële crisis heeft ertoe geleid dat de klant ook op een 'meer wispelturige' manier tickets aanschaf, wat een raming van ticketprijzen en ticketverkoop moeilijk maakt.

7.2.3. AANDACHT VOOR BIJZONDERE DOELGROEPEN

AANBOD

De taak van een cultuurcentrum bestaat er onder meer in cultuur toegankelijk te maken voor een breed publiek. De stad Tienen koos ervoor specifiek in te zetten voor volgende doelgroepen:

- Anderstalige inwoners
- Jeugd
- Senioren
- Mensen uit kansengroepen

Voor anderstalige inwoners worden volgende initiatieven op touw gezet:

- Om de 2 jaar wordt een voorstelling geboekt specifiek voor anderstaligen die Nederlands leren
- CC De Kruisboog neemt de culturele diversiteit op binnen haar programmatie door voorstellingen op te nemen die gemaakt of gespeeld worden door mensen van allochtone origine.

Voor de jeugd worden volgende initiatieven op touw gezet:

- Minimum 10 familievoorstellingen in programmatie, aangevuld met minimum 5 familiefilms gekoppeld aan een laagdrempelige prijzenpolitiek
- Ondersteuning van jong lokaal talent via projecten zoals Eigen Kweek en andere.

Voor de senioren worden volgende initiatieven op touw gezet:

- Organisatie van Plusfilms op maandagnamiddagen (6 per jaar) in samenwerking met Okra
- Toepassing van een goedkoper seniorentarief

Voor de mensen uit kansengroepen worden normaal volgende initiatieven op touw gezet: (door corona werden de meeste activiteiten geannuleerd)

- Mogelijke tussenkomst door het vrijetijdsfonds in tickets voor voorstellingen en filmvertoningen
- Minimum 15 toeleidingsactiviteiten naar regulier aanbod in samenspraak met welzijnsorganisaties, zoals bijvoorbeeld Pasform, Broeders Alexianen (project Cultuurproeven), Erm 'n Erm, Amerant, CVO Volt, Open School, ...
- Tussenkomst mogelijk maken voor mensen in armoede in functie van een lidmaatschap of deelname bij een socioculturele vereniging door vrijetijdsfonds
- Ringlussysteem in drie zalen, mogelijkheid om eerste rij stoelen te verwijderen voor rolwagengebruikers in TZ, in zaal Manege gewone stoelen verwijderd voor rolwagengebruikers
- CC aanvaardt de begeleiderspas en sinds dit jaar ook de European Disability Card
- Deelname aan organisatie van Holebifilmfestival Vlaams-Brabant met vertoning van 2 films in het kader van dit festival
- Samenwerkingsovereenkomst met Erm 'n Erm in het kader van hun tweejaarlijkse toneelvoorstellingen door mensen in armoede
- Medeorganisator van de Theateracademie voor mensen met een verstandelijke beperking ism Pasform vzw.

BESLUIT AANDACHT VOOR BIJZONDERE DOELGROEPEN

Er wordt goed samengewerkt met organisaties die zich richten tot kansengroepen en een gevarieerd publiek trachten te bereiken (vb. Pasform, Broeders Alexianen, Amerant, ...). De samenwerking met dergelijke organisaties wordt door alle partners als positief ervaren. Het cultuurcentrum bereikt hierdoor heel wat mensen die anders niet over de vloer van een CC zouden komen.

Het Ringlussysteem wordt door een kleine groep vaste klanten gebruikt en maakt het mogelijk om heel wat rolstoelgebruikers te bereiken.

Er wordt met succes ingezet op voorstellingen voor kansengroepen met de formule "in groep onder begeleiding". Individuele deelnemers uit die kansengroepen bereiken we echter veel minder. De drempel om alleen te komen, zonder de vertrouwdheid van de groep, is blijft hoog. Het cultuurcentrum ziet wel individuen terugkomen die eerder met een groep zijn langs geweest (bv. samenwerking met Open School).

Ook de doelgroep van de allochtone inwoners wordt nauwelijks bereikt.

7.2.4. INFORMATIE EN COMMUNICATIE

AANBOD

Een belangrijke factor in het bereiken van de Tienenaar is uiteraard de informatieverstrekking en de communicatie. De dienst cultuur en CC De Kruisboog maken normaal gebruik van volgende tools om bezoekers aan te trekken: (door corona werd hier evenwel van afgeweken)

- Programmaboekje Cultuurmail, huis-aan-huis verdeeld (57.000 exemplaren!) in Tienen, Boutersem, Glabbeek, Hoegaarden, Linter, Landen, Bekkevoort, Lubbeek, Geetbets, Kortenaken, Zoutleeuw, Tielt-Winge
- Cultuurkrant (middenseizoensbrochure), huis aan huis verdeeld in Tienen, Linter, Hoegaarden en Glabbeek en strategisch verdeeld (gemeentehuis, bib, bakker, slager,...) in de andere gemeenten
- Website CC de Kruisboog met overzicht volledige eigen programmatie, mogelijkheid tot online bestellen tickets en abonnementen, te gast enz., ...
- Communicatie via facebook

- Informatie betreffende het vrijetijdscentrum, verenigingsleven, draaiboeken voor organisators, ingebed in Stadswebsite.
- Flyers (verspreiding via scholen voor familieprogrammatie, specifieke groepen vb. senioren...)
- Affiches
- Communicatie via de stadsinfokanalen

BESLUIT INFORMATIE EN COMMUNICATIE

De communicatie van het cultureel aanbod gebeurt via een goede mix aan informatiekkanalen. Vooral de verdeling van de cultuurmail die verspreid wordt in de ruime regio is een sterke troef. Ook de duidelijke website (www.dekruisboog.be) met mogelijkheid tot online reservaties wordt door de gebruikers gewaardeerd. Jammer genoeg is de culturele informatie (culturele infrastructuur, verenigingsleven, adviesraden, reglementen...) moeilijk te vinden is op de website.

7.2.5. INSPRAAK EN PARTICIPATIE

De Vaste Commissie van Advies (Cultuurpact) wordt waargenomen door het bestuur van de Cultuurraad Tienen. Deze laatste geeft advies over de elementen van het beleid die te maken hebben met de ondersteuning van het sociaal-cultureel werk. De cultuurraad is ook lid van het koepelcomité van adviesraden. Vanaf 2019 zijn een aantal adviesraden, waaronder de cultuurraad, niet langer verplicht. De organisatie van **inspraak en participatie** blijft wel verplicht en het betrekken van gebruikers bij het beheer van culturele instellingen (cultuurpact) ook.

In 2020 werden de adviesraden hervormd tot netwerken.

Bij de inrichting van nieuwe ontmoetingscentra worden alle lokale verenigingen van bij het ontwerp tot en met de verdere zelfstandige werking van het OC nauw betrokken.

7.3. BIBLIOTHEEK

7.3.1. ALGEMENE INLEIDING

Het decreet Lokaal Cultuurbeleid van 2012 definieert de bibliotheek als volgt: 'Een openbare bibliotheek is een basisvoorziening waar elke burger terecht kan met zijn vragen over kennis, cultuur, informatie en ontspanning. Ze bemiddelt actief bij het beantwoorden van al deze vragen. De openbare bibliotheek is actief inzake cultuurspreiding en cultuurparticipatie; ze werkt in een geest van objectiviteit en vrij van levensbeschouwelijke, politieke en commerciële invloeden.'

In het bibliotheekcharter (zie bijlage) stelt men dat 'De bibliotheek draagt bij aan het maatschappelijk debat. Ze maakt mensen weerbaar in hun strijd tegen sociale ongelijkheid, discriminatie, onwetendheid en armoede. Ze versterkt haar lokale gemeenschap, garandeert gelijke kansen en biedt ontspanning.'

De bibliotheek staat in 2019 voor heel wat uitdagingen. Met het wegvallen van de verplichting tot het aanbieden van een bibliotheek in elke gemeente en met de almaar grotere digitalisering en dalend aantal leden wordt het bestaansrecht van de bib in vraag gesteld. Bibliotheken zitten in een transitietraject waarin ze (blijvend) moeten durven veranderen, experimenteren en vernieuwen.

De bibliotheek is geëvolueerd van een traditioneel uitleencentrum naar een plaats voor ontmoeting, een plaats waar activiteiten georganiseerd worden. Men spreekt ook over de bib als een 'derde plek', naast de thuis- en werkplek. De bib wordt als het ware een huis- en studeerkamer van de stad.

7.3.2. AANBOD

INFRASTRUCTUUR

BIBLIOTHEEKGEBOUW

De bibliotheek, die zich op de Grote Markt nr. 3 bevindt, zit ingesloten achter ART en de erfgoedsite en is niet zichtbaar vanop de Grote Markt of de omliggende straten. Bewegwijzering naar de bibliotheek is nodig. Het gebouw beschikt over inbraakbeveiliging, branddetectie en camerabewaking.

De bibliotheek bestaat uit meerdere verdiepingen:

- Het **gelijkvloers** met de informatiebalie, de zelfscanbalies en de publieke pc's voor de bezoekers;
- Op de **1ste verdieping** is een balie/werkpost op de jeugdafdeling waar alle boeken en audiovisuele materialen voor kinderen tot 14 jaar staan. Langs de jeugdafdeling is er een activiteitenlokaal waar nu een deel van de jeugdcollectie is opgesteld (o.a. strips, games, taalpunt, tijdschriften...);
- Op de **2de verdieping** is een baliewerkpost met collecties van romans voor volwassenen, strips, luisterboeken, e-readers en e-boeken;
- Op de **3de verdieping** is de personeelsruimte en de reserve (archief collectie). Beide zijn niet toegankelijk voor bezoekers.

UITRUSTING

Werk- of zitplaatsen

Ongeveer 50 werk- of zitplaatsen zijn doorheen de bibliotheek beschikbaar.

Digitale infrastructuur voor publiek

- Computers:
  - 7 catalogus pc's (vernieuwd in 2018)
  - 7 internet pc's op het gelijkvloers (vernieuwd in 2018)
  - 2 internet pc's op de jeugdafdeling

De pc's worden intensief gebruikt door jongeren (12+) en volwassenen. In 2018 werden ze 33,2% van de tijd gebruikt (=normaal is het gebruik nog hoger omwille van de verbouwing van de bib waarbij er een tijd minder pc's beschikbaar waren en de bib gesloten was gedurende 1 maand). De pc's op de jeugdafdeling voor kinderen tot 12 jaar worden minder gebruikt.

Het zijn vooral mensen uit de lagere inkomensklasse die van deze faciliteiten gebruik maken. De bibliotheek blijft hier voor hen een belangrijke functie vervullen (zie VVBAD-enquête).

- WIFI:

Overall aanwezig & vrij toegankelijk via online aanmelding. Veel gebruikers komen met de eigen laptop naar de bib en gebruiken alleen de wifi. Over het gebruik van wifi hebben we geen gegevens aangezien mensen zich zo kunnen aanmelden.
- Multifunctionele copier:

Er zijn er twee aanwezig: op gelijkvloers en op de derde verdieping.

Er zijn 2 zwart/wit printers aanwezig waarvan telkens 1 op de jeugdafdeling en 1 op de fictie afdeling.
- RFID (zelfuitleen) toestellen, beveiligingspoortjes:
  - Op het gelijkvloers zijn 4 RFID-toestellen waarvan 2 met cash en bancontact & 2 met cash. Aan de balies is geen aparte kassa meer voorzien. Alle financiële transacties verlopen via de RFID-toestellen.
  - Aan de ingang staan 2 antidiefstalpoortjes met een klantenteller. Alle bibliotheek materialen zijn beveiligd met een RFID tag.

SOCIALE FUNCTIE VAN DE BIBLIOTHEEK

Steeds meer mensen vinden hun weg naar de bibliotheek omdat behoefte is aan plaatsen waar mensen elkaar op een informele manier en in een niet-commerciële omgeving kunnen ontmoeten. Een gelijkaardig gegeven is het feit dat jongeren in de bibliotheek willen werken aan opdrachten voor school. Dit leidt soms tot conflicten in de bibliotheek tussen groepen die een gesprek willen voeren en individuele bezoekers die stilte opzoeken (studeren, pc consultatie, lezen...). Voor een bibliotheek is het niet eenvoudig om deze dubbele functie te combineren en al zeker niet in het huidige gebouw.

Het gelijkvloers beschouwen we als een ontmoetingsruimte met een centraal uitleenplein, maar ook de locatie waar er een leessalon is, werkplekken voor laptop, groepswork, enz... .

De fictie afdeling is doorgaans een rustigere afdeling waar we mensen naar verwijzen als ze in relatieve rust willen lezen of studeren. Hier bevindt zich echter ook de jongerenhoek (collectie voor jongeren) met zeteltjes waar steeds meer jongeren hun weg naar vinden. Dit resulteert in meer lawaai waardoor het opzet van de fictie afdeling als stille afdeling niet gegarandeerd kan worden.

EVALUATIE EN BESLUIT INFRASTRUCTUUR

De bibliotheek is prima gelegen, maar te weinig zichtbaar vanaf de Grote Markt en de omliggende straten. Goede buitensignalisatie en panelen moeten voorzien worden met aanduiding van de functie van de verschillende gebouwen.

Het gebouw is 25 jaar oud en heeft een algemene opknapbeurt nodig (bijvb. een ander verwarmingssysteem). Eind 2018 is in functie van de omschakeling naar zelfuitleen het gelijkvloers grondig gerenoveerd en is er één centrale in/uitgang voorzien. De andere verdiepingen worden gerenoveerd in 2021-2022.

Op termijn moet er nagedacht worden over een nieuw gebouw voor de bib, aangepast aan de huidige en toekomstige noden waarbij vooral aandacht wordt besteed aan de meerdere functies van het gebouw (stilte, ontmoeting, studeerplekken, ruimte voor activiteiten...). Een mogelijke locatie is het terrein grenzend aan het vrijetijdsgebouw waar cultuur, jeugd en academie gehuisvest is. Bekeken dient te worden hoe dit in elkaar kan passen met bijvb. een gemeenschappelijke ingang en onthaal waarbij medewerkers van de andere diensten basiskennis hebben van inleveren en uitleen. Ook kan dan gedacht worden aan een uitbreiding van de openingsuren voor leners die geen hulp nodig hebben bij het lenen van materialen of die gebruik willen maken van de faciliteiten (krant lezen, pc's...). Mogelijk kan dan ook het theatercafé fungeren als leescafé van de bib.

COLLECTIEBEHEER EN -GEBRUIK

SAMENSTELLING VAN DE COLLECTIE

Jaarlijks worden ongeveer 5000 gedrukte en 800 audiovisuele materialen aangekocht. De uitgaven voor collectieaanschaf zijn gezakt van 106.652 € in 2007 naar 79.280€ in 2017 en 97.000 € in 2020 (cijfers 2013: 2,2 € per inwoner, tegenover het Vlaamse gemiddelde van 3,5 €).

Onderstaande tabel toont de collectie van de hoofdbibliotheek (zonder de magazijncollectie):

<u>Gedrukte materialen:</u>	<u>2017</u>	<u>2019</u>
Jeugd fictie	19.011	18.801
Jeugd strips	3.080	3.528
Jeugd non-fictie	7.158	6.951
Daisyboeken jeugd	96	89
Volwassenen fictie	21.106	20.593
Volwassenen strips	2.971	2.482
Volwassenen non-fictie	25.392	17.937
Losse tijdschriftnummers	1.904	1.795
Daisyboeken volwassenen	168	168
Kranten	6	6
Tijdschriften (abonnements)	90	86
<u>Audiovisuele materialen:</u>		
CD's jeugd	753	777
CD's volwassenen	9.675	10.501
Dvd's en Blu-ray' jeugd	1.886	1.991
Non-fictie/muziekdvd's jeugd	67	67
Jeugd games	90	184
Dvd's en Blu-ray volwassenen	4.285	4.352
Non-fictie/muziekdvd's volwassenen	1.234	1.018
Volwassenen games	51	111
Jeugd spellen	331	331

Digitale informatie (abonnements)

GoPress, een online krantenarchief dat in de bib geraadpleegd kan worden of van thuis uit door individuele leners mits code of vanuit de secundaire scholen mits een overeenkomst.

Magazijncollectie

Daarnaast beschikt de bibliotheek over een magazijncollectie van 13.379 materialen. Het betreft voor een gedeelte weinig gevraagde, maar nog steeds waardevolle boeken alsook dubbele exemplaren van populaire boeken. Het wieden van de magazijncollectie is in uitvoering.

Bijzondere collectieonderdelen

- Collecties in bruikleen
- Franstalige jeugdboeken van de bibliotheek van Jodoigne, die op hun beurt 50 Nederlandstalige jeugdboeken van ons in bruikleen krijgen & Daisyboeken van de Luisterpuntbibliotheek (zie ook 3. Aandacht voor bijzondere doelgroepen)
- Boekstart: wanneer de kinderen 15 maanden zijn krijgen ze een uitnodiging om naar de bib te gaan waar ze een tas met voorleesboekjes krijgen en uitleg over het specifieke aanbod voor jonge leners. De collectie voor de allerkleinsten (0 tot 1 jaar) werd uitgebreid om tegemoet te komen aan ouders die materialen voor baby en peuter willen lenen.

- Games: voor kinderen en volwassenen (sinds 2016): we mikken hierbij vooral op de doelgroep van de jongeren, die vaak afhaken.
- E-readers: sinds 2017 lenen we e-readers van de bibliotheek uit met e-boeken. Leners kunnen ook op de eigen e-reader e-boeken lenen. Vooral dit laatste is zeer populair bij leners.

GEBRUIK VAN DE COLLECTIE

Dienstreglement

Lidmaatschap kost 5 € per jaar, behalve voor jongeren tot 17 jaar en ouderen vanaf 60 jaar.

Lenen en internetpc's raadplegen is gratis.

De voorwaarden voor lidmaatschap en gebruiksmodaliteiten van de collectie (aantallen, termijnen, boetes voor laattijdig inleveren) liggen vast in een dienstreglement, dat regelmatig geëvalueerd en aangepast wordt aan gewijzigde situaties.

Voor IBL-aanvragen (interbibliothecair leenverkeer) wordt 2 € aangerekend. Ondanks de toelage van Vlaanderen (voormalig van de Provincie) voor medewerking aan het IBL-verkeer is dit tarief niet kostendekkend.

Leners, bezoekers en uitleningen

Leners

Een lener is iemand die gedurende het teljaar minstens 1 item leent. Instellingen of klassen die boekenpakketten lenen, worden slechts als 1 lener beschouwd:

Tabel 2: Evolutie van de lenersaantallen

	Leners tot 14 jaar	Leners vanaf 15 jaar	Totaal	% lid van de bib
2014	2.232	3.797	6.029	
2015	2.295	3.739	6.034	
2016	2.008	3.951	5.959	
2017	2.017	3.876	5.893	17%

Bezoekers

De bibliotheek telt ongeveer 86.870 bezoekers per jaar.

Met de nieuwe klantenteller krijgen we zicht op het aantal mensen dat niet leent maar wel naar de bibliotheek komt om pc's, internet te gebruiken, deel te nemen aan activiteiten, de krant te lezen, te studeren... . Het bezoekersaantal zal dan een reële aanduiding geven over het belang van de sociale functie van de bibliotheek.

Uitleningen

Tabel 3: Evolutie van het totale aantal uitleningen¹⁷

Jaar	Volwassenen boeken	Jeugdboeken	Strips	Cd's	Dvd's	Tijdschriften	Games	e-boeken
2014	48.251	63.588	20.409	11.516	22.425	2.085		
2015	45.824	62.795	19.727	9.105	19.197	2.551		
2016	46.940	64.301	21.163	9.724	18.029	2.498	243	
2017	46.620	67.137	22.812	8.613	16.219	2.356	1.200	227

¹⁷ Games ingevoerd vanaf 2016, e-boeken en e-readers sinds 2017.

DIVERSE DIENSTEN I.V.M. DE UITLEEN VAN BIBLIOTHEEKMATERIALEN

- **Inleverbox** (24/24 beschikbaar om materialen in te leveren, met uitzondering van e-readers, grote gezelschapsspellen, voorleesrugzakjes...);
- **Online verlengen** van de **uitleentermijn** en reserveren van uitgeleende materialen;
- **Herinneringsmail naar leners** van wie de uitleentermijn bijna voorbij is.
- **Bewaren van de eigen uitleengeschiedenis.**
- **Boetebrieven via post en reserveringsberichten via mail** (via post voor wie geen mailadres heeft). Te bekijken of ook de boetebrieven via mail kunnen gaan om zo de extra administratieve kost niet meer aan te rekenen aan de leners en papier te besparen.

De 4 zelfuitleenbalies (RFID) komen de autonomie en de privacy van de leners ten goede en laat het personeel toe om de leners beter te begeleiden. Dit laat toe om onbemande balies uit te testen en baliemedewerkers flexibeler in te schakelen, maar dit dient wel geëvalueerd te worden en geregelde aanwezigheid blijft nodig om hinder (geluid, sluikstorten...) tegen te gaan. Belangrijker nog is het beschikbaar zijn om bezoekers verder te helpen bij informatievragen. Door meer rond te wandelen (bij het wegzetten van materialen) verlaagt de drempel om een medewerker aan te spreken.

EVALUATIE EN BESLUIT COLLECTIEBEHEER EN GEBRUIK

Het collectiebudget is doorheen de jaren steeds kleiner geworden. We dienen echter te investeren in voldoende nieuwe materialen aangezien leners hiervoor juist naar de bibliotheek komen. Omdat we ook meer inzetten op klasbezoeken i.p.v. boekenpakketten moet het aanbod van de jeugdcollectie sterk uitgebreid worden. Hiernaast dient ook de nieuwe collectie van games en e-boeken verder uitgebreid te worden.

Een verhoging van het budget is nodig, zeker rekening houdend met de ingevoerde gereguleerde boekenprijs waarbij er een plafond voor de toegestane korting door boekhandelaars is en er met eenzelfde budget beduidend minder boeken kunnen worden aangekocht.

Het in de kijker zetten van nieuwe maar ook materialen die aansluiten bij bepaalde thema's of die medewerkers de moeite waard vinden zijn om onder de aandacht te brengen maakt deel uit van onze doelstelling om mensen te prikkelen en hen materialen te laten ontdekken. Er is nog meer nood aan presentatiemeubels en tijd voor de collectieverantwoordelijken om dit aan te bieden en uit te breiden.

We zien dat er systematisch een lichte daling is in het aantal leners. De grootste daling is merkbaar bij jongeren en studenten. Jonge gezinnen vinden dan weer wel hun weg terug naar de bibliotheek en maken hier intensief gebruik van.

De uitdaging is om leden die afhaken weer terug naar de bib te krijgen, om het ledenaantal weer te vergroten door bv. doelgerichte acties op te zetten voor deze groepen (specifiek collectieaanbod, activiteiten aanbieden...). Mogelijk ook door samen te werken met organisaties, diensten die deze doelgroepen wel bereiken en gezamenlijk een promotie of aanbod uit te werken.

Hiernaast zien we ook dat in gemeenten waar er geïnvesteerd werd in een nieuw gebouw een significante stijging van bezoekers en leden wordt waargenomen (de Krook in Gent is naar een verviervoudiging gegaan van bezoekers sinds het nieuwe gebouw er is).

Bij de uitleningen zien we vooral een stijging bij games, e-boeken (vooral lenen op eigen e-reader), strips, jeugdboeken en non-fictie volwassenen. Uitleningen van romans blijft hetzelfde. De grootste daling is bij het uitlenen van dvd's en cd's (o.a. door de komst van digitale TV, Netflix, Spotify...). De dvd's zijn vanaf 2018 wel gratis en mogelijk betekent dit weer een stijging in de uitleencijfers.

Een 'slimme' inleverbox dient geïnstalleerd te worden voor de automatisering van het proces van de inname. Bij een slimme box worden onvolledige materialen geweigerd en gaat het dumpen van oude boeken waar mensen van af willen tegen. Momenteel wordt de box nog steeds extra leeggemaakt op late avonden. We merken dat nog steeds mensen materialen daar inleveren en niet via de RFID-balies (om o.a. het betalen van boetes te vermijden of om beschadigde materialen in te leveren). Met een slimme box kan dit vermeden worden.

In afwachting van een slimme inleverbox dient het reglement aangepast te worden zodat de materialen pas van de kaart gaan de eerstvolgende openingsdag van de bib en er dus niet meer geantidateerd moet worden en de materialen in bulk via de RFID balies ingescand kunnen worden (vermindering van handelingen door personeel).

De installatie van RFID brengt vooral de baliemedewerkers een verlichting van de taken mee, maar er moet over gewaakt worden dat dit de dienstverlening en het beschikbaar zijn voor bezoekers niet in het gedrang brengt. Prioriteit is en blijft mensen helpen bij informatievragen en hulp te bieden bij het zoeken op de catalogus.

Een aantal materialen worden ook nog steeds aan deze balies uitgeleend of ingenomen: games en gezelschapsspellen op de jeugdafdeling, e-readers en e-boeken op de fictie afdeling. En dit omwille van beveiliging van de materialen of de manuele handeling die nog steeds nodig is. Inname van de gezelschapsspellen gebeurt op het gelijkvloers waarbij ze direct nagekeken worden op volledigheid.

Op het gelijkvloers moet de balie telkens met 2 mensen bemand worden. Dit is nodig omdat hier nieuwe leners worden ingeschreven (kan nog steeds op alle verdiepingen), problemen met materialen opgelost worden, hulp aan de RFID balies en publiekspc's geboden wordt, ... RFID is m.a.w. geen personeelsbesparing, maar laat toe het baliepersoneel efficiënter in te zetten.

ACTIVITEITEN ROND LEESBEVORDERING, DIGITALE GELETTERDHEID, CULTURBELEVING EN ONTMOETING

De bibliotheek heeft een rijk aanbod aan activiteiten, maar met het beschikbare personeel blijft steeds minder tijd over om dit soort zaken te organiseren en coördineren. Nochtans blijkt uit de VVBAD enquête dat een hedendaagse bibliotheek meer is dan een boekerij en leeft door het aanbieden van activiteiten in het kader van leesbevordering, het dichten van de digitale kloof,... . Deelname aan deze activiteiten neemt dan ook toe en wordt gesmaakt door mensen die hierover heel tevreden zijn.

ACTIVITEITEN VOOR KINDEREN EN JONGEREN (BUITEN SCHOOLVERBAND)

De focus van activiteiten voor kinderen (tot 14 jaar) ligt op leesbevordering en -plezier (bijvb. het voorleesurtje). De bibliotheek neemt ook deel aan nationale acties zoals de jeugdboekenmaand, voorleesweek, poëzieweek, digitale week...

Tijdens de zomer organiseert de bib een actie om het lezen tijdens de vakantie te stimuleren. Met een speelse zoektocht doorheen de bibliotheek prikkelen we jongere lezers om boeken rond een thema te lezen. In 2017 namen er 333 kinderen deel aan de zoektocht.

ACTIVITEITEN EN AANBOD VOOR VOLWASSENEN

De bibliotheek heeft een eigen leesgroep die 6 keer per jaar samenkomt. Jaarlijks worden zowel literaire als thematische lezingen aangeboden, vaak in het kader van nationale acties zoals de digitale week, de poëzieweek, de voorleesweek en wereldboekendag. Maar ook lezingen & workshops worden georganiseerd die aansluiten bij actuele thema's of in het kader van leesbevordering (bijvb. blok@debib).

De bib werkt ook samen met andere diensten & organisaties voor de organisatie van een gezamenlijke lezing of activiteiten :

- met burgerbewegingen
- met ART@debib kregen leerlingen van ART de kans om hun muzikaal talent te tonen in de bibliotheek tussen de rekken
- de PISO Cityrun liep ook doorheen de bibliotheek

Op vraag worden voor groepen uit organisaties rondleidingen in de bibliotheek georganiseerd, afgestemd op de doelgroep en de noden. In 2017 zijn er 18 rondleidingen doorgegaan met in totaal 306 deelnemers.

EVALUATIE EN BESLUIT ACTIVITEITEN IN DE BIB

Dat het organiseren van activiteiten essentieel is voor de werking van de bib, blijkt uit de recente nationale enquête gevoerd vanuit de VVBAD. “De bibliotheek is meer een beleveniscentrum geworden waar mensen elkaar ontmoeten.” Auteurslezingen staan centraal, maar ook workshops, lezingen over allerlei onderwerpen maken deel uit van het aanbod. “Waar zich meer activiteit afspeelt, is er logischerwijs meer aanloop.” Ook 55,5% van onze leden vindt het belangrijk dat er activiteiten en workshops in de bibliotheek worden georganiseerd.

Dit past ook in onze visie van wat een bibliotheek vandaag en morgen moet zijn. Een huis waar alleen maar boeken ontleend worden is het al lang niet meer.

SCHOLENWERKING

De bibliotheek heeft een uitgebreid aanbod, zowel materialen als activiteiten, voor scholen in Tienen. Een deel van het materiaalenaanbod kan ook door scholen buiten Tienen aangevraagd worden.

AANBOD VOOR HET KLEUTER- EN BASISONDERWIJS

Boekenpakketten

Scholen buiten de ring van Tienen kunnen boekenpakketten in de klas krijgen. Elk pakket bestaat uit 25 boeken en 5 strips. In totaal worden er 4 keer per jaar boekenpakketten geleverd. In 2017 kregen 134 klassen een boekenpakket van de bib. Sinds 2018 kunnen alleen scholen buiten de ring van Tienen nog boekenpakketten aanvragen. Scholen binnen de ring kunnen op klasuitleen komen.

Klasuitleen

Scholen binnen de ring van Tienen en scholen die dit wensen kunnen op klasuitleen komen. Klassen kiezen of ze 1 keer per maand of 2-maandelijks naar de bib komen. Elke leerling kan 3 boeken naar keuze lenen. In 2017 kwamen er 30 van de 109 klassen lagere graad basisschool op klasuitleen.

Introductiebezoeken

Tijdens deze bezoeken leren leerlingen de bibliotheek kennen a.h.v. oefeningen, opdrachten. In 2017 zijn er 17 klassen op bezoek geweest. We merken dat veel scholen naar het jeugdboekenmaand spel komen ter vervanging van de introducties, ook al leren ze dan weinig bij over de opstelling van de materialen en het gebruik van de catalogus.

Materialen voor scholen

Materialen voor scholen zoals thematische boekentrolleys, vertelplaten, tatertaal pakketten voor kleuters, leesboekjes voor 3^e en 5^e leerjaar, samen lezen-pakketten met telkens 25 exemplaren van 1 boek zodat dit klassikaal gelezen kan worden en educatieve spelboekjes.

Leraren vragen deze materialen aan en kunnen ze vervolgens in de bibliotheek ophalen. De leesboekjes worden samen met de boekenpakketten geleverd. Deze materialen werden in 2017 in totaal 89 keer ontleend.

Jeugdboekenmaand

In het kader van de jeugdboekenmaand werden auteurslezingen georganiseerd en werd een bibliotheekspel uitgewerkt waaraan 569 leerlingen deelnamen.

AANBOD VOOR HET SECUNDAIR ONDERWIJS

Introductielessen met rondleidingen voor de eerste graad in de jeugdafdeling, voor de tweede en derde graad in de volwassenenafdeling waarbij ze aan de hand van zoekopdrachten de bibliotheek verkennen. Thematische werksessies in de bibliotheek kunnen door leerkrachten worden aangevraagd. In 2017 kwamen er 31 groepen (in totaal 423 leerlingen) naar de bib.

EVALUATIE EN BESLUIT SCHOLENWERKING

Samenwerking met scholen is één van onze belangrijkste pijlers, m.n. leesbevordering en leesplezier stimuleren bij kinderen en jongeren. Ons aanbod (materialen en activiteiten) is dan ook zeer uitgebreid. De VVBAD bevraging toont dat 93,9% van alle bevroegden laat weten dat kinderen in de lagere school de (werking van de) bibliotheek moet leren kennen.

7.3.3. AANDACHT VOOR BIJZONDERE DOELGROEPEN

Personen met beperkte mobiliteit en onthaalgezinnen

Voor 'Bibliotheek aan huis' bezorgen vrijwilligers 1 keer per maand boeken en audiovisuele materialen aan mensen die zich niet zelf naar de bibliotheek kunnen verplaatsen. Ook onthaalouders en/of crèches maken van deze dienstverlening gebruik en krijgen leesvoer voor de jongste kindjes.

Anderstalige inwoners

Met het Taalpunt voor volwassenen en kinderen biedt de bib een uitgebreid aanbod aan om Nederlands te leren. Kom Binnen, waar anderstaligen Nederlands kunnen leren, biedt niet alleen de kans om Nederlands te oefenen maar ook om in contact te komen met Nederlandstalige inwoners van Tienen.

De bibliotheek beschikt niet over exacte cijfers van het bibliotheekgebruik door anderstaligen. De bibliotheek telt 417 leden die niet-Belgen zijn. Een aantal van hen beheerst het Nederlands (zeer) goed. Anderzijds zijn er bezoekers met de Belgische nationaliteit met een zeer beperkte kennis van het Nederlands.

Mensen met een (lees)beperking

Er is gespecialiseerd materiaal beschikbaar (Daisyboeken, Grootletterboeken en luisterboeken) voor mensen met beperkt zicht of een leesbeperking. De daisyboeken worden aangeleverd door de Luisterpuntbibliotheek.

Mensen uit kansengroepen

Ondersteuning vanuit het OCMW: gratis lidmaatschap of deelname aan pc lessen. Dit wordt zeer beperkt gebruikt (jaarlijks gemiddeld 5 aanvragen).

Evaluatie en besluit aandacht voor bijzondere doelgroepen

Het bereiken van kansengroepen blijft een grote uitdaging voor de bibliotheek. We merken dat zij nog steeds moeilijk hun weg vinden naar de bibliotheek en het uitgebreide aanbod.

Mogelijke acties om hen te bereiken kunnen zijn:

- gerichte promotie voeren met aandacht voor materialen uit de collectie die nuttig zijn voor hen specifiek
- uitbreiding van de samenwerking met OCMW om deze doelgroep te bereiken (via toeleiders werken, kleine collectie in Sociaal Huis aanbieden)
- buiten de muren van de bib gaan een deelnemen aan activiteiten die op één van deze doelgroepen is gericht...

In de toekomstige profielen van medewerkers kan ook aandacht besteed worden aan het hebben van ervaring met of een diploma in sociaal werk.

7.3.4. INFORMATIE EN COMMUNICATIE

De bibliotheek zet in op het informeren van de leden en gebruikt hiervoor volgende kanalen:

- Facebook, Instagram en Pinterest pagina (met lees-, luister- en kijktips)
- Maandelijks nieuwsbrief met een overzicht van activiteiten, tips van de bib, weetjes
- Deelwebsite van de bibliotheek op de website van de stad Tienen

- Flyers en affiches (afzonderlijke activiteiten, attendering van minder gekende bibliotheekdiensten) en brochures (voorjaars- en najaarsaanbod voor volwassenen, activiteiten in kader van nationale acties). Aanbod voor kinderen en jongeren tijdens de vakanties wordt mee opgenomen in de gezamenlijke vrijetijdsfolder.
- Informatiekanalen van de dienst communicatie (persberichten, stadsmagazine, infopanelen)
- In de bib is een TV scherm voorzien voor aankondiging van activiteiten, bibliotheekinformatie, ..

Er zijn voldoende communicatieluiken, maar deze dient meer doelgericht te gebeuren, nl. door bijvb. mailings die afgestemd zijn op het profiel en leengedrag van leners waarbij ze geattendeerd worden voor nieuwe aanwinsten & schrijvers die hierbij aansluiten. Afhankelijk van de doelgroep kiezen voor het soort van communicatie, bv. sociale media om jongeren te informeren.

7.3.5. VORMING EN EDUCATIE

PC lessen

In laagdrempelige korte pc lessen worden mensen zonder of met beperkte computervaardigheden wegwijs gemaakt. Het aanbod bestaat uit kennismaking met pc, sociale media, iPad en smartphone, basis fotobewerking, vragenuurtje.

Tax-on-Web

In samenwerking met de FOD Financiën organiseert de bibliotheek jaarlijks een viertal sessies tax-on-web. Medewerkers van de FOD Financiën begeleiden mensen bij het online invullen van hun belastingsaangifte. Alle sessies zijn steeds volgeboekt.

Evaluatie en besluit vorming en educatie

De pc lessen waren een zeer sterk punt in de werking van de bibliotheek, door hun kwaliteit, kwantiteit en bereik. Ze spelen duidelijk in op een behoefte, met name bij mensen die via hun beroep geen vormingskansen (meer) hebben, of die in hun vrije tijd geen langdurige cursus wensen te volgen. Bovendien komen deze introducties de beeldvorming van de bibliotheek (*meer dan alleen boeken voor culturfanaten*) ten goede.

De klassieke pc lessen (kennismaking met pc, muis, internet) zijn mogelijk niet meer noodzakelijk, maar met het steeds verder digitaliseren van de maatschappij moeten we wel inspelen op andere digitale noden van inwoners met beperkte pc kennis en bezit: het grotere online gebeuren (internetbankieren, tax-on-web, digitaal invullen van documenten bij stadsdiensten, online solliciteren...) neemt steeds meer plaats in en sluit zo een deel van de bevolking uit.

In het decreet betreffende het Lokaal Cultuurbeleid (2012) was het inzetten op e-inclusie bij moeilijk bereikbare doelgroepen en op het verhogen van informatiegeletterdheid en mediawijsheid één van de speerpunten. Bijna 70% van de respondenten van de VVBAD enquête sluit zich hierbij aan en vindt dat de bibliotheek ondersteuning moet bieden aan personen die minder thuis zijn in multimedia en ICT.

Wat het ruimere vormingsaanbod betreft, is een samenwerking met externe partners aan te raden: financieel risico is uitgesloten, betere promotie en participatie, beperkte(re) personeelsinzet.

7.3.6. INSPRAAK EN PARTICIPATIE

Leners krijgen inspraak in de collectievorming d.m.v. aankoopsgesties. De beheerscommissie adviseert het bestuur over de krachtlijnen van het bibliotheekbeleid. Er is regelmatig contact en overleg met de scholen.

Samenwerking en overleg:

- Sectoroverleg van vrijetijdsdiensten
- Samenwerkingsverband bibliotheken Regio Hageland

7.3.7. ALGEMEEN BESLUIT BIBLIOTHEEK

De bibliotheek van Tienen streeft ernaar om een bibliotheek te worden die meerdere functies vervult:

1) Informatie- en kennisplek

Bezoekers krijgen er toegang tot informatie en cultuur en dit via een actuele en brede collectie, afgestemd op de noden van het publiek. Er is gratis toegang tot internet en digitale media. Bibliotheekmedewerkers zoeken samen met de gebruikers antwoorden op hun vragen (bib materialen, online, doorverwijzen naar andere diensten...) en bieden zo begeleiding op maat aan.

Uitdagingen en acties die we ondernemen

Dit aanbod is vaak nog te onbekend bij inwoners. De bib heeft nog steeds een imago van 'boekenhuis voor hoogopgeleiden'. Ledenaantal daalt systematisch. Doelgerichte acties ondernemen (communicatie en activiteiten) om de boeiende plek die de bib is kenbaar te maken bij de inwoners van Tienen. Communicatie afstemmen op doelgroepen, 'extra muros' activiteiten opzetten (bv. pop-up bib op evenementen, mini bib voorzien bij diensten zoals het Sociaal Huis,...). De medewerkers van de bib dienen zich nog verder bij te scholen zodat een nog betere dienstverlening voorzien kan worden.

2) Ontmoetingsplek met ruimte voor interactie

Het is een fysieke plaats waar mensen gezellig kunnen verblijven, anderen ontmoeten... Het is ook een digitale plaats via sociale media, online platformen...waarbij de bib, de leners hun ervaringen kunnen delen. De bib kan deze ontmoeting faciliteren met een mooi en gezellig gebouw, maar ook met een professionele dienstverlening, prikkelende activiteiten en een uitnodigende collectie.

Uitdagingen en acties die we ondernemen

Uit de VVBAD enquête (zie bijlage) blijkt dat bezoekers zowel de stilte opzoeken als nood hebben aan ontmoeting in de bib. Deze dubbele functie is ons huidig gebouw niet eenvoudig te realiseren. Met de verdere renovatie van de andere verdiepingen willen we de 2e verdieping verder omvormen tot 'stille' afdeling waar mensen ongestoord kunnen lezen, studeren, werken. Het gelijkvloers wordt de plaats voor ontmoeting waar er een koffietoestel voorzien wordt en het leessalon.

3) Toegankelijke, veilige plek

De bibliotheek is een laagdrempelige cultuurinstelling. Ze moet toegankelijk zijn op verschillende vlakken: gebouw, inrichting, collectie, dienstverlening en dit voor een heel diverse doelgroep.

Het gebouw zelf moet toegankelijk zijn, centraal gelegen met idealiter (gratis) parkeergelegenheid, duidelijk zichtbaar en makkelijk te vinden. De inrichting moet uitnodigend zijn, duidelijke signalisatie hebben zodat bezoekers snel vinden waarnaar ze op zoek zijn. Dienstverlening op maat, toegespitst op de uiteenlopende bibliotheekgebruikers, klantvriendelijk...

Uitdagingen en acties die we ondernemen

Het gebouw dient hiertoe verder gerenoveerd te worden. De te kleine oppervlakte van de jeugdafdeling is niet ideaal voor ouders met kinderwagens, op de fictie afdeling is er een niveauverschil in de vloer wat vooral voor oudere mensen niet evident is. De renovatie van deze verdiepingen kan bovengenoemde problemen oplossen.

Maar als we echt willen inzetten op een hedendaagse bib die voorzien is op toekomstige uitdagingen moet er nagedacht worden over een heel nieuw bibliotheekgebouw. Een gebouw dat tegemoet komt aan de dubbele functie, maar ook verder gaat en plaats voorziet voor lokalen voor groepswork, studeerhokjes, experimenteer ruimte (een 'fablab' waar je kunt 3D printen, lasercutten), ruimte voor lezingen en workshops. Het is belangrijk om een flexibele en polyvalent interieur te voorzien dat aangepast kan worden aan toekomstige noden.

Maar ook een gebouw waarin bijvoorbeeld verschillende vrijetijdsdiensten huisvest, een gezamenlijk onthaal biedt en waar mensen ook voor andere vrijetijdszaken terecht kunnen. Mogelijk kan er ook een externe partner gehuisvest worden, bv. uitbater van een koffie- en eetgelegenheden.

4) Educatieve plek

In de bibliotheek kan de burger terecht met vragen over kennis, cultuur, informatie en ontspanning. Louter informatie aanbieden volstaat echter niet meer. De bib moet zelf vragen stimuleren door activiteiten, door mensen samen te brengen rond het aanbod en hen te helpen bij het gebruik. Door het voortdurende aanspreken van de gebruikers, het presenteren van diensten en collecties en deze met elkaar te verbinden worden gebruikers uitgenodigd tot vinden en ontdekken. De bib is een plek waar men inspiratie opdoet, (in)formeel bijleert. Met het aanbieden van activiteiten (lezingen, workshops) wordt dit gerealiseerd. Maar ook voorzien in zelfstudie is hierin belangrijk, evenals samenwerking met het onderwijs.

Uitdagingen en acties die we ondernemen

De medewerkers kunnen met de zelfuitleen evolueren van iemand die materialen uitleent tot een 'wandelende informatiemedewerker', iemand die rondloopt en beschikbaar is voor vragen en die noden detecteert. Dit vergt nog een verdere aanpassing van mindset en verdere nood aan bijscholing. Opleiding (intern, extern) moet voorzien worden, maar ook inspiratie opdoen in andere bibliotheken waar dit reeds gebeurt is hiervoor essentieel (organiseren van jaarlijkse studiedag voor alle medewerkers). Voor het organiseren van educatieve activiteiten is echter ook voldoende personeel of budget nodig. Zonder deze basisvoorwaarden kan dit niet gerealiseerd worden.

5) Belevingsplek voor creatieve zelfontplooiing

De bibliotheek kan verbeelding en creativiteit stimuleren met een collectie verrast en prikkelt, die mensen nieuwe inzichten biedt, nieuwe auteurs of thema's laat ontdekken. Met het aanbod van games, e-boeken... speelt de bib in op nieuwe tendensen en geeft bezoekers zo de kans dit te ontdekken, ermee kennis te maken. We willen een plek zijn van (co-)creatie, een plek waar je iets kunt uitproberen, een ruimte voor expressie, kennismaking met culturele activiteiten (bv. mini concerten door ART, digitale workshops, knutseluurtsjes...). Diensten als Cultuur, ART, het museum... zijn voor de bib dan ook belangrijke partners in dit verhaal.

Uitdagingen en acties die we ondernemen

Collectie en inspelen op nieuwe trends blijft een must. De bib moet 'mee' zijn en een plek zijn waar mensen met dit alles in contact kunnen komen. De e-readers en e-boeken waren hier een goed voorbeeld van. In een nieuw gebouw zou er dan ook ruimte moeten zijn voor een 'fablab' waar kinderen hun digitale tools ontwikkelen, waar Coderdojo Tienen een vaste plek krijgt, waar er plaats is voor gaming... Hiervoor is verdere samenwerking met partners die deze know-how hebben essentieel, dienen toekomstige bibliotheekmedewerkers deze vaardigheden te hebben om dit al dan niet zelf te begeleiden, coördineren of ondersteunen.

Partnerschappen moeten verder uitgebouwd worden met andere bibliotheken, stadsdiensten, scholen, externe organisaties...de bib kan dit alles immers niet alleen realiseren, daarvoor is er onvoldoende personeel en (nog niet) in huis.

Deze doelstellingen passen in de visie, missie van Stad Tienen:

'[...] wil Tienen zich positioneren als een warme en zorgzame stad op mensenmaat waar iedereen zich thuis en welkom voelt.' Met het uitbouwen van een bibliotheek als derde plek, een thuisplek sluiten we aan op deze doelstelling.

'[...] Samen met onze bevolking gaan we werken aan concrete acties die een positieve invloed hebben op de belevingswaarde van de stad.' Een aangename, centraal gelegen bibliotheekgebouw met een kwaliteitsvolle collectie, excellente dienstverlening, prikkelende activiteiten creëren een positieve (bibliotheek)beleving aan de inwoners.

'[...] In het centrum van de stad wordt een ontmoetingsruimte voor verschillende doelgroepen gezocht.' De bibliotheek vervult een maatschappelijke rol als ontmoetingsplek waar scholieren groepsworkshops maken of samen studeren, waar senioren de krant lezen, mensen op hun laptop kunnen werken, waar ouders wachten op hun kinderen die in de academie les volgen...

'[...] Inzetten op integratie van anderstaligen.'

7.4. SPORT

Een sportbeleid is gericht op het verbeteren van de kwaliteit en omstandigheden voor sportdeelname. Daarnaast is de versterking van de bijdrage van sport voor een betere gezondheid, werkgelegenheid en sociale integratie belangrijk. Een lokale overheid kan (moet) een belangrijke rol spelen in het toegankelijk maken van sportbeleving voor de gehele bevolking. Het spreekt voor zich dat de eisen en verwachtingen van de gebruikers steeds wijzigen. Aan de lokale overheid dus om in te spelen op die gewijzigde behoeften en op geregelde tijdstippen de beleidsprioriteiten bij te stellen. Tienen heeft een sterke traditie betreffende sport en sportbeleving opgebouwd. De opgebouwde kennis vormt een goede uitgangsbasis voor het leggen van nieuwe accenten en het uitzetten van bakens voor een toekomstgericht sportbeleid, dat zo maximaal mogelijk inspeelt op de nieuwe uitdagingen en behoeften die leven bij de Tienenaar op het vlak van sportbeleving.

7.4.1. ONDERSTEUNING

FINANCIEEL

Tienen is een sportieve stad. De stad Tienen telt een 40-tal sporttakken en een 120-tal sportclubs, waarvan er een 100-tal erkend zijn door de stad. Het effectief aantal erkende sportclubs ligt veel hoger, omdat sommige verenigingen zich gegroepeerd hebben in een verbond (bijvb. de zaalvoetbalclubs en de biljartclubs).

In 2018 waren er 13 voetbalclubs, 7 watersporten, 18 zaalsporten, 15 wielersport, 7 bewegingssporten, 11 martiale kunsten, 8 schutterssporten, 11 behendigheidssporten, 6 hobbyclubs en 1 omnisportclub.

De sport- en ontspanningsverenigingen krijgen jaarlijks financiële ondersteuning a.d.h.v. verschillende reglementen. Het betreft :

- **werkingstoelagen** op basis van kwalitatieve criteria (€ 35.000);
- toelagen voor **kwaliteitsvolle jeugdwerking en samenwerkingsverbanden voor erkende Tiense sportverenigingen** ter vervanging van de vroegere impuls subsidie (€ 28.500);
- **toelage Tiense jeugdwerking** op basis van het aantal Tiense jeugdleden (€ 5.000);
- **toelage voor uitzonderlijke sportorganisaties** (€ 4.750 euro per jaar voor sportactiviteiten van uitzonderlijke aard die buiten de werkingssubsidies vallen);
- **toelage voor het inrichten van wielervedstrijden** (3.500 euro);
- **huurtoelage openluchtsportereinen** (€ 9.000 *ter vervanging van het reglement huur voetbalterreinen*);
- **renteloze leningen** (binnen grenzen goedgekeurd budget) aan erkende sportverenigingen ter ondersteuning van het bouwen van en/of verbouwen aan onroerende infrastructuur of het aankopen van onroerende goederen die noodzakelijk zijn voor de ontwikkeling van de activiteiten die behoren tot de normale werking van de vereniging;
- **fusiepremie** (sinds 2017) ten bedrage van maximaal € 5.000 euro om clubs te stimuleren om samen te vloeien en de hieraan verbonden kosten te vergoeden.

De werkingstoelagen die worden uitgekeerd zijn in verhouding tot de prestaties en de werking die de verenigingen leveren. De clubs met een uitgebreide jeugdwerking ontvangen de grootste sommen. De door het oude decreet “sport-voor-allen” opgelegde verplichtingen (op basis van een meerderheid aan kwaliteitscriteria) ter ondersteuning van de sportverenigingen hebben een gunstig effect gehad.

Het reglement voor de jeugdwerking op basis van het aantal Tiense jeugdleden beloont die clubs met minimaal 25 Tiense jongeren, maar mist kwaliteitscriteria.

Clubs worden gestimuleerd tot organisatie van uitzonderlijke activiteiten buiten de reguliere clubwerking en krijgen hiervoor een extra toelage. Hiermee mag niet te lichtzinnig worden omgesprongen. Een reglementswijziging is hier aangewezen. Hierbij wordt gedacht aan een co-financiering van 25% door de aanvragende club.

Het reglement 'Toelage voor het inrichten van wielervedstrijden' zou in dezelfde zin herbekeken kunnen worden. Voor wielersportclubs blijft het steeds een uitdaging om wedstrijden in te richten omwille van de dalende sponsoring.

De bestaande reglementen worden overwegend gunstig ervaren door de sportverenigingen, maar dienen op een aantal kleine onvolkomenheden bijgeschaafd te worden. Essentieel hierbij is dat de kwaliteitscriteria moeten primeren of nog beter dat de kwaliteitscriteria nog zwaarder moeten wegen bij de verdeling van de subsidies.

Het reglement 'toelage voor kwaliteitsvolle jeugdwerking en samenwerkingsverbanden voor erkende Tiense sportverenigingen' moet bijgestuurd worden. Enkele verenigingen zetten in hun aanvraagdossier zwaar in op opleidingen en bijscholingen en strijken zodoende grote bedragen op die een discrepantie veroorzaken in de billijke verdeling van de middelen onder de Tiense sportclubs.

Het mechanisme van het indienen van de subsidiedossiers moet mee in de reglementen vervat worden alsook een vaste jaarlijkse indiendatum. Meer dan 10% van de clubs respecteren de indieningsdatum niet of leveren onvolledige dossiers in. Nadien wordt via achterpoortjes gezocht om toch nog in aanmerking te komen voor subsidiëring. Door de clubs moet meer ernst aan de dag gelegd worden, wetende dat een dossier gemiddeld 500 euro werkingstoelage in het laatje van een club brengt.

Het verwerken van de subsidiedossiers is heel tijdrovend.

LOGISTIEK

Alle verenigingen die bij de stedelijke sportraad aangesloten zijn, kunnen eenmaal per jaar gratis materiaal zoals tafels, stoelen, nadarafsluitingen e.a. ontlenen bij en laten leveren door de stad. Vanaf een tweede aanvraag dienen zij een huurgeld voor deze materialen te betalen indien deze door de stad geleverd dienen te worden.

INHOUDELIJK - PROMOTIONEEL

Sportclubs kunnen met hun vragen i.v.m. oprichting van een vereniging, aansluiting bij de stedelijke adviesraad sport, erkenning door de stad en financiële tegemoetkomingen terecht op de dienst sport.

De sportclubs worden jaarlijks op regelmatige basis uitgenodigd door de sportdienst om deel te nemen aan campagnes van Sport Vlaanderen en/of de sportdienst. De Maand van de Sportclub, de Sportsterrendagen en de SIS zijn hier voorbeelden van. De sportdienst biedt hiermee een platform aan de clubs om zich kenbaar te maken bij het grote publiek.

De sportpromotionele acties van de sportdienst leveren dikwijls nieuwe leden op bij de deelnemende verenigingen.

INFRASTRUCTUUR

SPORTINFRASTRUCTUUR

In Tienen is de volgende sportinfrastructuur aanwezig:

- a) Sportinfrastructuur eigendom van de stad en in beheer van AGB Tienen
  - 1 zwemcomplex met een 25 meterbad, recreatie- en peuterbad en duikput (bouwjaar 2000)
  - 1 sportcentrum met 4 sporthallen (hal 1 bouwjaar 1978, hal 2 bouwjaar 1997, hal 3 bouwjaar 2007), 1 atletiekpiste (bouwjaar 2004), 3 voetbalterreinen, 1 skeelerpiste en een looppad.
  - ⇒ Alle (gras)terreinen die buiten de omliggende sportvelden liggen zijn in beheer van de stad.

De sportinfrastructuur van de stad is vrijwel maximaal benut. Tijdens het schooljaar is er overdag een permanente bezetting door de scholen en lessenreeksen van de sportdienst. Tijdens de schoolvakanties is de infrastructuur overdag in gebruik voor allerlei sportkampen. Van september tot april is de infrastructuur 's avonds en in het weekend bezet door de sportclubs.

Een beperkt aantal clubs (met jeugdwerking) kunnen niet terecht in de stedelijke infrastructuur. Deze wijken dan uit naar privé of schoolsportinfrastructuur. De sportinfrastructuur van de Tiense scholen is dikwijls verouderd of niet geschikt om competitieploegen er te laten trainen en wedstrijden te spelen. De toegankelijkheid na de schooluren is bij de meeste scholen een probleem. Bij de weinige scholen die toch in aanmerking zouden komen, merken we een onwil om clubs een onderdak te bieden, ondanks de win-win verhouding die hierdoor zou kunnen ontstaan. De huurgelden die de scholen vragen liggen exponentieel hoger dan de huurgelden van de stad.

Als sportclubs wegens overbezetting niet in de infrastructuur van de stad kunnen ingepast worden, is het in bepaalde gevallen wenselijk om deze clubs te ondersteunen in de huurkosten van private infrastructuur om de sportoefening niet in het gedrang te brengen. Een allesomvattend reglement ter zake is wenselijk.

a) Sportinfrastructuur van de stad en in beheer van een sportclub

- overdekte en openlucht petanquebanen, verbruiksruimte (petanqueclub Tienen)
- openlucht boulistenbanen en verbruiksruimte (boulistenclub Tienen)
- 1 voetbalstadion (RFC Tienen-Hageland) – vernieuwbouw 1998
- voetbalterreinen (RFC Tienen-Hageland, VW Hakendover (in faling) en St-Barbarastraat Kuntich)
- 1 balboogschietstand (Willem Tell)
- 4 tennisterreinen (RCT Tennis)

b) Privé-sportinfrastructuur

- 12 voetbalterreinen (Sparta Tienen, 2 x KVV Oorbeek, 3 x WV Houtem, 2 x Arsenal Goetsenhoven, 2 x Arsenal Oplinter en 2 x Crossing Vissenaken)
- 1 trapveld (Crossing Vissenaken)
- fitnesscentra (Fit Factory, Life Style Fitness en ChampionGym)
- 1 CrossFit centrum (district 10)
- 1 fitness- en wellness-centrum (Fit'n Form)
- 1 tenniscentrum met 6 openlucht tennisterreinen (TC Roosendaal)
- 1 tenniscentrum met 4 openlucht en 4 overdekte tennisterreinen, 3 overdekte padelsterreinen, 2 squashbanen, een sportzaal, 2 indoor soccerterreinen en 2 badmintonvelden (Grand Slam)
- 1 sporthal met klimmuur en 2 openlucht tennisterreinen (Broeders Alexianen)
- 1 bowlingcentrum met snooker- en biljarttafels (Acro)
- 1 vliegveld (De Wouw)
- maneges (De Hoefslag, Roosendaal en 't Hof Lyma Horses)
- 1 pistool- en karabijnschietstand (Arizona)
- 2 danszalen (Dans-je-fit en Dancin'movement)

c) Sportinfrastructuur in beheer van de scholen

- 14 sportzaaltjes
- 2 sporthallen (Via Waaiberg)
- 1 sporthal (De Sterretjes)

Het sportcentrum Houtemveld zou onder volledig AGB beheer moeten komen, dus ook de (gras)terreinen die buiten de omliggende voetbalvelden, skeeler- en atletiekpiste liggen.

In de stad is behoorlijk wat sportinfrastructuur aanwezig en de tarieven zijn zeer clubvriendelijk (moeten periodiek meegroeien met de index). In 2019 moet er een algemene prijsverhoging doorgevoerd worden. Hierbij moet nagedacht worden om de tarieven van alle vergelijkbare infrastructuur van de stad parallel te schakelen.

BEZETTING EN BEZOEKCIJFERS

De bezetting van de infrastructuur en de bezoekcijfers zijn zeer positief. Door de concentratie van sportinfrastructuur bruist het sportleven in het sportcentrum op het Houtemveld. In 2018 telden we 178.447 bezoekers op uur basis.

Het zwembad “De Blyckaert” telt gemiddeld een 240.000 bezoekers per jaar, waarvan 80.000 zwembearden van de scholen en instellingen, 38.000 voor de zwemclubs en 122.000 individuele bezoekers.

In het kader van het beheer en participatie van de sportinfrastructuur zouden de gebruikersgroepen meer geconsulteerd moeten worden.

NOODZAKELIJKE INVESTERINGEN

De stad heeft decennialang enorm geïnvesteerd in de bouw en aanleg van sportinfrastructuur. Hierbij werd er niet uitgegaan van een totaalvisie op het hele sportcentrum en werden geen budgetten voorzien om de infrastructuur in stand te houden. De meest recente investering was in 2018 toen aan de ingang van sportcentrum Houtenveld een automatische schuifpoort geplaatst werd, dewelke ervoor zorgt dat er geen wagens meer tot aan de voordeur van de sporthal rijden wat de veiligheid binnen het complex ten goede komt.

a) Investeringen in 2019 in het Houtenveld

- schoonmaak en belijning atletiekpiste;
- inrichten van het appartement in Hal 4 tot een les- en vergaderlokaal;
- het overdragen van de cafetaria’s aan de atletiekpiste en tussen Hal 2 en 3 naar een vzw-structuur waarin de sportverenigingen zetelen;
- het renoveren van de conciërgewoning en het aanstellen van een conciërge;
- het installeren van een degelijk werkend WIFI-systeem voor de bezoekers;
- het ontwikkelen van een sleutelbeheersplan en het toegankelijk maken van de sportinfrastructuur voor mindervaliden;
- camerabewaking;
- het terug operationeel maken van de brandkoepels, inbraakbeveiliging en branddetectie.

b) Masterplan Houtenveld

Voor het sportcentrum Houtenveld moet er dringend een masterplan ontwikkeld worden met een toekomstvisie op lange termijn (via een gefaseerde strategie) :

Hal 1 met aanhorigheden is 40 jaar oud en beantwoord helemaal niet meer aan de huidige noden. Op zeer korte termijn moet een keuze gemaakt worden of tot renovatie of nieuwbouw wordt overgegaan, zodat gestart kan worden met het concipiëren van een project. Voor eind maart 2020 moet dit project tot in detail uitgewerkt zijn, zodat bij Sport Vlaanderen een dossier kan ingediend worden in het kader van bovenlokale infrastructuur. De maximale subsidie bedraagt 30% geplafonneerd op 1.250.000 euro.

In het masterplan moet een aantal elementen opgenomen worden:

- ontsluiting van het sportcentrum Houtenveld (aankoop laatste stukken landbouwgrond),
  - aanleg van kunstgrasterreinen,
  - een parksfeer creëren met beplanting en verlichting.
  - aanleg van een Finse piste rondom het sportcentrum.
  - het verplaatsen van de atletiek werpnummers naast Hal 1.
  - duurzaamheid: het energie- en milieuvriendelijk maken van het sportcentrum.
  - de migratie van een of meerdere voetbalploegen.
  - een gebouwenbeheersplan, een investeringsprogramma om het volledige sportcentrum in stand te houden.
- c) Aanleg van sportterreinen in de deelgemeenten
- d) Het meer beweegvriendelijk maken van de publieke ruimte
- een panakooi (verplaatsbare voetbalboarding) die in Groot Tienen zal rondreizen;
  - de beweegtuin (mobiele fitnessstoestellen) die trimestrieel wordt verplaatst naar een andere locatie;
  - het skatepark van de jeugdendienst in sportcentrum Houtenveld moet geëvalueerd worden (andere invulling?)

- e) Ontwikkeling van een gebouwenbeheersplan voor de site van het zwembad de Blyckaert:
  - de trap van de glijbaan vraagt onderhoud of vernieuwing;
  - (Chloorluchtbestendige) WIFI voor de bezoekers;
  - aandacht voor extra parkeerplaatsen op een verharde ondergrond aan het zwembad;
  - er is nood aan meer plaatsen voor personen met een handicap.
  - het zwembad energie- en milieuvriendelijker te maken (regenwaterrecuperatie, zonnepanelen, led-verlichting, ...);
  - vernieuwing van de toegangscontrole met een nieuw inkomststelsel en vernieuwing van het slotsysteem van de lockers van de bezoekers;
  - vernieuwing van de airco.
  - Installatie camerasysteem
  - Verlichting ter hoogte van de fietsstalling

OPPORTUNITEITEN

De beschikbaarheid/openstelling van de schoolsportinfrastructuur voor lokale sportclubs, sportdiensten en andere gebruikers na de schooluren was in Vlaanderen een aandachtspunt in het verleden en zal dit ook zijn in de toekomst. Op dat vlak is er in Tienen nog een hele mentaliteitswijziging noodzakelijk om enig resultaat te kunnen boeken.

Sedert 2016 doet Sport Vlaanderen jaarlijks een projectoproep “naschools openstellen van schoolsportinfrastructuur”. Scholen kunnen financiële ondersteuning krijgen voor zowel infrastructuurwerken als voor exploitatiekosten. In totaal stellen de beleidsdomeinen sport en onderwijs samen voor deze projectoproep 3 miljoen euro ter beschikking. In die 3 jaar heeft in Tienen slechts 1 school een project ingediend dat evenwel niet weerhouden werd voor subsidiëring.

7.4.2. SPORTAANBOD

ACTIVITEITEN

De sportsector is in Tienen een zeer grote vrijetijdsaanbieder. We onderscheiden:

- **Eendaagse activiteiten**
  - Buitenspeeldag i.s.m. de jeugddienst
  - Tienen Fietst
  - schoolsportactiviteiten
  - de PISO Tienen City-run
  - SIS (sportinstuif) voor de 3de graad van het basisonderwijs
  - Uitreiking SportAwards
  - Wielervedstrijden (Dwars door het Hageland, Baloise, 1.000 km tegen kanker, ...) worden logistiek ondersteund
- **Meerdaagse activiteiten**
  - medewerking aan sportpromotionele acties van Sport Vlaanderen: Sportsterrendagen, #sportersbelevenmeer, Maand van de Sportclub, ...
  - FUN-days van Parentee-Psylos
- **Seniorenwerking 50 + Sportelclub**
  - Wekelijks aquagym, badminton, dans, fietsen, lessenreeks spierkracht, netbal, onderhoudsgymnastiek, spinning, tai Chi Chuan, wandelen 8 km, wandelen 12 km en yoga
  - Ledendag: in januari
  - Sportvakantie in Nieuwpoort
  - Ledenfeest in oktober
- **Activiteiten van langere duur**

- het project ‘schoolzwemmen’ voor het basisonderwijs tijdens de schooluren werd in 1983 door de sportdienst opgestart. Het busvervoer voor het schoolzwemmen wordt door de sportdienst gecoördineerd. De stad stelt permanent 2 lesgevers ter beschikking van de basisscholen waarbij in niveaugroepen en volgens een welbepaald lessenpakket wordt gewerkt;
- de ‘Tiense zwemacademie’ (zwemlessen in groepsverband) voor 4, 5 en 6-jarigen, lessen aquagym en zwemlessen voor volwassenen.
- SNS-pas (sport na schoolpas)
- Amuze: wekelijks gratis beweeg- en sportaanbod voor mensen in armoede, mensen met een matige mentale beperking en allochtonen i.s.m. de meeste welzijnsorganisaties actief in Tienen.
- ‘Ik Beweeg weer’ is een wekelijks beweegproject voor mensen met een ziektebeeld, zoals kanker, spierziekte, burn-out, ... Er kan gekozen worden tussen aquagym en yoga en relaxatie.
- BOV: het project ‘Bewegen Op Verwijzing’ zet mensen met bewegingsarmoede aan om meer te bewegen. Met een verwijfsbrief van de huisarts op zak, kunnen personen uit de zorgregio Tienen – Landen (idem zoals de Sportregio Getevallei + Boutersem) een beroep doen op een BOV-coach. Die coach ondersteunt hen om meer beweging in te bouwen in het dagelijks leven.
- **Sportkampen(weken)**
  - de sportkampen voor kinderen en jongeren vanaf 4 jaar worden jaarlijks gedurende 7 weken georganiseerd tijdens de schoolvakanties, namelijk krokus-, paas-, zomer- en herfstvakantie.
  - Sportweek voor minder-validen: sportweek voor volwassenen met een mentale beperking.
- **ILV Sportregio Getevallei**
  - “4 kids2play”: overdekte winterspeeltuin in sportcentrum Houtenveld
  - Junior Sportaval (2 sportdagen voor het BUSO en BLO) in sportcentrum Houtenveld
  - “Kijk ik fiets”: initiatie fietsen voor kleuters
  - Urban Run: stratenloop door gebouwen
  - Special Days: G-sportkamp
  - Nacht van de Sport: sportavond rond fitness
  - Kleuterhappenings
  - G-Omnisportkamp in Tienen
  - Personeelssportdag
  - Bets Bounce: meerdaagse instuif
  - Hopsakee i.s.m. MOEV: spel- en sportpakketten 1ste kleuterklasjes
  - Family Obstacle Run: hindernissenloop
  - Doe-maar-mee: sportdagen – beweegprojecten 4 – 6-jarigen tijdens schooluren

DEELNEMERSAANTALLEN

SPORTKAMPEN

De deelnemersaantallen kenden tussen 2004 en 2015 een constante en opvallende groei. De sportkampen waren telkens volledig uitverkocht. Er werd gewerkt met heel grote groepen en er waren reservelijsten. Rode draad bij de sportkampen is dat er gewerkt wordt met mensen met een pedagogisch diploma.

Vanaf 2016 kwam er een kentering en was er jaar na jaar een opvallende daling van de deelnemersaantallen. Er kwamen stelselmatig mee spelers op de markt die een alternatief aanbod hadden, die soms goedkoper waren, ... Momenteel lopen de sportkampen met evenwichtige groepen. Een verdere daling van het aantal deelnemers moet vermeden worden, zo niet kan er niet meer met homogene groepen gewerkt worden. Door systematisch te innoveren kunnen de deelnemersaantallen status quo blijven.

SCHOOLSPOORT

De schoolsport blijft de laatste jaren op het vlak van aanbod en deelnemers status quo. MOEV, de vroegere Stichting Vlaamse Schoolsport, heeft een ruim aanbod in Tienen. Het aanbod van de sportdienst beperkt zich tot een zaalvoetbaltornooi voor het secundair onderwijs en 4 activiteiten voor het basisonderwijs.

Belangrijkste uitschieters zijn de Kidsrun met jaarlijks 1.400 kinderen verspreid over 2 dagen en de SIS, een sportinstuif op het einde van het schooljaar met telkens 6 à 700 deelnemertjes.

De sportdienst verleent haar medewerking aan de SNS-pas van MOEV. De sportdienst zorgt hierbij voor de contacten met de sportaanbieders in Tienen. De SNS-pas is een sportpas voor leerlingen van het secundair onderwijs waarmee ze gedurende een bepaalde periode aansluitend aan de schooluren kunnen gaan sporten in de Tiense clubs en fitnesscentra. Een pas kost 30 euro voor 1 semester en 45 euro voor een heel schooljaar. Jaarlijks worden gemiddeld 120 pasjes verkocht in Tienen.

Wekelijks zijn er 2.000 leerlingen uit het kleuter- en basisonderwijs die tijdens de schooluren in het kader van het project **schoolzwemmen** naar het zwembad komen. Door dit systeem kan het schoolzwemmen op een veilige en gestructureerde manier verlopen.

ZWEMACADEMIE

Het hele jaar door worden er in het kader van de **Zwemacademie** zwemlessen aangeboden voor kinderen en volwassenen. Al meerdere jaren, en vooral sedert de invoering van de nieuwe zwemlijn, kan er bij de lessen van de kinderen niet voldaan worden aan de vraag.

50+ SPORTELCUB

De **50 + Sportelclub** is een zeer waardevol gegeven en bestaat al 3 decennia. De laatste jaren nemen bijna wekelijks 700 leden deel aan het zeer uitgebreide pakket van activiteiten. De gemiddelde leeftijd stijgt jaar na jaar en bedraagt momenteel 67,8 jaar. Om lid te worden betaald men 10 euro per jaar. Al naargelang de activiteit, neemt men gratis deel of betaalt men een beperkt deelnamegeld. De gratis activiteiten zijn het wandelen en fietsen. Deze worden begeleid door een uitgebreid team van vrijwilligers. De betalende activiteiten zijn zelf bedruipend.

UITDAGINGEN

EENDAAGSE ACTIVITEITEN

Een aantal **eendaagse activiteiten** zoals de organisatie van Tienen Fietst, de PISO Tienen City Run, de uitreiking van de SportAwards en het logistiek ondersteunen van wielervedstrijden zijn voor de sportdienst belastend en vergen veel tot zeer veel personeelsuren. Om deze events te blijven organiseren moet per event een inschatting gebeuren over de opportuniteit ervan.

MEERDAAGSE ACTIVITEITEN

De **meerdaagse activiteiten** worden overwegend georganiseerd of gepromoot door overkoepelde organisaties, zoals Sport Vlaanderen en Parentee-Psylos. Deze organisaties zijn zeer waardevol en hebben een regionale/provinciale uitstraling. De sportdienst verleent hieraan haar logistieke medewerking. We moeten blijven inzetten om deze organisaties naar Tienen te halen. De Sportsterrendagen zijn 3 schoolspordagen waar telkens 2.000 kinderen aan deelnemen. Door dit event naar Tienen te halen, faciliteert de deelname van Tiense scholen. Het budget dat Sport Vlaanderen hierin investeert is immens.

Een andere meerdaagse activiteit is de Maand van de Sportclub, een campagne van Sport Vlaanderen waarmee er promotie gemaakt wordt voor het sportaanbod van de sportclubs in Tienen. Jaarlijks tekenen een 20-tal clubs hiervoor in. Het levert hen dikwijls nieuwe leden op.

SPORT OP HET WERK

In deze beleidsperiode kan een eerste voorzet gegeven worden voor Sport op het werk. Bedoeling is het stadspersoneel, eventueel gelinkt met personeel van andere Tiense bedrijven aan het bewegen te krijgen. In de opstartfase is een begeleidingstraject van Sport Vlaanderen voorzien.

REGIOWERKING

De voorbije 2 decennia zat Tienen vervat in een regiowerking welke aangestuurd en gesubsidieerd werd door de Provincie Vlaams-Brabant. Dit samenwerkingsverband van 8 gemeenten, nl. Geetbets, Glabbeek, Hoegaarden, Kortenaeken, Landen, Linter, Tienen en Zoutleeuw werd geleid door een regiocoördinator. Onder de noemer van Sportregio Getevallei worden samen allerlei sportdagen en -kampen, studieavonden, evenementen ... voor de meest uiteenlopende doelgroepen georganiseerd. Deze activiteiten wisselen jaarlijks naar een van de deelnemende gemeenten. Door met 8 gemeenten samen te werken worden projecten efficiënter gerealiseerd op het vlak van budget, publiciteit, respons ...

Eind 2017 vielen de persoonsgebonden materies weg bij de provincies en kwam er een einde aan de regiowerking. Dit samenwerkingsverband werd door de 8 gemeenten evenwel danig waardevol geacht en onder impuls van Sport Vlaanderen werd een interlokale vereniging opgestart. Elke gemeente deed zoals voorheen een financiële input van 20 cent per inwoner. Tienen heeft het voorzitterschap van de regiowerkgroep.

Sport Vlaanderen lanceerde de bovenlokale projectsubsidies om de regiowerkingen in Vlaanderen te ondersteunen. Onze regio diende 6 projecten in, waarvan 3 G-sportprojecten, voor het jaar 2018. Deze werden alle weerhouden. We kregen 28.500 euro of het hoogste bedrag in Vlaanderen. Naast deze 6 projecten organiseerde de regio nog 7 andere activiteiten welke bekostigd werden door de regiobijdragen van de gemeenten.

Voor 2019 dienden we 7 projecten in. Deze werden allemaal weerhouden voor opnieuw een recordbedrag van 32.390 euro. Nieuw in 2019 is dat de sportregio de ingediende projecten voor 25% mee moet financieren. De regiowerking is momenteel de enige manier om subsidies te genereren voor sportpromotionele activiteiten. De sportdienst heeft daarom een aantal van haar evenementen verschoven naar de regio. De regiowerking is zeer waardevol.

Door het wegvallen van de regiocoördinator valt de werklast van iedere organisatie bij de gastgemeente. Dit zorgt voor de nodige werklast en is zoals met de eendaagse events met de huidige personeelsbezetting moeilijk in stand te houden.

Nagedacht moet worden om gemeente-overschrijdend een part-time personeelslid aan te werven die de taken van de vroegere regiocoördinator zou overnemen. Dit zou mogelijk zijn als de regiobijdrage van de 8 participerende gemeenten zou verhoogd worden tot 50 cent per inwoner.

Tenslotte moeten alle inkom- en deelnamegelden systematisch verhoogd worden. De stijging van de index en andere factoren zijn hierbij indicatoren.

Het moet gesteld worden dat het opstarten van nieuwe initiatieven en het in stand houden van bestaande initiatieven helemaal gerelateerd is met de personeelsbezetting van de sportdienst. Met de personeelscapaciteit anno 2018 zal er in 2019 helaas enkel een afbouwscenario zijn.

7.4.3. AANDACHT VOOR

De sportpromotie richt zich heel nadrukkelijk op het toegankelijk maken van de sport voor specifieke doelgroepen zoals senioren, mensen in armoede, personen met een beperking en ziektebeeld, enz. Dit aanbod kost veel geld, maar mag niet in vraag gesteld worden. De sportdienst vervult op het vlak van bijzondere doelgroepen een voortrekkersrol. In vergelijking met omliggende steden en gemeenten, zelfs op provinciaal vlak, doet de Tiense sportdienst significante inspanningen naar bijzondere doelgroepen. Deze zijn o.a.:

- Senioren: via de 50 + Sportelclub van de sportdienst is bijna dagelijks een beweegaanbod waar een 600-tal 50-plussers aan deelnemen;
- Mensen met een ziektebeeld: is vrijwel uniek voor de ruime regio. 'Ik Beweeg weer' is een wekelijks beweegproject voor mensen met een ziektebeeld, zoals kanker, spierziekte, burn-out, ... Gekozen kan worden tussen aquagym en yoga en relaxatie;

- Mensen in armoede en allochtonen: Amuze is een wekelijks gratis beweeg- en sportaanbod voor mensen in armoede, mensen met een matige mentale beperking en allochtonen. De meeste welzijnsorganisaties in Tienen participeren in dit project; Mensen met een mentale beperking: het aanbod van de sportdienst is voor deze groep heel ruim en divers (Junior Sportaval: 2 sportdagen voor het BLO en BUSO, de Sportweek voor andersvaliden, het G-Omnisportkamp voor kinderen en jongeren vanaf 6 jaar met een mentale beperking tijdens de zomervakantie;
- Mensen met een fysieke beperking: de sportdienst participeert in de organisatie van de FUN-days van Parentee-Psylos. Dit is de Vlaamse unisportfederatie G-sport en organiseert het sportaanbod voor personen met een beperking in Vlaanderen;
- Sociaal zwakkeren en mensen in beweegarmoede: het project 'Bewegen Op Verwijzing' zet mensen met bewegingsarmoede aan om meer te bewegen (met een verwijfsbrief van de huisarts);
- G-clubwerking: in Tienen is er een behoorlijk sportaanbod voor mensen met een beperking

Nog meer sportclubs moeten gesensibiliseerd worden om bewegen en sport aan te bieden voor bijzondere doelgroepen. Op korte termijn zullen de clubs op de website van de stad een label krijgen, zodat mensen met een beperking weten of er een aanbod is voor hen.

Het is zeer belangrijk dat de sportdienst blijft functioneren binnen de ILV Sportregio Getevallei. Langs die weg valt er een significante financiële en logistieke ondersteuning te rapen.

7.4.4. INFORMATIE EN COMMUNICATIE

De meeste sportactiviteiten worden aangekondigd via een folder of flyer die verspreid wordt in de scholen. De dienst communicatie ondersteunt onze acties naar de plaatselijke pers via persberichten, facebook, website,... De inschrijvingen van de sportkampen gebeuren via een inschrijfprogramma.

De bijdrage van de dienst communicatie is efficiënt en verlicht in beduidende mate de werking van de dienst sport. De sportwebsite van de stad wordt heel veel geraadpleegd, voornamelijk de info van het zwembad en de sportclubs. De administratieve verwerking van de inschrijvingen van de sportkampen liep niet zoals gewenst. Er wordt nu een online inschrijfprogramma gebruikt.

7.4.5. VORMING EN EDUCATIE (INITIATIE EN STAGES)

Om de twee jaar wordt een VTS-cursus Hoger redder in Tienen georganiseerd en jaarlijks een specifieke opleidingscursus van de Vlaamse Trainersschool in samenwerking met een sportclub. Elk jaar lopen verscheidene studenten een stage op de sportdienst in het kader van hun studies.

Door de cursus hogere redder op regelmatige basis in Tienen te organiseren moeten kandidaat-redders uit de regio geen verre verplaatsingen doen en zijn zwemclubs en het Tiense zwembad in staat om de veiligheid van hun leden/bezoekers continu te verzekeren. De voorbije jaren werden verschillende opleidingscursussen aspirant-initiator en initiator georganiseerd voornamelijk in zwemmen, voetbal en basketbal ten behoeve van de clubs. Het aantal gediplomeerde jeugdsportbegeleiders in de Tiense sportclubs is significant gestegen. De Toelage voor kwaliteitsvolle jeugdwerking en samenwerkingsverbanden voor erkende Tiense sportverenigingen werden hiervoor aangewend en verdeeld volgens een reglement.

Er moet dringend werk gemaakt worden van het inrichten van het appartement in Hal 4 tot een les- en vergaderlokaal, zodat in Tienen de meest diverse opleidingen door de Vlaamse Trainersschool kunnen aangeboden worden. Dit zou enorm drempelverlagend werken en veel meer geschoolde trainers voor de sportclubs opleveren.

7.4.6. INSPRAAK EN PARTICIPATIE

De Tiense sportverenigingen kunnen erkend worden door de stad Tienen na advies van de stedelijke adviesraad en komen dan in aanmerking voor toelagen.

De Tiense sportverenigingen zijn vertegenwoordigd in de algemene vergadering van de stedelijke sportraad en worden geraadpleegd in die materies waar advies noodzakelijk is om een verantwoord en gedragen

sportbeleid te voeren. De algemene vergadering kiest uit haar leden een Raad van Bestuur en een voorzitter en ondervoorzitter. De sportclubs worden in secties verdeeld op basis van gemeenschappelijke raakvlakken.

Vanaf 2019 is het hebben van een sportraad decretaal niet meer opgelegd. Bedoeling is de adviesraad nog 1 jaar te erkennen en in 2019 een nieuw soortig inspraak- en participatieorgaan te ontwikkelen. We moeten gaan naar een klankbordgroep waar maximale betrokkenheid heerst.

7.5. JEUGD

Tienen wil graag een kindvriendelijke stad zijn die doorheen haar volledige beleid streeft naar respect voor de rechten van het kind. Het is de bedoeling om de rechten van het kind te realiseren en te implementeren in alle beleidsdomeinen. De jeugddienst legt de focus hierop en vindt het belangrijk om onze kinderen en jongeren te zien als volwaardige medeburgers. Om hen hierin te erkennen moeten we in de eerste plaats inspraak en participatie organiseren. De jeugddienst heeft hierin al een hele weg afgelegd want een standaardplan of formulier om aan inspraak en participatie te doen is er niet.

Vanuit de theorie en de opgedane ervaringen wil de jeugddienst inzetten op 2 domeinen:

- ***Participatie/inspraak van kinderen en jongeren in de lokale dynamiek - informeel***

De mening van kinderen en jongeren bevragen en meenemen in het beleid is heel erg belangrijk. De jeugddienst heeft verschillende bevragingen georganiseerd en ging actief aan de slag met de 10-jarige ambassadeurs van De Tien. Hieruit haalde de dienst ontzettend veel informatie. Kinderen en jongeren zijn zelf de experts van hun leefwereld.

- ***Transversaal werken - formeel***

Kindvriendelijkheid gaat veel verder dan enkel het beleidsdomein jeugd. Belangrijk is dus om inspraak te geven/krijgen in alle verschillende beleidsdomeinen. Vertrekkende vanuit de specifieke deskundigheid dienen we gezamenlijk na te denken over bepaalde thema's die met kinderen en jongeren te maken hebben. Het perspectief van kinderen en jongeren kan daarin verrijkend en motiverend werken voor andere diensten.

Om tot een integraal jeugdbeleid te komen, is het belangrijk te zoeken naar raakpunten binnen een breed veld van beleidsdomeinen: bijv. ruimte, sport, kinderopvang, onderwijs... Soms zijn er ook binnen beleidsdomeinen die niet specifiek op kinderen of jongeren zijn gericht, verrassende raakpunten te vinden met een kind- en jeugdbeleid.

Doelstelling/uitdaging is om deze raakvlakken te vinden binnen de verschillende beleidsdomeinen.

Daarom gaat de jeugddienst via overlegmomenten met verschillende diensten op zoek naar partnerschap. Enerzijds door de ideeën van kinderen en jongeren (participatie georganiseerd door de jeugddienst) naar de verschillende beleidsactoren te brengen en anderzijds wordt inspraak gevraagd aan kinderen/jongeren. Het tweerichtingsverkeer staat hierin centraal.

Op deze wijze wil de dienst werk maken van de verdere uitbouw van een integraal jeugdbeleid.

7.5.1. LOKALE SITUATIESCHETS JEUGDWERK

De meeste jeugdwerkvormen zijn aanwezig in Tienen. In Tienen is er een zeer sterk aantal aan goed werkende jeugdbewegingen. Verder is de aanwezigheid van nieuwe jeugdwerkinitiatieven (muziekverenigingen, studentenclubs...) zeer opvallend.

Tienen beschikt over volgende particuliere jeugdverenigingen:

- **9 jeugdbewegingen**: Akabé Blits, chiro 't Klontje, FOS 213 De Hinde, KLJ Hakendover, KLJ Oplinter, KLJ Vissenaken, KSA Tienen, S&G Bergrakkers, S&G Kriko-Bea
- **1 speelpleinwerking**: Speelpleinwerking Ruimte
- **14 jongerenverenigingen**: ABC, 3300 BPM, Bietenclub, Company B, Faded, Freya, Jeugdband Oplinter, Jeugd & plezier, Jeugdtoneel De Stekker, Jeugd Rode Kruis, KiKoTi, Kiwanis youth, Leo-Club, Sugarlan Events.

Sinds de vorige omgevingsanalyse zijn 2 verenigingen gestopt (jeugdkoor Invited en WGFcrew) en werden 6 nieuwe verenigingen erkend als jeugdvereniging (ABC, Faded, Freya, Jeugd Rode Kruis Tienen, Kiwanis Youth en de Bietenclub).

- 5 politieke jongerenverenigingen: Jong socialisten, Jong CD&V, Jong NV-A, Jong VLD en Vlaams Belang jongeren.

7.5.2. ONDERSTEUNING

FINANCIËLE ONDERSTEUNING:

De jeugddienst verdeelt de toelagen van de Vlaamse Gemeenschap onder de particuliere Tiense jeugdwerkinitiatieven. Deze subsidies worden berekend en verdeeld via verschillende subsidiereglementen:

- het reglement werkingstoelagen;
- Het reglement jeugdwerking met opvang;
- Het reglement speciale projecten heeft aan enkele evenementen de kans gegeven om opgestart te geraken (bijvb. Zomertoren, een samenspel met als doel de versterking van de samenhang tussen de verschillende jeugdbewegingen);
- Het reglement muzikale evenementen (wordt weinig gebruikt);
- Het reglement voor erkenning van stedelijke jeugdwerkinitiatieven;
- Subsidie ter verbetering van de kwaliteit van de voor- en naschoolse kinderopvang in Tienen.

Voor de berekening van de subsidies in het kader van de subsidiereglementen ‘werkingstoelagen’ en ‘jeugdwerking met opvang’ is er een online concept uitgewerkt voor de subsidieberekening. Met het huidige systeem verloopt de administratie door verenigingen vlotter.

Een aantal subsidiereglementen dienen aangepast te worden: reglement muzikale evenementen, speciale projecten ... . Blijvend aandacht hebben voor de bekendmaking van de reglementen bij de juiste doelgroep is en blijft een belangrijk aandachtspunt.

Zoals opgenomen in de meerjarenplanning maakt de stad werk van een hervorming van de verschillende reglementen. De bestaande ondersteuningsreglementen in de vrijetijdssector worden op elkaar afgestemd. De ondersteuning aan verenigingen wordt hervormd en naar een hoger niveau getild, waarbij ook aandacht besteed wordt aan tijdelijke verenigingen.

LOGISTIEKE ONDERSTEUNING

De jeugdverenigingen zijn globaal gesproken zeer tevreden over de logistieke ondersteuning. Het aanbod dient voortdurend afgestemd te worden op de vraag.

Het Tiense jeugdwerk wordt ondersteund door middel van service:

- ***Uitleendienst***

Sedert de verhuis van de jeugddienst naar het Vrijtijdscentrum in 2012 is er één gezamenlijke uitleendienst voor jeugd- en socio-culturele verenigingen. Het aanbod van de uitleendienst wordt hoofdzakelijk door cultuurverenigingen gebruikt (straatfeesten ...). Het bestaan van 2 uitleendiensten (technische dienst, cultuur en jeugddienst) wordt als verwarrend ervaren. Het aanbod, de werking en het reglement van beide uitleendiensten moet worden bekeken.

Een online reservatiesysteem voor de uitleendienst is ontworpen door ZAP en sinds 2013 online via www.vrijtijdscentrumtienens.be. Deze wordt als zeer gebruiksvriendelijk ervaren.

In het kader van het toekomsttraject van de afdeling Ontmoeten en beleven, door Möbius, wordt de uitleendienst in het beheer van de jeugd- en cultuurdienst overgedragen naar de technische dienst. Beide uitleendiensten worden één geheel.

– **Kampvervoer**

Sinds een aantal jaren worden er tijdens de zomervakantie containers ter beschikking gesteld voor het kampvervoer van de jeugdverenigingen. De voorbije jaren kwamen hiervoor drie à vier aanvragen per jaar binnen. De aankoop van een hogere en een gesloten container werd zeer positief onthaald. De service zelf wordt zeer positief onthaald en dient zeker behouden te blijven. Het commerciële circuit is voor een jeugdvereniging onbetaalbaar. Rond het kampvervoer wordt er geregeld overleg gepleegd met de technische dienst.

– **Dag van de jeugdbeweging**

De Tiense jeugddienst werkte de voorbije jaren mee aan de ‘Dag van de jeugdbeweging’ in oktober.

INHOUDELIJKE ONDERSTEUNING

Jeugdverenigingen goed informeren blijft een belangrijk aandachtspunt. We merken op dat nieuwe begeleiders in jeugdverenigingen onvoldoende informatie krijgen over het ondersteuningsaanbod van de jeugddienst. Dit dient structureler te verlopen. De top-bottom communicatie blijkt een probleem. De groepsleiders krijgen wel alle informatie maar de doorstroming gebeurt onvoldoende.

Het thema ‘fuiven’ blijft centraal staan bij jongeren. Zowel een geschikte fuifinfrastructuur vinden als de organisatie van fuiven. Vanuit de jeugddienst werd er een ‘fuifgids’ gerealiseerd. Een gids die jongeren helpt met alle praktische informatie, regelgeving ... om hun fuif zo vlot mogelijk te laten verlopen.

Verder heeft elke vereniging zijn eigenheid, daarom stelde de jeugddienst voor om een vormingspakket uit te werken waarbij elke vereniging de mogelijkheid krijgt om jaarlijks één vorming op maat aan te vragen (voor de eigen begeleiderploeg).

De begeleiding van jeugdverenigingen gebeurt in principe vraaggericht. Daarnaast is de doorstroming van informatie naar nieuwe groepsleiders / begeleiders een aandachtspunt.

Het gebruik van alcohol bij jongeren is de laatste jaren sterk veranderd. Ook in Tienen is de tendens van jongeren die overmatig drinken merkbaar. Om deze reden zetten de jeugddienst en de Tiense jeugdraad in 2019 veelvuldig in op het sensibiliseren van jongeren rond het gebruik van alcohol.

Het fuifreglement werd aangepast (aanbieden van gratis water, IN is IN, OUT is OUT ...) en de fuiforganisatoren worden voor het plaatsvinden van de fuif uitgenodigd op de jeugddienst om het reglement en alle afspraken te overlopen.

Er werd ook een ludieke campagne gelanceerd met slogans op banners zoals ‘Kus je lief, niet de wc-pot’ die de fuiforganisatoren bij elke fuif dienen op te hangen.

Verder zetten de jeugddienst en de jeugdraad in op de sensibilisering binnen jeugdverenigingen en het verhogen van de weerbaarheid van fuiforganisatoren. Hiervoor werd een samenwerking aangegaan met het CGG Vlaams-Brabant Oost. Voor de fuiforganisatoren wordt 2x per jaar een ‘Barbriefing’ georganiseerd. Hier krijgen ze tips en tricks rond de wetgeving, weerbaarheid achter de toeg, omgaan met dronkenschap ... De bedoeling is dat ze deze kennis meenemen bij de organisatie van fuiven en zo beter hun verantwoordelijkheid kunnen nemen als organisator. Jeugdverenigingen kunnen eveneens een ‘TAD-bingospel’ reserveren via de jeugddienst om jongeren te sensibiliseren. Het CGG Vlaams-Brabant Oost komt naar hen toe en speelt het leuke en leerrijke spel met de leiding of met één van de oudere groepen. TAD staat voor tabak, alcohol en drugs, thema’s die bij jongeren leven en waar ze via het spel de juiste info over kunnen krijgen. Het TAD-bingospel biedt de kans om deze thema’s bespreekbaar te maken binnen de jeugdvereniging.

Omwille van de coronacrisis ging er uiteindelijk één barbriefing door in oktober ‘2019.

7.5.3. INFRASTRUCTUUR

Jeugdinfrastructuur blijft een thema waar we als stad in moeten investeren. De vinger aan de pols houden en de jeugdverenigingen waar nodig ondersteunen. De jeugdverenigingen krijgen gemeentelijke

infrastructuur zoals jeugdcentrum Rakkersveld, vergaderlokalen in het vrijetijdscentrum, toneelzaal en foyer, ontmoetingscentrum Hakendover, stadsfeestzaal Manège ... ter beschikking.

In het Vrijetijdscentrum zijn er vier vergaderlokalen en twee repetitieruimtes voorzien waar jeugdverenigingen gebruik van kunnen maken.

De stad Tienen beschikt over een **reglement bouwsubsidies**. Jeugdverenigingen die verbouwingen uitvoeren aan hun jeugdlokalen in verband met veiligheid, hygiëne en verfraaiing kunnen een tegemoetkoming van 90% krijgen voor de aankoop van materialen. Dit reglement wordt door de verenigingen positief geëvalueerd.

De veiligheid van jeugdlokalen blijft een belangrijk thema en we dienen hier blijvend in te investeren.

7.5.4. AANBOD VOOR KINDEREN

VAKANTIEAANBOD

– *Speelpleinwerking Tintel*

De stad Tienen zet in op kwalitatieve speelpleinwerking en biedt dit ook zelf aan onder de vorm van Speelpleinwerking Tintel. Met het oog op het creëren van zoveel mogelijk speelkansen voor kinderen, voorzien we een gevarieerd, creatief aanbod op maat van de leeftijden en noden van de kinderen. Tot op vandaag proberen we onze monitoren hierin zo goed mogelijk te ondersteunen en te vormen.

De huidige werking van Tintel kreeg zijn vorm in 2014 met een aanbod voor kleuters van 3 tot 6 jaar en lagere schoolkinderen van 7 tot 12 jaar. Om organisatorische redenen werd ervoor gekozen om een beperkt aanbod te voorzien tijdens de krokus- en de herfstvakantie en een meer uitgebreid aanbod tijdens de paasvakantie en de zomermaanden.

Uit een recente bevraging (september 2018) over speelpleinwerking Tintel bleek dat de ouders zeer tevreden waren over de werking, de monitoren en het vakantieaanbod.

De reguliere speelpleinwerking Tintel wordt aangevuld met uitstappen tijdens de paas- en zomervakantie. Wegens een verminderde interesse voor de uitstappen, overwegen we om deze niet meer te organiseren.

– *Kampen en workshops*

Het is niet altijd mogelijk om in de kleinere vakanties (herfst- en krokusvakantie) voldoende monitoren te voorzien om speelpleinwerking Tintel te organiseren. Om deze reden kozen we tijdens de herfst- en krokusvakantie regelmatig voor een themaweek of workshops. In dit aanbod wilden we vooral kinderen laten experimenteren en kansen bieden tot zelfontplooiing. Uit de online bevraging aan ouders van speelpleinwerking Tintel bleken veel ouders erg geïnteresseerd in dit alternatieve aanbod. De plaatsen voor dit soort kampen/workshops waren ook steeds onmiddellijk uitverkocht.

Het vakantieaanbod is de laatste jaren sterk veranderd. Er zijn verschillende externe organisaties en initiatieven bijgekomen, zeker voor de 7-12 jarigen is er veel extra aanbod waaruit kinderen en hun ouders kunnen kiezen.

Tijdens de zomervakantie van 2020 kreeg Ferm Kinderopvang vzw de opdracht om een aanbod voor 40 kleuters te organiseren in het Vrijetijdscentrum. Vanaf januari 2021 besteedt de stad Tienen de buitenschoolse kinderopvang uit aan een externe partner. Deze zal eveneens een extra vakantieaanbod voorzien.

Voor de vrijetijdendiensten is het belangrijk om het landschap ruim en integraal te bekijken. Als stad willen we externe initiatieven ondersteunen en zelf een aanvullend aanbod bieden.

Tijdens de zomervakantie van 2020, in volle coronatijden, was het belangrijk om in te zetten op noodopvang, maar ook op taalondersteuning voor de meer kwetsbare kinderen. Om deze reden organiseerde de jeugddienst en Huis van het Kind vier weken lang Taalspeelweken.

Het is met andere woorden belangrijk om in te zetten op de op dat moment geldende noden, meer dan om een eigen vaststaand aanbod te creëren of aan te bieden.

EVENEMENTEN

– **Sintfeest**

Al sinds jaren organiseert de jeugddienst in samenwerking met de Erfgoedsite een feest voor Sinterklaas. Dit ging al door in de vorm van een intrede, met een theatervoorstelling, in het stadhuis .... In 2017 en 2018 werd er gekozen voor een intrede van de Sint met een stoet en stopplaatsen.

– **Winterevent**

Door het ontbreken van een binnenspeeltuin in Tienen zorgen we als jeugddienst graag jaarlijks voor een indoor winterevent. We kozen in het verleden reeds voor een winterspeeltuin boordevol springkastelen. Later pasten we ons concept aan naar een meer feeëriek winterfeest: bijzondere draaimolen, creatieve workshops, sprookjesachtige inkleding ... In 2018 organiseerde Kicks and Bricks een 2-daags Lego-event met ondersteuning van de jeugddienst. Dit trok een groot aantal bezoekers en wordt in 2019 dan ook opnieuw georganiseerd.

Omwille van de hervorming binnen de vrije tijd naar een 'dienst evenementen' is de organisatie van eigen evenementen door de jeugddienst niet meer aan de orde. Hier zal in de toekomst niet meer voor gekozen worden.

7.5.5. AANBOD VOOR JONGEREN

VAKANTIEAANBOD

– **Tienerwerking Pitt**

Pitt is de vakantiewerking van jeugddienst Tienen voor jongeren tussen 13 en 16 jaar. Tijdens de paasvakantie opent pitt 2 namiddagen haar deuren, tijdens de zomervakantie is dat vier weken lang, alle werkdagen. De jongeren kunnen er zoveel mogelijk zelf bepalen wat ze doen.

Pitt is een goed draaiende werking die veel verschillende jongeren bereikt. Vooral tijdens de zomervakantie is dit een werking die jaarlijks ruim 30 à 40 verschillende jongeren over de vloer krijgt. Pitt is heel waardevol omdat ze vaak heel diverse jongeren bereikt die (nog) nergens bij horen.

Door de komst van Arktos vzw in het Tiense jongerenlandschap is de tienerwerking Pitt mee veranderd. Data, dagen en openingstijden liggen niet langer vast en er vindt meer samenwerking plaats met andere partners. Afhankelijk van de noden en de werking van de andere welzijnspartners is de tienerwerking geopend.

– **Monitorenwerking**

Om het vakantieaanbod met o.a. Tintel te realiseren werkt de jeugddienst met een grote groep van monitoren. Naast speelpleinwerking Tintel kunnen zij ook ingeschakeld worden bij workshops, events en andere activiteiten van stad Tienen.

De monitoren groep bestaat uit een 100-tal jongeren van 15 tot +/- 25 jaar. Om tijdens alle schoolvakanties (9 weken lang tijdens de zomervakantie) speelpleinwerking Tintel te kunnen aanbieden zijn er veel (kwalitatieve) monitoren nodig. Zonder deze monitoren is er geen (kwalitatieve) speelpleinwerking Tintel mogelijk.

– **Aanbod door jongeren**

Tiense jongeren die een bepaalde discipline beheersen zoals een (bijzondere) sport, kunstvorm, toneel ... krijgen de kans om hun passie over te brengen op kinderen tijdens een initiatieweek.

Jongeren krijgen de kans om zelf een themaweek of initiatie te organiseren vanuit hun eigen talent. Dit kan gebeuren in een veilige omgeving met (veel) ondersteuning van de jeugddienst. Zo maken we jongeren sterker en krijgen ze kansen om zichzelf verder te ontplooiën en hun talenten verder uit te werken. Het is belangrijk om de jongeren aan te moedigen om hun talenten in te zetten en te benutten.

PROJECTEN

– **Studiegeno(o)t - KOKO**

Jongeren uit de derde graad secundair onderwijs kunnen zich aan het begin van het schooljaar opgeven bij de jeugddienst om ingeschakeld te worden in de voor- en naschoolse kinderopvang. De jongeren worden o.a. ingezet voor begeleiding bij het maken van huiswerk, voorleessessies ... Met het project Studiegeno(o)t wil de stad verder bouwen aan een kwalitatieve voor- en naschoolse kinderopvang. Studiegeno(o)t gaat al vele jaren mee en blijft een absolute meerwaarde voor de scholen. Ook voor de jongeren zelf is het een manier om ervaring op te doen, een centje bij te verdienen en zichzelf te ontplooiën. Dit project wordt dan ook verdergezet.

Studiegeno(o)t werd omgevormd naar KOKO: Kansen en ondersteuning in de Kinderopvang. Het uitgangspunt blijft hetzelfde, toch wordt deze invulling in de nabije toekomst herbekeken. Het bijhorende reglement is verouderd en beantwoordt niet meer aan de huidige werking van de voor- en naschoolse kinderopvang.

Vanaf januari 2021 besteedt de stad Tienen de buitenschoolse kinderopvang uit aan een externe partner. Ook het nieuwe decreet 'houdende de organisatie van buitenschoolse opvang en de afstemming van buitenschoolse activiteiten' brengt voor KOKO een aantal hervormingen en nieuwe accenten met zich mee.

– **Kras**

Kras is een discussie- en rollenspel voor jongeren uit de derde graad secundair onderwijs. Jongeren worden dankzij de Kras-sessies maandelijks ondergedompeld in de wereld van de democratie. Ze kruipen in de huid van een politiker, een jongere van een andere origine, een journalist of een regering uit een ander land waarbij ze debatteren over mondiale thema's.

In 2017 waren er 6 deelnemers, in 2018 gingen we van start met meer dan 30 Tiense jongeren. Een hernieuwd succes dat we in de toekomst graag verderzetten.

Ook voor het schooljaar 2019-2020 namen er een 25-tal leerlingen deel aan KRAS. Omwille van corona kon het slotmoment, mei 2020, in het Vlaams Parlement niet doorgaan.

In het schooljaar 2020-2021 werd KRAS opgestart. Uiteindelijk enkel met een 15-tal leerlingen van het Atheneum. Omwille van corona wensten de andere scholen even niet mee te werken. Vlak voor de herfstvakantie werd KRAS, ook met de leerlingen van het Atheneum, (tijdelijk) stilgelegd.

ONDERSTEUNEN VAN INITIATIEVEN

– **Lokale Helden**

Een initiatief om muzikaal, lokaal talent een podium te bieden.

– **Kunstroute**

Op maar liefst 29 (verrassende) locaties werden werken van kunstenaars voorgesteld. Bijna 80 kunstenaars/groepen namen deel. Een geweldig succes.

Als jeugddienst is het vooral belangrijk jongeren te ondersteunen en kansen te geven om hun ideeën te ontwikkelen en zichzelf te ontplooiën. We ondersteunen dan ook graag hun eigen initiatieven zoals Kunstroute, optredens tijdens Lokale Helden, Zomertoren, Beiaardcantus ... De focus van het organiseren van eigen aanbod is verschoven naar het ondersteunen van particulieren, tijdelijke verenigingen, nieuwe initiatieven ...

Onze samenleving verandert voortdurend. Als jeugddienst is het vooral belangrijk om deze veranderingen goed op te volgen en hierop in te spelen. We willen als jeugddienst een aanvullend aanbod bieden en vooral inspelen op wat kinderen, jongeren en onze samenleving nodig hebben of missen in het private aanbod. Als jeugddienst is het soms ook experimenteren: wat werkt, wat niet ... Sommige dingen blijven bestaan, anderen zijn eenmalig of komen later terug.

Eenzijds is het belangrijk om ons aanbod af te stemmen op wat er Tienen gebeurt. Anderzijds vinden we het als jeugddienst heel belangrijk om ons aanbod af te stemmen op de andere vrijetijdsdiensten.

Wat events betreft denken we ook steeds meer in de richting van organisaties of jongeren ondersteunen en minder aan 'zelf' organiseren.

7.5.6. RUIMTE VOOR DE JEUGD

SPEELRUIMTE

De Jeugddienst beheert alle 16 speelterreinen in eigendom van de stad Tienen. In de deelgemeenten Goetsenhoven, Oorbeek en Sint-Margriete-Houtem bevindt zich geen speelruimte. Het probleem is dat de stad in deze deelgemeenten niet beschikt over gronden die geschikt zijn voor het inrichten van een speelterrein. In de mate van het mogelijke dient hier speelruimte te worden voorzien.

Gerealiseerde projecten 2014-2018:

- *Uitbreiding Vianderdomein* met een uitgebreid aanbod aan speeltoestellen en graspleinen: een zandspeelplaats, een piramidetoren en een waterspeeltuin. Deze kreeg in 2016 eveneens een prachtige educatieve buitenklas. Ideaal voor scholen om met hun leerlingen naar buiten te gaan, in een klasje waar leerlingen kunnen zitten als het moet, maar ook kunnen leren en ontdekken in het groen. Voordeel is dat de leerlingen in een vertrouwde omgeving de natuur kunnen verkennen en zo ook beter onthouden wat ze hebben geleerd. De buitenklas bevat 7 mooie en interessante educatieve borden.
- *Vernieuwing 't Kouterke in de Rietstraat in Kuntich*
- *Het Sabooike* : helemaal vernieuwd met natuurlijke en duurzame materialen.
- *Heldenland*: in 2018 kreeg Tienen op het Martelarenplein er een ongelooflijk bijzondere speeltuin bij. Een droom van een speeltuin die ontworpen werd door de kinderen zelf en gebouwd werd door De Helden van Ketnet (productiehuis Hotel Hungaria) en het kunstenaarscollectief Timecircus. Hotel Hungaria maakte een prachtige reeks over de bouw van Heldenland waarbij Tienen twee maanden lang elke avond op Ketnet kwam. Met een mooie Heldenbar en tal van activiteiten zette de stad een hele zomer lang in op het verbinden van mensen en cocreatie.

Vanaf de opening tot eind september '18 kregen verenigingen de kans om gedurende enkele dagen/weken de Heldenbar uit te baten. 16 verschillende verenigingen trokken volop de Heldenlandkaart en organiseerden er tal van leuke activiteiten.

In 2019 kon de Heldenbar uitgebaat worden van 12 mei t/m 9 september '19. De uitbating van de Heldenbar werd door 18 verschillende verenigingen verzorgd.

Omwille van de coronacrisis kon er in 2020 pas gestart worden met de uitbating van de Heldenbar vanaf 4 juli t/m 11 oktober '20. 15 verenigingen hebben ingestaan voor de uitbating van de Heldenbar. Ondanks corona bleven de verenigingen onverdeeld positief en dankbaar voor deze kans.

- *Kronkelland in Vissenaken*: in 2020 werd het speelterrein in de Kuntichstraat volledig vernieuwd met natuurlijke speelelementen.
- *Lunevillelaan*: in 2020 werd een nieuw speeltoestel met klim- en klauterpret geplaatst.

AANDACHTSPUNTEN SPEELTERREINEN

VEILIGHEID

De veiligheid van speelterreinen is zeer belangrijk. De opvolging van deze speelterreinen gebeurt zeer nauwkeurig. Twee personeelsleden van de jeugddienst en één personeelslid van de Groendienst volgen de vorming in verband met veiligheid. Verder bezoeken de stadswachten zeer geregeld (om de 7 à 14 dagen) elk speelterrein. Zij informeren de jeugddienst van de meest zichtbare gebreken / beschadigingen via een infofiche. Het is héél belangrijk dat deze opvolging gecontinueerd wordt.

SLIJTAGE & VANDALISME

De gemiddelde levensduur van een speeltoestel is tien jaar. Herstellingswerken zijn noodzakelijk en eventueel zelfs vernieuwing van sommige speelterreinen (Lunevillelaan, skatepark, Valkenswaardlaan en de Veldmuis).

Veel speelterreinen kampen met vandalisme. Vooral terreinen die weinig sociale controle kennen hebben last van vandalisme. Bij de recente herinrichting van het Martelarenplein werd daarom geopteerd voor vandalismebestendige, doorzichtige toestellen.

INSPRAAK BIJ INRICHTING VAN SPEELRUIMTE

Bij de inrichting van nieuwe speelruimte wordt steeds veel belang gehecht aan het organiseren van **inspraak** bij kinderen, jongeren en de buurtbewoners. De stad is zich bewust van het belang van deze inspraak. Op deze manier kunnen we de noden en behoeften van de kinderen en jongeren in kaart brengen en de inrichting van de speelterreinen hierop afstemmen. Het is ook zeer belangrijk om de buurtbewoners hierbij te betrekken. Zij zijn veel beter op de hoogte van het reilen en zeilen in de buurt en kunnen vanuit deze positie interessante opmerkingen formuleren. Deze inspraakvorm dient zeker en vast behouden te blijven.

Als jeugddienst wensen we aandacht voor het belang van buitenspelen voor kinderen, voor het ontdekken van het speelweefsel en om te spelen in eigen tuin.

Naar jaarlijkse gewoonte vieren Vlaanderen en Brussel de 'Buitenspeeldag' in de maand april. Op deze dag wordt er enkel en alleen buiten gespeeld.

Jeugd- en sportdienst kozen verschillende jaren na elkaar voor een groots evenement op het Martelarenplein. Dit trok telkens veel bezoekers en werd steeds als heel positief ervaren. Met de komst van Heldenland werd er in 2018 gekozen voor een ander concept. Inwoners van Tienen werden aangemoedigd om een speelstraat te organiseren. Speciaal voor de Buitenspeeldag konden ze hiervoor een gratis springkasteel ontlenen en kregen ze een speelkoffer cadeau. In totaal gingen 8 speelstraten door.

Deels een geslaagd opzet, toch was er ook teleurstelling omdat mensen opnieuw een event hadden verwacht of het concept verkeerd hadden begrepen. Een duidelijke communicatie (bij verandering) is belangrijk en een aandachtspunt.

De focus van de Buitenspeeldag is verschoven van grootse evenementen naar aandacht voor spelen in je eigen buurt. De Buitenspeeldag wil vooral een signaal geven aan kinderen om het avontuur te ontdekken in de eigen achtertuin, straat of buurt. Daarom kozen we ook in 2019 voor kleinere prikkels in groot Tienen. In 2020 konden we geen Buitenspeeldag vieren omwille van corona.

BESLUIT SPEELRUIMTE

De afgelopen jaren hebben we sterk geïnvesteerd in speelterreinen en in de opvolging van de veiligheid. Tal van deze speelterreintjes zijn ondertussen aan vervanging toe en daarnaast zijn er verschillende deelgemeenten waar nog geen openbare speelruimte aanwezig is. Blijvende investeringen zijn noodzakelijk. Daarnaast is ook de constante opvolging van de veiligheid een must.

7.5.7. AANDACHT VOOR BIJZONDERE DOELGROEPEN

De stad Tienen maakt reeds verschillende jaren aanspraak op de extra middelen ter ondersteuning van jeugdwerk met maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren. De voorbije jaren ontwikkelde de jeugddienst héél wat initiatieven om de toegankelijkheid van het jeugdwerk te verbeteren. We kunnen stellen dat de jeugddienst door de jaren heen héél wat kennis heeft opgedaan in de zoektocht naar mogelijke methodieken en initiatieven.

Toch stellen we enerzijds vast dat er nog steeds kinderen en jongeren uit de boot vallen. Het vinden van de gulden middenweg is en blijft een uitdaging. We merken ook op dat er buiten speelpleinwerking Ruimte en scoutsgroep Akabé geen werking is voor kinderen en jongeren met een beperking. Dit beschouwen we als een lacune. In de mate van het mogelijke dienen deze werkingen bijkomend ondersteund te worden.

Concreet voorzien we ondersteuning en financiering van initiatieven van of voor personen in armoede op sportief, jeugdwerk- of cultureel vlak zoals de organisatie van gratis buurtgerichte speelpleinwerking in een maatschappelijk kwetsbare wijk, organisatie van het taalbad voor anderstalige kinderen, organisatie van een gratis tienerwerking met kwetsbare jongeren, enz... .

Door de jaren heen heeft de jeugddienst een grote expertise opgebouwd met betrekking tot dit thema. Met de verschillende initiatieven worden wel degelijk maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren bereikt.

Het blijft belangrijk om de vinger aan de pols te houden en om de verschillende werkingen kritisch te evalueren op vlak van toegankelijkheid. We zien ook meer en meer linken met welzijn. De toegankelijkheid van het particuliere jeugdwerk blijft moeilijk. Sensibiliseren en begeleiden van jeugdverenigingen blijft noodzakelijk.

– Overeenkomst met Arktos vzw

In december 2020 ging de stad Tienen een samenwerking aan met Arktos vzw. Het reguliere aanbod van de jeugddienst en andere vrijetijdsdiensten bereikt(e) niet alle jongeren. Vooral de kwetsbare doelgroep vraagt een aanpak op maat. Daarom nam de jeugddienst het Vlaams Expertisecentrum Arktos vzw onder de arm. Arktos gaat uit van een visie die de talenten en kwaliteiten van jongeren onderstreept. Deze tot ontplooiing laten komen in een positieve relatie tot de omgeving, vormt de basis voor wederzijds begrip, groeikansen en fijn samenleven. In praktijk betekent dit dat er in de eerste plaats contact gelegd moet worden met deze groep van jongeren. In het voorjaar 2019 werd hiervoor een vormingswerker aangeworven, deze neemt initiatieven om de kans op risicogedrag bij jongeren te verminderen. In eerste instantie hield de opdracht in: *vanuit de interesses en competenties van de jongeren, zal de vormingswerker initiatieven nemen om hen te begeleiden en zo ook de kans op risicogedrag bij hen te verminderen, waar mogelijk worden er bruggen geslagen met het bestaande vrijetijdsaanbod, maar indien nodig wordt er een aangepast aanbod voorzien dat beantwoordt aan hun specifieke noden.* Deze opdracht resulteerde o.a. in de vrijetijdswerking op woensdagnamiddag in het Vrijetijdscentrum en verschillende linken met het bestaande aanbod zoals tienerwerking Pitt.

– Taalspeelweken

Tijdens de coronacrisis in het voorjaar van 2020 hebben heel wat kinderen noodzakelijke schooltijd gemist. Hierdoor ontstond de kans dat vooral de meest kwetsbare kinderen een achterstand zouden ontlopen. Om deze reden gingen de vrijetijdsdiensten een samenwerking aan met verschillende welzijnspartners, scholen en lokale verenigingen (voornamelijk als toeleiders) om gedurende vier weken Taalspeelweken te organiseren tijdens de zomermaanden. Door samen te spelen, knutselen en ravotten wordt de kennis van het Nederlands op een impliciete manier gestimuleerd.

7.5.8. INSPRAAK EN PARTICIPATIE

AFGELEGD TRAJECT BINNEN DE JEUGDDIENST

BEVRAGING VRIJETIJDSBESTEDING VAN JONGEREN - 2015

In 2015 organiseerde de jeugddienst een bevraging bij jongeren. We peilden toen vooral naar de vrijetijdsbesteding van jongeren. Wat doen ze in hun vrije tijd, wat is hun favoriete plekje in Tienen, waar zien ze zichzelf over vijf jaar ... We wilden hiermee vooral een vinger aan de pols houden. Waar zijn jongeren mee bezig in hun vrije tijd en hoe kunnen wij hier als jeugddienst op in spelen. De volledige bevraging en de resultaten kunnen nagelezen worden in bijlage 2.

10-JARIGEN VAN DE TIEN - 2016-2017

Meer dan 100 Tienenaars (burgers, 10-jarigen, stadsmedewerkers en stadsbestuur) staken in 2016 de koppen bij elkaar tijdens interactieve brainstormsessies: de 'Tienenlabs'. De uitdaging was telkens een antwoord te formuleren op volgende vragen: wat kunnen we zelf ondernemen als Tienenaar om onze stad nog meer leefbaar en bruisend te maken? Welke beloftes kunnen we vandaag doen aan onze kinderen om

ze te laten opgroeien in een leuke en hippe stad? Alle ideeën werden verzameld en vertaald naar 10 concrete actiepunten: de Tien Werken.

Als jeugddienst gingen we aan de slag met de 10-jarigen. Achttien zeer geëngageerde, enthousiaste kinderen die zich helemaal wilden smijten als ambassadeur van onze stad. De 10-jarigen moesten ook vooral de stem zijn van alle Tiense kinderen. We organiseerden dus inspraakmomenten met de 10-jarigen, maar ook met zoveel mogelijk Tiense kinderen. We bezochten verschillende Tiense scholen met een wensboom (dromenvanger) op zoek naar de ideeën en wensen van kinderen voor Tienen. We dachten samen na over 'Hoe kan Tienen nog mooier worden?', 'Welke activiteiten zou je nog graag doen in Tienen' ... Ook de 10-jarige ambassadeurs en de Tien Werken werden uitgebreid voorgesteld in de scholen. De 10-jarigen zaten immers verspreid over de verschillende Tiense scholen en konden op die manier fungeren als aanspreekpunt en ambassadeur voor hun school.

Alle ideeën en voorstellen van de kinderen in de scholen en van de 10-jarigen werden gebundeld en herleid tot **7 thema's die kinderen voor Tienen belangrijk vinden:**

1. sport	(T. neemt pleinen en straten in)
2. spelen	(T. neemt pleinen en straten in)
3. feest	(kinderen en jongeren vierden feest)
4. groen	(T. herontdekt groene parels)
5. kleur/mooi	(T. geeft alles wat grijs is kleur)
6. vuilnis	(T. maken samen hun stad)
7. verkeer	(T. haalt zijn fiets van stal)

Aan de hand van deze thema's, vol met leuke ideeën van de kinderen, zijn we tot 4 actiepunten gekomen waar onze 10-jarige ambassadeurs werk van wilden maken.

Actiepunten van onze 10-jarigen:

- I. Kinderen organiseren voor kinderen (thema 'feest', werk 'kinderen en jongeren vierden feest')
- II. Veiliger op de fiets (thema 'verkeer', werk 'haalt zijn fiets van stal')
- III. Een kleurrijker Tienen (thema 'kleur/mooi', werk: 'T. geeft alles wat grijs is kleur' en 'neemt straten en pleinen in')
- IV. Grote mensen zaken op maat van kinderen

Samen met de 10-jarigen werd hard gewerkt aan deze actiepunten met o.a. een kinderfluofuif, een fietstocht tijdens Autovrije zondag en fluohesjes voor de schoolgaande jeugd van Tienen, inspraak voor het speelterreintje van Kuntich ...

De 10-jarigen werden ook regelmatig ingezet als gezicht en uithangbord van De Tien. Ze kregen een eigen T-shirt en werden bij verschillende evenementen ingeschakeld zoals Opening reuzenrad, Kweikersdag, Trefdag ... Allemaal in het teken van hun ambassadeurschap en ter versterking van het idee dat zij het uithangbord zijn voor 'Meer Tienen'.

BEVRAGING JONGEREN - OOST WEST THUIS BEST - 2018

Met welke wilde ideeën en stiekeme bezorgdheden lopen Tiense jongeren rond? Wat is hun mening over de toekomst van Tienen? Naar aanleiding van de gemeenteraadsverkiezingen gingen we met de jeugddienst via een bevraging van Debattle op zoek naar antwoorden.

206 Tiense jongeren vulden de online bevraging in. De thema's die hierin aan bod kwamen:

- Veiligheid
- Vrije tijd
- Jeugdruimte
- Verkeer
- Groen en proper Tienen
- Communicatie

Uit deze bevraging blijkt dat jongeren willen dat er (meer) rekening wordt gehouden met alle burgers: jong, oud, andere culturen, handicaps ... Jongeren willen dat er rekening met hen wordt gehouden.

De volledige bevraging en de resultaten kunnen nagelezen worden in bijlage 3.

DE TOEKOMST VAN EEN KINDVRIENDELIJK BELEID VOOR TIENEN

De jeugddienst wil kindvriendelijkheid graag structureel verankeren in de manier van werken. Beleid baseren op bevragingen en belevingsonderzoeken bij kinderen en jongeren. We willen een categoriale kinderen- en jongerenreflex kweken binnen het lokale bestuur: anderen activeren om de bril van kinderen en jongeren op te zetten.

Om een kindvriendelijk beleid te realiseren willen we als jeugddienst graag inzetten op **vier thema's/acties**:

- kinderrechten;
- een nieuw label;
- een bijhorend inspraakorgaan;
- jeugdruimte.

THEMA/ACTIE 1 : KINDERRECHTEN

Alle kinderen en jongeren hebben rechten. De kinderrechten staan beschreven in het Kinderrechtenverdrag van de Verenigde Naties. Als jeugddienst willen we deze rechten als rode draad opnemen in ons aanbod. Activiteiten met betrekking tot de bewustmaking van deze rechten bij kinderen staan hierin centraal.

THEMA/ACTIE 2 : WERKEN NAAR 1 LABEL VOOR KINDEREN VANUIT DE VRIJETIJDSDIENSTEN

We vinden het belangrijk dat de inwoners van Tienen een duidelijk en overzichtelijk vrijetijdsaanbod voor kinderen en jongeren aangeboden krijgen. In de eerste plaats willen we naar buiten komen met een aanbod dat de vrijetijdsdiensten op elkaar hebben afgestemd. Geen aparte workshops of kleine activiteiten, maar een aanbod dat kadert binnen een geheel. Dit alles steeds naar buiten gebracht onder 1 label. Een duidelijk herkenbaar logo/merk dat het hele vrijetijdsaanbod voor kinderen en jongeren bundelt. Voor de inwoners van Tienen heel duidelijk om keuzes te maken voor en met hun kinderen en geen aanbod meer dat verloren gaat of onvoldoende aandacht krijgt.

Het zou bijvoorbeeld heel interessant zijn om in mei een folder uit te brengen waarin het aanbod van alle jeugdverenigingen, sportverenigingen, het aanbod van ART ... gebundeld wordt voor het nieuwe schooljaar.

Samen met de vrijetijdsdiensten aan dit project werken zien we als een bijzondere uitdaging.

THEMA/ACTIE 3 : DE 10 ALS EXPERTISEGROEP

We willen het werk van De Tien en de 10-jarigen graag verder uitbouwen. Dit met een nieuwe groep van kinderen. Zij moeten de kans krijgen om over verschillende beleidsthema's hun mening te geven. Nog steeds met het achterliggende idee dat zij de stem zijn van alle kinderen en jongeren van Tienen. Het moet dan ook een heel verscheiden groep zijn: verschillende leeftijden en verschillende achtergronden.

Zoals eerder uitgelegd is het voor ons heel belangrijk om transversaal te werken: dienstoverschrijdend met als uitdaging raakvlakken te vinden binnen de verschillende beleidsdomeinen.

Het zou heel mooi zijn om in de toekomst erkend te worden als een echte expertisedienst. Zodat andere diensten wanneer ze dingen willen realiseren voor de stad eerst langs het expertiseteam passeren om de mening van kinderen en jongeren hierin mee te nemen.

THEMA/ACTIE 4: JEUGDRUIMTE - KIND EN JONGERE ZIJN IN DE STAD.

Om aan kindvriendelijk beleid te doen is het ook belangrijk om in te zetten op ruimte voor kinderen en jongeren. Kinderen en jongeren hebben recht op fysieke ruimte om volop jong te zijn. Deze ruimte moet zo

georganiseerd zijn dat kinderen en jongeren er volwaardig gebruik van kunnen maken. Kinderen en jongeren moeten de ruimte ook zelf mee willen, kunnen en mogen vorm geven.

Maar we wonen in een samenleving waar er in de toekomst nog minder ruimte beschikbaar zal zijn om te spelen of rond te hangen. Daarom is het belangrijk om ruimtes te realiseren door op een duurzame en efficiënte manier om te springen met de beperkte ruimte die we ter beschikking hebben.

Als jeugddienst geloven we sterk in het inzetten op het delen van en het tijdelijk openstellen van ruimte en infrastructuur naar kinderen en jongeren. (Denk hierbij aan het gebruik van speelplaatsen van scholen na de schooluren ...).

Ook bij de inrichting van openbare plaatsen zou er specifieke aandacht kunnen zijn om deze ruimtes in te richten op maat van kinderen en jongeren (een speelcontainer midden in het centrum van de stad, een hinkelbaan op het voetpad in de winkelstraat ...).

7.5.9. PARTICIPATIE IN HET JEUGDBELEID

Het stadsbestuur tracht een kwalitatief jeugdbeleid te voeren dat is afgestemd op de noden en behoeften van kinderen en jongeren. Daarom is het ook zeer belangrijk dat deze kinderen en jongeren kunnen participeren in dit jeugdbeleid. Ze moeten de kans krijgen om hun noden en behoeften kenbaar te maken. Het beleid dient hier vervolgens op afgestemd te worden. Hoe beter deze afstemming, hoe beter het kind of de jongere vindt dat er met zijn wensen rekening wordt gehouden:

KANALEN VOOR PARTICIPATIE

- ***De Jeugdraad***

De jeugdraad is het officiële adviesorgaan van de stad met betrekking tot het jeugdbeleid. Deze brengt op vraag of op eigen initiatief adviezen uit over alle aangelegenheden betreffende jeugdbeleid in de stad, coördineert activiteiten van haar leden, wint relevante informatie in en speelt deze door naar de leden. Ze neemt ook initiatieven om haar doelstellingen te realiseren of om tegemoet te komen aan vastgestelde noden.

Het is voor de jeugddienst belangrijk om de jeugdraad te kunnen inzetten als de stem van de Tiense jongeren. De jeugdraad is één van de belangrijkste kanalen om te weten wat er leeft bij jongeren. Het is dan ook belangrijk dat de jeugdraad een diverse en jonge groep is van jongeren die een achterban, een vereniging, een groep ... vertegenwoordigen.

Zoals opgenomen in de meerjarenplanning worden over alle sectoren heen de adviesraden omgevormd tot sociale netwerken met een adviesopdracht en beleidsimpact. De jeugdraad werd alvast omgedoopt tot Netwerk Jeugd. Deze zal samen met de andere Netwerken meer functioneren als een open structuur die participatiemogelijkheden biedt aan de brede bevolking.

- ***Wijkgericht n.a.v. het (her)inrichten van speelruimte***

Bij het (her)inrichten van speelruimte wordt er overleg gehouden met buurtbewoners (kinderen en volwassenen) over hun wensen en behoeften met betrekking tot het speelterrein.

- ***Inspraak bij tieners m.b.t. het vrijetijdsaanbod***

Bij de tienerwerking PITT worden de tieners betrokken bij de invulling van het aanbod.

- ***KRAS***

De jeugddienst stapte mee in het project KRAS van jeugddienst Globelink. KRAS is een project waarbij deelnemers van de derde graad zich een jaar lang in hun vrije tijd verdiepen in een mondiaal thema. Aan het einde van het traject gaan de jongeren in debat met het lokaal bestuur.

- De jeugddienst zetelt in verschillende overlegorganen gerelateerd aan kinderen en jongeren.
- De jeugddienst zetelt in de coördinatiewerkgroep lokaal integratiebeleid stad Tienen. Vanuit deze werkgroep is het idee gekomen om één keer per maand alle anderstalige nieuwkomers samen te

brengen en te informeren. Tijdens deze informatiemomenten staan volgende thema's centraal: huisvesting, werk, taal, kinderopvang en het vrijetijdsaanbod van de stad. De jeugddienst leidt deze momenten mbt het vrijetijdsaanbod en kinderopvang.

BESLUIT INSPRAAK EN PARTICIPATIE

Inspraak is ongelofelijk belangrijk en als stad moeten wij hier de nodige ruimte toe creëren. Dit hoeft niet steeds officieel te gebeuren maar het is wel van belang om de voeling met de jeugd te behouden. Daarnaast is het om dezelfde reden belangrijk dat de jeugddienst aanwezig is op diverse overlegmomenten (lokaal en bovenlokaal) om de belangen van deze doelgroep te verdedigen.

7.5.10. JEUGDIENST EN HUIS VAN HET KIND

In januari 2020 werd de beleidskeuze gemaakt om Huis van het Kind Tienen en de jeugddienst om te vormen tot één dienst. Vanuit ieders eigenheid en met een gerichte, gezamenlijke aansturing kunnen de beide diensten elkaar versterken.

Beide diensten staan in voor dezelfde doelgroep, kinderen en jongeren van Tienen, en delen verschillende gemeenschappelijke doelstellingen. Door te vertrekken vanuit de expertise van de verschillende diensten kunnen beleidsdoelstellingen uit de meerjarenplanning integraler aangepakt worden. Zoals bijvoorbeeld:

“Het realiseren van een gecoördineerd aanbod kinderopvang ..... voldoende ruim vakantieaanbod .... En het opnemen van de regierol in vrijetijdsinitiatieven op maat ..... gezins- en opvoedingsondersteuning met specifieke aandacht van de meest kwetsbaren in de samenleving”

In de werking van Huis van het Kind staat preventieve gezins- en opvoedingsondersteuning centraal, ook het specifiek werken rond kinderarmoede staat voorop. De jeugddienst staat in voor het regisseren van het vrijetijdsaanbod voor ‘alle’ kinderen en jongeren. Door de regie te laten vertrekken vanuit één richting kunnen acties elkaar versterken en beter worden gerealiseerd en wordt het naast elkaar door werken hierdoor uitgesloten.

Eveneens brengt het nieuwe decreet ‘decreet houdende de organisatie van buitenschoolse opvang en de afstemming tussen buitenschoolse activiteiten’ een aantal nieuwe uitdagingen met zich mee. Het decreet legt de regierol van buitenschoolse opvang en de afstemming tussen de buitenschoolse activiteiten bij het lokaal bestuur. Het decreet treedt in werking vanaf 1 januari 2021. Dit betekent dat op dit moment interne diensten, organisatoren en stakeholders aanbod en verdere uitwerking op elkaar moeten afstemmen. Er werd een projectfiche uitgewerkt om de huidige situatie in kaart te brengen, cijfers verzameld, visie en doelstellingen bepaald. Huis van het Kind en jeugddienst hebben hierin een gezamenlijke taak. Om een gecoördineerd aanbod kinderopvang te realiseren en de regierol als lokaal bestuur op te nemen dienen beide diensten op elkaar afgestemd te zijn. Een samenwerking die vooral kinderen ten goede zal komen en hen - naschools- alle kansen moet geven op ontplooiing en spelen.

7.6. ERFGOED

De Erfgoedsite bestaat uit museum 'het Toreke' (de museale werking) en het Stadsarchief/ Hagelands Historisch Documentatiecentrum (archieff- en documentatiewerking).

De Erfgoedsite herbergt en werkt samen met de Intergemeentelijke Onroerende Erfgoeddienst (IOED PORTIVA).

7.6.1. ONDERSTEUNING

LOGISTIEKE ONDERSTEUNING

REGIONALE DEPOTWERKING

Het systeem van permanente bruikleennaam werd verder uitgebreid door de openstelling van de depotruimten voor erfgoedbeheerders, waar vooral de kerkfabrieken uit de omgeving gretig op gingen. Het leeuwenaandeel van de permanente bruikleennames in de depots van de erfgoedsite spitst zich toe op roerend religieus erfgoed (voorwerpen, meubilair en textiel van afgeschafte religieuze instellingen van de stad en de regio rond Tienen). Daarnaast spitst de regionale depotwerking zich ook toe op de bewaring van archief en het roerende archeologische patrimonium.

De vraag voor opname van stukken uit afgeschafte en herbestemde kloosters en kerken (kerkenbeleidsplan) staat op ons af te komen. Om zicht te krijgen op het integrale religieuze erfgoed in Tienen en de omliggende gemeenten is inventarisatie nodig.

De vraag of de depotruimten van de erfgoedsite voor de bewaring van erfgoed van derden verhuurd kunnen worden, wordt bij de huidige bruikleengevers bespreekbaar gemaakt. Het uitklaren hiervan moet op de agenda blijven .

DE LEESZAAL VAN HET STADSARCHIEF/ HAGELANDS HISTORISCH DOCUMENTATIECENTRUM

Het archief en documentatiecentrum stelt een leeszaal ter beschikking van 119 m². Deze leeszaal is voor iedereen gratis toegankelijk.

HUISVESTING VAN DE INTERGEMEENTELIJKE ONROERENDE ERFGOEDDIENST (IOED) PORTIVA

De erfgoedsite stelt kantoorruimte ter beschikking van de twee personeelsleden van IOED PORTIVA

INHOUDELIJKE ONDERSTEUNING

De inhoudelijke ondersteuning van initiatieven en personen die zowel op professioneel als op vrijwilligsvlak met erfgoedwerking bezig zijn, vormde van bij de aanvang één van de basistaken van de Erfgoedsite.

Deze basistaken omvatten:

- het opzetten van een actieve samenwerking met wetenschappelijke centra en andere erfgoedactoren;
- de organisatie van vaste en tijdelijke tentoonstellingen;
- het geven van historisch advies aan derden;
- het actief deelnemen aan onderzoeksprojecten;
- het samenwerken met de 'Vrienden van de Stedelijke Musea vzw' (de Erfgoedsite werkt o.a. actief mee aan het erfgoedtijdschrift De Reensteen);
- het jaarlijks participeren aan de inrichting van de 'Nacht van de Vrienden';
- het deelnemen aan overkoepelende manifestaties zoals 'Open Monumentendag' en 'Erfgoeddag';

het samenwerken met PORTIVA: voor de ontsluiting van het onroerend erfgoed (bouwkundig, landschappelijk en archeologisch) in situ.

In de toekomst wil de Erfgoedsite inzetten op de ontsluiting van alle soorten van erfgoed (roerend, onroerend en immaterieel). Dit gegeven zal geïntegreerd worden in de nieuwe opstelling van museum 'het Toreke'. Er zal ook systematisch meer aandacht besteed worden aan het onroerend erfgoed in situ. Infrastructuur

De Erfgoedsite bestaat uit een deel van het gebouw van het vroegere Suikermuseum, museum 'het Toreke', het stadsarchief/ Hagelands Historisch Documentatiecentrum en de erfgoeddepots (depot 1 achter de leeszaal, depot 2 in de Gilainstraat, depot 3 in het voormalige suikermuseum en een archeologisch depot in de voormalige St.-Theobalduskapel in de Mulkstraat

De gebouwen van het voormalige Suikermuseum herbergen een auditorium (Seminarieruimte) met vergaderruimte voor 25 personen (met schrijftafels) en 50 personen (zonder tafels).

Sinds de sluiting van het Suikermuseum neemt de Streekshop de ticketverkoop voor museum 'het Toreke' op. Erfgoedaanbod

De Erfgoedsite van Tienen staat voor museumwerking, archiefbeheer, uitbouw van een documentatiecentrum/bewaarbibliotheek en (regionale) depotwerking. Hierbij wil de erfgoedsite een eigen traject ontwerpen dat verankerd ligt in de stad en de regio en dat tevens aansluiting zoekt bij grote universele verhalen.

DE MUSEUMWERKING

De uitbouw van een publieks- en museumwerking met aandacht voor participatie en co-creatie Museum 'het Toreke' is het museum voor de Tiense en de regionale geschiedenis en toont een deel van de uitgebreide Gallo-Romeinse collectie die door de erfgoedsite wordt beheerd. Het museum kent een permanente opstelling (de tentoonstelling: 'Doodgewoon! Rituelen van leven en dood in de Gallo-Romeinse tijd') en tijdelijke tentoonstellingen. Deze opstelling zal in 2022 herwerkt worden

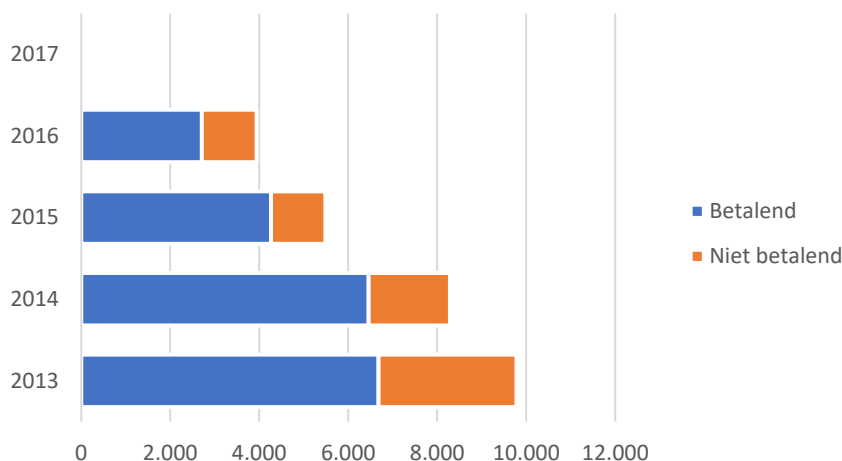
De uitbouw van een verantwoord collectiebeleid

De erfgoedsite wil het collectiebeleid aanpassen aan haalbare normen door het verfijnen van de verzamelcriteria en het uittekenen van een gefundeerd waardering- en afstotingsbeleid (bijvb. voorwerpen afstoten naar andere meer gespecialiseerde centra en musea of ze herbestemmen). Vooral het gebrek aan beschikbare depotruimte vormt een doorslaggevend argument om deze selectie ook daadwerkelijk door te voeren. Het proces zal zonder twijfel opslagruimte genereren, wat tot besparingen kan leiden.

Tabel 4: Bezoekersaantallen Het Toreke en het Suikermuseum

	Betalend	Niet betalend	Totaal
2013	6.678	3.105	9.783
2014	6.459	1.828	8.287
2015	4.262	1.224	5.486
2016	2.714	1.224	4.548
2017			1.609
2018			6.108
2019	1.419	874	2.293

Grafiek 1: Bezoekersaantallen Het Toreke en het Suikermuseum

Ondanks het dalend aantal bezoekers blijft het geloof in de (toekomstige) uitbouw van een dynamisch museum als uitvalsbasis voor de ontdekking van de stad en de regio. Innovatie en actieve beleving kunnen hierbij de sleutelwoorden vormen. Het vernieuwde museum zou een plek moeten worden waar de Tienenaar actief kan meewerken en bijdragen aan de uitbouw en het verstevigen van het positieve imago van de stad en haar omgeving. Toch blijft het verbazen dat het museum binnen de huidige beleidsvisie geen rol toebedeeld krijgt binnen de citymarketing.

HET ARCHIEFBEHEER EN DE UITBOUW VAN HET HISTORISCHE DOCUMENTATIECENTRUM

HET STADSARCHIEF

Collectieve geheugen

Stadsarchieven vormen niet alleen het collectieve geheugen van de stad, maar vervullen ook een wetenschappelijke en educatieve rol. Het archief is een wezenlijk onderdeel van het culturele patrimonium van de stad en vormt de belangrijkste bron voor de plaatselijke geschiedschrijving. Naast het bewaren en ter beschikking stellen van de historische archieven speelt het stadsarchief ook een interne, ondersteunende en administratieve rol binnen het stadsbestuur en wordt geacht het documentbeheer in goede banen te leiden.

Behoud en beheer

Een aandachtspunt betreft het behoud en beheer van de archieven. Het probleem van schimmelvorming in depot 2 (Gilainstraat) is nog steeds niet volledig verholpen. Omdat de depots daar zowel archief als museumstukken bevatten is dit een probleem voor de depotwerking in het algemeen. Ondertussen werd geïnvesteerd in een continue monitoring van het bewaarklimaat. Hiermee is het schimmelprobleem echter nog niet opgelost. Nieuwe maatregelen en het eventueel uitkijken naar alternatieve oplossingen voor de depotwerking dringen zich op. z wil men een zeer kostelijke schimmelbesmetting voorkomen.

Ontsluiting en inventarisatie

De ontsluiting (inbrengen in een speciale database, verpakken en nummeren) vormt een van de basistaken van het stadsarchief. Dit kan alleen gebeuren door gekwalificeerd personeel. De aanwezigheid van een geschoolde archivaris en archiefmedewerker is daarom een noodzaak. **Digitaliseren van de archieven**

In de archiefwereld vormt de digitale leeszaal een alsmaar belangrijker onderdeel van het aanbod aan de informatiezoekende burger. Om dit te realiseren moet het digitaliseren van het analoge (papier) archiefmateriaal dringend verder aangepakt worden. Ook in dit opzicht dringt zich de aanstelling van voldoende gekwalificeerd personeel op. Het digitaliseren wordt momenteel als alomvattende oplossing voor alle archiefproblemen naar voren geschoven. Dit is echter maar een halve waarheid. Digitaliseren houdt immers veel meer in dan wat documenten door een scanner jagen. Vooral het ontsluiten van het gescande

materiaal is zeer belangrijk om de toegankelijkheid te bevorderen en de informatiezoekende burger tegemoet te komen.

Digitaal informatiebeheer

Heel wat informatie wordt door de stedelijke diensten tegenwoordig alleen nog maar digitaal aangemaakt (*digital born*). Wat informatiebeheer betreft zit de Tiense stadsadministratie op dat vlak op een digitale tijdbom. De nodige inspanningen zullen in de toekomst moeten geleverd worden om als stad te evolueren naar een organisatie met een doeltreffend werkende, efficiënte en kwaliteitsvolle informatiehuishouding met aandacht voor de principes van geïntegreerd informatiebeheer en informatieveiligheid. Vanuit het stadsarchief kan een geschoolde archivaris/informatiebeheerder hiertoe de nodige expertise aan de stadsdiensten verlenen.

HET HAGELANDS HISTORISCH DOCUMENTATIECENTRUM

Het documentatiecentrum verzamelt een brede waaier aan informatie over de geschiedenis van de regio. Het documentatiecentrum beperkt zich niet alleen tot boeken en publicaties, maar ook kranten, prenten, foto's, affiches en topografische kaarten kunnen geraadpleegd worden. Het Hagelands Historisch Documentatiecentrum beschikt over een wetenschappelijke en gespecialiseerde bewaarbibliotheek.

Gezien de grote vraag naar beeldmateriaal voor gebruik op sociale media dringt zich een verdere digitalisering en ontsluiting van het beeldarchief op. De uitgebreide verzameling oude kaarten van Tienen en de brede regio werd door de inbreng van PORTIVA gedigitaliseerd.

De gedigitaliseerde kaarten en prenten zijn echter niet ontsloten en bijgevolg niet toegankelijkheid naar het grote publiek. Ook hier dringt zich ontsluiting op.

DEPOTBELEID

DE ERFGOEDDEPOTS

De Erfgoedsite beschikt over vier depotruimten:

- Depot 1: achter de leeszaal van het stadsarchief/Hagelands Historisch Documentatiecentrum
- Depot 2: museum- en archiefdepot Gilainstraat
- Depot 3: deze ruimte is gelegen op de tussenverdieping van het vroegere Suikermuseum en werd ingericht voor de bewaring van de etnografische suikercollectie
- Depot 4: het regionaal archeologisch depot in de Theobalduskapel dat werd opengesteld voor alle archeologische vondsten van de regio

Momenteel wordt gewerkt aan de herinrichting van de depots via de internationaal ontwikkelde REORG-methodiek. Een aangepast depotbeleidsplan en calamiteitenplan worden uitgewerkt.

Om te kunnen anticiperen op nieuwe calamiteiten en de daarmee gepaard gaande hoge saneringskosten werden dataloggers aangeschaft om schommelingen in het bewaarklimaat te meten en bij afwijking alarm te slaan. Tekenen van (opstijgend) vocht in de muren wijzen echter op een dieperliggende oorzaak van de vochtproblematiek in het museum- en archiefdepot Gilainstraat, die structureel zal moeten worden aangepakt.

Voor het nijpend plaats tekort in de depots werd voorlopig een oplossing gevonden door het bijhuren van opslagruimte. Werk dient verder gemaakt te worden van het uittekenen van gefundeerde waarderings- en selectiecriteria op basis waarvan stukken kunnen afgestoten en herbestemd worden.

7.6.2. AANDACHT VOOR BIJZONDERE DOELGROEPEN

MAATSCHAPPELIJKE INTEGRATIE

De tariefregeling die door de Erfgoedsite gehanteerd wordt, laat ruimte voor maatschappelijke integratie:

- gratis toegang voor Tienenaars tijdens het weekend en op feestdagen;

- gratis voor scholen uit de stad en voor de begeleiders van scholen en van personen met een beperking.

Bij het uittekenen van het tentoonstellingsbeleid wordt getracht aan te sluiten bij maatschappelijk relevante thema's en wordt de nodige aandacht besteed aan het aanbieden van verschillende niveaus van informatie.

MULTICULTURALITEIT

Tienen is een zeer multiculturele stad, een trend die onomkeerbaar is. Het is voor de Erfgoedsite een reële uitdaging om nieuwkomers, ongeacht hun herkomst, via specifieke toeleidingsactiviteiten te bereiken. Daarom participeert de Erfgoedsite aan projecten met een etnische en culturele diversiteit en wordt jaarlijks voorzien in specifieke rondleidingen.

7.6.3. VISIETRAJECT ERFGOEDSITE

Met de erfgoedsite als katalysator ontstond een netwerk van partners, die mee willen werken aan het versterken van de brede erfgoedwerking in Tienen. Het museum zou hierbij de verbindende factor kunnen vormen. Daarnaast kunnen de partnerschappen ingezet worden om Tienen via goed gekozen projecten te profileren als een dynamische erfgoedstad, waar een duurzame omgang met erfgoed hand in hand gaat met beleving. Dit laatste werd in een duidelijk missionstatement gegoten dat resulteerde in AP10-actie2 en hier verder werd uitgebouwd in concrete deelacties. Via participatie werd gewerkt rond thema's als landbouw en voeding, het Gallo-Romeinse Tienen, het religieuze erfgoed en het immaterieel cultureel erfgoed, niet toevallig thema's waarrond de erfgoedsite uitgebreide collecties beheerd of waarop de erfgoedsite in de toekomstig wil inzetten. Ook de rol van onroerend erfgoed, dat binnen de site vertegenwoordigd wordt door IOED PORTIVA, dient hierin verder uitgetekend en gestimuleerd te worden.

Dit voorbereidend werk zal resulteren in het nieuwe concept van museum 'het Toreke' dat in 2022 gerealiseerd zal worden.

7.7. EVENEMENTEN

De laatste jaren werd door de stad extra ingezet op het coördineren, ondersteunen en organiseren van evenementen. Het inzetten op evenementen heeft Tienen op dat vlak op de kaart gezet. De evenementen hadden een regionale uitstraling en werden binnen en buiten Tienen ook positief gepercipieerd. Het gevoel dat er in Tienen nooit iets te doen is, klopt al een tijd niet meer. Daarnaast heeft het zeer veel verenigingen/organisatoren getriggerd om zelf initiatieven te nemen waardoor de evenementenkalender momenteel uit haar voegen barst.

7.7.1. ONDERSTEUNING

FINANCIËLE ONDERSTEUNING

Vanuit de stad worden diverse evenementen op basis van verschillende reglementen gefinancierd:

- dienst cultuur : reglement op buurtinitiatieven en ontmoetingscentra met toelagen voor kleine buurtinitiatieven (niveau straat -en wijkefeesten) en grote buurtinitiatieven (dorpsfeesten zoals Festinaken, Oplinter kermis, Oorbeek kermis,...).
- jeugdendienst: reglement toelage speciale projecten voor kinderen en jongeren (in het kader van dit event kreeg Zomertoren twee jaar lang financiële ondersteuning) + het reglement toelage ter ondersteuning van muziek-evenementen voor jongeren.
- sportdienst : toelage voor het inrichten van wielervedstrijden en uitzonderlijke sportmanifestaties.

De dienst evenementen financiert ook evenementen van stadsdiensten of evenementen in samenwerking met derden. Binnen de stad bestaan er toelagen voor Suikerrock, Paardenprocessie Hakendover, Carnavalstoet etc...

In het kader van een transversaal evenementenbeleid dienen deze verschillende toelagen beter en breder op elkaar afgestemd te worden. Het kan een beleidskeuze zijn om bepaalde evenementen uit te besteden via een toelage.

INHOUDELIJKE ONDERSTEUNING

Een evenement is een speciale, tijd -en plaatsgebonden gebeurtenis die door een initiatiefnemer (individu, groep of organisatie) is gepland en die gericht is op een bepaalde doelgroep om met een bewust gekozen vorm een bepaald doel te realiseren. Wie een evenement wil organiseren, dient in bepaalde gevallen toelating te vragen aan het college van burgemeester en schepenen. Toelating is vereist voor evenementen:

- op openbaar domein;
- waarvoor advies politie/brandweer vereist is;
- waarvoor een afwijking op de geluidsnormen/muziekvergunning aangevraagd moet worden;
- of voor een fuif met openbaar karakter.

Daarnaast wensen initiatiefnemers soms het evenement in samenwerking met de stad te organiseren.

De dienst toerisme en evenementen ontvangt sinds 1 mei 2018 alle evenementaanvragen en/of ondersteunt de initiatiefnemer bij het indienen van de aanvraag. Ze verzamelt de adviezen van de betrokken (veiligheid)diensten, agendeert het evenement op het schepencollege en informeert de indiener over de genomen beslissing. Sinds eind oktober werd een digitaal evenementenloket in gebruik genomen.

Zowel intern als extern dient het begrip 'evenement' nog meer duidelijk gemaakt te worden. Zo worden innames van het openbaar domein in het kader van bvb. commerciële acties (product tasting) makkelijk afgeschoven naar de dienst evenementen. Het organiseren van recepties behoort evenmin tot de werking van dienst evenementen. De ondersteunende rol (financieel / inhoudelijk / logistiek) die de dienst evenementen naar andere diensten opneemt dient ook verrijnd te worden.

7.7.2. EVENEMENTENAANBOD

De organisatie van evenementen naar een extern publiek behelst evenementen waarbij de stad initiatiefnemer of één van de initiatiefnemers is. Gezien de veelheid aan evenementen werd een evenementencoördinator aangesteld. Heel concreet coördineert of organiseert of ondersteunt de dienst toerisme en evenementen alle evenementen die kaderen binnen:

- zomerprogrammatie 'Tienen feest'
- Wintermagie

De dienst toerisme en evenementen coördineert of ondersteunt:

- grotere jaarlijks terugkerende dienstoverschrijdende evenementen zoals Back2school, Tienen Proeft, Kweikersdag, Intrede van de sint;
- occasionele dienstoverschrijdende evenementen zoals (2018): Opening Heldenland, Seniorenfeesten, Bevrijdingsfeesten, Opening tumuli

Bij de organisatie van externe evenementen wordt er waar mogelijk maximaal rekening gehouden met de lokale horeca en handel en middenstand.

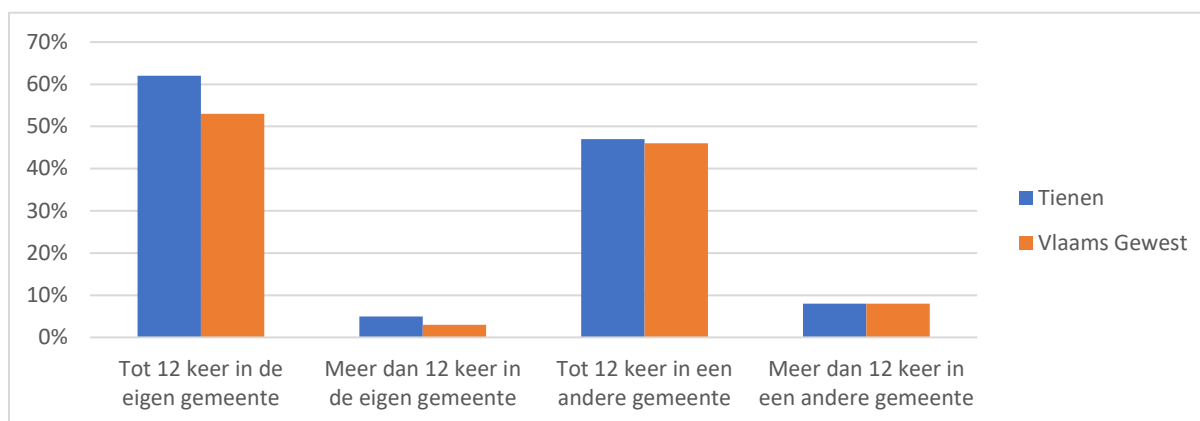
7.7.3. BIJWONEN VAN EVENEMENTEN

Tabel 5: Aandeel inwoners (%) dat aangaf het afgelopen jaar één of meerdere pleinevenementen bijgewoond te hebben in de eigen of een andere gemeente

	Tot 12 x in de eigen gemeente	Meer dan 12 x in de eigen gemeente	Tot 12 x in een andere gemeente	Meer dan 12 x in een andere gemeente
Tienen	62%	5%	47%	8%
Vlaams Gewest	53%	3%	46%	8%

Bron: Gemeentemonitor 2018

Grafiek 2: Aandeel inwoners (%) dat aangaf het afgelopen jaar één of meerdere pleinevenementen bijgewoond te hebben in de eigen of een andere gemeente

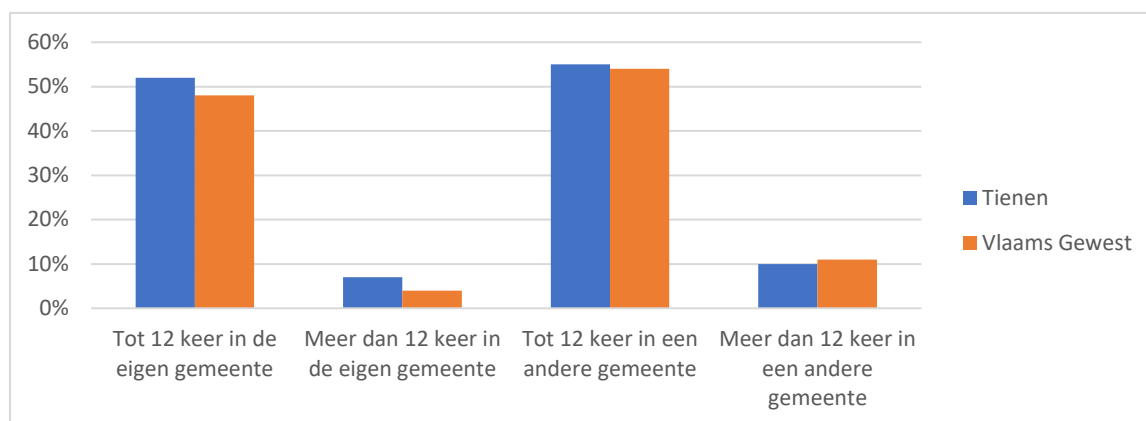
Bron: Gemeentemonitor 2018

Tabel 6: Aandeel inwoners (%) dat aangaf het afgelopen jaar één of meerdere culturele evenementen bijgewoond te hebben in de eigen of een andere gemeente

	Tot 12 x in de eigen gemeente	Meer dan 12 x in de eigen gemeente	Tot 12 x in een andere gemeente	Meer dan 12 x in een andere gemeente
Tienen	52%	7%	55%	10%
Vlaams Gewest	48%	4%	54%	11%

Bron: Gemeentemonitor 2018

Grafiek 3: Aandeel inwoners (%) dat aangaf het afgelopen jaar één of meerdere culturele evenementen bijgewoond te hebben in de eigen of een andere gemeente

Bron: Gemeentemonitor 2018

Op basis van bovenstaande cijfers blijkt dat de inwoners van Tienen bovengemiddeld meer pleinevenementen en culturele evenementen in eigen stad bijwonen. De grote hoeveelheid aan evenementen werkt dit ook in de hand. Het succes heeft ook een keerzijde. De evenementenkalender barst momenteel uit haar voegen. Vanuit de stad dient de eigen evenementenprogrammatie herbekeken te worden. Het was de voorbije jaren gewoon te druk. Verder dient er aandacht gespendeerd te worden aan de verschillende deelgemeentes.

Het ondersteuningsbeleid naar externe evenementen dient, in combinatie met het reglement feestmateriaal en het reglement uitleendienst, herbekeken te worden. Een meer standvastige uitleenprocedure is noodzakelijk.

Doordat sedert 2016 extra werd ingezet op evenementen was het noodzakelijk om de dienst toerisme, erfgoed en evenementen te reorganiseren. De dienst werd al snel overbevestigd waardoor de timing voor andere diensten, die van de dienst evenementen afhankelijk zijn, in functie van planning soms niet werd gehaald. Mede daarom is een afsprakenkader een must: eenmaal een evenement is goedgekeurd door het schepencollege zou geen inhoudelijke inmenging meer mogelijk mogen zijn. Onbeperkte inspraak zorgt voor grote vertragingen in de planning.

7.7.4. AANDACHT VOOR BIJZONDERE DOELGROEPEN

De stad stapte in het project “Jouw gemeente, toegankelijke gemeente? Samen werken we eraan! van de provincie Vlaams-Brabant in samenwerking met Inter om actief te werken rond toegankelijkheid. In het kader van deze campagne kreeg het openingsevent van Heldenland begeleiding door Inter. Het evenement kreeg een positieve evaluatie.

De dienst evenementen organiseert eveneens evenementen voor bijzondere doelgroepen zoals het seniorenfeest in 2018 in samenwerking met Het Sociaal Huis en bij het event wintermagie werd ernstig rekening gehouden met de toegankelijkheid van het evenement.

7.7.5. INFORMATIE EN COMMUNICATIE

EVENEMENTENLOKET

Een online digitaal evenementenloket is geïnstalleerd waarbij organisatoren op een laagdrempelige manier een evenement kunnen aanvragen. De procedure is erg vereenvoudigd. Elke aanvraag wordt automatisch getoetst aan een risicoscan op het vlak van veiligheid en voorziet in een makkelijk opvolgsysteem waarbij personen die advies dienen te geven met betrekking tot het evenement dit eenvoudig kunnen toevoegen. Het systeem genereert de nodige administratieve documenten ten behoeve van het schepencollege,

veiligheidsoverleg, interne diensten en de aanvragers. De aanvrager kan op elk moment de status van zijn dossier raadplegen.

Aanvragen moeten twee maanden op voorhand gebeuren. Op de website van de stad staat een uitgebreide handleiding die de aanvrager door de procedure loodst. Organisatoren die niet in de mogelijkheid zijn hun aanvraag digitaal in te dienen, kunnen op afspraak terecht bij de Backoffice Evenementen. Het evenementenloket ging eind oktober 2018 van start.

Het evenementenloket is op zich een vooruitgang. In het systeem zitten nog redelijk veel bugs en waren/ zijn veel aanpassingen nodig. Tegen mei 2019 is een koppeling met GIPOD absoluut noodzakelijk. Idealiter wordt het systeem uitgebreid met een online materiaalreservatiesysteem waarbij de gebruiker tijdens zijn evenementenaanvraag in één beweging materiaal in functie van evenementen kan reserveren bij de technische dienst en de jeugddienst. Structureel dient meer overlegd te worden met dienst communicatie en de technische dienst in functie van de geplande evenementen.

COMMUNICATIE EN PROMOTIE

Aan elk evenement georganiseerd door de stad wordt een hele communicatiecampagne (flyer, affiches, sociale media,...) gekoppeld. Deze worden gecoördineerd door de dienst communicatie.

VORMING EN EDUCATIE

In het kader van het organiseren van evenementen plant de dienst een actualisatie van lokale draaiboeken. Indien er interesse bestaat kan een vormingsavond over het organiseren van evenementen uitgewerkt worden. Ook een infoavond met betrekking tot het gebruik van het digitale evenementenloket staat op de planning.

7.7.6. INSPRAAK EN PARTICIPATIE

BEVRAGINGEN

Op beleidsmatig vlak werd er in het kader van evenementen formeel nog niet veel rond inspraak gewerkt. Dit dient in de toekomst bekeken te worden (bvb. bij organisatoren, bezoekers, adviesraden,...).

KWEIKERSDAG/PARADE ALS PARTICIPATIEF EVENEMENT

Op **zaterdag 10 oktober 2015** organiseerden burgerbeweging opgewekTienen en de dienst toerisme en erfgoed van stad Tienen de eerste editie van de Kweikersparade naar aanleiding van 1000 jaar stadsrechten. Precies 5 jaar na de festiviteiten rond 10-10-10 vierden de Tienenaars met deze parade de stad en haar dorpen.

Met de Kweikersparade wilden we:

- Het samenhangsgevoel versterken en bewoners aansporen om zich als actieve actoren uit te drukken. Door een traject van workshops en overlegmomenten worden mensen samengebracht die elkaar in het dagelijks leven niet of nauwelijks ontmoeten. We streven een zo inclusief mogelijke werking na.
- De verbondenheid en betrokkenheid van de inwoners met hun stad versterken. Doorheen de ontmoeting en samenwerking ontwikkelen de deelnemers een positievere en meer genuanceerde beeldvorming over hun stad.
- Opnieuw aansluiting zoeken met de ommevangstraditie en hier een nieuwe hedendaagse invulling aan geven door de bestaande reuzen en de drakenreus te (her)introduceren. Door de ontsluiting en bekendmaking van historisch onderzoek leert de bevolking bovendien de Tiense ommevangstraditie kennen.

- Diverse sociale, culturele en educatieve actoren samenbrengen en netwerken opbouwen. De Kweikersparade vormt de motor tot een duurzame samenwerking zodat de kiemen gelegd worden om een nieuwe traditie te laten ontstaan.
- Tienen profileren als een creatieve en ondernemende gemeente.

De Kweikersparade is een artistieke creatie:

De deelnemers drukken zich uit in muziek, dans en kostuums. In verschillende werkgroepen worden in samenwerking met kunstenaars taferelen over 'Tienen' uitgewerkt. Iedereen, ongeacht herkomst, kunnen of kennen, vindt hier een plaatsje op maat van z'n ambities. Op termijn betrekken we bij de parade nog meer buurten en dorpen om binnen deze zones de sociale cohesie te versterken en kansen te bieden aan mensen om zich creatief uit te drukken over hun stad. Het traject mondt uit in de Kweikersparade waarmee de Tiense identiteit in de bloemetjes wordt gezet.

De Kweikersparade is een eigentijdse creatie:

De parade is eigentijds, zonder het verleden, de traditie en de folklore te negeren. De Tiense reuzen, Thuinas (een nieuwe invulling voor Sint-Joris) en de draak maken deel uit van de parade en zorgen voor een slotgevecht op de Grote Markt.

De Kweikersparade is een gemeenschappelijke creatie:

De Kweikersparade is een traject dat openstaat voor iedereen. De parade is het resultaat van een intensieve samenwerking tussen kunstenaars, verenigingen, stadsdiensten, buurt- en dorpscomités,....

De Kweikersparade is een participatief proces:

De parade is een creatieve beweging met een actieve deelname van de burgers. De Kweikersparade vormt een uitnodiging naar de inwoners om initiatief te nemen. De betrokkenheid wordt versterkt doordat via sociale media en andere communicatie-kanalen het voorbereidingsproces kan gevolgd worden. In de hele stad - en met name langsheen het parcours - worden de bewoners en de handelaars uitgedaagd om hun gevels in de Tiense blauw-witte kleuren te versieren.

De eerste Kweikersparade heeft gigantisch veel los gemaakt in Tienen. Omdat een dergelijke organisatie onhaalbaar was werd besloten om dit om de 5 jaar te herhalen. De volgende parade vindt plaats op 10/10/2020. Om de gedachte en de datum warm te houden werd 10 oktober in 2016 uitgeroepen tot Kweikersdag, de Tiense feestdag.

Elk jaar vindt op een andere locatie de Kweikersdag plaats met optredens, animatie, tentoonstellingen, vertellingen,... Sinds 2017 is er een feestelijke Intrede van de Tiense reuzen en sinds 2018 is er de buurt - en dorpenstrijd Lazuur (een ludieke loopwedstrijd). De hele dag wordt participatief samengesteld dankzij de medewerking van tal van verenigingen en vrijwilligers.

Participatie is bij momenten een modewoord maar vooral een codewoord. Mits de juiste aanpak zet het tal van processen in beweging waarvan de gevolgen soms pas jaren later zichtbaar zijn. De stad dient dit structureel binnen haar werking te verankeren zonder betuttelend te willen zijn.

7.8. TOERISME

7.8.1. ONDERSTEUNING

FINANCIELE ONDERSTEUNING

CONVENANT BETREFFENDE DE TOERISTISCHE WERKING IN REGIO HAGELAND 2015 - 2019

In 2015 ging Toerisme Vlaams-Brabant vzw van start met een vernieuwde regiewerking op basis van de nieuwe convenantregeling 2015-2019 met de gemeenten. Ondertussen is de regiewerking op kruissnelheid met een sterke thematische werking. Voorbeelden hiervan zijn de bloesemweekends, de Hagelandse wijnweekends, de bierweekends, mysterieuze bossen, geocaching en de acties in het kader van de wielercultuur in het Hageland.

Onderzoek toont aan dat 2017 een recordjaar was voor toerisme in Vlaams-Brabant met door de bezoekers sterk geapprecieerde thematische campagnes en met 10% meer overnachtingen.

In 2018 werd het fietsnetwerk vernieuwd, uitgebreid en fijnmaziger. Verschillende nieuwe wandelnetwerken zagen het licht, waaronder de Hagelandse Heuvels en de belevingsvolle en permanente fruitbeeldige fietsroutes. Bij deze projecten horen uiteraard: randinfrastructuur, fiets -en wandelkaarten, bewegwijzering, publiciteit. Ook het bloesemkunstwerk aan de militaire begraafplaats in Sint-Margriete-Houtem werd in 2018 ingehuldigd.

De bijdrage van de gemeenten op basis van het convenant tussen Toerisme Vlaams-Brabant vzw en de gemeenten voor de periode van 1 januari 2015 tot en met 31 december 2019 bedraagt **0,50 euro per inwoner** op basis van het inwonersaantal van januari 2014. De provincie werkt momenteel aan een vernieuwing van het convenant voor 2020.

De samenwerking met de Provincie Vlaams-Brabant is een belangrijk onderdeel van het stedelijk toeristisch beleid. Advies, ondersteuning bij evenementen en opstellen van subsidiedossiers zijn een essentieel onderdeel van deze samenwerking.

Het op mekaar afstemmen van de gemeentelijke en de provinciale doelstellingen is soms wel nog een moeilijke oefening. Het profileren van onze stad binnen de regio en de provincie eveneens.

BIJDRAGE AAN EENMALIGE INVESTERINGSSUBSIDIES VOOR PROJECTEN

Gezamenlijke subsidiedossiers (samen met omliggende steden en gemeenten) zijn voor een stedelijke dienst toerisme een belangrijke bron van financiële ondersteuning.

Vooraf het strategische project Getevallei kan een hefboom betekenen voor toerisme in Tienen en omgeving. De algemene doelstelling is te komen tot een masterplan, een integrale landschapsvisie op de Getevallei, waarbij de open ruimte en karakteristieke valleilandschappen de basis vormen voor verdere landschappelijke ontwikkelingen van het gebied.

Specifieke doelstellingen:

- Vrijwaren van landbouw en streven naar verwevenheid van landbouw met andere landschappelijke functies.
- Versterken van de bestaande natuurlijke structuur en natuurverbindingen
- Behouden en herstellen van het waterbergend vermogen van de riviervallei
- Verder uitbouwen van de recreatieve en functionele verbindingen (wandel- en fietsverbindingen, trage wegen, ...)
- Kernversterking van stads- en dorpskernen in de Getevallei en connectiviteit met de open ruimte
- Verder uitbouwen van een gemeenschappelijke marketing- en communicatiestrategie

JAARLIJKSE THEMAWANDELINGEN TIENSE GIDSENBOND

Jaarlijks betaalt de dienst voor toerisme de gidsbeurten van de themawandelingen georganiseerd door de Tiense Gidsenbond. Het betreft een 6 à 7 tal gidsbeurten aan 75 euro (jaarlijks totaal: een 450 à 500 euro).

De Tiense Gidsenbond bepaalt zelf deze wandelingen. Overleg hierover werd herhaaldelijk gevraagd maar gebeurt te sporadisch. Een verjonging van de Tiense Gidsenbond dringt zich op. In die zin is een lokale opleiding voor gidsen een optie. Daarnaast moeten we oog hebben voor nieuwe vormen (ifv beleving) van gidsen. Digitalisering en nieuwe arrangementen (voornamelijk van de individuele bezoeker) dringen zich op. Gidsbeurten voor mensen die een tweede taal oefenen zou een mooie extra betekenen.

LOGISTIEKE ONDERSTEUNING

De reserveringen zijn een belangrijk onderdeel in het verkoopproces van “ons product Tienen”. Het gaat hier over een goede service bieden. Na het op punt stellen van ons product (aanbod), de algemene reclame en publiciteit via verschillende kanalen naar verschillende doelgroepen, volgt de reservatie en organisatie van de bezoeken aan onze stad.

Het proces bestaat uit het verschaffen van informatie en documentatie aan de klant, het opstellen van een op maat gemaakt dagprogramma en het opvolgen van de reservatie.

TOERISME IN TIENEN

LOGIESAANBOD

Alpha Hotel
B & B Tiskeshof
B&B Koeimet
B&B Nokernote
Carpe Diem
De Mulkerij
Gastrotel Cijnshof
Hotel Kronacker
Koeimet
Ten Tweelinden

Wijndomein Hageling

8,1/10
tevredenheid
bezoekers biermaand

8,7/10 tevredenheid bezoekers

33,8% bezoekers van buiten
Vlaams-Brabant

29 partners uit 7 gemeentes

8,7/10 tevredenheid bezoekers

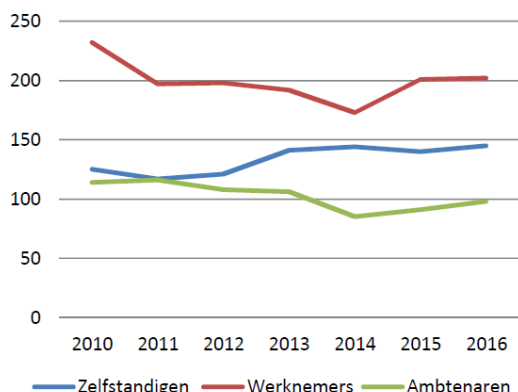
33,6% bezoekers van buiten
Vlaams-Brabant

27 partners uit 11 gemeentes

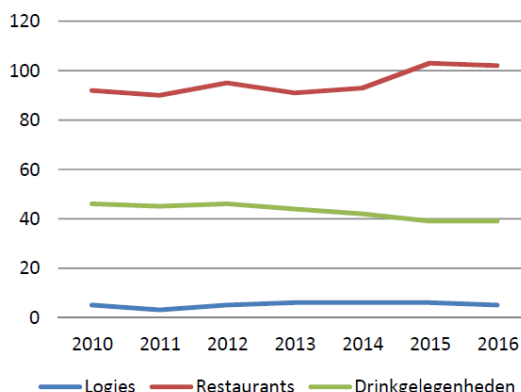
Bron: Toerisme Vlaams-Brabant

TOERISTISCHE TEWERKSTELLING

EVOLUTIE AANTAL HORECAPERSONEELSLEDEN TIENEN

EVOLUTIE AANTAL HORECAZAKEN TIENEN

ROUTENETWERKEN

TOERISME VLAAMS-BRABANT ZORGT IN TIENEN VOOR

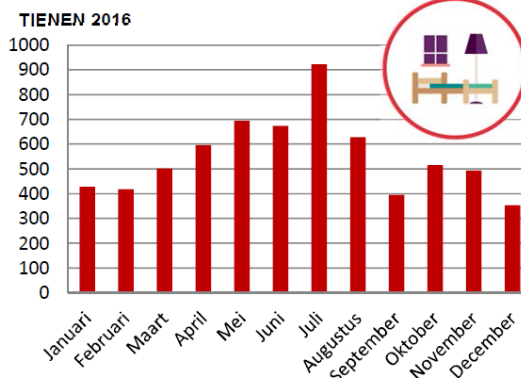
76,7 km
fietsnetwerk

34,9 km
wandelnnetwerk

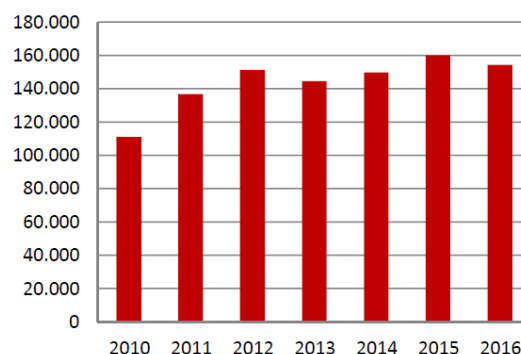
40,9 km
wandellussen

en wordt onderhouden mede dankzij 17 peters en meters uit TIENEN

OVERNACHTINGEN

HAGELAND 2010 - 2016

Het jaarlijks aantal bezoekers aan onze stad is (buiten de cijfers van toerisme Vlaams-Brabant) moeilijk meetbaar. Enkel groepen die gebruik maken van onze dienst voor toerisme (reservatie gids, lunch, enz...) en/of diegene die een toegangstarief betalen voor een toeristische bezienswaardigheid in onze stad (bv. de musea) zijn meetbaar. Globaal stellen we een terugloop van het aantal toeristische groepsbezoeken vast.

De individuele toerist die eveneens bijdraagt aan onze stedelijke economie is veel minder zichtbaar en moeilijk meetbaar (bijvb. een fietsend gezin dat gebruik maakt van ons fietsknooppuntennetwerk en een gastronomische stop maakt in onze stad).

Om het toerisme in Tienen meetbaarder te maken zou het inzetten van slimme camera's op een aantal locaties (bvb. Necropolis) een hulpmiddel kunnen zijn.

INHOUDELIJKE ONDERSTEUNING

In 2008 bleek onze regio te beschikken over een prachtig fiets –en wandelparadijs, maar een tekort te hebben aan overnachtingsmogelijkheden. Tienen en omgeving had nood aan extra slaapgelegenheden voor verschillende doelgroepen. We denken hierbij aan de individuele toerist, de fietser op doorreis, de zakenman, het gezin. Onze inspanningen om (potentiële) logiesuitbaters te informeren en te ondersteunen wierp zijn vruchten af want intussen is er een ruimer aanbod aan overnachtingsmogelijkheden voor de toerist. Alle uitbaters kunnen steeds rekenen op ons advies en op publiciteit. De dienst toerisme fungeert als tussenpersoon tussen de uitbater en de officiële instanties betreffende vergunningen, brandveiligheid, enz...

Het is voor de dienst toerisme belangrijk dat we evolueren met het digitale tijdperk en dat alle arrangementen ook digitaal kunnen aangeboden worden (vb. tools om wandelingen met de smartphone af te leggen, bepaalde locaties ontsluiten via foto, video en bijkomende achtergrondinfo). Deze digitalisering dient in combinatie met de upgrade van de folders in een plan van aanpak gegoten te worden.

7.8.2. INFRASTRUCTUUR

In de stad is geen toeristische bewegwijzering meer aanwezig. Hier is zeker en vast nood aan en dient bekeken te worden in functie van het circulatieplan.

7.8.3. TOERISTISCH AANBOD

TOERISTISCH INFOKANTOOR/STREEKSHOP

Het toeristisch infokantoor werd door Toerisme Vlaanderen erkend als Regionaal Infokantoor.

Naast informatie en documentatie over het Hageland, Vlaanderen en Wallonië, kan je er ook terecht voor fiets-, wandel- en autoroutes. Je vindt er uiteraard alle up-to-date informatie over Tienen zelf (overnachtingsmogelijkheden, groepsbezoeken, educatieve uitstappen, restaurants, toeristische inlichtingen, informatie over evenementen, contactgegevens van alle andere stadsdiensten, wandel- en fietsroutes, ...).

In het infokantoor is eveneens de Streekshop ondergebracht. Je kunt er een keuze maken uit een breed gamma van museumartikelen, Hagelandse- en andere streekproducten. Tot 2017 bood de Streekshop fietsverhuur aan, maar dit werd stopgezet.

Een nieuw duidelijk toeristisch onthaal dringt zich op waarbij de Streekshop dient afgestoten te worden.

FIETSRUTES

- In 2018 werd het fietsknooppuntennetwerk Hageland van de Provincie vernieuwd.
- Verschillende themaroutes op het fietsknooppuntennetwerk (o.a. bloesemroute, WO1 route, ...).
- de Suikerroute (in eigen beheer bewegwijzerd): route langs de Tiense deelgemeenten met vertrek en aankomst op de Grote Markt. Dit is de enige fietsroute in volledig eigen beheer (geen subsidies van de provincie). Keuze uit drie afstanden: 25, 35 of 55 km.
- In het spoor van de Romeinen - Fietsen met de Gallo-Romeinen door Tienen. Bezoek aan ‘Doodgewoon!’ en fietstocht langs de archeologische vindplaatsen
- Rondje Tienen: een ommetje langs kapelletjes. Tijdens deze fietsroute van 17,5 of 43,7 km staan 27 zeer verschillende kapelletjes in de kijker.
- Tienen maakt deel uit van ‘De Getelinie fietsroute’. Deze volgt de Gete van Halen, Geetbets, Linter, Zoutleeuw naar Tienen en is 69 km lang (inkortingen mogelijk). Deze route ligt op het fietsknooppuntennetwerk van de provincie Vlaams-Brabant. Deze oorlogsmonumenten kom je in Tienen tegen tijdens de fietstocht: Station van Grimde, Necropolis: het monument ter ere van de Tiense gesneuvelden en gedeporteerden van de Eerste Wereldoorlog, het monument ter ere van de gesneuvelden in Sint-Margriete-Houtem, militaire begraafplaats van Sint-Margriete-Houtem. Deze

fietsroute maakt deel uit van het pakket 'Historische fietsroutes Grote Oorlog in Vlaams-Brabant: fietsen langs de sporen van de Grote Oorlog', bestaande uit 3 fietskaarten.

- In 2018 gaf de dienst toerisme ook de brochure 'Als de klapprozen ...' uit, met gedichten van Gui Nijss en foto's van Eddy Verloes van alle oorlogsmonumenten in Tienen. Hieraan werd ook een fietsroute gekoppeld.

WANDELROUTES

- Tiense Wandelbrochure (uitgave van dienst toerisme Tienen): wandelingen doorheen de deelgemeenten van Tienen.
- Vrouwenwandeling: bewegwijzerde stadswandeling, met als invalshoek anekdotes over bekende Tiense vrouwen. (bewegwijzering via bijdrage TRAP)
- Themawandeling rond WOI voor scholen.
- Wandelen door het historisch hart van Tienen: zie omschrijving in de toeristische brochure 'Welkom in Tienen'.

OVERNACHTINGSMOGELIJKHEDEN IN TIENEN (OKTOBER 2018):

Volgende overnachtingsmogelijkheden zijn één van onze grootste toeristische ambassadeurs in binnen –en buitenland. Zij zetten onze troef 'genieten in onze prachtige regio' extra kracht bij:

- Alpha Hotel, Leuvensestraat 95
- Hotel Kronacker, Dr. J. Geensstraat 32-34
- B & B "Koeimet", Veemarkt 32
- B & B Carpe Diem, Wolmarkt 5
- B & B Nokernote, Romeinsebaan 55
- Gastrotel Cijnshof, Ridderstraat 1
- B & B "Tiskeshof", Houtemstraat 511
- Vakantiewoning Ten Tweelinden, Tiensebaan 102
- Mini-camping De Mulkerij, Mulkstraat 162

Het ontbreekt ons daarentegen aan occasionele verblijfsaccommodatie zoals bvb een Sanizuil, een permanente camping, een overnachtingplaats voor mobilhomes, een kampplaats voor jeugdbewegingen, een jeugdherberg,....

HET HISTORISCH PATRIMONIUM VAN DE STAD

Deze infrastructuur wordt beheerd door een andere stadsdienst (bv. TUD), of een andere instantie zoals de provincie Vlaams-Brabant (de randinfrastructuur van het Fietsknooppuntennetwerk), of is in handen van een Kerkraad (religieus erfgoed zoals kerken), of is in privébezit.

Wat toeristisch relevant is, is subjectief.

Een poging van toeristisch relevant patrimonium:

- Historisch centrum van de stad:
  - de Grote Markt met o.a. 'de Tinnen Schotel' en het bronzen standbeeld 'De Groene' op de Heldensquare
  - de Onze-Lieve-Vrouw ten Poelkerk
  - het stadhuis
  - de Kalkmarkt. 'de gouden madam' of 'de vliegende engel'
  - de Sint-Germanuskerk en het Vrijthof
  - De toren van de Sint-Germanuskerk met beiaard van Willem Witlockx met zijn 54 klokken
  - de huizen Van Ranst
  - het huis 'het Gulden Vlies'

- de huizen ‘de Lombaard’ en ‘de Prins van Luik’
- de Sint-Helenasluis
- het Begijnhof
- het huis de Berg van Lening
- het Bogaardenklooster
- de Gasthuismolen
- het voormalig weeshuis
- de kapel van de Cellebroeders
- huis de Ark van Noë
- het voormalige klooster van de Annuntiaten
- het Waaiberghof
- het voormalig Kabbeekklooster
- Art-Nouveau-woning in de Leuvensestraat
- het stadspark
- Heilig Hartkerk
- de ruïne van de Paterskerk: De Begijnhofkerk, gelegen aan de Bostsestraat 60 te Tienen omvat de ruïne van de kerk en de ruïnetuin. De basisfuncties van deze site zijn voornamelijk: rust -en ontmoetingsplaats voor de wijkbewoners, rustplaats voor (fiets)toeristen, als educatief groenpark voor scholen en groepen en als historische bezoekplaats voor toeristische groepen. In juni 2018 werden er veiligheidsnetten geplaatst vermits het gebouw afbrokkelt. Een degelijke restauratie dringt zich op. Tegelijkertijd wordt er meermaals geopperd dat het een mooie eventlocatie is en er wordt soms gedroomd van een overkapping. Afhankelijk van budgetten zou dit een optie kunnen zijn.
- Rondom het centrum:
  - Overlaar: Sint-Lambertuskerk
  - Goetsenhoven: Sint-Laurentiuskerk, Voormalig kasteel van Goetsenhoven
  - Bost: Sint-Odulphuskerk
  - Hakendover: De Paardenprocessie, de Kerk van de Goddelijke Zaligmaker, Het Dertienmaal
  - Vissenaken: Kerk van Sint-Pietersbanden, Sint-Martinuskerk
  - Kumtich: Sint-Corneliuskapel Breisem, Sint-Gilliskerk
  - Oorbeek: Kasteel van Oorbeek, Sint-Joriskerk
  - Oplinter: Sint-Genovevakerk, Abdijhoeve ‘Maagdendaal’
  - Sint-Margriete-Houtem: Sint-Margarethakerk
  - Grimde: Kapel van O.-L.-V. ten Steen, De drie tumuli (in 2018 opende de vernieuwde tumulisite. Dienst toerisme werd niet betrokken bij de uiteindelijke ontsluiting. Hier dienen bijkomende arrangementen ontwikkeld te worden, gelinkt aan tumuli in de wijde omgeving, samenwerking met het Gallo-Romeins museum in Tongeren.
  - Grimde: Necropolis - Dit is een driebeukige, Romaanse kerk met vrijstaande Westertoren, een schip met drie traveeën en een recht afgesloten koor in de typische overgangsstijl van de vroege 13de eeuw. In 1922-1928 werd de buiten gebruik zijnde Sint-Pieterskerk gerestaureerd en omgebouwd tot de Necropolis. 140 Belgische soldaten die sneuvelden aan de poort van Tienen op 18 augustus 1914 werden er begraven. Binnen het Europese Interreg A-project ‘Onthaastingstoerisme’ werd de Necropolis in Grimde als uitzonderlijke ‘stiltesite’ opgewaarderd.

De site werd begin 2014 geopend. Na de opening en mede door de herdenking van 100 jaar WOI kent deze locatie zeer veel bezoekers. Het is onmogelijk om het aantal in te schatten maar we vermoeden dat het hier over minstens 5.000 bezoekers per jaar gaat.

Onderhoud, restauratie, herwaardering en de toegankelijkheid van dit historisch patrimonium is essentieel voor een goed toeristisch beleid. Enkele voorbeelden: de tumuli, Sint-Lambertuskerk in Overlaar, de Necropolis, de Begijnhofkerk, de toren van Sint-Germanus, ...

DAGPROGRAMMA'S VOOR GROEPSBEZOEKEN

Groepen kunnen uit alle mogelijkheden van bezienswaardigheden kiezen. De dienst voor toerisme biedt op deze manier een op maat gemaakt dagprogramma aan. De bezoekers kunnen de stad en haar omgeving verkennen tijdens verschillende wandelingen en busritten onder begeleiding van een stadsgids. Wij bieden deze groepen ook lunchmogelijkheden, ontbijt, koffie en gebak, enz... aan in verschillende Tiense horecazaken. Het uitdenken van nieuwe arrangementen en het samenwerken met andere bezienswaardigheden (bv. met omliggende gemeenten) of verenigingen (gidsenverenigingen) of organisaties (bv. City Golf) is belangrijk.

Overzicht:

- Musea
  - 'Het Toreke'
  - Poppentheatermuseum
- Wandelingen met gids
  - 'De duistere kantjes van Tienen'
  - 'Dames met pit'
  - 'Het historische hart van Tienen'
  - 'Waar gotiek in wording was'
  - 'Wandelen met stijl(en)'
  - 'Kapellen en Kapelletjes'
  - 'In 't Tins gezajd'
  - 'Nijver Tienen'
  - 'Mannen met lef'
  - 'Funeraire wandeling'
  - 'Van kerk tot oorlogsbegraafplaats: Necropolis'
- City Golf in Tienen (Ludieke variant van de golfsport in de binnenstad), recent ook aangevuld met City Foot Golf
- Citygames: een aantal privéinitiatieven bieden citygames aan. Meestal wordt hierover geen contact gelegd met de dienst toerisme hoewel hierrond steeds afspraken mogelijk zijn.
- Geocaching: Alternatieve GPS-wandeling: Iemand verstopt ergens een waterdichte doos, met daarin een logboek en een aantal voorwerpen. Met een hand-GPS bepaalt hij de precieze coördinaten van de schuilplaats. Vervolgens publiceert hij die op het internet: www.geocaching.com. Andere mensen lezen op de Geocache-website die coördinaten en kunnen dan op zoek gaan naar de "cache" (schat). Vinden ze hem, dan schrijven ze hun bevindingen over de tocht neer in het logboek en mogen ze uit de doos een voorwerp nemen, maar ze moeten er ook weer één bijplaatsen. Zo verandert de inhoud van de schat voortdurend. We zijn op de hoogte van verschillende geocaches op het Tiens grondgebied.
- Busritten met gids
  - 'Op en af door 't Zoete Land'
  - Busritten op maat
- Dagarrangementen
  - 'De Tiense Suikerraffinaderij' (in combinatie met een andere bezienswaardigheid)
  - Romeinse dag in de natuur
  - Hoe Doodgewoon waren de Gallo-Romeinen? De 3 Tumuli en tentoonstelling 'Doodgewoon ! Rituelen van leven en dood in de Romeinse tijd' in museum 'het Toreke'
  - In het spoor van de Romeinen - Fietsen met de Gallo-Romeinen door Tienen. Bezoek aan 'Doodgewoon!' en fietstocht langs de archeologische vindplaatsen
  - Fietsen langs de vesten - fietstocht langs de vroegere middeleeuwse omwalling van de stad
- Ook de moeite waard!
  - Combinaties met omliggende gemeenten

Samenwerken met bezienswaardigheden in de omgeving is een troef om toeristen naar onze stad te lokken. Trend: bezoeken van de individuele toerist (gezin, wielertoeristen, ...) neemt toe. De georganiseerde groepsreizen worden steeds moeilijker te verkopen. De senior is zelfstandiger geworden (en reist gratis met de trein), terwijl het huren van een bus voor een school of vereniging een zeer dure aangelegenheid is geworden.

7.8.4. AANDACHT VOOR BIJZONDERE DOELGROEPEN

Toegankelijkheid verbeteren blijft een belangrijk aandachtspunt: bijvb. het uitbrengen van een toegankelijk wandel- en fietspad voor mindervaliden.

Het aanbevelen van toegankelijkheids-screenings door het Toegankelijkheidsbureau van toeristisch relevante gebouwen.

Verschillende dagprogramma's voor groepsbezoeken zijn toegankelijk voor mensen met een verstandelijke beperking (onder begeleiding van Pasform vzw).

Intrede van de Sint: sinds enkele jaren bouwen we een stop aan MPI M.M. Delacroix in.

7.8.5. INFORMATIE EN COMMUNICATIE

Promotie van de horeca, musea, toeristische infrastructuur,....:

- Reclame (betalend) en publiciteit (gratis) naar een zo groot mogelijke doelgroep (individuele bezoekers, groepen, busmaatschappijen, verenigingen,...):
- Multimedia, waaronder de website www.tienen.be (via dienst communicatie).
- De pagina's over toerisme op de Tiense website scoren zeer goed.
- Eigen folders en brochures (Brochures moeten constant geüpdatet worden)
- Groepsuitstappen', 'Overnachten in Tienen en omgeving' en 'Horeca in Tienen'
- Tiense Wandelbrochure
- Toeristisch Stadsplan en viertalige wervende folder 'Troeven van Tienen'.
- Welkom in Tienen (met uitgebreide toeristische info).
- Printmedia (lokale, regionale en nationale pers)
- Bevoorrading van onze toeristische folders in andere toeristische infokantoren en bezienswaardigheden en bevoorrading van ons eigen Toeristisch Infokantoor.
- Promotiemateriaal: stand voor op beurzen, gadgets,...
- Opstellen van persberichten voor tijdelijke projecten en persconferenties bijwonen en organiseren.

Uiteraard vergeten we de digitale kanalen niet (Facebookpagina Tienen, UIT databank, enz...). Dit alles gebeurt steeds i.s.m. de dienst communicatie. Deze informatie bestaat steeds uit een objectieve opsomming van het aanbod.

De 5 troeven van Tienen die in folders worden uitgespeeld zijn:

- Centrale ligging: Welkom in de stad van de Tiense Kwèèkers...
- Het historische hart van Tienen: Stap in het verleden
- Een Gallo-Romeinse stad: Schatten uit de grond
- Tienen ongerept: Een fiets- en wandelparadijs
- Tienen suikerzoet: Genieten in Tienen

Het voeren van een goed promotiebeleid voor onze stad is een belangrijk aandachtspunt.

Het is noodzakelijk om de toeristische folders van de stad Tienen van een upgrade te voorzien. Een nieuwe lay-out en meertaligheid zijn een must. Het adverteerbeleid dient ook herbekeken te worden.

De dienst toerisme speelt reeds langer met het idee om een soort van digitale menukaart te ontwikkelen voor de regio met een aanbod bestaande uit verschillende arrangementen in de Getestreek voor

verschillende doelgroepen. Dit kan meegenomen worden in het strategisch project Getestreek. Bekeken moet worden of het toeristisch aanbod van Tienen opgenomen kan worden in een beleevingsbon.

7.8.6. INSPRAAK EN PARTICIPATIE

- **Toerisme Vlaanderen:** het bijwonen van vergaderingen en vormingsessies met als hoofddoel het versterken van de toeristische positie van onze stad en regio binnen Vlaanderen en over de landsgrenzen. Het aanleveren van inhoudelijk en promotioneel materiaal is cruciaal.
- **Toerisme Vlaams-Brabant:** het bijwonen van vergaderingen, het samen uitbrengen van toeristische publicaties en het uitwerken van projecten. Twee hoofddoelen zijn:
  - het versterken van de toeristische positie van Tienen binnen onze eigen provincie;
  - onze regio nationaal én internationaal promoten.
- **Samenwerking met de collega's in het Hageland:** nieuwe contacten leggen, vergaderingen bijwonen, mee coördineren van activiteiten. Het contact met de andere collega's uit de regio is vruchtbaar.
- **Samenwerking met andere Tiense stadsdiensten:** is essentieel (bijvb. samenwerking met dienst openbare werken voor de realisatie van een uitgebouwd wandel- en fietsnetwerk)
- **Samenwerken met organisaties zoals City Golf** (golven in de stad) is een meerwaarde voor het toeristisch aanbod, zonder enige financiële inbreng van de stad.

7.9. ACADEMIE REGIO TIENEN

Onze kunstacademie is een echte **regio-academie** en één van de grootste instellingen voor deeltijds kunstonderwijs in Vlaanderen. Zij biedt alle domeinen aan die men in het deeltijds kunstonderwijs kan inrichten: muziek, woordkunst-drama, dans en beeldende & audiovisuele kunst.

De ART telt in 2020-2021 meer dan **3000 leerlingen** en **135 personeelsleden** verdeeld over niet minder dan **19 vestigingsplaatsen**. Om zo'n grote 'onderneming' op een goede manier aan te sturen is een stevig beleidskader onontbeerlijk. De academie wordt door een directieteam geleid. Door niet alle macht bij 1 persoon te leggen wordt 'kwetsbaarheid' in bepaalde situaties vermeden. Het directieteam houdt wekelijks overleg om de grote beleidslijnen uit te zetten met de focus op het strategisch lange termijn denken.

Elk lid van het directieteam heeft specifieke sterktes die zeer gericht en flexibel ingezet worden. Over elke beleidskeuze binnen de academie wordt uitvoerig gedebatteerd, waarbij elk lid van het directieteam zijn eigen mening heeft kunnen toelichten. Zo komen alle mogelijke nuances boven water en worden er betere en weloverwogen keuzes gemaakt.

Een sterk beleid in verschillende vestigingen vereist een uniform beleid op alle vlakken. We namen in 2020 het initiatief om een **Interlokale Vereniging Academie Regio Tienen** op te richten met alle betrokken gemeentebesturen. Het doel is om heldere en uniforme afspraken te maken met betrekking tot financieel beleid, voorzieningen en infrastructuur. Ook zullen toekomstige uitdagingen veel krachtiger én gemeenschappelijk aangepakt kunnen worden door een duidelijk overleg met het beheerscomité van de interlokale vereniging en kunnen we op grotere schaal werken aan het welzijn van onze leerkrachten door dezelfde kwaliteitsvereisten van infrastructuur vast te leggen.

De huidige staat van de academie, het lopende beleid en de beleidslijnen voor de toekomst werden omstandig neergeschreven in 2 beleidsplannen, een voor de afdeling Podiumkunsten (Muziek, Woordkunst-Drama en Dans) en een voor de afdeling Beeldende en Audiovisuele Kunst.

7.9.1. ONDERSTEUNING

FINANCIËLE ONDERSTEUNING

De financiële ondersteuning wordt sinds dit schooljaar geregeld binnen het kader van de interlokale vereniging.

Door op financieel vlak quota vast te leggen die rechtstreeks verbonden zijn aan het aantal inschrijvingen in de desbetreffende gemeente, wordt de kwaliteit van verbruiks- en gebruiksmiddelen gegarandeerd. De financiële afspraken zijn als volgt geregeld (bedragen worden steeds geïndexeerd):

- De werkings- en ICT-toelage die het schoolbestuur ontvangt van de Vlaamse Overheid wordt gebruikt om algemene kosten (gemeenteoverschrijdende kosten) te dekken
- Elke gemeente voorziet in een gemeentespecifieke bijdrage die gebruikt wordt voor exploitatiekosten in de desbetreffende gemeente: 20 euro per inschrijving podiumkunsten, 40 per inschrijving beeldende en audiovisuele kunst
- Elke gemeente voorziet investeringsbudgetten:
  - Aankoop instrumenten: 15 euro per inschrijving muziek
  - Aankoop informatica- en audiomateriaal: 5,50 euro per inschrijving podiumkunsten en 6,20 euro per inschrijving beeldende en audiovisuele kunst
  - Aankoop rollend materieel, installaties, machines en klasuitrusting: 13 euro per inschrijving beeldende en audiovisuele kunst.

Ondanks het feit dat de academie ongeveer 135 personeelsleden telt, zijn zo goed als alle lonen (directie, administratieve medewerkers en leerkrachten) ten laste van de Vlaamse Overheid. Cursussen die niet binnen het gesubsidieerd curriculum vallen neemt de stad voor haar eigen rekening (ORFF en MFS). Daarnaast neemt de stad de lonen ten laste als er nieuwe cursussen worden ingericht (voor 1 jaar), of als het lestijdenpakket van het departement Onderwijs (tijdelijk) ontoereikend is, zodat het aanbod gegarandeerd blijft.

Cursussen ten laste van de stad (2020-2021):

- Audiovisueel atelier (2u)
- ORFF (4u)
- Music for Specials (4u)
- Beeldatelier Waanrode (4u)
- Beeldatelier Tienen (4u)

Sommige van deze cursussen zijn financierbaar vanaf het schooljaar 2021-2022 waardoor de kost voor de stad voor die cursussen dan wegvalt.

LOGISTIEKE ONDERSTEUNING

Dankzij een uitgebreid verhuurinstrumentarium en de democratische tarieven waaraan deze verhuurd worden, kan de academie tegemoet komen aan de noden van bijna al haar leerlingen.

Het gebruik van de specifieke ateliers door leerkrachten wordt aanzien als een persoonlijke meerwaarde in de ontwikkeling van het eigen oeuvre. De aanwezigheid van een bibliotheek, hoe beperkt ook, geeft richting en zet aan tot tastbare verdieping en vertraging van het creatie-proces van de kunstenaar. Daarnaast kan men in het leslokaal via computer en/of I-pad het onderwerp verder bestuderen.

Blijvend investeren in didactische mogelijkheden en specifieke materialen bevordert het leerproces/de eigen ontwikkeling en is een onlosmakelijk onderdeel van kwalitatief onderwijs.

INHOUDELIJKE ONDERSTEUNING

PROGRAMMATIEREGELGEVING

Sinds 1 september 2018 beschikt het deeltijds kunstonderwijs (waartoe de Academie Regio Tienen behoort) over een nieuw decreet. De programmatiestop werd vervangen door een programmatieregelgeving waardoor vele nieuwe studierichtingen en opties mogelijk worden. De voorbije jaren heeft de Academie hiervan al gebruik gemaakt, bv. door de oprichting van een unieke optie Sounddesign of de mogelijkheid om Folk- en Wereldmuziek te volgen (in de vestigingsplaats Lubbeek). Een goed overwogen uitbreiding van het aanbod draagt rechtstreeks bij tot het succes van de Academie.

ONDERWIJSINSPECTIE - DOORLICHTING

Omdat de academie behoort tot het 'officieel gesubsidieerd onderwijs', is zij onderworpen aan doorlichting door de onderwijsinspectie. In november 2017 werd de academie geselecteerd om vrijwillig een proefdoorlichting te ondergaan. Onze academie kreeg zeer goede feedback na deze proefdoorlichting, waarbij de inspecteurs benadrukten dat de academie al aardig op weg was met het opstarten van het vernieuwings- en bewustwordingsproces. De academie presteert over het algemeen zeer sterk inzake kwaliteitsontwikkeling, kwaliteitsvol onderwijs en onderwijsleerpraktijk.

HET REFERENTIEKADER VOOR ONDERWIJSKwaliteit

Sinds 2017 werd het referentiekader voor onderwijskwaliteit, kortweg het 'ROK', geïntroduceerd in het onderwijs. Dit referentiekader stimuleert scholen om een eigen (kwaliteits)beleid te maken en een eigen weg uit te stippelen. Het ROK bevat kwaliteitsverwachtingen en ondersteunt de dialoog tussen de verschillende onderwijspartners, een cruciaal element om tot ontwikkeling te komen.

Scholen, centra en academies kunnen het referentiekader gebruiken met het oog op hun eigen ontwikkeling. Het referentiekader wil in de eerste plaats de goede praktijken en inzichten die in scholen reeds aanwezig zijn versterken.

Om meteen een duidelijk beeld van ons kunstonderwijs te krijgen, organiseerde de Academie Regio Tienen eind 2017 voor de eerste maal een groot leerkrachtendebat. Het is de bedoeling dit debat elke 5 jaar te (re)organiseren om op die manier ieder personeelslid te bevragen en aansluitend het beleid te evalueren en bij te sturen.

Tijdens dit eerste debat werden enorm veel meningen, suggesties, visies, ... in kaart gebracht. De directie van de academie is daar vervolgens mee aan de slag gegaan. In eerste instantie werd het Artistiek Pedagogisch Project (APP), zeg maar: de "visie" van de academie, geactualiseerd.

HET ARTISTIEK PEDAGOGISCH PROJECT

Het is onze ambitie om van het nieuwe Artistiek Pedagogisch Project (=APP) de hoeksteen van onze academie te maken. Op basis van de verzamelde feedback tijdens het groot leerkrachtendebat werd een korte, algemene tekst geschreven die de kernwaarden van onze academie helder weergeeft. De komende jaren zal het APP verder geconcretiseerd worden:

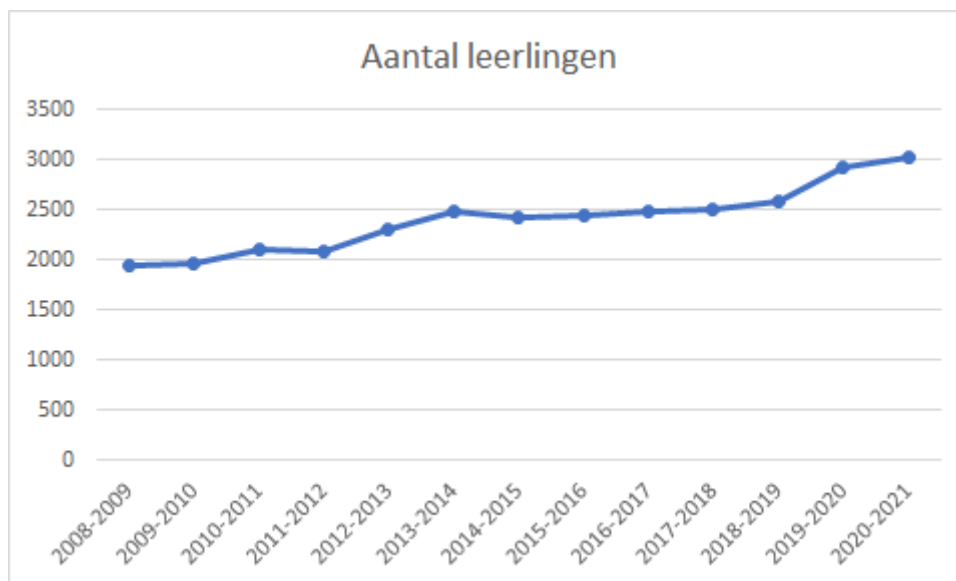
- "In dit huis sta jij, de **leerling**, centraal.
- In dit huis heerst **verbinding** tussen leerlingen, leerkrachten, ouders en collega's.
- In dit huis wonen **leerkrachten** met een passie voor hun vak.
- Kom binnen in ons huis, je bent welkom."

7.9.2. DE ART IN CIJFERS

De Academie Regio Tienen telt vandaag (november 2020) 3029 inschrijvingen als volgt verdeeld:

Tabel 7: Inschrijvingen Academie Regio Tienen (schooljaar 2020-2021)

Domein	Aantal leerlingen	Percentage
Beeldende en audiovisuele kunst	840	27,7%
Dans	261	8,6%
Muziek	1673	55,2%
Woordkunst-drama	255	8,4%
TOTAAL	3029	100%

Grafiek 4: Aantal leerlingen per schooljaar

Het aantal inschrijvingen stijgt jaarlijks. Door de overname van de plaatselijke muziek- en tekenscholen in Glabbeek en Lubbeek, werd in 2019-2020 een grote sprong vooruit gemaakt. Maar ook dit schooljaar zet de stijgende trend zich door, zelfs in de moeilijke situatie waarin het deeltijds kunstonderwijs zich door de Covid-19-pandemie bevindt. De laatste jaren merkt de academie wel een daling van het aantal leerlingen dans. De voornaamste reden hiertoe is dat de infrastructuur in de hoofdschool inzake dans niet voldoet. Bijkomende geschikte ruimte werd intussen wel gevonden op het Houtenveld.

7.9.3. AANBOD

Het aanbod van de Academie Regio Tienen is onder te verdelen in 4 graden en enkele kortlopende studierichtingen:

AANBOD MUZIEK

In het domein muziek worden volgende opties georganiseerd:

- Kinderacademie
- Instrument/zang klassiek
- Instrument/zang Jazz-Pop-Rock
- Instrument Folk & Wereldmuziek
- Dirigentenopleiding
- Muziek creëren
- Muziekgeschiedenis
- Music for specials

AANBOD DANS

In het domein dans worden volgende opties georganiseerd:

- Dansinitiatie (1ste graad)
- Danslab
- Klassieke dans
- Hedendaagse dans

AANBOD WOORD

In het domein woordkunst-drama worden volgende opties georganiseerd:

- Woordatelier (2de graad)
- Dramastudio (3de graad)
- Kunst- en Cultuuratelier (4de graad)
- Schrijfatelier

AANBOD BEELDENDE EN AUDIOVISUELE KUNST (BAK)

In het domein beeldende en audiovisuele kunst (BAK) worden de volgende opties georganiseerd:

- Beeldatelier (1ste, 2de en 3de graad)
- Audiovisueel atelier (3de graad)
- Initiatieatelier beeld voor volwassenen (3de graad)
- Beeldateliervolwassenen (3de graad)
- Tekenkunst (4de graad)
- Schilderkunst (4de graad)
- Keramiek en functionele keramiek (4de graad)
- Non-toxische grafiek (4de graad)
- Projectatelier (4de graad)
- Cross-over-project (4de graad)
- Levend model (4de graad)
- Sounddesign (4de graad)
- Beeldende en audiovisuele kunst (4de graad)
- Specialisatie

Het volledige overzicht van het aanbod kan je vinden op <https://art.tienen.be>.

7.9.4. INFRASTRUCTUUR

Het hoofdadres van de afdeling podiumkunsten is Grote Markt 3 te Tienen en beschikt sinds september 2016 over een gedeelte nieuwbouw en een gerenoveerd gedeelte. Op deze site is de afdeling podiumkunsten gehuisvest.

Het hoofdadres van de afdeling beeldende en audiovisuele kunst is gevestigd op het St.-Jorisplein. De afdeling beeldende en audiovisuele kunst heeft haar intrek genomen in een nieuwbouw, samen met de cultuur- en jeugdendienst.

De twee nieuwe gebouwen werden ontworpen voor het kunstonderwijs en hebben bijgevolg alle voorzieningen om alle studierichtingen optimaal te organiseren.

De Academie Regio Tienen organiseert ook deeltijds kunstonderwijs in volgende gemeenten:

- Tielt-Winge
- Kortenaken
- Boutersem
- Hoegaarden
- Lubbeek
- Glabbeek

Een weloverwogen visie m.b.t. de infrastructuur en het onthaal, niet alleen in de hoofdvestigingsplaats maar ook in de verschillende vestigingsplaatsen, zorgt voor een aangename en veilige lesomgeving en maakt deel uit van ons kwaliteitsbeleid.

Hier en daar loopt de infrastructuur tegen zijn limieten aan. Dat is het geval voor sommige ateliers beeldende en audiovisuele kunsten in de hoofdvestigingsplaats of voor dans in het gebouw aan de Grote Markt. Voor de eventuele uitbouw van een 'FabLab' is extra ruimte nodig. Sommige lokalen in de vestigingsplaatsen zijn aan verfrissing of vernieuwing toe. De komende jaren zijn daar investeringen nodig.

7.9.5. AANDACHT VOOR BIJZONDERE DOELGROEPEN

Zorg is een breed begrip dat ruimer gaat dan de aanpak van problemen en preventief werken. Het gaat om het geheel van initiatieven die door alle schoolbetrokkenen worden genomen om optimale ontwikkelingskansen te creëren voor alle leerlingen. Zorg op school heeft steeds betrekking op de domeinen leren en studeren, onderwijsloopbaan, psychisch, sociaal en fysiek welbevinden van de leerling en leerkrachten. De Academie beschikt over een schat aan 'unieke ikken'.

De stad subsidieert de cursus Music4Specials. In deze cursus op maat kunnen mensen met een beperking alsnog muziek leren. Sinds 1 september 2018 gaan enkele van deze lessen door in Stichting Delacroix om op die manier de drempel voor deze doelgroep te verlagen. Met succes overigens, want in 2020-2021 werden maar liefst 35 leerlingen ingeschreven.

Voor leerlingen van 4 en 5 jaar voorziet de hogere overheid geen opleidingen. De stad organiseert voor deze doelgroep de cursussen ORFF waarin op speelse wijze kennis gemaakt wordt met muziek.

Gedurende 6 jaar heeft de afdeling beeldende en audiovisuele kunst 'Kunstzin' georganiseerd. Een atelier voor mensen met psychische beperkingen. Deze cursus werd gesubsidieerd door de stad. In juni 2018 kwam hier een einde aan. Sinds september 2018 zijn 50% van deze leerlingen mee geïntegreerd in de lessen beeldatelier voor volwassenen, enkele stroomden door naar de 4de graad.

7.9.6. INSpraak EN PARTICIPATIE

OVERLEG EN ADVIES

Het vroegere overleg in een speciaal daartoe opgerichte adviescommissie is vervangen door vast overleg in de beheerscommissie van de interlokale vereniging, waar meteen ook alle gemeenten waar de academie vestigingsplaatsen heeft, vertegenwoordigd zijn.

Verder vindt er op regelmatige basis ad hoc overleg plaats tussen de directie en beleidsverantwoordelijken van zowel het schoolbestuur als de gemeenten waar er vestigingsplaatsen zijn.

BEVRAGING

De afdeling beeldende en audiovisuele kunst organiseerde in november-december 2018, in functie van de verruiming van haar aanbod, een enquête. Een bevraging aan de bevolking, leerlingen, ouders en oud-leerlingen. Op deze manier wil zij te weten komen wat er leeft in de stad rond het verlangen naar kunstonderwijs.

Om met ons kwaliteitsbeleid de resultaten en effecten te bereiken kiest de academie ervoor om voortaan elke 6 jaar (elke bestuursperiode) een brede bevraging te organiseren van alle leerlingen en ouders, maar ook van stadsdiensten, alternatieve leercontexten en andere partners.

Daarnaast worden leerlingen en/of ouders op regelmatige tijdstippen bevroegd over belangrijke kwesties. Zo werden dit schooljaar de ouders en leerlingen bevroegd naar aanleiding van onze aanpak van de Covid-19-pandemie en de communicatie daaromtrent.

PARTICIPATIEORGAAN

Het is de overweging waard om in de toekomst een participatieorgaan op te richten met ouders, leerlingen en betrokken actoren (bv. delegatie uit lokale muziekverenigingen). Het nieuwe decreet betreffende het deeltijds kunstonderwijs (1 september 2018) maakt een dergelijk orgaan mogelijk, doch niet verplichtend.

KUNST = DE DIALOOG VAN MENS EN WERELD, voortdurende verkenning van wat het betekent om in de wereld te zijn

8. SAMENLEVEN

8.1. VEILIGHEID

8.1.1. VEILIGHEIDSCONTEXT

CRIMINALITEIT

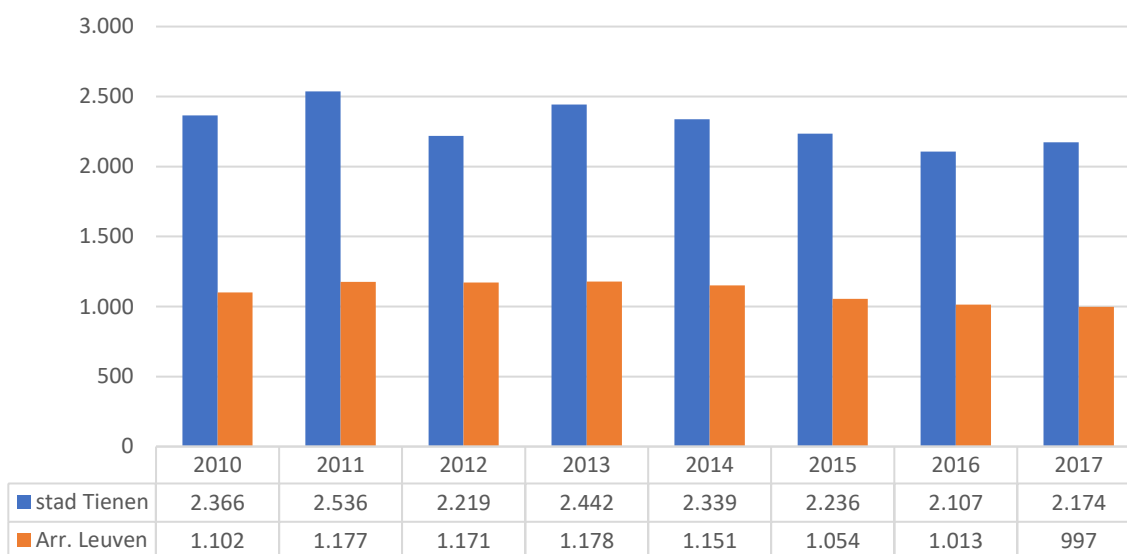
Veiligheid staat overall hoog op de publieke agenda. Burgers en organisaties stellen in toenemende mate belang in veiligheidszorg. Veiligheid is een veelzijdig onderwerp met een veelheid aan deelterreinen en relevante partners.

In eerste instantie is het van belang om de veiligheidscontext van Tienen te schetsen door te analyseren welke veiligheidsproblemen zich op ons grondgebied voordoen en in welke mate.

AANTAL GEREgistREERDE MISDRIJVEN

De trend van het aantal geregistreerde misdrijven in Tienen is in licht dalende lijn. Het is logisch dat het totaal aantal geregistreerde misdrijven in Tienen hoger ligt dan in de gemiddelde gemeente van het Arr. Leuven gezien Tienen gemiddeld genomen veel meer inwoners heeft en te maken heeft met een stedelijke context.

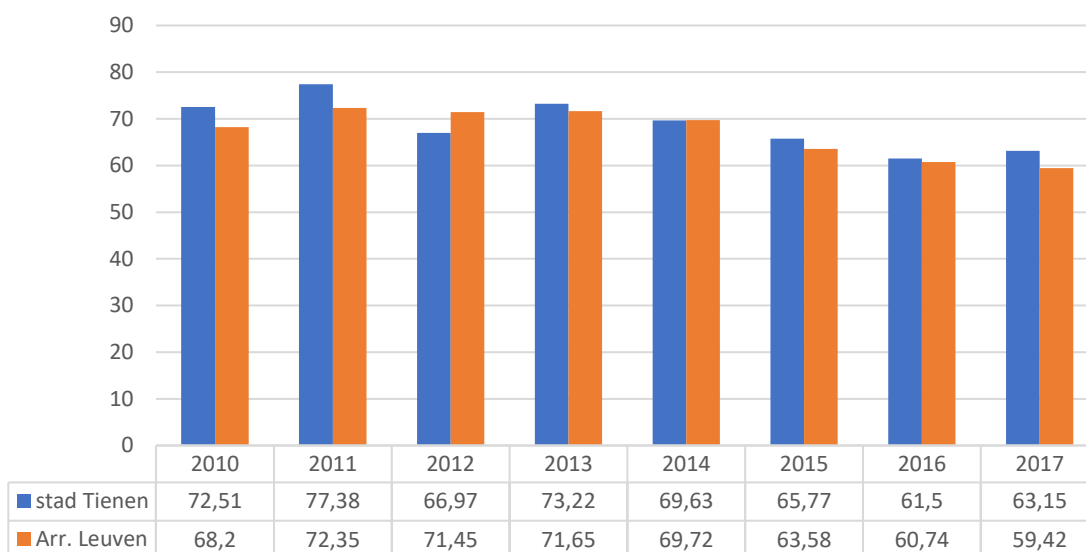
Grafiek 1: Aantal geregistreerde misdrijven

Bron: Provincies in Cijfers

Om een objectieve vergelijking te kunnen maken, wordt in de grafiek hieronder de vergelijking gemaakt met het aantal misdrijven per 1000 inwoners per gemeente:

Grafiek 2: Totaal geregistreerde misdrijven t.o.v. het aantal inwoners (1.000 inwoners/gemeente)

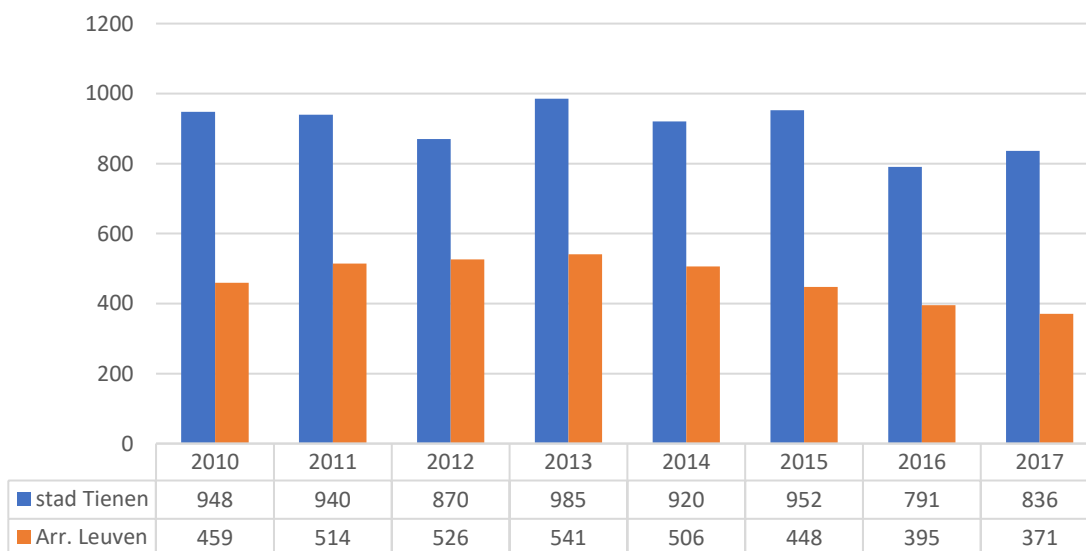
Bron: Provincies in Cijfers

Het aantal misdrijven in Tienen per 1000 inwoners ligt niet zoveel hoger dan in de andere gemeenten van ons arrondissement. Rekening houdend met de stedelijke context van Tienen mogen we dus zeker niet klagen.

DIEFSTAL EN AFPERSING

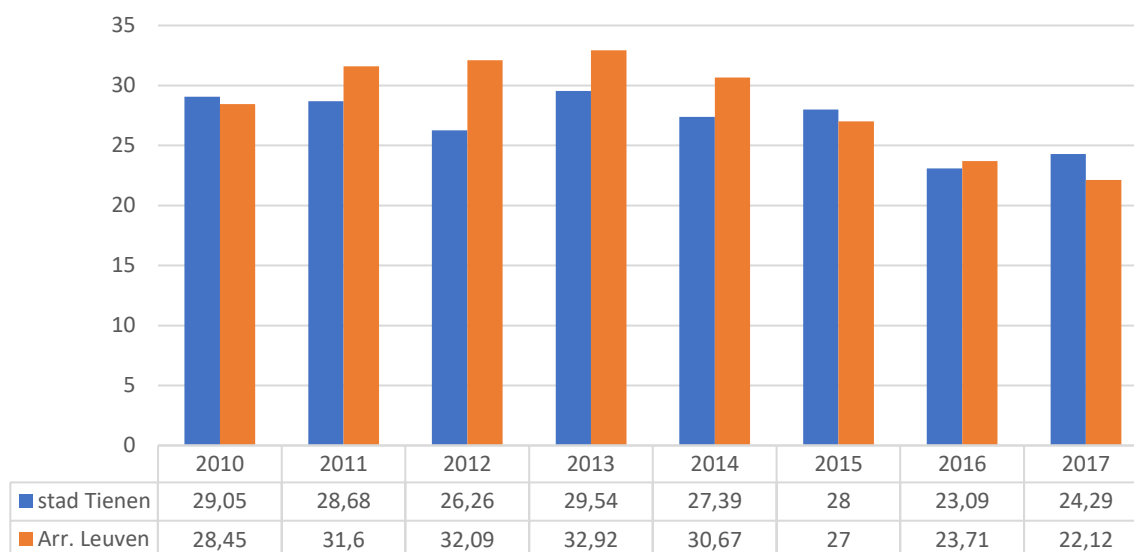
Ook het aantal diefstallen en afpersingen (een belangrijk onderdeel van de geregistreerde misdrijven) is in licht dalende lijn maar het is moeilijk om hier een algemene trend in te vinden.

Grafiek 3: Diefstal en afpersing

Bron: Provincies in Cijfers

Grafiek 4: Diefstal en afpersing t.o.v. het aantal inwoners (1.000 inwoners/gemeente)

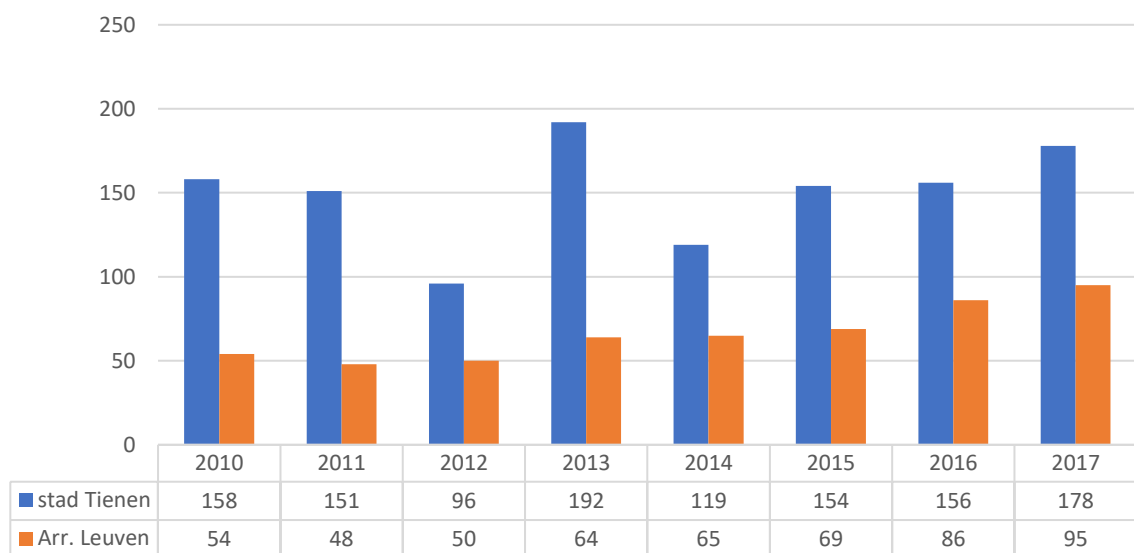
Bron: Provincies in Cijfers

Deze grafiek leert ons dat we inzake diefstallen en afpersingen in Tienen, afhankelijk van het jaar, ongeveer op het gemiddelde zitten van de andere gemeenten in ons arrondissement.

DRUGSGERELATEERDE MISDRIJVEN

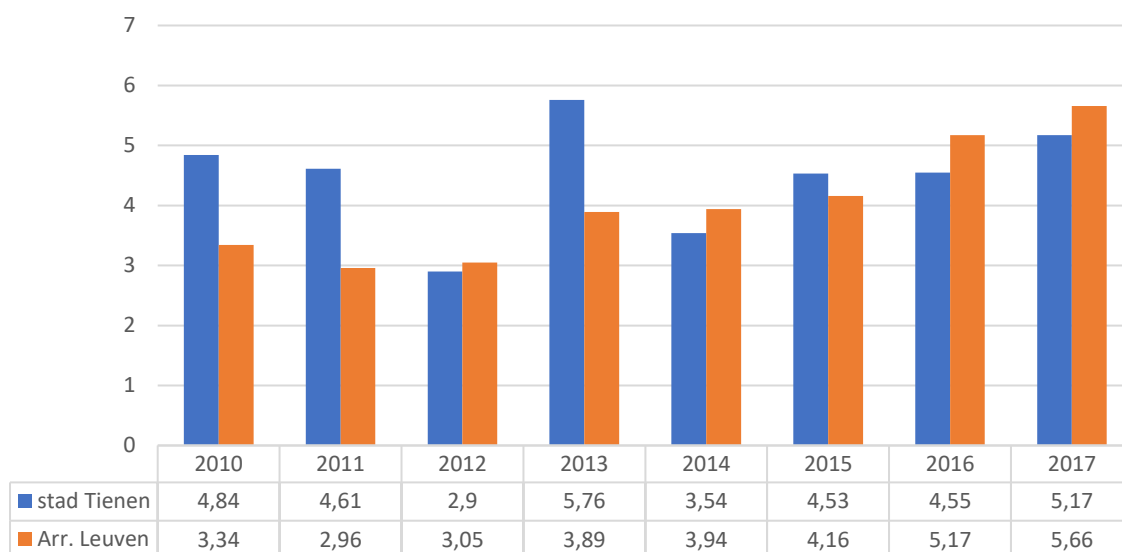
Ook uit deze grafiek is het niet evident om een algemene trend vast te stellen. Wel is de laatste jaren een lichte stijging waar te nemen van het aantal vastgestelde misdrijven die drugsgerelateerd zijn.

Grafiek 5: Overzicht drugsgerelateerde misdrijven

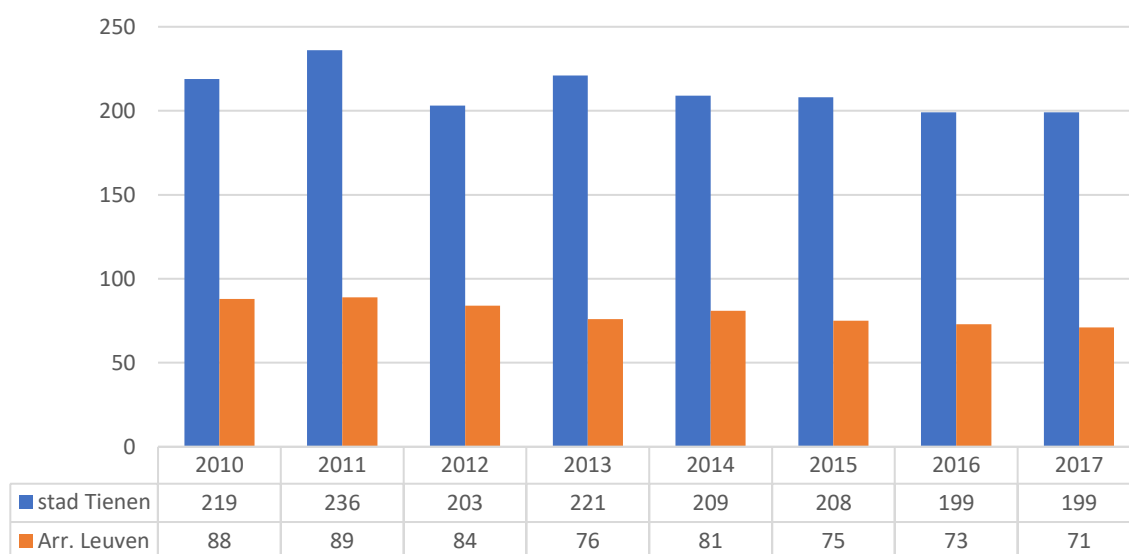

Bron: Provincies in Cijfers

Uit onderstaande grafiek blijkt duidelijk dat het aantal drugsgerelateerde misdrijven in Tienen per 1000 inwoners niet hoger ligt dan in de andere gemeenten van ons arrondissement. Het aantal in Tienen is de laatste jaren zelfs iets lager dan gemiddeld genomen in de andere gemeenten.

Grafiek 6: Overzicht drugsgelateerde misdrijven t.o.v. het aantal inwoners (1.000 inwoners/gemeente)

Bron: Provincies in Cijfers

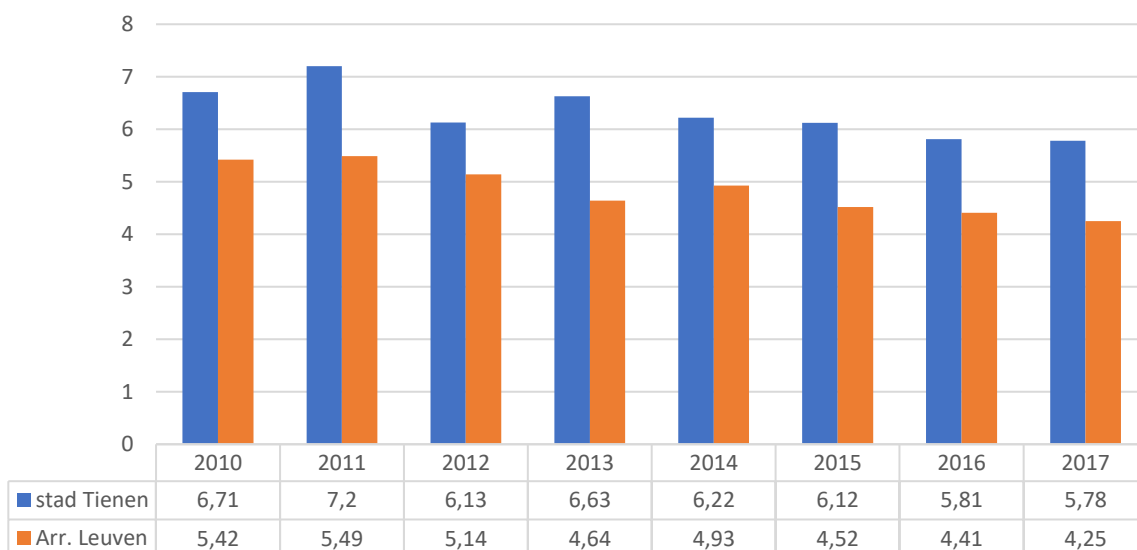
MISDRIJVEN TEGEN DE LICHAAMELIJKE INTEGRITEIT**Grafiek 7: Overzicht misdrijven tegen de lichamelijke integriteit**

Bron: Provincies in Cijfers

Het aantal misdrijven tegen de lichamelijke integriteit in Tienen is redelijk stabiel te noemen.

Ten aanzien van de andere gemeentes in ons arrondissement is het aantal misdrijven tegen de lichamelijke integriteit jaarlijks wel steeds lichtjes hoger. Ook hier zal de stedelijke context een factor zijn.

Grafiek 8: Overzicht misdrijven tegen de lichamelijke integriteit t.o.v. het aantal inwoners (1.000 inwoners/gemeente)

ONVEILIGHEIDSGEVOEL

ALGEMEEN ONVEILIGHEIDSGEVOEL IN DE BUURT

Ten opzichte van het Vlaams Gewest hebben inwoners van Tienen niet meer of minder een algemeen onveiligheidsgevoel over het samenleven in hun buurt.

Tabel 1: Aandeel (%) van de inwoners dat zich vaak of altijd onveilig voelt in de buurt (2017)

	Nooit of zelden	Af en toe	Vaak of altijd
Tienen	80%	18%	2%
Vlaams Gewest	83%	14%	4%

Bron: Gemeentemonitor 2018

ALGEMEEN ONVEILIGHEIDSGEVOEL IN DE GEMEENTE/STAD

Terwijl de Tienenaars aangeven zich niet onveilig te voelen in hun buurt, geven ze aan zich wel redelijk onveilig te voelen in de stad in het algemeen. Een verklaring hiervoor is niet eenduidig te geven. Voor deze statistiek kijken we met belangstelling uit naar de resultaten van de gemeentemonitor van 2019 om te zien of deze trend zich verderzet.

Tabel 2: Aandeel (%) van de inwoners dat zich vaak of altijd onveilig voelt in de gemeente/stad (2017)

	Nooit of zelden	Af en toe	Vaak of altijd
Tienen	60%	31%	10%
Vlaams Gewest	75%	20%	5%

Bron: Gemeentemonitor 2018

BUURTPROBLEMEN

BUURTPROBLEMEN: MILIEUHINDER - GEURHINDER, LICHTHINDER

De stad spaart moeite noch middelen om zwerfvuil/sluikstorten te voorkomen en te bestrijden. Ondanks dat het beleid veel aandacht aan deze problematiek geeft, blijft de burger zwerfvuil/sluikstorten aangeven als een belangrijk probleem en geven ze het signaal dat het nodig is om hier blijvend op in te zetten.

Tabel 3: Aandeel (%) van de inwoners dat de afgelopen maand last heeft ondervonden van geurhinder of lichthinder (2017)

	Af en toe geurhinder	Vaak/altijd geurhinder	Af en toe lichthinder	Vaak/altijd lichthinder
Tienen	35%	19%	5%	5%
Vlaams Gewest	20%	8%	6%	5%

Bron: Gemeentemonitor 2018

Deze resultaten hoeven niet echt te verbazen gezien buurtbewoners uit de omgeving van Grimde en Oplinter regelmatig gewag maken van geurhinder in hun buurt.

BUURTPROBLEMEN: MILIEUHINDER - ZWERFVUIL, SLUIKSTORT

Tabel 4: Aandeel (%) van de inwoners dat de afgelopen maand last heeft ondervonden van zwerfvuil of sluikstorten (2017)

	Af en toe zwerfvuil	Vaak/altijd zwerfvuil	Af en toe sluikstort	Vaak/altijd sluikstort
Tienen	34%	41%	27%	21%
Vlaams Gewest	34%	35%	24%	17%

Bron: Gemeentemonitor 2018

BUURTHINDERSCORE

Buurthinderscore is een nieuw gegeven in de gemeentemonitor. Het betreft het aandeel (%) van de inwoners dat het afgelopen jaar **hinder in zijn buurt** heeft ondervonden. Buurthinder betreft een samengestelde variabele waarvoor vertrokken wordt van de gemiddelde score op de verschillende items die de batterij van stellingen uitmaken inzake buurtproblemen. Het is dus niet meer en niet minder dan een algemene indicatie van de perceptie of buurtbewoners al of niet hinder ervaren.

Tabel 5: Buurthinderscore (2017)

	Geen tot weinig hinder	Beperkte hinder	Hinder
Tienen	8%	61%	30%
Vlaams Gewest	17%	61%	22%

Bron: Gemeentemonitor 2018

In de gemeentemonitor 2018 wordt door de Tienenaars aangegeven dat zij vrij veel hinder ervaren (30%), hetgeen hoger is dan gemiddeld in Vlaanderen (22%). Interessant zal zijn hoe de buurthinderscore zal evolueren in de gemeentemonitor 2019.

8.1.2. VEILIGHEIDSACTOREN

ACTOR 1: POLITIEZONE GETEVALLEI

De politiezones LAN (Landen, Linter en Zoutleeuw) en Tienen-Hoegaarden smolten op 1 januari 2019 vrijwillig samen tot de politiezone Getevallei. Met een totale oppervlakte van 243 km², meer dan 73.000 inwoners en 176 medewerkers is de nieuwe politiezone de tweede grootste van het gerechtelijk arrondissement Leuven.

De 7 basisfunctionaliteiten (wijkwerking, onthaal, interventie, recherche, verkeer, slachtofferbejegening en openbare ordehandhaving), die in elke politiezone met een voorgeschreven minimale werkings- en organisatienorm moeten worden georganiseerd teneinde overal in het land een gelijkwaardige minimale politionele dienstverlening te garanderen, zullen na de fusie beter of minstens even goed uitgevoerd kunnen worden dan voordien. De winst is duidelijk voor beide politiezones, al is die niet onmiddellijk in geldelijke termen uit te drukken. Een kwaliteitsvolle en betere dienstverlening en een meer optimale bedrijfsvoering staan voorop.

Op korte termijn zal de fusie kostenneutraal zijn. Maar ook op langere termijn zijn er heel wat 'wins' te halen. Gelet op de toenemende werkdruk voor de lokale politie, de verandering van het criminaliteitsbeeld en de verwachtingen van de bevolking ten aanzien van de politie, zal een fusie ook voor de toekomst heel wat voordelen bieden op het vlak van veiligheid.

Naast het invullen van de 7 basisfunctionaliteiten behoudt de lokale politie uiteraard haar maatschappelijke plicht om, zowel preventief als repressief, op te treden tegen alle vormen van overlast en criminaliteit.

Rekening houdende met zowel de objectieve criminaliteitsgegevens als met eerder subjectieve bronnen, en na toetsing met de prioriteiten en doelstellingen van zowel de bestuurlijke als de gerechtelijke overheden, en met het nationaal veiligheidsplan van de federale politie, kwam de zonale veiligheidsraad van onze politiezone tot het weerhouden van volgende prioriteiten voor de komende beleidscyclus:

- Diefstal in woningen en andere gebouwen
- Cluster Verkeersonveiligheid
- Intra-familiaal geweld
- Drugs in/rond scholen

Daarnaast werden ook nog twee fenomenen weerhouden als bijzonder aandachtspunt:

- Milieu / sluikstorten / zwerfvuil
- Terrorisme & radicalisering

De bekommernis van de bestuurlijke overheid is een zichtbare en aanspreekbare politie die op kwaliteitsvolle, onpartijdige en integere wijze ten dienste staat van haar inwoners en die alle vormen van overlast in de gemeenschap kordaat aanpakt.

De bekommernis van de gerechtelijke overheid gaat vooral uit naar het terugdringen van het aantal feiten, zeker wat betreft de inbraken in woningen, de ophelderinggraad doen stijgen en het aantal onbekende daders bekend en gekend doen worden.

Onze politie steunt op het concept van de Community Policing. De eerste voorwaarde daartoe is de optimale integratie van de politie in de gemeenschap. Community Policing is zowel een filosofische als een organisatorische strategie die de politie en de lokale bevolking in staat stelt nauw samen te werken teneinde de misdaden en wanbedrijven op te lossen alsmede het onveiligheidsgevoel, de verstoring van de samenleving en de wijkdelinquentie te voorkomen.

Voortdurende nauwe en persoonlijke contacten vormen hier een eerste voorwaarde want een maatschappelijk geïntegreerde politie kan over meer maatschappelijke informatie beschikken. De lokale politie richt zich op de onveiligheidsgevoelens en problemen van de bevolking. Door zichtbaar, aanspreekbaar en contacteerbaar te zijn wil de politie deze (on)veiligheidsproblemen oplossen en dit in overleg met de lokale overheden, de bevolking en alle andere instanties die daartoe een bijdrage kunnen leveren.

ACTOR 2: PREVENTIEDIENST EN DIENST GEMEENSCHAPSWACHT

De preventiedienst is actief op verschillende domeinen van het veiligheidsbeleid.

SCHEPPEN VAN KANSEN

Enerzijds wordt een breed preventief en proactief beleid ontwikkeld in samenwerking met alle scholen van ons grondgebied met het oog op het voorkomen van problemen. Dit gebeurt door het creëren van kansen om gewenst gedrag en gunstige ontwikkelingen te bevorderen door o.a. het aanbieden van vormingen, informatie, educatieve pakketten,.... De focus ligt op thema's waarmee zowel de stad als de scholen worden geconfronteerd: drugs, pesten, geweld, verkeer,...

De verregaande samenwerking met de scholen van basis- en secundair onderwijs is een weloverwogen keuze geweest. Vroege ervaringen en leerprocessen hebben een grote impact op biologische, psychologische en sociale kwetsbaarheid gedurende de ganse levensloop. Attitudes en waarden worden in deze periode gevormd, gedragspatronen opgebouwd. Investeren in deze doelgroep is dus van groot belang: zowel voor de ontwikkeling van de individuele ontplooiing van de kinderen, als voor de bevordering van de sociale samenhang en een duurzame economische ontwikkeling in onze stad.

CRIMINALITEITSPREVENTIE

Anderzijds wordt gewerkt rond het verhogen van de objectieve en subjectieve veiligheid van de Tiense bevolking. Verschillende onderwerpen komen aan bod: inbraakpreventie, fietsdiefstal, gauwdiefstal, overlast. Gezien inwoners van Tienen het risico op slachtofferschap van een inbraak als een grote bezorgdheid beschouwen, biedt de preventiedienst elke burger de mogelijkheid om een gratis diefstalpreventieadvies op maat van de eigen woning te krijgen. Dit advies wordt ter plaatse verstrekt door een door het ministerie van Binnenlandse Zaken erkende diefstalpreventieadviseur. Slachtoffers van inbraak worden systematisch gecontacteerd door de diefstalpreventieadviseur. Ook vanuit de wijkdienst van de lokale politie gebeuren heel wat doorverwijzingen.

Tabel 6: Aantal huisbezoeken diefstalpreventie

2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
97	108	110	130	97	99	80	84	91	91	60	32

In 2017 stapten stad Tienen, de gemeente Hoegaarden en PZ Tienen-Hoegaarden als allereersten in in het project Certificaat Inbraak Veilig van de provincie Vlaams-Brabant. De stad en de politiezone vervullen hierin een voortrekkersrol. Doelstellingen zijn het verder professionaliseren en uniformiseren van het diefstalpreventieadvies in de provincie en bij uitbreiding gans Vlaanderen/België. In dit kader werd opnieuw gestart met de diefstalpreventieadvies op basis van bouwplannen (in 2017: 55 in Tienen en 37 in Hoegaarden). In 2018: 120 in Tienen en Hoegaarden. In 2019: 99 in Tienen en Hoegaarden.

Op basis van onderzoek en de feedback ontvangen van de burgers die dergelijk advies hebben ontvangen, kunnen we aantonen dat dit initiatief van zeer grote positieve impact is, zowel op het veiligheidsgevoel van de burger als op de objectieve kans op een geslaagde inbraak.

De preventiedienst werkt bij de uitvoering van haar opdrachten nauw samen met politie, maar ook met andere relevante actoren binnen de welzijnssector.

GEMEENSCHAPSWACHT

De dienst gemeenschapswacht is ingebed in de preventiedienst. De taakinving van de gemeenschapswachten is ongewijzigd gebleven. Zij zijn belast met veiligheids- en preventieopdrachten conform de wet op de gemeenschapswacht. Een belangrijke taak blijft het realiseren van functionele sociale controle door een zichtbare aanwezigheid in het straatbeeld en het informeren/signaleren van problemen inzake veiligheid, milieu en het openbaar domein. De gemeenschapswachters vormen een belangrijk aanspreekpunt voor de bevolking.

Voor het ingeven/opvolgen van meldingen maken de GW gebruik van smartphones, gekoppeld aan de mobiele applicatie van het programma Topdesk.

Tabel 7: Overzicht meldingen gemeenschapswachten periode 2008 – 2019

	Meldingen	Opgelost	Oplossings%	Interacties met bevolking
2008	2.805	2.540	90%	1.927
2009	2.735	2.423	88%	1.967
2010	2.805	2.480	88%	1.726
2011	2.508	2.347	93%	1.172
2012	3.146	2.850	90%	1.847
2013	3.290	2.431	74%	1.485
2014	3.199	3.001	94%	1.678
2015	4.167	3.890	93%	1.472
2016	3 818	3 394	89%	1 369
2017	1 533	1 288	84%	511
2018	1848	1839	99%	1121
2019	2074	2062	99%	1741

Momenteel zijn er 6 gemeenschapswachten en 2 gemeenschapswacht-vaststellers in dienst. Sedert 1 januari 2018 is het oude PWA-statuut waarin de gemeenschapswachten werkten vervangen door het statuut 'wijk-werker'. Gemeenschapswachten mogen in dit statuut maximaal 60u./maand werken en maximaal 630u. op jaarbasis. In principe mogen wijk-werkers slechts 12 maanden in dit statuut aan de slag blijven. Daarna dient een volgende stap te worden gezet in het traject naar (vast) werk. Vermits onze huidige gemeenschapswachten reeds als PWA'er werkten, genieten zij van een overgangsmaatregel en geldt de beperking van 12 maanden niet. De gemeenschapswacht-vaststellers zijn sedert 1 augustus 2020 aangeworven in contractueel verband. Na het succesvol beëindigen van de basisopleiding gemeenschapswacht-vaststeller kunnen zij ingezet worden voor het maken van vaststellingen op basis van het GAS-reglement.

MELDINGEN CENTRAAL MELDPUNT

De bedoeling van het Centraal Meldpunt is het registreren en opvolgen van alle meldingen die bij de stad toekomen alsook het tijdig geven van correcte feedback (o.a. uitvoeringstermijnen) aan de melder inzake het gevolg dat aan de melding wordt gegeven. Hiervoor is het uiteraard van het grootste belang dat interne diensten en externe organisaties (hogere overheden, nutsmaatschappijen...) de nodige info terugkoppelen zodat de melder kan worden geïnformeerd. In de praktijk verloopt dit niet altijd even vlot en dient er meermaals contact te worden opgenomen met de uitvoerende dienst/instantie.

In 2017 werden 3 658 meldingen geregistreerd en opgevolgd in het Centraal Meldpunt (incl. de 1 533 meldingen via de gemeenschapswachten).

Het zwaartepunt van de meldingen situeren zich rond :

- zwerfvuil/sluikstort (29,9%),
- meldingen inzake onderhoud wegen (12,2%)
- groenbeheer (11,7%)
- signalisatie (9,9%)
- riolen (9,5%)
- fietspaden/voetpaden (8,5%)

In 2018 werden 3 837 meldingen geregistreerd en opgevolgd in het Centraal Meldpunt (incl. de 1 848 meldingen via de gemeenschapswachten).

Het zwaartepunt van de meldingen situeren zich rond :

- zwerfvuil/sluikstort (33,4%),
- Groenbeheer (14%),
- meldingen inzake onderhoud wegen (11,8%)
- signalisatie (9,3%)
- riolen (8,7%)

In 2019 werden 3 803 meldingen geregistreerd en opgevolgd in het Centraal Meldpunt (incl. de 2 074 meldingen via de gemeenschapswachten).

Het zwaartepunt van de meldingen situeren zich rond :

- zwerfvuil/sluikstort (37,4%),
- Groenbeheer (13,7%),
- meldingen inzake onderhoud wegen (9,2%)
- signalisatie (8,8%)
- riolen (7,8%)

MELDINGEN GELUIDSOVERLAST (GEREGISTREERD BIJ LOKALE POLITIE)

Tabel 8: Overzicht aantal meldingen geluidsoverlast

2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
360	366	378	373	414	379	417

ACTOR 3: AMBTENAAR NOODPLANNING

Het KB van 16 februari '06 betreffende de nood- en interventieplanning legt de principes aangaande noodplanning vast. In Tienen werd er een gemeentelijke veiligheidscel opgericht. Deze cel is samengesteld uit de burgemeester, de noodplanambtenaar en een vertegenwoordiger van elke discipline (brandweer, medische dienst, politie, logistiek en communicatie).

De veiligheidscel heeft verschillende taken: het actualiseren van de nood- en interventieplannen, het opmaken van een risico-inventaris, het organiseren van oefeningen ... . De noodplanambtenaar heeft een multidisciplinaire opdracht en volgt de noodplanning op. In de praktijk wordt deze opdracht uitgevoerd door de preventieambtenaar, bijgestaan door de 2 medewerkers van de dienst preventie. De veiligheidscel komt ca. 3 à 4 maal per jaar samen om overleg te plegen rond de hierboven vermelde opdrachten. Daarnaast wordt, in samenwerking met de verschillende disciplines, ingezet op de ontwikkeling van bijzondere nood- en interventieplannen inzake actuele risico's zoals langdurige hitte of dreigend stroomtekort.

Tienen leeft. En dat merken we aan het ruime aanbod van evenementen in de loop van het jaar. Om de grote evenementen in goede (veilige) banen te leiden, organiseert de noodplanambtenaar een veiligheidsoverleg. Tijdens dit overleg worden, op basis van de door de organisator ingediende evenementenaanvraag en het voorgelegde inplantingsplan, afspraken gemaakt tussen organisator, stadsdiensten en veiligheidsdiensten. Deze afspraken worden bindend gemaakt door het schepencollege, die de naleving van de afspraken opneemt in de toelating voor de organisatie van het evenement.

De opdrachten van de ambtenaar noodplanning doorkruisen de reguliere werking en de andere opdrachten van de preventiedienst. Voor een optimale uitvoering van de taken van de noodplanambtenaar wordt gepleit om van deze functie een voltijdse opdracht te maken. Het bestuur heeft er alle belang bij om een uitgebreide noodplanning te ontwikkelen en maximaal voorbereid te zijn om mogelijke zware incidenten het hoofd te bieden. Daarenboven heeft een voltijdse opdracht het voordeel dat de noodplanambtenaar de nodige ervaring kan opdoen in zijn/haar effectieve inzet bij noodsituaties door zich bij te scholen/bijwonen van oefeningen op Belgisch grondgebied.

ACTOR 4: BRANDWEER

HULPVERLENINGSZONE OOST, VLAAMS-BRABANT – POST TIENEN

De hulpverleningszone Oost, Vlaams-Brabant, staat door de hervorming van de civiele veiligheid, sinds 1 januari 2015 in voor de brandweer- en deels ziekenwagen dienstverlening in 32 gemeenten van Vlaams-Brabant.

De hulpverleningszone is de samenvoeging van de voormalige gemeentelijke brandweerdiensten in deze zone en bestaat momenteel uit 8 posten: Aarschot, Diest, Haacht, Landen, Leuven, Overijse, Scherpenheuvel-Zichem en Tienen. Het is een evenwichtig en op elkaar afgestemd netwerk van brandweerposten dat optreedt als een professioneel en betrouwbaar team, met een gelijkwaardig niveau van hulpverlening voor elke burger.

Preventie en repressie van gevaar vullen elkaar aan om de rol van de hulpverleningszone in de volledige veiligheidsketen efficiënt en effectief waar te maken. Zo staat binnen de Hulpverleningszone Oost een team van brandpreventiedeskundigen in voor het verwerken van meer dan 2500 aanvragen per jaar.

Waar de vroegere brandweerdiensten gemeentelijke diensten waren, is de hulpverleningszone een autonome openbare dienst geworden die de eigen ondersteunende diensten organiseert: personeel, financiën, aankoop, IT, enz.

De hulpverleningszone -Oost heeft momenteel 530 personeelsleden: 41 in het administratief kader en 489 in het operationeel kader, waarvan 251 beroeps en 238 vrijwilligers.

Het bestuur van de hulpverleningszone bestaat uit de 32 burgemeester van de gemeenten deel uitmakend van de zone, die samen met de zonecommandant en de secretaris de zoneraad vormen. Het zonecollege bestaat momenteel uit 12 burgemeesters. Deze bestuursorganen keuren alle plannen goed, bewaken de voortgang, beoordelen de resultaten en sturen bij indien nodig.

Informatie over de Hulpverleningszone Oost is te vinden op de website: <https://oost-vlaams-brabant.hulpverleningszone.be>.

Brandweerpost Tienen bestaat uit een gemengd korps (vrijwilligers en beroeps) en is gehuisvest aan de Diestsesteenweg 360 te Tienen. Naast een brandweerdienst beschikt deze post ook over een ziekenwagendienst.

Per 1 oktober 2018 is het korps als volgt samengesteld:

- 50 operationele beroeps
- 22 operationele vrijwilligers - bedoeling is op tegen het jaareinde +/- 10 extra vrijwilligers aan te werven.

Tabel 9: Interventies voor 2017

Omschrijving	Tienen	Andere gemeenten	Totaal
Brand	76	94	170
Gevaarlijke stoffen en milieu	26	21	47
Technische interventie en redding	461	544	1005
Logistiek	52	50	102
Oproep zonder interventie	109	101	210
Ziekenwagen	1901	1583	3484

Naast interventies is preventie een andere hoofdtaak van de brandweer.

Dit omvat:

- het verlenen van adviezen op basis van reglementering (er bestaat reglementering voor nagenoeg alle bouwtypes, behalve ééngezinswoningen)

- het verlenen van adviezen voor evenementen
- sensibiliseringsopdrachten (bv. rond rookmelders) om het brandveiligheidsbesef en de zelfredzaamheid van de burger te vergroten

De inkomsten van de zone bestaan naast retributies voor sommige interventies en ziekenwagenritten grotendeels uit federale en gemeentelijke dotaties. Voor elke gemeente deel uitmakend van de hulpverleningszone wordt via een vastgestelde verdeelsleutel de dotatie bepaald. De dotatie van de stad Tienen voor 2018 bedraagt 2.323. 783 €.

ACTOR 5: WOONCONTROLEURS

De gemeentelijke wooncontroleurs voeren controles in woningen uit op basis van de kwaliteitsvoorschriften van de Vlaamse Wooncode. Bij deze controles wordt de technische toestand van de woning grondig nagegaan en in kaart gebracht. Woningen die niet voldoen aan de technische vereisten worden op VIVOO geplaatst, de Vlaamse Inventaris van Ongeschikte en Onbewoonbare woningen. In de marge van deze controles worden ook onveilige woontoestanden in kaart gebracht. Dit situeert zich niet enkel op niveau van technische veiligheid. Ook inbreuken op vlak van domiciliefraude, bij overbewoning of illegale onderverhuring en huisjesmelkerij worden mee onderzocht. Er zijn in Tienen 4 wooncontroleurs in het kader van de Vlaamse Wooncode aangesteld, zij zijn allen voor de stad Tienen werkzaam via het IGS 'Best Wonen tussen zoet & zout'.

Daarnaast heeft Riet Peeters van de afdeling stadsontwikkeling politionele bevoegdheden om inbreuken op vlak van ruimtelijke vergunningen vast te stellen. Bij overtredingen in het kader van gezondheids- en veiligheidsrisico's kunnen de gemeentelijke wooncontroleurs ook de Vlaamse wooninspectiedienst inschakelen. Zij hebben politionele bevoegdheden voor het opstellen van PV's betreffende inbreuken tegen de Vlaamse Wooncode. Specifieke cijfergegevens over aantallen van de door de Vlaamse Wooninspectie vastgestelde inbreuken voor Tienen voor 2017 zijn: (bron:

<https://www.wonenvlaanderen.be/nieuws/jaarverslagen-2017-woningkwaliteit-en-wooninspectie>)

Tabel 10: Overzicht vastgestelde inbreuken (2017)

Panden met proces-verbaal	17
Entiteiten met entiteiten	31
Panden met herstelvordering	6
Entiteiten met herstelvordering	8
Panden hersteld	3
Entiteiten hersteld	5

8.1.3. INSTRUMENTEN VEILIGHEIDSBELEID

POLITIEREGLEMENT WORDT GAS-REGLEMENT

Het politiereglement fungeert als wettelijke basis voor bepaalde tussenkomsten van de politiediensten. Naast de politiediensten kunnen ook stadsdiensten in bepaalde gevallen verwijzen naar bepalingen in het politiereglement. Zo kunnen burgers bijvoorbeeld worden aangemaand hun voetpaden en percelen netjes te onderhouden voor zover deze grenzen aan het openbaar domein. De meeste burgers geven hieraan gehoor maar in een aantal gevallen lukt dit niet. In dergelijke gevallen kan de politie proces-verbaal opstellen maar ook dan is het niet zeker dat (kleine) vergrijpen/inbreuken effectief worden vervolgd. Het huidige politiereglement (of enig ander gemeentelijk instrument) laat momenteel evenmin toe om op privaat domein vormen van kleine overlast effectief aan te pakken, bijvoorbeeld bij klachten over ongedierte bij de burens, overhangende takken in tuinen enz. Burgers wenden zich tot de stad maar door het ontbreken van

instrumenten dient geregeld te worden doorverwezen naar de vrederechter. Burgers hebben dan soms het gevoel dat zij in de steek worden gelaten door administratie/politie.

Het implementeren van GAS-boetes voor bepaalde inbreuken kan hiervoor een oplossing bieden. Implementeren van GAS-boetes houdt dan in dat er – naast de politie – ook vaststellende ambtenaren (en eventueel ook een sanctionerend ambtenaar tenzij een beroep wordt gedaan op de provinciale sanctionerende ambtenaar) moeten worden aangesteld en opgeleid. Tevens dient er een keuze te worden gemaakt voor welke vergrijpen/inbreuken een GAS-boete wordt uitgeschreven.

In de loop van 2020 wordt het politiereglement hervormd tot een zonaal GAS-reglement zodat zowel politie als GAS-vaststellers aangesteld door de gemeenteraad kunnen optreden om inbreuken vast te stellen. Tevens wordt de provinciale sanctionerend ambtenaar van de provincie aangesteld om de boetes uit te schrijven.

BELASTING OP HET WEGHALEN EN VERWIJDEREN VAN GOEDEREN EN AFVALSTOFFEN

De statistieken m.b.t. het belastingreglement op sluikstorten staan reeds vermeld bij punt 6.4 inzake openbare reinheid.

De voorbije jaren werden ~~32~~ beëdigde ambtenaren (verspreid over diverse diensten) aangesteld om vaststellingen te doen in kader van dit reglement. Ook leden van de lokale politie zijn hiertoe gemachtigd. Middels dit reglement worden de opruimingskosten verhaald op de vervuiler. De sterkte van dit reglement is de laagdrempeligheid. Een groot aantal medewerkers van de technische dienst (openbare reiniging en groendienst) werden aangesteld als beëdigd ambtenaar. Vermits zij effectief werkzaam zijn op het terrein zijn zij de juiste personen om vaststellingen te doen. Het louter hebben van een reglement is immers ondergeschikt aan het effectief vaststellen van inbreuken.

In de loop van 2020 worden nog 8 ambtenaren beëdigd zodat het totaal aantal 37 bedraagt.

BUURTPREVENTIENETWERKEN TER VOORKOMING VAN WONINGINBRAKEN

Op 25 januari 2018 keurde de gemeenteraad het huishoudelijk reglement goed voor opstart van buurtpreventienetwerken in Tienen. Stad en lokale politie engageren zich om een kader te creëren en de opstart te faciliteren.

Tot op heden werden 8 netwerken opgestart:

- Goetsenhoven (15/05/2018)
- Oplinter (05/06/2018)
- Hakendover (11/09/2018).
- Bost (20/11/2018)
- Kuntich (20/11/2018)
- Sint-Margriet-Houtem (20/11/2018)
- Vissenaken (13/02/2019)
- Wijk Station (04/02/2020)

In de verschillende deelgemeenten werden buurtpreventieborden geplaatst op de voornaamste invalswegen.

DIVERSE PREVENTIECAMPAGNES

Gemeenschapswachten houden wekelijks toezicht op de dinsdagmarkt in kader van de preventie van gauwdiefstal. Tijdens de kerstmarkt worden flyers/gadgets uitgedeeld.

Gemeenschapswachten en wijkinspecteurs van de lokale politie organiseren jaarlijks diverse fietsgraveeracties in het centrum en de deelgemeenten.

Tabel 11: Overzicht resultaten fietsgraveeracties: aantal gegraveerde fietsen

2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
260	276	360	267	422	246	357	403	474	393	252

In het najaar vinden telkens preventieve fietscontroles plaats in de secundaire scholen. Deze worden gevolgd door politionele fietscontroles op de weg, eventueel gevolgd door een zgn. jongeren-pv (verplichte verkeersles).

Tabel 12: Overzicht preventieve fietscontroles

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
OK	259	234	172	211	183	171	175	244	241	159	205	234
Niet OK	150	149	111	150	111	136	111	158	142	152	178	163
Totaal	409	383	283	361	294	307	286	402	383	311	383	397

ZONALE VEILIGHEIDSPAN

Het zonaal veiligheidsplan is een beleidsplan van de politie op strategisch niveau. Hierin wordt, rekening houdend met de gerechtvaardigde verwachtingen van alle belanghebbenden en na grondige analyse, vooropgesteld aan welke strategische doelstellingen de komende vier jaar prioritair zal worden gewerkt. Het zonaal veiligheidsplan heeft tot doel een kwaliteitsvolle dienstverlening aan te bieden aan burgers, overheden en andere belanghebbenden waarbij continu wordt gewerkt aan verbetering en vernieuwing van de organisatie in al haar aspecten.

De rode draad in het huidige doorheen dit plan is het streven naar een “**excellente politiezorg**”.

OVERLEGFORA

- Veiligheidsoverleg: ad hoc overleg tussen organisatoren van evenementen en hulpdiensten
- Veiligheidscel: periodiek overleg tussen stad, OCMW en hulpdiensten in kader van de noodplanning
- Veiligheidsraad: periodiek overleg tussen de burgemeesters van Tienen en Hoegaarden, lokale en federale politie, parket, arrondissementscommissaris en preventieambtenaar
- Lokaal overlegplatform gelijke kansen – B.O. en S.O.: periodiek overleg met schooldirecties in kader van gelijke kansen
- Preventieraad – werkgroepen B.O. en S.O.: periodiek overleg met schooldirecties, CLB's, politie en andere relevante actoren i.f.v. het te behandelen thema
- Lokale Integrale Veiligheidscel (LIVC): overleg tussen stad, politie en relevante actoren in kader van terrorisme en radicalisering
- Operationele tafel: overleg tussen burgemeester, stadsdiensten, politie, brandweer en externe inspectiediensten

8.1.4. TOEKOMSTIGE UITDAGINGEN INZAKE VEILIGHEID

ONTWIKKELING VAN EEN PERFORMANT BESTUURLIJK HANDHAVINGSBELEID

Elke gemeente wordt op haar grondgebied geconfronteerd met georganiseerde criminaliteit: aanmaak en verkoop van drugs, witwaspraktijken, mensenhandel, huisjesmelkerij, domiciliefraude... Ook Tienen kan met dergelijke misdrijven worden geconfronteerd.

Criminele netwerken maken dikwijls gebruik van legale circuits om hun illegale praktijken te ontwikkelen en/of uit te breiden. Dit doen ze door gebruik te maken van plaatselijke ondernemingen en infrastructuur of zich te huisvesten in lokale panden, uitbatingen, woonwijken.

Een dergelijke vermenging van legale en illegale circuits heeft negatieve gevolgen op vlak van het veiligheidsgevoel van onze burgers, de leefbaarheid van de woonwijken, het bonafide ondernemerschap, maar ook op de geloofwaardigheid en slagkracht van het lokale bestuur.

Een lokaal bestuur kan een cruciale rol spelen in de strijd tegen dergelijke vormen van georganiseerde criminaliteit.

De strafrechtelijke aanpak van deze fenomenen is steeds reactief en meestal heel tijdrovend. Het lokale bestuur heeft er dus alle belang bij om proactief in te grijpen en via bestuurlijke maatregelen barrières op te werpen zodat deze criminelen hun activiteiten niet kunnen ontwikkelen/uitbreiden op het grondgebied van de gemeente. Bovendien kan zo de perceptie van onmiddellijk en daadkrachtig ingrijpen gecreëerd worden, wat op korte termijn een ontradend effect genereert.

Bestuurlijke handhaving omvat alle maatregelen die door relevante diensten/organisaties kunnen genomen worden om georganiseerde criminaliteit/criminaliteits- en onveiligheidsfenomenen te voorkomen of tegen te werken: weigeren of intrekken vergunningen, sluiten van panden, screenen subsidieaanvragen,...

Door enerzijds het toepassen en, indien nodig, ontwikkelen van een performante regelgeving en anderzijds de coördinatie van een interdisciplinaire samenwerking worden drempels opgeworpen die sterk afremmend zullen werken.

De bestuurlijke aanpak is dus complementair aan de strafrechtelijke én fiscale aanpak. Een gecoördineerde inzet van deze strategieën resulteert in een geïntegreerde aanpak.

Stad Tienen heeft nood aan de ontwikkeling van een performant handhavingsbeleid door het opzetten van een efficiënte structuur voor de inbedding van een multidisciplinaire samenwerking in eerste instantie op lokaal niveau, op termijn op zonaal niveau (politiezone) met het oog op het voorkomen van georganiseerde criminaliteit door middel van preventieve acties en maatregelen:

- uitwisselen van informatie
- gecoördineerd optreden
- geïntegreerde aanpak door nauwe samenwerking en afstemming tussen diensten/organisaties
- detectie knelpunten en afstemming diverse diensten
- inventarisatie huidig instrumentarium, de toepasbaarheid ervan en de mate van toepassing
- juridische bijsturing (invoeren GAS, bijsturing lacunes en harmonisering politiereglement,...)
- aanreiken good practices en handvaten die op korte termijn effectief zijn

In de loop van 2019 wordt hiermee gestart door enerzijds bijsturing en ontwikkeling van de lokale regelgeving: ontwikkeling GAS-reglement, politiereglement betreffende horecazaken en horecavergunning, politiereglement betreffende nachtwinkels en private bureaus voor telecommunicatie, reglement betreffende vestigingstoelating voor handcarwashes. Daarnaast werd er ook een belasting(verhoging) ingevoerd voor nachtwinkels, shishabars, CBD-shops, privéclubs, bars, rendez-voushuizen, wedkantoren. Anderzijds wordt gewerkt met "operationele tafels", overlegmomenten van interne en externe diensten waarbij fenomenen van georganiseerde en ondermijnende criminaliteit worden besproken en aangepakt.

8.2. TEVREDENHEID OVER HET SAMENLEVEN IN TIENEN

Tabel 13: Contacten met buurtbewoners - aandeel (%) van de inwoners dat veel contact heeft met andere buurtbewoners

	Oneens	Neutraal	Eens
Tienen	28%	22%	50%
Vlaams Gewest excl 13 centrumsteden	20%	22%	58%

Bron: Gemeentemonitor 2018

Tabel 14: Tevredenheid over het contact in de buurt - aandeel (%) van de inwoners dat vindt dat **het aangenaam is om in hun buurt met de mensen te praten**

	Oneens	Neutraal	Eens
Tienen	11%	17%	71%
Vlaams Gewest	6%	13%	81%

Bron: Gemeentemonitor 2018

Tabel 15: Zorg dragen voor elkaar - aandeel (%) van de inwoners dat vindt dat er **zorg wordt gedragen voor elkaar**

	Oneens	Neutraal	Eens
Tienen	19%	27%	54%
Vlaams Gewest excl 13 centrumsteden	11%	21%	68%

Bron: Gemeentemonitor 2018

8.3. INTEGRATIEBELEID

8.3.1. INLEIDING

Diversiteit is een realiteit, ook in Tienen. De stad Tienen wordt geconfronteerd met een veranderende bevolkingssamenstelling, een hoge instroom van anderstalige nieuwkomers (en oudkomers die geïsoleerd leven) leidt tot een resem van nieuwe behoeften en beleidsvragen (o.a. onthaalbeleid, inburgering, integratie, taalbeleid, onderwijs, toegankelijkheid, kinderopvang, ...) en brengt een aantal uitdagingen in verband met integratie met zich mee. Een integratiebeleid richt zich tot de hele bevolking. Het heeft als doel een samenleving te realiseren waarin alle burgers kunnen samenleven in diversiteit binnen een gemeenschappelijk kader van normen en waarden.

Integratie is een thema dat **organisatiebreed** gaat, geen thema waar één persoon of één dienst binnen de stad mee bezig is. Een integratiebeleid is een inclusief beleid dat horizontaal vanuit alle beleidsdomeinen moet worden gevoerd. Alle beleidsdomeinen worden namelijk geconfronteerd met een veranderende bevolkingssamenstelling en moeten op deze veranderingen kunnen inspelen. Het integratieverhaal vereist een mindshift op menselijke en maatschappelijk vlak bij de bevolking, maar ook bij de medewerkers van stad en OCMW.

De Vlaamse overheid stelt uitdrukkelijk dat steden en gemeenten¹⁸ de lokale regie hebben betreffende de integratiebevorderende initiatieven. Dit houdt in dat de stad voor zowel de werking en toegankelijkheid van haar eigen diensten, als voor de externe organisaties/initiatieven de coördinatie, afstemming, ondersteuning op zich neemt om samen een inclusief beleid te realiseren. De stad werkt hiervoor samen met lokale actoren om mee uitvoering te geven aan het lokaal integratiebeleid en biedt hiervoor de nodige ondersteuning (logistiek en/of financieel).

Op het vlak van integratie beweegt er de laatste jaren veel in Tienen. Tal van initiatieven zagen het licht, zowel vanuit de stadsdiensten als vanuit externe partners en burgerinitiatieven. Sinds eind 2016 is de stad Tienen met de aanstelling van een beleidsmedewerker integratie een inhaalbeweging gestart met het opnemen van de regierol. Deze medewerker is naast aanspreekpunt ook 'netwerker' tussen de verschillende (stads)diensten/organisaties/initiatieven. In twee richtingen kan er aanvullend gewerkt worden: expertise van medewerkers en initiatieven van de verschillende diensten worden samengebracht. Acties worden beter op elkaar afgestemd, er wordt samengewerkt om bepaalde acties te realiseren.

Een belangrijk aandachtspunt bij het ontwikkelen van een integratiebeleid is de zorg voor draagvlak, zowel op het politieke als het ambtelijke niveau. Essentieel is dat dit beleid een plaats krijgt in het nieuwe

¹⁸ In principe niet het OCMW want de doelgroep is sowieso ruimer dan het OCMW-cliënteel.

organogram en meerjarenplan. Ook al is er sinds kort een beleidsmedewerker integratie, het integratiebeleid blijft een inclusief beleid, het blijft een 'gedeelde verantwoordelijkheid' binnen de stadsdiensten.

8.3.2. KORTE HISTORIEK

In 2012 ontving de stad een starttoelage voor de aanwerving van een diversiteitsambtenaar voor de opmaak van een integratiebeleidsplan 2013-2015 (erkenningsdossier met het oog op de oprichting van een integratiedienst). Eind 2012 werd het beleidsplan integratie 2013-2015 goedgekeurd door de gemeenteraad. Het CBS besliste om, rekening houdend met de benarde financiële toestand van de stad, geen extra personeel in dienst te nemen, maar om een coördinatiewerkgroep lokaal integratiebeleid op te richten met personeel van stad/OCMW met het oog op het bundelen van de acties en het uitwerken van een beleid. Sinds 2013 namen enkele diensten/personeelsleden naast hun dagdagelijkse operationele taken nog extra projecttaken op vlak van integratie op. Acties: infosessies anderstalige nieuwkomers vanaf oktober 2013 en opstart overleg integratiesector vanaf september 2014.

In het meerjarenplan 2016-2021 werd integratie voor de eerste keer expliciet vermeld onder ACT 627: inzetten op integratie van anderstaligen. De stad Tienen was een van de 165 geselecteerde steden en gemeenten die een enveloppesubsidie ontving in het kader van de vluchtelingenproblematiek voor 2017-2018 waarbij bepaald werd dat deze middelen moesten aangewend worden voor de ontwikkeling van een lokale aanpak op maat binnen 2 beleidsprioriteiten: opnemen lokale regie en versterken van het bestaande aanbod. De beleidsmedewerker integratie, die sinds november 2016 deeltijds ingezet werd met de Vlaamse middelen in het kader van de vluchtelingenproblematiek, coördineert de deelacties van de stad op het vlak van de ontwikkeling van een lokaal integratiebeleid. Vanaf december 2017 werd omwille van de omvang van deze taakinvulling beslist om de beleidsmedewerker voor 4/5de vrij te stellen voor integratie.

8.3.3. ONTWIKKELING VAN EEN LOKAAL INTEGRATIEBELEID

In het meerjarenplan 2017-2018 onder 'Actieplan 359 – Werken aan een positieve beleving van de stad Tienen. Actie 660 – Ontwikkelen van een lokaal integratiebeleid' staat volgende algemene omschrijving:

De stad neemt de lokale regie op inzake de vluchtelingenproblematiek. Hiertoe worden een aantal initiatieven ontwikkeld en het bestaande aanbod versterkt. Er wordt een onthaalbeleid uitgewerkt samen met het OCMW en een vrijwilligerswerking ter ondersteuning/begeleiding van vluchtelingen. De stad faciliteert de integratie en inburgering van anderstalige nieuwkomers en werkt aan een positieve identiteitsvorming. De stad organiseert tal van activiteiten om de doorstroming naar het lokale aanbod op vlak vrije tijd, onderwijs, opleiding en tewerkstelling zo vlot mogelijk te laten verlopen. Er wordt ingezet op een horizontale afstemming en samenwerking tussen de verschillende beleidsdomeinen en met bestaande lokale initiatieven.

De volgende deelacties werden hiervoor ontwikkeld:

DEELACTIE 1: STUURGROEP INTEGRATIE/VLUCHTELINGEN

Deze interne stuurgroep ondersteunt de beleidsmedewerker integratie/vluchtelingen in de concrete uitwerking van acties op vlak van het uitvoeren van een horizontaal geïntegreerd integratiebeleid.

Deze coördinatiegroep fungeert als klankbord voor de beleidsmedewerker en staat in voor de uitwerking, opvolging en bijsturing van de acties. Samenstelling stuurgroep integratie/vluchtelingen: bibliotheek (bibliothecaris), jeugd (diensthoofd), preventie (diensthoofd), OCMW (teamcoördinator vreemdelingen), schepen van integratie en de beleidsmedewerker integratie.

Evaluatie:

De stuurgroep kwam 6 keer samen in 2017 en 2 keer in 2018. Integratie behoort niet tot de kerntaken van de collega's/diensten in de stuurgroep, in drukke periodes schieten dergelijke acties erbij in. In de praktijk staat de beleidsmedewerker in voor de uitwerking en realisatie van de acties. Met het OCMW wordt

samengewerkt rond de infosessies anderstalige nieuwkomers en (summier) rond het buddyproject. Met jeugd rond verschillende andere deelacties.

DEELACTIE 2: LOKAAL OVERLEG INTEGRATIESECTOR

De stad neemt de lokale regie over het integratiebeleid en organiseert 3 keer per jaar een overleg met alle interne en externe actoren die in Tienen actief zijn op vlak van integratie. Naast het in kaart brengen van het bestaande aanbod is het de bedoeling om het aanbod te versterken, afspraken te maken rond afstemming en samenwerking tussen de bestaande initiatieven.

Evaluatie:

Het lokaal overleg integratiesector kwam 3 keer samen in 2017 en 3 keer in 2018. Voor dit overleg worden alle interne en externe actoren die actief zijn op vlak van integratie uitgenodigd. Gemiddeld waren een twintigtal deelnemers aanwezig. Naast de opvolging van het buddyproject worden de acties waar stad/OCMW organisator/initiatiefnemer is, kort toegelicht en worden de nieuwe acties/initiatieven van de partners voorgesteld. Dit forum met actoren actief op vlak van het lokaal diversiteitsbeleid biedt voor iedereen een helikopterzicht over de initiatieven/acties en biedt effectief mogelijkheden tot samenwerking/afstemming.

DEELACTIE 3: STRUCTUREEL OVERLEG OCMW-STAD

Voor het ontwikkelen van een kwaliteitsvolle gemeentelijke dienstverlening en onthaalbeleid met specifieke aandacht voor vluchtelingen, wordt een structureel overleg georganiseerd tussen het vreemdelingenloket van de stad en het team vreemdelingenzaken van het OCMW.

Evaluatie:

Het structureel overleg OCMW-stad kwam 2 keer samen in 2017. In de praktijk lag de focus op de opvolging van de acties rond integratie. Daar er tijdens dit overleg enkel punten herhaald werden die reeds aan bod kwamen in andere overlegfora en de meerwaarde nul was, werd dit overleg vanaf 2018 vervangen door een periodiek overleg op niveau van de medewerkers burgerzaken en sociale dienst OCMW om de werking beter op elkaar af te stemmen. In 2018 kwam dit overleg 1 keer samen rond afspraken referentieadressen en werken op afspraak. Deze thema's kaderen in de (toekomstige) realisatie van een breed geïntegreerd onthaal.

DEELACTIE 4: BUDDYSYSTEEM

Ontwikkelen van een aanbod inzake ondersteuning en toeleiding van vluchtelingen, door de realisatie van een buddysysteem, waarbij toeleiders fungeren als brugfiguren naar het reguliere aanbod en de participatie bevorderen.

Evaluatie:

Het buddyproject werd in maart 2017 opgestart door de stad en GROS werkgroep vluchtelingen. Buddy's fungeren als brugfiguur/aanspreekpunt en steunfiguur in het integratieproces. De focus ligt op het opbouwen van een vertrouwensrelatie door regelmatige contacten. Een kerngroep met leden van de GROS en de beleidsmedewerker integratie vergadert om de 6 weken en staat in voor de opvolging, uitvoering en bijsturing van het project. De coördinatie gebeurt door de beleidsmedewerker in tandem met iemand van de GROS. Er werd een stuurgroep samengesteld met relevante actoren die de conceptnota opstelde. In 2018 werd dit overleg uitgebreid met de toeleidende diensten voor een tussentijdse evaluatie van het project. Bedoeling is dat dit overleg 2 keer per jaar zal plaatsvinden. Concreet zijn er eind 2018 **43 buddy's** (waarvan 13 koppels). Toeleidingen: 43 dossiers, 26 opgestart, 18 lopende, 9 afgerond, 3 op de wachtlijst.

DEELACTIE 5: VERHOGEN VAN HET MAATSCHAPPELIJK DRAAGVLAK EN DE SOCIALE COHESIE

Door de organisatie of ondersteuning van allerhande activiteiten naar een ruim publiek of naar een specifieke doelgroep, zoals gespreksavonden, vormingsessies voor personeelsleden/inwoners/scholen, wereldfeest ... wordt ernaar gestreefd om het maatschappelijk draagvlak voor een lokaal diversiteitbeleid te verhogen.

Tal van initiatieven werden ontwikkeld om het maatschappelijk draagvlak en de sociale cohesie te verhogen:

- In 2017 werden 6 en in 2018 4 **infosessies voor anderstalige nieuwkomers** georganiseerd voor de cursisten van CVO Volt en CBE Open School, met gemiddeld 25 deelnemers.
- Met het budget integratie/vluchtelingen werd het **kortfilmproject** ‘Tienen a small city with a big heart’ van ART mogelijk gemaakt. In deze 12 kortfilms getuigen inwoners met een migratieachtergrond hoe zij het leven in Tienen ervaren.
- In 2017 en 2018 werden i.s.m. het Agentschap Integratie & Inburgering een **attestenfeest** ‘Iedereen thuis in Tienen’ georganiseerd waar (35/50) inburgeraars in de bloemetjes gezet werden en met een infomarkt toegeleid werden naar het vervolgaanbod.
- **Campagne Ik stem ook!** De stad organiseerde samen met Orbitt vzw en Cati-Tage vzw een sensibiliseringscampagne om mensen met een migratieachtergrond te motiveren om zich te registreren voor de gemeenteraadsverkiezingen op 14 oktober 2018.
- **Democratiefabriek:** om de 2 jaar organiseert de stad deze doentoonstelling rond vooroordelen, identiteit, samenleven in diversiteit, actief burgerschap. In 2018 bezochten alle Tiense en Hoegaardse scholen de tentoonstelling: 45 klassen 2de en 3de graad SO (625 leerlingen): VIA, Atheneum, PISO, Sint-Janscollege alsook CVO Volt cursus Nederlands 2de taal 2.1 (20 cursisten) en Agll cursus Inburgering MO (15 cursisten). Aandachtspunt: 3 weken is arbeidsintensief, nood aan ondersteuning van de beleidsmedewerker integratie (met dank aan de medewerkers van de jeugddienst om deze editie praktisch mogelijk te maken).
- Samen met de Tiense Wereldvrouwen werd in 2017 een **Iftar** georganiseerd waar een 300-tal maaltijden geserveerd werden. Met deze Iftar werd een mooie afspiegeling van de Tiense bevolking bereikt, de helft van de aanwezigen waren niet-moslims. In 2018 zou de Iftar georganiseerd worden i.s.m. de Tiense Wereldvrouwen en de moskee. In extremis besliste het CBS dat de stad hieraan niet zou meewerken en enkel de zaal gratis beschikbaar gesteld werd. Door het wegvallen van de ‘trekker’ (=in de praktijk de beleidsmedewerker integratie) werd de Iftar afgelast.
- Op vraag van de werkgroepen directies van BaO en SO (preventie) werden **vormingssessies ‘Omgaan met diversiteit op school’** georganiseerd in 2017 en op algemene vraag opnieuw in 2018. Er namen 26/46 leerkrachten, directies, leerlingbegeleiders, zorgcoördinatoren, CLB-medewerkers... deel.
- In 2018 werd de **film** ‘What will people say’ vertoond over opgroeien tussen 2 culturen, een organisatie van integratie/jeugd/cultuur i.s.m. OverKop. 289 leerlingen van de Tiense secundaire scholen (3de graad) namen deel. In de namiddag was er een open voorstelling voor alle geïnteresseerden (30). OverKop zorgde voor een nabespreking in enkele klassen.
- **Wereldfeest TirlMonde:** financiële en logistieke ondersteuning vanaf 2017 vanuit de budgetten integratie, cultuur en ontwikkelingssamenwerking. In het budget 2018 werden de subsidies gebundeld onder ontwikkelingssamenwerking.
- **Brugfiguur basisonderwijs:** met Riso Vlaams-Brabant vzw werd vanaf 2018 een overeenkomst afgesloten om een brugfigurenwerking te ontwikkelen door een inzet van een halftijdse brugfiguur basisonderwijs. De integratie van kinderen uit kansengroepen, in het bijzonder kinderen van etnisch-culturele minderheden, wordt versterkt door initiatieven te nemen die de ouderbetrokkenheid bij de schoolwerking vergroten. De brugfiguur werkt nauw samen met de outreachend maatschappelijk werker kinderarmoede van het OCMW. Van de 95 aanmeldingen voor het project kinderarmoede zijn 75% allochtone gezinnen waarbij de brugfiguur ingeschakeld wordt.
- **Project Boekenstoet:** goedgekeurd door de provincie Vlaams Karakter (subsidie 3.000 euro). Het voorleesproject richt zich tot anderstalige en/of taalzwakke kinderen van 5 tot 9 jaar. Bedoeling is dat 10 vrijwilligers bij een 10-tal kinderen thuis 10 keer telkens 1 uur gaan voorlezen, een bezoek te brengen aan de bib/vrijtijdsinitiatief en de ouders te betrekken via een eindfeest. De dienst onthaalouders start met een gelijkaardig **project Babybabbel** voor kinderen van 0 tot 3 jaar in de kinderopvang (subsidie 3.000 euro).

Daarnaast worden vanuit de stad nog andere acties georganiseerd gericht naar kansengroepen en specifiek naar de doelgroep etnisch-culturele minderheden:

- **Taalbad** (jeugddienst): spelenderwijze taalstimulering in de krokusvakantie voor anderstalige kinderen van 3 tot 12 jaar. Aandachtspunt: weerkerende vraag vanuit de partners in het integratieoverleg om dit aanbod uit te breiden naar de andere vakantieperiodes.
- **Taalpunt Nederlands** (bib): ondersteunend aanbod voor anderstaligen om Nederlands te leren.
- **Kom Binnen, praatgroep Nederlands** (bib met vrijwilligers): sinds 2007 in Tienen, taalstimulering, oefenkansen Nederlands.
- **Amuze** (sportdienst): gratis aanbod voor kansengroepen. Aandachtspunten: opvolging, coördinatie zou best opgenomen worden in (het op te starten) lokaal netwerk rond vrijetijdsparticipatie. Vraag naar leren zwemmen/fietsen voor allochtone vrouwen.
- **Tentoonstelling Anne Frank** ‘Laat me mezelf zijn’ in 2018. Een organisatie van Lions Club Tienen i.s.m. de stad voor de leerlingen SO rond zondebokdenken, discriminatie, uitsluiting, geweld en films in CC De Kruisboog, lezingen in bib en Anne Frankkranten/lespakketten ter beschikking gesteld aan de basisscholen.
- **Vaccinatiecampagne** voor asielzoekers in het Lokaal Opvanginitiatief, illegalen, daklozen: vanaf eind 2017. Een organisatie van Mobiel Vaccinatieteam i.s.m. het OCMW.
- **Voorstelling anderstaligen** die Nederlands leren en hun gezin (CC De Kruisboog i.s.m. CVO Volt en CBE Open School): om de twee jaar afwisselend toneel/muziek. Aandachtspunt: weerkerende vraag vanuit de partnerorganisaties om dit aanbod jaarlijks te voorzien.
- **Cursus animator in het jeugdwerk** (jeugddienst i.s.m. Koning Kevin): alternatieve cursus op maat vanuit de vaststelling dat de monitoren cursus onvoldoende toegankelijk is voor kwetsbare jongeren. Doel is dat de monitoren ploeg beter aansluit bij de diversiteit in de speelpleinwerkingen (vanaf 2017).
- **Participatie van kansengroepen aan het vrijetijdsaanbod**: de stad werkt sinds 2009 met een vrijetijdsfonds in het kader van het participatiedecreet (subsidies Vlaamse overheid). Samen met een lokaal netwerk werd een afsprakennota gemaakt om de drempels voor personen in armoede weg te werken. Een interne werkgroep met de diensten cultuur, jeugd, integratie, OCMW volgt dit thema op. De nieuwe afsprakennota moet ingediend worden voor oktober 2019. Na intern overleg met de verantwoordelijke schepenen van de nieuwe beleidsploeg blijkt dat de invoering van een UiTPAS in overweging genomen wordt.
- **Overeenkomst CBE Open School** (sociale zaken) **en het Agentschap Integratie & Inburgering** (integratie): toekennen van een toelage vanaf de verhuis naar de Hertogensite om de werking in Tienen verder te faciliteren en te continueren (vanaf 2018).
- **AMIF-projecten** van het Agentschap Integratie & Inburgering i.s.m. partners waaronder de stad. De AMIF-projecten worden in 2019 voor de 3de keer verlengd met middelen van het Europees Asiel- en Migratiefonds. Moedergroep - project maatschappelijke oriëntatie laaggeletterde moeders met kinderopvang (vrijwilligers), maatschappelijke oriëntatie (AgII) en opvoedingsondersteuning (K&G). Jongerengroep - project maatschappelijke oriëntatie OKAN jongeren in de zomervakantie. Beide projecten hebben hun meerwaarde duidelijk bewezen.
- **Bijt in je vrije tijd**: toeleiding/kennismaking met het vrijetijdsaanbod in Tienen voor cursisten CVO Volt en CBE Open School. De eerste editie vond plaats in het schooljaar 2011-2012, de laatste in 2016. Knelpunt: CVO Volt en CBE Open School zijn sterk vragende partij om bijt opnieuw te organiseren.

8.3.4. UITDAGINGEN IN FUNCTIE VAN HET NIEUWE MEERJARENPLAN 2020-2025

Op organisatieniveau

- **Dienst integratie**: er is sinds november 2016 een beleidsmedewerker integratie, maar geen dienst integratie. Momenteel valt het actiepunt ‘integratie’ onder het diensthoofd preventie. Waar in het organogram verankeren we integratie? Wie zorgt dat dit thema structureel opgevolgd wordt binnen het managementteam? Dit heeft ook een impact op de fysieke locatie (momenteel een tijdelijke plek op het secretariaat).

- **Uitbouw integratiedienst:** uit de kwalitatieve analyse blijkt een grote verscheidenheid aan acties, kansen, uitdagingen, linken, vragen om samenwerking, enz. Uit de kwantitatieve analyse blijkt dat de uitdagingen/verwachtingen groot zijn. Om een optimaal resultaat te bereiken is dit praktisch niet haalbaar voor 1 personeelslid (4/5de) en is een uitbreiding van werkuren/personeel nodig.

Op inhoudelijk/budgettair vlak

- **Buddyproject:** nood aan ondersteuning van de beleidsmedewerker integratie daar de uitvoering, opvolging, coaching van het buddyproject erg arbeidsintensief is. Weerkerende signalen: vraag naar extra oefenkansen Nederlands om de Nederlandse taal intensiever en diepgaander te oefenen naast/na de Nederlandse cursussen van CVO/CBE. Nood aan occasionele kinderopvang om te kunnen deelnemen aan taallessen. Nood aan uitbreiding van de Huiswerkbrug omwille van de ellenlange wachtlijsten.
- **Huiswerkbrug:** dit project van Begeleid Wonen Tienen ontvangt al jaren subsidies van de stad/OCMW. Situatie eind 2018: 48 leerlingen worden ondersteund waarvan 36 uit het basis-onderwijs en 12 uit het secundair onderwijs. In totaal krijgen 34 gezinnen ondersteuning door 16 studenten en 11 vrijwilligers. De wachtlijst groeit nog steeds (momenteel 24 gezinnen, daarvan ontvingen 16 gezinnen nog nooit eerder begeleiding). Nood aan uitbreiding van het project (extra subsidies?).
- **Brugfiguur basisonderwijs:** uit de evaluatie van het project met de directies van de basisscholen blijkt dat de brugfiguur een duidelijke meerwaarde betekent om anderstalige ouders te bereiken en meer te betrekken met het schoolgebeuren. Ook binnen de outreachende werking van het OCMW wordt de brugfiguur ingezet als bruggenbouwer en tolk. Signalen vanuit OKAN (secundair onderwijs) waar ook nood is aan een dergelijke brugfiguur. Dringende vraag naar uitbreiding van het project (minstens voltijds – extra subsidies?).
- **Regierol rond anderstaligheid en taalstimulering:** de laatste jaren werden verschillende initiatieven opgestart om in te spelen op de noden (Taalpunt, Taalbad, Buddyproject, Huiswerkbrug, Kom Binnen, Tiense Wereldvrouwen, Taal In Praktijk, enz.) en recent 3 projecten (Boekenstoet, Babybabbel). Eind 2018 dienden Riso Vlaams-Brabant i.s.m. partners (waaronder de stad) het project 'Tien voor taal in Tienen' in met als doel om taalkansen te creëren voor anderstalige kinderen van 2,5 tot 6 jaar en hun ouders zowel binnen de schoolse context als daarbuiten. Het project werd niet goedgekeurd, de provincie is van oordeel dat de rol van coördinatie behoort tot het reguliere takenpakket van de stad en het projectvoorstel moet in die zin inhoudelijk worden onderbouwd. Essentieel/cruciaal is de aanstelling van een taalcoördinator die de projecten coördineert/aanstuurt/overleg organiseert.
- **Ondersteuning onderwijs en oefenkansen Nederlands:** 80% anderstalige kinderen in sommige kleuter- en basisscholen. De scholen luiden de alarmbel! Steeds meer ouders en kinderen die de Nederlandse taal nog niet helemaal machtig zijn, zoeken extra ondersteuning en oefenkansen Nederlands binnen het buddyproject, het taalbad, de Huiswerkbrug, via initiatieven zoals Taal In Praktijk en praatgroep Kom Binnen. Vanuit de Tiense scholen in het LOP komen signalen dat ze nood hebben aan (welzijns)partners en input om een antwoord te bieden aan de toenemende diversiteit in de scholen. Ook vanuit OKAN komen er signalen over een toenemend aantal leerlingen die onvoldoende leervaardigheid hebben om Nederlands te leren, waardoor hun verdere schoolloopbaan gehypothekeerd wordt.
- **Vrijwilligers:** veel stadsdiensten/projecten doen beroep op vrijwilligers, doch er is geen eenduidige werking (bv. vergoeding).
- **Participatie van kansengroepen aan het vrijetijdsaanbod:** de nieuwe afsprakennota moet ingediend worden voor oktober 2019. Voor de organisatie van het lokaal netwerk en de opmaak en concrete opvolging van een nieuwe afsprakennota is het essentieel om een trekker/eigenaar te bepalen. De invoering van een UiTPAS vereist extra personeel en budget.
- **AMIF-projecten:** Moedergroep (project maatschappelijke oriëntatie laaggeletterde moeders) en Jongerengroep (project maatschappelijke oriëntatie OKAN-jongeren). Occasionele kinderopvang en de zoektocht naar een geschikte locatie blijven een probleem. Deze projecten hebben hun

meerwaarde duidelijk bewezen doch blijven afhankelijk van toekenning van subsidies, er is nood aan structurele inbedding (binnen de stad?) zodat de continuering gegarandeerd wordt vanaf 2020.

9. ONDERWIJS EN VORMING

9.1. ONDERWIJSVORMEN EN LEERLINGENAANTALLEN VAN KINDEREN INGESCHREVEN IN TIENEN

In Tienen wonen volgens de officiële statistieken **35.293** mensen: **1.116** inwoners zijn tussen 3 en 5 jaar, **2.335** inwoners tussen 6 en 11 jaar en **2.322** inwoners tussen 12 en 17 jaar. Dit zijn de doelpopulaties voor respectievelijk het kleuteronderwijs (KO), het lager onderwijs (LO) en het secundair onderwijs (SO).

In Tienen tellen we **5.962** inwoners die schoollopen in een school die gefinancierd of gesubsidieerd wordt door de Vlaamse overheid; **3.697** in het basisonderwijs en **2.265** in het secundair onderwijs.

Het basisonderwijs wordt opgesplitst in gewoon kleuteronderwijs (GKO), buitengewoon kleuteronderwijs (BKO), gewoon lager onderwijs (GLO) en buitengewoon lager onderwijs (BLO). Het secundair onderwijs bestaat uit drie onderdelen, met name het gewoon voltijds secundair onderwijs (GVSO), het deeltijds beroepssecundair onderwijs (DBSO) en het buitengewoon secundair onderwijs (BuSO).

Tabel 1: Leerlingen volgens woonplaats, aantal en % t.o.v. alle leerlingen (2018)

	Tienen	Vlaams-Brabant	Vlaams Gewest
leerlingen gewoon kleuteronderwijs - WP	1.329	41.426	248.437
leerlingen buitengewoon kleuteronderwijs - WP	15	233	1.886
leerlingen gewoon lager onderwijs - WP	2.143	69.126	417.702
leerlingen buitengewoon lager onderwijs - WP	210	2.940	23.605
leerlingen gewoon voltijds SO - WP	2.108	64.902	401.263
leerlingen deeltijds beroepssecundair onderwijs - WP	12	674	8.377
leerlingen BuSO - WP	145	2.220	19.646
Totaal	5.962	181.521	1.120.916

	Tienen	Vlaams-Brabant	Vlaams Gewest
leerlingen gewoon kleuteronderwijs - WP	22,3	22,8	22,2
leerlingen buitengewoon kleuteronderwijs - WP	0,3	0,1	0,2
leerlingen gewoon lager onderwijs - WP	35,9	38,1	37,3
leerlingen buitengewoon lager onderwijs - WP	3,5	1,6	2,1
leerlingen gewoon voltijds SO - WP	35,4	35,8	35,8
leerlingen deeltijds beroepssecundair onderwijs - WP	0,2	0,4	0,7
leerlingen BuSO - WP	2,4	1,2	1,8
Totaal	100,0	100,0	100,0

Bron: Departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse Gemeenschap | provincies.incijfers.be

Het buitengewoon onderwijs wordt ingericht voor kinderen die, permanent of tijdelijk, specifieke ondersteuning nodig hebben omwille van een lichamelijke of geestelijke handicap, ernstige emotionele problemen of gedragsproblemen en/of ernstige leerstoornissen. Het buitengewoon kleuteronderwijs laat kleuters van 2,5 tot 6 jaar toe, het buitengewoon lager onderwijs kinderen tussen 6 en 13 jaar en het buitengewoon secundair jongeren tussen 13 en 21 jaar.

In Tienen wonen **225** kinderen die ingeschreven zijn in het buitengewoon basisonderwijs en **145** jongeren die ingeschreven zijn in buitengewoon secundair onderwijs. Ze vertegenwoordigen **6,1%** van de leerlingen basisonderwijs en **6,4%** van de leerlingen secundair onderwijs.

De leerlingen die gewoon voltijds secundair onderwijs (GVSO) volgen, worden verder opgedeeld in graden en onderwijsvormen.

De 1ste graad, dit zijn de eerste twee leerjaren, wordt gezien als algemene vorming. Deze graad bestaat dus maar uit één onderwijsvorm: het gemeenschappelijk secundair onderwijs (GSO). Er wordt wel een onderscheid gemaakt tussen de A-stroom en de B-stroom. Leerlingen die de eerste graad A-stroom succesvol beëindigen kunnen doorstromen naar elke onderwijsvorm. De B-stroom is gericht op doorstroom naar het beroepssecundair onderwijs.

De 2de en 3de graad zijn ingedeeld in vier onderwijsvormen:

- Algemeen secundair onderwijs (ASO);
- Technisch secundair onderwijs (TSO);
- Kunstsecundair onderwijs (KSO);
- Beroepssecundair onderwijs (BSO).

In het secundair onderwijs worden daarnaast ook klassen ingericht die zich richten op anderstalige nieuwkomers, OKAN (onthaalklas anderstalige nieuwkomers). De voornaamste doelstelling van deze onthaalklassen is de leerlingen zo snel mogelijk Nederlands te leren.

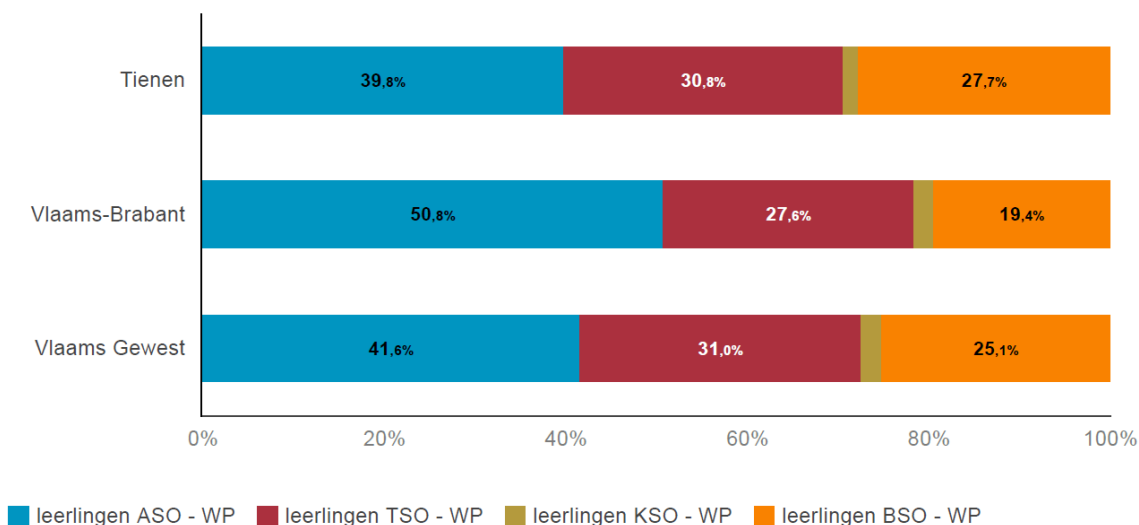
Tabel 2: Leerlingen binnen het gewoon voltijds secundair onderwijs volgens woonplaats, aantal en % t.o.v. alle leerlingen GVSO (2018)

	Tienen	Vlaams-Brabant	Vlaams Gewest
leerlingen OKAN - WP	29	447	3.563
leerlingen GSO A-stroom - WP	594	19.474	113.336
leerlingen GSO B-stroom - WP	135	2.353	19.152
leerlingen ASO - WP	537	21.670	110.417
leerlingen TSO - WP	416	11.768	82.268
leerlingen KSO - WP	23	919	5.989
leerlingen BSO - WP	374	8.271	66.538
Totaal	2.108	64.902	401.263

	Tienen	Vlaams-Brabant	Vlaams Gewest
leerlingen OKAN - WP	1,4	0,7	0,9
leerlingen GSO A-stroom - WP	28,2	30,0	28,2
leerlingen GSO B-stroom - WP	6,4	3,6	4,8
leerlingen ASO - WP	25,5	33,4	27,5
leerlingen TSO - WP	19,7	18,1	20,5
leerlingen KSO - WP	1,1	1,4	1,5
leerlingen BSO - WP	17,7	12,7	16,6
Totaal	100,0	100,0	100,0

Bron: Departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse Gemeenschap | provincies.incijfers.be

Grafiek 1: Leerlingen naar onderwijsvorm in de 2de en 3de graad volgens woonplaats, % t.o.v. alle leerlingen 2de en 3de graad GVS0 (2018)

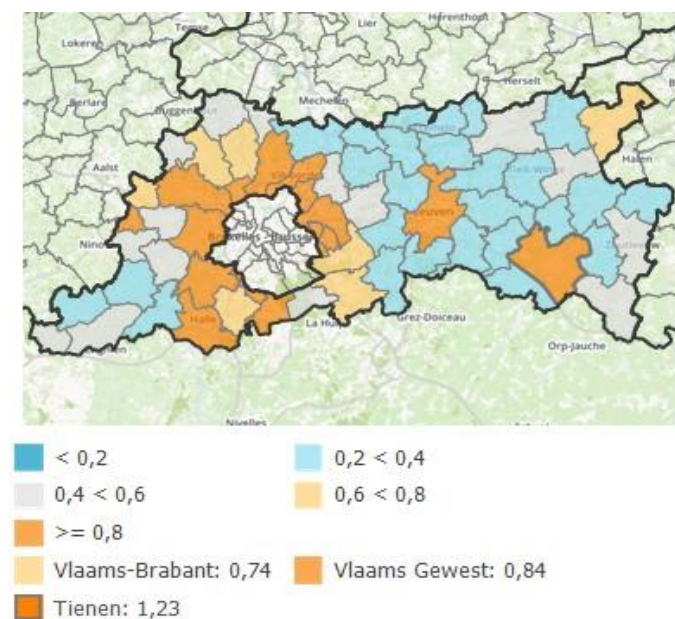
Bron: Departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse Gemeenschap | provincies.incijfers.be

9.1.1. RISICOKENMERKEN VOOR KANSARMOEDE VAN DE TIENSE SCHOOLGAANDE JEUGD

In het kader van het Gelijke Onderwijskansenbeleid worden gegevens over de thuissituatie van kinderen en jongeren verzameld. Om kinderen zoveel mogelijk gelijke kansen te geven, krijgen de scholen een extra pakket lestijden/lesuren en extra werkingsmiddelen voor kinderen die aan bepaalde gelijke kansenindicatoren voldoen. Voor het toekennen van extra werkingsmiddelen in het gewoon onderwijs houdt men rekening met opleidingsniveau moeder, schooltoelage, thuistaal en een buurtindicator.

Als samenvattende indicator wordt vaak de onderwijs kansarmoede-indicator (OKI) berekend. Deze maakt een optelsom van de vier hoger beschreven risicokenmerken gedeeld door het aantal leerlingen en ligt bijgevolg tussen 0 en 4. Hoe hoger de OKI-waarde, hoe groter de kans op kansarmoede. De OKI wordt vaak gebruikt om een vergelijking te maken doorheen de tijd, tussen verschillende gebieden of onderwijsvormen. De OKI van de inwoners van Tienen die gewoon basisonderwijs volgen is **1,23**.

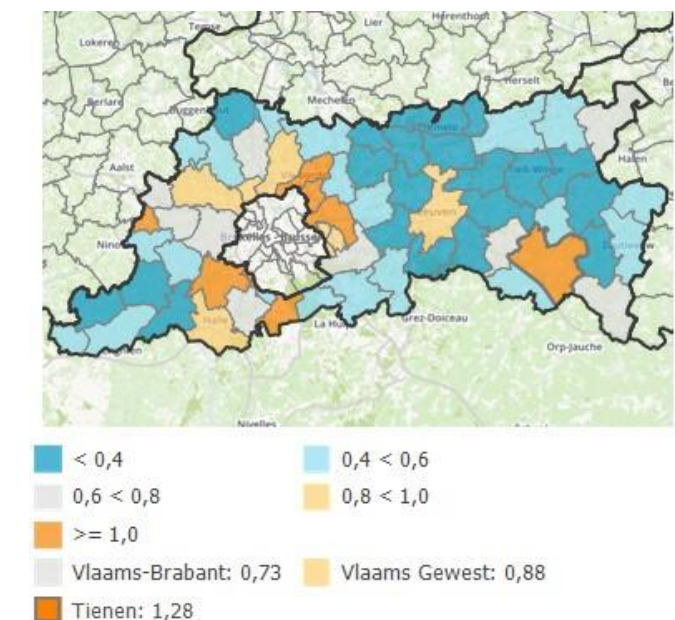
Kaart 1: Gemiddelde OKI gewoon basisonderwijs volgens woonplaats (2018)

Bron: Departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse
Gemeenschap | provincies.incijfers.be

De OKI van de inwoners van Tienen die gewoon voltijds secundair onderwijs volgen is 1,28 (zie kaart 2)

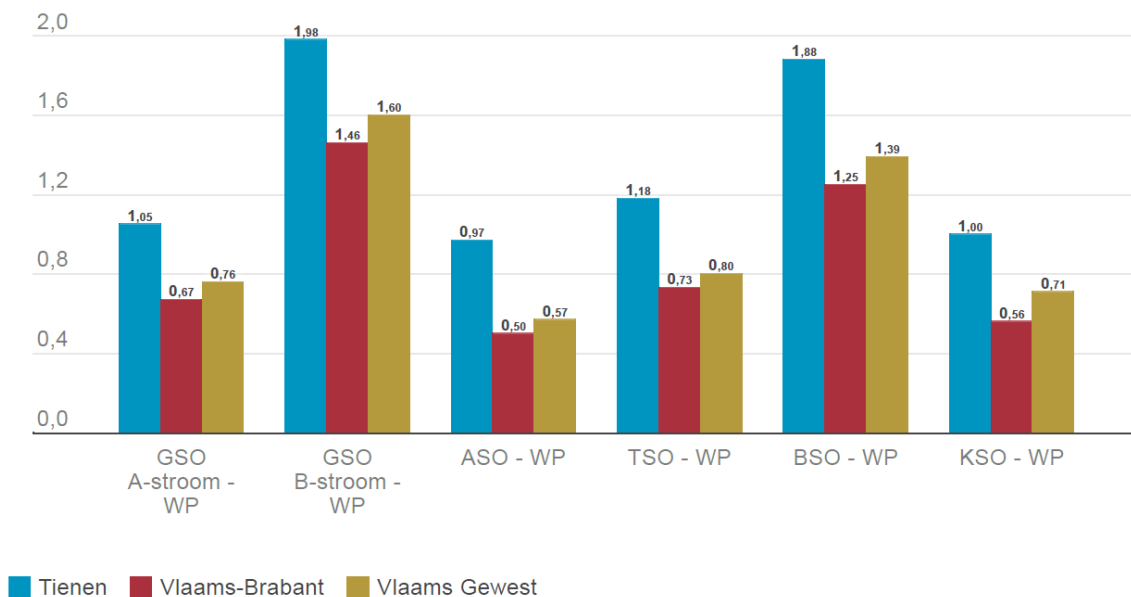
Kaart 2: Gemiddelde OKI gewoon voltijds secundair onderwijs volgens woonplaats (2018)

Bron: Departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse
Gemeenschap | provincies.incijfers.be

De OKI varieert doorgaans sterk tussen de verschillende onderwijsvormen. In de B-stroom en het BSO is er vaak een hogere gemiddelde kansarmoede.

Grafiek 2: Gemiddelde OKI naar onderwijsvorm volgens woonplaats (2018)

Bron: Departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse Gemeenschap | provincies.incijfers.be

9.1.2. SCHOOLSE VERTRAGING EN ZITTEN BLIJVEN VAN DE TIENSE SCHOOLGAANDE JEUGD

De schoolse vordering wordt berekend als het verschil tussen het leerjaar waarin de leerling zich effectief bevindt, ten opzichte van het leerjaar waarin de leerling zich normaalgezien zou bevinden op basis van zijn geboortjaar. Een leerling kan zo schoolse vertraging of voorsprong oplopen, dan wel normaal gevorderd zijn. We bekijken hier enkel de leerlingen die schoolse vertraging hebben. Vaak gaat het hier om een achterstand opgelopen door zittenblijven, maar ook andere zaken kunnen hier spelen. Zo kunnen leerlingen ook later ingestapt zijn in het secundair onderwijs of een atypische schoolloopbaan hebben (bijvoorbeeld 1ste jaar B- stroom -> 1ste jaar A-stroom -> 2de jaar ...).

In Tienen hebben **140** leerlingen van het gewoon voltijds secundair onderwijs een vertraging van twee of meer jaar. Er blijken vaak grote verschillen te zijn naargelang de gevolgde onderwijsvorm. Hierbij moet wel in het achterhoofd gehouden worden dat leerlingen ASO, TSO, KSO en BSO in de 2de en 3de graad zitten, ouder zijn en dus meer kans gehad hebben om twee of meer jaar schoolse vertraging op te lopen dan de leerlingen GSO die in de 1ste graad zitten.

Zittenblijven is een belangrijke reden waardoor een leerling schoolse achterstand kan oplopen. Een zittenblijver is een leerling die in februari van het huidig schooljaar in hetzelfde leerjaar was ingeschreven als in februari van het vorige schooljaar. Over bepaalde leerlingen kan geen uitspraak gedaan worden, omdat ze bijvoorbeeld het voorgaande jaar niet ingeschreven waren in het Vlaams onderwijs of ze ingeschreven waren in het buitengewoon onderwijs, deeltijds beroepssecundair onderwijs, OKAN of modulair onderwijs. Bij de berekening van het percentage wordt geen rekening gehouden met deze leerlingen in de noemer. De onderstaande tabel geeft het aantal en aandeel zittenblijvers in het secundair onderwijs. In sommige gemeenten gaat het om erg kleine cijfers. In dit geval is het beter het driejarig gemiddelde te gebruiken.

Tabel 3: Zittenblijvers in het secundair onderwijs volgens woonplaats, aantal en % t.o.v. alle leerlingen SQ

	Tienen		Vlaams-Brabant		Vlaams Gewest	
	Zittenblijvers secundair onderwijs (aantal)	Zittenblijvers secundair onderwijs (%)	Zittenblijvers secundair onderwijs (aantal)	Zittenblijvers secundair onderwijs (%)	Zittenblijvers secundair onderwijs (aantal)	Zittenblijvers secundair onderwijs (%)
2017	85	4,4	2.588	4,2	14.863	4,0
2018	102	5,1	2.709	4,4	15.566	4,1
2019	113	5,4	2.676	4,2	15.258	4,0
Gemiddelde	100	5,0	2.658	4,3	15.229	4,0

Bron: Departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse Gemeenschap | provincies.incijfers.be

Hoe meer schoolse achterstand een leerling oploopt, hoe meer kans hij heeft om de school vroegtijdig te verlaten. Het departement Onderwijs geeft aan dat leerlingen die twee of meer jaren gedubbeld hebben, 90% meer kans hebben om zonder diploma het onderwijs te verlaten dan leeftijdsgenoten die normaal doorstroomden.

9.1.3. VROEGTIJDIG SCHOOLVERLATEN VAN DE TIENSE SCHOOLGAANDE JEUGD

Een vroegtijdige schoolverlater is een leerling die niet langer leerplichtig is en die het Vlaams secundair onderwijs verlaat zonder kwalificatie met een beroepsfinaliteit of een finaliteit doorstroom hoger onderwijs.

De onderstaande tabel geeft enerzijds het aantal vroegtijdige schoolverlaters. Anderzijds wordt hun aandeel ook binnen de groep van alle schoolverlaters bekeken. Voor beide indicatoren wordt ook het gemiddelde van de drie meest recente jaren gegeven.

Tabel 4: Vroegtijdige schoolverlaters volgens woonplaats, aantal en % t.o.v. alle schoolverlaters

	Tienen		Vlaams-Brabant		Vlaams Gewest	
	Vroegtijdige schoolverlaters (aantal)	Vroegtijdige schoolverlaters (t.o.v. schoolverlaters) (%)	Vroegtijdige schoolverlaters (aantal)	Vroegtijdige schoolverlaters (t.o.v. schoolverlaters) (%)	Vroegtijdige schoolverlaters (aantal)	Vroegtijdige schoolverlaters (t.o.v. schoolverlaters) (%)
2017	41	14,2	14,2	8,4	6.580	10,0
2018	39	12,3	12,3	9,2	6.952	10,7
2019	39	13,7	13,7	10,3	7.413	11,5
Gemiddelde	40	13,4	13,4	9,3	6.982	10,7

Bron: Departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse Gemeenschap | provincies.incijfers.be

9.1.4. SCHOOLPENDEL VAN DE TIENSE SCHOOLGAANDE JEUGD

In deze paragraaf gaan we na of de leerlingen die in Tienen wonen, naar school gaan in de eigen gemeente of naar een school in een andere gemeente pendelen. De gegevens worden hier apart getoond voor de kleuters, leerlingen lager onderwijs en leerlingen secundair onderwijs. De pendel kan immers sterk verschillen naargelang het onderwijsniveau. Dit heeft vooral te maken met aanbod. In een gemeente wordt doorgaans basisonderwijs aangeboden. Kleuters en lagere schoolleerlingen gaan dan ook vaak in eigen buurt naar school. In het secundair onderwijs zijn er meer keuzeopties en bovendien biedt lang niet iedere gemeente secundair onderwijs aan. De uitstroom ligt dan ook vaak hoger in het secundair onderwijs dan in het lager onderwijs.

Tabel 5: Pendel van leerlingen die in Tienen wonen (2018)

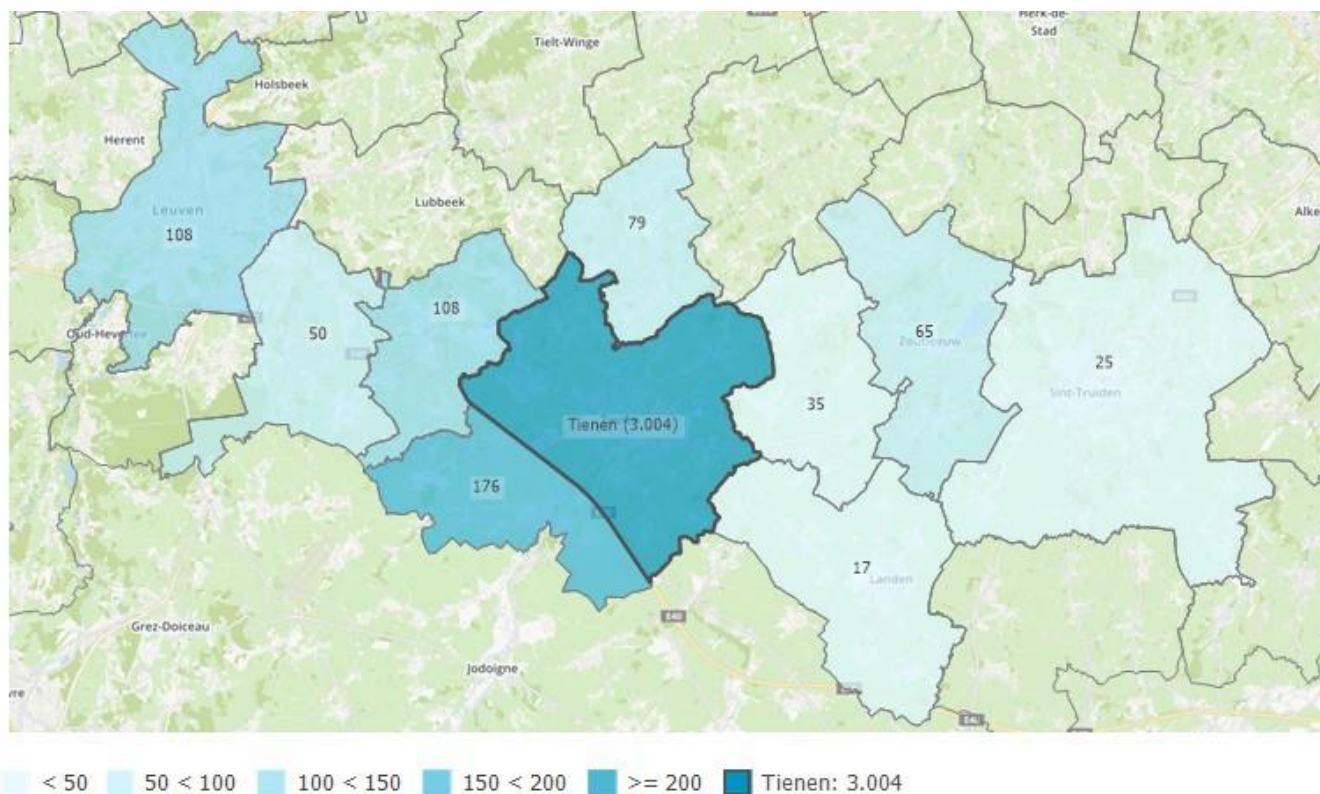
	2017
In kleuteronderwijs die onderwijs volgen in eigen gemeente	1.141
In kleuteronderwijs die onderwijs volgen in een andere gemeente	231
In lager onderwijs die onderwijs volgen in eigen gemeente	1.863
In lager onderwijs die onderwijs volgen in een andere gemeente	505
In secundair onderwijs die onderwijs volgen in eigen gemeente	1.540
In secundair onderwijs die onderwijs volgen in een andere gemeente	640
Totaal	5.920

Bron: Departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse Gemeenschap | provincies.incijfers.be

Van de **3.697** leerlingen basisonderwijs wonend in Tienen gaan **3.004** naar school in de eigen gemeente (80,3%). **19,7%** van alle leerlingen basisonderwijs stromen uit naar een school in een andere gemeente.

De tien gemeenten waar de meeste leerlingen basisonderwijs, wonend in Tienen naar school gaan zijn, in aflopende volgorde: Tienen (3.004 of 80,3 %), Hoegaarden (176 of 4,7 %), Leuven (108 of 2,9 %), Boutersem (108 of 2,9 %), Glabbeek (79 of 2,1 %), Zoutleeuw (65 of 1,7 %), Bierbeek (50 of 1,3 %), Linter (35 of 0,9 %), Sint-Truiden (25 of 0,7 %), Landen (17 of 0,5 %).

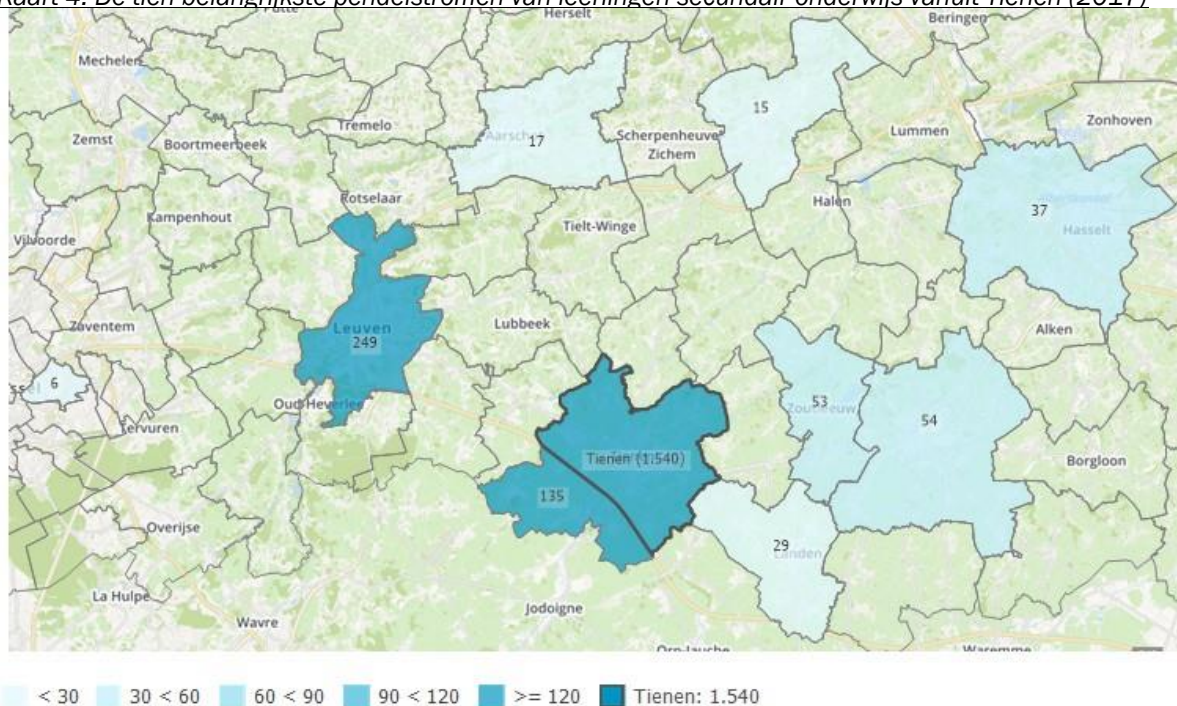
Kaart 3: De tien belangrijkste pendelstromen van leerlingen basisonderwijs vanuit Tienen (2017)

Bron: Departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse Gemeenschap | provincies.incijfers.be

Van de **2.265** leerlingen secundair onderwijs wonend in Tienen gaan **1.540** naar school in de eigen gemeente (**70,6%**). **29,4%** van alle leerlingen secundair onderwijs stromen uit naar een secundaire school in een andere gemeente. Gezien niet in elke gemeente secundair onderwijs wordt aangeboden is de dynamiek voor het secundair onderwijs mogelijk heel anders dan die van het basisonderwijs. De 10 Vlaamse en Brusselse gemeenten waar de meeste leerlingen secundair onderwijs, wonend in **Tienen** naar school gaan zijn, in aflopende volgorde: Tienen (1.540 of 70,6 %), Leuven (249 of 11,4 %), Hoegaarden (135 of 6,2 %), Sint-Truiden (54 of 2,5 %), Zoutleeuw (53 of 2,4 %), Hasselt (37 of 1,7 %), Landen (29 of 1,3 %), Aarschot (17 of 0,8 %), Diest (15 of 0,7 %), Sint-Lambrechts-Woluwe (6 of 0,3 %).

Kaart 4: De tien belangrijkste pendelstromen van leerlingen secundair onderwijs vanuit Tienen (2017)

Bron: Departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse Gemeenschap | provincies.incijfers.be

9.2. LEERLINGENAANTALLEN VAN KINDEREN IN TIENSE SCHOLEN (ONGEACHT HUN WOONPLAATS)

In dit luik bekijken we het geselecteerde gebied als plaats waar de kinderen naar school gaan. De leerlingen die hier beschreven worden, wonen dus niet per definitie in Tienen maar zijn er wel ingeschreven in een school. Achtereenvolgens wordt het basisonderwijs en het secundair onderwijs besproken.

9.2.1. LEERLINGENAANTALLEN VAN HET TIENSE BASISONDERWIJS

In Tienen gaan **3.495** leerlingen naar het basisonderwijs; **1.290** kleuters en **2.205** lagere schoolleerlingen.

Tabel 6: Leerlingen basisonderwijs volgens vestigingsplaats van de school, aantal en % t.o.v. alle leerlingen BO (2018)

	Tienen	Vlaams-Brabant	Vlaams Gewest
leerlingen gewoon kleuteronderwijs - VP	1.282	43.095	251.786
leerlingen buitengewoon kleuteronderwijs - VP	8	157	1.842
leerlingen gewoon lager onderwijs - VP	2.112	71.708	422.655
leerlingen buitengewoon lager onderwijs - VP	93	2.859	23.752
Totaal	3.495	117.819	700.035

	Tienen	Vlaams-Brabant	Vlaams Gewest
leerlingen gewoon kleuteronderwijs - VP	36,7	36,6	36,0
leerlingen buitengewoon kleuteronderwijs - VP	0,2	0,1	0,3
leerlingen gewoon lager onderwijs - VP	60,4	60,9	60,4
leerlingen buitengewoon lager onderwijs - VP	2,7	2,4	3,4
Totaal	100,0	100,0	100,0

Bron: Departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse Gemeenschap | provincies.incijfers.be

9.2.2. SCHOOLPENDEL, AANTREKKINGSKRACHT VAN DE BASISCHOLEN IN TIENEN

Tot slot bekijken we voor het basisonderwijs de schoolpendel vanuit het standpunt van Tienen als vestigingsplaats van de scholen. Doorgaans wordt dit omschreven als de aantrekkingskracht van de betreffende gemeente(n) als schoolplaats. Onderstaande tabel toont, naast de leerlingen in dezelfde gemeente wonen én naar school gaan, de grootte van de instroom. Deze laatste groep zijn de leerlingen die niet de gemeente wonen, maar er wel naar school gaan.

Tabel 7: Leerlingen die in gemeente naar school gaan (2017)

	2017
In kleuteronderwijs die onderwijs volgen in eigen gemeente	1.141
In kleuteronderwijs die uit een andere gemeente komen	152
In lager onderwijs die onderwijs volgen in eigen gemeente	1.863
In lager onderwijs die uit een andere gemeente komen	355
Totaal	3.511

Bron: Departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse Gemeenschap | provincies.incijfers.be

De aantrekkingskracht van een gemeente als schoolgemeente wordt vaak weergegeven als een instroomratio. Dit is het aandeel niet-inwoners of instromers ten opzichte van het totale aantal

leerlingen dat naar een school in de geselecteerde gemeente gaat. In Tienen gaat het om **11,8%** van de kleuters die instromen vanuit een andere gemeente en **16,0%** van de leerlingen lager onderwijs.

Om de centrumfunctie van een gemeente als schoolgemeente te bekijken is het daarenboven van belang rekening te houden met het pendelsaldo. Dit saldo wordt berekend als het aantal instromende leerlingen verminderd met het aantal uitstromende leerlingen. Een negatieve waarde geeft aan dat de instroom kleiner is dan de uitstroom. In Tienen zijn er **152** kleuters en **355** leerlingen lager onderwijs die instromen, en **231** kleuters en **505** leerlingen lager onderwijs die uitstromen. In Tienen is dit saldo dus **-79** kleuters en **-150** leerlingen lager onderwijs.

9.2.3. LEERLINGENAANTALLEN VAN HET TIENSE SECUNDAIR ONDERWIJS

In Tienen gaan **3.044** leerlingen naar het secundair onderwijs; **3.044** onder hen volgen gewoon voltijds secundair onderwijs, **0** buitengewoon secundair onderwijs en **0** deeltijds beroepssecundair onderwijs.

Het aangeboden gewoon voltijds secundair onderwijs (GVSO) wordt verder ingedeeld in graden en onderwijsvormen. De 1ste graad bestaat uit één enkele onderwijsvorm, het gemeenschappelijk secundair onderwijs (GSO). Er wordt wel een onderscheid gemaakt tussen de A-stroom en de B-stroom waarbij de laatste gericht is op doorstroom naar het beroepssecundair onderwijs. In de 2de en 3de graad worden de studierichtingen ingedeeld in 4 onderwijsvormen: het algemeen secundair onderwijs (ASO), het technisch secundair onderwijs (TSO), het kunstsecundair onderwijs (KSO) en het beroepssecundair onderwijs (BSO). Tot slot is er ook de onthaalklas voor anderstalige nieuwkomers, OKAN, die als voornaamste doelstelling heeft nieuwkomers zo snel mogelijk Nederlands te leren.

Tabel 9: Leerlingen per aangeboden onderwijsvorm volgens vestigingsplaats, aantal en % t.o.v. alle leerlingen GVSO (2018)

	Tienen	Vlaams-Brabant	Vlaams Gewest
leerlingen OKAN - VP	43	412	3.568
leerlingen GSO A-stroom - VP	845	18.998	114.859
leerlingen GSO B-stroom - VP	176	2.498	19.858
leerlingen ASO - VP	808	20.337	111.083
leerlingen BSO - VP	491	8.307	69.158
leerlingen TSO - VP	681	11.604	83.964
leerlingen KSO - VP	0	420	5.707
Totaal	3.044	62.576	408.197

	Tienen	Vlaams-Brabant	Vlaams Gewest
leerlingen OKAN - VP	1,4	0,7	0,9
leerlingen GSO A-stroom - VP	27,8	30,4	28,1
leerlingen GSO B-stroom - VP	5,8	4,0	4,9
leerlingen ASO - VP	26,5	32,5	27,2
leerlingen BSO - VP	16,1	13,3	16,9
leerlingen TSO - VP	22,4	18,5	20,6
leerlingen KSO - VP	0,0	0,7	1,4
Totaal	100,0	100,0	100,0

Bron: Departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse Gemeenschap | provincies.incijfers.be

9.2.4. SCHOOLPENDEL, AANTREKKINGSKRACHT VAN DE SECUNDAIRE SCHOLEN IN TIENEN

Tot slot bekijken we voor de secundaire scholen de aantrekkingskracht van Tienen als schoolplaats voor het secundair onderwijs. Onderstaande tabel toont onder meer de grootte van de instroom. Dit zijn de leerlingen die niet in Tienen wonen, maar er wel naar school gaan.

Tabel 12: Leerlingen secundair onderwijs die in gemeente naar school gaan (2017)

	2017
In secundair onderwijs die uit een andere gemeente komen	1.418
In secundair onderwijs die onderwijs volgen in eigen gemeente	1.540
Totaal	2.958

Bron: Departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse Gemeenschap | provincies.incijfers.be

De aantrekkingskracht van de gemeente als schoolgemeente wordt vaak vertaald als een instroomratio. Dit is het aandeel niet-inwoners of instromers ten opzichte van het totale aantal leerlingen dat naar een school in de geselecteerde gemeente gaat. Voor Tienen is dit **47,9%** van de leerlingen.

Het is mogelijk dat een gemeente veel instromende scholieren ontvangt, maar dat er omgekeerd ook veel scholieren uit die gemeente in een andere gemeente naar school gaan. Om die reden is het van belang ook rekening te houden met het pendelsaldo. Dit saldo wordt berekend als het aantal instromende leerlingen verminderd met het aantal uitstromende leerlingen secundair onderwijs. Tienen telt **1.418** instromers en **640** uitstromers, het saldo is dus **778**.

9.3. CAPACITEITSPROBLEMATIEK SCHOOLINFRASTRUCTUUR IN HET SECUNDAIR ONDERWIJS

Heel wat steden kampen momenteel of in de nabije toekomst met een tekort aan plaatsen in het onderwijs. In Tienen is dit ook het geval. De Vlaamse regering besliste op 19 oktober 2018 om extra middelen te investeren in extra plaatsen op school in Vlaanderen voor de periode 2019-2021. De selectie van gemeenten waar scholen extra capaciteitsmiddelen kunnen ontvangen, gebeurde op basis van een nieuwe wetenschappelijke studie die de vraag en het aanbod inzake schoolcapaciteit zowel in het basisonderwijs als in het secundair onderwijs in kaart bracht.

Deze nieuwe Capaciteitsmonitor schoolinfrastructuur leerplichtonderwijs toont aan dat de verwachte capaciteitsdruk in het secundair onderwijs (schooljaar 2024-2025) het noodzakelijk maakt om in Tienen bijkomende plaatsen in het secundair onderwijs te voorzien.

De scholen op ons grondgebied zullen financieel ondersteund worden om de capaciteit in het secundair onderwijs te verhogen. Voor capaciteitsprojecten in het secundair onderwijs wordt voor Tienen een bedrag van 2.763.000 euro voorzien. Met het opzetten van kwalitatieve capaciteitsprojecten dienen de capaciteitsnoden in het secundair onderwijs in Tienen gelenigd te worden.

9.4. TEVREDENHEID OVER ONDERWIJSVOORZIENINGEN

Tabel 11: Aandeel (%) van de inwoners dat tevreden is over de onderwijsvoorzieningen (2017)

	Ontevreden	Neutraal	Tevreden
Tienen	3%	10%	86%
Vlaams Gewest	3%	9%	87%

Bron: Gemeentemonitor 2018

Ten opzichte van het Vlaams Gewest scoort Tienen gemiddeld inzake de tevredenheid van de burgers over de onderwijsvoorzieningen in onze stad.

10. ONDERNEMEN EN ARBEIDSMARKT

Het economisch beleid heeft een flinke vlucht voorwaarts genomen. Bovenop het organiseren van een basisdienstverlening voor ondernemers en het uitvoeren van een aantal opgelegde taken, moeten stadsbesturen nu resoluut kiezen voor een meer proactieve houding. Het ontwikkelen van een visie, het durven gaan voor innovatieve projecten en het herdenken van de dienstverlening maken nu deel uit van het economisch beleid. Het integrale beleid, waarbij economie een synergie vormt met andere relevante beleidsdomeinen, krijgt stilaan vorm.

Economie dient benaderd te worden als horizontaal beleidsdomein met verwevenheid met andere beleidsdomeinen zoals ruimtelijke ordening, milieu, mobiliteit, werkgelegenheid en fiscaliteit. Om een goede inbreng in de integrale beleidsplanning te kunnen garanderen, blijft een duidelijke visie op het economisch leven en de uitdagingen die aangepakt moeten worden, evenwel onmisbaar.

Tienen heeft belangrijke troeven om bedrijven, winkels en zelfstandigen aan te trekken :

- goede ligging vlakbij de autosnelweg E40
- op relatief korte afstand van Leuven, Brussel en Zaventem
- de Feed Food Health campus is een unieke kenniscluster die ruimte biedt voor onderzoek en bedrijvigheid in het brede domein van gezonde voeding voor mens en dier
- tal van gevestigde bedrijven in Tienen
- nabijheid en intensief samenwerkingsverband met de KU Leuven
- Tienen beschikt over een duurzaam en dynamisch economisch netwerk (o.m. Businessclub, VOKA, KwiXX, Unizo).

Als lokaal bestuur zetten we in op het faciliteren van het ondernemerschap in de meest ruime betekenis. De dienst lokale economie ziet erop toe dat vergunningen binnen de kortst mogelijke termijn kunnen afgeleverd kunnen worden.

10.1. ONDERNEMINGEN

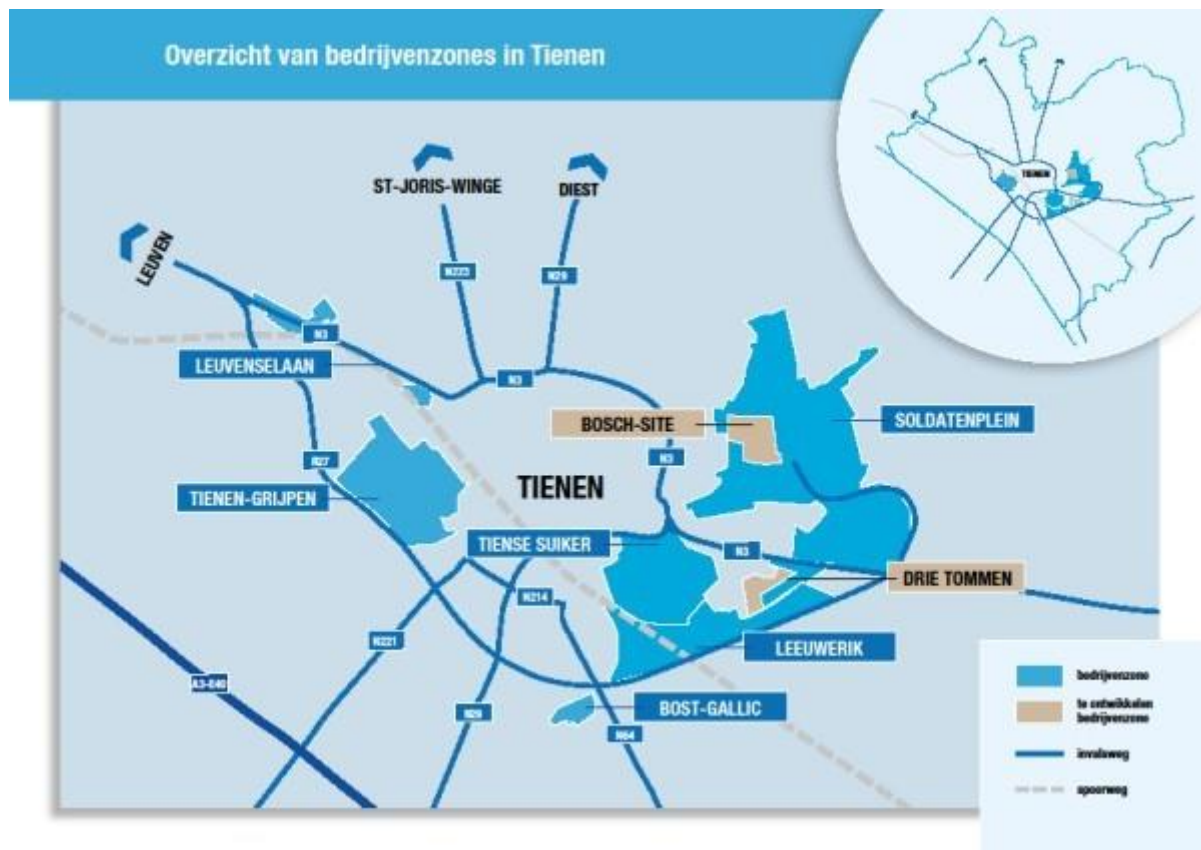
10.1.1. BEDRIJVENZONES

Tienen is een aantrekkelijke vestigingsstad voor bedrijven. De stad Tienen telt vandaag acht bedrijvzones:

- bedrijvzone Soldatenplein met Bosch-site;
- bedrijvzone Bost-Gallic;
- bedrijvzone Tienen-Grijpen;
- bedrijvzone Leeuwerik;
- bedrijvzone Drie tommen;
- bedrijvzone Tiense suiker;
- bedrijvzone Leuvenselaan;
- Feed Food Health-campus.

Kaart 1: Overzicht van de bedrijvzones in Tienen

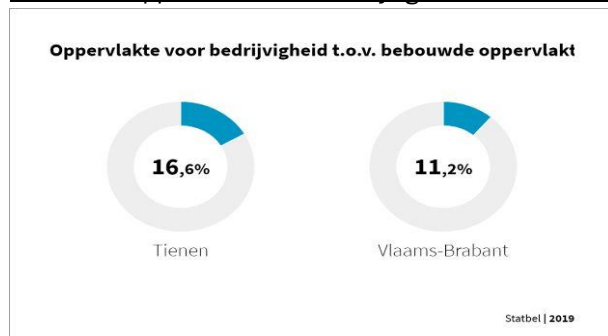
De stad heeft nog 43 ha industriegebied beschikbaar aan de Ambachtenlaan om bijkomende lokale en regionale bedrijventerreinen te ontwikkelen (goedkeuring van het deelplan 'Regionaal bedrijventerrein Soldatenveld'). In de nieuwe KMO-zone de Drie Tommen in Grimde is 2,1 ha ruimte beschikbaar voor bedrijven.

De Biogenerator FFH regio Leuven-Tienen-Port is een incubatiecentrum dat startende bedrijven uit de landbouw en voedingssector ondersteunt. Partners hier zijn de POM Vlaams Brabant, Interleuven, De Tiense Suikerraffinaderij, Kim's Chocolates, Kestens Invest, Nelissen, Bemefa en Blankedale.

10.1.2. RUIMTE VOOR ONDERNEMEN

In Tienen is **16,6%** van de bebouwde oppervlakte bestemd voor bedrijvigheid. Dit lijkt vrij veel ten opzichte van 11,2 % in Vlaams-Brabant en 15,8% in het Vlaams Gewest, maar in de cluster van de steden en gemeenten met 30.000 tot 50.000 inwoners is 19% van de bebouwde oppervlakte bestemd voor bedrijvigheid.

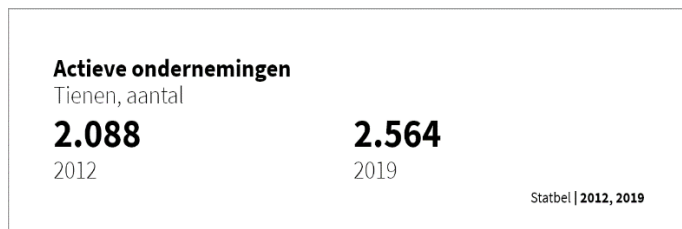
Grafiek 1: Oppervlakte voor bedrijvigheid tov bebouwde oppervlakte

10.1.3. EVOLUTIE VAN HET AANTAL ONDERNEMINGEN

Het aantal ondernemingen in Tienen stijgt jaarlijks, maar hetzelfde fenomeen doet zich voor bij de andere gemeenten in het Arr. Leuven en de provincie Vlaams-Brabant.

Grafiek 2: Evolutie aantal actieve ondernemingen in Tienen (2012 vs 2019)

De stijging in Tienen is te verklaren door het hoge aantal bedrijvzones (zowel KMO als industrie). De verwachting is dat deze cijfers in de volgende jaren zullen blijven stijgen aangezien er verder zal geïnvesteerd worden in bijkomende ontwikkelingen zoals de industriezone aan de Ambachtenlaan.

Grafiek 3: Ontwikkeling actieve ondernemingen t.o.v. vorig jaar

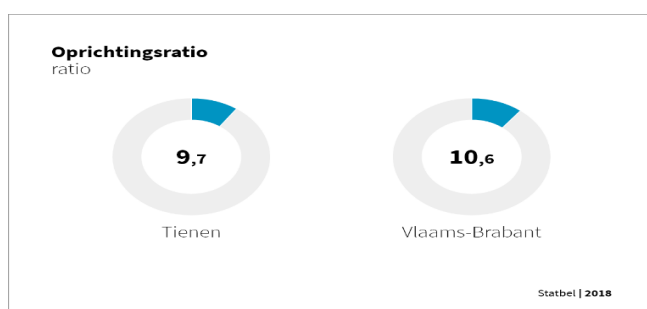

Uit deze grafiek blijkt wel dat het laatste jaar in Tienen een vertraging is opgetreden wat de ontwikkeling van actieve ondernemingen betreft ten opzichte van het gemiddelde in Vlaams-Brabant.

10.1.4. OPRICHTINGSRATIO

De oprichtingsratio geeft de verhouding weer tussen het aantal oprichtingen in een bepaald jaar tegenover het aantal ondernemingen in dat jaar:

Grafiek 4: Oprichtingsratio Tienen

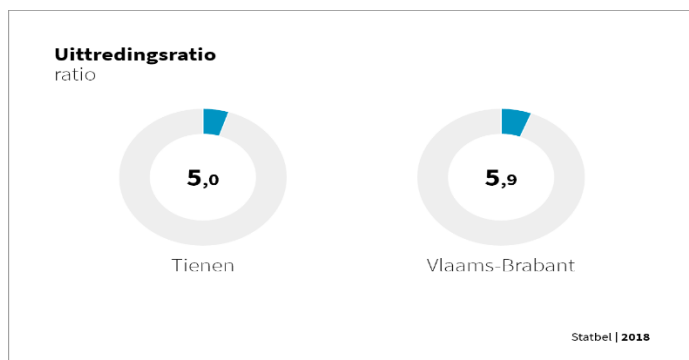
De oprichtingsratio ligt in het jaar 2018 in Tienen lager dan gemiddeld in de andere steden en gemeenten van de provincie Vlaams-Brabant. We kunnen spreken van een echte trend want reeds verschillende jaren ligt de oprichtingsratio in Tienen lager dan gemiddeld in het Arr. Leuven en de provincie Vlaams-Brabant. Als we deze trend willen keren zullen we meer moeten gaan inzetten op het aantrekken van nieuwe KMO's en bedrijven.

10.1.5. UITTREDINGSRATIO

De uittredingsratio geeft de verhouding weer tussen het aantal stopzettingen in een bepaald jaar tegenover het aantal actieve ondernemingen in dat jaar.

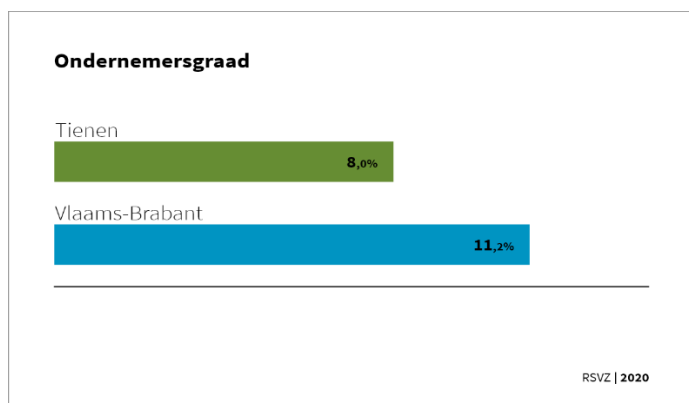
De uittredingsratio in Tienen licht iets lager dan het gemiddelde van de andere gemeenten in de provincie Vlaams-Brabant.

Grafiek 5: Uittredingsratio Tienen

10.1.6. ONDERNEMINGSGRAAD

Grafiek 6: Ondernemersgraad Tienen

De ondernemersgraad geeft het aantal zelfstandigen en helpers in hoofdberoep aan ten opzichte van het aantal inwoners van 15-64 jaar. De ondernemersgraad in Tienen ligt opmerkelijk lager dan de gemiddelde ondernemersgraad van de andere steden en gemeenten in de provincie Vlaams-Brabant.

10.2. LAND- EN TUINBOUWBEDRIJVEN

10.2.1. EVOLUTIE AANTAL LAND- EN TUINBOUWBEDRIJVEN

Grafiek 7: Aantal land- en tuinbouwbedrijven

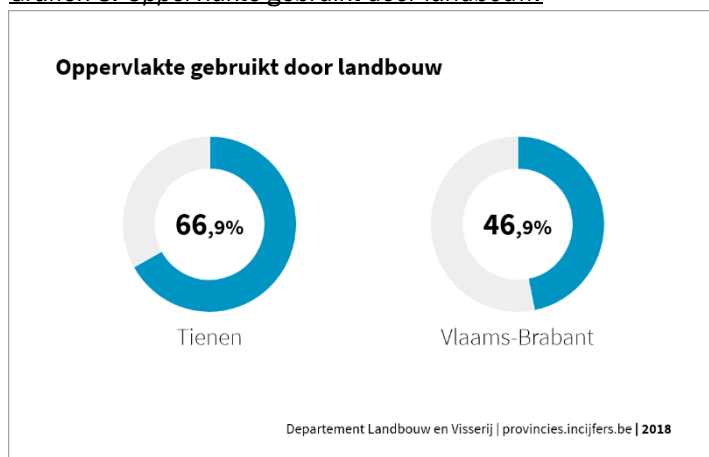

De tendens in het aantal land- en tuinbouwbedrijven in Tienen is dalend maar zeker niet spectaculair. Deze sector blijft zeer belangrijk voor onze stad. De landbouwbedrijven kan je ook niet meer vergelijken met de landbouwbedrijven van 10 jaar geleden. Toch mag de schaalvergroting niet overdreven worden. Doordat vooral kleine bedrijven hun activiteiten stopzetten, gaan de resterende bedrijven statistisch gezien vanzelf groter worden qua schaalgrootte.

10.2.2. OPPERVLAKTE GEBRUIKT DOOR LANDBOUW

Dat de landbouwsector belangrijk blijft voor Tienen blijkt tevens uit volgende grafiek:

Grafiek 8: Oppervlakte gebruikt door landbouw:

10.2.3. BEDRIJVEN MET LANDBOUWPRODUCTIE

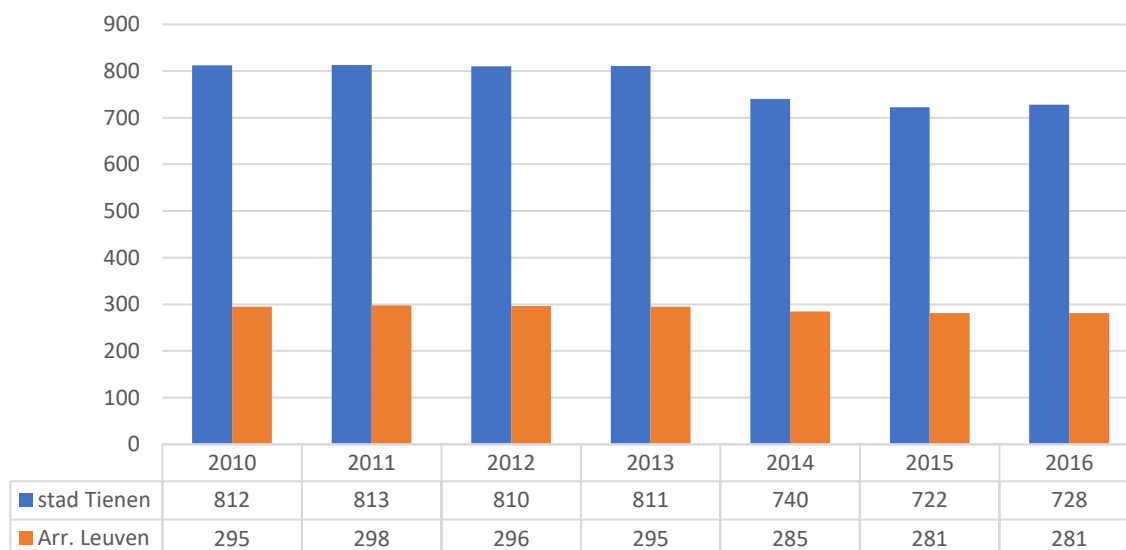
Grafiek 9: Bedrijven met landbouwproductie:

10.3. DETAILHANDEL

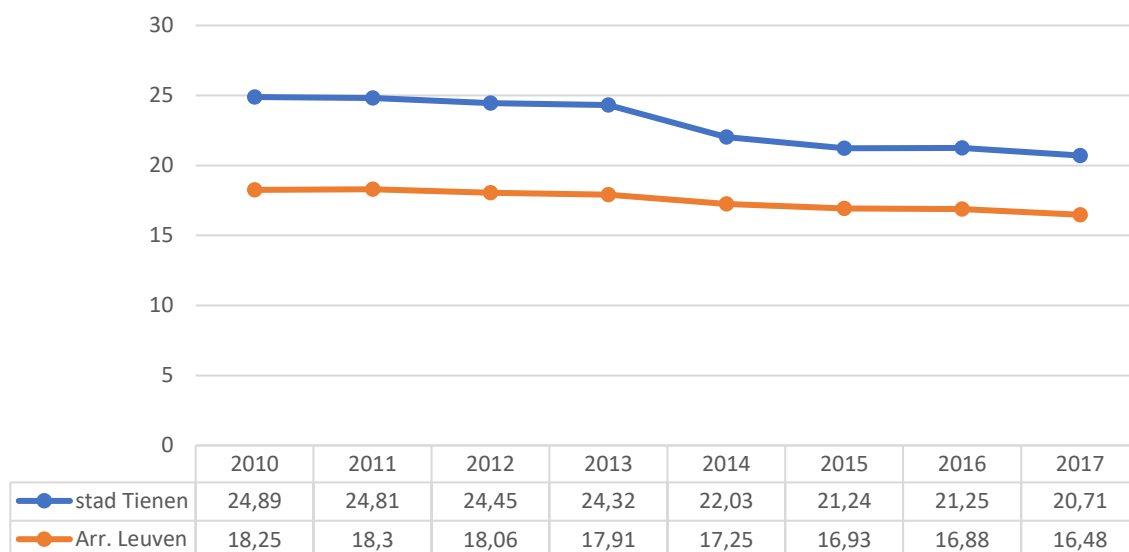
In Tienen is een sterk dalende negatieve trend in het aantal commerciële panden (niet leegstand + leegstand) waar te nemen: in absolute cijfers gaat het over een afname van 812 naar 692 panden voor de periode 2010-2018.

Grafiek 10: Evolutie aantal handelspanden

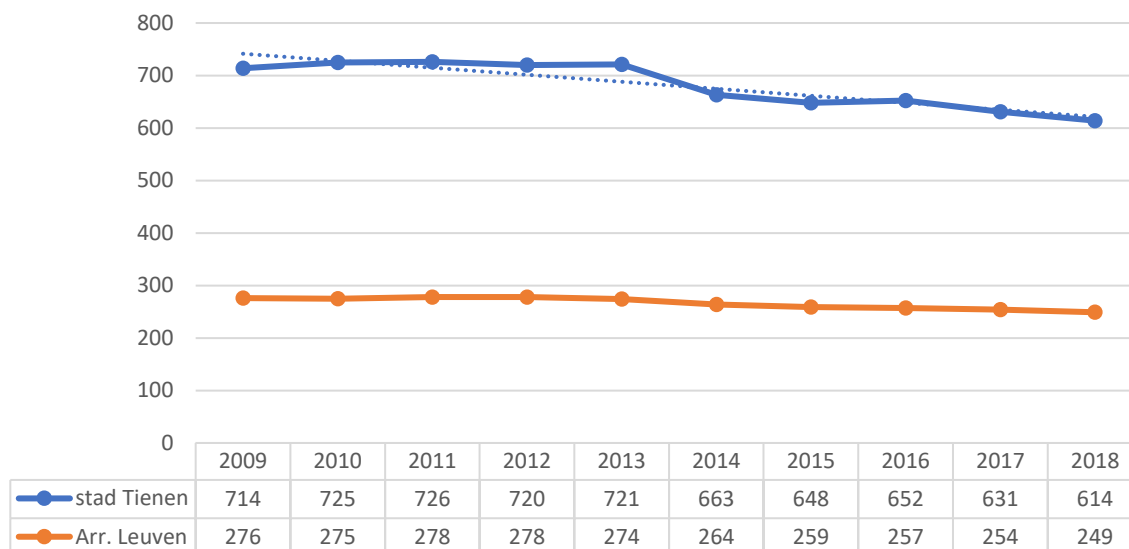
Bron: Provincies in cijfers

Vooraf in het jaar 2014 kende Tienen een forse daling van het aantal handelspanden. Sindsdien blijft de algemene trend in dalende lijn.

Grafiek 11: Handelspanden ten opzichte van inwoners (1.000/gemeente)

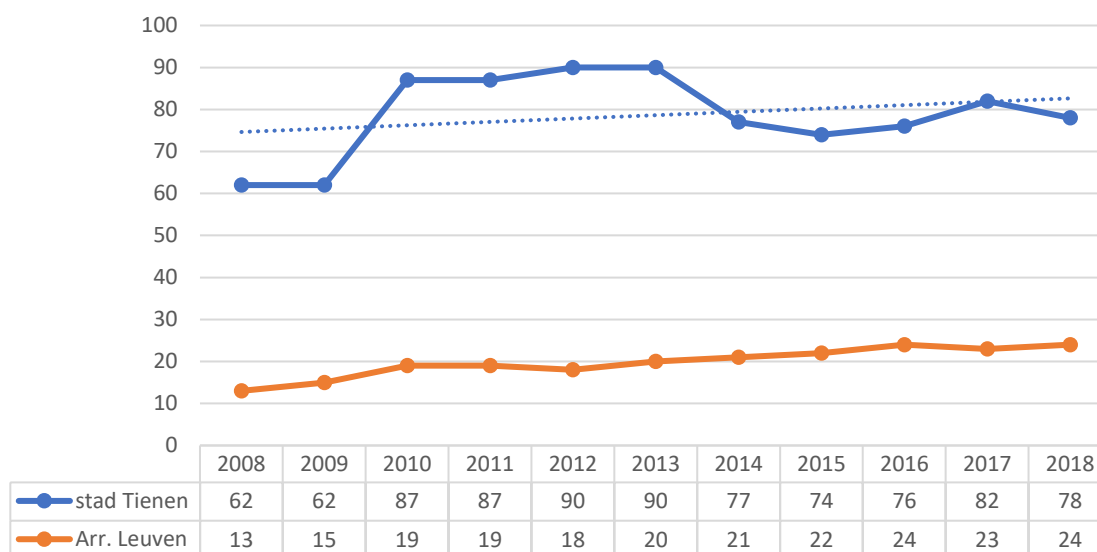
Bron: Provincies in Cijfers

In Tienen zijn 20,71 handelspanden in brede zin per 1000 inwoners (2017). Dit aantal is gemiddeld hoger dan in de andere gemeenten en steden van ons arrondissement, maar de daling van het aantal handelspanden is wel hoger in Tienen dan in de rest van ons arrondissement. Ter vergelijking: in gemeentecuster gemeenten met 30.000 tot 50.000 inwoners is dat 20,21 per 1000 inwoners. Tienen zit dus op het gemiddelde met vergelijkbare steden en gemeenten, maar in 2008 was dit aantal echter nog 23,99 in Tienen en 21,39 in de gemeentecuster van de gemeenten van 30.000 tot 50.000 inwoners.

Grafiek 12: Overzicht gevulde handelspanden

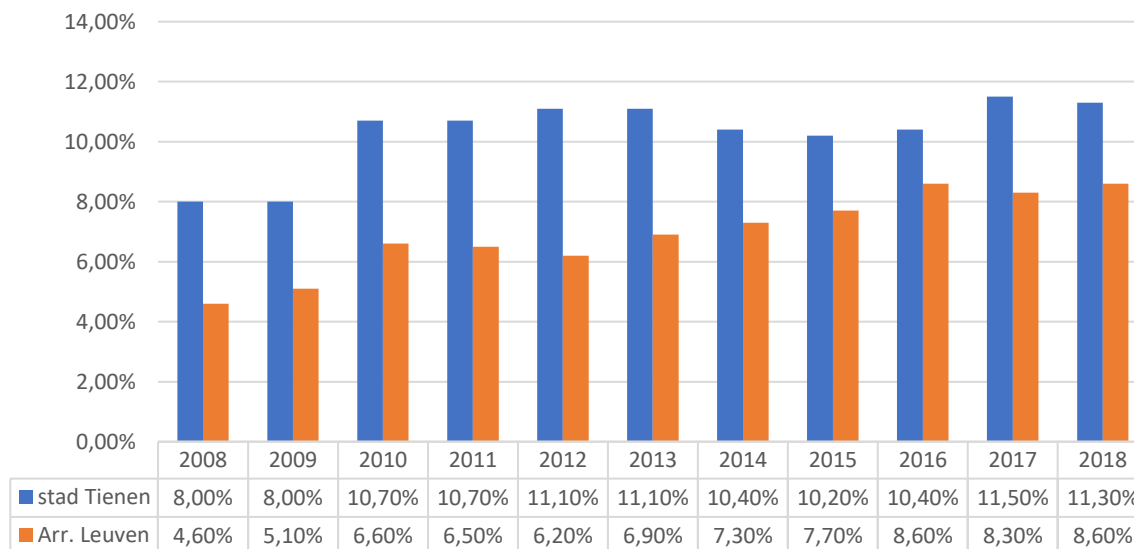
Bron: Provincies in Cijfers

Het aantal gevulde handelspanden in Tienen kent sinds 2010 een dalende trend.

Grafiek 13: Overzicht leegstaande handelspanden

Bron: Provincies in Cijfers

Een belangrijk probleem te Tienen blijft is de leegstand. De leegstand is de laatste jaren wel vrij stabiel en niet meer zo hoog als op zijn hoogtepunt in 2013.

Grafiek 14: Percentage leegstaande handelspanden

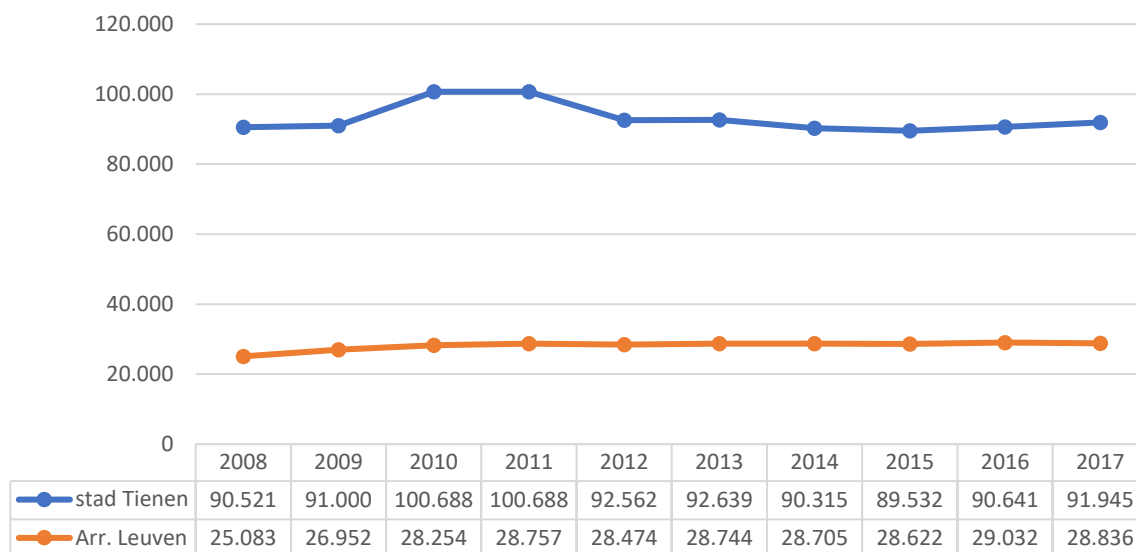
Bron: Provincies in Cijfers

Tienen kent een vrij hoog leegstandscijfer (ca. 11,3 % in 2018). T.o.v. de andere steden en gemeenten in het Arr. Leuven blijft dit cijfer hoger maar een tendens is wel merkbaar dat de leegstandscijfers in de andere gemeenten van het arrondissement lichtjes sterker aan het stijgen zijn. In Tienen merken we de laatste jaren een zekere stabilisering van de leegstand.

Als we kijken naar het soort leegstand (op basis van gegevens voor het jaar 2017), zien we dat het basisaandeel bestaat uit de zogenaamde frictieleegstand (37,8 %). Het zijn panden die minder dan 1 jaar leeg staan. De langdurige leegstand is ook goed voor 32,9 % en betreft panden die tussen 1-3 jaar leegstaan. De laatste categorie is de structurele leegstand (29,3 %) met panden die langer dan 3 jaar leegstaan.

Voornamelijk de twee laatste categorieën vormen een aandachtspunt voor het beleid op zowel korte, middellange als lange termijn. Leegstandscijfers zijn steeds een momentopname maar voor deze 2 categorieën geldt deze redenering uiteraard niet.

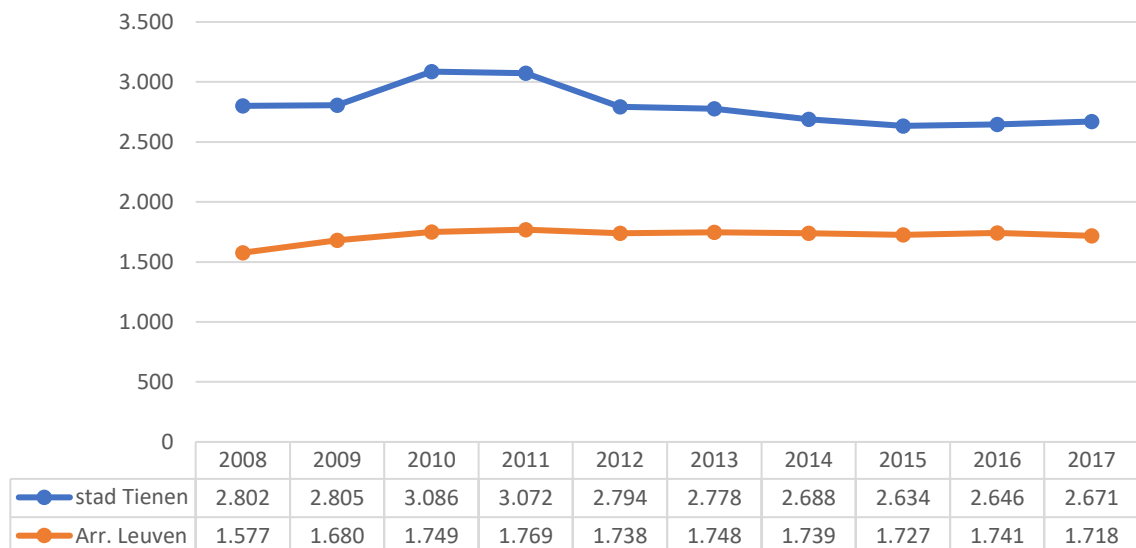
Grafiek 15: Winkeloppervlakte

Bron: Provincies in Cijfers

Een andere belangrijke parameter bij de inblik in het handelsaanbod is de winkelvloeroppervlakte. De laatste jaren is, na een jarenlange dalende trend, weer een lichte stijging vast te stellen van de winkelvloeroppervlakte in Tienen. Een belangrijk gegeven daarbij is evenwel dat de totale oppervlakte aan leegstand van handelspanden tussen 2008 en 2017 gestegen is van 6.253 m² naar 10.604 m².

Grafiek 16: Winkelvloeroppervlakte per 1.000 inwoners

Bron: Provincies in Cijfers

Globaal gesteld kunnen we stellen dat de winkelvloeroppervlakte in Tienen, t.o.v. de steden en gemeenten in het Arr. Leuven, veel hoger is wat voornamelijk te verklaren valt door onze stedelijke functie.

10.4. WINKELGEBIEDEN

In Tienen is veel verspreide bewinkeling. In eerste instantie gaat het om een groepering per straat/zone, winkelgebieden genaamd.

WINKELGEBIEDEN *	PANDEN					WVO				
	2008	2016	2017	Evolutie 2008-2017	Evolutie 2016-2017	2008	2016	2017	Evolutie 2008-2017	Evolutie 2016-2017
Verspreide bewinkeling Tienen	213	204	195	-8,5 %	-4,4 %	23 416 m ²	26 906 m ²	26 273 m ²	12,2 %	-2,4 %
Centrum Tienen	380	339	340	-10,5 %	0,3 %	32 182 m ²	25 534 m ²	25 888 m ²	-19,6 %	1,4 %
Baanconcentratie Ambachtenlaan	6	6	7	16,7 %	16,7 %	12 900 m ²	14 723 m ²	16 473 m ²	27,7 %	11,9 %
Baanconcentratie Leuvenselaan-Tienen	-	-	29	-	-	-	-	11 120 m ²	-	-
Slachthuisstraat	7	7	7	0,0 %	0,0 %	4 665 m ²	4 522 m ²	4 522 m ²	-3,1 %	0,0 %
Verspreide bewinkeling Hakendover	30	33	30	0,0 %	-9,1 %	4 200 m ²	4 342 m ²	4 268 m ²	1,6 %	-1,7 %
Baanconcentratie Leuvenselaan-Kumtich	-	-	9	-	-	-	-	1 100 m ²	-	-
Verspreide bewinkeling Goetsenhoven	10	10	10	0,0 %	0,0 %	160 m ²	500 m ²	500 m ²	212,5 %	0,0 %
Centrum Oplinter	16	16	15	-6,3 %	-6,3 %	190 m ²	416 m ²	366 m ²	92,6 %	-12,0 %
Verspreide bewinkeling Bost	13	14	16	23,1 %	14,3 %	290 m ²	305 m ²	365 m ²	25,9 %	19,7 %
Verspreide bewinkeling Kumtich	19	19	17	-10,5 %	-10,5 %	400 m ²	355 m ²	355 m ²	-11,3 %	0,0 %
Verspreide bewinkeling Vissenaken	12	14	14	16,7 %	0,0 %	705 m ²	640 m ²	290 m ²	-58,9 %	-54,7 %
Centrum Grimde	13	11	12	-7,7 %	9,1 %	225 m ²	235 m ²	235 m ²	4,4 %	0,0 %
Verspreide bewinkeling Oplinter	10	8	8	-20,0 %	0,0 %	400 m ²	190 m ²	190 m ²	-52,5 %	0,0 %
Verspreide bewinkeling Oorbeek	5	2	2	-60,0 %	0,0 %	50 m ²	0 m ²	0 m ²	-100,0 %	-
Verspreide bewinkeling Sint-Margriete-Houtem	2	2	2	0,0 %	0,0 %	-	0 m ²	0 m ²	-	-
Baanconcentratie Leuvenselaan	39	43	-	-	-	10 703 m ²	11 973 m ²	-	-	-
TOTAAL TIENEN	775	728	713	-8,0 %	-2,1 %	90 486 m²	90 641 m²	91 945 m²	1,6 %	1,4 %

Daar bovenop worden er te Tienen ook 6 handelsconcentraties aangeduid:

Handelsconcentratie	Panden	WVO	Opvallend
Centrum Tienen	340	25.888 m ²	36,7 % shopping 20% leegstand
Baanconcentratie Ambachtenlaan	7	16.473 m ²	97,4 specialty
Kernondersteunend Slachthuisstraat	7	4.522 m ²	1/3 shopping 1/3 specialty
Baanconcentratie Leuvenselaan	29	11.120 m ²	1/3 shopping 1/3 specialty
Kernverzorgend centrum Oplinter	15	366 m ²	40% convenience
Kernondersteunend centrum Grimde	12	235 m ²	80% convenience

Bron: Gemeentelijke feitenfiches detailhandel, 2017, Vlaamse provincies, www.detailhandelvlaanderen.be - Verwerking ABM

Versterking handelskerngebied

Verspreide bewinkeling en leegstand verhogen het negatief beeld van de handel. Eén van de manieren om dit aan te pakken, is een duidelijke afbakening van het handelskerngebied. Vandaar de keuze van de stad om te investeren in haar stadskerngebied om de binnenstad aantrekkelijker te maken om te wonen, te werken en te winkelen. Hiertoe schreef de stad de studieopdracht 'versterken van de detailhandel in Tienen' uit.

Eenzijds wil de stad het kernwinkelgebied afbakenen en een actieplan opstellen met concrete voorstellen om deze afbakening zichtbaar te maken en gerichte maatregelen te nemen. Het actieplan omvat daarnaast voorstellen om de leegstand tegen te gaan. Handelaars komen in aanmerking voor subsidies van de Vlaamse overheid.

Anderzijds zal er langs de Leuvenselaan een aanzienlijke handelsoppervlakte worden ontwikkeld. De stad gaat erop toezien dat deze zone voor grootschalige kleinhandel in geen geval concurrentie vormt voor de detailhandel in het centrum. Ze gaat daarom het aanbod aansturen en bijkomende randvoorwaarden opleggen. Tienen laat zich hiervoor bijstaan door een gespecialiseerd studie bureau.

10.5. ARBEIDSMARKT

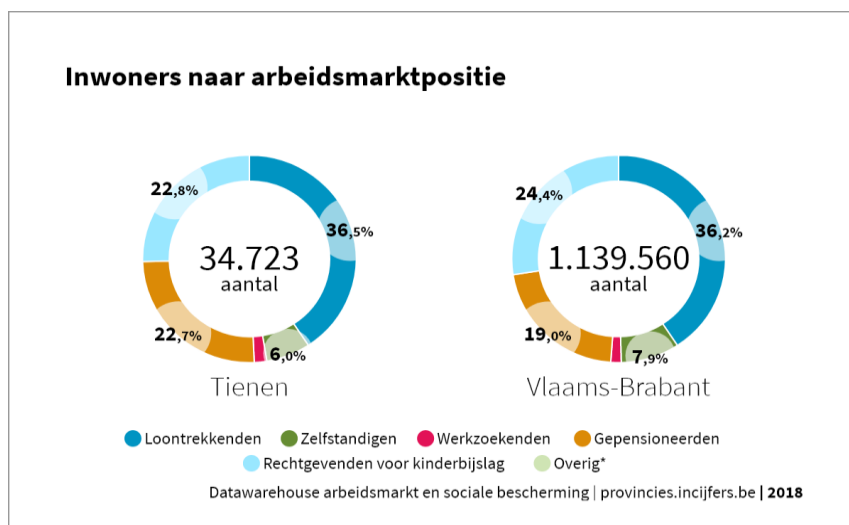
10.5.1. ARBEIDSMARKTPOSITIE VAN DE BEVOLKING OP ARBEIDSLEEFTIJD

Tabel 1: Arbeidsmarktpositie van de bevolking op arbeidsleeftijd

Arbeidsmarktpositie van bevolking op arbeidsleeftijd (15-64 jaar) - Tienen	2016		2017		2018	
	Tienen	Leuven (Arr.)	Tienen	Leuven (Arr.)	Tienen	Leuven (Arr.)
werkenden 15-64 jaar [aantal]	14.392	221.271	14.473	225.039	14.582	227.324
werkenden 15-64 jaar (t.o.v. 15-64 jarigen) [%]	67,3	68,2	67,5	69,1	67,7	69,6
werkzoekenden 15-64 jaar [aantal]	1.211	13.092	1.166	12.848	1.135	12.286
werkzoekenden 15-64 jaar (t.o.v. 15-64 jarigen) [%]	5,7	4,0	5,4	3,9	5,3	3,8
niet beroepsactieven 15-64 jaar [aantal]	5.797	90.123	5.789	87.778	5.827	86.950
niet beroepsactieven 15-64 jaar (t.o.v. 15-64 jarigen) [%]	27,1	27,8	27,0	27,0	27,0	26,6

Uit deze overzichtstabel kan geconcludeerd worden dat het aantal werkenden in Tienen iets lager (ca. 2 %) is dan gemiddeld in het Arr. Leuven. Het aantal werkzoekenden in Tienen ligt structureel 1,5 % hoger in Tienen dan gemiddeld in het Arr. Leuven. Dit is geen nieuw gegeven, want het is een trend die zich al jaren voordoet en die blijkbaar niet omgebogen kan worden.

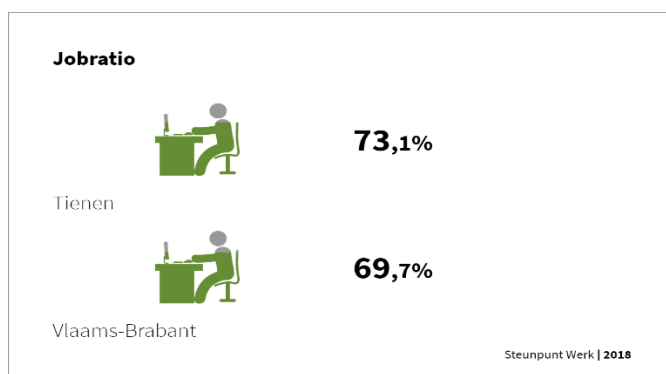
Grafiek 17: Inwoners naar arbeidsmarktpositie

10.5.2. JOBRATIO

De jobratio is de verhouding tussen de totale tewerkstelling (werknemers, zelfstandigen en helpers) in verhouding tot het aantal inwoners op beroepsactieve leeftijd (15-64 jaar).

Grafiek 18: Jobratio Tienen

10.5.3. WERKZAAMHEIDSGRAAD

De werkzaamheidsgraad is het aandeel van de werkende bevolking tegenover de bevolking op beroepsactieve leeftijd (20-64 jaar):

Tabel 2: Werkzaamheidsgraad (20-64 jaar), in % voor de stad Tienen

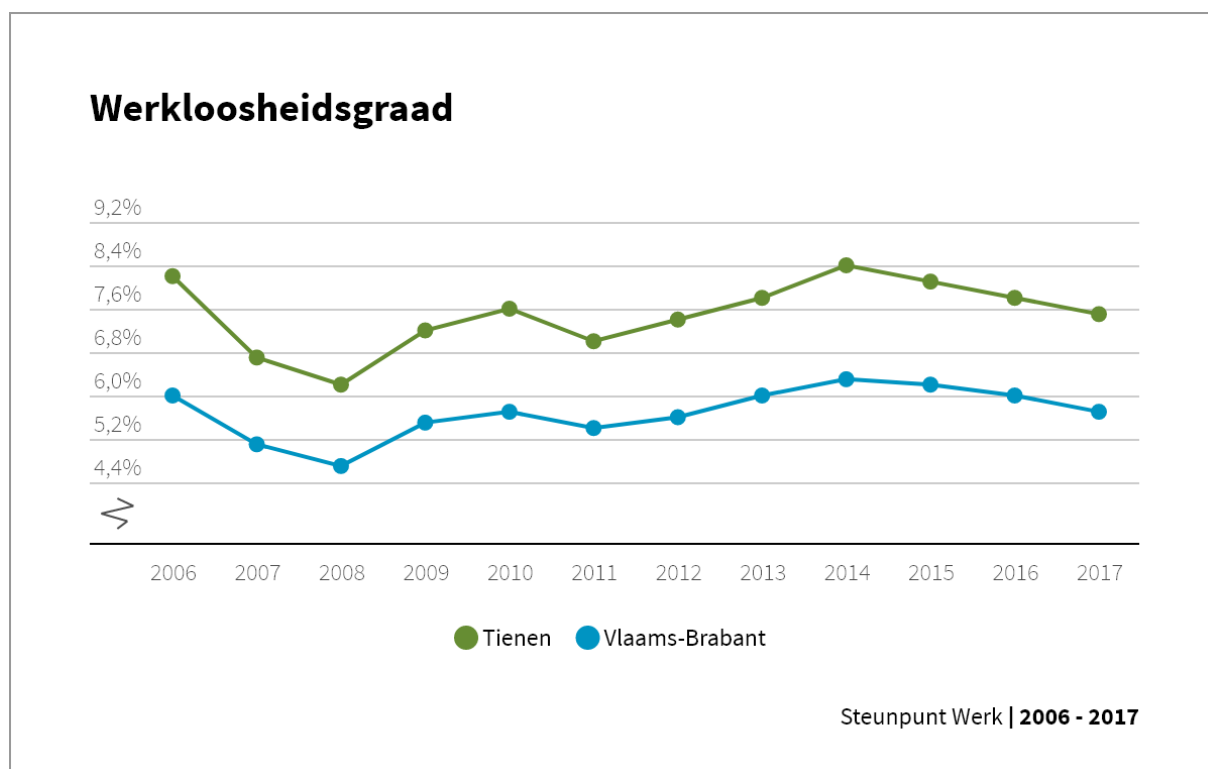
	Mannen	Vrouwen	Totaal
2011	75,8	66,6	71,2
2012	74,9	66,7	70,8
2013	75	67,2	71,1
2014	74,3	67,9	71,1
2015	74,7	68,5	71,6
2016	75,1	69,5	72,3
2017	75,7	69,7	72,7
2018	76,1	69,7	72,9

Bron: Provincies in cijfers

De werkzaamheidsgraad in Tienen is de laatste jaren in licht stijgende lijn. De werkzaamheidsgraad bij vrouwen ligt nog steeds beduidend lager. Ten opzichte van het Arr. Leuven (75,1) is de werkzaamheidsgraad in Tienen voor het jaar 2018 iets lager (72,9).

10.5.4. WERKLOOSHEIDSGRAAD

Grafiek 19: Werkloosheidsgraad Tienen

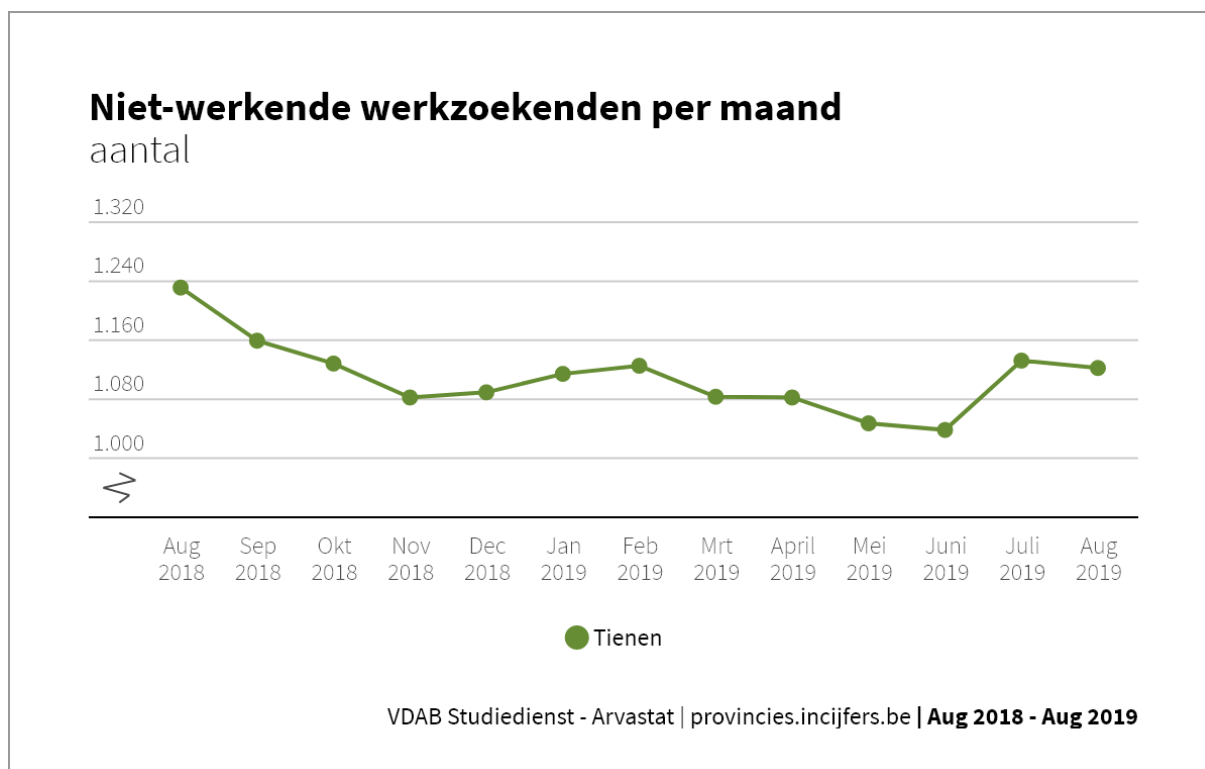
De werkloosheidsgraad in Tienen ligt reeds jaren structureel hoger dan de gemiddelde werkloosheidsgraad in de provincie Vlaams-Brabant. De werkloosheidsgraad in Vlaams-Brabant is echter structureel lager dan het Vlaamse gemiddelde.

Volgens de laatst beschikbare cijfers (aug. 2019) heeft Tienen echter met 7,2 procent ook een hogere werkloosheid dan het Vlaamse gemiddelde (6,4 procent). Op de stad Leuven na is dit de hoogste

werkloosheidsgraad in het arrondissement Leuven. Tienen kent historisch een hogere werkloosheidsgraad in vergelijking met de steden Aarschot en Diest. Dit komt door de specifieke arbeidsreserve binnen de stad. Zo ligt het aandeel van werkzoekenden met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt hoger binnen de Tiense werkzoekende populatie. Als gevolg hiervan kent Tienen een hoger aandeel langdurige werkzoekenden en werkzoekenden met een arbeidsbeperking. Ook het aandeel van laaggeschoolde werkzoekenden ligt in Tienen hoger.

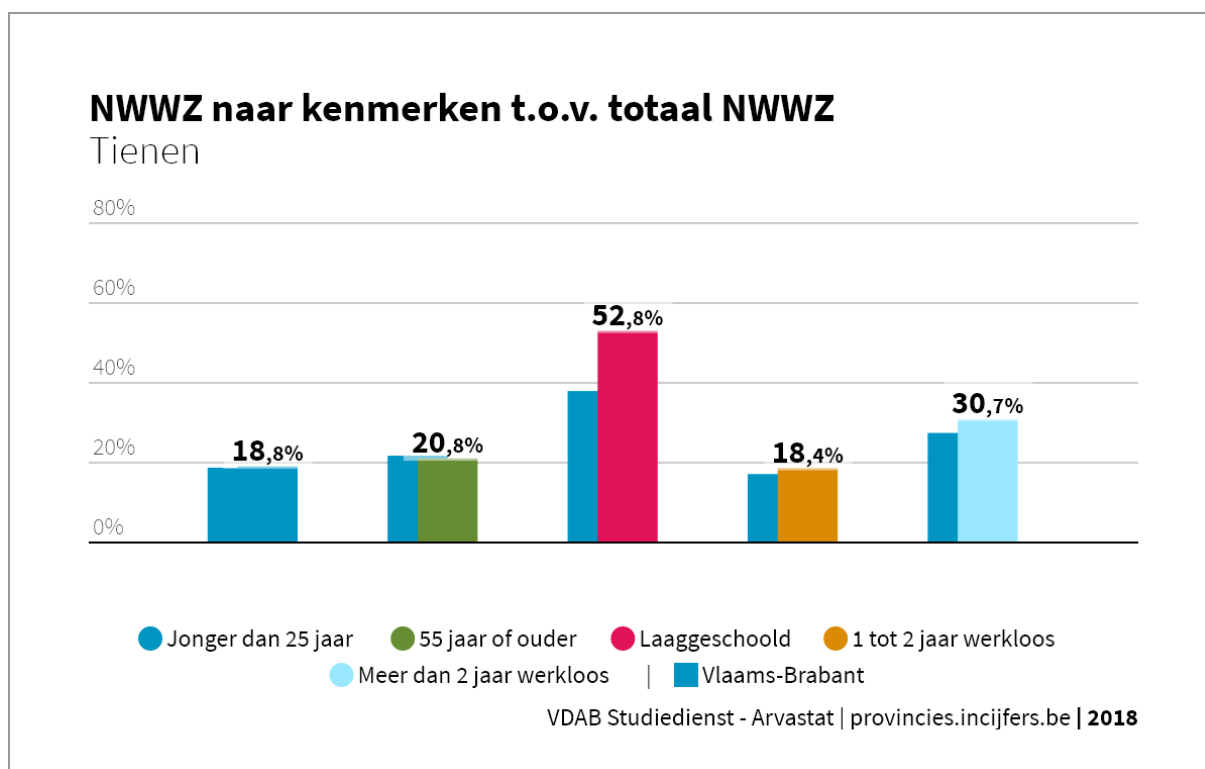
10.5.5. NIET-WERKENDE WERKZOEKENDEN

Grafiek 20: Niet-werkende werkzoekenden per maand in Tienen (NWWZ)

Sinds augustus 2018 is de groep niet-werkende werkzoekenden globaal genomen in dalende lijn. Deze tendens is echter in alle gemeenten waar te nemen. In Tienen zijn er 1.135 niet-werkende werkzoekenden in 2018 (jaargemiddelde). Voor het jaar 2019 zijn de cijfers nog maar tot augustus 2019 beschikbaar.

Grafiek 21: Niet-werkende werkzoekenden (NWWZ) naar kenmerken t.o.v. totaal niet-werkende werkzoekenden (NWWZ)

Bij het opdelen van de groep van de niet-werkende werkzoekenden in Tienen valt op dat in onze stad de laaggeschoolden en de langdurig werklozen opmerkelijk hoger zijn dan gemiddeld in Vlaams-Brabant.

11. ARMOEDE, ZORG EN GEZONDHEID

11.1. SOCIAAL HUIS

Op dinsdag 8 november 2011 mocht het Sociaal Huis van Tienen zijn 10.000ste bezoeker verwelkomen, en op woensdag 23 mei 2012 stond de teller zelfs al op 25.000. Vanaf juni 2014 namen twee nieuwe diensten hun intrek in het Sociaal Huis: de afdeling Pleegzorg Vlaams-Brabant & Brussel en de dienst Sociale Zaken van de stad Tienen. In 2017 kregen beide instanties respectievelijk 367 en 349 bezoekers over de vloer. Ook de diverse zitdagen¹⁹ lokten 726 bezoekers naar het Sociaal Huis. Dat bracht het totale aantal bezoekers aan het Sociaal Huis in het werkingsjaar 2017 op 24.468. Het algemeen totaal van juni 2011 tot en met december 2017 is zo op 161.599 komen te staan.

Het mag duidelijk zijn dat het samenbrengen van verschillende diensten op één locatie drempelverlagend gewerkt heeft want dagelijks melden zich een honderdtal personen aan bij de frontoffice van het Sociaal Huis. Meer dan de helft daarvan heeft een afspraak met een maatschappelijk werker van het OCMW.

Doordat het OCMW in het Sociaal Huis beschikt over tien ontvangstlokalen, kan de wachttijd voor cliënten en gebruikers beperkt gehouden worden. Via de frontoffice wordt namelijk iedereen doorverwezen om zo snel mogelijk geholpen te worden door de juiste persoon. In deze lokalen kunnen alle cliënten ontvangen worden in een professioneel kader met maximale garantie voor hun privacy.

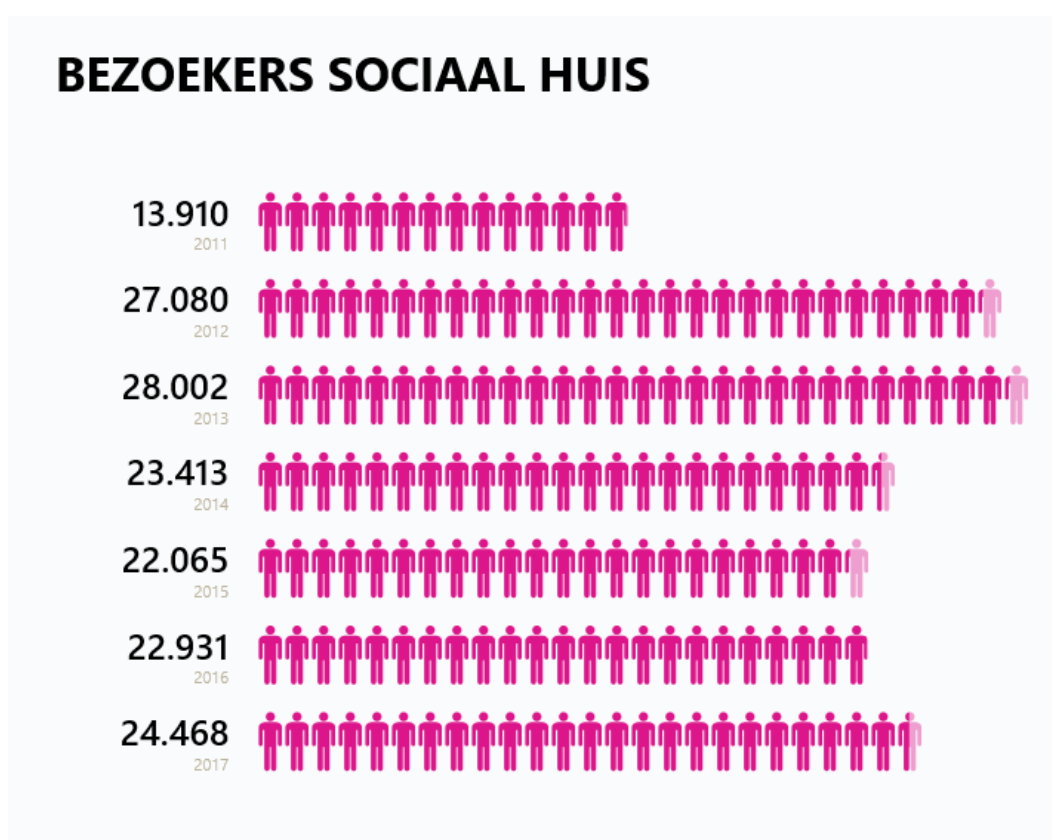
© Foto's Steven Massart

¹⁹ Rijksdienst voor Pensioenen (werknemers), Rijksdienst voor de Sociale Verzekering der Zelfstandigen (zelfstandigen), Nationaal Instituut voor Oorlogsinvaliden, Oud-strijders en Oorlogsslachtoffers, Directiegeneraal personen met een handicap van de FOD Sociale Zekerheid, Dyzo vzw (begeleiding van zelfstandige ondernemers in moeilijkheden)

Tabel 1: Overzicht aantal bezoekers Sociaal Huis

Jaar	Bezoekers	Gecumuleerd
2011	13.910	13.910
2012	27.080	40.990
2013	28.002	68.992
2014	23.413	92.135
2015	22.065	114.200
2016	22.931	137.131
2017	24.468	161.599

Grafiek 1: Overzicht aantal bezoekers Sociaal Huis

11.2. SOCIAAL BELEID

Wat volgt in de volgende hoofdstukken zijn de cijfers met betrekking tot het OCMW van Tienen. Voor een vergelijking met de provincie Vlaams-Brabant en het Vlaamse Gewest verwijzen we naar het “Rapport Armoede en Kwetsbaarheid in gemeente Tienen” (zie bijlage 7).

Dit rapport brengt de bevolking in beeld die zich voor kortere of langere duur in een kwetsbare positie bevindt in de gemeente Tienen. In een eerste deel worden een reeks indicatoren op een rijtje gezet die wijzen op een beperkte financiële armslag. In een tweede deel worden een aantal groepen afgebakend die een verhoogd risico kennen op armoede of sociale uitsluiting.

11.2.1. SOCIALE BIJSTAND

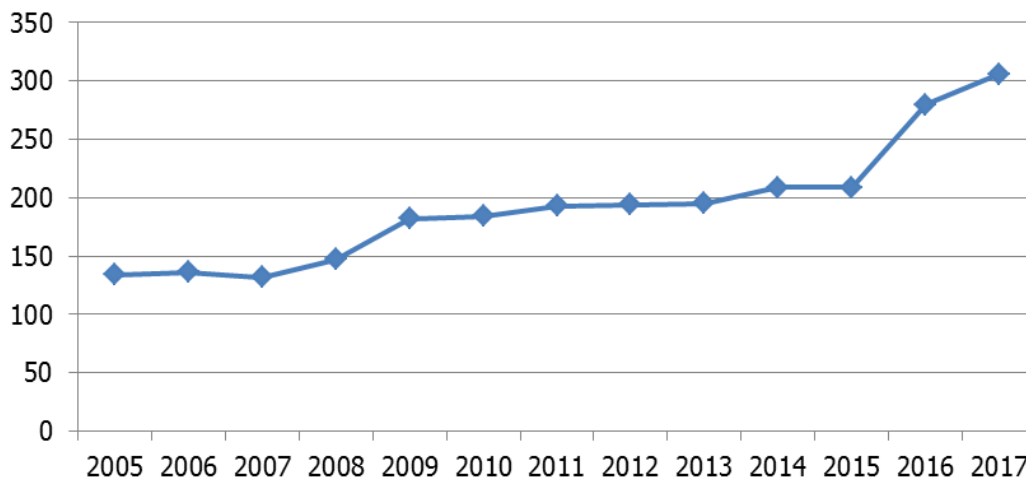
LEEFLOON

De wet op het bestaansminimum werd vanaf 1 oktober 2002 vervangen door de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie. In deze 'Leefloonwet' wordt uitgegaan van een individueel recht op een leefloon.

Tabel 2: Overzichtstabel aantal gerechtigden op leefloon per categorie (december)

Omschrijving	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Categorie 1: Samenwonende	39	41	47	43	43	41	52	61	67
Categorie 2: Alleenstaande	71	73	69	67	64	72	62	94	104
Categorie 3: Persoon met minderjarige kinderen ten laste	41	49	51	61	65	76	74	101	114
Tewerkstelling art. 60, §7	21	15	21	17	15	12	16	20	18
Geactiveerd leefloon	10	6	5	6	8	8	5	4	3
Totaal	182	184	193	194	195	209	209	280	306

Grafiek 2: Totaal aantal gerechtigden op leefloon (dec.)

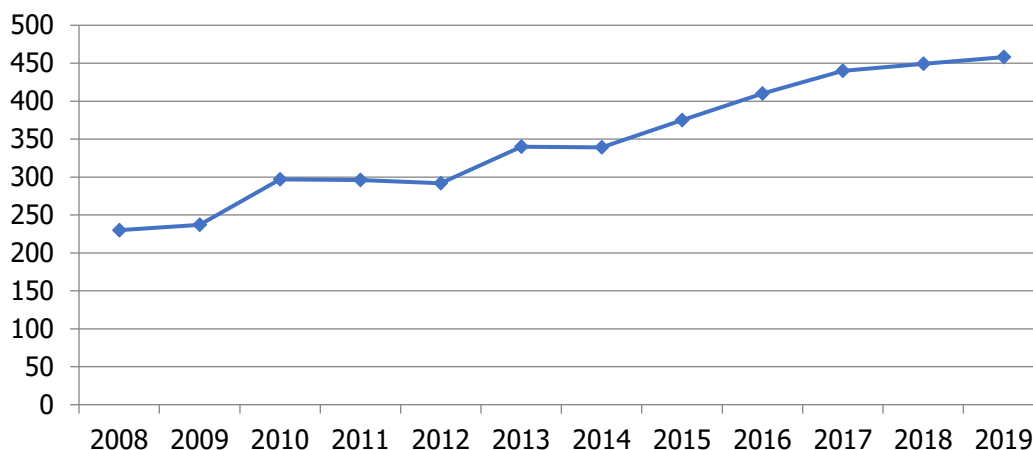

Bovenstaande cijfers geven een momentopname weer, meer bepaald de toestand in december van het betreffende jaar. Onderstaande cijfers van de POD Maatschappelijke Integratie zijn de totaalcijfers per jaar van het aantal leefloontrekkers.

Tabel 3: Totaalcijfers per jaar aantal leefloontrekkers

Leefloon	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Tienen	230	237	297	296	292	340	339	375	410	440	449	458

Bron: POD Maatschappelijke integratie

Grafiek 3: Totaal aantal gerechtigden op leefloon

Bron: POD Maatschappelijke integratie

De stijging van het aantal leefloners situeert zich voornamelijk in de categorieën eenoudergezinnen en jongeren (zowel studenten als schoolverlaters). Eenoudergezinnen zijn vaak ook multiprobleemgezinnen. Dit wil zeggen dat ze behalve de financiële tekorten ook vaak de hieraan gelinkte kansarmoedeproblemen ervaren die zich situeren in alle aspecten van het leven:

- gebrek/nood aan essentiële voorzieningen betreffende:
  - voeding → goedkope, minderwaardige voeding
  - gezondheidszorgen → beperkte medische zorg, hygiëne
  - scholing, vorming, opleiding → nood aan vaardigheden, kwalificaties
  - wonen → sociale huisvesting, dure energie
  - opvoeding → arm aan structuur, motivering, attitude
  - cultuur, ontspanning → beperkt (bv. tot café), geen kansen
- weinig tewerkstellingskansen
  - laaggeschoolden → in minst betaalde jobs, wisselende jobs,
  - geen diploma's → vuil werk, ondergewaardeerd
  - beschutte werkplaatsen
  - geen werk → financiële problemen, schulden
  - vervangingsinkomsten → idem
- oorzaken en gevolgen in sociaal netwerk
  - kinderen groeien op in dezelfde 'sfeer', zijn achtergesteld, worden uitgesloten
  - laag zelfbeeld/weinig zelfvertrouwen
  - regelmatige verhuis; vaak in zwakkere buurten, vereenzaming
  - wisselende relaties; ongewenst zwanger, geplaatste kinderen, alimentatie

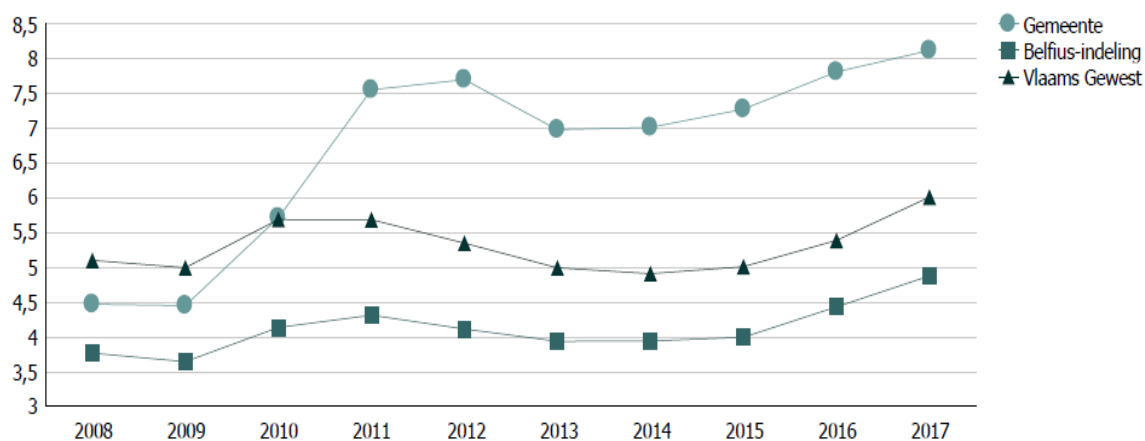
- meer vatbaar voor alcohol-, drugsproblemen, criminaliteit
- overconsumptie, leningen, schulden
- gebrek aan zekerheden en veiligheid (ervaren geen steun of bemoediging)
- druk/controlle door begeleidende instanties: OCMW (budgetbeheer, tewerkstelling), politie, recht-bank (onder voogdij), CLB (leerlingenbegeleiding), sociale hulpverleners ('inmenging')

Idealiter zou er aandacht moeten zijn voor en impact op het disfunctioneren van elk deelaspect van de kansarmoede van de cliënt om zo de totale integratie te kunnen bevorderen, maar dat is momenteel onmogelijk (zie verder 'Visie').

Het aantal leefloongerechtigden in de gemeente is doorheen de jaren sterk toegenomen. In 2007 waren er 4,5 leefloongerechtigden per 1.000 inwoners. In 2017 bedroeg dit 8,1 leefloongerechtigden per 1.000 inwoners ((bron: <https://gemeente-en-stadsmonitor.vlaanderen.be/>)).

Uit onderstaande grafiek kunnen we afleiden dat dit aantal veel hoger ligt dan in andere gelijkaardige steden (Belfius-indeling) en dan in het Vlaams Gewest in zijn totaliteit.

Grafiek 4: Aantal personen met een (equivalent) leefloon in het kader van het recht op maatschappelijke integratie of maatschappelijke hulp per 1.000 inwoners.

Bron: Gemeentemonitor 2018

In dit verband is het ook interessant te verwijzen naar een artikel dat recent verscheen op de website van VRT NWS.

"40 procent meer leefloners in 10 jaar tijd: "Één armoedebeleid nodig, over alle beleidsniveaus heen"

Het aantal mensen dat moet rondkomen met een leefloon blijft jaar na jaar toenemen. Nathalie Debast van de VVSG.

Terwijl er in 2008 ongeveer 30.000 Vlamingen met een leefloon waren, stijgt dat aantal in 2018 naar ruim 41.000.

De stijging is niet aan één oorzaak toe te schrijven. Zowel in de leeftijdscategorie tot 25 jaar als bij ouderen neemt het aantal toe. Er kwamen meer schoolverlaters bij, maar ook mensen die na ontslag geen nieuwe job vonden en die door een wijziging in de werkloosheidssteun plots zonder uitkering vielen; meer erkende vluchtelingen hebben steun nodig en ook een stijgend aantal leerlingen aan middelbare school en hoger onderwijs redden het niet zonder leefloon, ...

Belang van lokaal beleid

Samen met een leefloon krijgen mensen ook begeleiding door een maatschappelijk werker. Ze proberen een traject uit te stippelen om zo snel mogelijk weer te integreren in de maatschappij. Liefst door werk, maar ook degelijke huisvesting, een diploma of arbeidscompetenties verwerven en allerlei andere problemen oplossen horen daarbij.

Een leefloon zit onder de armoederisicogrens. Een alleenstaande krijgt 910 euro per maand, een gezin 1.254 euro. "We weten dat mensen met een leefloon al snel in armoede verzeilen, waardoor problemen zich opstapelen", zegt Peter Raeymaeckers, docent Sociaal Werk aan de UAntwerpen. "En wat we uit onderzoek weten is ook dat de cijfers een onderschatting zijn van de behoefte."

Niet iedereen vindt de weg naar steun

Uit onderzoek blijkt dat er een zogenoemde "onderbescherming" is. Mensen die recht hebben op een leefloon of andere financiële tegemoetkomingen vinden te vaak de weg naar die steun niet. Omdat ze bijvoorbeeld niet weten welke mogelijkheden bestaan en er ook niet op gewezen worden. Of omdat ze niet weten waar ze het moeten vragen. Of omdat ze niet weten hoe en wat ze dan precies moeten vragen.

Van vraag naar aanbod

"Gemeenten en OCMW's zouden daarom een switch moeten maken", duidt professor Raeymaeckers. "Nu wachten ze tot er een vraag komt van wie in armoede zit of draagt te raken. Dan schieten ze in actie. Maar eigenlijk zou het zinvoller zijn om proactief te werken."

Hoe sneller begeleiding en steun start, hoe groter de kans dat mensen weer een plaats vinden in de maatschappij

"Gemeenten en OCMW's weten dat snelheid een rol speelt. "Hoe sneller ze beginnen met begeleiding en steun, hoe meer kans er is dat mensen weer een plaats vinden in de maatschappij", zegt Nathalie Debast. "Lokale besturen doen ook al meer dan ze verplicht zijn vaak." Zo is er in Kortrijk een armoedebeleid op poten gezet waarbij alle schepenen met al hun bevoegdheden betrokken zijn, in Beerse is er een ervaringsdeskundige in dienst genomen die proactief problemen opspoorde en ook in Gent is er een breedgedragen armoedebestrijding.

Momentum

*Los van elkaar halen zowel VVSG als professor Raeymaeckers 2019 aan als momentum. **Volgend jaar zijn er overal nieuwe besturen: zowel op lokaal, als Vlaams als federaal niveau.** "Armoede is zo'n complex probleem dat er op alle vlakken tegelijkertijd actie moet worden ondernomen. Dat vergt dus één plan over alle beleidsniveaus en bevoegdheden heen", zegt professor Raeymaeckers.*

Er wordt al wel veel over armoede gepraat en er zijn veel acties. "Maar te vaak blijft het bij werkgroepen en projecten", stelt VVSG vast. "Er is nood aan een duidelijke visie over de richting die we uit moeten. Acties moeten over de beleidsniveaus samengelegd worden, budgetten vastgelegd ook, zodat we allemaal samen werken aan een efficiënte armoedebestrijding."²⁰

VISIE

Zoals blijkt uit het bovenstaande persbericht, bestaat de tendens en nieuwe maatschappelijke trend om outreachend te gaan werken, zodat armoede en zorg meer proactief en themaoverschrijdend zouden kunnen benaderd worden. Dit betekent ook dat er uitdrukkelijk en herkenbare betrokkenheid is met de leefomgeving van de doelgroep en actieve deelname in het werkveld (bv. buurtwerking, groepswerking, zitdagen) en de aanpak meer en breder geïntegreerd gebeurt (op meerdere levensdomeinen). Er kan aldus ook een signaalfunctie ingebouwd worden (detecteren van noden ter plaatse). Het team Ouderenzorg werkt nu volgens dit principe (zie verder).

We moeten er wel over waken dat het cliëntgerichte denken en werken primeert op het samenlevingsgerichte.

Door de huidige hoge werkdruk, het reeds zeer uitgebreide takenpakket en de grote dossierlast van de maatschappelijk werkers is voor een outreachende aanpak geen tijd of ruimte beschikbaar. Indien hierop in de toekomst moet ingezet worden, zal een grondige heroriëntering moeten gebeuren van de sociale dienst waarbij een verdere specialisatie zich opdringt. Er kan bv. een afsplitsing overwogen worden in een team

---

²⁰ <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2018/10/19/40-procent-meer-leefloners-op-10-jaar-tijd/>

leefloon, budgethulp, huisvesting, psychosociale aanpak, enz. Zo kan er veel grondiger, deskundiger en adequater ingegaan worden op specifieke wetgeving, initiatieven, samenwerking, enz.

In het verleden werd in die optiek het team Tewerkstelling opgericht (zie verder), dat zich – ondanks en dankzij samenwerking met alle andere teams – zich kon specialiseren in alle aspecten van activering, opleiding, tewerkstelling. Een ander goed voorbeeld van een dergelijk afsplitsing/specialisatie is het team Kinderarmoede (zie verder). Het nut en de efficiency van deze beide teams is duidelijk.

Tegenover de stijging en de toegenomen complexiteit van de hulpvragen, staat de beperkte toename van middelen en mankracht. De sociale dienst mag niet herleid worden tot een administratieve dienst, een uitbetalingsinstelling. Het menselijk en gespecialiseerd, professioneel ‘kapitaal’ van de hulpverleners verdient erkenning en waardering. Een maatschappelijk werker mag dan ook niet beoordeeld worden op ‘productie’ (kwantiteit) maar op de kwaliteit van zijn hulpverlening.

11.2.2. LOKAAL OPVANGINITIATIEF

SITUATIESCHETS

Het OCMW van Tienen ging in april 2000 van start met de organisatie van een systeem van materiële opvang, het Lokaal Opvanginitiatief. Daarbij huurt het OCMW Tienen huizen en appartementen om er asielzoekers in onder te brengen. Het Federaal Agentschap voor de Opvang van Asielzoekers (Fedasil) reguleert de modaliteiten van de opvang en staat in voor de subsidiëring van het Lokaal Opvanginitiatief.

Het aanvankelijke opvangmodel bestond uit de opvang in twee fasen (eerste fase collectieve opvang en na zes maanden mogelijke transfer naar individuele opvang). In 2016 werd er echter een nieuw opvangmodel gelanceerd, hetgeen betekent dat het LOI nu veelal instaat voor:

- Transitie-opvang: de opvang van personen die tijdens hun verblijf in een collectieve opvangstructuur een machtiging tot verblijf van meer dan 3 maanden bekwamen. Deze opvang heeft als doel de bewoners binnen de 2 maanden (2 keer verlengbaar met 1 maand) vanuit het LOI te laten doorstromen naar een eigen woning op de particuliere huurmarkt. Gelet op de moeilijke opdracht om binnen die termijn van maximaal 4 maanden een duurzame huisvesting te vinden voor de bewoners, is deze begeleiding zeer tijdsintensief.
- Hervestiging: een procedure waarbij vluchtelingen worden geselecteerd en overgebracht van een land waar zij bescherming hebben gezocht naar een derde land, dat vooraf heeft ingestemd om hen een duurzaam verblijfsrecht te geven. Na het verblijf in een collectief opvangcentrum, vertrekken de hervestigde vluchtelingen naar een lokaal opvanginitiatief (LOI) in een gemeente. Daar mogen zij zes maanden verblijven.
- Opvang van asielzoekers met een hoge beschermingsgraad: dit zijn asielzoekers die afkomstig zijn uit een land waarvoor er een hoge beschermingsgraad (minstens 80%) geldt en die op een beslissing ten gronde van het CGVS wachten en al minstens twee maanden in een collectief opvangcentrum verblijven.
- Opvang in twee fasen: de opvang van asielzoekers die een transfer wegens lang verblijf (minstens 6 maanden) in een collectief opvangcentrum vragen.

De begunstigden van de opvang worden toegewezen aan het LOI door het Federaal Agentschap voor de Opvang van Asielzoekers (Fedasil).

Het OCMW biedt de toegewezen asielzoekers huisvesting aan gedurende de asielprocedure en zorgt ervoor dat deze personen kunnen voorzien in hun basisbehoeften (voeding, kledij, persoonlijke hygiëne). De asielzoekers ontvangen wekelijks een beperkt zakgeld. Zij krijgen de nodige psychosociale en medische begeleiding en hun kinderen kunnen naar school gaan. De maatschappelijk werkers van de sociale dienst volgen het verloop van de asielprocedure mee op en bieden de asielzoekers de nodige sociale en administratieve ondersteuning aan.

Momenteel huurt het OCMW 12 woningen en appartementen, samen goed voor 46 opvangplaatsen. Deze opvangplaatsen zijn aldus verdeeld:

- 3 appartementen voor 2 personen;
- 5 appartementen voor 4 personen;
- 1 woning voor 2 personen;
- 1 woning voor 4 personen;
- 2 woningen voor 7 personen.

Naar aanleiding van de beslissing van de regering d.d. 23-03-2018 om een nieuwe afbouwronde op te starten van de asielopvang ontving OCMW Tienen op 28-06-2018 een schrijven van Fedasil met de melding dat er een totaal van 20 opvangplaatsen binnen het LOI van OCMW Tienen worden opgezegd. De opzegtermijn begon te lopen op 01-06-2018 en eindigt op 31-12-2018.

Sinds 01-01-2019 biedt OCMW Tienen nog slechts 26 opvangplaatsen aan en dit momenteel in onderstaande wooneenheden:

- Gilainstraat 109/1	-	(familie 4 personen)
- Kapelstraat 43/6	-	(familie 4 personen)
- Oude Leuvensestraat 95	-	(familie 4 personen)
- Oude Leuvensestraat 97	-	(familie 7 personen)
- Oude Leuvensestraat 99	-	(familie 7 personen)

Het appartement gelegen Gilainstraat 109/1 is eigendom van de stad Tienen. De andere wooneenheden worden gehuurd door het OCMW.

Het Lokaal Opvanginitiatief wordt gesubsidieerd door Fedasil. Het bedrag van deze subsidies is afhankelijk van de aard van de opgevangen bewoners (volwassenen, kinderen, personen met medische problematiek) en de bezettingsgraad.

In 2019 was er een duidelijke stijging in de bezettingsgraad van het Lokaal Opvang Initiatief. Na een bezetting van 68% in 2017 en 66% in 2018 werd er in 2019 een bezettingsgraad vastgesteld van 82%. De voornaamste reden hiervoor was de verplichte afbouw van het aantal opvangplaatsen.

In januari 2019 vond er een audit plaats door de dienst Kwaliteit van Fedasil. Tijdens deze audit werd nagegaan of het LOI van Tienen voldeed aan de nieuwe minimale normen van opvang, geldig vanaf september 2018. Tijdens de audit was er vooral aandacht voor onderstaande aspecten van de werking:

- maatschappelijke en juridische begeleiding;
- medische en psychologische begeleiding;
- materiële hulp;
- infrastructuur;
- inboedel;
- veiligheid.

Naar aanleiding van de opmerkingen en aanbevelingen die geformuleerd werden tijdens de audit werd er een actieplan opgesteld. Dit actieplan is niet bindend, maar de realisatie van het actieplan wordt wel mee opgevolgd door Fedasil. De opvolging van dit actieplan werd op 17-11-2020 voor het laatst doorgenomen met de regiocoördinator van Fedasil. Van de geformuleerde acties om aan de minimale normen te voldoen, werden er ondertussen 85% volledig uitgevoerd, 11% gedeeltelijk uitgevoerd, en 4% niet uitgevoerd.

CIJFERGEGEVENS

EVOLUTIE OPVANGPLAATSEN, BEZETTINGSGRAAD

Tabel 4: Overzicht evolutie opvangplaatsen

Jaar	Aantal wooneenheden	Aantal opvangplaatsen	Bezettingsgraad
2008	13	47	87,3%
2009	13	47	Niet gekend
2010	13	47	Niet gekend
2011	13	47	Niet gekend
2012	13	47	Niet gekend
2013	16	56	76,4%
2014	15	51	75,5%
2015	9	30	82,6%
2016	12	46	72,1%
2017	12	46	68,3%
2018	12	46	66,0%
2019	5	26	81,9%
2020	5	26	

11.2.3. TRANSITWONINGEN

SITUATIESCHETS

In het kader van het Sociaal Impulsfonds 2000-2002 werd dit project goedgekeurd. Vanuit de vaststelling dat we geregeld geconfronteerd worden met personen die dakloos zijn, werd geopteerd voor de uitbouw van transitwoningen in Tienen.

Er werden voor het eerst een gebruikswijzer en gebruiksovereenkomsten opgemaakt en goedgekeurd door de raad voor maatschappelijk welzijn op 8 mei 2001. Ondertussen beschikt het OCMW van Tienen over 5 transitwoningen (ook wel noodwoningen of doorgangswoningen genoemd).

Een transitwoning is een woning die het OCMW voor een korte periode ter beschikking stelt aan personen die zich in een staat van behoeftigheid bevinden en (omwille van omstandigheden buiten hun wil om) geen onderdak hebben. Dit kan bijvoorbeeld omwille van een woningbrand, waterschade, een gezinsconflict, acuut woongevaar in de huidige woonst, enz.

Alvorens iemand in een noodwoning ondergebracht wordt, gaat de maatschappelijk werker steeds na of de persoon in kwestie beschikt over een sociaal netwerk dat tijdelijke opvang kan bieden en of er beschikbare plaatsen zijn in centra voor crisisopvang.

Indien de conclusie is dat er geen andere opvangmogelijkheden zijn en dat de persoon in kwestie in aanmerking komt voor een noodwoning, kan deze na goedkeuring door de voorzitter (en/of het Bijzonder Comité voor de Sociale Dienst) en na de ondertekening van een huishoudelijk reglement en

gebruikersovereenkomst worden ondergebracht in de noodwoning. Momenteel bedraagt de gebruikersvergoeding voor de noodwoningen € 20/dag. In deze prijs zit het verbruik van de nutsvoorzieningen inbegrepen.

Tot mei 2019 had het OCMW onderstaande noodwoningen in gebruik. Deze woningen hebben een totale opvangcapaciteit van 14 plaatsen:

- *Pastorijstraat 50 bus 1: twee personen (1 tweepersoonsbed)*
- *Pastorijstraat 50 bus 2: vier personen (1 tweepersoonsbed en 2 zetelbedden)*
- *Pastorijstraat 50 bus 3:*
- *Pastorijstraat 50 bus 4:*
- *Pastorijstraat 50 bus 6:*

In 2019 werden 4 appartementen in het nieuw aangekochte politiegebouw gelegen te Gilainstraat 109 ingericht als noodwoningen. Deze woningen werden in gebruik genomen in april 2019. Het betreft volgende woningen:

- *Gilainstraat 109 bus 2: maximum 4 personen*
- *Gilainstraat 109 bus 3: maximum 6 personen*
- *Gilainstraat 109 bus 5: maximum 6 personen*
- *Gilainstraat 109 bus 6: maximum 4 personen*

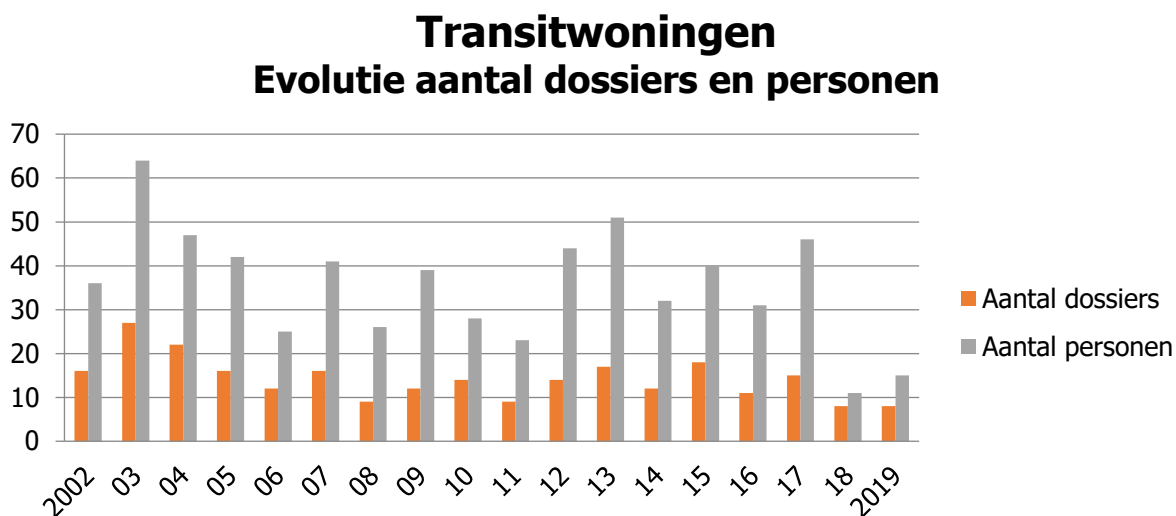
TRENDS 2002-2019

Tabel 5: Overzicht bewoners transitwoningen

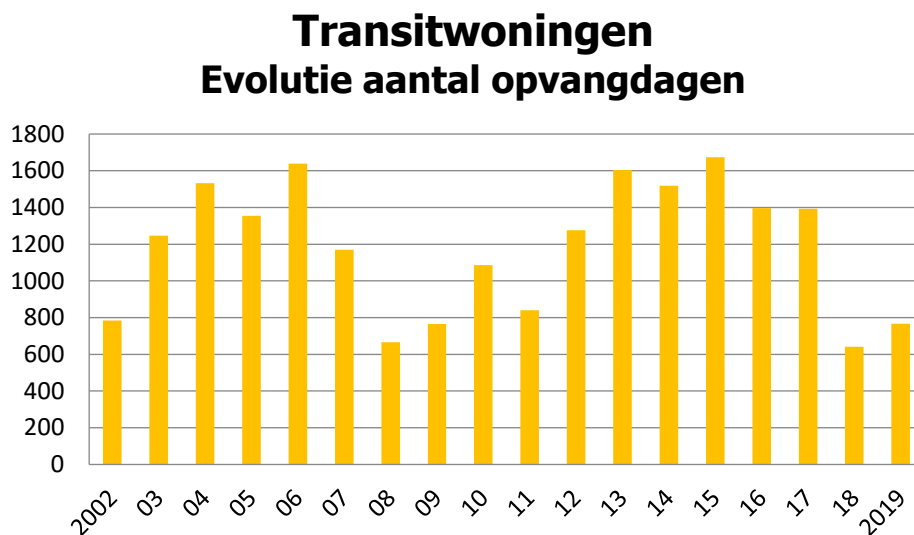
Jaar	Aantal dossiers	Aantal personen	Aantal dagen opvang	Bezettingsgraad
2002	16	36	784	80,1
2003	27	64	1.247	85,4
2004	22	47	1.532	80,9
2005	16	42	1.354	61,8
2006	12	25	1.638	74,8
2007	16	41	1.170	53,4
2008	9	26	666	30,4
2009	12	39	765	41,9
2010	14	28	1.086	59,5
2011	9	23	840	46,0
2012	14	44	1.276	58,3
2013	17	51	1.603	73,2
2014	12	32	1.518	63,9
2015	18	40	1.673	76,4
2016	11	31	1.396	63,7
2017	15	46	1.393	76,3
2018	8	11	642	37,4
2019	8	15	766	47,2

Grafiek 5: Transitwoningen: Evolutie aantal dossiers en personen

Grafiek 6: Transitwoningen: evolutie aantal opvangdagen

CIJFERS KALENDERJAAR 2019

In 2019 waren er in totaal 8 dossiers transitwoning, waarbij in totaal 15 personen betrokken waren.

In totaal werden er 766 dagen opvang gerealiseerd, wat een bezetting van 47,16% betekent van de beschikbare capaciteit.

Grafiek 7: Overzicht van de bewoners in 2019

Omschrijving	Aantal
Alleenstaande	3
Eenoudergezin	3
Echtpaar zonder kinderen	0
Echtpaar met kinderen	0
Samenwonenden	2
TOTAAL	8

11.2.4. ACTIVERING EN TEWERKSTELLING

Om personen, gerechtigd op een leefloon, optimale kansen te geven op een volwaardige re-integratie in onze samenleving, is tewerkstelling een belangrijke ingangspoort. Artikel 60, §7 van de OCMW-wet voorziet een kader van sociale tewerkstelling onder begeleiding van een maatschappelijk werker en dit alles met het oog op doorstroom naar het normaal economisch circuit.

In 2019 stelde het OCMW van Tienen 54 personeelsleden in het kader van artikel 60, §7 tewerk (in 2018 waren dit er nog 51).

Om deze personeelsleden in de beste omstandigheden te kunnen tewerkstellen, wordt samengewerkt met andere participanten: vzw Blankedale, de Zorggroep Alexianen Tienen, Champignola BVBA, De Hartjes, De Winning, Delta vzw, Hestia vzw, IGO-Leuven, vzw De Kringwinkel Hageland (winkel én sorteercentrum), KDV Ooievaarsnest, Spit vzw, de sportdienst van de stad Tienen, de technisch uitvoerende diensten van de stad Tienen, Tuinaanleg Laenen, SVK WoonregT vzw, WGC Vierkappes, WZC Keienhof, vzw Mobiel, Emino vzw, VELO vzw, RZ Heilig Hart ziekenhuis Tienen, A.N.T. bvba, bvba Charter (Pizza Hut), iTEK nv, Party Eventing, Kleine Kauter, Riso en Vigiliae. Op die manier konden personen in diverse werkplaatsen tewerkgesteld worden, in functie van hun eigen mogelijkheden en interesses, onder begeleiding van gemotiveerde verantwoordelijken en in continu overleg met de sociale dienst van het OCMW Tienen.

Het gaat hier duidelijk om een investering in mensen, die dankzij deze tewerkstelling opnieuw een groter gevoel van eigenwaarde krijgen, kunnen ontsnappen aan de negatieve spiraal van schulden en onbetaalde rekeningen, de kans krijgen hun gezin een menswaardig bestaan te verzekeren en hun kinderen te laten studeren. Heel belangrijk is en blijft het feit dat deze personen, en dus ook hun gezinsleden, een kans krijgen op een volwaardige re-integratie in onze samenleving.

Sinds 1 januari 2017 kadert art.60§7 binnen het project Tijdelijke Werkervaring, wat een VDAB-bevoegdheid is. Telkens is het doel een opstap en doorstroom naar het Normaal Economisch Circuit. In het kader hiervan is het team Tewerkstelling continu op zoek naar privéwerkgevers die openstaan voor een tewerkstelling via artikel 60, §7. Een privéwerkgever zorgt voor een realistische voorstelling van de verwachtingen op de arbeidsmarkt. Daarnaast is de kans op doorstroming na een tewerkstelling via artikel 60, §7 ook veel groter.

Naast de begeleidingen van art.60§7-tewerkstellingen wordt ook aandacht besteed aan sollicitatie-begeleidingen, contacten met VDAB en andere netwerkpartners. Er wordt intensief begeleidt naar verschillende tewerkstellingsmogelijkheden, zoals reguliere tewerkstelling, interimwerk, opleidingen, IBO-tewerkstelling, maatwerkbedrijven, wijkwerken, vrijwilligerswerk, ...

In 2019 is het OCMW van Tienen er in geslaagd om 55 cliënten toe te leiden naar een betaalde tewerkstelling in het normaal economisch circuit en het sociaal economisch circuit. In 2018 waren dit er 62 en in 2017 57.

Het mag duidelijk zijn dat het team Tewerkstelling veel inspanningen heeft geleverd om tot dit resultaat te kunnen komen. Intussen wordt het team ook steeds meer bevraagd door:

- het beleid: vanuit het BCSD wordt van de cliënten een inzet gevraagd richting activering, en de stappen die zij daarin zetten, worden begeleid door het team tewerkstelling. Dit houdt o.m. in

cliënten ontvangen voor een intakegesprek, hun competenties screenen, cv's opstellen, sollicitatiebrieven schrijven, actief solliciteren met de cliënten, hen opstarten in het kader van artikel 60.

- de VDAB: het verhaal van de Tijdelijke Werkervaring (TWE) betekent een grotere administratieve dossierlast voor het team. Er wordt een dubbele registratie gevraagd, er moet vaker geëvalueerd worden, POP's²¹ moeten worden opgemaakt en cliënten dienen ook na afloop van de tewerkstelling als artikel 60 verder begeleid te worden naar werk. Ook het actief op zoek gaan naar extra werkplaatsen (bij voorkeur privéwerkgevers) vergt een grote tijdsinvestering. Daarnaast is er ook een constante zoektocht naar nieuwe mogelijke samenwerkingsovereenkomsten, want een groter aanbod van werkplaatsen maakt het mogelijk om gericht mensen te plaatsen en in te zetten op de competenties en mogelijke doorstroom.
- de collega's: het team wordt bevestigd om actief inzetbare maar ook de 'restgroep' van niet-toeleidbare cliënten naar betaald werk te activeren (bv. met vrijwilligerswerk). Het opstarten, opvolgen, evalueren en opbouwen van onbetaalde arbeid om zo een doorstart te kunnen maken naar bv. wijkwerken, artikel 60, enz. is erg tijdsintensief.

Het team Tewerkstelling bestaat momenteel uit 1,9 voltijdse equivalenten. Dat maakt het aanhouden van de huidige taken reeds zeer moeilijk, laat staan dat er ruimte is om in te zetten op nieuwe projecten (bv. de projectoproepen vanuit ESF m.b.t. activering), op modules rond arbeidsattitudes, op het aanbieden van groepswerkingen, het zoeken van nieuwe werkplaatsen, enz.

11.2.5. SCHULDBEMIDDELING

De dienst schuldhulpverlening doet aan schuldbemiddeling, budgetbegeleiding en -beheer en geeft informatie en advies rond collectieve schuldenregeling.

Schuldbemiddeling is een hulpverlening die verstrekt wordt met het oog op het tot stand brengen van een regeling tussen de cliënt en zijn schuldeiser(s) over de wijze van betaling van de schuldenlast van de schuldenaar. Binnen schuldbemiddeling wordt ook de gegrondheid en verjaring van schulden nagekeken.

Budgetbegeleiding en -beheer zijn twee vormen van financiële educatie die aangeboden worden met als doel het leren beheren van de inkomsten en uitgaven. In geval van budgetbegeleiding beheren cliënten zelf hun budget, maar ze worden bijgestaan met advies en ondersteuning. Budgetbeheer is een vorm van hulpverlening waarbij het beheer van de gelden van de cliënt/gezin geheel of gedeeltelijk wordt overgelaten aan de erkende instelling voor schuldbemiddeling.

Collectieve schuldenregeling is een gerechtelijke procedure voor structurele schuldproblemen. Het doel is om in de mate van het mogelijke de schulden af te betalen waarbij de cliënt/het gezin tijdens die afbetalingsperiode toch nog menswaardig kan leven. De dienst schuldhulpverlening maakt de verzoekschriften voor het aanvragen van deze procedure.

Om erkend te blijven als instelling voor schuldbemiddeling moet een aantal verplichtingen nageleefd worden. Eén daarvan is de basisregistratie. Elk jaar moeten de 332 erkende instellingen voor schuldbemiddeling in Vlaanderen uiterlijk op 28 februari cijfergegevens bezorgen betreffende het aantal gezinnen dat bij hen in budget- en of schuldhulpverlening was in het voorbije werkjaar.

De gecentraliseerde verwerking van deze gegevens van de basisregistratie door het Vlaams Centrum voor Schuldenlast (VCS) leidt jaarlijks tot een rapport dat een globaal overzicht verschaft van het aantal gezinnen dat in budget- en/of schuldhulpverlening was bij de 332 erkende instellingen voor schuldbemiddeling in Vlaanderen. Deze kwantitatieve gegevens zijn niet alleen zinvol voor de beleidsmakers maar ook voor de betrokken instanties die dit kunnen aanwenden om hun preventie- en hulpverleningsbeleid efficiënter te organiseren.

---

²¹ Persoonlijke Ontwikkelingsplannen, dewelke een uniek beeld geven van de doelstellingen en competenties van onze cliënten in beeld moeten brengen om zo het traject af te stemmen op elk individu.

De basisregistratie heeft tot doel een zicht te krijgen op het aantal gezinnen dat het voorbije werkjaar in begeleiding was bij de erkende instellingen voor schuldbemiddeling. Een gezin kan maar onder één rubriek worden geregistreerd. Als voor een gezin meerdere hulpverleningsmodules werden ingezet, wordt dat gezin geregistreerd in de rubriek waar alle ingezette modules vermeld staan.

Tabel 6: Overzicht aantal dossiers in het kader van schuldbemiddeling

Jaar	Dossiers behandeld	Dossiers afgerond
2019	566	97
2018	663	190
2017	707	144
2016	671	105
2015	765	140
2014	698	169

De reden van de vermindering van het aantal dossiers in 2019 ligt onder andere aan de manier van registeren. De Vlaamse overheid heeft in haar handleiding vermeld dat eenmalige tussenkomsten in schulddossiers niet meer mogen geregistreerd worden als schuldbemiddeling. Ook de dossiers leefloon waarvoor er louter inhoudingen gedaan worden voor vaste kosten en/of schulden worden aanzien als administratieve tussenkomsten en niet als budgetbegeleidingen. De eerste jaren werden ook tussenkomsten via de Lokale Adviescommissie geregistreerd als schuldbemiddelingsdossiers, maar ook deze mogen niet meer opgenomen worden.

Tot slot is en blijft het een misvatting dat alleen personen die te veel geld uitgeven in schuldbemiddeling terechtkomen. Uit onderzoek van het Vlaams Centrum voor Schuldbemiddeling blijkt dat vooral tegenslag de rode draad is. Mensen die geconfronteerd worden met ziekte, hun werk verliezen door de economische crisis of alleen komen te staan, ontvangen een lager inkomen en kunnen zo hun kosten niet meer betalen. Het is zeker niet eenvoudig om een schuldenlast aan te pakken. Het vraagt veel inspanningen van de cliënt, maar het vooruitzicht op een nieuwe start werkt motiverend. De maatschappelijk werker zoekt, in samenspraak met de cliënt, naar mogelijkheden om de inkomsten te verhogen en mogelijkheden om te besparen. Hierbij wordt er steeds rekening gehouden met de menselijke waardigheid.

Tabel 7: Basisregistratie - OCMW Tienen

<i>Gezinnen waarvoor het voorbije werkjaar geen procedure collectieve schuldenregeling liep</i>					
	2015	2016	2017	2018	2019
A.1: budgetbegeleiding (uitsluitend)	97	102	152	140	52 ²²
A.2: budgetbeheer (uitsluitend)	166	164	162	149	153
A.3: budgetbegeleiding en budgetbeheer	3	3	4	8	9
A.4: schuldbemiddeling (uitsluitend)	57	46	33	37	46
A.5: schuldbemiddeling en budgetbegeleiding	71	35	24	27	24
A.6: schuldbemiddeling en budgetbeheer	151	130	125	123	121
A.7: schuldbemiddeling, budgetbegeleiding en budgetbeheer	7	2	2	3	0
	552	482	502	487	405
<i>Gezinnen waarvoor het voorbije werkjaar een procedure collectieve schuldenregeling liep</i>					
	2015	2016	2017	2018	2019
C.1: in combinatie met budgetbegeleiding	7	13	7	6	11
C.2: in combinatie met budgetbeheer	78	67	82	59	58
C.3: in combinatie met budgetbegeleiding en budgetbeheer	3	4	3	3	2
C.4: in combinatie met schuldbemiddeling	14	11	10	14	7
C.5: in combinatie met schuldbemiddeling en budgetbegeleiding	6	7	6	4	5
C.6: in combinatie met schuldbemiddeling en budgetbeheer	104	87	96	88	76
C.7: in combinatie met schuldbemiddeling, budgetbegeleiding en budgetbeheer	1	0	1	2	2
	213	189	205	176	161
Totaal aantal dossiers schuldhulpverlening:	765	671	707	663	566

²² Voorgaande jaren werden de dossiers leefloos waarop inhoudingen gebeurden voor afbetalingen aan schuldeisers of voor vaste kosten wel geregistreerd als budgetbegeleiding. Door deze gewijzigde manier van registeren is het aantal dossiers budgetbegeleiding (A 1) verminderd ten aanzien van 2018 van 140 naar 52.

De volgende tendensen tekenen zich af in het profiel van de cliënten:

- er zijn veel nieuwe cliënten met een herroepen collectieve schuldenregeling die voordien niet gekend waren op onze dienst;
- meer cliënten met een collectieve schuldenregeling en boedelschulden;
- een toenemend aantal vreemdelingen met een zelfstandige activiteit (soms schijnzelfstandigen);
- multiprobleemgezinnen, waarbij naast de financiële problemen vooral sprake is van psychische problemen, verslavingen, problemen van isolement (geen sociaal netwerk) en huisvesting;
- ouderen die in een woonzorgcentrum verblijven en schulden hebben;
- meer ouderen (in het algemeen) met schulden;
- mensen van vreemde origine die een eigen woning kopen en boven hun mogelijkheden lenen.
- toename van cliënten die niet in de mogelijkheid zijn om hun schulden af te betalen omwille van een te laag inkomen en waarvoor een collectieve schuldenregeling geen oplossing is; het invoeren van de onvermogenswet t.a.v. de schuldeisers is de enige hulpverlening en biedt geen structurele oplossing voor de schuldenproblematiek.

De volgende tendensen zijn merkbaar in de schuldenproblematiek:

- er worden kredieten aangegaan voor de betaling van vaste kosten en medische kosten, m.a.w. er zijn steeds meer overlevingsschulden (cliënten met een vervangingsinkomen – zeker eenoudergezinnen – die op de private markt huren, maken bijna standaard schulden);
- meer dossiers met penale boeten en achterstallig onderhoudsgeld;
- minder aanvragen voor collectieve schuldenregeling;
- het leefgeld in de collectieve schuldenregeling is te laag;
- meer herroepen collectieve schuldenregelingen;
- de minnelijke aanzuiveringsregeling in de collectieve schuldenregeling wordt strikter toegepast;
- de generatie ouderen die ook kredieten zijn aangegaan;
- meer consumentenkredieten en kredietkaarten.
- de minnelijke invordering via incassokantoren verloopt niet altijd volgens de wettelijke verplichtingen en er ontbreken regelmatig stavingsstukken (idem voor kredietverzekeraars);
- sommige schuldeisers doen sneller beroep op deurwaarders waardoor de invorderingskosten oplopen;
- privatisering van de schuldbemiddeling waardoor de integrale hulpverlening wegvalt;
- geen ondersteuning meer door SAM (steunpunt Mens en Samenleving).

De beleidssignalen voor de schuldenproblematiek die we daar als team Schuldhulpverlening van het OCMW Tienen kunnen uit afleiden zijn:

- het beleid moet blijven investeren in de publieke schuldbemiddeling gezien de noodzaak aan generalistische hulpverlening voor de cliënt in schulden;
- de wet op de collectieve schuldenregeling is te streng nl. dat er na herroeping een wachttijd is van 5 jaar;
- er is meer controle nodig op de te vlotte toekenning van consumentenkrediet;
- beperken van de (gerechtelijke) invorderingskosten;
- overleg met de FOD Financiën rond hun strenge invorderingsprocedure.

Voor de volledigheid geven we ook de tendensen mee die een bevraging bij alle erkende instellingen voor schuldbemiddeling aan het licht bracht en de signalen die voor het beleid nuttig zijn (uit “Vlaamse gezinnen in budget-en/of schuldhulpverlening: cijfergegevens 2014 -2017” van Steunpunt Mens en Samenleving).

De voornaamste beleidssignalen voor de schuldenproblematiek vanuit de sector zijn dan:

- regulering van de sector die schulden invordert, wat moet leiden tot een meer humaan invorderingsbeleid:
  - realistische invorderingsscenario's inbouwen;
  - uitvoeringskosten verlagen en limiteren in tijd en grootte;

- menselijke en haalbare afbetaalplannen;
- geen rigide invorderingspolitiek: de nodige onderhandelingsruimte behouden;
- betaalbare huisvesting en energie, alsook een kwaliteitsvol woonbeleid en een goed beleid rond toekenning van huursubsidies;
- vervangingsinkomsten worden algemeen te laag bevonden en beperken de ruimte om schulden af te betalen op drastische wijze;
- het bestaan van (agressieve) verkoopspraktijken en de rol die reclame daarbij kan innemen. Daarom wordt er best geijverd voor een wetgeving waarbij dwingend de kredietcentrale dient te worden geconsulteerd bij het afsluiten van een consumentenkrediet om de financiële draagkracht van de ontleners te kunnen beoordelen. Ook dient de toegang tot betaalkaarten te worden beperkt, dienen kredieten moeilijker toegankelijk te zijn, dataverbruik met bijhorende kosten moet worden beperkt.

Andere opgegeven antwoorden die in de bevraging vrij regelmatig voorkwamen, zijn:

- het wegwerken van de wachtlijsten voor sociale woningen maar ook wachtlijsten bij de erkende instellingen voor schuldbemiddeling;
- het inperken van (aanzienlijke) medische kosten en schoolkosten;
- een meer doorgedreven samenwerking tussen externe schuldbemiddelaars en erkende instellingen voor schuldbemiddeling maar ook toezicht houden op die externe schuldbemiddelaars; Sommige erkende instellingen voor schuldbemiddeling halen zelfs het principe van tandemwerking met externe schuldbemiddelaars aan of suggereren verplichte richtlijnen met het oog op goede samenwerking;
- het continu werken aan een visie voor een meer effectieve aanpak van schulden en dit afstemmen en integreren met andere vormen van hulpverlening. Bijkomend kan die integratie drempelverlagend werken. Als voorbeelden worden outreachend werken en het activeren van cliënten aangehaald. Af en toe wordt verplichte hulpverlening (o.m. budgetbeheer) opgeworpen;
- een structurele financiering van de erkende instellingen voor schuldbemiddeling met voldoende personeelsinzet met doel om de problematiek van het cliënteel in zijn geheel aan te kunnen pakken;
- meer financiële educatie in scholen en budgetvaardigheden opnemen in de eindtermen;
- meer aandacht voor risicogroepen (o.a. alleenstaanden met of zonder kinderlast mensen met psychische problemen). De financiële geletterdheid verhogen;
- hervorming van de procedure collectieve schuldenregeling. Die wordt veelal gebruikt als gebruikt als rustpauze in plaats van als echte oplossing. Door de vele herroepingen en schulden die worden gemaakt tijdens de collectieve schuldenregeling schiet zij haar doel voorbij.
- de weerbaarheid van individuen verhogen en hun bestedingspatroon verbeteren. Dit kan door het verstrekken van informatie, het sensibiliseren en het aanleren van vaardigheden. Hierdoor verhoogt de zelfredzaamheid waardoor in het bijzonder maatschappelijk kwetsbaren beter kunnen worden beschermd. In die zin is begeleiding soms verplicht. Belangrijk hierbij is om personen niet te stigmatiseren en voldoende laagdrempelig te werk te gaan. Voldoende aandacht dient te worden besteed aan nazorg en projectmatige afbouw van de hulpverlening.
- het activeren van personen leidt tot verhoging van inkomsten.

11.2.6. KINDERARMOEDE

In Tienen werd in 2019 21,8% (t.o.v. 10,8 in 2016, 14,8% in 2017, 18,9% in 2018) van de kinderen in een kansarm gezin geboren (gegevens Kind en Gezin). De cijfers van Kind & Gezin geven de kans op armoede weer bij borelingen in de eerste 3 maanden na geboorte, en dan nog voornamelijk op basis van de thuis- en gezinssituatie waarin zij zich bevinden. Dat is een harde realiteit, want dat betekent dat deze kinderen al van in de wieg minder kansen krijgen en tijdens hun eerste drie levensjaren een achterstand oplopen die nog moeilijk bij te benen valt. Daarom heeft de stad Tienen het plan opgevat om via goed uitgewerkte acties sterk in te zetten op het terugdringen van kinderarmoede in Tienen.

(Kinder)armoede is zeer complex waardoor het ook zeer moeilijk is hier een beleid rond uit te werken. Gezinnen in armoede hebben veel noden. Vooral een tekort aan financiële middelen leidt tot problemen en uitsluiting op allerlei vlakken. Ondanks alle inspanningen blijft (kinder)armoede stijgen. Een integrale aanpak

is nodig. We moeten blijven inzetten op wonen, werken, opleiding, toegankelijke vrijetijd, onderwijs, enz. Ons volgehouden werken aan structurelere factoren is zeer belangrijk in de bestrijding van kinderarmoede en kan pas effecten tonen na geruime tijd.

We werken al een aantal jaar outreachend vanuit onze dienst. Dit moeten we blijven doen en nog sterker uitbouwen. De nood is groot. Uit de outreachgesprekken kwamen het vaakst volgende noden naar voren: nood aan huiswerkbegeleiding, opvoedingsvragen en toeleiding naar het vrijetijdsaanbod.

Huis van het Kind wil gezinnen (preventief) versterken door maximale ontwikkelingskansen voor alle kinderen en jongeren te creëren. Dit alles in samenwerking met partners en met bijzondere aandacht voor gezinnen in een kwetsbare situatie. Gezinnen versterken doen we door hen te informeren, ontmoeting te creëren en het aanbod te regisseren. Binnen het Huis van het Kind is er een lokaal overleg waar alle betrokken partners samenkomen die werken met of rond kinderen (in/en armoede). Samen denken we na over knelpunten, noden en lacunes binnen het gecoördineerd kindbeleid van de stad Tienen.

Ouders, grootouders, opvoeders, kinderen en jongeren kunnen bij Huis van het Kind terecht met alle vragen die ze hebben. We bekijken dan samen met hen wie van onze partners hen kan helpen met hun vraag of probleem en verwijzen warm door. Vanuit deze draaischijffunctie willen we ervoor zorgen dat gezinnen bij de juiste dienst- en hulpverlening terecht komen. We willen het ruime aanbod dat Tienen voor gezinnen heeft beter bij hen bekend maken. In heel onze werking hebben wij bijzondere aandacht voor gezinnen die in een kwetsbare situatie leven.

De structuur van het Huis van het Kind werd ook hertekend om een betere werking te kunnen garanderen. Zo zijn er verschillende werkgroepen per leeftijd. Er is een werkgroep voor peuters en kleuters, een werkgroep voor schoolgaande kinderen van 3 j tot 12 j en een werkgroep voor jongeren. Aan de hand van hun ervaringen in hun dagelijkse werking bedenken zij gerichte acties om gezinnen in Tienen nog beter te ondersteunen. Deze acties worden afgetoetst en voorbereid door het lokaal overleg om ter goedkeuring voorgelegd te worden aan het CBS en de gemeenteraad. Zo willen we ons steentje bijdragen aan een gecoördineerd kindbeleid.

11.2.7. ANDERE SOCIALE BIJDRAGEN

TUSSENKOMST VOOR AANKOOP BABYVOEDING

Heel wat cliënten hebben geregeld te maken met extra uitgaven door de geboorte van een baby in hun gezin. De aankoop van babyvoeding (voornamelijk eersteleeftijdsmelk), verzorgingsproducten en pampers kosten heel veel. Deze kosten wegen vaak bijzonder zwaar door in een toch al beperkt budget. Vooral gezinnen en vaak ook alleenstaande moeders die afhankelijk zijn van een leefloon kunnen deze extra uitgaven moeilijk betalen.

Ook Kind en Gezin bevestigt dat in Tienen heel wat kinderen geboren worden in kansarme gezinnen en dat de mama's geregeld aan de verpleegkundige extra voeding vragen. Baby's die te weinig of niet de gepaste voeding krijgen, worden vaak sneller ziek, wat dan weer extra dokters- en apothekerskosten met zich meebrengt.

Het bijzonder comité voor de sociale dienst van het OCMW was van oordeel dat we hierin een nieuwe preventieve taak moesten opnemen om de moeders een extra mogelijkheid te geven om babyvoeding te kopen, zodat deze baby's ten minste in hun eerste levensmaanden geen honger zouden hebben en voldoende gezonde voeding krijgen.

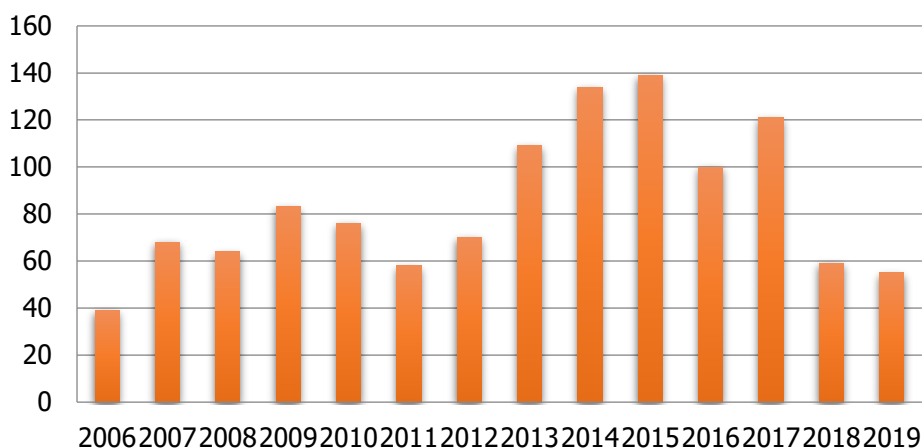
In het bijzonder comité voor de sociale dienst van 14 februari 2006 werd de mogelijkheid goedgekeurd dat dan een waardebon van € 25 per maand wordt gegeven voor de aankoop van babyvoeding bij een apotheek naar keuze in Tienen. In het bijzonder comité voor de sociale dienst van 9 september 2014 werd dit bedrag verhoogd tot € 40 per maand.

Tabel 8: Overzicht aantal waardebonnen voor babyvoeding

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
jan	0	5	7	8	5	3	3	8	6	12	16	10	9	5
feb	0	5	8	9	7	4	4	8	10	14	10	9	3	9
maa	4	6	9	9	8	5	5	11	12	13	12	8	4	8
apr	6	5	6	6	6	5	4	11	12	10	12	10	3	7
mei	5	5	4	7	7	6	3	10	14	10	11	9	4	5
jun	5	7	3	5	7	7	6	11	15	9	3	11	5	4
jul	4	4	6	7	6	7	7	10	15	9	5	11	6	3
aug	3	5	4	7	5	5	6	12	11	11	6	10	7	1
sep	3	4	2	6	6	3	6	8	10	11	6	10	5	3
okt	3	7	5	6	7	4	8	7	11	12	8	12	6	3
nov	3	8	5	6	6	5	10	6	8	13	8	13	4	4
dec	3	7	5	7	6	4	8	7	10	15	3	8	3	3
tot	39	68	64	83	76	58	70	109	134	139	100	121	59	55
# gezinnen			16	18	15	13	15	23	32	31	23	30		

Grafiek 8: Overzicht totaal aantal waardebonnen voor babyvoeding

11.2.8. HUURWAARBORG

Bij verhuis vormt het betalen van de waarborg vaak een probleem. In feite moet er op dat ogenblik een bedrag van driemaal de huur betaald worden (waarborg = 2 maand huur + eerste maand huur).

In de loop van 2001 werd een overeenkomst afgesloten met het toenmalige Dexia (nu Belfius Bank) om via de bank een bankwaarborg af te leveren. Daarnaast werden ook overeenkomsten afgesloten met CV Huisvesting en SVK WoonregT voor het afleveren van een schriftelijke waarborg door het OCMW. Deze waarborg kan door de cliënt wedersamengesteld worden op een geblokkeerde rekening bij Belfius Bank. Eens het bedrag van de initiële waarborg wedersamengesteld is, kan de geblokkeerde rekening ofwel worden omgezet in een geblokkeerde waarborgrekening tussen huurder en verhuurder, ofwel kan het bedrag worden overgeschreven op de rekening van sociale huisvestingsmaatschappij Cnuz.

In 2018 werden in totaal 123 huurwaarborgen verleend, waarvan 50 door middel van een waarborgbrief van het OCMW, 55 bankwaarborgen en 18 geldelijke waarborgen. In 2019 ging het over 45 huurwaarborgen waarvan 23 door middel van een waarborgbrief van het OCMW, 16 bankwaarborgen en 6 geldelijke

waarborgen. Het Vlaams Woningfonds verstrekt vanaf 1 januari 2019 huurwaarborgleningen onder bepaalde voorwaarden opdat huurders hun waarborg zouden kunnen betalen bij het huren van een woning/appartement. Dit verklaart de daling van de waarborgen verleend door het OCMW (van 123 in 2018 naar 45 in 2019). De huurwaarborglening is niet geldig voor het huren van een woning/appartement via sociale huisvestingsmaatschappij Cnuz: in dergelijk geval kan het OCMW wel een waarborgbrief voorzien.

11.2.9. VERWARMINGSTOELAGEN

Krachtens het koninklijk besluit van 20 oktober 2004 betreffende de verwarmingstoelage werd door de overheid aan de OCMW's de opdracht gegeven om aan personen en gezinnen die een beperkt inkomen hebben een bijkomende verwarmingstoelage te verlenen. Deze toelagen werden, verhoogd met 10% administratiekosten, terugbetaald aan het OCMW.

Tabel 9: Totaalbedrag uitgekeerde verwarmingstoelagen

Jaar	# dossiers	Uitgekeerd bedrag
2017	101	18.505
2016	96	17.348
2015	126	23.069
2014	146	26.500
2013	165	31.641
2012	163	30.931
2011	214	29.777
2010	236	30.528
2009	196	26.859

11.2.10. LOKALE ADVIESCOMMISSIE (LAC) WATER, GAS OF ELEKTRICITEIT

Iedereen heeft, volgens het decreet van 20 december 1996, steeds recht op een ononderbroken en minimale levering van elektriciteit, gas en water voor huishoudelijk gebruik. Elektriciteit, gas en water mogen daarom enkel nog in hoogst uitzonderlijke gevallen worden afgesloten.

De Lokale Adviescommissie (LAC) komt samen op vraag van de leveranciers van water, gas of elektriciteit die een verzoek hebben tot afsluiting van de energietoevoer van een klant. Binnen deze commissie worden dossiers besproken over onbetaalde facturen. Het is de bedoeling om met alle betrokken partijen tot een oplossing te komen.

De LAC gaat uit van het basisprincipe dat elke persoon recht heeft op een minimale en ononderbroken levering van elektriciteit, gas en water voor huishoudelijk gebruik om menswaardig te kunnen leven. Elke klant die er besproken wordt, wordt uitgenodigd op de LAC.

LAC ELEKTRICITEIT EN GAS

Wie geen nieuwe leverancier vindt, komt automatisch terecht bij de sociale leverancier (EANDIS). Worden ook die facturen niet tijdig betaald, dan zal de sociale leverancier een budgetmeter plaatsen die vooraf moet opgeladen worden. Een budgetmeter is een elektriciteits- of aardgasmeter waarbij op voorhand betaald moet worden voor de elektriciteit of het aardgas. Aan het onthaal van de sociale dienst kunnen deze mensen hun kaart laten opladen. De eerste oplading in het OCMW van Tienen gebeurde op 23 maart 2004.

Met een budgetmeter kunnen mensen hun budget beter beheren en het verbruik goed opvolgen. Wanneer de budgetmeter voor elektriciteit leeg is, schakelt hij automatisch over op de minimumlevering van 10

ampère. Als de netbeheerder ook deze minimumlevering wil stopzetten, moet hij daarvoor toestemming krijgen van de Lokale Adviescommissie.

Tabel 10: Aantal dossiers besproken op de vergaderingen van de Lokale Adviescommissie (LAC) m.b.t. elektriciteit en gas

Jaar	# dossiers
2019	200
2018	276
2017	313
2016	308
2015	286
2014	317
2013	353
2012	349
2011	279
2010	328
2009	393
2008	345

LAC WATER

Voor wat betreft de waterfacturen wordt niet gewerkt met een budgetmeter. Als de waterleverancier een verzoek tot afsluiting heeft, krijgt de klant vanuit de LAC een betaalplan voorgesteld. Bij niet-naleving van dit betaalplan kan alsnog de afsluiting volgen.

Tabel 11: Aantal dossiers besproken op de vergaderingen van de Lokale Adviescommissie (LAC) m.b.t. water

Jaar	# dossiers
2019	369
2018	435
2017	338
2016	351
2015	305
2014	307
2013	462

11.2.11. TUSSENKOMST IN AANKOOP WINTERKLEDING VOOR KINDEREN

Het bijzonder comité voor de sociale dienst heeft op 14 december 2015 besloten aan alle personen die een financieel dossier hebben bij de sociale dienst (leefloon, equivalent leefloon, steun, budgetbeheer, CSR, LOI-bewoner) een eenmalige forfaitaire tussenkomst te verlenen voor de aankoop van winterkleding (uiterlijk aan te vragen tot en met februari 2016) van € 60 per kind.

Hiervoor werd in 2015 een nieuwe aanpak uitgetoetst. Die bestond enerzijds uit dat gezocht werd naar een exclusieve partner in Tienen, en anderzijds dat de steun van het OCMW voortaan enkel kon worden aangewend voor de aankoop van winterkleding voor kinderen uit kansarme gezinnen.

C&A Tienen ging in op ons voorstel tot samenwerking en tekende hierop in met een sterk engagement: het OCMW Tienen kocht voor cliënten die hiervoor in aanmerking kwamen cadeaubonnen aan € 60 en C&A Tienen verhoogde het effectieve aankoopbedrag op zijn beurt met 10%.

De bedeling van de cadeaubonnen gebeurde door de maatschappelijk werkers van het OCMW, dit na een sociaal en financieel onderzoek en een gunstige beslissing door het bijzonder comité voor de sociale dienst.

In totaal werden in 2018 369 cadeaubonnen (waarvan 20 voor LOI'ers) aangekocht en verdeeld, goed voor een totaalbedrag van € 20.940. In 2017 was dit respectievelijk 330 en € 19.800.

11.2.12. TUSSENKOMST SCHOOLKOSTEN

Het begin van een nieuw schooljaar betekent voor ouders met schoolgaande kinderen extra uitgaven. Ook tijdens het jaar kunnen schoolfacturen zwaar doorwegen op het gezinsbudget. Ouders die moeilijkheden hadden om de schoolrekeningen te betalen, konden ook voor het schooljaar 2019-2020 terecht bij het OCMW van Tienen voor een tussenkomst in schoolkosten.

Het systeem van de tussenkomsten in de schoolkosten wordt jaarlijks geëvalueerd door een interne werkgroep die jaarlijks een aangepast reglement voorbereidt.

Tabel 12: Totaalbedrag jaarlijkse tussenkomst schoolkosten

Jaar	Bedrag tussenkomst schoolkosten
2019	24.151
2018	40.948
2017	54.793
2016	37.397
2015	34.079
2014	26.776
2013	29.579
2012	33.469
2011	29.145
2010	24.899
2009	23.472

11.3. WOON- EN ZORGBELEID

11.3.1. WOONZORGCENTRUM KEIENHOF

Totale capaciteit

73 eenpersoonskamers, 8 tweepersoonskamers en 2 crisis-/reservekamers

Bezetting

Ingevolge de coronacrisis is er in 2020 een lagere bezetting, die een grote impact heeft op de inkomsten, meer bepaald wat betreft de verblijfsinkomsten en het instellingenforfait. Voor 2020 dalen de verblijfsinkomsten ingevolge leegstaande kamers wegens een opnamestop en het vrijhouden van kamers voor coronabesmettingen. Het instellingenforfait stijgt hierdoor ook minder snel dan verwacht maar dit verlies

wordt deels gecompenseerd door de verhoging van het aantal RVT-bedden naar 12 en de indexering van de dagprijs.

De derving van inkomsten wegens leegstand als gevolg van een verbod op bijkomende opnames vanaf maart 2020 wordt door de overheid gecompenseerd door een eenmalige overbruggingstoelage en een specifieke en eenmalige werkingsubsidie. Het exacte bedrag is hiervan nog maar deels bekend. De definitieve afrekening zal vermoedelijk gebeuren in januari 2021.

Gelet op de verwachte evolutie van de coronacrisis streven we vanaf 2021 opnieuw naar een normale bezetting ten belope van 95%.

11.3.2. SERVICEFLATS SENIORIE HOUTEMHOF

Erkenning vanwege het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid:

- Houtemhof I: erkend onder nummer CE 2607 met ingang van 1 april 2008 tot en met 31 maart 2023 voor maximaal 31 wooneenheden
- Houtemhof II: erkend onder nummer CE 2706 met ingang van 1 april 2010 tot en met 31 maart 2023 voor maximaal 31 wooneenheden

Totale capaciteit

Houtemhof I: 31 serviceflats

Houtemhof II: 31 serviceflats

Bezetting

Momenteel zijn 44 van 62 flats verhuurd en dekken de inkomsten nauwelijks de uitgaven. Teneinde het structureel tekort ingevolge de hoge leegstand te verhelpen, zal vanaf april 2021 een reclamecampagne “Wonen in Tienen” worden opgestart waarbij wordt gestreefd om bijkomend 7 flats te verhuren. We gaan uit van volgend tijdspad:

- 2 flatjes in juli;
- 2 flatjes in september;
- 3 flatjes in november.

Ook zal de dagprijs worden geïndexeerd in de loop van 2021.

11.3.3. ASSISTENTIEWONINGEN GROENHOF

Voorlopige erkenning vanwege het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid onder het nummer CE 3357 voor de duur van 1 jaar met ingang van 1 augustus 2018 voor maximaal 30 wooneenheden.

Ingebruikname: 01/08/2018.

Totale capaciteit

30 assistentiewoningen, 4 verschillende types die variëren in grootte:

- 17 x type 1 (51 m²)
- 6 x type 2 (57 m²)
- 1 x type 3 (66m²)
- 6 x type 4 (≥77m² met 2 slaapkamers)

Bezetting

Momenteel zijn 18 van de 30 flats verhuurd en zijn 9 kamers in cohort. De cohortafdeling blijft behouden maar we streven er wel naar om vanaf 1 juli 2021 bijkomend 5 flatjes te verhuren en vanaf 1 januari 2022 nog eens 5 flatjes, dit alles uiteraard afhankelijk van de evolutie van de coronacrisis. Ook wordt de dagprijs geïndexeerd vanaf 1 januari 2021.

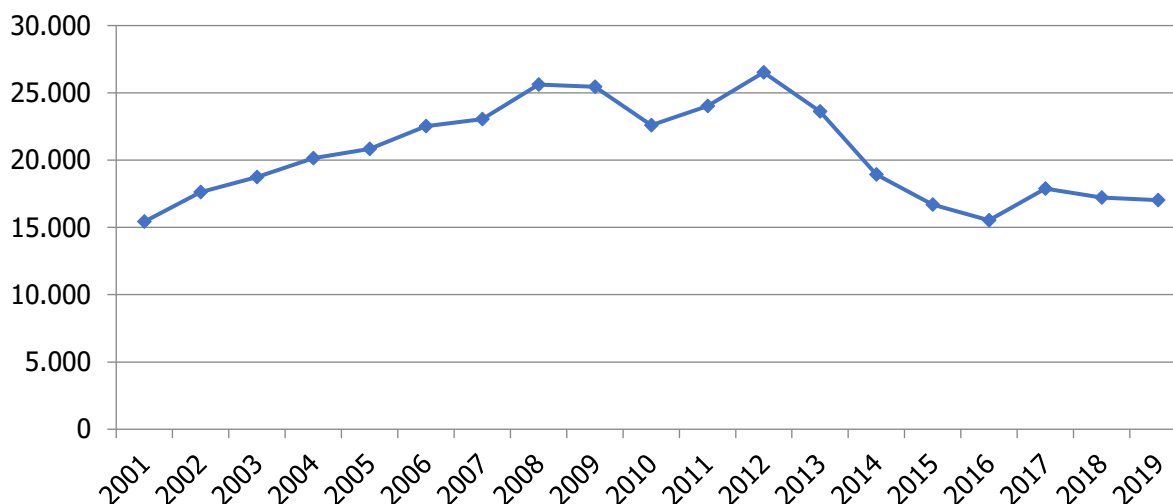
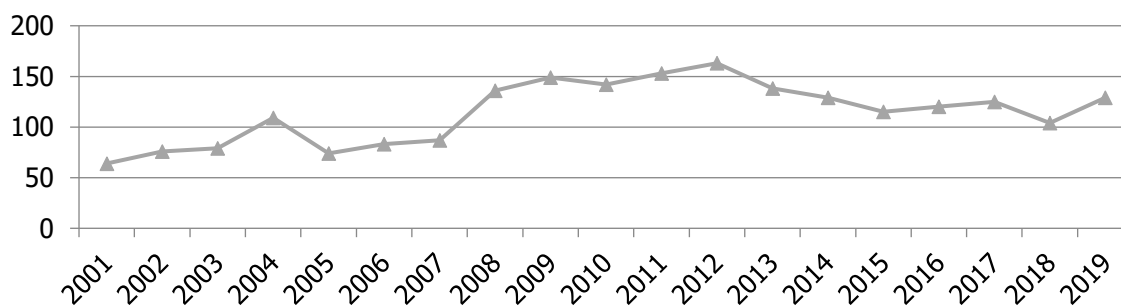
11.3.4. THUISBEZORGDE MAALTIJDEN

Via deze dienst worden, in samenwerking met de firma Medirest (Compass Group Belgilux nv), gekoelde maaltijden aan huis geleverd bij personen en gezinnen die niet of onvoldoende in staat zijn hun maaltijd zelf te bereiden en hiervoor geen beroep kunnen doen op mantelzorgers . Naast de gewone maaltijden kunnen ook dieetmaaltijden besteld worden. Elke maaltijd bestaat uit soep, hoofdgerecht en dessert.

De gebruiker betaalt een bijdrage volgens zijn inkomen. Deze bijdrage is voor een gezin minimaal € 3,50/maaltijd en maximaal € 6,50/maaltijd (in 2018) en € 7,50/maaltijd (in 2019). Voor een alleenstaande is de bijdrage minimaal € 4,30/maaltijd en maximaal € 6,50 (in 2018) en € 7,50/maaltijd (in 2019).

Tabel 13: Overzicht aantal thuisbezorgde maaltijden

	Aantal maaltijden	Aantal personen
2001	15.426	64
2002	17.631	76
2003	18.737	79
2004	20.136	109
2005	20.826	74
2006	22.534	83
2007	23.042	87
2008	25.616	136
2009	25.447	149
2010	22.583	142
2011	24.021	153
2012	26.522	163
2013	23.609	138
2014	18.934	129
2015	16.698	115
2016	15.516	120
2017	17.893	125
2018	17.210	104
2019	17.015	129

Grafiek 9: Overzicht aantal maaltijdenGrafiek 10: Overzicht aantal personen

11.3.5. KLUSSENDIENST

In het kader van het Sociaal Impulsfonds 2000-2002 werd dit project goedgekeurd, waarin aan senioren hoofdzakelijk bijkomende ondersteuning en praktische hulp wordt verleend zodat ze langer in hun eigen vertrouwde omgeving kunnen blijven wonen.

Op 16 oktober 2017 keurde het Bijzonder Comité voor de Sociale Dienst een nieuw reglement voor de klussendienst goed.

De klussendienst is voorbehouden voor personen die omwille van leeftijd (65+), handicap, chronische ziekte of andere noodsituatie hulp nodig hebben bij het uitvoeren van klussen binnenshuis en/of in de tuin en hiervoor geen beroep kunnen doen op mantelzorgers.

De werken zijn steeds van beperkte omvang, waardoor men er op de reguliere arbeidsmarkt geen oplossing voor kan vinden.

De kostprijs van de klussendienst is afhankelijk van de gezinssamenstelling en het netto-inkomen. De minimumbijdrage is vastgelegd op € 6,45 per uur, waarbij elk begonnen uur volledig wordt aangerekend.

Voor verplaatsingskosten en gebruik van materiaal wordt een bedrag van € 15 per klus aangerekend voor de eerste werkman en € 10 per dag voor elke bijkomende werkman. Voor het wegbrengen van afval naar het containerpark wordt een supplement van € 10 per rit aangerekend.

De maatschappelijk werkster doet een sociaal onderzoek en berekent de prijs.

De voornaamste taken van de klussendienst zijn:

- kleine herstellingen;
- schilderen en behangen;

- grasmaaien en tuinonderhoud.

In 2019 werden door de klussendienst in totaal 52 gezinnen geholpen en bedroeg het aantal gepresteerde werkuren 546.

Tabel 14: Overzicht gepresteerde uren door klusjesdienst

Jaar	Gezinnen	Gepresteerde uren
2019	52	546
2018	50	391
2017	49	361
2016	43	326
2015	59	561
2014	53	603
2013	95	1.374
2012	82	1.231

11.3.6. OVERIGE VERRICHTINGEN BETREFFENDE OUDEREN

Het team ouderenzorg staat ten dienste van alle Tiense senioren en heeft – naast het verstrekken van maaltijden aan huis en het organiseren van klussenhulp (zie eerder) – nog volgende taken:

INFORMATIE EN AANVRAGEN

In concreto onderscheiden we bij het verstrekken van informatie en het behandelen van aanvragen volgende taken:

- informatie verstrekken over het zorgaanbod in de regio (individueel of op groepsbijeenkomsten van seniorenverenigingen, lokale dienstencentra, enz.);
- actieve bijstand verlenen bij doorverwijzingen naar diverse thuiszorgdiensten;
- hulp bieden bij het aanvragen van tegemoetkomingen en financiële voordelen waarop de 65- plusser recht heeft;
- indicatiestellingen doen voor zwaar zorgbehoevenden in het kader van de Vlaamse sociale bescherming.

Het team ouderenzorg krijgt hiervoor steeds meer en meer spontane aanvragen (van de 65-plusser zelf, via doorverwijzing door mantelzorgers en professionelen).

Vanuit deze kernopdrachten werd er in april 2016 gestart met een systematische screening van de Tiense 85-plussers, beginnende met de hoogste leeftijdscategorieën.

In 2018 kregen, in het kader van de systematische screening van de 85-plussers, ongeveer 136 senioren (met geboortedatum tussen 02-05-1925 en 31-12-1927) een folder van de dienst ouderenzorg toegestuurd, samen met een brief met het aanbod dat een maatschappelijk werker een huisbezoek kan brengen. Tijdens het huisbezoek wordt samen met de senior (en de mantelzorgers) een checklist overlopen: het recht op de premies en tegemoetkomingen, het wooncomfort en het sociale netwerk wordt hierbij onderzocht. Door middel van een warme doorverwijzing, actieve hulp en ondersteuning worden de rechten van de bezochte senioren maximaal uitgeput, het wooncomfort verhoogd en de sociale netwerken versterkt.

In 2018 heeft het team ouderenzorg voor alle 277 geholpen 65-plussers een totaal extra inkomen van € 12.185,10 per maand kunnen bekomen. Het gaat hier om toekenningen van het zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden, het zorgbudget voor ouderen met een zorgnood, het sociaal telefoontarief, enz.

In 2019 kregen, in het kader van deze systematische screening, ongeveer 439 senioren (met geboortedatum tussen 01-01-1928 en 14-06-1932) een folder van de dienst ouderenzorg toegestuurd, in 2019 heeft de dienst ouderenzorg voor de 421 geholpen 65-plussers een totaal extra inkomen van € 25.555,18 per maand kunnen bekomen. In 2019 was dit extra totaal bekomen inkomen aanzienlijk hoger dan in 2018 omdat we door de afronding van het D-scope project terug meer tijd aan deze screening konden besteden.

Bij de interpretatie van het totaal resultaatcijfer 2018 en 2019 moeten we ook nog vermelden dat er geen precies cijfer kan worden aangegeven voor de nog bijkomende verworven voordelen zoals het sociaal elektriciteits- en gastarief, verhoogde tegemoetkoming mutualiteit, vrijstelling kosten waterverontreiniging, vermindering kabel distributie, gratis parkeren door het gebruik van de parkeerkaart, enz.

D-SCOPE

In 2017 was Tienen testgemeente voor het D-SCOPE-onderzoeksproject (Detection – Support and Care for Older People- Prevention and Empowerment).

D-SCOPE is een multidisciplinair onderzoeksproject dat wordt geleid door een team onderzoekers uit België en Nederland, afkomstig van de Vrije Universiteit Brussel, Katholieke Universiteit Leuven, Universiteit Antwerpen, Maastricht University en Hogeschool Gent.

Het D-SCOPE-project gaat na hoe men ouderen de mogelijkheid kan bieden om, indien mogelijk en wenselijk, kwaliteitsvol oud te worden in de eigen woonomgeving. De focus van het project ligt op preventie van kwetsbaarheid bij ouderen en het ondersteunen van ouderen, (kwetsbare) mantelzorgers en de sociale omgeving.

De 2 grote hoofddoelstellingen van het D-SCOPE-project zijn:

- Het ontwikkelen van een adequaat detectie- en meetinstrument om de kwetsbaarheidsbalans van ouderen te meten die in staat stelt preventief en proactief te handelen;
- Het testen van adequate preventieve interventies en hulpmiddelen die kwetsbare ouderen, hun mantelzorgers en sociale omgeving versterken of hen naar de gepaste formele hulp en ondersteuning toeleiden om zo hun kwetsbaarheid te stabiliseren of de negatieve gevolgen ervan uit te stellen.

In kader van het D-SCOPE-project werden in 2017-2018 in Tienen 279 ouderen/60-plussers bevestigd door vrijwilligers en onderzoekers van de VUB. 92 mensen hiervan werden geselecteerd voor de experimentele groep. De bedoeling was dat de geselecteerde personen van de experimentele groep een huisbezoek kregen van een maatschappelijk werker van het OCMW. De mensen die zich in de experimentele groep bevonden werden gedurende 6 maanden ook telefonisch opgevolgd: op regelmatige tijdstippen werden zij gecontacteerd. Na 6 maanden volgde er een tweede bevestiging door de onderzoekers/vrijwilligers om na te gaan of er een evolutie was in o.a. de levenssituatie, kwaliteit van leven en kwetsbaarheid. 194 van de 279 oorspronkelijk ondervraagden hebben deelgenomen aan deze 2de bevestiging. In totaal werden er in 2018 ook 5 focusgroepen georganiseerd: een ouderen experimentele groep, een ouderen controlegroep, een groep mantelzorgers, een groep huisbezoekvrijwilligers en een groep professionals.

De ervaringen van de dienst ouderenzorg m.b.t. dit project

Uit de focusgroepen van de ouderen konden we besluiten dat zij vinden dat dit project hen een stem gaf, dat er werd geluisterd naar een vaak vergeten groep en dat er nood is aan initiatieven die kwetsbare ouderen opsporen. De mensen uit de experimentele groep gaven ook aan zeer tevreden te zijn over de follow-up telefoontjes. Het creëerde een vertrouwensband en zorgde er ook voor dat snel ingegrepen kon worden bij plotselinge veranderingen.

Voor de mantelzorgers was het belangrijk om te weten dat zij er niet alleen voor stonden. Sommige mantelzorgers ontvingen de follow-up telefoons omdat dit voor de oudere zelf niet meer mogelijk was. Dit gaf ook aan hen de kans om zelf hun verhaal te doen. Ze gaven ook aan dat het belangrijk is om de mantelzorgers voldoende te betrekken bij het project.

Huisbezoekvrijwilligers gaven aan dat door deel te nemen aan het project ze zich beter willen voorbereiden op hun eigen toekomst. Dat ze nu hun netwerk al moeten uitbouwen en niet moeten wachten tot ze hulp of ondersteuning nodig hebben. Het is ook belangrijk om te werken met gemotiveerde, goed voorbereide vrijwilligers, die ook zelf heel goed begeleid worden, want het project vergde meer van hen dan ze verwacht hadden.

De professionals gaven aan dat de warme doorverwijzing voor vele ouderen nuttig was en dat de follow-up telefoons een grote meerwaarde vormden. De beroepskrachten gaven ook aan dat ze – door de jonge leeftijd (60+) – ze af en toe een groep mensen bezochten waar zij weinig meerwaarde konden bieden omdat de oudere (nog) niet kwetsbaar genoeg was.

Het is gebleken dat 6 maanden te kort is om effectief een meetbaar verschil tussen de controle- en experimentele groep te kunnen aantonen. Wel kunnen we uit eigen ervaring meegeven dat de ouderen die in de experimentele groep zaten regelmatig terug contact opnemen met de dienst ouderenzorg als ze problemen ervaren. Een goede opvolging werkt dus drempelverlagend naar de toekomst toe.

Het besluit van de D-SCOPE-onderzoekers m.b.t. dit project

Opmerkelijke of spectaculaire verschillen tussen de experimentele en controlegroep kunnen we moeilijk meegeven. In beide groepen zien we bijvoorbeeld geen significante stijging of daling op ervaring van welbevinden tussen de twee meetmomenten. Wanneer we naar ervaring van het onderzoek/bevraging 2de huisbezoek peilden, kwamen volgende resultaten naar voor:

- 88,7% van de deelnemers aan de tweede bevraging vond het onderzoek zinvol;
- 68 mensen (35,1%) gaven aan dat er een tweede huisbezoek is geweest (professional).

Van de ouderen die geen tweede huisbezoek kregen, waren er 22 die wel graag een bezoek hadden gehad. Zij hadden een specifieke vraag (bv. hulp bij verplaatsingen) of kregen graag algemene informatie.

Specifieke ervaringen van de experimentele groep, bevindingen van focusgroep gesprek:

- Ervaring van het huisbezoek 2 door beroepskracht

Over het algemeen hadden de respondenten geen specifieke verwachtingen van dit gesprek. De meerwaarde was de informatie die verschaft werd. Hierbij werd met name genoemd dat men nu al een beetje voorbereid is, i.p.v. dat ze er pas op het moment zelf (als ze echt hulp nodig hebben) / achteraf over horen. De precieze inhoud kon niet iedereen zich even goed herinneren, maar het werd wel als prettig ervaren. Er werd ook gesproken over wat nog goed gaat, wat fijn is. De maatschappelijk werkers mogen altijd nog eens terugkomen, het waren prettige gesprekken.

- Ervaring van de warme doorverwijzing

Over de hulp is niet echt uitgeweid – de mensen waar ‘zorg’ is aangeboden, wisten niet meer altijd precies hoe dit gegaan was. Het was wel positief dat zij steeds betrokken werden/op de hoogte werden gehouden gedurende het proces.

- Ervaring van de opvolging

De maandelijkse telefoontjes werden als zeer positief ervaren. De verantwoordelijke hiervoor was heel vriendelijk en sympathiek. Ook haar betrokkenheid werd gewaardeerd – ‘ze weet wie je bent’. Het werd niet ervaren als bemoeizorg. Meerdere respondenten vinden het jammer dat het gestopt is, ook omdat sommigen verder weinig sociale contacten hebben.

GEMEENTELIJKE MANTELZORGPREMIE

De raad voor maatschappelijk welzijn heeft op 10 maart 2010 een reglement goedgekeurd waarbij een mantelzorgpremie wordt ingevoerd. Gelet op de voortdurende vergrijzing van de bevolking kan dit een waardevolle en noodzakelijke aanvulling betekenen op ons globale aanbod aan thuiszorg. De zorg door familie, kennissen en vrijwilligers is absoluut noodzakelijk om te kunnen blijven ingaan op de toenemende vraag om ondersteuning van voornamelijk zorgbehoevende senioren in de thuissituatie. Dankzij de

mantelzorg kunnen senioren langer in hun vertrouwde omgeving blijven wonen. De gemeentelijke mantelzorgpremie is dan ook een vorm van waarderingsvergoeding voor de inzet van de mantelzorgers.

Bij elke aanvraag brengt een medewerker van het OCMW een huisbezoek en wordt een dossier samengesteld. De belangrijkste voorwaarden voor de toekenning van een mantelzorgpremie zijn:

- de leeftijdsvoorwaarde: de zorgbehoevende persoon moet minimum 65 jaar zijn;
- de inkomensvoorwaarde: de zorgbehoevende persoon mag over een inkomen beschikken van maximum 1,5 maal het bedrag van het leefloon, en mag tevens niet meer dan één woning in volle eigendom hebben;
- zorgbehoevend zijn²³: geheel of gedeeltelijk niet meer in staat zichzelf te verzorgen en de elementaire taken te verrichten die een gezonde persoon normaliter kan uitvoeren, en waardoor blijvende hulp van een derde persoon noodzakelijk is;
- de zorgbehoevende mag niet het zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden in het kader van de Vlaamse sociale bescherming ontvangen;
- de zorgbehoevende persoon moet minstens één jaar voorafgaand aan de datum van zijn aanvraag, ingeschreven zijn in het bevolkings- of vreemdelingenregister van de stad Tienen en er effectief wonen.

De mantelzorgpremie bedroeg aanvankelijk € 12,50 per maand per zorgbehoevende persoon. Dat bedrag werd een eerste keer verhoogd bij besluit van de raad voor maatschappelijk welzijn van 11 april 2012: per 1 januari 2012 bedroeg de gemeentelijke mantelzorgpremie daardoor € 25 per maand per zorgbehoevende persoon en werd hij om de zes maanden uitbetaald. Vanaf 1 januari 2016 werd de gemeentelijke mantelzorgpremie bij besluit van de raad voor maatschappelijk welzijn van 14 januari 2016 nogmaals verhoogd van € 25 naar € 50 per maand per zorgbehoevende en wordt deze premie maandelijks i.p.v. zesmaandelijks uitbetaald.

Bij besluit van de raad voor maatschappelijk welzijn van 30 januari 2020 werd de gemeentelijke mantelzorgpremie vanaf 1 maart 2020 vastgesteld op € 60 per jaar per zorgbehoevende persoon. De gemeentelijke mantelzorgpremie wordt eveneens vanaf dan jaarlijks, uiterlijk op 31 december, uitbetaald aan de zorgbehoevende persoon.

In 2018 werd in totaal € 6.550 uitgegeven voor 13 dossiers mantelzorgtoelage; in 2019 werd in totaal € 9.550 uitgegeven voor 19 dossiers mantelzorgtoelage.

Tabel 15: Overzicht uitgekeerde mantelzorgtoelagen

Jaar	# dossiers	Uitgekeerd bedrag
2019	19	9.550
2018	13	6.550
2017	10	4.450
2016	7	2.950
2015	14	1.800
2014	19	4.200
2013	16	3.275
2012	8	1.550
2011	6	662

²³ De zorgbehoevendheid wordt aangetoond:

- ofwel door middel van een reeds bestaand attest met een mindervaliditeitsscore van minstens 12 punten beoordeeld aan de hand van de zelfredzaamheidscriteria van de POD Sociale Zaken;
- ofwel door een recent uitgevoerde BEL-score door de sociale dienst van het OCMW, met een score van minimaal 25 en maximaal 34 punten.

BETALINGSVERBINTENISSEN EN BORGSTELLINGEN WOONZORGCENTRA

Het OCMW van Tienen komt tussen in de tekorten in de verblijfskosten van een woonzorgcentrum wanneer de eigen financiële middelen ontoereikend zijn.

2018

- betalingsverbintenissen: 26 dossiers waarvan 18 lopende;
- borgstellingen: 8 nieuwe aanvragen (geen lopende dossiers).

2019

- betalingsverbintenissen: 46 lopende dossiers en 9 nieuwe aanvragen;
- borgstellingen: geen nieuwe aanvragen.

NAZORG BIJ OVERLIJDEN

Een dierbare verliezen, zorgt voor moeilijke momenten in het leven. Het is een ervaring waarmee iedereen vroeg of laat geconfronteerd wordt. Een overlijden is niet alleen emotioneel erg zwaar. Het brengt ook heel wat administratieve formaliteiten met zich mee, die vaak zo snel mogelijk moeten afgehandeld worden.

Het OCMW Tienen heeft per 1 oktober 2012 een maatschappelijk werker belast met het verlenen van nazorg bij overlijden. Deze hulp kan zich op meerdere vlakken situeren:

- de nodige diensten op de hoogte brengen van het overlijden;
- informatie verstrekken omtrent het overlevingspensioen, de begrafenisvergoeding van het ziekenfonds en de verhoogde tegemoetkoming;
- informatie verstrekken omtrent deblokkering van de bankrekening en aangifte van nalatenschap;
- contact opnemen met nutsvoorzieningen in verband met het afsluiten van contracten;
- voorschot op pensioen aanvragen;
- controleren op welke sociale voordelen men recht heeft;
- inschakelen van OCMW- of andere thuiszorgdiensten indien nodig;
- rouwverwerking, een rustig gesprek.

In 2019 werden in dit kader 111 brieven verstuurd en 30 huisbezoeken afgelegd.

Tabel 17: Overzicht nazorg bij overlijden

Jaar	# brieven	# huisbezoeken
2019	111	30
2018	122	39
2017	111	34
2016	109	25
2015	125	45
2014	121	31
2013	126	34
2012	39	10

BEGELEIDEN FAMILIEGROEP DEMENTIE

In samenwerking met de Alzheimer Liga Vlaanderen organiseerde de dienst ouderenzorg ook in 2018 en 2019, net zoals de voorgaande jaren, 4 maal een familiegroep dementie.

Mantelzorgers en familieleden van personen met dementie komen samen om informatie, ervaringen en steun uit te wisselen en hun zorgen te delen met lotgenoten. Deze familiegroep wordt afwisselend begeleid door 1 van de maatschappelijk werkers van het team ouderenzorg.

De opkomst voor de familiegroep dementie was de voorbije jaren eerder laag. Om in de toekomst meer mantelzorgers te bereiken, wordt er in 2020 – in samenwerking met de geheugenkliniek RZ Tienen – voor de familiegroep dementie/praatcafé aan een nieuw gezamenlijk concept gewerkt.

CONCLUSIE TEAM OUDERENZORG

In Tienen zijn er maar liefst 7.761 inwoners die ouder zijn dan 65 jaar (waarvan 2.192 ouder dan 80 jaar). Bovendien ontvangt 3,5% van de 65-plussers de Inkomensgarantie voor ouderen (IGO), een uitkering die toegekend wordt aan 65-plussers die niet over voldoende financiële middelen beschikken.

In die optiek verdienen volgende denkpijpen nadere uitwerking of verder onderzoek:

- het uitbreiden en versterken van de samenwerking met de wijkpolitie en het CAW om kwetsbare ouderen die nu onder de radar blijven te detecteren;
- werken met (niet-evidente) sleutelfiguren in de wijken;
- methoden onderzoeken om de leeftijdsgroep van de 65- tot 75-jarigen beter te bereiken;
- het team ouderenzorg de stem van de senioren laten vertolken naar de lokale overheid;
- het verder uitwerken van een infopunt;
- werken rond eenzaamheid bij alleenwonende 80-plussers (een steeds groeiende categorie);

Het team Ouderenzorg heeft reeds een reorganisatie ondergaan waarbij nieuwe kernopdrachten werden bepaald: er wordt minder ingezet op het organiseren van diensten door het OCMW, meer op de ondersteuning van en het doorverwijzen naar het reeds bestaande thuiszorgaanbod.

11.4. KINDEROPVANG

11.4.1. GEMEENTELIJKE KENMERKEN EN BIJHORENDE ONTWIKKELINGEN

DEMOGRAFISCHE ONTWIKKELINGEN (BRON: STATISTIEKVLAANDEREN.BE)

AANTAL KINDEREN TUSSEN 0 EN 2,5 JAAR:

In de stad Tienen zien we dat het aantal kinderen tussen 0 en 2,5 jaar ongeveer gelijk bleef in de periode van 2008 tot en met 2018. Deze groep kinderen omvat ongeveer 2,6% van de totale bevolking van onze gemeente.

Tabel 16: Evolutie aantal kinderen tussen 0 en 2,5 jaar in de gemeente Tienen

	2008	2018
Aantal kinderen 0-2,5 jaar	880	901
% van de bevolking	2,7%	2,6%

ONTWIKKELINGEN:

Wanneer we de geboortes in de gemeente Tienen bekijken over de periode van 2007 tot en met 2017 zien we een lichte toename in het aantal geboortes. Hierbij zien we dat het aantal pasgeborenen met een niet-

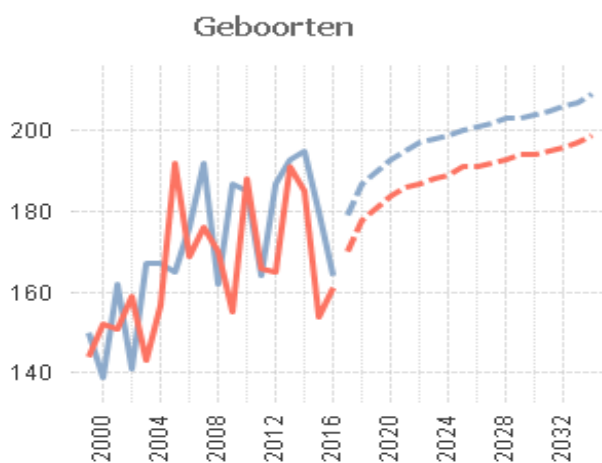
Belgische nationaliteit toeneemt. Er wordt verwacht dat het aantal geboortes per jaar zal toenemen (prognose tot en met 2032). We kunnen daaruit afleiden dat ook de vraag naar kinderopvang in de toekomst zal toenemen.

Tabel 17: Evolutie aantal geboortes per jaar in de stad Tienen

	2007	2017
Totaal	368	385
Aantal geboorten per 1000 inwoners	11,45	11,15

PROGNOSE VAN DE

GEBOORTES IN DE GEMEENTE TIENEN

GEBRUIK VAN DE KINDEROPVANG:

Een opvangplaats kan door meerdere kinderen gebruikt worden. Kind en Gezin registreert hoeveel kinderen tijdens een bepaalde periode minstens 1 keer aanwezig waren in de opvanglocatie. Het gebruik van formele vergunde opvang is de verhouding tussen het aantal aanwezige kinderen en het aantal kinderen tussen 0 en 3 jaar. In de provincie Vlaams-Brabant zagen we in 2019 een gebruik van 52,2%.

11.4.2. ECONOMISCHE ONTWIKKELINGEN

Voor de inzichten inzake economische ontwikkelingen baseren we ons op de gegevens van de gemeentemonitor 2018 (<https://gemeente-en-stadsmonitor.vlaanderen.be/>).

WERKZAAMHEIDSGRAAD

In de stad Tienen zien we over de periode van 2003 tot en met 2015 een lichte toename in de werkzaamheidsgraad bij de 20- tot en met 64-jarigen van 69,9% naar 71,6%. Opvallend hierbij is dat de werkzaamheidsgraad bij de mannen lichtjes daalt van 76,7% naar 74,7%, terwijl deze bij de vrouwen stijgt van 62,9% naar 68,5%. Het feit dat meer vrouwen gaan werken, doet ook de vraag naar kinderopvang toenemen. De cijfers in 2016 geven een verdere stijgende trend op vlak van werkzaamheidsgraad, zowel bij mannen (75,1%) als bij vrouwen (69,5%).

WERKLOOSHEIDSGRAAD

Wanneer we de werkloosheidsgraad bekijken over de periode van 2003 tot en met 2015 zien we dat deze van 2005 tot en met 2008 fors daalde, om daarna opnieuw geleidelijk aan toe te nemen. In 2003 bedroeg de werkloosheidsgraad 7%, in 2015 was dit 8,2%.

Kinderopvang kan een belangrijke rol spelen bij de activering van deze groep niet-werkenden. Bij het toekennen van plaatsjes in de kinderopvang wordt er dan ook onder andere voorrang gegeven aan ouders die in het kader hier van een opvangnood hebben.

Een blijvende nood in onze gemeente situeert zich op het vlak van de dringende en tijdelijke opvang. Het gaat dan onder meer om anderstalige en/of allochtone ouders die een inburgeringscursus moeten/willen volgen of naar de Nederlandse les moeten/willen gaan. We stellen vast dat deze ouders bovendien nood hebben aan een opvangplaats in Tienen centrum. Dit enerzijds omwille van de ligging ten opzichte van de cursuslocaties, anderzijds vaak ook omwille van mobiliteitsproblemen (o.a. niet in bezit zijn van een auto).

GEMIDDELD INKOMEN GEZINNEN

Wanneer we kijken naar de periode van 2008 tot en met 2015 zien we een toename in het gemiddelde inkomen van de gezinnen. In 2005 bedroeg het gemiddelde inkomen per aangifte € 27.400. Dit steeg geleidelijk aan doorheen de jaren tot € 32.759 in 2015.

11.4.3. SOCIAAL-MAATSCHAPPELIJKE ONTWIKKELINGEN

Voor de inzichten inzake sociaal maatschappelijke ontwikkelingen baseren we ons op de gegevens van de gemeentemonitor 2018 (<https://gemeente-en-stadsmonitor.vlaanderen.be/>).

AANTAL LEEFLOONGERECHTIGDEN

Het aantal leefloongerechtigden in de gemeente is doorheen de jaren sterk toegenomen. In 2007 waren er 4,5 leefloongerechtigden per 1.000 inwoners. In 2017 bedroeg dit 8,1 leefloongerechtigden per 1.000 inwoners.

Dit aantal ligt veel hoger dan in andere gelijkaardige steden (Belfius-indeling) en dan in het Vlaams Gewest in zijn totaliteit.

AANTAL ALLEENSTAANDE OUDERS MET KINDEREN <3 JAAR

Wanneer we het aantal alleenstaande ouders met kinderen jonger dan 3 jaar bekijken voor de periode van 2007 tot en met 2017 zie we een duidelijke toename. In 2007 waren dit er 1.308 en in 2017 1.461.

Teneinde deze alleenstaande ouders de mogelijkheid te bieden om te werken, opleidingen te volgen, enz. moeten zij beschikken over een geschikte opvangplaats voor hun kind(eren).

KANSARMOEDE-INDEX KIND EN GEZIN

Wanneer we de kansarmoede-index bekijken voor de gemeente Tienen, zien we een toename van 11,91% in 2014 naar 21,76% in 2019. We stellen vast dat de kansarmoede-index het hoogst is bij kinderen met een moeder van een niet-Belgische origine.

Een vergelijking met de gegevens voor de provincie Vlaams-Brabant toont ons dat de kansarmoede-index in Tienen hoger ligt dan in de provincie.

Internationaal wetenschappelijk onderzoek toont aan dat kwaliteitsvolle kinderopvang essentieel is om kinderen alle kansen te geven. Kwaliteitsvolle kinderopvang heeft positieve effecten op de verstandelijke, sociale en emotionele ontwikkeling van kinderen, effecten die blijven doorwerken in hun verdere levensloop.

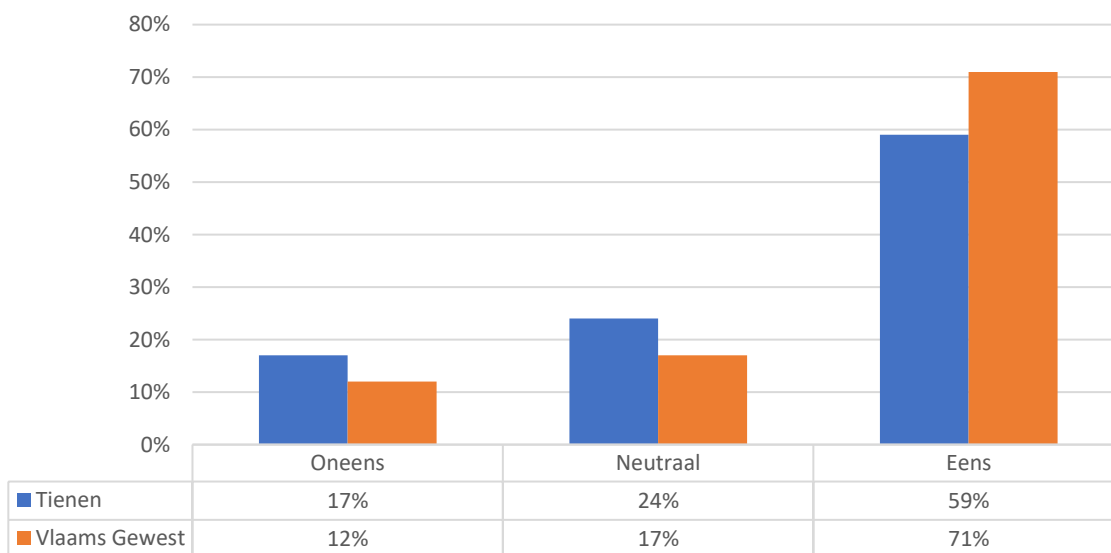
Kinderopvang kan dus van grote betekenis zijn voor kinderen in armoede en bijgevolg een belangrijke rol spelen in de strijd tegen armoede, op voorwaarde dat het deel uitmaakt van een algemeen sociaal beleid gericht op een structurele verbetering van de levensomstandigheden van mensen in armoede.

WENSEN EN VERWACHTINGEN VAN KLANTEN EN BURGERS

Uit onderzoek blijkt dat in 2017 17% van de inwoners vond dat het aanbod van kinderopvang in de gemeente Tienen onvoldoende was. 59% vond dat het aanbod wel voldoende was. 13% van de inwoners was ontevreden en 59% was tevreden over de kinderopvang in Tienen.

We stellen vast dat de tevredenheid over de grote en de kwaliteit van het aanbod van kinderopvang in Tienen lager ligt dan in de provincie Vlaams-Brabant in zijn geheel.

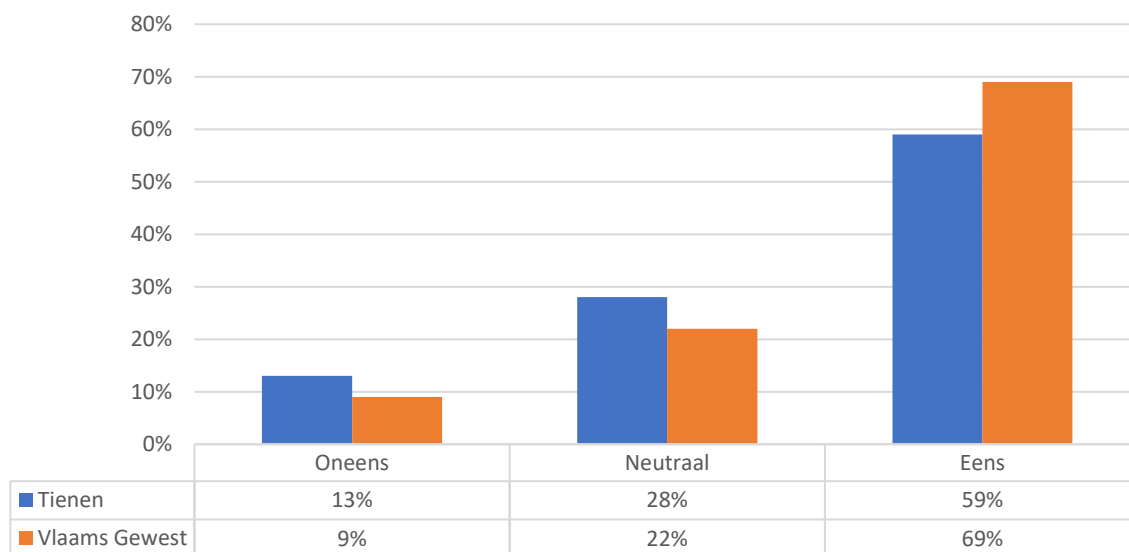
Grafiek 11: Aandeel (%) van de inwoners dat vindt dat er voldoende aanbod aan kinderopvang is in de gemeente/stad

Bron: Gemeentemonitor 2018

Grafiek 12: Aandeel (%) van de inwoners dat tevreden is over de kinderopvang in de gemeente/stad

11.4.4. WERKVELDSPECIFIEKE ONTWIKKELINGEN

Voor de inzichten inzake werkveldspecifieke ontwikkelingen baseren we ons op de gegevens van de Vlaamse Vereniging voor Steden en Gemeenten (Vlaams beleid kinderopvang) en Kind & Gezin (Aanbod kinderopvang).

VLAAMS BELEID KINDEROPVANG

De Beleidsbrief van Minister Beke vermeldt onder andere volgende doelstellingen ivm een 'kwaliteitsvolle kinderopvang voor baby's en peuters':

- 1) Het realiseren van een groeipad van de capaciteit en de toegankelijkheid in de kinderopvang met voorrang voor werkende ouders en ouders in opleiding.
- 2) Voorzien van een mix van gezinsopvang en groepsopvang.
- 3) Toegankelijke, betaalbare en flexibele kinderopvang.
- 4) Stimuleren van het gebruik van het Nederlands.
- 5) Evalueren van de voorrangsregels en de toepassing ervan.
- 6) Flexibiliseren van de manier waarop opvangvoorzieningen hun capaciteit realiseren.
- 7) Inzetten op een verhoging van de leefbaarheid voor de organisator, o.a. versoepeling zodat initiatieven, weliswaar op een kwaliteitsvolle manier, hun bezetting kunnen optimaliseren.
- 8) Inbouwen van verdere garanties voor een correcte financiering van de kinderbegeleiders.
- 9) Uitklaren van het concept 'samenwerkende onthaalouders', vooral inzake juridische correctheid.

AANBOD KINDEROPVANG IN DE GEMEENTE EN DE ZORGREGIO (BRON: KIND EN GEZIN)

In de gemeente Tienen waren er in 2019:

- 39.67 plaatsen per 100 kinderen van 0 tot 3 jaar;
- 439 plaatsen, waarvan 116 plaatsen binnen de gezinsopvang, 274 plaatsen binnen de groepsopvang en 49 plaatsen binnen de groepsopvang samenwerkende onthaalouders;
- 31 opvanglocaties, waarvan 21 binnen de gezinsopvang, 6 binnen de groepsopvang en 4 binnen de groepsopvang samenwerkende onthaalouders;
- 97 opvangplaatsen niet-inkomensgerelateerd en 342 wel inkomensgerelateerd.

In de zorgregio Tienen (Boutersem, Geetbets, Glabbeek, Hoegaarden, Kortenaeken, Landen, Linter, Tienen, Zoutleeuw) waren er in 2019:

- 42,08 plaatsen per 100 kinderen van 0 tot 3 jaar;
- 1.216 plaatsen, waarvan 322 plaatsen binnen de gezinsopvang, 809 plaatsen binnen de groepsopvang en 85 plaatsen binnen de groepsopvang samenwerkende onthaalouders;
- 86 opvanglocaties, waarvan 55 binnen de gezinsopvang, 24 binnen de groepsopvang en 7 binnen de groepsopvang samenwerkende onthaalouders;
- 249 opvangplaatsen niet-inkomensgerelateerd en 967 wel inkomensgerelateerd.

ONTWIKKELINGEN

Op het niveau van de Vlaamse overheid zien we dat er extra wordt ingezet op:

- meer inkomensgerelateerde kinderopvang;
- meer kinderopvang voor kwetsbare gezinnen;
- meer flexibele groepsopvang, met name meer groepsopvang met flexibele/atypische openingstijden en meer dringende groepsopvang (plaatsen voor een gezin dat binnen de maand opvang nodig heeft).

Op het niveau van de gemeente Tienen:

Het aantal opvangplaatsen is lichtjes gestegen (van 417 in 2014 naar 439 in 2019). We zien hierbij een daling binnen de gezinsopvang en de groepsopvang, maar een stijging binnen de groepsopvang samenwerkende onthaalouders. Verder zien we dat het aantal inkomensgerelateerde plaatsen procentueel stijgt van 72% naar 78%.

In het werkveld stellen we vast dat alle organisatoren van kinderopvang in de gemeente Tienen te kampen hebben met lange wachtlijsten. Het is moeilijk om een duidelijk zicht te krijgen op het aantal unieke opvangvragen. We weten uit ervaring dat ouders zich, net omwille van het schaarse aantal beschikbare plaatsen in de gemeente, bij de verschillende organisatoren aanmelden.

De opstart van het lokaal loket kinderopvang zal er in de toekomst voor zorgen dat (toekomstige) ouders zich niet meer bij elke organisator afzonderlijk zullen moeten aanmelden. Een uitdaging zal vooral zijn om ervoor te zorgen dat anderstalige en/of allochtone ouders en kansarme ouders voldoende ondersteuning krijgen bij het aanmelden via dit lokaal loket. Een bijkomende uitdaging stelt zich in de registratie van alle opvangvragen via het loket. De opvanginitiatieven dienen aangemoedigd te worden om ook ouders die rechtstreeks bij hen terecht komen en die ze onmiddellijk een plaatsje kunnen aanbieden, er toe aan te zetten hun opvangvraag te registreren op het lokaal loket. Dit om ervoor te zorgen dat de cijfergegevens van het lokaal loket een correct beeld geven de kinderopvangsituatie in de gemeente.

Het Agentschap Integratie en Inburgering organiseert in samenwerking met de stad Tienen en met de financiële steun van het Asiel-, Migratie- en Integratiefonds (AMIF) dit jaar voor de derde keer een inburgeringsprogramma op maat voor laaggeletterde moeders met kinderen onder de drie jaar. Terwijl deze moeders o.a. Nederlandse les en cursussen maatschappelijke oriëntatie volgen, worden hun kindjes op dezelfde plaats opgevangen door vrijwilligers i.s.m. de projectpartners. In Tienen staan het CBE Leuven-Hageland, het Agentschap Integratie en Inburgering, Kind&Gezin, het Huis van het Kind Tienen en de stad Tienen in voor de uitvoering van het traject. Een uitdaging zal zijn om voor de ouders die na deze cursus aan het werk kunnen kinderopvang aan te bieden in de reguliere sector.

SPREIDING VAN HET AANBOD OVER DE GEMEENTE

Wanneer we kijken naar de spreiding van het aanbod van de kinderopvang in onze gemeente, zien we dat de opvanglocaties binnen de gezinsopvang (zie kaart: groene bollen) ruimer gespreid zijn. Ongeveer 33% van deze locaties bevindt zich in of dicht bij het centrum van Tienen. De opvanglocaties binnen de groepsopvang zijn minder gespreid (zie kaart: rode bollen). 60% bevindt zich in of dicht bij het centrum.

In totaal bevinden zich dus ongeveer 43% van de opvanglocaties in of dicht bij het centrum van Tienen. We kunnen hieruit afleiden dat het voor meer mobiele gezinnen gemakkelijker is om een opvangplaats te vinden, aangezien voor hen ook de verder van het centrum gelegen plaatsen bereikbaar zijn.

Kaart 1: Spreiding aanbod kinderopvang

KWALITEIT VAN DE OPVANG

Elke vergunde kinderopvang krijgt regelmatig Zorginspectie over de vloer. Zij maken na elk bezoek een verslag op van het bezoek. Wil je een inspectieverslag inkijken, dan moet je de vraag schriftelijk overmaken aan Zorginspectie: openbaarheid@zorginspectie.be, Zorginspectie, Koning Albert II-laan 35, bus 31, 1030 Brussel.

Eventuele klachten over een kinderopvangvoorziening kan je opvragen bij Klachtendienst Kind en Gezin

Tevredenheid van de ouders over de kinderopvang kan je halen uit de resultaten van tevredenheidsmetingen (bij de voorziening).

LEEFBAARHEID VAN DE KINDEROPVANG

Onthaalouders/kinderbegeleiders kunnen werken met volgende statuten:

- Aangesloten gezinsopvang (vroegere aangesloten onthaalouder) bij een organisator

Een kinderbegeleider die aangesloten is bij een organisator gezinsopvang (ook wel dienst voor onthaalouders) is onderworpen aan het sociaal statuut voor onthaalouders. Deze kinderbegeleider is geen werknemer en ontvangt geen loon, maar een belastingvrije onkostenvergoeding. Dit heeft onder meer als nadeel dat het maandelijks inkomen van de onthaalouders sterk schommelt naargelang de aanwezigheid van de kinderen. Verder zijn ook hun vakantiedagen onbetaald.

Elke organisator heeft de mogelijkheid en de vrijheid om zijn/haar onthaalouders/kinderbegeleiders te ondersteunen.

Voor de onthaalouders verbonden aan de dienst voor onthaalouders van de stad Tienen voorziet de stad als organisator:

- bij opstart van de opvang: een installatiepremie van € 430;
  - driejaarlijks kan er een investeringstoelage worden aangevraagd voor aankopen die bijdragen tot de kinderopvang. Deze bedraagt € 500 voor de gezinsopvang en € 1.000 voor de groepsopvang;
  - een onthaalouder gezinsopvang die samen met een collega-onthaalouder een groepsopvang opstart, krijgt een opstartvergoeding van € 1.500.
- Proefproject werknemersstatuut aangesloten onthaalouders
- De Vlaamse Regering gaf op 14 februari 2014 haar goedkeuring aan de conceptnota 'proefproject werknemersstatuut aangesloten onthaalouders'. Het proefproject wil nagaan of en hoe een werknemersstatuut in de praktijk kan worden toegepast bij onthaalouders die zijn aangesloten bij een dienst voor onthaalouders, en liep tot 31 december 2016. De Vlaamse Regering besliste op 24 februari 2017 om het project te verlengen met twee jaar, tot 31 december 2018. Recent namelijk op 17 november 2020 besliste de Vlaamse Regering om dit project opnieuw te verlengen tot 31 maart 2023. De verlenging biedt de kans om de financiële en fiscale implicaties beter in kaart te brengen en om aan te sluiten bij keuzes die zullen volgen uit de lopende strategische visie-oefening over de gezinsopvang.
- Onthaalouders/kindbegeleiders met een zelfstandig statuut
- Zelfstandigen zijn onderworpen aan het statuut voor zelfstandigen: Zij zijn verplicht om zicht aan te sluiten bij een sociaal verzekeringsfonds voor zelfstandigen en een ziekenfonds. Zij betalen sociale zekerheidsbijdragen en hebben daardoor recht op een pensioen, kraamgeld, adoptiepremie, kinderbijslag en een ziekte- en invaliditeitsverzekering. Er is een vermindering of vrijstelling van sociale zekerheidsbijdragen mogelijk. Bv. bij een bijberoep of wanneer het inkomen onder een bepaald min. blijft en men via de partner verzekerd is. De kinderbegeleider bouwt dan wel zelf geen socialezekerheidsrechten op, zoals een pensioen.

LOKAAL LOKET KINDEROPVANG

Het lokaal loket kinderopvang werd ondertussen opgestart zodat gezinnen zich met hun opvangvraag nog maar op één plaats moeten registeren.

De bekendmaking is succesvol gebeurd en de meeste opvanginitiatieven werken actief mee. Het blijft belangrijk dat alle opvanginitiatieven de ouders adviseren en aansporen om zich te registreren in het digitaal loket kinderopvang. Wanneer alle ouders met een opvangvraag dit doen kunnen we via het loket correcte cijfersgegevens bekomen over de noden en behoeften naar kinderopvang.

Voor anderstalige ouders bestaat een uitdaging voor de stad er in deze gezinnen voldoende ondersteuning te bieden enerzijds en anderzijds te blijven aanmoedigen om hun kennis van de Nederlandse taal te verbeteren. Een mooi project van de stad Tienen dat hiertoe bijdraagt is het buddy-project, waarbij anderstalige nieuwkomers een buddy krijgen die hen wegwijs maakt in het dagelijks leven en hen ondersteunt bij hun integratie.

HISTORIEK

Tijdens de gemeenteraad van 23-11-1978 werd de 'dienst onthaalmoeders' door de stad Tienen opgericht. Met ingang van 1-12-1978 gaf het toenmalige Nationaal Werk voor Kinderwelzijn een voorlopige erkenning voor 10 onthaalmoeders, 8 onthaalkinderen beneden de 3 jaar en een halftijds gesubsidieerde sociaal assistente.

In 1986 kwam er een samenwerkingsakkoord tot stand met de OCMW's van de gemeenten Boutersem en Glabbeek. Zo'n akkoord houdt in dat de ganse werking gedragen (georganiseerd) wordt door de stad Tienen

en dat de OCMW's bijdragen in de kosten (materiaal, vorming en verzekering, reisonkosten voor de begeleiding) per onthaalouder, per jaar.

In 1987 volgde het OCMW van Linter en in 1990 werd ook met het OCMW van Lubbeek een dergelijk akkoord afgesloten. Het akkoord met het OCMW van Lubbeek werd stopgezet in april 2014 omwille van de opdeling van de subsidiegroepen in zorgregio's.

Onze dienst heeft 162 vergunde plaatsen voor wat betreft de gezinsopvang en 12 vergunde plaatsen wat betreft de groepsopvang. Dagelijks trachten onze onthaalouders een kwalitatief hoogstaande opvang te bieden aan ongeveer 200 kinderen tussen 0 en 12 jaar.

Onze dienst is gehuisvest in het Sociaal Huis, Kabbeekvest 110 (1ste verdieping), 3300 Tienen. In hetzelfde gebouw bevindt zich ook de speel-o-theek, Huis van het Kind (is verhuisd naar St. Jorisplein), het consultatiebureau van Kind en Gezin, het sociaal verhuurkantoor en de diensten van het OCMW. Het gebouw is voorzien van een ruime parking en een lift, zodat we gemakkelijk bereikbaar zijn voor ouders met kleine kinderen.

DE AANGEBODEN KINDEROPVANG

De dienst voor onthaalouders organiseert binnen de regio Tienen-Linter-Glabbeek-Boutersem hoofdzakelijk gezins- en groepsopvang voor baby's en peuters die nog niet naar de basisschool gaan. Een aantal onthaalouders doet ook opvang van schoolgaande kinderen. Deze opvang kan tot het einde van de basisschool, in overleg met de onthaalouder.

Bij gezinsopvang komen kinderen terecht in een groep van maximaal 8 kinderen. Bij groepsopvang is het maximaal aantal toegelaten kinderen 18.

Als dienst voor onthaalouders staan wij ook open voor de opvang van kinderen met een extra of specifieke zorgbehoefte.

Alle kinderen zijn welkom, wij discrimineren niemand op basis van cultuur, afkomst, nationaliteit, geslacht, geloof of levensovertuiging.

Om de beschikbare opvangplaatsen toegankelijk te maken voor alle gezinnen, werken we via inkomenstarief. In samenwerking met het OCWM trachten we ook gezinnen verder te helpen voor wie dit tarief nog moeilijk haalbaar is. Zij kunnen een individueel verminderd tarief aanvragen.

OPVANGVRAGEN EN -AANBOD

Jaar na jaar komt er een groot aantal opvangvragen bij onze dienst terecht en doen wij er alles aan om zoveel mogelijk gezinnen verder te helpen in hun zoektocht naar een geschikte opvang.

Tabel 18: Aantal opvangvragen en geplaatste kinderen per jaar

Jaar	Opvangvragen	Aantal geplaatste kinderen
2013	238	220
2014	235	216
2015	225	200
2016	260	225
2017	244	236
2018	305	202
2019	255	199

Verder zien we jaarlijks wijzigingen in onze groep onthaalouders. Zo zijn er regelmatig onthaalouders die, om zeer uiteenlopende redenen, stoppen met het uitoefenen van deze job. Daarnaast vinden we ook steeds nieuwe kandidaten die met veel enthousiasme deze taak op zich nemen.

Tabel 19: Overzicht aantal aangesloten onthaalouders gezins- en groepsopvang DVO stad Tienen

Jaar	Aantal aangesloten onthaalouders gezinsopvang	Aantal aangesloten onthaalouders groepsopvang
2013	33	3
2014	30	3
2015	29	3
2016	29	3
2017	29	3
2018	26	3
2019	25	2

Uit onze contacten met (kandidaat-)onthaalouders leiden we af dat er een toenemende interesse is om i.p.v. gezinsopvang in de eigen woning, groepsopvang te organiseren op een andere locatie. Financieel is het jammer genoeg moeilijk haalbaar binnen het statuut van onthaalouder om hiervoor een locatie te huren. Indien het lokaal bestuur hier echter locaties voor ter beschikking zou stellen, zou het zeker mogelijk zijn om in de toekomst bijkomende groepsopvanginitiatieven op te starten.

FOCUS OP KWALITEIT VAN DE KINDEROPVANG

Als dienst voor onthaalouders dragen wij de kwaliteit van de kinderopvang natuurlijk hoog in het vaandel. Dit komt duidelijk naar voren uit de bezetting van onze opvangplaatsen. Hoewel Kind en Gezin het maximaal aantal gelijktijdig aanwezige kinderen voor gezinsopvang op 8 legt en voor groepsopvang op 18, adviseren zij wel en streven wij ernaar om dit aantal lager te houden om zo een meer kwaliteitsvolle opvang te kunnen bieden. In de gezinsopvang hebben onze onthaalouders ongeveer 4 fulltime kinderen en in onze groepsopvang zitten ongeveer 12 fulltime kinderen. Hier kiezen we bewust voor, ook al kunnen we hierdoor minder subsidies binnen halen.

Verder bieden wij als dienst pedagogische ondersteuning aan onze onthaalouders door hen vormingen aan te bieden in de vorm van dag- en avondcursussen. Hierbij wordt enerzijds aandacht besteed aan het aanbieden van bruikbare instrumenten en kennis om de kwaliteit te verbeteren en is er daarnaast ook ruimte voor uitwisselen van ervaringen in groep, het bijleren van elkaar. We vragen onze onthaalouders om minstens 12 uur vorming te volgen per kalenderjaar.

Ook tijdens onze huisbezoeken trachten wij de onthaalouders te ondersteunen. Twee- à driemaandelijks gaat er een dienstverantwoordelijke langs bij de onthaalouder. Tijdens deze bezoeken bespreken we samen de ontwikkeling van de kinderen, pedagogische thema's, thema's zoals veiligheid, regelgeving... Verder kunnen de onthaalouders ook steeds met hun vragen bij ons terecht.

Indien wij tijdens onze huisbezoeken problemen detecteren in de ontwikkeling van een kind of bezorgheden i.v.m. de gezinssituatie, proberen wij het nodige te doen om de ouders hierin te begeleiden of door te verwijzen door contacten te leggen met de bevoegde diensten.

VOORRANGSREGELS

Bij verscheidene vragen naar opvang op hetzelfde moment verdelen we de plaatsen volgens bepaalde voorrangsregels. We geven absolute voorrang aan gezinnen die opvang nodig hebben omwille van de werksituatie van de ouders. Ook is er voorrang voor alleenstaanden, ouders met een laag inkomen, pleegkinderen, kinderen met een broer of zus in de opvang.

Bijkomend stelt de wet dat 20% van de kinderen die wij op jaarbasis opvangen, kinderen zijn van kwetsbare gezinnen die tot 1 van volgende groepen behoren:

- opvang nodig voor de werksituatie en alleenstaand zijn

- opvang nodig voor de werksituatie en een laag inkomen hebben
- opvang nodig voor de werksituatie en een pleegkind hebben
- alleenstaand zijn en een laag inkomen hebben
- alleenstaand zijn en een pleegkind hebben
- een laag inkomen en een pleegkind hebben
- opvang nodig voor de werksituatie en problemen hebben met de gezondheid of zorg nodig hebben
- opvang nodig voor de werksituatie en een laag opleidingsniveau hebben
- alleenstaand zijn en problemen hebben met de gezondheid of zorg nodig hebben
- een laag inkomen hebben en problemen hebben met de gezondheid of zorg nodig hebben
- een laag inkomen en laag opleidingsniveau hebben
- problemen hebben met de gezondheid of zorg nodig hebben en een laag opleidingsniveau hebben

Zolang 20% niet bereikt is, kan afgeweken worden van de absolute voorrang in het kader van de werksituatie.

Tabel 20: Percentage kwetsbare gezinnen en voorrangsgroepen van de geplaatste kinderen per jaar

DVO stad Tienen	Percentage kwetsbare gezinnen				Percentage voorrangsgroepen				
Subsidiegroep	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018	2019
groepsopvang		75,76	61,76	61,53	57,14	75,76	61,76	65,38	69,23
gezinsopvang					23,08	28,77	27,18	28,18	34,41

GROEPSOPVANG 'T BAVETJE

In het jaar 2006 werd binnen het Lokaal Overleg Kinderopvang de nood aan flexibele en tijdelijke opvang aangekaart. Ook het project 'Toegankelijkheid in de kinderopvang' werd geconfronteerd met dit probleem. Dit project werd opgestart op initiatief van Kind en Gezin en had als doel na te gaan hoe kwetsbare gezinnen gebruik kunnen maken van kinderopvang. In deze werkgroep waren o.a. OCMW, VDAB, werkwinkel, schepen sociale zaken, kinderdagverblijven, afvaardiging van K&G en onze dienst vertegenwoordigd.

Vaststelling : ouders die plots zonder opvang vallen, ouders die een opleiding willen volgen, die Nederlandse lessen willen volgen, werk aangeboden krijgen, inburgeringscursus, enz. vinden geen opvang. De meeste plaatsjes zijn al lang op voorhand gereserveerd. De meeste mensen uit deze groep zijn kwetsbaar, hebben geen auto en moeten dus een plek vinden waar zij te voet of met openbaar vervoer hun kind kunnen brengen.

Uiteindelijk werd gekozen voor een kleinschalig en budgetvriendelijk initiatief dichtbij het centrum van de stad. In een voormalige crisiswoning van de stad werd een samenwerkingsverband met onthaalouders opgestart (later groepsopvang 't Bavetje). Om toegang te krijgen tot deze opvang, moest het gaan om urgentieopvang en het was tijdelijke opvang in afwachting van een definitieve opvangplaats in een van de reguliere opvangvoorzieningen. Er werd regelmatig een overleg georganiseerd met de inkomensgerelateerde kinderdagverblijven om eventueel doorstroming mogelijk te maken.

In het belang van de opgevangen kinderen en de samenwerkende onthaalouders werden deze voorwaarden later herbekeken. Zo merkten we dat gezinnen vaak toch een blijvende nood hebben aan kinderopvang en moeilijk een plaatsje vinden in een andere opvangvoorziening. Bovendien hebben de kinderen die worden opgevangen elk hun eigen rugzakje met problemen en bevinden de gezinnen zich vaak in moeilijke situaties. Dit type opvang vraagt dan ook een zeer grote inzet van onze kinderbegeleiders.

Ook het statuut van onze onthaalouders bemoeilijkt het organiseren van tijdelijke en dringende opvangplaatsen, aangezien het inkomen van onze kinderbegeleiders afhankelijk is van het aantal aanwezige kindjes. Daarom bekijken wij momenteel zesmaandelijks of het aangewezen is om voor gezinnen die voldoen aan de 2 voorwaarden van 'kwetsbaar gezin' de opvang te verlengen.

In onze groepsopvang het Bavetje worden we gesubsidieerd voor trap 3 (kwetsbare gezinnen) en voorzien wij met de extra subsidie hiervoor ook extra pedagogische ondersteuning i.s.m. VVSG.

Aangezien het aanbod van onze groepsopvang absoluut niet toereikend is om aan de vele opvangvragen te voldoen, vormt het een uitdaging om in de toekomst extra plaatsen te voorzien voor dringende en tijdelijke opvang. Daarom wordt er bekeken of dit aanbod kan uitgebreid worden door een tweede gelijkaardige groepsopvang op te starten. Een eventuele uitbreiding van 't Bavetje zou ook kunnen, mits verbouwingen aan de woning. Een uitdaging is om een geschikte locatie te vinden.

Mogelijkheden die reeds geopperd werden en de bijhorende bedenkingen (situatie begin 2019):

Locatie	Bedenkingen
Huurhuis op de privé-markt	<ul style="list-style-type: none"> - huurprijzen liggen vaak nogal hoog - locaties voldoen niet altijd aan de vereisten om kinderopvang te organiseren - eigenaars zijn niet altijd bereid te verhuren i.f.v. kinderopvang
Oud politiekantoor	reeds andere invulling vanuit OCMW
Seniorie	niet duidelijk wat de invulling in de toekomst zal zijn
Zomertuin Sint-Janzenhuis	<ul style="list-style-type: none"> - lijkt een geschikte locatie, wordt verder bekeken - geen duurzame oplossing, doch geen probleem indien tijdelijke opvangplaatsen
Nieuwbouwproject Donysite	<ul style="list-style-type: none"> - zeer goede ligging - plannen moeten nog verder uitgewerkt worden
Park Passionisten	<ul style="list-style-type: none"> - goede ligging - naast het KOALA-project van Huis van het Kind

SPEEL-O-THEEK 'DE KRAAL'

Speel-o-theek De Kraal is een vrijwillig initiatief van onthaalouders verbonden aan de dienst voor onthaalouders van de stad Tienen. Deze bevindt zich eveneens in het Sociaal Huis.

In de speel-o-theek kan iedereen elke tweede dinsdagavond van de maand (aangesloten onthaalouders, andere kinderbegeleiders, ouders...) terecht om speelgoed te ontlenen. Het jaarlijks lidgeld bedraagt momenteel € 24.

De bedoeling van De Kraal is om zoveel mogelijk kinderen te laten kennismaken met een ruim aanbod aan speelgoed. Kinderen ontwikkelen mede via hun spel. Speelgoed is voor kinderen vooral didactisch materiaal.

STATUUT VAN ONZE ONTHAALLOUDERS

Een kinderbegeleider die aangesloten is bij onze dienst, is onderworpen aan het sociaal statuut voor onthaalouders. Hij bouwt een pensioen op en kan zelf een recht op gezinsbijslag doen ontstaan. De onthaalouder is verzekerd tegen ziekte, arbeidsongeschiktheid, beroepsziekten en arbeidsongevallen. Als er kinderen buiten zijn wil afwezig zijn, dan krijgt hij van de RVA een opvanguitkering.

De socialezekerheidsbijdragen worden door de organisator aan de bron van de kostenvergoeding ingehouden en aan de RSZ gegeven. De organisator betaalt ook zelf een bijdrage aan de RSZ.

De hoogte van de meeste socialezekerheidsuitkeringen hangt af van de gezinssituatie, het aantal opgevangen kinderen en het aantal dagen dat die kinderen opgevangen zijn.

Onthaalouders zijn dus geen werknemers. We merken dat diegenen die voor deze job kiezen dit dan ook bewust doen, omdat ze hier echt gemotiveerd voor zijn. Het nadeel van dit statuut is dat we onze onthaalouders niets kunnen opleggen. Toch zien we dat zij doorgaans open staan voor onze adviezen.

Onze onthaalouders krijgen op dit moment een dagprijs van € 21,19 per kind dat een ganse dag aanwezig is. Deze vergoeding is belastingvrij. De onthaalouders voorzien hiermee onder andere zelf in de voeding van de kinderen in de vorm van een gezond en gevarieerd middagmaal en een vieruurtje/fruitmaaltijd.

SUBSIDIERING

Kinderopvang voor baby's en peuters wordt gesubsidieerd door Kind en Gezin:

- De basissubsidie is de subsidie voor kinderopvang met 220 openingsdagen.
- De subsidie voor inkomenstarief is de subsidie voor kinderopvang waar de gezinnen een prijs betalen op basis van het inkomen. Kinderen van bepaalde gezinnen krijgen voorrang en vertegenwoordigen samen met kwetsbare gezinnen minstens 20% van de opgevangen kinderen.
- De plussubsidie is de subsidie voor kinderopvang die kwetsbare gezinnen ondersteunt. Kinderen van deze gezinnen krijgen voorrang en vertegenwoordigen minstens 30% van de opgevangen kinderen.

Verder worden ook de dienstverantwoordelijken gesubsidieerd door Kind en Gezin.

SAMENWERKING MET DERDEN

De dienst voor onthaalouders werkt nauw samen met derden in functie van het realiseren van een toegankelijke kinderopvang. Zij werken o.a. samen met Kind en Gezin, OCMW, VDAB, CVO, Open School, Inburgering en Integratie, CAW, Huis van het Kind, de gesubsidieerde kribbes, enz.

ROL VAN HET LOKALE BESTUUR

Het lokale bestuur staat voor een belangrijke beslissing, namelijk welke rol zij zullen opnemen binnen het kinderopvanglandschap in de gemeente. Zal er verder ingezet worden op een actieve rol als organisator van kinderopvang (dienst voor onthaalouders) of wordt er gekozen voor een regierol?

Een aantal belangrijke redenen om als lokaal bestuur in te zetten op publieke kinderopvang zijn (bron: vvs):

BEKENDHEID

Voldoende informatie over je lokaal kinderopvangaanbod is essentieel voor de gebruiker. Dit verhoogt de toegankelijkheid van je dienstverlening. Door de partners en organisaties die actief zijn op je grondgebied samen te brengen en door te investeren in een goede samenwerking, kan je meer realiseren. Het geheel is meer dan de som van de delen.

Als lokaal bestuur bied je reeds een breed cultuur-, sport- en vrijetijdsaanbod aan. Wanneer je daarnaast ook kinderopvang aanbiedt, kan je de samenwerking tussen deze diensten eenvoudig aansturen en samen de bekendheid van het aanbod vergroten.

BEREIKBAARHEID

Bereikbaarheid zegt iets over de mate waarin je opvangaanbod fysiek en in tijd toegankelijk is. Een gunstige ligging van je kinderopvanglocaties met gunstige openingsuren is een meerwaarde voor jonge gezinnen. Dat kan je als lokaal bestuur bieden door opvang in de verschillende wijken te organiseren, te zorgen voor goede verbindingen (openbaar vervoer) en flexibele openingsuren waar nodig.

Bereikbaarheid gaat ook over psychologische bereikbaarheid. Sommige ouders zien kinderopvang als iets dat 'niet voor hen' is, omdat men bijvoorbeeld niet actief is op de arbeidsmarkt. Het is belangrijk dat opvanginitiatieven zich bewust zijn van het beeld dat de buitenwereld van hen heeft, want drempels om kinderopvang te gebruiken, kan je zelf actief wegwerken.

Organiseer je zelf kinderopvang, dan kan je expliciet inzetten op het bestrijden van kinderarmoede en het realiseren van de sociale functie. Je kan werken aan de uitwerking van de regeling 'bestellen

is betalen', het voorrangbeleid, het prijsbeleid of aan een personeelsbeleid dat aandacht heeft voor diversiteit. Door eigen kinderopvang te organiseren bereik je kwetsbare doelgroepen makkelijker en zorg je ervoor dat zij toegang krijgen tot de kinderopvang.

Kinderopvang georganiseerd door het lokaal bestuur, kenmerkt zich tot slot door haar pluralistisch karakter.

BETROUWBAARHEID

Een betrouwbare opvang is een opvang die niet oordeelt, betrouwbare informatie geeft en geen gegevens uitwisselt zonder toestemming van de betrokkenen. Een opvang waar ouders zich welkom en gerespecteerd voelen in hun ouderrol, is toegankelijker.

Wie als lokaal bestuur zelf geen kinderopvang organiseert, heeft geen of weinig impact op de betrouwbaarheid van de dienstverlening. Wanneer je de teugels zelf in handen hebt, waarborg je de betrouwbaarheid en de continuïteit (en kwaliteit) van de dienstverlening in jouw gemeente.

Door zelf kinderopvang te organiseren, realiseer je bovendien lokale werkgelegenheid en creëer je lokale, kwalitatieve jobs.

BESCHIKBAARHEID

Om toegankelijkheid te verzekeren is voldoende kinderopvang binnen je gemeente noodzakelijk. Een tekort aan kinderopvangplaatsen is de eerste reden waarom gezinnen geen opvang vinden of niet terecht kunnen bij een kinderopvang in hun buurt. Als je zelf actor bent, garandeer je een (deel van het) aanbod kinderopvang voor alle burgers van je gemeente. Je kan als lokaal bestuur nieuwe initiatieven ontwikkelen, buiten de lijntjes kleuren en zoeken naar innovatieve en lokale antwoorden op lokale (opvang-)vragen, vaak los van bestaande subsidies.

BETAALBAARHEID

Opvang moet betaalbaar zijn, zowel de inschrijving als de organisatorische kosten. Als je als lokaal bestuur zelf kinderopvang organiseert, bepaal je zelf je prijsbeleid, binnen de klijntjes van de Vlaamse regering. Je kan oog hebben voor ouders die minder financiële mogelijkheden hebben, door bv. een automatische toekenning van de laagste tarieven. Het lokaal bestuur oefent met een lagere prijszetting ook invloed uit op de andere actoren in het veld, met doorgaans positieve gevolgen voor de gebruiker.

Betaalbaarheid gaat anderzijds ook over de betaalbaarheid voor de gemeente zelf. Want kinderopvang organiseren kost geld. Besparen kan, maar heeft vaak een grote impact. De investeringen die je doet, betalen zich terug op andere (maatschappelijke) vlakken. Welzijn primeert hier boven winst.

BEGRIJPBAARHEID

Begrijpbaarheid verwijst naar de mate waarin gegeven informatie over het aanbod te begrijpen is voor iedereen. Het taalgebruik verdient daarbij, zowel schriftelijk als mondeling, de nodige aandacht. Je moet ervoor zorgen dat iedereen het begrijpt. Het gaat daarbij niet alleen om de taal op zich, maar evenzeer om een specifiek soort Nederlands dat de voorzieningen gebruiken. Bij woorden zoals verluieren, flesvoeding, activiteitenaanbod ... kan zich niet iedereen direct iets voorstellen.

BRUIKBAARHEID

Als er opvang beschikbaar is, maar de organisatie ervan is niet aangepast aan de noden van de gebruikers, dan is je opvang niet bruikbaar. Een opvang met openingsuren die niet overeenkomen met de werkuren van de ouders, is niet bruikbaar.

In elke gemeente zullen de prioriteiten anders liggen. Als lokaal bestuur heb je een goed zicht de lokale situatie. Is er een grote werkgever in je gemeente die veel ouders tewerkstelt of bijvoorbeeld een ploegensysteem hanteert? Werken veel burgers in de horeca? In een ziekenhuis?

BELEID

Een eigen kinderopvang helpt je om de in de meerjarenplanning geformuleerde strategische doelstellingen op vlak van gezinsbeleid te realiseren, dit geldt ook voor andere beleidsdoelstellingen zoals op vlak van mobiliteit, (kinder-)armoede, activering en wijkontwikkeling. Zo kijk je als lokaal bestuur op een integrale manier naar welzijn en maak je dwarsverbindingen met verschillende beleidsdomeinen (ruimtelijke ordening, infrastructuur, mobiliteit, duurzame ontwikkeling ...). Zo heeft publieke zorg aandacht voor de mens in al zijn aspecten.